

УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА

Книга третя: 1949-1952

ЛІТОПИС УПА, ТОМ 10

LITOPYS UPA

Volume 10

Ukrains'ka Holovna Vyzvol'na Rada

(UKRAINIAN SUPREME LIBERATION COUNCIL)

DOCUMENTS, OFFICIAL PUBLICATIONS, PAPERS

Book three, 1949-1952

With English Summaries

Second edition

Toronto - Lviv

Published by Litopys UPA

1994

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

ТОМ 10

Українська
Головна Визвольна Рада

ДОКУМЕНТИ, ОФІЦІЙНІ ПУБЛІКАЦІЇ, МАТЕРІЯЛИ

Книга третя, 1949-1952

З англійськими резюме

Друге видання

Т о р о н т о - Л ь в і в

Видавництво “Літопис УПА”

1994

Видання
ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА в США і КАНАДІ
та
ТОВАРИСТВ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА ІМ. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ
в США і КАНАДІ

Редагує Колегія
Відповідальний редактор Є.Штендера
співредактор П.Потічний

Copyright: ©1994 by Litopys UPA
ISBN: 0-920092-36-1 (book 3)

©1994 Видавництво "Літопис УПА"
ISBN: 5-7707-4522-3

Обкладинка роботи
мистця Мирона Левицького

Cataloguing in Publication data:

Ukrains'ka holovna vysvol'na rada: dokumenty, ofitsiini publikatsii, materiiali
= Ukrainian Supreme Liberation Council : documents, publications, papers
/[vidpovidal'nyi redaktor Іe. Shtendera; spivredaktor P. Potlichnyi]. — 2nd ed.
— Toronto: V-vo Litopys UPA, 1994.

432 p.: ill., maps, ports.: 24 cm. —
(Litopys Ukrains'koi povstans'ko; armii; t.10)

2nd ed. of 1st ed. published Toronto, Litopys UPA, 1984.
2nd ed. of book 1 and 2 published in Lviv. Litopys, 1992, as Lviv's ed.
Includes index.
ISBN: 0-920092-36-1 (book3).

1. Ukrains'ka holovna vysvol'na rada 2. Ukrains'ka povstans'ka armiiia.3.
Ukraine—History, 1917—Sources, I. Shtendera, Yevhen. II. Potichnyj, Petro J., 1930- III,
Series.

DK508 .79 U49 1994 [DK508 .79 I5 t. 10 1994]

**50-річчя створення
Української Головної Визвольної Ради:
1944-1994**

Цей том Літопису УПА видається в п'ятдесяту річницю створення Української Головної Визвольної Ради. Присв'ячуємо його пам'яті членів УГВР, які загинули в боротьбі за визволення України: президенту УГВР Кирилу Осьмаку, генеральному секретареві УГВР ген. Романові Шухевичу, заступникам генерального секретаря УГВР Осипові Дякову (О. Горновому) та Петрові Федуну (П. Полтаві), членові УГВР Василеві Охримовичу й усім відомим та невідомим членам УГВР, які поклали своє життя на вівтар свободи.

Видавництво “Літопис УПА”

ТРЕТЯ КНИГА ПРО УКРАЇНСЬКУ ГОЛОВНУ ВИЗВОЛЬНУ РАДУ

Ця третя книга Літопису УПА про УГВР містить документи й матеріали з 1949-1952 років. Основні матеріали з тих років були надруковані в підпіллі в Україні в офіційному бюлетені УГВР “Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради (УГВР)”, випуски 4-7 і 9 з березня й листопада 1949 р., лютого й березня 1950 р., і травня 1951 р. Восьмого випуску бюлетеню Бюро інформації в еміграції немає. Ці бюлетені передруковані в цілості, в такому самому порядку, як вони були публіковані в Україні.

До збірника увійшли також інші документи з цього часу. Найважливіший між ними, це “Звернення воюючої України до всієї української еміграції” з жовтня 1949 р., підписане 22 визначними учасниками українського збройного резистансу, між ними чотирьома ідентифікованими як представники УГВР: ген-хор. Р. Лозовський-Чупринка — голова Генерального Секретаріату УГВР, полк. В. Коваль — заступник голови Генерального Секретаріату УГВР, о. проф. М. Лаврівський і проф. Г. Зелений — члени УГВР. Інший довший документ — це лист П. Полтави “Кілька завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі Голосу Америки для Радянського Союзу”, адресований до Державного департаменту США, Українські передачі “Голосу Америки”. Лист був офіційний, бо П. Полтава підписався як майор УПА й керівник Бюро інформації УГВР в Україні, та лист був висланий через Закордонне Представництво УГВР. Крім цих документів у збірнику вміщено постанови й повідомлення УГВР, які не були друковані у відомих в еміграції офіційних виданнях УГВР. Між ними офіційні повідомлення про смерть на полі бою голови Генерального Секретаріату УГВР і Головного Командира УПА ген-хор. Романа Шухевича (Р. Лозовського, Тараса Чупринки) і заступника голови Генерального Секретаріату УГВР Осипа Дякова (О. Горнового).

У збірнику поміщені також чотири підпільні статті, які стосуються безпосередньо УТВР або цілості українського визвольного руху в той час. Полемічна стаття “Про Українську Головну Визвольну Раду” є цікавою реакцією невідомого підпільного автора на критику УТВР деякими еміграційними українськими журналістами. Цікава теж стаття Всеволода Рамзенка “Чому ми за Українську Самостійну Соборну Державу”, бо вона по-новому пояснює й обґрунтовує це основне гасло українських націоналістів. Крім цього, ця стаття цікавий зразок популярної підпільної публіцистики: автор старається з’ясувати складні справи так, щоб вони були ясні для кожного селянина й робітника. Найважливіші є також дві статті П. Полтави — “Безпосередньо за що ми ведемо наші бій” і “Про наші пляни боротьби за визволення України в теперішній обстановці”. Як вказують заголовки, статті обговорюють перспективи українського збройного резистансу, його стратегію й тактику.

Поміщені в цьому томі документи походять з останнього періоду діяльності УТВР в Україні. 5 березня 1950 р. в с. Білогоріччя біля Львова загинув у бою з військами НКВД голова Генерального Секретаріату УТВР і Головний Командир УПА ген.-хор. Роман Шухевич (Тарас Чупринка). Його місце зайняв полк. Василь Кук (В. Коваль), що діяв ще майже чотири роки. Наприкінці 1953 р. він попав, серед ближче невідомих обставин, в руки агентів державної безпеки СРСР. Опісля за його підписом появилася радянського стилю покаяння-заява, яка засуджувала його попередню діяльність. У той час загинули також інші головні діячі УТВР. 29 листопада 1950 р. загинув у бою з НКВД заступник голови Генерального Секретаріату УТВР сот. Осип Дяків (О. Горновий) біля села Великополе, Івано-Франківського району Львівської області. Взимку з 1951-ого на 1952-ий рік загинув у Карпатах у ближче невідомих обставинах май. П. Полтава, головний публіцист збройного резистансу й у час смерті заступник голови Генерального Секретаріату УТВР. Весною 1953 р., також майже невідомо як, попав у полон НКВД член УТВР Василь Охримович. Київське радіо та інші засоби пропаганди згодом подали, що 19 травня 1954 р. військовий трибунал Київської воєнної округи засудив його на кару смерті че-

рез розстріл і що присуд виконано. Доля інших відомих членів УГВР в Україні або невідома, як напр. проф. “Зеленого”, або ще тепер краще про них не говорити з огляду на можливості переслідувань органами КГБ. В кожному разі, після 1953 р. зв’язок УГВР в Україні з закордоном обірвався. Відомі закордоном останні документи УГВР походять з 1952 року.

Розгром центрального політичного керівництва, УГВР, не означав кінця українського збройного резистансу. Про це говорять хоч би радянські джерела. Щоправда після звернення міністра внутрішніх справ Української РСР М. Ковальчука від 30 грудня 1949 р. до українських повстанців, щоб “приходили з повинною”, не було більше звернень уряду УРСР. Проте, далі появлялися цього типу місцеві заклики, передусім обласної адміністрації (останній відомий був поміщений у рівненському “Червоному прапорі” з 10 лютого 1956 р.). Також на 19 з’їзді Комуністичної партії України 1954 р. її перший секретар О. І. Кириченко закликав у промові до остаточної ліквідації збройною підпілля й остерігав від проникання націоналістів у радянський апарат. Ще в другій половині 1950-их років доходили вістки з радянських та інших джерел про викриття радянською поліцією підпільних криївок і розгром підпільних пунктів.

Поміщені в цьому томі матеріали не виявляють близького кінця збройного руху спротиву. Навпаки, вони радше оптимістичні, не зважаючи на те що в них мова про безоглядні методи радянської поліції в поборюванні підпілля і про людські жертви серед підпільних кадрів та українського населення. Напр., стаття П. Полтави “Про наш плян боротьби за визволення України в теперішній обстановці” з 1951 р. обмірковує довготривалий плян збройного опору до остаточного розвалу СРСР. П. Полтава був переконаний, що в поліційних умовах тоталітарного СРСР український збройний рух спротиву вдасться вдержати на довгі роки й, що динамічна та прогресивна програма таки доведе до розвалу імперії. Цей оптимізм базувався на конкретних відомостях про поширення, дії й динаміку збройного резистансу після переходу від повстанських до підпільно-конспіративних форм боротьби. П. Полтава писав у цій статті, що, не зважаючи на поліційний терор і втрати, засяг боротьби не звузився, а поширився. На жаль доступна часткова детальна документація

дій збройного підпілля стосується першої половини 1949 р. Маємо на увазі зведення “Із збройних дій УПА і збройного підпілля на українських землях під московсько-більшовицькою окупацією (в СРСР)”, надруковане в 7 випуску бюлетеню Бюро інформації УТВР з березня 1950 р. (Цей бюлетень передрукований у цьому томі “Літопису УПА”). 8-го випуску цього бюлетеню в емі-грації немає, де, мабуть, були передруковані зведення про бойові дії УПА й підпілля за другу половину 1949 р. Невідомо та-кож чи появились дальші числа бюлетеню Бюро інформації УТВР після 9 випуску з травня 1951 року, в яких повинні б були появитися зведення за 1950-і роки. Зведення цих оборонних і наступальних бойових дій УПА і збройного підпілля за 1948 р. були опубліковані в 5 й 6 випусках Бюро інформації УТВР з листопада 1949 р. і лютого 1950 р., що передруковані в тому томі. Аналіза цих зведень дає дуже конкретні дані про територія-льне поширення й характер цих бойових операцій. За підрахунками Степана Данилюка на поодинокі області в 1948 р. припадала така кількість віднотованих операцій: Волинська — 42, Дрогобицька — 357, Кам’янець-Подільська — 8, Київська — 2, Львівська — 274, Рівненська — 67, Станіславівська — 344, Тернопільська — 282, Чернігівська — 2, Чернівецька — 12, Берестейська, БРСР — 2 (“Баянс бойових досягнень УПА і збройного підпілля”, “До зброї”, вип. 19, червень 1953, ст. 8). Звичайно, ці зведення неповні, бо багато сутичок не були з різних причин поз-вітвані, а також деякі звіти пропадали через загибель зв’язкових на шляху до централі, тобто до Бюро інформації УТВР. Вступ до зведень бойових дій УПА і збройного підпілля за другу половину 1948 подає, що “Підпілля й УПА видають свою пресу, розповсюджують десятки тисяч брошур, сотні тисяч протибіль-шовицьких листівок, лозунгів, політично-пропагандивних пляка-тів, ведуть широку уснуроз’яснювальню-пропагандивну роботу, влаштовують іноді масові мітинги” (Бюро інформації УТВР, вип. 6, лютий 1950).

В матеріялах і документах цього тому багато мови про ступневий перехід визвольного руху з масових повстанських форм до тактики законспірованого підпілля в роках 1946-1949. Вже в першому році більшовицької окупації відділи УПА розчленовувались у малозаліснених теренах на чоти, рої, або й лан-

ки, щоб перебути час великих облав чи бльокад військ НКВД у підземних кривках чи серед населення. Цю тактику застосовано теж на зиму 1945-1946 р., коли війська НКВД зорганізували кількамісячну суцільну бльокаду всіх сіл і більших лісових масивів на всій території дії УПА. Завдяки цій тактиці бльокада не дала більшовикам бажаного висліду. Відділи УПА і збройне підпілля мали щоправда поважні втрати, але не були розгромлені. Далі були справними керівництво, зв'язки й оперативність низових команд і проводів. Далі відділи УПА, спочатку лише у безлісних теренах, були часто розформовувані, щоб поповнити прогалини або щоб скріпити ряди збройного підпілля. В цих теренах відділи УПА й так мусли діяти розчленовано, передусім ланками й роями, через постійний натиск переважних сил військ НКВД. Документи цього тому згадують, що 1948-ого й 1949-ого року відділи УПА залишилися лише в Підкарпатських областях. Формальним закінченням дії УПА треба вважати кінець 1949 р. Досі неопублікований "Наказ ч. 2" Головного Командування УПА за 3-тє вересня 1949 р. доручує "З кінцем 1949 року часово припинити діяльність усіх підвідділів і штабів УПА". Наказ опирається на "вирішеннях УТВР від 29. 8. 1949 р." і був підписаний ген.-хор. Т. Чупринкою. ("Наказ ч. 2". Калько-ва копія оригіналу. Архів ЗПУТВР). До кінця 1949 р. останні відділи і штаби УПА мали бути розформовані, а персонально-організаційний відділ штабів УПА перенесений до керівництв рівнорядних осередків збройного підпілля. Він далі мав право надавати ступені підстаршин і старшин УПА для членів збройного підпілля. Таким чином від початку 1950 р. залишився формально єдиний апарат збройного підпілля, якого кадри й керівні апарати склались з членів ОУН, кол. вояків УПА й безпартійних, між якими теж були люди з давніше діючих політичних партій.

Між матеріалами цього тому вирізняється тематично 9 витуск бюлетеню Бюро інформації УТВР, з травня 1951 р. В той час проходила корейська війна. Розвиток цього міжнароднього конфлікту грозив можливістю третьої світової війни між демократичними державами й "бльоком" СРСР. Тож цей бюлетень присвячений можливості третьої світової війни. Він містить статтю П. Полтави "Підготовка третьої світової війни та завдання

українського народу”, в якій автор розглядає питання, війни й миру, а також накреслює загальний план, як використати цю можливу війну для побудови незалежної української держави. В цьому бюлетені надрукований також цікавий заклик Головного Командування УПА під заголовком “Українці — бійці й командири т.зв.Радянської Армії”, в яких подані вказівки, як вояки РА повинні діяти в обставинах нової війни.

Матеріали й фотографії до цього тому отримано з Архіву ЗП УГВР, крім фотографій, у підписах яких відзначено інше джерело. Всі матеріали передруковані без пропусків, лише виправлено друкарські та правописні помилки й найконечніші мовні недоліки. Редакція складає щиру подяку управі Архіву й усім особам, які допомогли підготувати до друку видання цього тому Літопису УПА. Зокрема дякуємо Миколі Лебедеві та Петрові Содолеві за допомогу в зібранні матеріалів та потрібних інформацій, Антонові Івахнюкові за виправлення текстів, Володимирові Макарові за допомогу в коректі, Зоні Кейван за переклади і Степанові Шпакові за допомогу в складенні показника.

Євген Штендера
Петро Й.Потічний

THE THIRD VOLUME OF LITOPYS UPA RELATING TO THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL

This third volume of Litopys UPA relating to the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR) includes documents and materials from 1949-52. The basic materials from that period were published underground in Ukraine in the official bulletin of the UHVR the Information Bureau of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR), Nos. 4-7 and 9, from March and November, 1949, February and March, 1950, and May, 1951. The eighth issue of the bulletin Information Bureau is not available in the West. The bulletins are here reprinted in their entirety, in the same order as they appeared in Ukraine.

This volume also includes other documents from the same period. Most important among them is the "Appeal of Warring Ukraine to All Ukrainians Living Abroad" published in October, 1949, and signed by 22 prominent members of the Ukrainian armed resistance, including four people identified as representatives of the UHVR — Brigadier-General R. Lozovskyi-Chuprynka, Chairman of the General Secretariat of the UHVR; Colonel V. Koval, Vice-Chairman of the General Secretariat of the UHVR; and Prof. N. Zelenyi, and Rev. Prof. Lavriuskyi members of the UHVR. Another long document is a letter from P. Poltava to the U. S. State Department, "Voice of America", Ukrainian Service — "Some Suggestions Regarding 'Voice of America' Radio Broadcasts to the Soviet Union". The letter was official, signed by Poltava as a Major of the UPA and Director of the UHVR Information Bureau in Ukraine. The letter was sent via the Foreign Representation of the UHVR. The volume also contains UHVR resolutions and announcements which were not published in official UHVR publications known in the West. Among these documents are official notifications of the death in battle of the Chairman of the General Secretariat of the UHVR and Supreme Commander of the UPA, Brigadier-General Roman Shukhevych (R. Lozovskyi, Taras Chuprynka) and the Vice-Chairman of the General Secretariat of the UHVR, Osyp Diakiv (O. Hornovyi),

Also reprinted in this volume are four underground articles that relate directly to the UHVR or the entire Ukrainian liberation movement at that time. The polemical article "About the Supreme Ukrainian Liberation Council" is of interest as the reaction of an unknown underground author to criticisms made of the UHVR by some emigre Ukrainian journalists. Equally interesting is the article by Vsevolod Ramzenko, "Why We Stand for an Independent, United Ukrainian State," for it provides a fresh justification of the fundamental goal of the Ukrainian nationalist movement. In addition, the article stands as a good example of underground publications aimed at the masses: the author strives to explain complex matters in a way that is understandable to peasants and workers. Of prime importance are two articles by P. Poltava — "The Direct Aims of Our Struggle" and "Our Plan of Battle for the Liberation of Ukraine under the Present Circumstances." As their titles indicate, these articles discuss the future prospects of the Ukrainian armed resistance, its strategy and its tactics.

The documents included in this volume come from the last period of UHVR activity in Ukraine. On March 5, 1950, in the village of Biloborsbcha near Lviv, Brigadier-General Roman Shukhe-vych (Taras Chuprynka), Chairman of the General Secretariat of the UHVR and Supreme Commander of the UPA, was killed in battle with NKVD troops. His place was taken by Colonel Vasyl Kuk (V. Koval), who remained active for almost four more years. At the end of 1953, he fell into the hands of the Soviet state, security agents; exactly how this happened is not known. Later, a typically-Soviet-style recantation, signed by him, appeared, in which he denounced his previous activities. In the meanwhile, several other chief UHVR activists also perished. On November 20, 1950, the Vice-Chairman of the UHVR General Secretariat, Captain Osyp Diakiv (O. Hornovyi) was killed in battle with the NKVD near the village of Velyke Pole, Ivano-Frankivsk raion, Lviv oblast. In the winter of 1951-52, Major P. Poltava, chief publicist of the armed resistance and at the time, Vice-Chairman of the General Secretariat of the UHVR, was killed in the Carpathian Mountains. The exact details of his passing are not known. In the spring of 1953 Wasyl Okbrymovych, member of the UHVR, was taken captive by the NKVD. The full details of his capture are also unknown. Kyiv

radio and other sources of Soviet propaganda later announced that on May 19, 1954, the military tribunal of the Kyiv military region had sentenced Okbrymouych to death by firing squad and that the sentence had been carried out. Concerning other prominent members of the UHVR in Ukraine — either their fates re-main unknown, as in the case of Prof. “Zelenyi”, or considerations for their safety dictate that nothing be written about them. In any case, after 1953 the link between the UHVR in Ukraine and the emigre Ukrainian community was broken. The last UHVR documents to be received abroad date from the year 1952.

The destruction of the central political leadership of the UHVR did not bring an end to the Ukrainian armed resistance. This is obvious even from Soviet sources. It is true that following the appeal issued by M. Kovalchuk, Minister of Internal Affairs of the Ukrainian SSR, on December 30, 1949, calling on Ukrainian insurgents to “step forward with their offences,” no more appeals came from the Soviet Ukrainian government. However, local appeals of this nature continued to be issued, in particular by oblast administrations (the last such known to be made appeared in the Rivne Chervonyi Prapor on February 10, 1956). Furthermore, at the 19-th Congress of the Communist Party of Ukraine, in 1954, the First Secretary of the party, O.I. Kyrychenko, called in his speech for an ultimate destruction of the armed underground and warned against the danger of nationalists infiltrating the Soviet government apparatus. As late as in the second half of the 1950, information continued to arrive from Soviet and other sources concerning discoveries by the Soviet police of hideouts of underground activists and the destruction by the police of underground centres.

The materials included in this volume do not indicate that the resistance movement was about to run out of steam. On the contrary — the documents maintain an optimistic spirit, in spite of the fact that they describe the ruthlessness of the Soviet police in combatting the underground and speak of the great losses of life suffered by underground cadres and the Ukrainian population as a whole. For example, the article by P. Poltava, “Our Plan of Battle for the Liberation of Ukraine under the Present Circumstances,” written in 1951, speaks of the underground’s long-term

plan for armed resistance. Poltava was convinced that in the conditions of the Soviet totalitarian police state, the Ukrainian movement of armed resistance would be able to survive for many years and that its dynamic, progressive program would finally bring about the downfall of the Soviet empire. Poltava's optimism was based on current knowledge about the breadth and activities of the Ukrainian armed resistance after the time of its transformation from insurgent form of battle to underground conspiratorial activity. Poltava wrote in his article that regardless of the Soviet police terror and the losses thus engendered, the scope of the struggle did not shrink, but rather widened. Unfortunately, accessible documentation of the activities of the armed underground is limited to only the first half of 1949. We have in mind here the account "Battle actions of the UPA and the armed underground in Ukraine under Russian Bolshevik occupation (in the USSR)", published in the seventh issue of the bulletin Information Bureau, dated March, 1950. (The bulletin is reprinted in this issue of Litypys UPA). The eighth issue of the bulletin, which probably contained accounts of armed actions carried out by UPA and the underground during the second half of 1949, is not available. Accounts of defensive and offensive armed actions waged by the UPA and the armed underground in 1948 were published, in the fifth and sixth issues of the Information Bureau, dated November, 1949, and February, 1950. Those issues are reprinted in this volume. The accounts of armed actions give us very concrete data about the locations and character of the underground's battle operations. According to the summary prepared by Stepan Danyliuk, the following numbers of operations took place in 1948 in individual oblasts: Volyn — 42, Drohobych — 387, Kamianets Podilskyi — 8, Kyiv — 2, Lviv — 274, Rivne — 67, Stanyslaviv — 344, Ternopil — 282, Chernihiv — 2, Chernivsti — 12, Brest (Byelorussia) — 2, ("A Summary of the Military Achievements of the UPA and the Armed Underground," Do Zbroi, No. 19, June, 1953, p. 8). Naturally, the accounts of actions are incomplete, for many encounters remained unreported for various reasons;

furthermore, some reports were lost because the couriers carrying them to the offices of the Information Bureau were killed along the way. The introduction to the account of UPA and armed underground battle operations for the second half of 1948 states that "The underground and the UPA have their own press and circulate tens of thousands of brochures and hundreds of thousands of anti-Soviet leaflets, notices and placards; they also carry on their educational propaganda activities on a word-of-mouth basis and often organize mass meetings" Information Bureau of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR) No. 6, February, 1950).

In the materials and documents published in this volume there is much talk about the gradual transformation of the liberation movement, during the years 1946-49, from an armed struggle to one acting in secret in the underground. During the first years of the Soviet occupation, in the thinly-forested regions of Ukraine UPA units were reorganized into platoons, squads or even smaller groups, in order to pass the period of massive NKVD raids and blockades hiding out in underground bunkers or among the general population. The same tactic was used during the winter of 1945-46, when NKVD troops organized, a massive blockade, lasting several months, of all the villages and larger forested areas within the territory of UPA activity. Thanks to this tactic, the blockade did not achieve the effect desired by the Soviets. While it is true that the UPA and the armed underground suffered serious losses, they were not destroyed. The local centres of the underground continued to function. Later, units of the UPA were disbanded, particularly in areas that lacked good forest cover, and their members were sent to fill gaps or strengthen the ranks of the armed underground.

In areas such as these the UPA units had to act in smaller groups, such as squads and cells, because of the relentless pressure of the superior forces of the NKVD. Thus, documents from this period state that in 1948 and 1949, UPA units remained intact only in the region of the Carpathian Mountains. The end of 1949 must be regarded as, formally, the end of the UPA's activities. The previously-unpublished "Order No. 2" issued by the UPA Supreme Command on September 3, 1949, states that "With the end of

1949, the activities of all UPA units and Command staffs will temporarily cease.” The order was based on “the decision taken by the UHVR on August 29, 1949,” and was signed by Brigadier-General Taras Chuprynka (“Order No. 2.” Carbon copy of the original. Archive of the ZP UHVR.) By the end of 1949, the last-units and Command staffs of the UPA were to be disbanded, while the organizational personnel staff of the UPA was to be transferred to equivalent levels of leadership of the armed underground. The UPA staff retained the right to designate as officers and non-commissioned officers members of the armed underground. Thus, at the start of 1950, only one apparatus of armed resistance remained, whose cadres and leadership were made up of OUN members, former UPA soldiers and people who did not adhere to any political grouping, including some former members of political parties that had been active in the past.

One document that stands out from the others published in this volume is the ninth issue of the bulletin Information Bureau, dated May, 1951. At the time the Korean War was raging. This international conflict threatened to escalate into World War Three between the democratic countries of the West and the Soviet bloc. Thus, the ninth issue of the bulletin is devoted to a discussion of the possibility of world war. The issue includes an article by P. Poltava, “Preparations for the Third World War and the Tasks of the Ukrainian People”, in which he discusses the question of war and peace, and sketches out a general plan for taking advantage of the impending war in order to build an independent Ukrainian state. Also published in this issue of the bulletin is an interesting appeal from the UPA Supreme Command, entitled “To Ukrainian Soldiers and Commanders in the Soviet Army,” which instructs soldiers of the Red Army how to behave should a new war break out.

The materials and photographs used in this volume were obtained from the Archive of the ZP UHVR, except for photographs which have other sources indicated in the captions. Materials are reprinted without any omissions, except for corrections of printing and spelling errors and of the most serious mistakes

of grammar. The editors thank wholeheartedly the directors of the Archive and everyone else who contributed to the preparation of this volume of Litopys UPA. In particular, we thank Mykola Lebed and Petro Sodol for their assistance in gathering materials and other needed information, Antin Ivakhniuk for his corrections of the texts, Volodymyr Makar for assistance in proofreading, Zonia Keywan, for doing translations into English, and Stepan Shpak for his assistance in compiling the index.

*Yevhen Shtendera
Petro J. Potichnyj*

ПІДПІЛЬНІ ДОКУМЕНТИ

Воля народам і людині!
За Українську Самостійну Соборну Державу!

ЗВЕРНЕННЯ ВОЮЮЧОЇ УКРАЇНИ ДО ВСІЄЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Брати наші, розкидані по далекій чужині!

Вже минуло чотири роки, як закінчилася в Європі війна. Але не закінчилася вона в Україні. Вже чотири роки ви маєте змогу бачити, як народи західної Європи, Америки відбудовують своє життя в мирній обстановці. Одначе в Україні миру немає! В Україні далі кипить жорстока боротьба, не втихають стріли, не згасають пожежі. На фабриках і в заводах, в колгоспах і одноосібних господарствах, школах і установах, в лісах і горах, в Україні, в далекому Сибірі й Казахстані, скрізь стоїть український народ на визвольних барикадах. Стоїть скривавлений, але невгнутий, неподоланий, нескорений.

Сповнений ненависти до неволі й рабства, насильства й безправства, він оголосив нещадну війну російсько-більшовицькому імперіялізмові, свідомий справедливості своєї справи, він підноситься тепер на вершини посвяти й героїзму.

Взявши раз свою долю в свої руки, він рішився кувати її до кінця. І кве її без перепочинку, кве невтомно, неустрашимо.

Станувши в авангарді священної боротьби народів за повалення твердині тоталітаризму, деспотії й терору — сталінського СРСР, він мужньо й гідно виконує цей великий і відповідальний обов'язок. Він високо підніс нині прапор, на якому написані дороги для всіх народів і людей слова: Воля народам! Воля людині!

В цій жорстокій боротьбі, рівної якій не знає історія, не сміє стояти осторонь жоден українець, жодна українка. В ній мусять брати участь усі українці, не зважаючи на те, де вони тепер живуть. На Вас, брати наші, розкидані по чужині, Воююча Україна дивиться, як на відтинок єдиного фронту нашої великої визвольної боротьби, яка далеко виходить поза межі всенародньої боротьби, яка має загальнолюдське значення. Воююча Україна дивиться на Вас, як на бойовиків великої визвольної справи, які відкрили фронт у західній Європі, в країнах Америки, в Австралії, скрізь, де живе хоч би один українець. *На Ваших позиціях Воююча Україна шле Вам бойовий братній привіт.*

Батьківщина уважно прислухається до всього, що діється серед української, як давньої, так і нової еміграції. Український народ пильно слідкує за тим, чи фронт на еміграції йде крок у крок з фронтом на Землях, чи від нього не відстає, не заломлюється. Народ бо в праві вимагати, щоб українська еміграція ні в чому не відставала від боротьби на українських землях, щоб вона цілком стояла на висоті завдань, що їх історія поставила перед нею.

Воююча Україна насамперед вимагає, щоб українська еміграція гідно й відповідально репрезентувала свій народ і його визвольну боротьбу перед зовнішнім світом.

Україна щойно виходить на міжнародню арену. Світ ще мало знає про неї, а багато з того, що знає, — неясне й викривлене. Змінити такий стан, занести до всіх народів і людей поза межами СРСР правду про Україну та її боротьбу — це найперше Ваше завдання, українська еміграціє. Край у цьому напрямі зробив і далі робить усе, що тільки в його силах. Своєю боротьбою край створив великий капітал, і Ти, українська еміграціє, мусиш використати його в інтересах визвольної справи на міжнародньому відтинку.

Доля розкидає Вас по всіх країнах світу, по найвіддаленіших його закутках. Але не час нарікати тепер на цю жорстоку долю! Її треба повернути на добро цілого українського народу. Те, що Ви тепер знайшлися майже серед усіх народів світу, Ви мусите широко використати для того, щоб ці народи якнайповажніше пізнали Україну, український народ, його зма-

гання в минулому, його героїчну боротьбу нині.

Пам'ятайте, що нині кожний українець за кордоном — це представник Воюючої України.

Пам'ятайте, що, дивлячись на кожного з Вас, чужинці дивляться на весь український народ, що, оцінюючи кожного з Вас, вони оцінюють цілий наш народ.

Тож кожний ведіть себе так, щоб не плямити імени свого народу, поведітьесь так, щоб постійно помножувати славу його. Щодня ставте перед собою питання: що добре й корисне зробили Ви для України?

З Україною Ви мусите бути якнайтісніше духово пов'язані, Ви мусите жити нею, її прагненнями й боротьбою. У Вас не сміє вселоватись зневіра в успіх нашої великої справи. Вас не сміють підточувати сумніви щодо справедливості нашої боротьби на українських землях. Інакше Ви ніколи не запалите чужинців вірою у справедливість наших змагань, не прищепите їм переконання в доцільності нашої боротьби, не з'єднаєте їхньої прихильності для свого народу.

Воююча Україна вимагає, щоб українська еміграція була палким носієм ідей за здійснення яких бореться український народ.

Усвідомляйте чужинців в конечності розподілу СРСР на вільні національні держави всіх його народів. Докажіть їм, що незалежних держав прагнуть і за їхнє здобуття завзято й мужньо боролися й борються всі поневолені народи СРСР. Роз'ясніть їм, що розподілу СРСР вимагають інтереси всіх народів світу, бо тільки цим шляхом можна раз назавжди знищити небезпеку відродження російського імперіялізму, який тепер у формі більшовизму загрожує цілому світові.

Поширюйте скрізь концепцію побудови міжнародного ладу, спертого на системі вільних, незалежних держав усіх народів. Тільки така система створить найкращі передумови для успішної політичної, економічної та культурної співпраці й єдності між народами, бо дасть змогу будувати її на основі справжньої рівноправності, добровільності, взаємної пошани й довір'я. Тільки така система здатна усунути кровопролитні війни та забезпечити тривалий мир у світі.

Роз'яснюйте чужинцям, що український народ бореться за здійснення передових ідеалів людства, за волю для народів і людини, за справжню демократію, за справедливий соціальний лад, в якому не буде ні визискувачів, ні визискуваних.

Воююча Україна вимагає, щоб українська еміграція не-втомно несла правду про сталінське СРСР до всіх народів світу й активно мобілізувала їх до боротьби проти російсько-більшовицького імперіялізму — цього найбільшого ворога всього людства.

Світ ще цілком недостатньо знає правду про СРСР. Він ще не здає собі повністю справи у тому, що російсько-більшовицький імперіялізм загрожує йому самому. Відкрити перед усіма народами правдиве обличчя більшовизму, здерти з нього маску демократії та соціалізму й показати його в усій огидній наготі, — це Твій великий обов'язок, українська еміграціє.

Допоможи прозріти мільйонам чужинців, які ще щиро вірять у соціалізм у СРСР. Розкажи їм про жахливе гноблення народів у СРСР, про колоніальний грабіж їхніх багатств, про нечуваний визиск і рабське становище робітника, про новітнє кріпацтво в колгоспах, про придушення інтелігенції.

Покажи перед цілим світом цю “найдемократичнішу” країну, де терором гонять до виборчих урн, де примушують народ голосувати на його катів і гнобителів, де суди є органами насильства й безправства, де людині не тільки зав'язаний рот, але і скута думка, де людина замінена в безправного раба, де мільйони заслані в тюрми й концтабори.

Відкрий перед усіма народами цю країну, в якій задушена релігія, збезчещена церква, закована свобода сумління, потоптана не тільки християнська, але й загальнолюдська мораль, а на глум і ганьбу всього людства шумно реклямують райські свободи та зберігають церкву, яка по суті є тільки додатком МГБ і МВД. Розкажи про знищення Української Автокефальної і Греко-католицької Церков, про помордованих і засланих українських єпископів, священиків і вірних. Роз'ясни чужинцям, що теперішня російська православна церква не має нічого спільного з вільною церквою й є емведівською агентурою. Закликай усіх християн, усіх вірних інших релігій до

рішучої боротьби за знищення смертельного ворога людства — більшовизму.

Воююча Україна вимагає, щоб українська еміграція була активним співорганізатором єдиного фронту всіх народів, поневолених і загрожених російсько-більшовицьким імперіялізмом.

Російсько-більшовицькі імперіялісти поневолили вже багато народів, а всім іншим народам світу готуються накинати ярмо завтра. Всякі більшовицькі заяви про можливість мирного співіснування двох систем — це тільки облудна пропаганда. А на ділі всі зусилля кремлівських верховодів спрямовані на підготовку нової війни для загарбання цілого світу. Все життя в СРСР підпорядковане цій одній меті. Надії західного світу, що війну можна відвернути — марні надії, будовані на піску. Війни світові не уникнути жодним чином.

Цю істину, Ти, українська еміграціє, мусиш проповідувати на кожному кроці серед народів Заходу. Вона повинна бути для Тебе вихідною в Твоїй практичній політичній роботі серед цих народів. Скажи їм ясно, що нині перед цілим світом стоїть питання не про те, як уникнути нової війни — вона неминуча, — а про те, як врятувати волю, незалежність і культуру, як уникнути людству рабства й заглади — а це не є неминуче. І Ти мусиш також ясно відповісти, що єдиний для світу рятунок, це якнайскоріше й повне знищення російсько-більшовицького імперіялізму на його теперішніх вихідних позиціях. А цього можна добитися тільки організованим зусиллям єдиного фронту всіх народів, поневолених і загрожених російсько-більшовицьким імперіялізмом.

Ти, українська еміграціє, мусиш не тільки проповідувати потребу такого фронту і в його конечності переконувати світ. Ти мусиш робити все можливе для того, щоб антибільшовицький фронт набрав конкретних організаційних форм. Для того Ти мусиш узброїтися не тільки вірою у справедливість тієї справи, але також мусиш виявити якнайбільше організаційних здібностей, толеранції та витривалости, бо об'єднувати треба всіх людей, які прагнуть волі, без різниці расової, національної й релігійної приналежності, без різниці їх політичних переконань.

Насамперед Тобі треба докласти всіх зусиль для того, щоб згуртувати в єдиний антибільшовицький фронт еміграцію всіх народів підбільшовицької Європи й Азії та новопоневолених народів центральної й південної Європи.

Дотеперішні успіхи на цьому відтинку Край вітає з найбільшим признанням. Розбудовуй і поглиблюй ці успіхи, українська еміграціє. Невтомно і вперто переборюй усі труднощі, які стоять на перешкоді повному об'єднанню еміграції народів СРСР. Зміцнюй це об'єднання в його організованих виступах як серед еміграційних мас, так і перед зовнішнім світом.

Рівночасно з акцією об'єднання еміграції та поневолених народів СРСР, Тобі, українська еміграціє, треба вести якнайактивнішу роботу серед народів Заходу для згуртування антибільшовицького фронту всіх волелюбних людей світу. Входи у зв'язки й зміцнюй їх з національними та міжнародними організаціями, які борються за людські права і свободу. Змагай до створення міжнародної організації, яка ставила б своєю метою боротьбу проти імперіялізму та тоталітаризму, на захист прав народів і людини.

Пам'ятайте, Брати на еміграції, що справа організування єдиного антибільшовицького фронту всіх народів — це не тільки завдання керівників політичних партій. Це обов'язок кожного з Вас. Пам'ятайте, що справу антибільшовицького фронту, так само, як репрезентувати український народ, можна ставити не тільки серед політичних і державних кіл інших народів та на дипломатичних шляхах. Цю справу можна і треба ставити серед найширших мас усіх народів Заходу, на фабриках, шахтах, фармах, школах і установах. Тільки тоді, коли в антибільшовицький рух увімкнуться найширші народні маси, коли цей рух матиме таку широку базу, він буде здатний знищити свого ворога.

Пам'ятайте, що поширювання правди про СРСР, мобілізування й організування народів на боротьбу проти більшовизму — це місія всесвітнього загальнолюдського значення. Тож будьте гідними цієї великої місії, яку поклала на Вас історія. Виконуйте її з апостольською відданістю й завзяттям, виконуйте її з такою мужністю й посвятою, з якою борються нині пов-

станці. Якщо виконаєте її, з вдячністю згадуватимуть Вас наступні покоління всіх народів.

Для того, щоб виконувати всі ці відповідальні обов'язки, Вам, Брати на чужині, треба бути об'єднаними, а не розбитими. Вам треба діяти однозгідно, а не розрізнено. *Воююча Україна рішуче вимагає від української еміграції повної єдності, єдності не на словах, а на ділі, єдності дієвої, а не паперової, єдності на базі визвольної боротьби народу на українських землях.*

Стан, який існує тепер, не сміє далі тривати. Не сміє бути жодного розподілу на греко-католиків і православних, автокефальників і соборників, а зокрема на “східняків” і “західняків”. На такий розподіл не можна байдуже дивитися. Еміграція мусить докласти всіх зусиль, щоб цілком знищити шкідливі наслідки довгої неволі і штучних кордонів, якими ділили й ділять окупанти живе тіло українського народу. В спільній праці та боротьбі мусять щезнути всі різниці між українцями. Свідома частина еміграції мусить зробити все, щоб якнайскоріше піднести рівень національної свідомости та політичної вироблености національно несвідомої частини еміграції. Це дуже важливе, прямо центральне завдання теперішнього життя української еміграції. Розв'язка цього питання цілком лежить у руках свідомої частини еміграції. На неї теж паде вся відповідальність за успіх цієї справи.

В такий відповідальний момент, в такій важкій ситуації, в якій є сьогодні український народ, українська еміграція не може дозволити собі також *на жодні роздори й партійну гризню. Нині всі партійні розходження мусять цілком уступити, мусять бути підпорядковані одній меті — справі визволення українського народу.* Розподіл нині може йти не по лінії тих чи інших партій, а по лінії патріотів і зрадників українського народу.

Край вбачає лихо не в існуванні різних партій на еміграції, а в тому, що ці партії не вміють співжити і співпрацювати ні між собою, ні в середині самих себе. Край обурений занепадом політичної і громадської моралі серед української еміграції, що завдає шкоду цілій визвольній справі, що в очах чу-

жинців ганьбить цілий народ і формує фальшивий погляд на боротьбу на землях. Воююча Україна обурена тим, що в партійній боротьбі на еміграції розмінюється загальнонаціональні цінності і святощі. Воююча Україна найрішучіше засуджує всіх тих, які не хочуть підвестися вище своїх вузьких партійних інтересів, які спекулюють визвольною ідеєю.

Край з прикрістю стверджує, що саме серед еміграції знайшлися люди, які довший час взагалі сумнівалися в існуванні на Україні Української Повстанської Армії, Української Головної Визвольної Ради та підпільної Організації Українських Націоналістів, а деякі й виступали проти них. Треба було аж рейду відділів УПА, треба було живих свідків, треба було повстанцям пройти серед боїв понад тисячу кілометрів, щоб остаточно переконати своїх невірних Томів, що УГВР, УПА, ОУН існують, що вони діють і борються на українських землях. Але навіть після цього є ще на еміграції люди, які всіляко намагаються применшувати значення боротьби на наших землях, звужувати її розміри, обезцінювати політично. Край закликає всіх цих людей припинити будь-яке обезцінювання визвольного руху на рідних землях і віддати всі свої сили інтересам Воюючої України. Тим, які засліплені своїми власними інтересами не знайдуть відваги й охоти покинути свої виступи проти Визвольного Руху на рідних землях і свідомо далі обезцінюватимуть його, — Край виразно заявляє, що їхню роботу він розглядатиме як злочин супроти українського народу та його визвольної боротьби в Україні.

Брати на еміграції! Край сьогодні досягнув повної єдності. Еміграція мусить піти вслід за Краєм. Всі, хто на правду боліє долею свого народу, хто справді прагне його визволення, хто сповнений щирим бажанням віддати себе народові, кому дорога ідея української держави, — об'єднуйтеся у спільному зусиллі, щоб досягнути нашу велику Мету. Створіть міцний єдиний фронт і виступайте перед зовнішнім світом здецидовано й однозгідно. Хай політична зрізничкованість української еміграції буде спрямована на формування та зростання української політичної думки, а не на партійну гризню. Докажіть, що Ви розумієте історичну вагу теперішнього моменту і стійте на висоті своїх завдань. Будьте прикладом єдності й

організованості для інших народів, бо єдність і організованість потрібна всім народам, щоб переможно закінчити боротьбу з більшовизмом.

Брати емігранти, що працюєте на фізичних роботах!
Не маючи змоги повернутися на Батьківщину, Ви опинилися на фабриках, шахтах, і фармах майже усіх країн поза межами СРСР. Ви тепер працюєте поруч з робітниками всіх національностей. Ви тепер працюєте в тому середовищі, де є найбільше тих людей, які впали жертвою більшовицької забріханої пропаганди. Допоможіть мільйонам цих робітників визволитися з тенет більшовицького обману. Переконайте їх силою свого довгого досвіду, що в СРСР немає жодного соціалізму, що СРСР — це країна найреакційнішого тоталітаризму й тиранії, Запаліть їх вогнем своєї ненависти до російсько-більшовицького імперіялізму, бо в душі вони так само ненавидять всяке рабство, насильство й безправство, як і Ви. Зав'язуйте біля верстатів дружбу з ними, закладайте основи тісної дружби, між їхніми й українським народами.

Беріть участь у працях робітничих організацій західних народів і будьте прикладом дружності й солідарності. Творіть українські робітничі організації й організовано обстоюйте свої права. Широко розбудовуйте своє культурно-освітнє життя.

Беріть участь у праці міжнародних антибільшовицькій профспілкових об'єднань і репрезентуйте там мільйони українських робітників, які не мають тепер змоги вільно говорити від свого імені. Боріться разом з усіма робітниками проти імперіялізму й тоталітаризму за справжню демократію та соціальну справедливість.

Українські поети, письменники, мистці, люди науки, працівники преси на еміграції! На українських землях цілком задушена українська вільна наука й культура. У глибоке підпілля загнане вільне слово. В цих умовах на Вас спадає велике завдання розбудувати українську культуру й науку, збагачувати її скарбницю новими цінностями та надбаннями. Край, з радістю відмічує теперішні творчі здобутки української еміграції на полі науки й культури та закликає до ще більших зусиль у цьому напрямі.

Розбудуйте і зміцнюйте нові осередки української науки й культури, концентруйте в них всі творчі сили, що знайшлися на еміграції. Докладіть усіх зусиль до якнайкращого розвитку українознавства, бо саме воно піддається на землях жакхливим перекручуванням і фальшуванням з боку російське. більшовицьких окупантів. Вирощуйте молоде наукове поповнення.

Використовуйте кожду нагоду для того, щоб гідно презентувати українську науку й культуру перед зовнішнім світом. Невтомно популяризуйте її надбання. Скрізь несіть українську музику, пісню, сцену. Наладняйте і зміцнюйте зв'язки з культурними й науковими організаціями та окремими представниками науки інших народів. Не пропускайте ні однієї можливості внести свій вклад у працю міжнародніх культурно-наукових організацій. Хай світ побачить у всій повноті українську культуру і творчі здібності українського народу.

Українські жінки на еміграції! Край радіе Вашою активністю й організованістю та досягнутими в результаті цього успіхами. Ще більше зміцнюйте свою організованість, ще ширше розгортайте свою активність як на внутрішньоєміграційному так і на зовнішньому відтинках, пильно зберігайте на еміграції в громадському й родинноособистому житті світлі традиції українського жіноцтва. Використовуйте кожду нагоду для праці серед жінок Заходу. Освідомлюйте їх у страшній небезпеці від більшовизму. Воруште сумління всіх жінок і матерей на світі рабським становищем жінки в СРСР, знищенням родини, долею мільйонів дітей, заморених голодом, запроторених по тюрмах і на засланнях, від своїх матерів насильно відірваних і долею безпритульних. Хай жінки всіх народів займають своє місце у загальнолюдській боротьбі проти більшовизму.

Українська молоде! Ти на еміграції мусиш іти в авангарді визвольної боротьби так, як у ньому йде молодь на рідних землях. Ти мусиш цілком віддати себе інтересам Воюючої України та бути готовою на кождий її поклик, щоб стати поруч своїх друзів, що зі зброєю в руках борються за визволення народу, за щастя, радість і творчу працю української молоді в українській державі. Ти мусиш бути високоорганізованою й

активною, мусиш постійно сталити свою ідейність і невпинно підносити свій рівень загального та фахового знання й політичної виробленості. Своє перебування серед інших народів широко використати для того, щоб навчитися всього, що в них добре та корисне, щоб засвоїти собі їхній досвід праці в усіх галузях життя й державного будівництва. Але пильно зберігай себе від усяких розкладницьких впливів, які розхитували б твою ідейність і підривали б моральну стійкість.

Перед тобою, українська молоде, як і перед цілою нашою українською еміграцією, стоїть завдання зазнайомлювати чужинців про визвольну боротьбу українського народу. Роби це при кожній нагоді та всіма засобами. Використовуй для цього свої особисті знайомства, зв'язки з молодіжними організаціями інших народів і міжнародними організаціями молоді. Запалюй молодь усіх народів на боротьбу проти більшовизму. Вона найскоріше зрозуміє тебе, бо кожна молодь найживіше обурюється на неправду та насильство й завжди готова боротися проти них.

Бійці й командири рейдуючих відділів УПА! Ви мужньо виконали своє завдання, покладене на Вас Українською Головною Визвольною Радою. Край із запертим віддыхом слідкував за Вашим рейдом, а його успішне закінчення викликало в Краю величезну радість. Увесь народ радіє, що Ви добилися аж за другу стіну більшовицької тюрми народів, щоб там перед цілим світом скласти протест проти гноблення українського народу російсько-більшовицькими загарбниками і сказати правду про визвольну боротьбу на рідних землях.

Ваш прихід у західну Європу, як безпосередніх учасників і живих свідків визвольної боротьби на наших землях, докорінно вплинув на зміну поглядів і чужинців, і своїх на нашу визвольну боротьбу та поклав кінець фальшуванню правди про цю боротьбу. І в цьому Ваша велика заслуга для всієї визвольної справи. Історія гідно оцінить Вас.

Хоч ви опинилися тепер далеко від рідних земель, боротьба для Вас не закінчена. Ворог, який гнобить Вашу Батьківщину, діє й там, і Ви мусите боротися проти нього так, як ще недавно Ви боролися зі зброєю в руках в Україні. На чу-

жині далі зберігайте і плекайте героїчні традиції Української Повстанської Армії та високо несіть прапор її слави.

Брати на чужині! Невдовзі Ви ще більше розсієтесь по цілому світі, ще далі опинитесь від Батьківщини. Але знайте, що все це тимчасове, що перебуванню на чужині, Вашій тузі за Батьківщиною неминуче прийде кінець.

Коли заграють воскресні дзвони й у могутньому гомоні слави встане Україна, всі Ви раз на завжди повернетесь на Батьківщину. І тоді, “в сім”ї вольній новій” зберуться усі, порозкидані по цілому світі діти України, щоб разом у щасті й радості будувати своє власне славне вільне життя. І здійсняться тоді слова нашого великого пророка:

Встане Україна,
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі невольничі діти!

Вірте в це сильно й боріться всі мужньо, щоб цей великий день настав якнайскоріше.

Не зважаючи на всі неймовірні труднощі. Воююча Україна боротиметься так завзято, як вона боролася дотепер — не жаліючи ні труду, ні крові.

Воююча Україна робитиме все, що в її силах, щоб український народ якнайшвидше й раз назавжди побудував свій величний Храм Волі, щоб ви могли вернутися в Україну не як наймити, а як вільні господарі.

Від імені Воюючої України:

член УГВР, голова підпільної Греко-кат. Церкви
о. проф. М. Лаврівський
голова Генерального Секретаріату УГВР і Головного
Командир УПА, генерал-хор. УПА Р. Лозовський-Чупринка
заступник голови Генерального Секретаріату УГВР, член УГВР В.

Коваль
член УГВР проф. Г. Зелений
начальник політвиховного відділу Головного Штабу
УПА, сотник-пвх. УПА П. Полтава

член Головного Штабу УПА, майор УПА *Д. Сокіл*
командир УПА-Північ, майор УПА *М. Дубовий*
член Проводу ОУН на українських землях *Л. Максимович*
член Проводу ОУН на українських землях,
журналіст *О. Горновий*
член штабу УПА-Захід, сотн. УПА *В. Хмель*
командир воєнної округи УПА-Захід “Говерля”,
майор УПА *В. Грім*
керівник ОУН на північно-зах. українських землях *З. Савченко*
керівник ОУН на осередньо-схід. українських землях
І. Василенко
керівник підпільних організацій Юнацтва ОУН,
сотн. УПА *Р. Гльницький*
керівник підпільного Українського Червоного Хреста
Л. Шибалинська
керівник округи ОУН на західньо-українських землях
інж. *К. Владан*
керівник округи ОУН на східньоукраїнських землях *І. Будько*
керівник округи ОУН на північнозахідніх українських землях *Т.*
Гліян
керівник ОУН на Буковині *С. Сталь*
редактор підпільних видань проф. *С. Кузьменко*
художник *Д. Бей*
лікар УПА *І. Фесенко*

В Україні, у жовтні 1949 р.

*Машинописна копія, 7 стор., 30 x 21 см. Оригінал: Архів
ЗПУГВР, УЗ-4; фотокопія — Архів “Літопису УПА”.*

AN APPEAL FROM WARRING UKRAINE TO ALL UKRAINIAN LIVING ABROAD

(Summary)

This appeal can be seen as the most dramatic and moving document of the Ukrainian resistance. It is written in a solemn style and often sounds like a testament addressed from the sworn fighters of resistance to all Ukrainians living in the free world away from Soviet domination. The appeal is signed by twenty-two of the leading figures of the armed resistance. Among them are activists of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR) — P. Lozovskyi-Chuprynka, chairman of the General Secretariat, V. Koval, the vice-chairman, and Prof. N. Zelenyi; the head of the underground Ukrainian Catholic Church, Rev. Prof. V. Lavrivskyi; the director of the Ukrainian Red Cross, A. Shybalynska; staff and regional commanders of the UPA, regional OUN leaders and other active participants of the resistance. The appeal is written in the name of “warring Ukraine”; the phrase is used consistently only in this appeal and it sounds very official and solemn. The document is dated October, 1949.

The appeal begins with information about the armed resistance in Ukraine, which is waging its struggle in particularly difficult conditions. The ruthless brutality of the Soviets is described, as well as the determined courage of the insurgents and of the population at large, which supports them. In the name of “warring Ukraine,” the authors enjoin Ukrainians in emigration “to represent their nation and its struggle for liberation to the outside world in a worthy and dignified manner.” The theme of the appeal is that every Ukrainian living abroad must be “a representative of warring Ukraine in the world.” The appeal goes on to explain various points and lay out the tasks of emigre Ukrainians and their groupings.

The first duty of Ukrainians living abroad is to inform the world of the political ideas of the Ukrainian resistance. Particular stress should be put on the need to dismantle the USSR into its constituent national

states, for the Soviet Union is a brutal Russian empire, in which non-Russian nations are faced with the threat of denationalization and physical extermination. The authors of the appeal also ascertain the political program of the Ukrainian resistance, emphasizing the fact that it fights for democracy, a just social order and independent statehood for the captive nations of the USSR. Ukrainians living abroad, they say, should inform those around them of the true conditions within the Soviet Union. There is no socialism in the USSR, and no democracy; on the contrary — there is ruthless exploitation of workers and peasants, equal to the slavery of past ages, and massive police terror, which has wiped out and imprisoned millions of Soviet citizens. The appeal stresses that the USSR is preparing for further conquests, in order to gain sway over the whole world. Thus all the nations of the world stand threatened by Russian imperialism and should oppose it. A most important task of Ukrainians in emigration is to organize an anti-Bolshevik front of immigrants from the captive nations of the Soviet Union. The authors of the appeal are disturbed by the fierce disagreements taking place among Ukrainian political parties in emigration. They call on these parties to join together for serious discussions of existing political problems and energetic action amidst the free nations for the cause of Ukrainian liberation.

The appeal ends with special calls directed at specific groups of Ukrainians living abroad. To factory workers it assigns the task of working actively in labour unions, in order to fight for workers rights and, at the same time, oppose Soviet influences and inform their fellows about the reactionary nature of Russian communism. Artists and scholars are reminded that in Ukraine, no free creative or scholarly work is possible, especially in fields of Ukrainian studies, where falsification constantly occurs. The appeal calls on Ukrainian youth to study, learn all that is good from the civilized nations of the world, maintain its moral standards and inform other young people about Ukraine and its struggle for liberation. A separate call aimed at Ukrainian women's organizations asks them to inform the women of the world about the pitiful state of women, children and the family in the USSR. Finally the appeal gives recognition to former UPA soldiers for the raid they carried out into the West and calls on them to inform the world about the struggle of the Ukrainian resistance.

США — Державний Департамент.
Українські радіопередачі “Голосу Америки”
для Радянського Союзу
через
Закордонне Представництво
Української Головної Визвольної Ради

КІЛЬКА ЗАВВАГ ЩОДО ТОГО, ЯКИМИ ПОВИННІ БУТИ РАДІОПЕРЕДАЧІ “ГОЛОСУ АМЕРИКИ” ДЛЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

Пишу цих кілька завваг у переконанні, що в народі Сполучених Штатів Америки та в народі українського спільна мета — перемога над більшовизмом, боротьба за свободу.

Український народ бореться проти більшовицької тиранії вже від 1918 р. і аж до сьогодні — бореться в обороні своєї власної та загальнолюдської свободи, в обороні свого власного життя як окремої нації та в обороні всього ще вільного світу. Починаючи від 1943 р. і аж до сьогодні, тобто після чергової окупації України московсько-більшовицькими імперіялістами, як наслідок розгрому гітлерівської Німеччини союзними націями, — український народ ось вже *протягом 7 років* веде проти більшовицьких гнобителів завзяту, безприкладно героїчну, надзвичайно криваву *повстанську та підпілну боротьбу*. В першій лінії цієї боротьби йдуть багатотисячна *Українська Повстанська Армія* (УПА) та українське *збройне підпілля*. Всією боротьбою керує *Українська Головна Визвольна Рада* (УГВР), складена з представників усіх українських земель і різних політичних українських партій та середовищ. Україна завжди була форпостом боротьби вільного світу проти більшовицької тиранії. Зокрема, таким форпостом є вона в теперішній політичній обстановці. В той час, коли західні держави щойно *готуються* до оборони від більшовизму, український народ вже від ряду років складає тисячі жертв у нерівній збройній боротьбі проти

більшовицької тиранії, у боротьбі сам-на-сам з московсько-більшовицьким колосом.

В обороні свободи проти всякої тиранії завжди теж борюся й бореться великий американський народ. Нині американський народ на чолі вільного світу йде в першій лінії боротьби проти більшовицьких агресорів і тиранів. Тепер американський народуже примушений складати жертви в людях у боротьбі проти більшовицьких агресорів-імперіялістів у Кореї. У нас спільний ворог — більшовицька диктаторська, терористична, імперіялістична кліка, яка готується підкорити під своє панування весь світ. У нас спільна мета — побудова справедливого й передового ладу в світі, оснований на пошануванні прав людей, громадян і народів.

Одним із засобів боротьби американського народу проти більшовицьких тиранів є, безумовно, радіопередачі “Голосу Америки” для Радянського Союзу. Таким засобом ці радіопередачі є остільки, оскільки вони насамперед стараються понести правду до підрадянських людей — правду, з одного боку, про західний світ і, з другого боку — про терористичний, тоталітарний, гнобительський і експлуаторський більшовицький режим. Цим шляхом формується протибільшовицька, протирежимна свідомість підрадянських людей, їхнє протибільшовицьке ставлення, що, як відомо, має першорядне значення в пляні боротьби проти більшовизму.

Ми, учасники визвольної боротьби українського народу які живемо й боремося в Радянському Союзі, дуже добре знаємо, яке величезне значення в пляні протибільшовицької боротьби має вільна і правдива інформація для підрадянських мас. Та, щоб така інформація була ефективна, вона мусить рішуче рахуватися з психологією, способом думання, світоглядом та настроями підрадянських людей. Це цілком зрозуміла й конечна передумова всякої інформативно-пропагандивної акції.

У випадку радіопередач “Голосу Америки” для Радянського Союзу я примушений ствердити, що ця передумова не завжди як слід зберігається. Тому теж не завжди радіопередачі “Голосу Америки” для Радянського Союзу дають бажаний ефект.

З цієї причини я, як активний учасник визвольної збройної боротьби проти більшовизму в Україні, почуваючись до єдності з усім вільним світом у його боротьбі проти більшовицьких агресорів та тиранів, хочу подати оцих кілька скромних, коротких завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі “Голосу Америки” для Радянського Союзу, щоб вони в якнайбільшій мірі сприяли формуванню протибільшовицької свідомості, протирежимного ставлення підрадянських мас, і щоб вони таким чином якнайбільше сприяли організації фронту боротьби за свободу й у середині Радянського Союзу.

1. Радянські маси треба вирвати зі стану повної апатії, з почуття повної осамітненості у світі, з почуття повної беззахисності від більшовицької тиранії.

Найхарактернішою рисою духового стану підрадянських мас є певного роду психологічний параліч, що в ньому перебуває величезна більшість підрадянських людей. Причиною цього паралічу є, насамперед, величезний страх від МГБ - МВД з їхнім величезним, всеохоплюючим поліцейним апаратом та страхітливим, кривавим, ніколи не послабаючим терором. Далі, причина такого стану є дотеперішні успіхи МГБ - МВД у здушуванні всякого роду “опозицій”, їхні успіхи в боротьбі проти всякого роду протирежимних елементів та всякого протирежимного спротиву. В наслідок цього громадянин Радянського Союзу чується цілком безсильним супроти більшовицького режиму і його огортає повна апатія до всього, що діється. Емгебівський терор його духовно заламав, він втратив надію на можливість добитися яких-небудь змін, він дійшов до переконання, що всяка боротьба проти режиму даремна, що треба миритися з лихом і так коротати свій вік у більшовицькому пеклі.

Такі є внутрішні (тобто викликані внутрішнім підрадянським життям) причини цього духовного паралічу підрадянських людей, цієї безмірно глибокої, мертвої апатії широких підрадянських мас. Але складаються на це й зовнішні причини.

Що, наприклад, чує підрадянський громадянин з закордонного радіо, що він взагалі чує з-за кордону, про що взагалі говорить політика західніх держав щодо Радянського Союзу?

Основним лаятмотивом закордонної політики і пропаганди щодо Радянського Союзу є, як відомо, таке твердження: більшовицький лад у СРСР це внутрішня справа народів Радянського Союзу і західні держави, в тому числі насамперед США, не вмішуються в ці відносини.

Не важко додуматися, яке враження може робити на підрадянських людей така позиція західних держав і передусім США. Така позиція західних держав до решти вбиває в підрадянських людей будь-яку надію на покращання їхньої долі, створює в них почуття повної осамітненості в світі та повної беззахисності від більшовицького режиму, ще більше поглиблює ту апатію, в якій вони й без того перебували. Така позиція Заходу щодо Радянського Союзу — позиція і в офіційній політиці, і в пропаганді — до решти ломить волю підрадянських людей до опору проти більшовицьких гнобителів, до решти їм відбирає відвагу до такого опору. Така позиція не тільки що не сприяє творити передумови для виникнення фронту боротьби за свободу в середині Радянського Союзу, але й протидіє створюванню таких передумов.

Це ясно, що, можливо, з певних причин офіційна дипломатія США не може займати іншої позиції щодо Радянського Союзу. Але чому докладно є така сама пропаганда США? Адже більшовики, як противники США, роблять інакше. Притримуючись формального принципу невмішування у внутрішні справи суверенних держав, вони у пропаганді до народів даних країн не тільки критикують унутрішні відносини в даних державах, а й усіма можливими засобами і прийомами пропаганди сприяють стимулюванню активної боротьби проти режимів даних країн, вони у пропаганді завжди виразно виступають як приятелі та союзники окремих політичних сил і широких народніх мас даних країн. І це дає більшовикам непогані результати.

Найважливішою передумовою виникнення фронту активної боротьби за свободу в середині СРСР є зрушити підрадянські маси зі стану тієї апатії, в якій вони перебувають, з почуття своєї беззахисності від радянського режиму й осамітненості у світі. Це станеться тоді, коли американський народ зу-

мів переконати підрадянські народи, що він боліє їхньою долею, що він їм співчуває, що він їхній активний приятель і союзник. Ідеться про те, щоб підрадянські народи відчули, що американський народ є виразно проти більшовицького узурпаторського, тоталітарно-терористичного режиму скрізь, у тому числі й на території Радянського Союзу, та що він є виразно по боці підрадянських народів у їхній справедливій національній і соціальної визвольній боротьбі. Ляйтмотивом (якщо не писаним, то фактичним) американської пропаганди повинно бути не твердження, що США не вмішуються у внутрішні справи СРСР, але активне співчуття народам Радянського Союзу, виразна тенденція підтримати ці народи у їхній справедливій протирежимній визвольній боротьбі. Чуючи за собою підтримку великого американського народу, підрадянські народи перестануть почуватися беззахисними супроти більшовицької терористичної кліки, вони перестануть почуватись самотніми в їхніх стражданнях і в їхній ненависті до більшовицького режиму, вони підіймуться з тієї мертвої апатії, в якій вони перебувають, Це буде перший дуже важливий крок на фронті активізації підрадянських мас до боротьби за свободу проти більшовицької тиранії.

В напрямі психологічної регенерації підрадянських мас і насамперед українського народу, за останні роки значних успіхів добився український визвольний рух в Україні. Успішною боротьбою УПА та українське визвольне підпілля розбили міт про всесильність МГБ і тим значно причинилися до відродження відваги підрадянських мас ставити опір більшовицьким гнобителям. На прикладі боротьби УПА й українського визвольного підпілля підрадянські маси переконуються, що МГБ не такий вже всесильний, як воно здавалося раніше, що боротьба проти більшовицьких гнобителів можлива навіть в умовах більшовицько-емгебівської поліційної системи. Відповідна лінія в американському радіо успішно і швидко далі посувала б цей процес.

2. Критику більшовицького ладу недоцільно вести з позиції капіталізму.

Підрадянські маси ненавидять більшовицький лад, більшовицький “соціалізм”. Але підрадянські народи не тужать теж

за капіталізмом, що його повалено на території теперішнього СРСР в 1917-20 рр. Підрадянські люди у величезній більшості є виразно проти повороту капіталізму. Це є той наслідок революції в Росії 1917-20 рр., що його не можна ніяк ігнорувати та з яким треба рішуче рахуватися. Цього вимагає реальна дійсність і реальна політична доцільність. Всяка ж розумна політика повинна рішуче рахуватися з реальними фактами. З цим повинна теж рахуватися американська пропаганда, скеровувана до народів Радянського Союзу.

Ми, як учасники визвольної боротьби в Україні, які перебуваємо в середині Радянського Союзу й маємо зв'язки з широкими підрадянськими масами, дуже добре знаємо, що підрадянські люди не захоплюються капіталізмом — ні старим європейським, ні теперішнім американським. Можна з успіхом закликати підрадянські маси на боротьбу проти більшовизму не в ім'я реставрації капіталізму, не в ім'я навіть американського способу життя, який, безперечно, має в собі дуже багато світлих і здорових моментів. Більшовицький лад треба критикувати з позицій тих передових політичних сил з-поміж народів Радянського Союзу, які змагають до повалення більшовизму не в ім'я реставрації там старих порядків, а в ім'я побудови нового справедливого і прогресивного соціально-економічного ладу.

Однією з найсерйозніших таких сил нині є діючий в Україні український визвольний рух, репрезентований УПА та українським визвольним підпіллям і очолюваний Українською Головною Визвольною Радою. Український Визвольний Рух стоїть на принципі національно-державної і громадсько-кооперативної власності в дрібній промисловості та торгівлі, на принципі приватної власності селян на землю в межах трудових господарств, на принципі справжньої демократії в галузі державного устрою. Ця програма має підтримку якнайширших мас як українського, так і інших народів Радянського Союзу.

У випадку українського народу найуспішнішою критикою більшовизму була б критика з позицій від ряду років діючого в Україні українського визвольного руху, очолюваного й керованого Українською Головною Визвольною Радою. Твер-

джу це не як член такої чи іншої політичної партії, а як український патріот, що від ряду років в середині Радянського Союзу стоїть в активній боротьбі проти більшовизму та який змагає до залучення в активну протибільшовицьку визвольну боротьбу якнайширших мас українського народу — в ім'я спільних усьому вільному світові ідеалів свободи, ідеалів демократії, в ім'я політичного, соціального та культурного прогресу в усьому світі, в ім'я визволення українського та інших народів Радянського Союзу.

3. Критику більшовизму треба вести також з позицій окремих, поневолених більшовицькою Москвою, не-російських народів СРСР, в ім'я перебудови СРСР на принципі незалежних національних держав усіх підрадянських народів, в ім'я визволення неросійських народів СРСР, і насамперед українського народу, також і з-під національного ярма.

В західному світі, на мою думку, рішуче неправильно недоцінюють вагу й актуальність національного моменту на території теперішнього Радянського Союзу. Це величезна помилка західного світу щодо народів СРСР. Національні почуття окремих підрадянських народів, і особливо українського народу, їхнє прагнення до самостійності — це величезна сила, якої ні в якому разі не вільно ні недоцінювати, ні тимбільше випускати з уваги. Денаціоналізаційна, русифікаторська і завжди крайня терористична політика царської та більшовицької Москви ці прагнення тут і там може трохи притупила, ця політика навчила поневолені народи ці прагнення глибоко скривати. Проте вони у відповідний момент виявляють себе з могутньою силою. В момент розвалу СРСР вони виступлять як найважливіший політичний фактор на території теперішнього Радянського Союзу.

Ці висновки я спираю як на основі теперішніх спостережень над підрадянськими людьми різних національностей, зокрема ж на основі дуже доброго знання цих відносин в Україні, так і на основі досвіду російської революції в період 1917-20 рр.

Ось приклад з нашої теперішньої практики в Україні. Вистачить підпільникам зустрітися один-два рази з українським юнаком-комсомольцем, який до цього часу був тільки під біль-

шовицькими денаціоналізаційними впливами й дослівно нічого не чув про самостійницьку боротьбу українського народу (бо й такі випадки бувають), вистачить відбутися з таким комсомольцем одну-дві роз'яснювальні гутірки, дати одну-дві листівки чи брошурки, написані в патріотичному українському дусі, — і цей юнак бере свій комсомольський білет і заявляє, що він відтепер — буде боротися лише за визволення України, лише за побудову незалежної української держави. Таких випадків у нашій підпільній практиці ми маємо багато. Здавалось би, що цей юнак цілком національно байдужий. А після кількох розмов показується інакше. Національні почуття підрадянських людей, зокрема українців, у певних випадках тільки приховані, скриті, але вони живі, вони — величезна сила, яку лише треба привести в рух.

Під час революції в Росії в період 1917-20 рр. неросійські народи перебували в стані куди більшої відсталості, як тепер. І незалежно від цього революційний рух на окраїнах Росії, серед неросійських народів відразу набрав виразно національно-визвольний характер. Це загальновідомий історичний факт. Так було у Фінляндії, в країнах Надбалтики, в Україні, на Закавказзі, в Середній Азії. Національна стихія виступила тут з величезною силою, вона наклала свій відпечаток на весь революційний рух, вона незвичайно піднесла революційний патос, пориваючи на боротьбу проти царизму найширші маси народу. Тепер неросійські народи СРСР перебувають на куди вищому рівні національної та культурної зрілості. Куди сильніше, незалежно від усієї більшовицької перфідії в національній політиці, вони відчувають теж своє національне поневолення, своє національне пригноблення й експлуатацію з боку більшовицької Москви. Не вільно тому легковажити національного моменту на території теперішнього Радянського Союзу в пляні організації всесвітнього фронту боротьби за свободу проти більшовицької тиранії.

Американське радіо повинно звертатися до окремих неросійських народів Радянського Союзу, поневолених більшовицькою Москвою, повинно викривати їхнє національне гноблення раніше з боку царської, а тепер більшовицької Москви, розбуджувати чи підтримувати національну свідомість неро-

сійських народів, звертатися до їх національних почуттів, широко користуватися з фактів політичної та культурної історії окремих неросійських народів СРСР, одне слово — говорити до неросійських народів СРСР в їхньому національному, патріотичному дусі.

Дуже показовим з того погляду є той ефект, який мають в Україні радіопередачі “Толосу Америки” після того, як вони з кінцем червня — початком липня 1950 р. почали редагуватися трохи більше в українському патріотичному дусі. Не зважаючи на можливість репресій, українські чоловіки і жінки, українська молодь збираються цілими групами, щоб зловити хоч кілька слів з цих радіопередач. Треба бачити ті вибухи обурення й ненависти проти більшовицьких гнобителів у зв’язку з заглушуванням ними радіопередач, щоб зрозуміти, як жадібно українці ловлять кожне справді українське слово — кожне слово зв’язане з життям українського народу, з його історією, з його боротьбою за визволення, з його прагненнями до незалежності. Але ці радіопередачі ще й далі в багатьох випадках цілком незадовільні. Їм треба надавати ще більше український зміст.

4. “Толос Америки” повинен використовувати всі факти активної протибільшовицької боротьби в середині СРСР, в тому й факти боротьби українського визвольного руху в Україні — факти боротьби УПА та українського визвольного підпілля.

Мене, як і всіх моїх друзів, постійно дуже дивує такий факт: чому більшовицька пропаганда ніколи не занедбує використати навіть найменший факт невдоволення чи активної боротьби такої чи іншої робітничої організації в США, не занедбує використати такого чи іншого протирежимного виступу, наприклад, на Філіпінах, — і в той же самий час американська пропаганда майже не використовує фактів протибільшовицької боротьби в СРСР, зокрема фактів визвольної протибільшовицької боротьби українського народу. Така лінія американської пропаганди є надзвичайно вигідна більшовикам. Це саме так дає їм змогу переконувати світ, що в СРСР панує ніде до цього часу не бачена “морально-політична єдність” суспільства з урядом і більшовицькою партією. Тим часом в Україні вже майже 7 років проходить масова, з участю мільйонів українського на-

роду, визвольна протибільшовицька боротьба, боротьба безприкладно героїчна й завзята. Тим часом в Україні більшовицькі сатрапи dokonують найбільших дикунств над учасниками визвольної боротьби й мирним населенням. В інтересах вільних народів якнайширше використати, з одного боку, факти теперішньої визвольної боротьби українського народу в середині СРСР і, з другого боку, — факт дикунської розправи більшовицьких злочинців з цим рухом — для того, щоб розшифрувати перед усім світом справжнє ставлення більшовицьких імперіялістів до визвольних змагань поневолених народів, для того, щоб відкрити перед світовою громадськістю дикунські методи більшовицьких злочинців у здушуванні політичних протирежимних рухів у середині СРСР взагалі. Мовчати про це, значить сприяти більшовизмові, значить не боротися проти більшовизму, а пособляти йому.

Окремо підкреслюю, що підпільна й партизанська боротьба в умовах Радянського Союзу це єдиноможлива форма політичної протирежимної боротьби взагалі. До підпільної партизанської боротьби в Радянському Союзі не вільно підходити з такими критеріями, з якими часто підходять до цих форм боротьби в демократичних країнах, де є всі можливості боротися легальним, мирним шляхом. В Радянському Союзі таких можливостей нема. В Радянському Союзі можна вести політичну боротьбу тільки методом підпілля й партизанки. Тому тут рішуче мусять відпадати всякі застереження щодо законности, легальности і т. д. такої боротьби.

Інформація про визвольну боротьбу українського народу через “Голос Америки” мала б не тільки величезне значення для зовнішнього світу, щоб розшифрувати справжні відносини в СРСР та справжнє обличчя більшовизму. Така інформація відіграла б теж колосальну роллю, яка б стимулювала активний опір проти диктаторського терористичного більшовицького режиму серед найширших мас усього Радянського Союзу. Інформаційна робота українського визвольного підпільного руху зі зрозумілих причин може вестися тільки в обмежених розмірах. Наша пропаганда не може доходити до всіх підрадянських людей. А це цілком певне, що коли б підрадянське громадянство

було точно й широко інформоване про визвольну боротьбу українського народу, то вплив більшовицької брехливої пропаганди на підрадянські маси був би значно менший. Значно більший був би теж опір цих мас проти більшовицького режиму. Боротьба українського народу й розголос про цю боротьбу у світі додавали б їм відваги до такого опору.

На цьому я кінчу оцих своїх кілька завваг. Пересилаю їх з вірою, що працюю в інтересі не лише перемоги українського народу, поневоленого більшовицькою Москвою, але й в інтересі спільної перемоги всіх волелюбних народів над більшовицькою тиранією. Ця ж тиранія нині вже цілком реально загрожує всьому світові, в тому числі і Сполученим Штатам Америки.

[П. Полтава*]

мйр.-пвх. УПА П. Полтава
керівник Бюра Інформації УГВР в Україні

Серпень, 1950 р.
В Україні, в підпіллі.

*Машинописна копія, 6 стор., 29 x 20 см. Оригінал:
Архів ЗП УГВР, ч. І5-11; фотокопія. — Архів "Літопису
УПА".*

*) В оригіналі — власноручний підпис П. Полтави.

P. POLTAVA: SOME SUGGESTIONS REGARDING “VOICE OF AMERICA” RADIO BROADCASTS TO THE SOVIET UNION

(Summary)

This document is a letter from Major P. Poltava, director of the Bureau of Information of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR) to the American State Department, with some suggestions for improving “Voice of America” radio broadcasts to the Soviet Union. The letter consists of an introduction and four “observations” regarding these broadcasts.

1. It is most important to draw the Soviet citizen out of his feeling of apathy, his sense of being alone in the world and defenseless against tyranny. The psychological paralysis of the Soviet citizen stems from his fear of MGB police terror, which has been raging for decades and ruthlessly stifles all discontent and opposition. The Soviet citizen’s sense of apathy is deepened by indifference towards him on the part of the West, in particular, the United States, which, adhering strictly to the principle of non-interference in the internal affairs of other states, fails to defend the oppressed in the USSR. The author urges the United States to revise its position. He points out that the Soviet government, while officially adopting a stand of non-interference, meddles constantly in the internal affairs of other countries organizing upheavals there and even, at times, armed conflicts. American radio broadcasts, Poltava writes, should also come out against the terror and totalitarian actions of the Soviet government and convince the Soviet Union’s persecuted citizenry that Americans sympathize with their plight, commiserate with them and are their friends and allies. Such statements would give moral support to Soviet citizens and bring them out of their feelings of apathy and abandonment.

2. Criticism of the Soviet system should be made from the point of view of the non-Russian captive nations in the USSR; the goal presented to the listeners should be the restructuring of the USSR into individual national states. This is the author’s next suggestion. He states with so-

me bitterness that the West disregards the multinational character of the Soviet Union and underrates the significance of the national question in the USSR, generally considering the country a homogeneous Russian state. But in fact, the Russian Revolution of 1917 awakened the submerged national feelings of the non-Russian people in the empire; all of them at that time declared their wish to become independent. Through treachery and brute force, the Bolsheviks succeeded in subjugating them once more. And the present Soviet policy of terror, denationalization and Russification put a stop to the national development of these peoples and caused them to hide their national feelings. But these nations are now far more developed, educated and aware of their national oppression than they were prior to 1917. That is why radio broadcasts aimed at these nations should be done in a patriotic spirit, appealing to the people's national sentiments.

3. The author states also that criticism of the Soviet system should not be presented from the point of view of capitalism. Most Soviet people want freedom and a democratic political system, but they are not longing for a return to capitalism. The political and economic program that most appeals to them, says the author, is that put forward by the Ukrainian resistance. Politically, it favours a democratic system; in the economic sphere, it calls for national and co-operative ownership of industry and big business and private ownership in agriculture.

4. "Voice of America" radio broadcasts should mention and support any actions taken within the USSR against the regime, in particular, actions taken for the liberation of the Ukrainian people. The author states with regret that the radio broadcasts "almost totally ignore" the liberation struggle of the UPA and the Ukrainian armed underground, although that struggle has been going on for seven years and is being countered by the Soviets in the most barbaric way. Objective information about this struggle would not only provide moral support to the insurgents: it would open the eyes of many people to the true nature of the Soviet regime.

In his introduction to the article, the author briefly describes the Ukrainian people's struggle for freedom, which has been taking place in various forms since 1917. During the proceeding seven years, it had taken on the form of an armed resistance, which had proved successful within the Soviet police state. The author also discusses the

importance for Soviet citizens of receiving objective information. The Soviet citizen lives in an atmosphere of police terror and false government propaganda. That is why "Voice of America" radio broadcasts are very important to him. They objectively inform him about events in the world and in the Soviet Union itself and, at the same time, serve to shape his consciousness and his way of viewing the world. The date of this document is August, 1950.

ПОВІДОМЛЕННЯ УГВР*

ПОВІДОМЛЕННЯ

(про смерть ген. Романа Шухевича — Тараса Чупринки)

Українська Головна Визвольна Рада, Головне Командування Української Повстанської Армії та Провід Організації Українських Націоналістів на Українських Землях діляться з кадрами визвольного підпілля та з усім українським народом болючою вісткою про те, що ранком 5 березня 1950 р. в селі Білогорща біля Львова на своїй підпільній квартирі в боротьбі з московсько-більшовицькими окупантами смертю героя загинув Голова Генерального Секретаріату УГВР, Генеральний Секретар Військових Справ УГВР, Головний Командир УПА та Голова Проводу ОУН на Українських Землях, нагороджений Золотим Хрестом Заслуги та Золотим Хрестом Бойової Заслуги I кляси, генерал-хорунжий УПА Роман Шухевич — Р. Лозовський — Тарас Чупринка — Тур.

Сл. п. друг Шухевич — Тур народився 1907 р. Після закінчення середньої школи вступив до Політехнічного інституту і теж закінчив його з успіхом.

На шлях активної, революційної боротьби за визволення України сл. п. друг Шухевич — Тур став від наймолодших років життя.

В половині 20-их років вступає в ряди Української Військової Організації (УВО). В період 1925-1929 рр. в лавах УВО бере участь, організує й керує різними бойовими акціями проти польських окупантів.

1929 р. вступає до ОУН як один з перших її членів. Довгий час працює на пості Бойового Референта в Крайовій Екзекутиві ОУН. Праці на цьому пості віддає всю свою кипучу, молодечу енергію, всі свої організаторські здібності й відвагу.

*) Поміщуємо тут документи УГВР, відбитки яких були вислані закордон окремо й які не були поміщені у відомих закордоном офіційних виданнях УПА (Вісник, орган Президії УГВР; Самостійність, орган УГВР і Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради).

За свою революційну, політичну та бойову діяльність проти польських окупантів попадає до польської тюрми.

1938-1939 рр. бере активну участь в організуванні збройної сили молоді української держави на Закарпатській Україні — в організуванні “Карпатської Січі” та в керівництві нею.

В 1939-1940 рр. працює у Проводі ОУН на пості референта зв'язку з Українськими Землями в ССРСР. В 1940-1941 р. входить до складу Революційного Проводу ОУН. Весною 1941 р. бере участь в II Великому Зборі ОУН. Після II Збору стає на пост крайового провідника ОУН на західних окраїнах українських земель поза межами ССРСР, в т. зв. генерал-губернаторстві. Впродовж цього часу постійно працює теж у Головному Військовому Штабі ОУН як його член та викладає різні військові дисципліни на таємних курсах кадрів ОУН.

1941 р. сл. п. друг Шухевич — Тур організує й очолює, як його командир, Український Легіон. Одночасно виконує теж різні особливі завдання Проводу ОУН. На цьому пості перебуває до весни 1943 р.

Весною 1943 р. сл. п. Шухевич — Тур стає членом Проводу ОУН і займає пост військового референта при проводі ОУН.

В серпні 1943 р. III Надзвичайний Великий Збір ОУН обирає сл. п. друга Шухевича — Тура на пост Голови Бюра Проводу ОУН. Восени цього ж року він теж обіймає пост Головного Командира УПА. В листопаді 1943 р., як Головний Командир УПА й Голова Проводу ОУН, він бере керівну участь у підготовці на Волині I Конференції Поневолених Народів та в самій Конференції.

В липні 1944 р. сл. п. друг Шухевич — Лозовський бере участь у I Великому Зборі УГВР. Збір обирає його Головою Генерального Секретаря Військових Справ та Головним Командиром УПА.

На постах Голови Генерального Секретаріату УГВР, Генерального Секретаря Військових Справ УГВР, Головного Командира УПА та Голови Проводу ОУН на українських землях сл. п. друг Р. Шухевич — Т. Чупринка — Лозовський — Тур — в період 1944-50 рр. керує визвольно-революційною боротьбою багатотисячної УПА, широкого збройного підпілля, підпільної ОУН та мільйонових мас українського народу проти німецько-гітле-

рівських та московсько-більшовицьких окупантів, в обороні українського народу від окупантського терору та грабунку, за збереження та дальшу розбудову позицій українського визвольного-революційного руху в Україні, за визволення України з-під чужоземного панування, за побудову на українських землях незалежної й соборної держави зі справедливим та передовим політичним та суспільно-економічним устроєм.

Протиокупантська визвольна боротьба, що її в 1943-50 рр. повела УПА, підпільна ОУН і багатомільйонові маси українського народу під досвідченим і відважним, безпосереднім керівництвом сл. п. генерала Шухевича — Чупринки, з погляду масового героїзму й патріотизму, з погляду завзяття й жертвенности всіх її учасників та українських народних мас, з погляду тих надзвичайно важких умов, в яких вона ввесь час проходила — не має собі рівної не тільки в українській, але в світовій історії. Вона завжди становитиме одну з найславніших, найгероїчніших сторінок історії України.

В наслідок цієї боротьби московсько-більшовицьким окупантам не вдалося здійснити їхні злочинні пляни щодо України, не вдалося знищити в Україні організований самостійний рух, не вдалося поставити український народ на коліна. Сьогодні український національно-визвольний рух, нерозбитий ані незламаний, хоч і з значними втратами в людях, далі веде свої нерівні змагання з московсько-більшовицькою тиранією в обороні національного існування українського народу, в ім'я національно-державної незалежності України.

Історія визвольного-революційної боротьби українського народу на українських землях 1943-1950 рр. з ім'ям сл. п. друга Шухевича — Лозовського, Тараса Чупринки, Тура — зв'язана нерозривно й навічно.

Як революційний керівник сл. п. друг Шухевич — Тур відзначався великими організаторськими та військовими здібностями, глибоким політичним розумом, величезним досвідом революційної боротьби. В його особі український визвольний-революційний рух і весь український народ втратили політичного та військового керівника високої кляси.

Політична й життєва принциповість, безмежна особиста відвага, рухливість, жива й весела вдача, простота в щоденному

житті та поведінці, “тверда рука” й разом з цим батьківська дбайливість про інших — ось характерні риси характеру сл. п. генерала Шухевича — Чупринки, що ними Він скрізь і завжди завойовував собі симпатії, створював життєрадісний, бадьорий настрій, закликав на безстрашну, безкомпромісну і тверду боротьбу з ворогами України.

Зі світлою пам’яттю про Нього, здивлені в Його геройську постать бійця й керівника визвольного руху, наснажені Його відвагою, оптимізмом та революційністю, загартовані й досвідчені під Його рукою, докінця віддані ідеї визволення українського народу — ми відважно далі вестимемо нашу священну визвольну боротьбу аж до повної нашої перемоги.

Не складемо нашої зброї й не припинемо нашої боротьби доти, аж поки Україна не буде визволена.

ВІЧНА СЛАВА ГЕРОЄВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ!

**ГОЛОВНЕ КОМАНДУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ**

**УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВІЗВОЛЬНА
РАДА
ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ**

*Калькова копія машинопису. Архів ЗП УГВР,
Т18-1; фотокопія — Архів “Літопису УПА”.*

**ВІД БЮРА ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ
ВІЗВОЛЬНОЇ РАДИ**

Бюро Інформації УГВР уповноважене поінформувати кадри підпілля та весь український народ про те, що після смерті сл. п. генерала-хорунжого УПА Романа Шухевича-Ло-

зовського, Чупринки — пост Голови Генерального Секретаріату УГВР та Головного Командира УПА обняв полк УПА Василь Коваль. В Україні, 8 липня 1950 р.

*Калькова копія оригіналу. Архів ЗП УГВР.
ч. У 5-1; фотокопія — Архів “Літопису УПА”.
фотокопія — Архів “Літопису УПА”.*

В Україні “25” липня 1950 р.*
Ч. І-3/50

ГОЛОВІ ПРЕЗИДІЇ ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА УГВР

Українська Головна Визвольна Рада в Україні та Головне Командування УПА оцим надають право Пленумові Закордонного Представництва УГВР надавати старшинські ступені УПА та підвищувати в цих ступенях усіх тих вояків УПА, які опиняються за кордоном.

В Україні.

УКРАЇНЬСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА
на Українських Землях
ГОЛОВНЕ КОМАНДУВАННЯ УКРАЇНЬСЬКОЇ
ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Вірно:

П. Полтава
(власноручний підпис)

полк. В. Коваль
(власноручний підпис)

*Калькова копія машинопису. Оригінал — Архів ЗП УГВР;
фотокопія — Архів “Літопису УПА”,*

* Дата “25” липня в лапках — згідно з домовленим кодом лапки означають, що дата це не точна дата видання документа, а лише приблизна.

ПОВІДОМЛЕННЯ

[про смерть Осипа Дякова — “О. Горнового”]

Українська Головна Визвольна Рада, Провід Організації Українських Націоналістів і Головне Командування Української Повстанчої Армії подають до відома кадрів українського національно-визвольного руху та українського народу сумну й болючу вістку: 28 листопада 1950 р. у лісі біля с. Велике Поле, Івано-Франківського р-ну, на Львівщині загинув геройською смертю у боротьбі проти російсько-більшовицьких окупантів Заступник Генерального Секретаріату УГВР, член Проводу ОУН і крайовий провідник ОУН Львівського Краю, сотник-політвиховник УПА сл. п. друг ОСИП ДЯКІВ — ГОРНОВИЙ /Артем, А. Осипенко, О. Гончарук).

Сл. п. друг О. Дяків-Горновий народився 1921 р. в селянській сім'ї в с. Олесин, Козівського р-ну, Тернопільської області.

Вже в юнацьких роках ясно усвідомив собі всю трагічність підневільного становища українського народу і твердо стає на революційний шлях боротьби за визволення України з чужинецької неволі.

Як учень середньої школи в місті Бережанах — вступає в ряди Юнацтва ОУН і бере активну участь у всіх ділянках революційної праці з молоддю. За революційну діяльність сл. п. друг О. Дяків був арештований 1940 р. більшовицькими окупантами. Тільки в наслідок війни йому вдалося оминати смерти та вийти в липні 1941 р. з Бережанської тюрми на волю.

Не зважаючи на серйозно підірване в'язницею здоров'я сл. п. друг О. Дяків зараз же після виходу на волю активно включився у революційне життя ОУН і невтомно працював, виконуючи різні функції та завдання аж до кінця свого життя.

1941 р. сл. п. друг О. Дяків — член окружного осередку пропаганди на Бережанщині; в 1943-44 рр. — член крайового проводу Юнацтва ОУН на Українських землях, член редакційної колегії журналу “Юнак” і редактор “Вістей” під псевдонімом

“Юрїїв”; в роках 1945-48 — член Головного Осередку Пропаганди при Проводі ОУН, редактор підпільних революційних журналів, видань, листівок, звернень; 1948 р. — крайовий провідник ОУН Львівського Краю; з 1949 р. член Проводу ОУН на українських землях, і вкінці 1950 р. член УТВР і Заступник Голови Генерального Секретаріату УТВР.

Всесторонньою діяльністю сл. п. друг Дяків-Горновий вніс величезний вклад у справу української національної революції, у справу боротьби за визволення українського народу, за що його нагороджено двома найвищими нагородами — Золотим і Срібним Хрестом Заслуги.

Особливу цінність для українського визвольного руху мають його ідеологічно-політичні праці і статті, що були могутньою зброєю в боротьбі з більшовизмом і які заслужено прославили його ім'я не тільки в Україні, але й широко поза кордонами СРСР. Сила аргументації ідеологічно-політичних праць сл. п. др. Горнового така правдива, логічна й гостра, що переконує кожну людину доброї волі та прихиляє її до українського визвольного руху.

В особі сл. п. друга О. Дякова-Горнового український революційно-визвольний рух втратив не тільки талановитого журналіста, пропагандиста і трибуна ідей — української революції, глибокорозумного політичного керівника, здібного організатора, вистовника й вишколювача, але також улюбленого друга, людину з чулим і скромним серцем, з твердим больовим характером, з життєрадісною і бадьорою вдачею.

Велична постать сл. п. друга О. Дякова-Горнового, його світле ім'я, його революційні думки й діла, назавжди лишаться у нашій пам'яті і запалюватимуть наші серця вогнем священної ненависти до ворога та додаватимуть сил у дальшій боротьбі за волю, за Українську Самостійну Соборну Державу.

ВІЧНА СЛАВА ГЕРОЄВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
РЕВОЛЮЦІЇ!

В Україні, грудень 1952 р.

УКРАЇНЬСЬКА
ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА
РАДА

ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ

ГОЛОВНЕ КОМАНДУВАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Калькова копія машинопису. Архів ЗП УГВР
Т18-5; фотокопія — Архів “Літопису УПА”.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Зимом 1951-1952 рр. на українських землях у бою з російсько-більшовицьким окупантом України загинув смертю героя

**Заступник голови Генерального Секретаріату УГВР,
Командир УПА, нагороджений Золотим Хрестом
Бойової Заслуги I кляси і окремою медалею “За
боротьбу в особливо важких умовах”**

майор П. ПОЛТАВА

член Української Головної Визвольної Ради, начальник Політвиховного відділу Головного Штабу УПА, керівник “Бюра інформації УГВР”, член Проводу Організації Українських Націоналістів на українських землях, довголітній підпільний вояк-революціонер, борець за волю України, видатний публіцист українського визвольно-революційного підпілля, відомий своїми публіцистичними працями в Україні і за кордоном.

В особі Заступника голови Генерального Секретаріату УГВР, майора УПА П. Полтави український визвольно-революційний рух утратив одного з найвизначніших політичних керівників і революційних діячів сучасної України.

**ВІЧНА СЛАВА ГЕРОЄВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-
ВИЗВОЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ!**

Місія УПА

“До зброї”, вип. 19(32), червень 1953

ANNOUNCEMENTS OF THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL

(Summary)

In this chapter we are reprinting those resolutions and announcements of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR), which have not appeared in any of the official UHVR publications known in the West. Included among them are the following documents:

The “Announcement” from March, 1950, informs about the death, in battle with the MVD, of Brigadier-General Roman Shukhevych, Chairman of the General Secretariat of the UHVR, Supreme Commander of the UPA and head of the OUN Leadership. Shukhevych was killed on March 5, 1950, in the village of Bilohorshcha, near Lviv. The “Announcement” gives a brief biography of the resistance leader, focusing more on his activities in the Ukrainian revolutionary liberation movement — as a leading activist of the Ukrainian Military Organization, the OUN, the Carpathian “Sich” movement, the UPA and the Ukrainian Supreme Liberation Council. The “Announcement” is signed by the UHVR, the UPA Supreme Command and the OUN Leadership in Ukraine.

The following announcement of the Information Bureau of UHVR dated July 8, 1950, states that the new chairman of the General Secretariat of the UHVR and Supreme Commander of the UPA is Colonel Vasyl Koval (real name — Vasyl Kuk).

A further “Announcement”, dated December, 1952, informs about the death in battle with the MVD troops of Captain Osyp Diakiv (O. Hornovyi), Vice-Chairman of the General Secretariat of the UHVR, on November 28, 1950, in the village of Velykopole, Ivano-Frankove raion, Lviv oblast. Osyp Diakiv is known primarily as a journalist and political theorist. Thus the “Announcement” praises his publicistic writings and includes a biography with data about his political activities in the Ukrainian armed resistance. The “Announcement” is signed by the Supreme Ukrainian Liberation Council, the UPA Supreme Command and the OUN Leadership in Ukraine.

The last announcement reprinted here informs of the death, in the winter of 1951-52, of the Vice-Chairman of the General Secretariat of the UHVR, Major P. Poltava, the chief political theorist of the Ukrainian armed resistance. This announcement was published by the UPA Mission, on the basis of information obtained from Ukraine, in *Do Zbroi* No. 19 (32), June, 1953. The announcement gives a brief biography of Poltava. As a member of the Ukrainian armed underground, he occupied various positions, such as chief of the Political Education Section of the UPA Supreme Command and Director of the UHVR — Information Bureau. He also belonged to the OUN Leadership in Ukraine.

СТАТТІ Й МАТЕРІЯЛИ

ПРО УКРАЇНСЬКУ ГОЛОВНУ ВИЗВОЛЬНУ РАДУ (УГВР)*

З відомостей, які ми отримали з-за кордону, виходить, що деякі емігранти, в минулому члени різних західньо-українських політичних партій, на еміграції знову відновили ці партії і об'єдналися у т. зв. Українському Координаційному Комітеті. Деякі з цих партій, об'єднаних у цьому комітеті, виступають проти Української Головної Визвольної Ради — революційного парламенту — уряду українського народу на час нашої визвольної боротьби.

Не зважаючи на те, що ця політика деяких емігрантів немає ніякого впливу на нашу боротьбу тут на українських землях під московсько-більшовицькою окупацією, якою (боротьбою) безпосередньо керує УГВР, ні на те, що ця політика — взагалі дрібне явище в теперішньому політичному житті, — ми постараємося, однак, у зв'язку з цим ще раз коротко викласти українським масам, хто така УГВР, як вона утворилася, яка її мета. Після цього читачам буде легко зорієнтуватися в тому, хто такі українські емігранти, що тепер виступають проти УГВР, і яке може бути ставлення до них українського народу.

З кінцем 1942 р. на Поліссі ОУН, керована Степаном Бандерою, почала організувати перші збройні групи для боротьби проти гітлерівських загарбників і для оборони українського населення від терору та грабежу як гітлерівських оку-

*) Автор статті невідомий. Вона була написана в Україні в березні 1948 р. й переслана кур'єрами закордон восени 1948. Не зважаючи на полемічний характер, вона важлива своєю аргументацією в обороні УГВР і хоч би реакцією підпільного автора на неприхильні до УГВР писання деяких еміграційних політиків і журналістів. Тож передруковуємо її повністю як документ часу.

пантів, так і більшовицьких партизан. Скоро ці групи оформилися в Українську Повстанську Армію (УПА). Впродовж 1943 р. УПА надзвичайно розрослася, охопила цілком Полісся, Волинь, частину Правобережжя й Галичину. Боротьба проти гітлерівців стала масовою, всенародною боротьбою. В повстанські відділи йшла масово українська молодь, ішли масово селяни, робітники, ішла інтелігенція.

ОУН, керована С. Бандерою, яка була фактичним ініціатором, організатором і керівником боротьби УПА, саме змагала до розгорнення такої масової протиокупантської боротьби. ОУН, керована С. Бандерою, закликала вступати в повстанські відділи всіх українців, без огляду на їхні політичні переконання, як тепер так і в минулому, іти в підпілля. ОУН була того погляду, що у важкий час, вагітний на всякі непередбачені можливості, можливо, вигідні для України (це ж ішла величезна, надзвичайно кровопролитна війна) український народ повинен створити свою, цілком незалежну політичну і збройну силу, яка в догідний момент зуміла б вирішити справу нашого визволення в нашу користь. ОУН, керована С. Бандерою, вважала, що в утворенні такої сили повинен брати участь увесь український народ — кожний український патріот, якому дорога й рідна наша ідея національної незалежності.

Українські народні маси зрозуміли політику ОУН і цілком пішли за її закликами. Наша збройна боротьба стала справді всенародною боротьбою. В УПА, в підпіллі опинилися тисячі безпартійних українських патріотів, тобто таких українців, які ніколи не були членами ніяких українських політичних партій, а також багато людей, які в минулому мали різні ненаціоналістичні політичні погляди та належали до різних ненаціоналістичних політичних партій.

Коли з кінцем 1943 р. всенародний характер протигітлерівської боротьби УПА й революційного підпілля став цілком очевидним фактом і коли революційна боротьба українського народу набрала таких розмірів, що під виключною контролею УПА опинилися досить значні терени, цілковито звільнені від гітлерівських окупантів (Полісся, Волинь, деякі райони Карпат), тоді перед ОУН гостро стануло питання про утворення

відповідного політичного керівництва цією боротьбою — такого керівництва, яке відповідало б і характерові, і розмірам боротьби.

До цього часу фактичним керівником і організатором усієї повстанської боротьби була ОУН, керована С. Бандерою. ОУН, “бандерівці” — такого стану не хотіли. Чому?

1. Українські націоналісти, керовані С. Бандерою, не хочуть для себе ніякої монополії на владу, не змагають ні до якої диктатури, заступають думку, що вони борються не за Україну для себе, а за Україну для всього українського народу, і тому завжди стоять за те, щоб за Україну солідарно, єдиним фронтом боролися всі українці, яким дорога ідея Самостійної України без огляду на їхні політичні погляди. Широка й масова участь українського народу в УПА, в революційному підпіллі — означала, що українські народні маси, українські низи вже об'єдналися в такому єдиному фронті, що українські народні маси відкинули набік усяке партійництво й солідарно революційними засобами хочуть боротися за побудову своєї незалежної держави. Коли б у такій ситуації і фактичне і формальне керівництво цією боротьбою залишилося в руках проводу ОУН, то такий стан не тільки до деякої міри формально не відповідав би справжньому всенародному характерові боротьби українських народних мас (ми вже підкресливали, що як в УПА, так і в підпіллі опинилося багато людей, які ніколи не були членами ОУН), але й міг би створювати для деякого враження, що ОУН, керована С. Бандерою, хоче сама монополювати керувати всенародною за своїм характером боротьбою, що ОУН, встановлюючи свого роду “монополію” на керівництво визвольною боротьбою, прямує тим самим до монополії на владу в майбутній українській державі. Але ОУН, керована С. Бандерою, як ми вже про це говорили, таких цілей цілком не має, вона завжди сама намагається підкреслювати цілком протилежне: цілковиту відсутність у себе яких-небудь монополістичних та диктаторських амбіцій і плянів.

2. Поза нашою боротьбою стояла ще значна частина української інтелігенції. На всі заклики ОУН масово включатися в революційну боротьбу ця інтелігенція звичайно відпо-

відала негативно й оправдувала себе тим, що вона має інші політичні погляди й тому не зобов'язана слухатися чи підтримувати політику Проводу ОУН, керованої С. Бандерою. Хоч Провід ОУН, з одного боку, і розумів, що тут річ не в інших політичних поглядах, — потреба революційної збройної боротьби в цей час була аж надто очевидна, — але у звичайному дрібноміщанському життєвому опортунізмі, в страху від боротьби, від труднощів, від репресій, то все ж таки, з другого боку, для Проводу ОУН було також ясно, що його авторитет — авторитет проводу тільки однієї української політичної партії — не може в цьому випадку заступати авторитету керівництва загальнонаціонального, складеного з представників різних політичних українських груп і напрямків, різних політичних українських поглядів.

Для Проводу ОУН було ясно, що ті інтелігенти, які дотепер викручувалися від боротьби, формально оправдуючись своїми політичними поглядами, своєю незобов'язаністю підпорядкуватися окликам проводу однієї тільки української політичної партії, — що ці інтелігенти не могли б викручуватися у цей спосіб тоді, коли б до цього їх закликав провід, складений з представників різних політичних груп і напрямків. Саме тому ОУН була за створення такого загальнонаціонального, всенародного політичного керівництва визвольно-революційною боротьбою українського народу.

3. Деякі українські політичні кола (головно т. зв. УЦК) повели проти УПА й українського підпілля, скажену боротьбу. В цій боротьбі ці кола буквально не перебирали в засобах. Використовуючи можливість діяти легально, вони розвинули проти УПА й революційного підпілля шалену брехливу пропаганду й агітацію. Ці люди докладали зусиль, щоб на УПА, на підпіллі не залишати сухим ні одного місця. “Більшовицька агентура”, “руїнники України”, “нерозважні хлопці” — ось чим воювали панове з УЦК і з-поза нього проти УПА, ось чим вони дезорієнтували народ, затроювали йому його свідомість.

ОУН, керована С. Бандерою, розуміла, що наявність загальнонаціонального керівництва боротьбою УПА значно зміцнило б її (УПА) політичні позиції серед українського грома-

дянства, вибило б з рук українських противників УПА багато аргументів, що ними вони брехливо й демагогічно послуговувалися.

4. ОУН бачила, що Україну знов окупують більшовики й що війну виграють альянти. Треба було приготуватися до того, щоб, спираючись на революційну протигітлерівську і протибільшовицьку збройну боротьбу народу на українських землях, повести за кордоном широку визвольну акцію. ОУН зрозуміла, що таку успішну визвольну акцію краще може повести не представництво окремої політичної організації, але представництво справді всенародного керівництва українського визвольно-революційного центру. ОУН розуміла, що наша боротьба, за своїм характером справді всенародня, за своїми розмірами справді велетенська, за кордоном у демократичному світі, тратитиме дуже багато в тому випадку, коли вона не буде репрезентована всенароднім керівництвом, складеним з представників різних українських політичних груп. ОУН ніяк не хотіла допустити до того, щоб кров, проливана українським народом, була в який-небудь спосіб обезцінена дрібними політичними непорозуміннями, опортунізмом деяких українських політичних груп.

Ось такі були причини, чому ОУН не хотіла залишити керівництва збройною повстанською боротьбою українського народу тільки за собою. Ось такі були причини, чому ОУН змагала до створення загальнонаціонального керівництва цією боротьбою.

Керуючись цими мотивами, УПА й ОУН повели широку акцію за створення такого всенародного керівного центру нашою тодішню боротьбою.

Єдині вимоги, що їх для створення такого центру, до українських політиків ставили ОУН й УПА, були такі: 1. визнати ідею Української Самостійної Соборної Держави; 2. визнати, що за Українську Самостійну Соборну Державу український народ повинен боротися революційним шляхом, тобто шляхом безпосередньої активної підпільної і збройної боротьби. Для всіх тих українських патріотів і політичних діячів, які погоджувалися з цими вимогами, не було ніяких перешкод,

щоб вони ввійшли у склад проектованого всенародного політичного керівництва боротьбою УПА, всенародного політичного керівництва революційною боротьбою українського народу.

Які труднощі мали УПА й ОУН у цій своїй акції?

Після вересня 1939 р. в Західній Україні фактично перестали існувати всі політичні партії, крім ОУН. Отже, створити загальне національне керівництво, складене з представників різних *організаційних* політичних партій, не було можливе просто тому, що такі партії взагалі не існували,

Значна частина колишніх українських визначних політичних діячів опинилися в таборі УЦК і вела завзяту боротьбу як проти УПА, так і проти ідеї революційної боротьби за українську державу взагалі. Зрозуміло, що такі люди не могли ввійти у склад найвищого політичного керівництва українського народу, який вів саме *революційну* боротьбу.

Але це ще не все, ані навіть не найважливіше. УПА й ОУН вирішили скласти таке керівництво з тих визначних політичних українських діячів, українських патріотів, які в минулому репрезентували різні українські політичні самостійницькі групи та які тепер ставились або неутрально, або прихильно до УПА.

Як же ж це клалося УПА і ОУН? Дуже важко. Ці люди, хоч і не вели боротьби проти нас, хоч і погоджувалися з нами щодо потреби вести революційну збройну боротьбу, не хотіли брати участі в якій-небудь протинімецькій боротьбі зі звичайного страху від репресій ворога, перед труднощами, зв'язаними з такою боротьбою. ОУН, звичайно, давала зрозуміти цим людям, що керівництво такою боротьбою, яка ведеться, мусить бути справжнім, а не тільки формальним, що треба буде просто бути з народом на полі бою, разом з народом боротися. І саме цього ці люди боялися.

Важко було також з різними колишніми політичними діячами нав'язати контакти. Багато з них були поза українськими землями, головню в Німеччині, багато позашивалися так, що їх взагалі не можна було відшукати. Треба підкреслити, що всю цю боротьбу УПА й ОУН мусіли вести підпільно,

суворо конспіровано. Крім цього, зближався фронт і запановував щораз більший хаос.

В результаті досить довгої й наполегливої акції Командування УПА і Проводу ОУН, в результаті численних переговорів з різними представниками різних українських середовищ, в липні 1944 р. відбувся підпільний з'їзд усіх тих політичних діячів і українських патріотів, які погодилися на пропозицію УПА й ОУН, пішли за їх закликами. На цьому з'їзді його учасники й утворили УГВР — революційний парламентарний уряд українського народу під час нашої визвольної боротьби. У склад УГВР увійшли представники всіх українських земель та представники різних політичних партій і середовищ. УГВР прийняла на цьому з'їзді свою політичну Платформу, Статут і звернулася до українського народу з окремим Універсалом.

Завдання УГВР — керувати визвольною боротьбою українського народу на українських землях, репрезентувати цю боротьбу й вести визвольну акцію за кордоном, а після визволення України перевести в Україні вільні, демократичні вибори і вибраним Українським Зборам передати всю верховну владу в Україні. Для закордонної роботи УГВР утворила своє окреме Закордонне Представництво.

З хвилиною утворення УГВР, їй, як найвищому політичному проводові підпорядкувалися УПА, ОУН, все українське революційне підпілля. Враховуючи важку обстановку, в якій УГВР творилася, вона залишила за собою право поповнятися у майбутньому новими членами — тими всіма видними представниками українського народу, які схочуть прийняти керівну участь у визвольній боротьбі українського народу, прийнявши Платформу УГВР.

За кілька тижнів більшовики почали свою чергову офензиву, в результаті якої всі українські землі опинилися знову під московсько-більшовицькою окупацією. Закордонне Представництво УГВР подалося на еміграцію, щоб там репрезентувати боротьбу УПА, визвольно-революційну боротьбу українського народу. Всі інші члени УГВР залишилися на українських землях для безпосереднього керівництва революційною боротьбою. Деякі з-поміж них на цій роботі вже загинули. Так

стоять справи й сьогодні. Одна частина членів УГВР керує нашою боротьбою тут, на землях, а друга частина, спираючись на нашу боротьбу, веде визвольну роботу закордоном.

Та, після чергової окупації України більшовиками, за кордоном опинилося не тільки Представництво УГВР. За кордоном опинилася також значна частина української інтелігенції, насамперед західньої, опинилися всі колишні (ще з під-польських часів) і шойно недавні (УЦК) “політики”. Хоч всі вони до останніх днів липня не вірили, що “німці віддадуть Галичину більшовикам”, то, проте, встигли в основному майже всі, в час, виїхати. Виявилось, що “на всякий випадок” підготовки в цьому напрямі вони не занедбували.

В умовах західньо-європейської демократії, коли зникла загроза гестапівської тюрми, концтабору, розстрілу, в оцих колишніх українських політиків знову вступила відвага, в них нагло зродилася нова активність. Не маючи відваги в умовах піднімецької дійсности не те, щоб вести яку-небудь політичну, скільки-небудь відважнішу роботу, організувати народ на боротьбу проти окупантів, а й часто найзавзятіше виступаючи проти революційної боротьби УПА й ОУН, ці політики, коли стало трохи безпечніше, почали знов організуватися в партії, почали знову пригадувати собі, що все ж таки вони — “мозок народу”, що народ без них ніщо, що тільки вони і більше ніхто — мають право представляти український народ.

До речі згадати, що зі справою безпеки нашої еміграції не завжди було все в порядку. Більшовики домагалися видачі всіх тих, які співпрацювали з німцями, вели репатріаційну акцію. Деяким людям з-поміж нашої еміграції грозила видача їх більшовикам як гітлерівських коляборантів, багатьом людям загрожувала репатріація. І в одному і в другому випадку для багатьох людей, ще в недавньому минулому завзятих і не перебірливих противників УПА, в значній мірі ситуацію рятувала саме ця УПА, саме революційна боротьба українського народу проти гітлерівських і проти більшовицьких окупантів. Спираючись на протинімецьку і протибільшовицьку боротьбу УПА, спираючись на факт, що багато емігрантів, головно “бандерівців”, по кілька років пересиділи в німецьких тюрмах і

концтаборах, було легко переконати світ, що український народ веде самостійницьку боротьбу, що український народ не годився ні з німецьким, ні не годиться з більшовицьким пануванням в Україні. Це не могло не перерішити про ставлення західніх альянтів до української еміграції. Ми не знаємо точно скільки українським емігрантам, в минулому найзапеклішим ворогам УПА, ця ж УПА допомогла врятувати життя. Припускаємо, що таких не бракувало. Ми не знаємо також, з яким лицем ці люди користувалися з допомоги УПА в даному випадку.

Припускаємо, що вже загроза репатріації, загроза бути обвинуваченим у співпраці з німцями багатом нашим “політикам” — противникам УПА або страхопудам — відкрила очі на вартість УПА, на вартість визвольно-революційної збройної боротьби українського народу.

Та були ще й інші причини, які тому сприяли. Вся Європа, окупована гітлерівцями, широко кричала про свою підпільну й партизанську протигітлерівську боротьбу. Запанувала мода мірити волелюбність народів, їхню вірність демократичним ідеалам саме силою підпільного й партизанського спротиву цих народів гітлерівцям. З українських земель доходили вістки про героїчну боротьбу УПА та героїчного підпілля проти більшовиків. Емігрантські, передусім західньо-українські політики, побачили, що вони були дуже “не модні”, коли вони разом з гітлерівцями, (точніше — за гітлерівцями), обмивали помиями і глузували з ідеї “кляйнкругу” (так окреслювалася партизанська боротьба в гітлерівській термінології), коли вони насміялися з українського підпілля, яке пропагувало й реалізувало ідею такої боротьби. Емігрантські політики зрозуміли. (точніше: їх цього навчили чужинці), що повстанська й підпільна боротьба українського народу в минулому проти гітлерівців, а тепер проти більшовиків — величезний політичний капітал, — капітал, який має не тільки велику політичну вартість для справи визволення України, але й капітал, на якому за кордоном можна зробити непогану особисту кар’єру. В результаті цього всього серед українських емігрантських політиків наступила ревізія їхнього наставлення до УПА. Ті люди,

які у свій час не були спроможні на який-небудь вияв симпатії до УПА, на яку-небудь допомогу УПА зі страху від репресій, які чим скоріше хотіли позбутися зі своїх хат делегатів УПА, коли такі приходили до них в різних справах, ті люди, які в багатьох випадках обкидали УПА найогиднішою брехнею, — ці люди тепер визнали боротьбу УПА за правильну, почали на неї покликатися, її вихваляти. Ті люди, які в піднімецькій дійсності зі страху перед німцями боялися скількинебудь голосніше виповісти свою протинімецьку думку, тепер, коли опинились у безпечному місці, нагло стали революційні.

Вся ця метаморфоза, що їй піддалися деякі українські емігрантські політики, має, однак, ще і свій інший “глибший” сенс.

Пригадавши собі, що вони є “мізком народу”, деякі емігрантські політики вирішили підкопати ґрунт під УГВР, Закардонне Представництво якої почало виступати й вести акцію, як єдиний репрезентант тієї боротьби, яку ми тут, на українських землях, ведемо. Емігрантські політикани зрозуміли, що побіч УГВР їм буде важко відіграти самостійну роллю “міз-ку народу”. Вступати ж до УГВР їм не хочеться. Тож вони й почали висувати проти УГВР різні закиди.

Їхній перший закид: УГВР — анонімна інституція. “Назвіть”, — кажуть представникам УГВР, — “правдиві прізвища людей, які входять у її склад, назвіть прізвище Президента, інших членів”. Річ у тому, що насправді прізвища членів УГВР законспіровані. Це зумовлене тим, що більша частина членів УГВР є на українських землях під більшовицькою окупацією, а розконспірувати таких людей означало б дати в руки МВД незвичайно цінний матеріал. Але це емігрантських політиків мало що обходить. Вони вдоволені, що мають “аргумент” проти УГВР.

Їхній другий закид: “Які ж партії, — крім ОУН під керівництвом С. Бандери”, — питаються вони, — “входять в УГВР, коли в Координаційний Комітет, напр., входять і УНДО, і радикали, і соціялісти, і гетьманці, і уенерівці, і багато інших”. Ту обставину, що ці всі партії, як зорганізовані партії, не могли ввійти в УГВР тоді, коли вона творилася, тому що

вони після 1939 року не існували, а ожили знову щойно на затишній еміграції, — ці люди ігнорують. Вони ігнорують теж те, що в УГВР є представники різних, ненаціоналістичних політичних груп і середовищ та всіх українських земель; що в УГВР є ті всі визначні представники українського народу з усіх українських земель, які в умовах твердої піднімецької дійсності мали відвагу ввійти у склад керівного центру революційної боротьби; є всі ті люди, які в умовах широкого наступу на УПА, як гітлерівців, так і українського опортуністичного табору, перші зрозуміли й оцінили величезну вагу та доцільність повстанської боротьби українського народу; які перші стали разом з народом на шлях революційної боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу; які перші організували цю боротьбу. Для нас цілком зрозуміло, чому ці люди ігнорують ті всі справи. Врахувати ці всі обставини, визнати їх, означало б для цих людей беззастережно визнати авторитет УГВР, підпорядкуватися їй, включитися в неї. А саме цього вони не хочуть. Вони хочуть, згідно зі своїми дотеперішніми навиками і традиціями, відіграти самостійну роль “мізку народу”.

Висунувши проти УГВР брехливий і підступний закид однопартійності, “бандерівської монополії”, ці люди говорять далі так: “Змонополізована” бандерівцями УГВР не має права репрезентувати УПА. УПА — це армія усього українського народу, армія, у якій борються українці різних політичних поглядів. Чому ж у такому разі не можемо виступити від імені УПА і ми — мельниківці, ундисти, радикали, соціялісти і т. д., і т. п.? Тут і секрет метаморфози, що dokonалася серед українських емігрантських політиків у їхньому наставленні до УПА, отут і секрет, чому вони виступають проти УГВР. Колись ми проти УПА боролися, з неї глузували, обливали поміями, називали більшовицькою агентурою — це нічого. Колись ми зі страху не хотіли мачати пальців ні до якої революції; колись ми, ради особистого спокою, хотіли бути якнайдалі від УПА, замикали на три замки двері перед організаторами УПА — це також нічого. Тепер на УПА можна “їхати”. Так тоді зробім так: з одного боку — славословім УПА, називаймо повстанців

своїми синами, синами всього українського народу, а не прихильниками тільки однієї партії. З другого ж боку — закинємо УГВР однопартійність, відмовмо їй права виступати від імени УПА, підкопаймо її авторитет, а якщо вдасться — то повалім її. Що ж тоді буде стояти нам на перешкоді, спершись на боротьбу УПА, відограти нашу давно виношену мрію (це нічого, що цього ми по собі не показували ні за більшовиків, ні за німців, тобто тоді, коли було небезпечно) про те, щоб відіграти ролю “мізку народу”. Згідно з цими настановами деякі українські емігрантські політики й діють. Реалізуючи ці настанови, вони утворили т. зв. Координаційний Комітет і намагаються його протиставляти УГВР.

Нашому читачеві, мабуть, не важко буде зорієнтуватись, яке повинно бути ставлення українського народу як, з одного боку, до УГВР, так з другого боку, і до тих емігрантських політиків, які проти неї виступають.

УГВР являє собою справді всенародній, справді революційний провід. В УГВР знайшлися всі ті визначні українці, які перші зрозуміли, що революційна боротьба проти окупантів — це єдиний шлях до нашого національного визволення, що боротьба УПА — правильна й доцільна, які перші мали відвагу, ставши поруч повстанців і революціонерів, поруч українських народніх мас, які боролися, цю боротьбу очолили, цю боротьбу організували. Український народ потребує саме такого проводу. Український народ, ведучи завзяту протиокупантську збройну боротьбу, хоче мати провід, який гідно репрезентуватиме цю боротьбу. Таким проводом є саме УГВР. І тому український народ тільки її визнає, тільки їй підпорядковується, тільки її підтримує. Найкращим доказом цього є всяка підтримка, що її мають від українського народу УПА й ОУН, керовані безпосередньо УГВР-радою, є вся та підтримка, що її знаходять серед українського народу всі заклики й політичні акції УГВР.

Український народ не віддасть своєї долі в руки тих людей, — хоч би вони мали не знати яке минуле, — які в найважчі для УПА дні боролися проти неї, які боялися стати поруч народу на полі бою, які під час твердих днів німецької окупації боялися не то що революційної боротьби, а і своєї україн-

ської тіні. Сьогоднішній український народ — народ-герой, народ, який увесь стікає кров'ю, але не кориться, і не думає ніколи скоритися, окупантам; народ-революціонер — потребує іншого проводу, потребує такого проводу, який гідно репрезентував би нашу теперішню революційну боротьбу і впевнено вів би нас у сучасній нашій важкій ситуації до перемоги — до побудови Української Самостійної Держави.

Теперішні українські емігрантські політики, як це показує їхнє минуле, і їхнє теперішнє, таким проводом бути не можуть. Таким проводом є тільки УГВР. Український народ на українських землях натавровує акцію деяких емігрантів, спрямовану проти УГВР, і рішуче її засуджує. Це руїницька робота й ми про це будемо пам'ятати.

Березень, 1948 р.

*Калькова копія машинопису, 7 стор., 29х20 см.
Оригінал: Архів ЗП УГВР, я. Уб-11; фотокопія:
Архів "Літопису УПА".*

ABOUT THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL

(Summary)

This article was written in Ukraine in March, 1948 by a member of the armed resistance and sent abroad by courier in the fall of that year. It is polemical in nature and is particularly interesting because it gives the reaction of a member of the resistance to statements criticizing the UPA, and particularly the UHVR, made by a number of Ukrainian political activists living in emigration. The author of the article is not identified; however, it is obvious that he comes from OUN circles, for in his analysis he consistently refers to OUN positions on various political issues.

The article begins with a look at political life in Ukraine during the period of German occupation and the establishment of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR). The Soviets destroyed all political parties in Central Ukraine. In West Ukraine all existing political parties disbanded in 1939, when the territory was occupied by the Soviets. The only political organization that remained active was the underground OUN, which continued its work under both the Soviet and the German occupations. At the end of 1942, the OUN began to organize an armed opposition movement — the Ukrainian Insurgent Army and the armed underground. During 1943 this armed resistance became a massive movement of all Ukrainians. Its ranks were filled not only by OUN members, but by members of other, formerly-active political parties and by non-partisan patriots. Thus the need arose for a non-partisan pan-Ukrainian authority to head the resistance.

The author gives the following arguments regarding the need for a non-partisan leadership of the resistance movement: 1) The OUN was not struggling for a monopoly of power, or to establish a dictatorship; for that reason, it preferred the leadership of the resistance to be in non-partisan hands. 2) A large part of the Ukrainian intelligentsia had not yet, at that time, joined the battle waged by the UPA. This was because they did not share the OUN's political outlook. It was thought that a non-partisan leadership might serve to draw these people into action. 3) The establishment of a non-partisan leadership would neutralize the anti-UPA propaganda being issued in

the press by the Ukrainian Aid Committee (UDK). 4) The Ukrainian resistance needed a non-partisan representation in the outside world.

For these reasons, at the end of 1943, the UPA Supreme Command and the OUN leadership began to plan a convention of Ukrainian political activists, with the aim of establishing a non-partisan authority. Planning the convention presented great difficulties, for all preparations had to take place in secret. It was possible to speak only with certain individuals, those who took a positive, or at least neutral, stance toward the armed resistance. Most people approached to take part in the project refused, on the grounds that they feared German reprisals, or were unwilling to enter the underground. Others were difficult to locate or contact because of the war-time conditions evacuation and so on. That was why the Congress was not as representative as might have been hoped.

The Congress took place in July, 1944. It saw the establishment of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR) — an underground parliament and government that was to serve for the period of struggle for a Ukrainian state. According to its constitution, the UHVR would be able to bring in new members during the course of struggle, in order to get better representation from different political groupings or regions. After achieving a Ukrainian state the UHVR was to hold an election to Constituent Assembly and hand over all power. To have representation abroad, the UHVR established the Foreign Representation of the UHVR. From that time onward, the UHVR became the supreme leadership of the UPA and the whole armed resistance.

Most of the article is a polemic against Ukrainian activists living in emigration, who opposed the UPA, and particularly the UHVR, refusing to recognize it as the supreme leadership of the armed resistance. In his attack the author does not mention names, but he sharply criticizes those who, during the time of German occupation, refrained from any political activity, or even worked for the occupying power, and became active again only in emigration. He also makes the argument that the Ukrainian resistance is important political capital for the Ukrainian people. All the nations of Europe are proud of their anti-German resistance movements, which were similar to the UPA. At the end of the article, the author looks at the accusation made by emigre journalists against the UHVR and tries to show that these claims are totally groundless or even absurd.

П. Полтава

БЕЗПОСЕРЕДНЬО ЗА ЩО МИ ВЕДЕМО БІЙ

Ні в кого з нас, революціонерів і повстанців, ні ні в кого зі сторонніх людей не може бути навіть найменшого сумніву щодо того, що ми проти більшовиків ведемо боротьбу в найширшому й найповнішому цього слова значенні. Ми ведемо боротьбу політичну. Ми змагаємо до знищення більшовицької тюрми народів і працюючих мас, до визволення українського народу з-під московсько-більшовицького ярма, до перебудови СРСР на принципі незалежних, самостійних національних держав усіх підрадянських народів, за побудову в Україні безкласового суспільства. В сотках тисяч наших листівок, закликів, брошур, в наших пресових виданнях ми закликаємо до боротьби за ці цілі весь український народ, працюючі маси СРСР усіх інших національностей. В наших пропагандивних виданнях ми роз'яснюємо, як українським масам, так і масам всього СРСР крайне гнобительський і експлуататорський характер усієї більшовицької системи, всієї більшовицької протинародньої внутрішньої та зовнішньої політики. Щоб піднімати українські маси на активну визвольну революційну боротьбу, ми проводимо теж значну організаційну роботу. Проти московсько-більшовицьких окупантів ми, ОУН і УПА, ведемо теж боротьбу збройну. Ще тільки донедавна широко діяли відділи Української Повстанської Армії. В наших боях з бандами МВД і насильно киданими проти нас частинами червоної армії ми знищили десятки тисяч більшовицьких гнобителів і грабіжників, сотні найзапекліших катів українського народу. Ми завдали більшовицьким окупантам величезних втрат у людях, в усякому майні, в транспорті. Наші збройні дії проти більшовиків ми далі ведемо й сьогодні. В деяких теренах ще й тепер, на шостому році окупації більшовиками українських земель, далі діють відділи УПА. Всі ми, повстанці й революціонери, — озброєні.

Кожна наша зустріч з більшовиками — це збройна сутичка, бій. Караюча збройна рука УПА й нашого підпілля й сьогодні досягає більшовицьких катів. Завдяки нашим збройним діям і нашій збройній підтримці українського селянства більшовицьким гнобителям і до сьогодні не вдалося провести колективізації в Західній Україні в запланованих ними розмірах.

Всі ми теж добре знаємо, що метою нашої боротьби — відбудова на українських землях Української Самостійної Соборної Держави. Щодо *потреби* боротьби за самостійну Україну ні в кого з нас також немає найменшого сумніву. Ми розуміємо, що в неволі нас жде тільки національна смерть, національне знищення й коли ми, як народ хочемо зберегтися, коли ми, як народ хочемо жити, то мусимо собі вибороти національну державну незалежність, виробити власними руками, виробити власною кров'ю. Цього нас учить, в цьому нас переконує, як наша власна історія, так і історія інших народів. На терені наших дій про це все дуже добре знають також українські маси.

Та навіть будучи цілком переконаними в доцільності й потребі *взагалі боротьби* за самостійну Україну, не маючи навіть найменшого сумніву щодо конечности *взагалі боротися* за наше національне визволення, дехто з нас, як і з сторонніх людей, може ставити собі, одначе, таке питання: чому саме *тепер* ми таку мусимо боротьбу вести? Чому ми піднялися на таку криваву боротьбу саме *тепер*, коли то, з уваги на величезну перевагу сил ворога над нами, *дистанція* між нами, а можливістю зреалізувати нашу мету — побудувати на українських землях незалежну українську державу — *це така велика*? Чому саме тепер мусять уже гинути стільки людей, коли *остаточний* безпосередній бій за українську державу ще, може, далеко перед нами? Безпосередньо за що в такому разі ми вже тепер складаємо такі жертви, мусимо переносити такі труднощі партизанського й підпільного життя? Чи ми, може, не *завчасно* піднялися на такий кривавий бій? Чи ми, може, не *завчасно* кладемо тисячі людей у цьому бою? Такі питання сьогодні цілком природні. Кожному думаючому спостерігачеві такі питання може насувати теперішня обстановка, що в ній доводить-

ся нам діяти. Якомога ясно й точно відповісти на ці питання, що їх поставлено вище, — саме мета нашої статті.

Поки дійдемо конкретно до питання про те, *безпосередньо за що* ми нині ведемо бій, ми раніше вкажемо на такий момент: в емведівському більшовицькому СРСР можна вести скількинебудь серйозну й успішну політичну визвольну боротьбу тільки способом збройного підпілля й партизанки. Жодних інших можливостей для цього в СРСР немає. Коли в демократичних державах хоч би таких, напр., якою була колишня Польща, ще є певні можливості вести визвольну боротьбу легальними методами, то в СРСР про це не може бути й мови. З хвилиною повороту московсько-більшовицьких окупантів на українські землі перед ОУН стояли такі два шляхи до вибору: або шлях капітуляції перед більшовиками, шлях залишення українського народу самому собі, на поталу більшовицьким гнобителям, шлях втечі, скажім, на еміграцію, або шлях *єдино-можливої* в СРСР збройної підпільної й повстанської визвольної боротьби. ОУН, як усім добре відомо, відкидає політику всяких капітуляцій перед окупантами, ОУН капітуляції перед ворогами не визнає. Однією з причин, що зумовили повстання ОУН, була саме потреба боротися в українському самостійницькому таборі проти політики всякої капітуляції перед загарбниками. Значить, для ОУН лишалася тільки одна можливість:

станути на шлях найважчої повстанської й підпільної збройної боротьби. І ОУН відважно на цей шлях станула. В цьому наша величезна заслуга перед українським народом, перед українською історією. Ми не злякалися ні жертв, що нас чекали, хоч ми знали, що вони будуть великі, ні труднощів підпільного й повстанського життя, що з них ми собі також дуже добре здавали справу. Коли в когось виникає питання, чому саме тепер ми піднялися на таку криваву боротьбу, то він повинен насамперед розуміти, що ми піднялися на таку боротьбу з *конечности*, що ми, відкидаючи зі зрозумілих для всіх причин політику капітуляції перед окупантами, мусіли стати на шлях кривавої повстанської й підпільної боротьби, *як на єдиноможливий шлях визвольної боротьби в умовах більшовицького режиму взагалі*. Стаючи на шлях кривавої підпільної й повстанської боротьби

проти більшовицьких гнобителів, як на єдиноможливий шлях такої боротьби в умовах більшовицької тюрми народів, ми в той же самий час також дуже добре розуміли, що він, цей шлях, — не тільки єдиноможливий в умовах СРСР, але разом з цим і *найкоротший* шлях до нашої волі. Ми знали, що коли б не поставили спротиву більшовицьким окупантам, коли б ми далі не вели найрішучішу боротьбу за наше визволення, коли б ми таку боротьбу припинили, — то в цьому випадку ота дистанція, що ще сьогодні нас відділяє від нашої незалежності стала б без порівняння більшою, довшою, то в цьому випадку справа побудови на українських землях Української Самостійної Держави була б відсунута на багато-багато років.

Ота дистанція, що сьогодні ще відділює український народ від його найвищої мети — від незалежної української держави, може зменшуватися тільки в результаті якнайрішучішої й безперервної визвольної протиокупантської боротьби з нашого боку. Ми виступили на бій з більшовицькими загарбниками з міцною вірою в нашу остаточну перемогу. З такою міцною незахитаною вірою в нашу остаточну перемогу й абсолютну правильність нашого шляху ми далі боремось і тепер. П'ятирічний досвід нашої боротьби в умовах більшовицького СРСР нас тільки підтверджує у цій нашій вірі.

Як відомо, основною базою нашого визвольного самостійницького руху в Україні є нині Західня Україна: Галичина, Волинь, Буковина. Такою базою вона стала в результаті окремого, трохи сприятливішого, як на інших українських землях, історичного розвитку. Тут, у Західній Україні, морально-політичні та організаційні позиції українського визвольного самостійницького руху тепер найміцніші, найкращі. У пляні нашого наступу на опанування всього українського народу й усієї України, в пляні нашого революційного походу в ще неопановану нами частину України, Західньо-українські Землі є для нас тепер — вживемо тут окреслення військової стратегії — свого роду вже завойованим революційним *мостовим причілком*. Саме про це мусить добре знати кожний з нас — кожний український революціонер і повстанець. Про це добре мусить знати також українське громадянство.

Може дехто запитати: що, які моменти вирішують про те, що ми можемо розглядати Західню Україну як пляцдарм, як мостовий причілок нашого визвольного-революційного самостійницького руху в його боротьбі за опанування всієї України, всього українського народу? Таж у Західній Україні панують більшовики! Ми перерахуємо ті моменти, завдяки яким Західня Україна справді є нашим революційним пляцдармом, нашим революційним мостовим причілком.

1. Завдяки високій національній і самостійницькій свідомості українського народу на цих землях. Ідея самостійної України є сьогодні в Західній Україні власністю якнайширших українських мас. Про неї знає кожний український чоловік і жінка, кожна українська дитина, кожний український старик. Кожний українець у Західній Україні знає, що тепер більшовики, як раніше поляки, румуни, чехи та мадяри, це вороги українського народу, його гнобителі й експлуататори та що його обов'язком, як сина України, — протиставитися московсько-більшовицьким окупантам, боротися за побудову на українських землях Української Самостійної Соборної Держави. Ця свідомість українських мас наказує їм підтримувати наш визвольний рух так, як вони його до сьогодні підтримують, наказує їм ставити московсько-більшовицьким загарбникам такий спротив, який вони ось уже впродовж п'ятих років ставлять. Як дуже ця висока національна свідомість західньоукраїнських мас полегшує нам нашу боротьбу, — хто ж про це може знати краще, як ми, революціонери й повстанці! Без цієї свідомости не було б нас. Це — поперше. Ми піднялися на революційну боротьбу за наше визволення саме в результаті цієї високої національної свідомости. Подруге, без цієї високої національної свідомости не могло б бути й мови про ту підтримку нашої боротьби від західньоукраїнських мас, що ми її маємо нині. А без цієї підтримки наша боротьба була б також неможлива... Потрете. якою *нереальною* була б тепер ідея самостійности України, коли б українські маси не мали тієї національної свідомости, що вони мають сьогодні! Чи ж не ясно, що тоді думка про самостійну Україну була б *тільки відважною нашою мрією*? Чи ж не ясно, *що тоді ми були б далеко-далеко даль-*

ше від можливості здійснити наші національні ідеали, ніж як ми від неї сьогодні?

2. Завдяки значній революційності широких західноукраїнських мас. Щоб належно зрозуміти цю зміну ми на хвилину вернімося до підпольських часів і порівняймо наставлення наших мас до окупанта тоді і тепер. Може, коли йдеться про ненависть до ворога, то вона й тоді була не менша як і тепер. Та не саме тільки чуттєве наставлення до окупантів ми тут маємо на увазі. Нам ідеться тут, головним чином, про цю теперішню готовість українських мас на кожному кроці ворога бити, атакувати, про цю нинішню відвагу українців на ворога наступати, в нього стріляти, його знищувати. Колись, за польських часів, в більшості сіл Західної України вистачило появитися в селі одному польському жандармові, щоб народ не раз просто дрижав зі страху. Про те, що того жандарма можна ліквідувати, — мало хто відважився й думати. А які ж інакші відносини тепер! В більшості західноукраїнських сіл тепер десятки українських юнаків, десятки українських чоловіків, а то й жінок, тільки чекають на те, щоб у село десь забрився одинцем якийсь представник більшовицької влади. В більшості випадків він уже з цього села живий не виходить. Ми ж нині нотуємо цілий ряд таких фактів у різних кінцях Західної України. А скільки ми нотуем випадків, що українські селяни, українські робітники самі, з власної ініціативи, виконують різні саботажеві акції — знищують більшовицький транспорт, зв'язок, демолують більшовицькі установи, не виконують заряджень більшовицької влади, знищують більшовицьке майно тощо? А таке загалом поширене тепер явище, як масова втеча українських селян із сіл, як тільки сюди заїде МВД чи якийне-будь представник більшовицької адміністрації? Хіба ж за Польщі відважилися б наші селяни масово втікати від представників польської влади? А постава до більшовиків наших селянок, українських дітей? Хіба ж не є вона далеко відважніша, завзятіша, революційніша, як це воно було колись? Або такий момент, як глибоке вкорінення серед західноукраїнських мас ідеї підпілля, конспірації, повстанської боротьби? Мабуть не треба якось окремо доказувати, що навіть у тому випадку, ко-

ли б тут, в Західній Україні, допустім на хвилину, не стало ОУН, нашого підпілля, то українські маси, а передусім українська молодь, навчені дотеперішнім досвідом, нашим прикладом, будуть ще довго практикувати підпільні методи боротьби проти загарбників.

Про що ці всі явища говорять, що вони означають? Ці всі явища говорять саме про значне *зреволюціонізованя* українських мас, що сталося в результаті насамперед нашої підпільної й повстанської боротьби. Наші маси супроти окупанта стали тепер далеко відважніші, як вони були колись, вони тепер навчилися ворога не боятися, вони тепер вже навчилися цього ворога атакувати при першій для цього можливості, в цього ворога при першій нагоді стріляти, його знищувати. Нам, революціонерам, не повинно бути важко зрозуміти, що це психологічний момент, який має першорядне значення в розвитку нашої революційно-визвольної боротьби. Нам не повинно бути важко зрозуміти, що при такому психологічному стані українських мас, їх, ці маси, далеко легше повести у вирішальний бій за наше визволення, як при стані психологічної дефензиви: при стані їх *пасивности* щодо ворога, при стані *страху* цих мас перед окупантом, при браку *відваги* в цих мас цього ворога атакувати, в нього стріляти. А якщо так, то ми повинні також розуміти, що ми, маючи такі зреволюціоновані маси, є сьогодні далеко ближче нашої основної мети — побудови незалежної Української Держави, ніж як це воно було при всякому іншому стані. Один з керівників польського руху під російською займанщиною вважав сутички польських демонстрантів з царською поліцією й козаками, що мало місце у Варшаві 1905-1906 рр., за переломовий момент у розвитку польської визвольної боротьби. Він надавав тим сутичкам такого важливого значення тому, що тоді, як він твердив, польські маси Варшави, по багатьох роках дефензиви перед росіянами знову переламали в собі страх від ворога й перейшли від втечі від нього до одвертих атак на його поліцію та військо. Барикадні бої, що тоді розгорілись у Варшаві, жертви, які впали в цих боях, він уважав за показник того, що польський визвольний рух входить у свою нову, вищу фазу, що польський визвольний рух перей-

шов від дефензиви до офензиви на ворога. Хіба ж про щось інше, як не про нову, вищу фазу українського визвольного руху говорить сьгоднішнє революціонізування широких українських мас? Ця революційність є саме показником нового, вищого стану в розвитку нашої визвольної боротьби. Зрозуміло, що це є теж дуже важлива морально-політична позиція нашого самостійницького руху в Україні.

3. Завдяки існуванню й діяльності в Україні, перш за все Західній, ОУН; завдяки Існуванню тут широко розгалуженої організаційної мережі (сітки), існуванню центрального проводу організації та цілого ряду проводів територіяльних, живим зв'язкам між проводом і територіяльними клітинками, наявності тут досить значної армії професійних революціонерів. Ми повинні розуміти, що найважливішим засобом нашої визвольної революційної боротьби є наша підпільна революційна організація. Власне кажучи, без нашої організації взагалі не могло б бути мови про скількинебудь серйозну визвольну боротьбу українського народу. Наша організація ОУН нашу боротьбу започаткувала, її зорганізувала та постійно далі організує, цією боротьбою керує. Наявність самих тільки національно-свідомих мас ще не вистачає для того, щоб серед якогось народу виникла і розвивалася визвольна боротьба. Навіть найсвідоміші народні маси можуть бути цілком пасивні, бездіяльні супроти ворога. Маси завжди треба на боротьбу зорганізувати, попровадити, ними в такій боротьбі керувати. А таку боротьбу може зробити тільки організація — тісно згуртований, об'єднаний загін найкращих патріотів, найкращих представників народніх мас; загін, що має свій міцний, політично зрілий провід; загін, що являє собою організовану армію, а не розсипану, нездисци-пліновану та непов'язану між собою громаду. Коли ми тепер говоримо, що на Західноукраїнських землях існують дві держави — формальна більшовицька і фактична підпільна незалежна українська держава, то ми повинні розуміти, що основою цієї нашої підпільної держави є саме наша широка й міцна підпільна організація. Без такої організації “держави в державі” бути не могло б.

Щоб якась організація була справжньою організацією, а не фікцією, чимось що існує тільки на папері, вона мусить мати: а) свій провід, що керував би цілістю боротьби; б) відповідно до своїх завдань розбудовані територіяльні клітини й територіяльну мережу; в) зв'язки між територіяльними клітинами і проводом; г) членів, що були б кожночасно готові виконати всякі доручення свого проводу. Організація без проводу — це тіло без голови, це — організм без мозку. Навіть далі живучи, він — обезвладнений, неспроможний діяти на довшу мету, в потрібному масштабі, діяти цілеспрямовано, діяти з таким ефектом, який відповідав би наявним можливостям організації чи наявним можливостям обстановки. Провід без розбудованого територіяльного апарату організації, без територіяльних клітин — це фактично штаб без армії, штабові начальники без бойових старшин і вояків, отже, — це також ніяка організація, ніяка армія. Організація без зв'язків згори в долину та між сусідніми територіяльними одиницями — це тіло, роздерте на шматки, це порубаний, посічений організм, окремі частини якого хоч ще й далі живуть, але вже неспроможні зробити, як цілість, ніякого кроку, вони як цілість — вже труп. Організація, як цілість, живе тоді, коли згори вниз ідуть накази, інструкції, а знизу догори — звіти, побажання і т. д., коли вона як цілість є одним центром керована, коли кожний район, кожний куц не відокремлений, але міцно зв'язаний з цілим організмом організації. Вкінці, щоб організація була справжньою організацією, вона мусить мати також таких членів, які завжди готові виконати, і то виконати добре, якнайкраще, кожний наказ, кожну інструкцію проводу. Саме такою організацією є сьогодні ОУН, керована С. Бандерою. І тільки завдяки цьому вона може виконувати свою роль організатора й керівника українського народу. Повторюємо ще раз, що без такої організації, якою сьогодні розпоряджає ОУН, ніколи не було б нашої теперішньої боротьби.

Між тими найважливішими моментами організації, що ми їх перераховуємо, особливе значення має для ОУН *територіяльна мережа, територіяльна сітка*. Саме територіяльна мережа є тією найважливішою підоймою, за допомогою якої ОУН

може реалізувати своє основне й найважливіше завдання: як-найширше бути між народом на іс, щоб організувати його на активну визвольну боротьбу, на те, щоб його на таку боротьбу піднімати. Мати своїх членів у кожному населеному пункті, в кожному середовищі — до того ОУН завжди змагала дотепер і змагає нині.

Не важко собі уявити, якої величезної роботи, якого колосального зусилля, якого часу вимагає побудова такої організації, якою є тепер ОУН. Тому теж нам ясно, яка це була б величезна втрата для українського визвольного руху, коли б на українських землях нашої організації не стало. *Це була б втрата одного з наших найбільших дотеперішніх здобутків, це було б майже повне знищення, нашого визвольного самостійницького руху в Україні.* Надії на наше визволення були б тоді тільки мінімальні.

Ось саме ці наші здобутки, ці наші морально-політичні та організаційні позиції — висока національна свідомість західньоукраїнських мас. Їхній революційний дух і, що найважніше, *наша підпільна організація* — вирішують про те, що Західня Україна, не зважаючи на те, що тут нині формально панують більшовики, є нашим революційним пляцдармом, є нашою революційною базою в Україні.

Як це воно сталося, що Західня Україна є сьогодні основною базою українського визвольного революційного руху? В результаті чого вона такою базою стала?

Відповідь проста: *в результаті широкої наполегливої й жертвенної національно-освідомлюючої, революційно-організаторської та виховної роботи на цих землях кількох поколінь українських патріотів.* Використовуючи деякі можливості, що їх давав, хоч і скупий, демократичний лад раніше в австрійській монархії, а потім у Польщі, — над національним освідомленням західньоукраїнських мас працювали сотки українських народовців ще в XIX. ст. Тисячі українських просвітян, кооператорів, організаторів молодіжних та всяких інших товариств, тисячі українських студентів патріотів, десятки тисяч націоналістів революціонерів. Над цим освідомленням працювали тисячі “Січей”, “Соколів”, читальень “Просвіти”, гуртків “Рідної Шко-

ли”, кооперативних товариств, тисячі легальних і підпільних гуртків молоді, тисячі революційних звен ОУН.

Починаючи від пробудника Галичини Маркіяна Шашкевича, сотки й тисячі українських патріотів думали і працювали над тим, щоб темні, “Богом і людьми забуті” галицькі маси, народ “хлопа і попа”, як тоді про галицьких українців згідливо говорили поляки, піднести до рівня спроможного, свідомого своїх національних і соціальних прав, організованого й культурного народу. Над революційним вихованням західноукраїнських мас і розбудовою нашої революційної організації з найвищого самопожертвою, з нечуваними впертістю та фанатизмом працювали тисячі членів ОУН, тисячі націоналістів революціонерів, а ще раніше — сотні членів УВО. Всі ці люди свою роботу провадили серед постійних переслідувань ворогом, серед безперервних арештувань, політичних процесів, під постійною загрозою довгорічної тюрми, шибениці, поліційної кулі, серед неймовірних матеріальних труднощів і невигод. Оця теперішня національна свідомість українських мас, наша революційна організація були в найповнішому значенні цього слова завойовані: кількома поколіннями західноукраїнських патріотів, ціною найбільших зусиль, величезних, часто кривавих, жертв, завойовані серед найважчих труднощів. І саме про це ми мусимо пам’ятати завжди тоді, коли ми належно хочемо оцінити значення Західної України, як пляцдарму українського визвольного самостійницького руху на українських землях.

Поворот московсько-більшовицьких загарбників на Україну 1944 р. створив смертельну загрозу для нашого визвольного революційного самостійницького руху — було ясно, що більшовики схочуть знищити всі дотеперішні завоювання нашої визвольної самостійницької боротьби в Україні, що вони найперше схочуть знищити Західну Україну, як наш революційний тут пляцдарм: схочуть знищити тут національну свідомість українських мас, знищити тут нашу підпільну визвольну організацію. Було теж ясно, що знищення наших революційних самостійницьких завоювань у Західній Україні означало б ліквідацію самостійницької боротьби в Україні взагалі, означало б майже цілковите винищення нашого визвольного самостійниць-

кого руху з України. А ми, революціонери, не про відступ з України думаємо. Ми, революціонери, думаємо про наш наступ на опанування всієї України, про розгорнення національно-визвольної боротьби на всіх українських землях — від Тиси по Кубань, від Чернігова до Одеси. Історичний момент, що його переживала Україна, поставив перед нами, революціонерами, поставив перед усією ОУН ясний і зрозумілий хоч і твердий, наказ: не віддати ворогові завойований в дотеперішній боротьбі революційний пляцдарм українського самостійницького руху в Україні, за всяку ціну оборонити наш завойований мостовий причілок, без якого не може бути мови про наш переможний похід на опанування всієї України, про наше національне визволення. Ми добре знаємо: *найважливішою* й разом з цим *найважчою* справою в кожному наступі є завойовувати за ворожим рубіжем перший шматок території, перший пляцдарм, створити на березі річки, на якому є вже ворог, перший мостовий причілок, окопатися, закріпитися на ньому. А коли такий причілок удасться створити, то маючи в пляні наступ вперед, його ніколи не вільно втратити. На війні, під час наступу відділ, що йому вдалося закріпитися на березі противника, на першому шматку опанованої території ворогом, *не має права ні в якому разі з цього пляцдарму, з цього мостового причілка відступити*. Загинути, а назад ні в якому разі — такий наказ дістав цей перший відділ.

І хіба ж ми, діюче сьогодні революційне покоління, знаючи дуже добре напрям і мету нашого наступу, знаючи дуже добре, що наша мета — досягнути самі східні етнографічні кордони української території, могли відступити з нашого революційного мостового причілка в Україні, з нашого тут революційного пляцдарму? Ні в якому разі! Ми, революціонери, дуже добре знаємо, що ОУН завойовувала кожне село, кожний район в умовах окупантського панування так, як армія завойовує на березі противника перші місця для своїх перших кулеметних гнізд. Ми, революціонери, дуже добре знаємо, що кожне втрачене нами село, кожний втрачений нами район, — це відривання нашої бази для нашого дальшого визвольного наступу, це утруднювання цього наступу, його унеможливлення. Наказ

історичного моменту, наказ доби, в якій історія судила нам жити, ми зрозуміли як слід і рішили виконати його згідно з честю вояків революції: загинути, а ворогові нашого пляцдарму не здати.

В цьому місці нам пригадується оповідання повстанця В. — перебіжчика з червоної армії, що його більшовикам удалося захопити до армії восени 1944 р. По двох чи трьох тижнях вишколу його більшовики перекинули на фронт над Вислою. Отже тоді на цьому відтинку фронту більшовикам удалося створити на лівому березі Висли, тоді ще німецькому, свій відомий “сандомірський пляцдарм”. На цьому пляцдармі опинився і друг В. Хоч більшовики створили цей пляцдарм пізно восени 1944 р., вже наприкінці своєї осінньої офензиви, і хоч найближча офензива передбачувалася щойно на весну 1945 р., то більшовицьке командування з уваги на майбутній наступ вирішило захопити “сандомірський пляцдарм”, за всяку ціну втримати його, поширити. Можна собі уявити, що діялося впродовж кількох місяців на цьому пляцдармі. Коротко кажучи, там увесь час було пекло. Щоденно гинули сотки, а то й тисячі людей. Артилерійський обстріл з німецького боку, бомбардування авіації не припинялися ні на хвилину. Величезні, густі ями, окопи, купи трупів, гори знищеної техніки — ось картина цього пляцдарму. Загинули там тисячі українців із східних областей, тисячі українців із Західної України. За що загинули ці всі люди? За що вони там воювали? Загинули за перемогу найлютішого ворога України. Воювали за інтереси московських імперіялістів — гнобителів і експлуататорів українського народу. Ми ж, боронячи сьогодні нашого революційного пляцдарму, знаємо: не чужій армії, не ворогові ми служимо, виконуємо наказ не чужих, можливо, п'яних, жадних тільки слави, нагород і відзначень генералів, а служимо українському народові, справі його визволення, служимо Україні, виконуємо наказ *нашого проводу*, що є нічим іншим, як тільки найлогічнішим, найконечнішим наказом історичного моменту, що його переживає український народ. Свідомість цього тільки помножує наші сили, зміцнює завзяття, підносить у нас почуття відповідальності.

І от ми залягли на нашому революційному пляцдармі, на основній території наших дій, на нашому революційному мостовому причілку в Україні. Цей наш пляцдарм таки доволі вже великий: він становить приблизно 1/4 всієї території України й на ньому живе щонайменше яких 8-10 мільйонів українців. Ми тут, часто в дослівному значенні цього слова, окопалися й зайняли величезну своєрідну “кругову оборону”. Всю територію наших основних дій ми покрили густою мережею опірних і підпільних повстанських пунктів. Кожний повстанський відділ, кожна підпільна група, кожий революціонер та повстанець, обороняючи свої власні становища, відбиває в той же самий час атаки ворога на наш революційний пляцдарм вцілому. В цій позиції ми боронили наш революційний пляцдарм, наш революційний мостовий причілок в Україні ось уже продовж 5-ох років. Ми боронимо тут від знищення ворогами національну свідомість українських мас, ми боронимо тут і підносимо революційний дух нашого народу, ми боронимо тут нашу організацію, знищення яких означало б майже повну ліквідацію нашого самостійницького руху в Україні; означало б майже повне перекреслення наших надій на визволення, на побудову незалежної української держави.

Ніякі жертви, ніякі труднощі не можуть нас примусити, і ніколи не примусять, на цьому нашому пляцдармі скапітулювати. Ми, революціонери й повстанці, добре знаємо, що означала б для справи визволення України така капітуляція. Ми надто добре розуміємо вимоги сучасної історичної хвилини, що її переживає Україна, щоб усіма силами не боронити тут наших самостійницьких позицій. Загинуті, а не відступити — ось єдиний девіз нас, оборонців нашого революційного пляцдарму. Ми знаємо, що тільки така наша постава дасть нам нашу остаточну перемогу в нашій визвольній боротьбі,

Може хтось сказати: невже національну свідомість українських мас треба боронити аж такими засобами, як це ми робимо — збройною підпільною й повстанською боротьбою? Невже більшовикам удалося б ту свідомість знищити, коли б нашої боротьби не було? Невже не могла б зберегтися й наша революційна підпільна організація без цієї боротьби?

Що наша революційна організація була б не збереглася, — цього, мабуть, не треба якось особливо широко доказувати. Організація — це насамперед люди. Революційна організація — це також революційна робота. Немає революційної організації там, де немає людей, які виконують революційну роботу. Чи могла б наша організація проводити скількинебудь широко революційну роботу, коли б ми всі не були в збройному підпіллі? Ні в якому разі. Кожному ясно, що це було б ніяк неможливо. Всі скількинебудь активні члени ОУН, коли б вони були залишені під більшовиками й хотіли жити легально, вже давно були б виарештовані, на засланнях, знищені. Наша організація була б до сьогодні знищена більшовиками не раз, а щонайменше вже зо сто разів. Цього немає потреби якось ширше доказувати.

Що було б з національною свідомістю наших мас, коли б не було нашої боротьби, — це ми маємо змогу дуже добре бачити на прикладі тих місцевостей, де нас нема. Там з багатьох поглядів уже “не той народ” що був колись. Комсомол, піонери, співжиття з більшовиками, байдужість до українських національних справ, до нашої боротьби, зневіра в наше краще завтра, — ось характеристичні риси населення у цих місцевостях.

Ми мусимо добре пам’ятати, що коли в якійсь місцевості чи терені немає нас, немає нашого спротиву, немає нашої боротьби, *там скрізь є більшовики*: там скрізь є більшовицька пропаганда, більшовицька брехня, більшовицька деморалізація, більшовицькі організації, там скрізь більшовики мають змогу цілком захопити наше населення під свій вплив і його по-своєму переробляти. В такому випадку населення, залишене само собі, не маючи від нас ніякої, хоч би тільки моральної підтримки, не бачачи ніколи підпільників, повстанців, перестає вірити в можливість і доцільність спротиву більшовицьким гнобителям, морально заламлюється і, в результаті цього, — починає йти за більшовиками. Це потверджують сотки фактів з нашої нинішньої дійсности.

Мусимо прийняти як закон, що треба завжди підтримувати маси в їхнім опорі окупантові, ними керувати, їх провадити. Коли вони такої підтримки, такого керівництва з боку по-

літичної організації не мають, — вони ломляться, до них знаходить тоді доступ та їх опановує окупант. Коли б не було нашої боротьби, то, треба сподіватися, більшість західноукраїнських сіл, мало чим тепер різнились би від оцих, ще нині, на щастя нечисленних, наших найгірших сіл. Який це був би удар по нашому визвольному русі — кожному повинно бути ясно. Це була б така наша національна трагедія, в порівнянні з якою наші теперішні жертви — це, просто, ще ніяка трагедія. В цьому випадку не тільки *не було б кому* за українську державу боротися, але й *не було б для кого* цю державу будувати.

Якщо українські маси на території наших дій нині не тільки не затратили своєї національної свідомости, але ще й у цьому піднеслися; коли вони, крім цього, ще й зреволюціонізувалися, — то в цьому тільки наша заслуга, революціонерів і повстанців, нашої підпільної і повстанської боротьби, нашої організації. Це говорить теж про те, що в нашому бою за безпосередні цілі нашої боротьби ми маємо повний успіх, що ми цей бій виграємо. Нова історична обстановка вимагає від нас нових метод боротьби. Колись, перед 1939 р., національну свідомість українських мас формували та її боронили “Просвіта”, “Рідна Школа”, різні молодіжні організації, українські національні легальні газети, книжки й т. д. Тепер цього всього немає. Тепер це все в умовах більшовицького СРСР відпало. Тепер це все може заступити тільки підпільна й повстанська боротьба. В новому історичному становищі старі методи замінити новими, і далі, вже цими новими методами, боротися за наше національне визволення — це й є історичне завдання нашого покоління, що ми його з честю виконуємо. Ми знаємо теж, що ці наші нові методи — це вищі форми визвольної боротьби, що вони, ці методи, — це вищий етап у розвитку нашого визвольного руху. Ми горді з того, що нам, нашому поколінню, доля судила посунути український визвольний рух вперед, на новий, вищий ступінь.

Та наша боротьба на нашому революційному пляцдармі — це не тільки оборона. Наша боротьба на нашому мостовому причілку в Україні, разом з оборонним, має теж і *наступальний характер*. Ми залягли на нашому пляцдармі величезною

розсипною, ми зайняли тут нашу “кругову оборону”, маючи наш зір, наші обличчя, наш *основний фронт*, скеровані туди, на схід, *в напрямі основного маршруту нашого революційного походу*. Ми створили на нашому революційному пляцдармі “кругову оборону” остільки, оскільки це нам потрібно, щоб відбити атаки ворога на наші становища, що він їх атакує з усіх боків. Проте в основному фронт нашої “кругової оборони”, фронт нашої величезної революційної підпільної й повстанської розсипної скерований на схід — на Київ, на Харків, на Донбас, *на ще не опановані дотепер райони України*.

Для того, щоб реалізувати наш плян розгортання визвольного-революційної самостійницької боротьби на всіх українських етнографічних землях від Тиси по Кубань, — ми використовуємо кожену можливість, кожену нагоду, кожену щілину в оборонній системі окупанта. Утворивши на нашому основному пляцдармі “кругову оборону”, ми звідси ведемо перш за все наш пропагандивний “обстріл” ще не опанованих районів України. Кожна наша листівка, кожна наша революційна брошура, кожне наше пропагандивне революційне видання, розповсюджене нами в цих районах, — це, вживаючи для образности порівняння з військового словника, наше далекобійне стрільно, вистрілене нами в глибокий тил ворога. Дія цього стрільна, в пропагандивному розумінні, не менше ефективна від дії справжнього динамітного набою, кожне наше революційне видання, відкриваючи підрадянським людям очі на всю злочинність більшовицької системи, закликаючи їх до активної боротьби проти більшовицьких гнобителів, вказуючи їм, що вони повинні боротися за знищення більшовицької тюрми народів, — знищує, так би мовити, “живу силу” противника, відбирає йому людей. Що більше, кожне таке “стрільно” запалює або зміцнює революційний пожар *у середині ворожого табору, в глибокому тилу противника*. Це ж ще більше для ворога небезпечно, як знищення живої сили на фронті.

У зв’язку з тим кожна наша підпільна друкарня на нашому підпільному пляцдармі — це свого роду фабрика цих наших далекобійних набоїв, а передусім — і свого роду наша далекобійна гармата. Ми ведемо безпереривну розвідку райо-

нів, опанованих ворогом. З нашого пляцдарму ми постійно робимо вилазки — рейди у ворожий тил. На ворожій території ми постійно створюємо наші нові опірні пункти. Ми постійно поширюємо наш революційний пляцдарм за рахунок районів, дотепер всеціло опанованих ворогом. Ми ніколи не обмежувалися тільки до оборони, ні не обмежуємося. Боронячись на нашому пляцдармі в той же самий час — ми в постійному наступі, ми в той же самий час робимо все можливе, щоб наш пляцдарм поширити, щоб розгортати визвольну протибільшовицьку боротьбу на всіх землях України.

Яку вартість має ця вся наша робота? Яке значення цієї нашої боротьби з точки погляду теперішніх потреб українського народу? Чи ж не ясно що, маючи на увазі той трагічний стан, до якого більшовицькі гнобителі сьогодні допровадили східноукраїнські маси, ми, ведучи нашу національно-освідомлену й революційну пропаганду серед цих мас та організуючи їх на активну протибільшовицьку боротьбу, *робимо найконечнішу національну роботу, робимо ту роботу, без якої завтра вже може було б запізно думати про національний рятунок цієї частини українського народу.*

В нашій національній і революційно-освідомній роботі серед східноукраїнських мас, як теж серед мас усього СРСР, ми добилися вже доволі значних успіхів— Щораз більша кількість підрадянських людей, запізнавшись з нашою програмою боротьби, з нашими ідеями, — починає нами захоплюватися, уважати наш шлях за єдиноправилький та єдиноспасенний шлях для народніх мас усього СРСР. Ми вже теж нотуємо випадки, що в результаті нашої революційно-освідомлюючої роботи підрадянські люди *починають підніматися на активну протибільшовицьку боротьбу.*

Ось що пише в листі до одного з теренових провідників ОУН українка зі східних областей, жінка повстанця, що загинув у відділі УПА:

“Я отримала дуже важку вістку, що мій чоловік загинув від руки червоного ката. Я рахую себе щасливою тільки тому, що він загинув за наш великий народ, за нашу Україну... Страшна помста й ненависть кип'ять у моїх грудях. Лише дитина стримує мене. Пішла б, може хоч каплею в морі — хоч би чим

допомогла нашому народові поневоленому. ОУН так глибоко вклала мені в душу ту ідею, ту мету, до якої Ви прямуєте... Запевнюю себе в тім, що коли не закінчиться переслідування мене й по смерті чоловіка, то напевно й я піду на той почесний шлях, яким пішло багато братів і сестер наших...”

А ось уривок листа до українських революціонерів від одного човоноармійця-українця:

“Дорогі друзі! Хочу я з Вами поговорити, та сам не знаю, чи буде змога, бо я завтра від’їжджаю. Та як Ви скажете, щоб не їхав, то я не поїду й останусь для Вас людиною, яка Вам багато допоможе... Я приїхав з тією метою, щоб назад не їхати... Я є в *організації* (підкр. наше — П. П.) і коли я звідти їхав, то дістав наказ назад не вертатися, а зв’язатися з Вами і стати пропагандистом, щоб роз’яснювати народові сталінську брехню і доказувати, які їм (більшовикам — П. П.) короткі кінці вже прийшли... Дорогі Друзі — Борці! Борці нашої Батьківщини! Стійте твердо зі зброєю в руках за перемогу нашого народу...”

Червоноармієць-росіянин, учасник підпільної протибільшовицької організації в одному з полків Червоної армії, пише до нашої організації так (перекладаємо дослівно з російського):

“Привіт братам — борцям! Борцям за щастя і свободу українського народу, за свободу й щастя мільйонів людей! Привіт справедливим месникам, що борються, погорджуючи смертю, жертвуючи життям, з заклятим ворогом усього світу — з чорною чумою комунізму, що борються з тими, які замордували мільйони наших батьків, матерів, братів, сестер, чоловіків, жінок і дітей, що своєю кров’ю наповнили ріки “радянського раю”, своїми білими кістками вимостили їх береги, начинили собою темні ліси сибірських тайг, умираючи голодною, страшною смертю під чекістськими наганами в далекому Сибірі, в Комі, вмираючи у страшних сталевих кігтях диких звірів, жадних людського м’яса... Дорогі брати! Вам присилають тисячі людей тепле спасибі від усього серця за Вашу впертість і непохитність... Брати й сестри, які перебуваєте в лісах зі зброєю у руках проти комуністів! Зміцнюйте свої смертельні удари по ворогові з безпощадною помстою. Використовуйте кожен можливість для агітаційної роботи в тилу ворога. Хай знає народ

правду! Він від Вас її жде... Ви не одні. Ви горите в мільйонах серць негасаючим полум'ям! З вами вони живуть і з Вами вмирають...”.

А ось спостереження одного нашого чоловіка, зроблене ним під час його перебування на СУЗ:

“До визвольного руху, що існує в нас, у Галичині, колгоспники ставляться прихильно, співчувають йому і прив'язують до нього більшу увагу ніж навіть самі галичани...”

У звіті іншого члена ОУН про його перебування в Одесі читаємо;

“В переддень мого від'їзду я побачила в парку двоє молодих людей, які розмовляли між собою по-українськи. Я присіла до них і завела розмову. Вони обидвоє з Київщини. Він — педагог, вона — студентка. Розмова швидко перейшла на бандерівців, на ідею самостійної України. Педагог... був людиною цілком політично свідомою... Студентка... заявила, що героїзм бандерівців викликає загальний подив і симпатії. Мій знайомий, який відпровадив мене до поїзду, перед вокзалом заявив, що він “з щирого серця співчуває тим, що борються”, і просив мене переказати це, хоч я ні словом не зрадилася, що маю зв'язок з підпіллям...”.

Про що говорять ці всі уривки з листів, спостереження? *Чи вони не дають нам прекрасні картини того, як наші впливи щораз ширше проникають поміж ще неопановану частину українського народу, поміж усіх підрадянських людей?* Чи вони не дають нам прекрасної картини того, яким голосним відгомном відбувається наша боротьба по всьому Радянському Союзі, як цей відгомін піднімає підрадянських людей до нового життя, на боротьбу? Чи ці приклади не переконують нас у тому, що ні одна крапля нашої крові, пролята в боротьбі з більшовиками, не гине марно, а дає свої результати; що кожна крапля нашої крові наближує день розвалу більшовицької тюрми народів, наближує день нашого визволення?

В нашому намаганні поширити наш революційний пляцдарм, в нашому наступі на схід, крім успіхів пропагандивних, ми добилися позитивних результатів і в ділянці організаційній. Це, очевидно, ще більше скріплює нашу віру в правильність нашого шляху боротьби.

Слідкуючи за тим, як поширюються наші впливи, наш революційний пляцдарм, ми часто готові надавати значення тільки таким фактам, таким моментам, які *безпосередньо* й уже цілком *конкретно* говорять про наші успіхи; тільки таким фактам, які з'являються вже цілком конкретними нашими здобутками. Це, звичайно, правильно, бо тільки такі факти, тільки такі моменти показують нам реальний, дійсний стан справ в цій ділянці. Такий підхід, однак, не повинен нам закривати очей на один, для правильного розуміння значення нашої боротьби також дуже важливий момент, а саме на те, що вже самий факт існування в Україні нашого революційного пляцдарму, нашої революційної боротьби, що вже *самий цей факт*, навіть без наступальних революційних дій з нашого боку, *має величезне революціонізуєче й національно-виховне значення*. Ми собі тільки усвідомім: над значною частиною України залягла густа, темна ніч неволі. За 30-ть років свого панування в Україні московсько-більшовицькі гнобителі зіпхнули значну частину українського народу до рівня цілком несвідомої з національного погляду, ледве не етнографічної маси. У значній частини українського народу вони вбили всі самостійницькі ідеали, всі мрії про вільне національне і громадське життя. Народилися мільйони українців, яких виховали вже тільки більшовицька школа, більшовицькі організації, й які в наслідок цього нічого не знають ні про нашу боротьбу за самостійність в минулому, ні про наші самостійницькі змагання в останній час. Самостійна Україна, самостійність — це не тільки для цих людей невідомі, чужі почуття, але й часто в наслідок більшовицького виховання, — поняття ненависні. І от серед цієї темряви — темряви підневільного життя, темряви несвідомости значної частини українського народу — розгоряється ясне вогнище героїчної боротьби за самостійну Україну (а що ми ведемо боротьбу за самостійну Україну — про це знають майже всі підрадянські люди), в цій боротьбі за самостійну Україну по геройськи гинуть тисячі людей, гинуть, не здаючись більшовикам, волюючи самим застрілитися, аніж здатися більшовицькому ворогові..

Чи вже самий цей факт не може не примусити хоч би тільки найкращих із цієї несвідомої частини українського на-

роду задуматися над тим, за що ми гинемо? Чи вже самий цей факт не може не примусити піддати хоч би тільки під деякий сумнів усього того, що говорять більшовики про ідею самостійної України, про самостійницькі ідеали українського народу? Чи вже самий факт сьогоднішньої нашої боротьби не є свого роду “криком серед півночі”, “криком в глухому околі”, який не може не примусити збудитися, стрепенутися всіх заспаних; який не може не вирвати зі сну всіх тих, які дотепер спокійно спали; який не може не примусити всіх збуджених прислухатися до цього крику, розібратися в його голосі? Зупиняючись над *громадським* значенням такого “крику серед півночі”, такого “крику в глухому околі”, відомий український літературний критик Зеров вказує, що Іван Франко, наприклад, “іноді ладен був благословити такий елементарний, ніяк не обґрунтований, дикий “крик серед півночі”. Великий поет і громадянин Галичини, Іван Франко писав:

“Блаженний муж, що в хвилі занепаду,
Коли заглухне найчуткіша совість,
Хоч диким криком збуджує громаду
Та правду й щирість відкрива, як новість”.

Звичайно, нашого порівняння в цьому випадку не можна брати дослівно. Наша боротьба — це далеко щось більше, як тільки “елементарний”, “ніяк не обґрунтований”, “дикий крик”. Наша боротьба — це політична боротьба найвищого типу. Ми маємо передову політичну програму. Наші змагання начинені небаченими в світі ідейністю, патріотизмом, героїзмом. Ми ведемо боротьбу організовану. Нам у цьому місці йдеться тільки про вказання на той *резонанс*, на той *відгомін*, що його *обов'язково мусить наша боротьба викликати серед нинішньої української “півночі”, в нинішньому східньоукраїнському “глухому околі”*.

Цей приклад повинен допомогти нам теж зрозуміти, що в такій самій мірі, в якій наша теперішня боротьба відрізняється від оцього тільки “елементарного”, “ніяк не обґрунтованого”, “дикого крику” — відрізняється як свідомий, героїчний, організований політичний протест багатьох тисяч українських патріотів; *в такій самій мірі є більший, сильніший, ефективні-*

ший і той відгомін, який вона викликає серед української “півночі”, в східноукраїнському “глухому околі”. Якщо ж великий патріот і громадянин України Іван Франко готовий був благословити людину тільки за те, що вона в “хвилі занепаду” збуджує громаду хоч “диким криком”, — то якже ж він мусів би благословити нашу сьогоднішню боротьбу, благословити саме з уваги на той позитивний відгомін, на той позитивний ефект, який вона обов’язково мусить викликати в дотеперішньому українському глухому колі, серед теперішньої української “півночі”? Так буде нас теж благословити українська історія, майбутні українські покоління. Воно інакше й не може бути: ми ж виконуємо найлогічніший, найконечніший і найактуальніший наказ історичної доби, в якій живемо; найвищий наказ історичної хвилини, що її переживає український народ.

Так ось безпосередньо за що ми ведемо наш бій. Так ось безпосередньо за що в останні роки загинули тисячі наших друзів — революціонерів і повстанців.

Ми боронимо морально-політичні й організаційно-політичні позиції українського самостійницького руху в Україні:

ми боронимо тут національну свідомість українських мас, ми боронимо тут нашу підпільну визвольну *організацію*. Бо боронимо наш революційний пляцдарм в Україні, наш революційний мостовий причілок. Ми знаємо, що наш революційний пляцдарм завоювали наші друзі, завоювали тисячі українських патріотів ціною величезних зусиль, жертв, завоювали шляхом найзавзятішої боротьби проти окупантів. Ми знаємо теж, що втрата цього нашого революційного пляцдарму в Україні, ліквідація його ворогами, означала б знищення самостійницької визвольної боротьби в Україні взагалі; означала б відкинення українського народу в його визвольних змаганнях на щонайменше яких 30-40 років назад. Чи ми, революціонери, можемо до цього допустити? Чи ми можемо тому не боронити нашого теперішнього революційного пляцдарму, нашого мостового причілку в Україні, хоч би це навіть вимагало від нас не знати яких великих жертв і зусиль?

Чи ж не ясно, що в обороні цього нашого революційного пляцдарму в Україні, що в обороні цієї *єдиної реальної гаран-*

тії нашої остаточної перемоги в бою за Самостійну Українську Державу, — кожному з нас варто загинути не раз, а тисячу разів, коли б це було можливе? Ми, революціонери й повстанці, бійці української національної революції, будемо боронити нашого пляцдарму в Україні до останнього нашого віддиху, до останньої краплі нашої крові. Ні кроку назад; вперед і за всяку ціну боронити морально-політичні та організаційні позиції українського визвольного руху в Україні, розбудувати їх — так ми розуміємо наказ історичної хвилини, що її нині переживає український народ. І цей наказ ми будемо виконувати, як і виконували дотепер, — з честю, як пристало бійцям української національної революції. Ми знаємо теж, що на цьому шляху ми вкінці перемаємо. Це так само певне, як і те, що по ночі мусить прийти день, як і те, що по цій зимі мусить, — невідхильно мусить, — прийти весна.

14.-17. II. 1949р.

*Підпільна брошура, вид. 1949 р., стор. 19, 21 x 16 см.
Оригінал: Архів ЗПУТВР, И5-3; фотокопія — Архів
“Літопису УПА”.*

P. POLTAVA: THE DIRECT AIMS OF OUR STRUGGLE

(Summary)

This article was written in 1949. The author explains why, in times of peace, the Ukrainian underground has to wage an armed struggle; he also discusses its immediate goals. He begins with the point that in the Soviet police state, no legal political struggle is possible. Only an armed underground resistance, in which the participants can defend themselves against extermination, can have any success.

The author provides a picture of the conditions that arose in Ukraine during the Second World War. In Western Ukraine, a strong underground organization, the OUN, was active; it became the chief organizer of the UPA's armed struggle for the defense of the population against German terror. The UPA was to become the nucleus of the Ukrainian army in the event that the war created conditions favourable to the establishment of the Ukrainian state. In Central Ukraine, the Soviets suppressed Ukrainian national life and its active workers to such an extent that in the short period of German occupation, the population was not capable of organizing a strong resistance movement.

The war did not provide an opportunity for the re-establishment of an independent Ukrainian state. The Ukrainian underground thus faced the prospect of either capitulating to the Soviets or continuing its armed struggle. Capitulation to the ruthless Soviet Russian regime would mean extermination of not only the active members of the resistance, but of all nationally-conscious Ukrainians in Western Ukraine, as was the case in Central Ukraine in 1920-40. This would have meant the total destruction of the liberation movement in Ukraine. Continuing the armed struggle gave the greatest hope of preserving the gains that had been made to that time, and, if conditions became more favourable in the future, attaining an independent state.

The author gives most of his attention to an analysis of the national rebirth that took place in Western Ukraine. The rebirth was the result of tireless, dedicated work by several generations of Ukrainian

patriots; of the revolutionary events that occurred after the First World War and of the efforts of underground organizations. The OUN in particular encompassed almost all of Western Ukraine in its underground network; it organized the army of revolutionaries and trained the leading activists. The anti-German opposition movement and the UPA's armed struggle raised the revolutionary consciousness of the population and strengthened the resistance organization. The battle waged by the underground gave the movement a great deal of political currency among the people. The major task of the resistance now is to protect and conserve the gains it has made.

The author refers to Western Ukraine as the base for the liberation struggle in the whole of Ukraine. On one-quarter of Ukraine's territory, among the eight-to-ten million population of Western Ukraine, the resistance movement has taken its stand. From there it directs its political and propaganda work to the rest of the country. The author writes of the difficult conditions in which the battle is being waged and the enormous losses being sustained. But he is convinced that these efforts will bring about the liberation of the Ukrainian people.

II. Полтава

ПРО НАШ ПЛЯН БОРотьБИ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ В ТЕПЕРІШНІЙ ОБСТАНОВЦІ

Починаючи від 1946 р., український визвольний революційний рух в СРСР почав переходити від форм широкої повстанської боротьби до форм боротьби глибоко підпільної. Практично ця зміна тактики виявилася передусім у такому: 1) поступово, відповідно до обстановки та до потреб в окремих районах, розформовано відділи УПА, а їхніх учасників, командирів і бійців, включено в рамки підпілля, до підпільної сітки; 2) Увесь побут підпілля, а теж його роботу, глибоко законспіровано;

3) У протилежність до того, як це воно було в період широких дій УПА (головна мета цих дій: не дати ворогові розтягнути його влади поза області та райцентри), тепер на перший плян висунено політично-пропагандивну та політично-організаторську роботу. В теперішній момент основною формою боротьби українського визвольного-революційного руху в СРСР є збройне підпілля. Воно діє, зберігаючи всі вимоги якнайсуворішої конспірації.

У зв'язку з цією зміною форм боротьби з боку українського визвольного руху, а теж у зв'язку з триваючим “миром” у світі, українське громадянство, що живе легально, напевно цікавить таке питання: який це наш плян боротьби в теперішньому становищі? До чого це ми практично змагаємо, ведучи сьогодні нашу підпільну боротьбу? Що ми практично хочемо досягнути в цих таких важких умовах, складаючи постійно такі великі жертви в людях?

В короткому накресленні в теперішній обстановці наш плян боротьби за визволення України зводиться до таких найважливіших завдань:

1. За всяку ціну втримати на українських землях у СРСР нашу підпільну організацію та відповідно до потреб і можливостей її далі розбудовувати;

2. Через підпільну організацію, а теж усіма іншими способами, вести серед усього українського народу та серед народів усього СРСР роз'яснювальну пропагандивно-політичну роботу;

3. Організувати опір українського та, в міру можливостей теж інших народів СРСР проти більшовицьких гнобителів і експлуататорів на всіх ділянках життя;

4. Проводити бойово-збройні акції, які конечні для того, щоб не дати окупантам закріпитися на наших землях так, як вони цього хотіли б, та щоб не дозволити московсько-більшовицьким злочинцям і всім їхнім наймитам уже цілком безкарно чинити їхні злочини супроти українського народу й українського визвольного руху. Такий, коротко, наш теперішній плян визвольної боротьби.

Від того, в якій мірі вдасться нам цей плян здійснити, залежить визволення України, визволення українського народу в найближчий історичний період.

Чому саме так? — може дехто запитати. А ось чому.

Вся дотеперішня історія вчить нас, що поневолений народ визволяється тільки тоді, коли він, через своїх найкращих синів, утворить відповідну визвольну організацію. Така організація конечна насамперед для того, щоб підготувити всенародне визвольне повстання чи будь-яку іншу рішучу визвольну дію. Як відомо, тільки таким шляхом, тобто шляхом всенароднього повстання, може бути остаточно повалене окупантське панування в поневоленій країні. Далі, така організація конечна для того, щоб у відповідний момент було кому народ до такого повстання (чи до будь-якої іншої визвольної дії) закликати, до такого повстання народ повести, таке повстання zorganizувати, ним покерувати, іти в його першій лінії, бути його опорою та передовим загonom. *Коли народ у відповідний момент не має такої організації, що була б здібна повести таку боротьбу, — він не визволиться навіть при найсприятливіших обставинах.*

*Надзвичайно важливо, щоб таку організацію народ мав на своїх власних землях, а не на еміграції. Еміграція може повернутися на рідні землі тільки за арміями інших держав, у кращому випадку — як малозначуща складова частина цих армій, хоч би навіть вона виступала там і під своїми власними прапорами. А це значить, що в такий вирішальний момент, яким може бути війна проти окупанта батьківщини, вплив еміграції на долю рідного народу, особливо ж тоді, коли воюючі держави наставлені до даного поневоленого народу *байдуже* — дуже малий, майже ніякий. А вже цілком ніякого впливу на долю рідного народу еміграція не може мати в тому випадку, коли воюючі держави-противники окупанта наставлені *ворожо* до даного поневоленого народу. *Визволення поневоленого народу майже завжди залежить тільки від того, на що цей народ здобудеться на своїх власних землях, на своїй батьківщині, а не на еміграції.**

У світлі сказаного виразно видно, яке величезне значення для українського народу має існування сьогоднішньої підпільної організації в Україні, існування нашого сьогоднішнього організованого революційного підпілля.

Багато дехто з-поміж українських громадян так міркує:

“Все залежить від війни проти СРСР. Наші (тобто підпілля) нічого самі не вдіють”.

Що сьгодні наш визвольний революційний рух в Україні ще слабкий для того, щоб, при незмінній обстановці, думати про повалення більшовицького панування на наших землях за допомогою самих тільки наших сил — це цілком правильно. Правдиво теж, що війна проти СРСР, і особливо така війна, яка готується, значно полегшила б нам наші визвольні змагання. Проти цього ми не заперечуємо. *Грубо, однак, помиляється той, хто думає, що самої тільки війни вистачить, щоб Україна визволилася. Без наявності в Україні відповідно досвідченої й відповідно розбудованої визвольної організації, український народ не визволиться на випадок війни.* На основі того; що ми вище сказали про ролі і значення визвольної організації для поневоленого народу, це повинно бути кожному цілком зрозуміле. Відомості про сьгоднішнє становище нашої емі-

грації за кордоном цілком підтверджує цей наш висновок. За-кордон у більшості випадків сьогодні цілком байдужий до наших визвольних змагань. Будучи бездержавним народом на протязі такого довгого часу, нам тепер важко доводиться здобувати позиції у міжнародному житті.

Такою досвідченою й доволі широко розбудованою організацією в Україні, організацією здібною в догідний момент повести народ до рішучої визвольної дії, таку дію зорганізувати й нею покерувати — сьогодні є наша підпільна ОУН у СРСР, наше революційне підпілля в цілому. В тому, що ми таку організацію нині в Україні маємо, наш, як поневоленого народу, величезний плюс, наш величезний національний здобуток. Це є найважливіша запорука нашого визволення в найближчий догідний момент.

Тому то, природно, втримання цієї організації та її даль-шу розбудову ми й ставимо у нашому пляні визвольної боротьби в теперішній обстановці як завдання найважливіше. Як до-тепер так і в майбутньому ми будемо старатися виконати це завдання за всяку ціну, хоч би навіть ціною найбільших жертв. Ми знаємо: добровільне відступлення нами від цього пляну, чи знищення нашого підпілля ворогом означало б перекреслення всіх надій на визволення українського народу в найближчий період.

Та для того, щоб у догідний момент наша визвольна організація могла добитися своєї мети, тобто добитися повного національно-державного визволення України, — для того вона *мусть мати забезпечену за собою, особливо ж у вирішальний момент боротьби, підтримку якнайширших українських мас, підтримку всього українського народу.* Таку підтримку наша визвольна організація буде мати тоді, коли, з одного боку, наша програма відповідатиме потребам і бажанням якнайширших мас українського народу і, з другого боку, коли українські маси добре й широко знатимуть про нашу програму, про наші цілі.

Щодо першої вимоги, то з цього погляду становище на-шого руху непогане. Наша програма справді відбиває прагнення й потреби всіх прошарків українського народу, якнайширших його мас. Це підтверджують численні висловлюван-

ня на тему нашої програми, що ми їх щоденно нотуємо й що походять від людей усіх прошарків і найрізномодніших професій з усіх кінців України. І це цілком закономірно: наш визвольний революційний рух, наша ОУН на Українських Землях завжди якнайпильніше прислухалася і прислухається до бажань українського народу, завжди якнайважливіше стежила і стежить за його потребами.

Залишається друга вимога: добитися того, щоб якнайширші маси українського народу про наші цілі знали. *З цього погляду, треба сказати, в нас становище ще цілком незадовільне.* Це стосується, очевидно, найбільше до східних областей. Переважна частина східних українців ще й досьогодні або дуже мало знає про наші справжні цілі, про дійсний характер нашої підпільної організації та всього нашого визвольного руху, або просто ще досі вірить у більшовицьку брехню про нас. Разом з тим значна частина східних українців, особливо з-поміж інтелігенції, перебуває під впливом більшовицьких ідей взагалі.

Цей поганий стан можна змінити тільки шляхом широкої і впертої роз'яснювальної політичної роботи: шляхом відважного й широкого розповсюдження поміж українцями зі східних областей наших підпільних видань — листівок, брошур, пресових видань, закликів і т. п. та шляхом відповідно веденої усної роз'яснювальної роботи. Цю роботу мусить вести не тільки підпілля, але й усі патріоти, всі національно свідомі українці, що живуть легально.

З уваги на важливість цієї справи для нашої визвольної боротьби, пропагандивна політична робота серед українців із східних областей та підрадянських людей узагалі, поставлена як друге завдання в нашому теперішньому визвольному пляні. Від виконання цього завдання залежить, з якою силою виступить український народ у найближчий догідний момент. А від сили цього виступу, як відомо, залежить і сама наша перемога в нашій визвольній боротьбі, саме наше визволення.

Наш плян боротьби за визволення України включає також завдання організації опору українського народу проти більшовицьких гнобителів та експлуататорів на всіх ділянках життя. *Такий опір конечний для того, щоб більшовики, — не*

могли легко й успішно проводити свої пляни в Україні — пляни політичні (розбудови партії, комсомолу і т. д.), господарські (колективізація, набір до ФЗН), державні постанови і т. д.), русифікаторські, пропагандивні чи будь-якого іншого характеру — конечний для того, щоб ці пляни зривати, розхитувати більшовицьке панування в Україні. Не важко зрозуміти, який це був би сильний удар по московсько-більшовицьких окупантах такий відважний всенародній загальний опір, опір на всіх ділянках життя.*

Та зрозуміло, що силами самого тільки підпілля цього завдання виконати неможливо. Це завдання може бути виконане тільки з участю якнайширших мас українського народу. І такий опір московсько-більшовицьким загарбникам український народ мусить поставити. Фронт боротьби за визволення України, фронт боротьби проти більшовицьких поневолювачів не може обмежитися тільки до боротьби самого підпілля. Цього рішуче замало. *До цієї боротьби мусить стати весь народ.* Щойно тоді визволення України буде гарантоване. Не вважаючи на весь терористичний характер більшовицького режиму, можливості для такого опору з боку легальної частини народу все ж таки існують. Їх треба бачити й відважно та якнайширше використовувати. Передусім треба поставити якнайрішучіший опір політиці русифікації українського народу з боку Москви. Ця політика загрожує повним знищенням нас, як окремого народу.

Крім цього, що така боротьба, такий всенародний відважний опір проти московсько-більшовицьких окупантів серйозно підриватиме силу більшовицького панування в Україні, вона теж практично буде підготовлювати народ до рішучого й відважного виступу в догідний момент. Вона передусім виробить у народі такі якості, як відвагу протиставитися ворогові, на нього наступати, такі якості, як жертвенність, національна солідарність, активний патріотизм, дух боротьби тощо.

*) ФЗН — фабрично-заводське навчання — навчання, получене з працею на підприємствах, на яке більшовики організували молодь, звичайно висилаючи її поза українські землі.

Історія вчить, що без такої підготовки поневоленому народові теж неможливо перемогти свого ворога-окупанта.

Бойово-збройні акції, що їх наше революційне підпілля проводить у даний період з власної ініціативи (значну кількість таких акцій ми тепер проводимо, будучи до цього примушені збройно-терористичним наступом ворога на нас, в нашій власній, як зорганізованого визвольного руху, обороні), мають в нашому пляні боротьби в теперішній період своє окреме, точно окреслене, призначення. Найперше їхня мета — карати якнайактивніших ворогів-окупантів та їхніх вислужників за їхні злочини супроти українського народу та українського визвольного руху — за тероризування українського населення та всякі інші знущання над ним, за грабїж, за переслідування українських патріотів, за активні, збройні чи пропагандивні, виступи проти українського визвольного руху і т. п. Наганяючи страх більшовицьким гайдукам і всім їхнім вислужникам та гальмуючи їх у їхній охоті вірно служити більшовицьким гнобителям, ми таким чином у значній мірі боронимо українське населення від їхньої сваволі і розперезаности. Скільки то різних голів сільрад, голів колгоспів та всяких інших більшовицьких чиновників ведуть себе ще с'як-так тільки тому, що бояться справедливої карі від підпілля! Таким чином ми теж у значній мірі утруднюємо більшовикам здійснювати їхні пляни щодо повного опанування ними українських мас на території наших посилених дій. Далі, цим шляхом ми теж виховуємо українські маси в дусі революційної боротьби. Кожний вдалий атентат, кожний успішний наскок на ворога, на будь-який його пункт, підносять революційні настрої мас, зміцнюють в українців відвагу, скріплюють їх в їхньому опорі московсько-більшовицьким загарбникам, їх на фронті цього опору активізують. *В пляні розгортання визвольної революційної боротьби це все має першорядне значення. Це є, власне, єдиний шлях до перемоги у визвольній боротьбі.*

В загальному, одначе, треба сказати, що бойово-збройних акцій ми тепер проводимо значно менше, ніж, напр., в 1944-46 рр., в період широких дій УПА та масового збройного підпілля. Це впливає, очевидно, з нашого сьогоднішнього пляну

боротьби. За найважливіше завдання, як ми про це вже говорили, ми собі поставили сьогодні втримати й далі розбудовувати нашу підпільну організацію та пропагандивно-політичну роботу. Бойово-збройні акції стоять нині на останньому місці в нашому пляні боротьби.

Не зважаючи на всі труднощі визвольної боротьби в умовах тоталітарного й терористичного СРСР, не зважаючи на величезні жертви в людях, що ми їх постійно примушені складати, накреслений нами плян боротьби ми успішно здійснюємо.

Ми втримали, а в деяких випадках далі розбудували, нашу підпільну організацію. За допомогою нашої підпільної сітки ми майже суцільно пануємо над приблизно одною третьою території України.

Ми добилися значних успіхів у нашій пропагандивно-політичній роботі. Щораз більше число українців зі східних областей, а теж підрадянських людей з усього СРСР, довідується про наші справжні цілі, про справжній національно- і соціально-визвольний характер нашого руху. Наша література попадає в усі кінці України, в різні республіки Радянського Союзу. Тільки в одному 1948 р. в наших підпільних друкарнях надруковано в багатотисячному тиражі коло 70 назв різних брошур, листівок, пресових і художніх видань. Майже вся ця література призначена для підрадянських мас, і передусім для східньо-українських мас. Від українців зі східних областей, від людей з усього СРСР ми постійно чуємо схвальні, а то й захоплені висловлювання про нашу боротьбу. До нас часто приходять листи від українських патріотів з усіх українських областей, в яких вони заявляють про свою повну солідарність з нами та висловлюють свою готовість активно боротися. Ми знаходимо жертвенну підтримку на всій Україні й у нашій практичній революційній роботі.

Значних успіхів добилося підпілля й у ділянці організації опору українських мас проти московсько-більшовицьких загарбників. Згадати б тільки бойкот українським народом на території дій УПА та підпілля всіх дотеперішних більшовицьких виборів, особливо ж виборів 1946 р.; опір проти колективізації, опір української молоді проти комсомолу, “стрибків”, набору

до ФЗН і т. д. Тут і перерахувати важко. Від 1944 р. і до сьогодні на території дій УПА й підпілля під більшовицькими гнобителями та українськими масами триває безперестанний завзятий бій. І цей стан зумовлений в дуже значній мірі саме боротьбою й роботою УПА та підпілля.

Мають свої успіхи й наші бойово-збройні акції. Від куль атенататників, від засідок підпілля падає значне число більшовицьких бандитів та їхніх вислужників. Значну допомогу збройними діями підпілля подало й далі подає західньо-українському селянству в його боротьбі проти колективізації. В результаті збройних дій УПА та підпілля більшовикам у переважній більшості випадків ніяк не вдається зорганізувати “стрибків”. Про революціонізуючий вплив цих дій на українські маси, зокрема ж на українську молодь, — ми й не говоримо, він цілком очевидний.

Від чого залежить повне здійснення нашого плану боротьби за визволення України, а, значить, від чого залежить і успішне завершення цієї боротьби?

Очевидно, це залежить від багатьох обставин. *Та однією з таких найважливіших обставин є те, наскільки українське громадянство, що живе легально, підтримує революційне підпілля в його боротьбі за здійснення цього плану.*

Якої підтримки потребує тепер революційне підпілля?

Скажемо зразу: ця підтримка не сміє зводитися до самого тільки співчуття, до самої тільки ідейної єдності з підпіллям. На самому тільки співчутті боротьба не стоїть, самим тільки співчуттям вона не зміцнюється. Самої тільки ідейної єдності народу з підпіллям ще замало для того, щоб перемогти в нашій революційній боротьбі. *Це мусить бути підтримка реальна, конкретна, підтримка ділом.*

Підпільники мусять десь жити, мусять мати свої приміщення. Потреби боротьби вимагають, а в багатьох районах природні умови примушують, щоб такі підпільні приміщення створювати в населених пунктах, в будинках.

Обов'язком кожного свідомого українця, кожного українського патріота, в разі потреби, дати змогу таке приміщен-

ня в себе зробити. Звичайно, це зв'язане з певним ризиком. Та боротьба без ризику не буває. Коли одна частина патріотів щоденно ризикує своїм життям, — ризикує, очевидно, не тому що, мовляв, “ім все одно”, а тому що цього вимагають нині найвищі інтереси нашої визвольної справи, — то друга частина патріотів, протягом хоч би певного часу, повинна бути готова в найгіршому випадку поставити на карту своє, скажімо, майно чи особисту свободу. Без жертв перемоги не буває. А ця перемога приходить тоді, коли на жертви готові не одиниці, а широкі маси народу. До того ж, при теперішній майстерності конспірації підпільників таке приміщення для МГБ важко викрити.

Підпілля потребує матеріальної допомоги — грошей, харчів, часом одягу, взуття, медикаментів тощо.

Особливо потребує підпілля грошей. Гроші потрібні насамперед на організацію друкарень і забезпечення їх у все потрібне; на закупівлю паперу, друкарських машинок, канцелярського приладдя; на закупівлю потрібних книжок, медикаментів, одягу, взуття та на цілий ряд інших видатків, про які тут з конспіративних причин не місце говорити. Не маючи грошей, підпілля не змогло б провадити своєї пропагандивно-політичної роботи, а дуже часто йому взагалі важко було б втриматися. Все грошове господарство підпілля суворо контролюється вищими зверхниками.

Підпілля потрібна допомога від загалу громадянства, найрізноманітніших інформацій з різних середовищ, установ, фабрик і заводів, з різних районів СРСР, про всі галузі радянського життя. З причини особливих форм боротьби (повстанський спосіб перебування, глибока конспірація) підпілля саме не може здобувати всіх потрібних йому відомостей. А для того, щоб політична організація як слід могла провадити свою роботу, такі інформації для неї доконечні.

Підпілля потребує теж поповнення в людях. Це загально відомо, що за останні роки боротьби смертю героїв загинули десятки тисяч повстанців і підпільників. Гинуть люди й сьогодні. В боротьбі цього не минути. Тут і там треба підпілля поповнювати свої ряди. Це конечне для того, щоб підпілля могло

існувати як суцільна й у потрібній мірі широка організація. Про це мусять знати всі українські патріоти. Треба мати відвагу самому стати на важкий, але славний, шлях підпільної боротьби, коли б у цьому виникла потреба, не треба жаліти післати в підпілля свого сина чи дочку.

Зокрема, в цьому місці ми звертаємося до української середньошкільної і студентської молоді! Наша підпільна ОУН — політична організація. Вона проводить найрізноманітнішу політично-революційну роботу. Це глибоко неправильно думати, що для освічених людей у підпіллі нема що робити. Наше підпілля, наш визвольний підпільний рух потребує якнайбільше людей з освітою. Для таких людей у нас величезні можливості зростання, розвитку їхніх індивідуальностей. Сотки здібних юнаків у нашому підпіллі вирости на високої класи політичних революційних керівників, з широким запасом політичних і загальних знань, з великим і всестороннім досвідом практичної політичної революційної роботи. Немає сьогодні для молодого патріота України почеснішого діла, як активна, революційна боротьба в лавах підпілля за визволення України. Найкраще служити Україні — служити їй своїм знанням, своєю відвагою, своїм запалом і завзяттям — сьогодні можна тільки в лавах підпілля. Тому, коли вас кликатимуть до такої служби, не завагайтеся ні хвилини!

Формою підтримки підпілля повинна бути теж робота щодо роз'яснювання серед усіх непоінформованих справжнього характеру нашого руху, наших справжніх цілей. Це неправильно, що для такої роботи в умовах СРСР немає ніяких можливостей. Нам відомо з практики, що для такої роботи можливості є. Звичайно, це треба робити дуже обережно. Треба завжди раніше добре розглянутися в людях, треба пізнати людей, треба робити це не будь-коли, а у відповідній для цього обстановці. Крім цього, потрібна ще одна умова: не треба занадто боятися, не треба думати, що зараз вже кожна підрадянська людина — агент МГБ. Агентів дуже багато, це поза всякими сумнівами. Але такого стану, щоб уже всі були агентами, ще нема.

Багато підрадянських людей можуть зразу вороже ставитися до нашого руху в наслідок самої тільки непоінформо-

ваности про нас. На ділі ж це можуть бути люди чесні, може навіть скриті противники більшовицького режиму. Яка ж це втрата для нас, для нашого визвольного руху, коли хто-небудь з українських патріотів з такою людиною зустрічається, з нею працює, з нею співживе — і не відважиться сказати в такій чи іншій формі кілька слів правди про нас. Це незвичайно звужує рамки нашої пропагандивно-політичної роботи, а тим самим звужує й наші успіхи. Обов'язок кожного українського патріота є тому в усіх можливих формах сприяти ширенню правди про нас, про український визвольний рух. Особливо багато в цьому може зробити українська інтелігенція та українська студентська молодь. Це відомо, що до міст, особливо більших, нашому підпіллю сьогодні важко дістатися. А саме там найбільше тих людей, що серед них нам найперше треба вести нашу роз'яснювальну роботу: серед українців зі східних областей, підрадянських людей взагалі. Їм треба вміти підкидати (чи в будь-який інший спосіб доручувати) нашу підпільну літературу, підсилати відповідного змісту роз'яснювальні листи (анонімні й писані зміненим почерком, очевидно), підсувати різні національно освідомні, патріотичні книжки, видані в Західній Україні до 1939 р. і т. д. Коли йдеться про наші підпільні видання, то їх часто не вистачає для того, щоб задовольнити всі потреби з цього погляду. Їх часто важко дістати більше, ніж по одному примірникові. В таких випадках треба такі видання, особливо листівки, переписувати рукою й у такій формі поширювати.

Тільки при допомозі в нашій пропагандивно-політичній роботі з боку всіх національно свідомих українців, що живуть легально, ми будемо мати потрібні успіхи в цій ділянці. Таку роз'яснювальну роботу в усіх можливих формах повинен вести кожний національно свідомий і скільки-небудь політично грамотний український інтелігент, робітник і селянин.

Нарешті, підтримувати підпілля не тільки чуттєво, не тільки на словах, але й практично, значить бути кожночасно готовим виконати всякі доручення підпілля, кожному його пропозицію, підтримувати його ділом у всякій потребі, яка може виникнути.

Коли українські патріоти — патріоти-селяни, робітники та інтелігенція, що живуть легально, дадуть потрібну дійову підтримку підпіллю з одного боку, та коли всі українські патріоти ставитимуть відважний опір московсько-більшовицьким загарбникам — з другого боку — ми переможемо в нашій визвольній боротьбі!

Квітень 1950 р.

Надруковано в друкарні ОУН “Воля народам”

*Підпільна брошура, вид. 1951, 12 стор., 14 x 21 см.
Оригінал: Архів ЗПУТВР, И5-8; фотокопія. — Архів
“Літопису УПА”.*

P. POLTAVA: OUR PLAN OF BATTLE FOR THE LIBERATION OF UKRAINE UNDER THE PRESENT CIRCUMSTANCES

(Summary)

From 1946 onward, the Ukrainian resistance began to change the nature of its activities, moving gradually from the wide open struggle to more restricted underground forms of resistance. This change in tactics was taking place throughout 1947 and 1948. UPA units were disbanded and UPA soldiers were assigned to cadres of the armed underground, which were doing their work in total secrecy. Instead of fighting for control of territory, the main emphasis of the resistance shifted to organizational and political activity. P. Poltava sets out the main plans and goals of the armed resistance in the year 1950.

The main task of the Ukrainian resistance, he writes, is to preserve and extend their own underground organization on Ukrainian territory. In the absence of such an organization, liberation would be impossible even under the most favourable circumstances, such as, for example, total revolution in the USSR. Only a strong organization could take advantage of such a situation, organize an uprising and lead the people. For the work of this organization to be successful, it must be strong, have a good platform and be known to the people. Ukrainians living abroad can do nothing more than assist, for even in the event of a war, they could only be members of foreign armies, and thus their role would be determined by the policies of those foreign states. And experience has shown that the policies of outside powers are rarely favourable to the liberation of captive nations. The strength of a nation lies in its own political organization. For that reason, the Ukrainian organization must be maintained and preserved, even if this be at a great cost.

The second task of the resistance is to carry on political and propaganda work among both the Ukrainian people and other peoples of the USSR. The Ukrainian resistance has a good platform: it aims at the destruction of the totalitarian Soviet empire and the creation of independent democratic states of the constituent nations of the USSR. In Ukraine, it stands for democracy and a just social and economic

order. However, not everyone is familiar with the platform of the resistance. Even in Ukraine, there are many who know nothing about the resistance movement, or who accept the propaganda of the Soviets. That is why work on the political front is so important, to make the political program of the Ukrainian resistance known to all.

Another task of the resistance is to shape the political consciousness of the people, and organize resistance against the Soviet regime in Ukraine and throughout the USSR. The internal policies of the Russian Soviet government go against the interests of the people and are thus generally met with resistance. However, to be more successful, this resistance should be well-organized and directed. As examples of the people's resistance, the author cites resistance to collectivization and to the organization of the Komsomol and of special anti-underground manhunting units in Western Ukraine. Such resistance also serves to prepare the people for liberation, we are told, for it rocks the totalitarian system and imparts on the nation a sense of involvement, solidarity, active patriotism and faith in its own powers, without which qualities liberation is not possible.

The last point the author looks at is the importance of the underground's military activities. Armed action serves above all as a means of self-defense for members of the resistance. Further, it is a way of punishing the most active enemies of the nation and their most dedicated collaborators, in many cases, members of the enemy administration keep their behaviour in check only because they fear the insurgent bullet. Armed action also has great propaganda value, for news of armed encounters circulates around the USSR more quickly than any other type of information. Finally, armed action serves an educational function; it keeps the spirit of resistance alive in the nation and sets an example of struggle for one's rights.

The implementation of the plans of the resistance depends, according to the author, on the support of the population at large. The underground needs new members, more places of cover, and material support.

It particularly requires educated young people, who can serve with knowledge and dedication. The author also encourages those who are not members of the underground to do political educational work among people they can trust within their own circles.

Всеволод Рамзенко*)

ЧОМУ МИ ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ УССД — наш бойовий заклик

Український національно-визвольний рух бореться за національне й соціальне визволення українського народу, за його розкріпачення, за звільнення народу з пут теперішньої неволі. В тому — перша й найважливіша ціль, яку ставить собі український національно-визвольний рух, — здобути Українську Самостійну Соборну Державу (УССД). Воно — дуже велике, історичне й революційне завдання. “За Українську Самостійну Соборну Державу!” — це найреволюційніший і найжиттєвіший бойовий заклик українського національно-визвольного руху. В тих чотирьох полум’яних словах міститься все: і визволення від теперішньої неволі, і створення в усій Україні справді людського, вільного і справедливого життя, і забезпечення України від чужої напасти на пізніше майбутнє.

Що таке *держава*? Це, в наші часи, організація, яка охоплює всіх людей, що живуть на якомусь просторі землі, Український національно-визвольний рух бореться, між іншим, і за те, щоб на світі були лише національні держави, як держави найсправедливіші. Звичайна національна держава, як організація, обіймає весь один народ. Цю організацію створює собі сам народ. Держава тримається й живе тим, що весь народ хоче, щоб вона була й діяла. Звичайно кажемо: держава тримається й живе волею народу. Вона уможливує свободний і найкращий розвиток усього народу й кожної людини в ньому. Вона вдержує порядок між окремими людьми в народі. Вона дає народові силу і змогу оборонитися від напасти з боку чужих держав.

*) Справжнє прізвище й функції Всеволода Рамзенка нам невідомі. Знаємо тільки, що В. Рамзенко писав на сторінках “Шляху перемоги”, журналу УПА, який видавало командування військової групи “Говерля”. Наприклад, його статті “Мобілізаційний глум” (“Шлях перемоги” ч. 6-7, 1 серпня 1945) і “Міжнародний огляд” (“Шлях перемоги”, ч. 5, 1 червня 1945).

Нині ще не всі народи мають свої держави. Є ще народи, так як український, що неволею й насильством змушені жити в чужих державах, в державах чужих народів. Але цілий світ нині визнає, що кожний народ, малий чи великий, старий чи молодий, сильний чи слабкий, кожний народ має від природи право створити собі на своїй землі свою власну, рідну державу, і то сам, без нічиєї ради ні допомоги. В останні часи багато народів, що давніше не мали своїх держав, або мали та втратили, тепер вибороли собі право на власну державу.

Чому ми підкреслюємо, що боремося за *українську* державу? Що хочемо цим сказати? Власне хочемо тим підкреслити, що в Україні, на українській землі, серед українського народу має право діяти тільки українська держава. То значить, що ця держава має бути створена тільки українським народом. То значить, що всі установи держави мають бути тільки українські. Парлямент — найвище народне представництво і найвища народня влада — має складатися з українців, і то таких, що їм найбільше лежить на серці лише добро всього українського народу. Міністрами мають бути також українці й такі самі, як послы до парляменту. Армія має складатися з українців, а старшинами та генералами в ній мають бути українці. Всі суди в Україні мають складатися з українців і прокурорами мають бути українці. Всі школи в Україні мають бути українські, вчителі в них — українці, наука в них має відбуватися по-українському. Всі державні службовці (урядники, чиновники) мають бути українці. Всі робітники та інженери в українських фабриках, заводах, шахтах мають бути українці. Так само має бути на залізницях, на кораблях, на пошті, в радіокомітетах, всюди, у всіх ділянках державного життя. Всі ті основи разом і кожна зокрема мають дбати лише про загальне добро всього українського народу й кожної української людини. Вони мають дбати про те, щоб українському народові жилося добре, і про те, щоб у майбутньому йому жилося краще. Лише така держава може бути українська. За ніяку іншу державу український народ добровільно не буде боротися, лише за таку.

В українській державі напевно будуть національні меншості. Вони мусять мати забезпечені всі ті самі права, що й українці, бо й обов'язки на них лежатимуть ті самі. Але ті права забезпечить їм українська держава тільки з умовою, що вони не будуть діяти на шкоду українському народові та його державі.

Що значить, що українська держава мусить бути *самостійна*? Це значить, що українська держава мусить бути ні від кого незалежна, ні від якої чужої держави. Це значить, що перше й останнє слово, найвищу силу і владу матиме в українській державі лише український народ, його вибрані представники, його власна, ним установа державна влада — український парламент і уряд. Це значить, що в українській державі господарем мусить бути тільки український народ. Тільки сам український народ матиме найвище право й силу в українській державі. Це значить, що держава українського народу робитиме тільки те, що скаже український народ. Це значить, що ніяка чужа держава, ніяка постороння сила не сміє й не матиме права наказувати українському народові, що він має робити, ні вимагати від українського народу чогось такого, що йому шкодило б або було б проти його волі.

Підкреслювати вимогу самостійності треба також тому, що бувають держави не зовсім самостійні, а якнебудь залежні від якоїсь чужої сили. Навіть більшовики, не сміючи чисто заперечувати право українського народу на власну державу і щоб його обманути, навіть більшовики брешуть, що вони дали українському народові державу, яку називають УРСР. Та, як знаємо, УРСР не тільки не самостійна, але навіть не окрема держава. Більшовики в дуже багатьох випадках самі заперечують те, що на іншому місці говорять про УРСР, як про нібито українську самостійну державу.

Про самостійність говоримо ще тому, що бувають у світі держави, які обіймають кілька народів на різних засадах. Це так звані федерації. Як ті народи собі з тим дають раду, це їхня справа. Українському ж народові треба якнайбільше відділитися від своїх сусідів. Українському народові не можна входити з народами, своїми сусідами, в ніякі спілки або союзи-федерації. Бо ті народи-сусіди завжди намагаються використати такий союз або спілку на те, щоб поневолити укра-

їнський народ, щоб його собі підкорити. Колись, у XIV-му столітті, українці разом з литовцями вступили були в союз з поляками, щоб жити в одній державі. Та поляки поневолили і українців, і литовців, і зробилися панами над нами. Нині російські більшовики також прикривають своє панування над Україною якимсь нібито союзом, об'єднанням. Одне слово, всякий союз українського народу в одній державі з своїми сусідами — це поневолення українського народу й панування сусідів. Тому український народ мусить боротися тільки за власну, самостійну, окрему для себе державу. Як український народ матиме свою власну окрему державу й набере сили, тоді буде говорити зі своїми сусідами, як рівний з рівними. Тоді бо український народ зможе відповісти кожному сусідові, який хотів би силою накидатися на український народ, такою самою силою.

Що значить, що українська самостійна держава мусить бути ще й *соборна*? Це значить, що українська держава має охоплювати всі українські етнографічні землі, тобто всі ті землі, що на них від віків суцільною масою живе український народ. Ані клаптика своєї рідної землі не відступить український народ своїм захланним, неситим сусідам. Кожна стопа, кожна п'ядь української землі від тисяч років освоєна важкою, мозольною працею українського хлібороба, рясно полита кров'ю й заскороджена кістями українського воїна. За кожнісеньку п'ядь своєї землі український народ накладав головами своїх найкращих синів. Тим часом тепер більшовики багато такої української землі відрізали полякам, білорусам, а найбільше собі, Росії. Це не лише найнесправедливіша кривда для українського народу. Це страшний злочин супроти українського народу. Тому український народ, маючи на те природне право, буде всією своєю силою добиватися того, щоб поза границями української держави не лишився ні найменший клаптик української землі. Це значить, що українська держава має бути соборна держава. Це значить також, що українська самостійна держава має бути одна-єдина для цілого українського народу, для всіх українських земель. Як єдиний є український народ, так само єдиною, неподільною мусить бути й українська держава.

Такий зміст і значення нашого революційного й життєвого бойового заклик “За Українську Самостійну Соборну Державу”. Він уже сам собою говорить за те, що ні один чесний і гідний син України не повинен ніколи вагатися, як треба стати в ряди безпосередніх борців за волю й державу.

Все ж таки кожний українець повинен тепер ясно й виразно розуміти всі ті *причини*, що наказують йому боротися за рідну державу. Кожний українець повинен мати їх у своєму серці, закріпити їх у своєму розумі, повинен відчувати їх цілим своїм еством, тілом і душею, так як відчуває свої особисті потреби.

Українського народу нині тих причин дуже багато, так багато, як ні в одного поневоленого народу. Всі однаково важні, хоч одні більше, другі менше дошкульні. І як кожний українець знатиме докладно всі ті причини, як вони стоятимуть йому постійно перед очима, як стануться складовою частиною його українського сумління, тоді на кожний заклик України буде він готовий.

Нижче подано ті найважливіші й найдошкульніші причини, що наказують українському народові, і навіть змушують його, без упину боротися за свою державу, за своє національне й соціальне визволення, за УССД.

УССД — природне прагнення і природне право

За таку державу — українську, самостійну, соборну — український народ, поки він її не має, не перестане боротися. За неї боротися він перестати не може, хоч би й хотів. Припинити таку боротьбу не дозволяє жодному поневоленому народові сама природа. Не було й нема в цілому світі живого сотворіння, що не хотіло б жити вільно й по-своєму. Все, що живе, хоче жити вільно, хоче жити так, як цього вимагає його внутрішня природа. Птаха потребує повітря, риба води, рослина землі, а все разом — сонячного світла й тепла. Так само народ потребує власної держави. Оце й називається природне прагнення. Природа вложила у кожний народ такі сильні, могутні (непереможні) інстинкти, як любов до волі й хотіння жити самостійно, самому бути собі господарем. Так само природа вложила в душу кожного народу такі великі почу-

120

вання, як ненависть і відраза до неволі, до визиску, приниження, опідлення, до рабства.

Ці інстинкти й ці почування такі сильні, що поневолювачі та їхня неволя ніколи не можуть їх вбити, хоч би не знати, яких жорстоких і безоглядних засобів до того вживали. Найвище, що може зробити неволя, то притупити ці інстинкти й почування. Через це бувають часи в житті кожного поневоленого народу, коли загал народу немов то спить, а за його волю й самостійність борються лише нечисленні його сини. Проте ці нечисленні розбуджують народ і назад розпалюють у ньому любов до волі та хотіння мати свою державу. Так само вони розбуджують і розпалюють у народі ненависть і відраза до неволі, до рабства. Тим то праця таких нечисленних у часи найбільшого натиску поневолювачів — це така сама боротьба й так само важна, як у сприятливіші часи виступи тисяч і мільйонів.

Коли придивимося до життя (історії) всіх тих народів, що є або були поневолені, побачимо на кожному кроці боротьбу за волю й за свою самостійну державу. Ця боротьба раз буде слабша й вужча, часом навіть майже невидна, як у нас, наприклад, за Шевченка. Інший раз вона буде широка й розмашиста, на повний хід, як у нас за Хмельницького. Але ніколи вона не вигасає цілком. Бодай який десяток найвідважніших, найсміливіших, наймудріших людей промовляє, так як уміє й має змогу, за свій народ, і це на той час вже досить.

Ірландський народ, наприклад, 780 років вів свою визвольну боротьбу. В цій боротьбі він переживав великі і славні підйоми й подвиги. Але переживав і довготривалі, глибокі, нераз здавалося, безвихідні й безнадійні занепади. І щойно 18 квітня 1919 року настала хвилина, коли ірландці проголосили свою, ірландську самостійну державу. Правда, ця держава ще не соборна, ще частина ірландської землі належить до англійської держави. Та ірландці ще не припиняють боротися за свою соборність. Визначний провідник ірландського народу Де Валера, як невгнутий ірландський націоналіст, не взяв участі в святі проголошення самостійності Ірландії. Він заявив, що краще було б і підождати з проголошенням до того часу, аж вся ірландська земля ввійде у склад ірландської держави.

Те саме побачимо в житті чеського народу, польського народу, балканських народів, народів Індії й кожного-кожнісенького народу, що був або є поневолений. Попавши в неволю, жоден народ не перестає боротися доти, доки не здобуде своєї самостійної соборної держави. Бо такий закон природи. Кожна окрема людина хоче жити й розвиватися. Так само й увесь народ хоче жити й розвиватися. Кожна окрема людина хоче жити вільно й гідно. Так само й увесь народ хоче жити вільно й гідно. Це хотіння, ця любов до волі такі сильні, що аж непереможні.

Український народ своєю вдачею, своєю внутрішньою природою — один з найбільше волелюбних народів у світі. Тисячу років тому український народ збудував свою державу, одну з найсильніших тоді в Європі. Половці, татари, поляки й мадяри розбили українську княжу державу. 300 років український народ збирав сили й воскресив свою державу за Хмельницького. Поляки, москалі й турки розбили українську козацьку державу. 200 років український народ знову збирає сили й 1918 р. знову воскрешає свою державу. І знов російські більшовики й польські імперіялісти не дали нашій державі укріпитися, а вбили її в колісці. Український народ далі збирає сили й далі бореться. Як намагались дотепер сусіди зв'язати український народ з собою, перемінити його в частину свого народу, яких страшних засобів уживали при тому, і таки з того нічого не вийшло. Ні в раба перетворити себе, ні з іншим народом зілляти себе український народ не дав, не дозволив. На цілому просторі своєї землі, від Кубані до Лемківщини, український народ дотепер видержав всі нелюдські натиски ворогів і залишився вірний собі, своїй внутрішній волелюбній природі. Живої душі українського народу не вдалося дотепер і нікому ніколи не вдасться скувати.

З усіх ворогів української державности залишився нині ще один, найгрізніший і найбільш безпощадний — Росія. Проти цього останнього поневолювача України український народ сьогодні бореться насамперед руками своїх синів, що гуртуються в УПА й ОУН. Цілий український народ дає цим визвольним організаціям якнайширшу підтримку, таку широку, на яку лише дозволяють страшні, жорстокі обставини біль-

шовицької неволі. Українські народні маси на кожному кроці ділом, чином включаються в нинішню національно-визвольну боротьбу. Про це свідчать: масовий опір українських селян більшовицькій колективізації, більшовицьким хлібозаготівлям, масовий бойкот усіх більшовицьких виборів. Цим усім український народ, з одного боку, похвалює діяльність своїх нинішніх визвольних організацій, немов голосує за них і за те, що він хоче своєї держави. З другого боку, цим український народ підготовляється, щоб у відповідну хвилину стати ввесь, як один чоловік, як за Хмельницького, до остаточного повстання й змагу за свою державу.

Натиск ворогів не має й не буде мати ніякого успіху тим більше, що український народ свідомий свого природного права на власну державу, на власну хату й господарство. Український народ має свою власну простору й багату землю. На своїй землі від Дону аж поза Сян український народ живе від тисяч років. Зі своєї землі український народ не дався зігнати нікому й нікому чужому не дозволив на довше засісти на тій землі. Як і кожний народ, що має свою власну землю-територію, так і український народ має право на тій землі, на тому ґрунті, збудувати собі свою хату-державу. Це право можна на якийсь час відібрати в українського народу силою, більшою, ніж має її український народ. Назавжди неможливо відібрати в українського народу це право, хіба що знищив би цілий народ до ноги. Але й це неможливо. Бо крім тих, які хочуть знищити український народ, є ще інші народи на світі, які не хочуть, щоб пізніше сталося таке саме з ними. І тому переважаюча сила Росії таки скінчиться.

Однак, тому що дотепер усі суперечки між народами вирішує насамперед сила, тому право на свою державу поневолений чи бездержавний народ мусить доказати силою, боротьбою. Ось, наприклад, жиди. Їм уже віддавна всі народи признавали, що їм належить держава. Але доки жиди не взяли за зброю, доки не зорганізували своєї армії, доти не мали й держави. Коли ж уже, спершись на власну силу, створили свою державу, світ ту державу визнав. Так само й українському народові ніхто не заперечуватиме права на свою державу, якщо він її збудує, якщо поставить в її основу та в її обороні свою силу.

Правда, нині в світі ніхто, жоден народ і жодна держава, навіть найсильніша, не намагається за всяку ціну, безоглядно заперечувати право якогонебудь народу на власну державу. Тільки одна-єдина російська держава, тільки єдині російські імперіялісти, більшовики, не дозволяють народам користуватися з цього природного права. Ба навіть, вони наважуються відбирати це право у вільних досі народів. І коли б, наприклад, жидівський народ мав тепер справу з більшовиками, а не з англійцями й арабами, то й десять разів більша сила, ніж та, яку він виставив, була б йому нічого не допомогла. Чому російські імперіялісти, більшовики, так божевільно поведуться, це їхнє діло. Волелюбні народи знають своє. Волелюбним народам треба насамперед знищити більшовицький імперіялізм, більшовизм, бо це найстрашніший ворог самостійності та незалежності народів. При тому український народ не сміє забути, а завжди мусить пам'ятати, що й до інших ще народів і державних керманців, політиків і дипломатів насамперед і найкраще промовляє сила.

УССД — заповіт предків і обов'язок супроти минулих поколінь народу

Український народ бореться тепер і далі буде боротися за УССД, бо за неї боровся український народ багато сотень років дотепер. Вся дотеперішня тисячолітня історія (життя) українського народу наказує нам, тим людям, що живемо тепер, і всім тим, що житимуть по нас, боротися безперестанку за УССД. І в ті часи, коли український народ мав свою державу, і в ті часи, коли її не мав, завжди український народ, як і кожний інший волелюбний народ, платив дорогу ціну крові і труду за те, щоб мати свою державу й мати її вічно. За українську державу на протязі десятків поколінь мільйони найкращих, наймудріших, найвірніших синів українського народу боролися і трудилися, терпіли муки і страждання, проливали кров і гинули. Відколи український народ у неволі. кожне покоління народу працювало й боролось, терпіло й гинуло за свою державу, не знаючи, чи воно само діб'ється до тієї цілі, а часто навіть не сподіваючися добитися до неї. Наші предки боролися й терпіли, наші предки вмирали з надією,

124

що наступне покоління вже здобуде те, чого їм не вдалося здобути. Ось Шевченко. Скільки мук перетерпів він у ворожій каторзі, скільки переслідувань і гонінь зазнав за своє коротке та недаром прожите життя. Він був тоді майже самотній. Та тоді його праця над пробудженням свого народу вистачала за працю й боротьбу тисяч звичайних людей. Однак він знав, що за свого життя не побачить українського народу у “своїй хаті” — державі. Тим то у своїх заповідях Шевченко каже: “Мене поховайте, а самі вставайте, готуйтеся, єднайтеся, учітеся на своїй і чужій історії, куйте зброю, рвіть кайдани й закладайте вольну, нову сім’ю — свою державу!” Такий заповіт-наказ, писаний не завжди пером, але завжди кров’ю, припечатаний героїською смертю, залишали наступним поколінням українського народу всі його попередні покоління.

Вся праця і труд, вся кров і терпіння, всі мільйони смертей, принесені найкращими синами українського народу — це немов велетенський і неоцінений скарб, що складався на протязі сотень років мільйонами людей у десятків поколінь. Кожне покоління докладало до того скарбу свою пайку. І так цей скарб, за який український народ мусить купити собі свою державу, все росте й росте. Склалися на нього українські вчені, письменники і прості люди, українські полководці і звичайні, безіменні воїни, українські політики, дипломати й українські селяни, робітники. Всі вони склали цей скарб із вірою та надією, що ще наступне покоління доложитиме свою пайку, та й буде досить, щоб купити українському народові свою державу. І невже ж увесь цей дорогоцінний скарб мав би нараз пропасти? “Невже ж за дармо стільки сердець горіли найсвятішою любов’ю” до свого народу, “офіруючи душу й тіло” для його майбутнього сподіваного добра? — запитує Франко всіх українців, і тих, що тоді жили, і тих, що мали прийти пізніше. Ні! І ще раз ні! Дорогоцінний скарб, зложений нашими предками, не сміє бути, і не буде розтрачений! Теперішнє покоління українського народу гідно працює над тим, щоб цей скарб зберегти і збільшити, і тим самим наблизити день воскресіння Української Самостійної Соборної Держави.

А день той дійсно наближається. Коли порівняти часи Шевченка з нашими часами, то відтоді досі український народ добився багато, великий шмат дороги зробив він на шляху до

своєї держави. Тоді ні світ не знав нічого про Україну, бо забув, ні вороги не визнавали, що існує український народ. Тоді навіть мільйони українців не знали, хто вони, чий сини, ким і за що закуті. А тепер? Навіть Москва, ота ненаситна й безчесна Москва, мусить признавати, що є на світі окремий український народ, що йому правно належить своя держава й відповідне місце серед вільних народів. Інша справа, що та сама Москва, визнаючи на словах природні права українського народу, старається, поки має силу, знищити його. Та на те ми й боремося нині, щоб таке не могло статися.

Боротися за УССД значить боротися за те, щоб український народ міг жити так, як живуть усі інші вільні народи — повним, всебічним, буйним, незв'язаним, справжнім людським життям. Щойно у своїй державі український народ зможе жити по-людському, зможе розвиватися, рости, багатіти, набирати сили. Лише в своїй державі український народ матиме можливість працювати на себе і для себе. Лише в українській державі всі величезні багатства української землі зможуть бути використані насамперед для добра українського народу. Лише маючи свою державу, український народ зможе творити такі діла, що можуть бути корисні для цілого людства, збагачувати людську культуру й тим здобувати українському народові пошану та признання цілого світу.

Подивімся на народи, що мають свої держави, і подивімся на себе. Там, у тих самостійних, незалежних народів є все. В них є свої вчені, свої письменники, музики, малярі, різьбарі, свої інженери, агрономи, лікарі, свої політики, генерали, дипломати. В них є свої школи, а в тих школах вчать по-своєму, по-рідному і так, як їм вигідно. В них є свої фабрики й заводи, зі своїми робітниками й інженерами, що всі працюють над тим, чого їхньому народові найбільше потрібно. Все-все є там своє, рідне, любе, дороге. Там радіо говорить по-своєму і для своїх, а в широкий світ несе правду про свою країну. Там газети друкуються по-своєму й лише про свої власні радощі та болі, про своє життя. Там пишуть і друкують щодня всякі книги, наукові, виховні і для розваги, а все по-своєму, для себе і про своє рідне. Там політик-дипломат їде закордон, щоб насамперед боронити свій народ і його інтереси, щоб представити й захищати свою державу. Там свої рідні ус-

танови, державні чи приватні, торгують з закордоном тим, чим їхня країна багата, а собі купують те, чого в них не достає. Там школиться військо, своє, рідне, своєю мовою, і з думкою про те, що йому треба захищати насамперед власну країну, власний народ. Так — на кожному кроці. Всі люди такої самостійної держави вчаться, думають, працюють, добиваються успіхів, а все для того, щоб всесторонньо збагатити свій народ, піднести його, виховати його, придбати йому силу, славу й багатство. Там є й такі люди, що своїм розумом або талантом доходять до чогось такого, до чого не дійшов ще ніхто в світі. Тим вони причиняються до розвитку й збагачення вселюдської культури, а для свого народу здобувають признання, розголос, славу здібного й вартісного народу. Все те мають вони тільки через те, що мають власну державу.

А в нас? Всім життям нашого народу — і самими людьми, і його працею, і всіма багатствами господарить по-своєму, по-московському, Москва. Росіянин-більшовик господарить у нас так, як йому вигідно й потрібно: народ нищить та калічить, людей перемінив у невільників, а багатства згортає й вивозить.

У нас наймудріших, найсильніших духом, характером і розумом людей, людей найталановитіших, найкращих українських людей ворог нищить. Він їх або таки вбиває, або вкидає в тюрму чи концтабір. Менше характерних і слабших ворог силоміць або підступом перетягає на свій бік і запрягає до роботи на свою користь, противну українському народові. Всій решті здібних українських людей ворог замикає доступ до вільної науки і праці. Всім забороняє свobodно думати, діяти й творити. І тому, якраз тому, нас, українського народу, нібито й нема, світ не чує про нас, бо не бачить наших діл, тих великих діл, які єдині здобувають кожному народові розголос і признання в світі. Бо коли навіть, не зважаючи на утиски неволі, якийсь українець дійде до чогось великого, то ворог зараз забирає це для себе, приписує собі, каже, що це його заслуга. А нам і за те платить гнітом і знищенням.

Ще важніше значення має для нас, як народу, наша внутрішня духовна міць і духове здоров'я. В неволі народ попросту дичавіє. В неволі душа, думки й почування народу ста-

ють нездоровими, каліками. Маючи діло лише з державою, яка знає тільки визискувати, гнобити, переслідувати й убивати, народові здається, що всяка держава, навіть і своя, мусить бути протилюдська й лише з насильством. Народ не бачить ніде правди ні справедливості, а тому привикає думати, що взагалі нема й не буде правди та справедливості на світі. Через масове донощицтво, розсаджуване й плекане більшовицькою державою, кожна людина боїться іншої, боїться свого ближнього, недовіряє йому. Взагалі люди стають одні одним чужі, а навіть ненависні. Красти примушує голод, і то красти в тієї ненависної держави своє, гірко запрацьоване. Таким чином людина привикає до крадежу та й уже не зважає того чимось нечесним. Непевність ні дня ні години сприяє розростові пияцтва, гульні, розпусти, а все разом робить людину чимось безобразним, несхожим ні на людину, ні на звіра, чимось найосоружнішим у світі.

Очевидно, українці і в неволі не даються. Вони ставлять спротив усім ворожим затіям і цим дають найкращий доказ своєї людської гідності. Але щойно своя українська держава може привернути українцям в усій повноті їхню людську подобу, воскресити, відродити в них те, що є в людині найцінніше — віру у себе, віру в добро, в правду і справедливість. Лише своя держава може вилікувати душу української людини й душу цілого народу від тих чиряків і гнилі, що їх прищеплює нам ворожа, російська неволя. Щойно у своїй державі наш народ зможе стати справжнім, повноцінним, певним своїх сил і вартости народом. Щойно в УССД українські люди зможуть стати справжніми, повноцінними, вільними й гідними людьми.

Так само лише в державі дійсно народній, національній — в державі одного народу та в державі для народу — можливий є справжній суспільний і політичний поступ. Лише така держава дозволяє здійснити, провести в чин і в життя, справжню суспільну справедливість і справжню демократію. Лише така держава не може стати на перешкоді здійсненню та дальшому розвиткові суспільної справедливості й демократії.

Нині в Україні ті, що найважче працюють, живуть у найбільшому недостатку та нужді. А ті, що взагалі не працюють,

живуть у розкошах і не знають ніякого недостатку. Нині в Україні, одні, нечисленні, наїдаються всього по горло, а другі, мільйонові маси, примирають з голоду та від нужди. Це значить, що нема тепер в Україні ні за макове зерно суспільної справедливості, а є кричуща, жорстока кривда й несправедливість. Нині в Україні зменька партійних верховодів і чекістів має всі права та необмежене панування над рештою народу. А мільйонові маси — чисто безправні, такі безправні, як ніколи й ніде в світі. Це значить, що нема тепер в Україні ні за ніготь демократії, а є необмежені самоволя (проізвол) і безправство, є чорне темне рабство. Все це тому, що є в Україні російські більшовики, які безмежно кривдять український народ, бо хочуть над ним вічно панувати.

Український національно-визвольний рух у своїй програмі наперед визначає широкі заходи для покращання суспільно-політичного порядку в Україні. Це такі заходи, що їх можна здійснити вже зараз, тепер, якби цьому на перешкоді не стояли кремлівські вельможі-імперіялісти. Програма українського національно-визвольного руху передбачає державну власність на велику промисловість і кооперативно-громадську власність на промисловість дрібнішу. Це забезпечить український народ від того, щоб у його середині створилися кляси капіталістів. Те саме має на меті обмеження кількості землі в одних руках при одноосібному землекористуванні. Програма передбачає рівночасно здійснення широкої, справжньої демократії та суспільної справедливості. Демократичний устрій, забезпечення всім людям у державі всіх підстанових прав, не дозволить, щоб з народу вийшла купка таких державних вельмож, як більшовицькі вельможі у більшовицькій державі. Бо треба тямити, що кляса більшовицьких вельмож змогла створитися тільки завдяки проповіді т. зв. “диктатури пролетаріату”, яка через диктатуру одної партії довела до безконтрольної й самовладної диктатури Сталіна та його соратників.

Проте, щоб усе це здійснити, на це потрібно насамперед незалежності, самостійності, своєї держави. Тому лише в УССД український народ зможе налагодити своє життя так, щоб відносини поміж усіма українськими людьми були по змозі якнайсправедливіші. Тільки в українській державі, у своїй

рідній державі, відносини між державними установами й українським населенням можуть стати справді людськими, справедливими, без насильства. Тільки УССД може забезпечити, щоб одні і другі відносини ставали в майбутньому ще кращі, ще справедливіші.

Так само щойно в своїй державі український народ зможе сам і тільки сам користуватись з невичерпаних багатств своєї землі, що з них дотепер користується тільки його найлютіший ворог — Москва. Щойно, маючи свою власну державу, український народ зможе обернути всі свої багатства на своє власне добро, на своє зростання та збагачення, на те, щоб зробити себе сильним і впевненим. Щойно у своїй державі український народ зможе розвинути та плекати необмежено свою науку й техніку, що дадуть йому змогу якнайкраще використовувати свої природні багатства і здібності. Щойно в своїй державі український народ зможе вчитися від інших народів того, чого йому найбільше треба вчитися й що сам вважатиме за відповідне вчитися.

Одне слово, українському народові, щоб мати все те, що мають вільні народи, треба мати свою власну державу. Щоб жити так, як живуть вільні народи, українському народові треба мати свою державу. Щоб добитися відповідного значення між народами, так як цього добиваються вільні народи, українському народові треба своєї держави. Тільки УССД дасть українському народові життя, силу, багатство, славу і значення в світі.

УССД — “Теть від Москви!”

Своя держава, УССД, розв’яже нас з нашими сусідами. що не завжди вони для нас доброзичливі. Наша держава відв’яже нас передусім від нашого, найнебезпечнішого для нас, сусіда — від російського народу. Росіяни хочуть і навіть силою змушують нас, щоб ми жили з ними в одній, в їхній хаті-державі. Вони хочуть мати нас завжди у своїх руках, щоб нас якнайбільше використовувати, щоб нас скоріше доконати, викінчити, вигубити.

Росіянам вдалося використати колись нашу слабкість і замкнути нас, український народ, у російській державі. Тепер

їм ніяк не хочеться, щоб ми відривалися. Російським імперіялістам так важко, так боляче уявити собі, що вони коли-небудь мусять перестати бути панами над багатою Україною, що вони завзялися радше знищити український народ, ніж відмовитися від панування над Україною.

Та жити з російським народом в одній державі небезпечно, просто — смертельна загроза. Це знає український народ дуже добре. За 250 років, що їх прожив український народ у російській державі, він добре пізнав, чим вона пахне, як вона ставиться до інших народів, що вона тим народам несе.

Є дві головні причини, що наказують українському народові не мати з російським народом ніякої спільної держави. Обидві ці причини дуже тісно між собою в'яжуться.

По-перше, всі керівники, всі провідники російського народу, головню всі дотеперішні керівники російської держави — це захланні, ненажерливі імперіялісти і разом з тим жорстокі, немилосердні, криваві тирані, людомори й людодіди. Перейдім історію російської держави від самого її початку донині. Ми побачимо, що майже кожний російський володар, від Івана II-го до Сталіна, — це і “кровожадний тиран”, і захланний загарбник. А як котрий цар сам не такий, то за те його міністри ще гірші. Ленін і Сталін перегнали в цьому всіх попередніх російських володарів. Вони натворили такого, що тим нема з чим показуватися. Отже не було дотепер у російській державі ані одного володаря, ані одного уряду, що не загарбував би чужих земель, не поневолював би чужих народів, не визискував би до останнього і не гнобив би самого російського народу. Це — одне.

По-друге, сам російський народ — це такий народ, що дуже легко, без поважнішого спротиву дозволяє своїм володарям робити з ним все, що їм забагнеться. Вони, ці володарі, визискують його, обдирають, луплять з нього шкуру, перетворюють у рабів, нищать, убивають, поводяться з ним, як з робочою худобою. А він, той народ, мовчить і терпить, терпить і мовчить. Така вдача російського народу дозволяє його володарям зробити його зняряддям нападу на інші народи, загарбування й поневолювання інших народів та їхніх земель.

От через таку поведінку російських володарів і через таку вдачу самого російського народу терплять усі його сусіди. Очевидно, на неросійських народах воно відбивається ще гірше, ніж на самім російським народі. Бо російські володарі свій народ трохи б'ють, а трохи гладять, дають йому покуштувати трохи батога, а трохи медяника. Натомість неросійські народи вони лише б'ють, безпощадно, жорстоко і стало б'ють своїм випробуванним вузловатим російським батогом.

Як український народ збудує собі свою власну державу, тим самим він відріжеться раз на завжди від цього свого нещадного сусіда. Збудувавши свою державу, український народ позбудеться всіх страхіть, що їх терпить він через російський народ.

УССД — рятунок від знищення і заглади

Лише УССД вибавить український народ від неволі, яка тепер означає те саме, що повільна смерть цілого українського народу. Лише УССД зробить кінець усім тим нещастям і страхіттям, що їх терпить тепер Україна та її народ.

Які ж ці нещастя і страхіття, що самі собою зникнуть з постановням УССД? А ось які. Українські селяни — колгоспні невільники, раби, гірші від колгоспної худоби. Українські робітники — фабричні невільники, раби, щось гірше, ніж ті машини, що до них вони приковані. Українські інтелігенти — наукові невільники. Голод, вмисне створюваний і підтримуваний голод. Нужда щодо одягу, житла та інших конечних до життя речей. Постійний страх від поліції, непевність ні дня, ні години. Безправні, безпідставні переслідування поліцією та партією, знущання над мільйонами невинних людей на кожнісінькому кроці. Арешти без підстави й без причини, масові вивози, грабунки, убивства невинних людей. Грабіж незчисленних багатств України, добутих з української землі та з праці українського народу. Вивіз тих багатств поза межі України за-дармо, без копійки заплати. Нищення української культури. Перетоплювання українців на москалів. Це лиш найважливіші приклади тих страхіть і безправств, що їх терпить Україна та її народ в російсько-більшовицькій неволі. Всього того не стане, як Україна буде вільною, як український народ буде мати свою державу — УССД.

Рабство, в яке загнали українських селян, робітників, інтелігентів, буде існувати доти, доки Україна буде колонією Росії, доки над Україною пануватиме російська держава. Бо в українській державі, як її мав український народ, рабства не було ніколи. А тепер у цілому світі люди вільні. Тільки в російській державі рабство існувало завжди, а тепер воно найстрашніше. Так звана дисципліна праці, заборона переходити з місця на місце, перекидання робітників проти їхньої волі разом з машинами, і як машин, заборона самому собі вибирати місце праці, заборона виїздити за кордон, безперестанне слідження поліції й партії за тим, що люди говорять і думають, небезпека говорити те, що думається й відчувається — ось ці найважливіші справи, що роблять нині кожного українця рабом, невільником. Лиш уявити собі: в українських містах на українській землі українець боїться говорити українською мовою. Чи може бути страшніше рабство? Або таке: в Україні українських дітей і взагалі людей насильно ловлять, як собак, щоб заповнити ними уральські та сибірські копальні, фабрики, заводи. Так колись ловили людей в Україні татари, щоб торгувати ними на своїх базарах.

Тільки здобувши та побудувавши власну державу, УССД, український народ позбудеться російського рабства. В УССД український народ установить собі такий порядок і такі закони, які не відбиратимуть людині її особистої свободи й гідности. Власне УССД стоятиме на стороні, допильновуватиме, щоб ніхто ні в середині держави ні з-зовні не посягав уже на права всього українського народу та кожної української людини.

Голод, постійне недоїдання, постійна журба за шматок хліба й ложку страви в українській самостійній державі не можливі. Українська земля, найурожайніша в світі, дає стільки харчів, що лише невелику частину потрібно, щоб кожнісінька людина в Україні була сита. А більшовики подвійно спричиняють постійну голодівку в Україні. Своїми порядками вони довели до того, що українська земля родить лише незначну частину того, що могла б уродити, родить далеко менше, ніж найяловіші землі у вільних державах. По-друге, більшовики основну масу того, що вродиться на українській землі, забирають з України геть, в Росію. З того ж, що лишається в

Україні, найбільше й найкраще з'їдають оті більшовицько-російські наставники та погоничі, що перебувають в Україні. Є ж їх до 8 мільйонів. Узимку 1949 р. більшовики запропонували Америці, що можуть продати закордон коло 8 мільйонів тонн пшениці щороку. Звідки ж беруть вони ту пшеницю? Найбільше — з України. І то тоді, як український народ помирає з голоду. Очевидно, якраз і тому український народ змушений помирати з голоду.

Голодувати й постити перестане український народ тільки щойно у своїй державі. Українська держава буде продавати закордон лише такі продукти, яких буде більше, ніж треба, щоб виживити досита український народ.

Потреба одягу, житла, опалу та інших найконечніших до життя речей — також наслідок більшовицького панування над Україною. Більшовикам усього мало. Їм вічно стоїть перед очима страх за власну бандитську шкуру. Тому вони хочуть озброїтися по зуби. Тому вони нападають на вільні народи, щоб таким чином ще якнайдовше обороняти самих себе. На те все вони грабують свої колонії, насамперед Україну. Українському народові, замість усього його добра, дають купу слів про могутність СРСР. А могутність СРСР — це смерть для України та її народу.

Українському народові треба жити заможньо й по-людському. Все те може забезпечити, і забезпечить, українському народові його власна держава — УССД.

Страх за своє життя, що його постійно вже четвертий десяток років зазнає кожна українська людина, теж зв'язаний тісно з чужим, російським пануванням. Скільки страху, тривоги, непевности наїдається кожний українець лише через те, що він — якраз українець. Бо більшовицько-російська держава, кожний її урядовець і поліцай на кожному кроці підозріває українця, майже кожен українську людину, навіть українського більшовика, підозріває, що це — самостійник, як не тепер, то пізніше, в майбутньому може захотіти сам визволення України та інших українців намовляти до того. Скільки ж то українців, стероризованих, скатованих більшовицькими державними бандитами до крайніх меж розпуки, проклинали свою долю за те, що пустили їх на світ не людьми, а україн-

цями. Чи може бути в світі щось страшніше? На кожному кроці кожний українець чує вовчі, хижацькі погляди жорстокого окупантського опричника, який завжди має напоготові для кожного українця своє найвище обвинувачення: ти — хахол! Ти — мазепинець, петлюривець, бандеривець! Бо той окупант постійно боїться, що українець, як господар на своїй рідній землі, може, як не нині, то завтра прогнати його. Йому ж так не хочеться йти геть з багатой України, де “есть что кушать, есть что пить, можно денежек нажить і девушек любить” (гвалтувати).

З хвилиною творення УССД і ці страхіття, ці найбільше протиприродні та протилюдські дикунства зникнуть самі собою. Разом з тим зникнуть, пропадуть раз на все всі переслідування, побої, арештування, масові вивози, гвалтування, вбивства. У всьому бо причиною те, що українці є українці, що вони — окремий народ, що вони — власники й господарі багатой України. Щоб раз назавжди захистити український народ від терпінь і смерти через те, що його земля багата, для цього потрібна насамперед українська держава — УССД.

1943 року московські більшовики на Півкавказзі знищили до ноги кілька кількасоттисячних народів: калмиків — около 200 тисяч, чеченців та інгушів — около 500 тисяч, карачаїв — около 150 тисяч, балкарців та кабардинців — около 350 тисяч. Частину тих народів вимордували на місцях, а частину вивезли на повільну холодну смерть на північ. Їхні землі заселили росіянами. Назви тих земель, зв'язані з їхніми власниками-народами, вимазали з карт. Навіть назви міст і сіл поперемінювали, щоб затерти всякий слід по народах на їхніх відвічних землях. Ці землі прилучили до Росії як звичайні області звичайної ніби російської землі. Так виглядає в ділах сталінська національна політика, яка, як нахабно говорив Молотов у Парижі, нібито найкраще в світі розв'язує національне питання. Таку саму долю готують московські імперіялісти всім поневоленим під ними народам. Бо доки російські більшовики мають силу, вони завжди змагатимуть до того, щоб знищити сусідні неросійські народи, а самим посісти їхні землі.

Тільки власна держава — УССД може спасти і оберегти український народ від тієї загибелі. Бо тільки УССД протиста-

вить російській нищівній силі українську творчу силу, силу українського народу.

УССД, яка постане волею українського народу після знищення всіх теперішніх страхіть і безправств, стане на Сході Європи запорукою того, що таке вже тут ніколи в майбутньому не повториться.

Червень, 1949 р.

Надруковано в друкарні ОУН ім. полк. Сидора (“Шелеста”), лютий 1951 р

*Фотокопія брошури, вид. 1951 р., 18 стор., 21 x 13 см,
Оригінал — Архів Місії УПА; фотокопія — Архів
Літопису УПА.*

VSEVOLOD RAMZENKO: WHY WE STAND FOR AN INDEPENDENT UNITED UKRAINIAN STATE

(Summary)

The aim of this brochure is to explain in a popular way the basic watchword of the Ukrainian resistance, which is encapsulated in the phrase an “Independent United Ukrainian State.” The author discusses the concepts embodied in this phrase and explains the meaning of each individual word.

Ramzenko differentiates between natural states and those created by force of arms. National states are the most just, for they best ensure the spiritual, cultural and economic development of the people organized in them. The Ukrainian resistance is fighting for the establishment of just such a natural state, a voluntary organization of people living on their own territory. In a state of this sort, the people freely establish the representative institutions and the central government, with a view of ensuring free development of individuals and of the nation as a whole, an order in the country and a proper external representation and defense of the state. The whole world now recognizes the natural right of even the smallest nations to states of their own, although many nations, even large ones like the Ukrainian nation, do not have independent states.

The author stresses the fact that the Ukrainian state envisaged by the resistance will have a Ukrainian character. He lists various institutions — the parliament, government institutions, armed forces, courts, scientific institutions, industry and business — and notes enthusiastically that they will be staffed by Ukrainians, who will use the Ukrainian language and look after the interests of the Ukrainian people. The author contrasts this vision to the present situation in the Ukrainian SSR, where the Soviet Russian authorities impose brutal Russification, destroy Ukrainian culture and exploit the country’s riches. Naturally, the author also stresses the fact that national minorities in Ukraine will be given the right to foster their own languages and national cultures.

The word “independent” in the watchword of the resistance indicates that the Ukrainian state must be fully independent from all other countries. Ukrainians had bad experience in the past with alliances and unions with other countries, including Lithuania, Poland and Russia. Ukrainians suffered most of all when they became part of Russia, for all Russian rulers, from Ivan III to Stalin, were tyrants and imperialists. They all tried to wipe out the non-Russian peoples and dissolve them in the larger Russian sea. The author looks in some detail at existing conditions in the USSR; he gives a pointed and detailed analysis of Soviet policy towards the captive nations. In addition, he constantly stresses that only within independent national states are true freedom and full development of a given nation possible.

In discussing the meaning of the word “united,” the author stresses that Ukrainians have no desire to take foreign territory, but are striving to unite within the Ukrainian state all territories on which Ukrainians constitute the majority of the population. The present Ukrainian SSR does not include all Ukrainian territory, for some small areas populated by Ukrainians are still part of Czechoslovakia, Poland and the Belorussian SSR, and certain large areas (Slobozhanshchyna, Don and Kuban regions) are in the Russian SFSR. The Ukrainian resistance wants to unite these areas to the Ukrainian state.

The author maintains that the Ukrainian people’s desire for their own independent, united state is both rightful and natural. He points, as proof of this, to the laws of nature and of history. All living things, he says, want to live freely. Nations, too, have an instinctive love of freedom and independence and an aversion to oppression, slavery and humiliation. The Irish, for example, spent more than seven hundred years trying to win their statehood, although they went through some periods of decline, when they seemed to resign themselves to being conquered. The same can be said of other nations which had known lack of freedom — the Czechs, Poles, Jews, Balkan nations, Hindus and others. The Ukrainians had a strong state of their own one thousand years ago; then, as a result of Mongol invasions, they went into decline. Under Hetman Khmelnytsky, they again won their statehood. But recent times brought another decline. During Shevchenko’s era there were only a few individuals working to arouse the nation’s natural desire for independence. Now the nation

has awakened; thousands of people are fighting and sacrificing their lives for freedom. And that guarantees that liberation will come.

The author's real name is not known. All that is known is that earlier, in 1945, he had published political essays in "Shliakh Peremohy" ("Path of Victory."), the journal of the Carpathian UPA Military Region "Hoverlia".

За Українську Самостійну Соборну Державу!

**БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ (УГВР)**

Випуск No. 4

Березень, 1949 р.

Рік вид. II

**ЗІ ЗБРОЙНИХ ДІЙ УПА ТА ЗБРОЙНОГО ПІДПІЛЛЯ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
ПІД МОСКОВСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ (В СРСР)
(Неповне зведення за час від вересня 1947 до кінця цього ж року)**

Закінчення II світової війни дозволило московсько-більшовицьким окупантам України кинути всі свої сили на боротьбу з українським повстанським і підпільним визвольно-революційним рухом. Мир, що настав у світі, створив московсько-більшовицьким імперіялістам догідні умови для зміцнення їхнього становища в середині СРСР, яке зараз після війни було серйозно захитане посиленням спротивом нещадно гноблених і експлуатованих працюючих мас та національно-визвольними змаганнями поневолених народів, зокрема ж визвольною боротьбою українського народу та народів Прибалтики. Супроти всього населення, а особливо супроти українського населення на території дій УПА й революційного підпілля, більшовицькі кати застосували нечуваний терор. Вони кинули на українські землі численні банди МГБ, МВД, партії, озброєної адміністрації і дали їм повну свободу здушувати визвольну боротьбу українського народу, хоч би навіть найбільш звірськими й жорстокими методами.

Такий стан вимагав від українського визвольно-революційного руху зміни тактики. Ішлося про те, щоб, враховуючи існуючі в Україні обставини, а теж сили, що ними розпоряджався визвольний рух, знайти такі форми й методи боротьби,

які забезпечили б визвольно-революційний рух від розгрому окупантами та дозволили б йому далі успішно розгортати свої дії. З цих причин УПА й революційні кадри перейшли з повстанських форм масової збройної боротьби в глибоке підпілля. Суцільні відділи УПА далі ще діяли тільки в тих районах, де для цього були догідні природно-географічні умови (головним чином у підкарпатських областях). Головним завданням підпілля стала організаторська й широка політично-пропагандивна робота. Її мета повалити більшовицьке панування в Україні й побудувати на українських етнографічних землях Українську Самостійну Соборну Державу.

Перейшовши в глибоке підпілля, український визвольно-революційний рух, проте, своїх збройних акцій не припинив, змінився тільки їхній характер. Це вже не великі бої сотень і куренів УПА, а постійні дрібні збройні сутички з ворогом розчленованих, але тісно організаційно пов'язаних та керованих одним центром повстанських і підпільних груп. З-за кожного рогу в селі чи місті, на кожній стежці, в полі чи в лісі, днем і ніччю, шле більшовицькому окупантові невидна рука українського повстанця й підпільника-революціонера караючу кулю за кривди народу, за топтання його прав, за мільйони закатованих, запроторених у тюрми чи концтабори українських патріотів, за грабіж українського населення і знущання над ним, за намагання національно розкладати український народ і деморалізувати його, в обороні позицій українського визвольно-революційного самостійницького руху в Україні. Своїми збройними діями УПА й революційне підпілля, з одного боку, утруднюють московсько-більшовицьким окупантам їхні протинародні злочинні пляни. не дозволяють їм закріпитись в Україні, завдають утрат у людях. З другого боку, цими діями вони скріплюють українські народні маси в їхньому опорі більшовицьким гнобителям та втримують їх у постійній готовості до остаточної розправи з окупантом в ім'я побудови незалежної української держави.

Наше неповне зведення, що його публікуємо в цьому випуску, охоплює факти збройних дій УПА і збройного підпілля від початку вересня до кінця грудня 1947 р. В це зведення включено теж деякі факти збройної боротьби, що не були

включені в попереднє зведення. (Зведення бойових дій УПА і збройного підпілля за час від серпня 1946 р. до серпня 1947 р. опубліковане у випуску ч. 3 Бюра Інформації УГВР; зведення з другої половини 1945 р. і до серпня 1946 р. — в органі УГВР “Самостійність” ч. 1).

1. 1. 47 р. в с. Оліїв (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу стрибків. Перелякані стрибки розбіглися.

20. 1. 47 р. на хуторах Шляхтинецькі Гаї (р-н Бірки Вел., Терноп. обл.) емведисти зайшли на подвір'я, на якому була криївка підпільників. Підпільники, завваживши ворога, відкрили по ньому вогонь, внаслідок чого один емведист був убитий. Загинула підпільниця Дарка, яка, жертвуючи собою, залишилася в криївці, щоб понищити всі таємні матеріали.

22. 1. 47 р. в с. Цецори (р-н Зборів, Терноп. обл.) банда емведистів зайшла до хати, в якій була криївка двох повстанців. Емведисти, завваживши криївку, почали кричати, щоб повстанці здалися. На це, зі зброєю в руках, повстанці відповіли: “Вояки УПА не здаються. Ми боремося за право людини й народу на життя, ми боремося за українську незалежну державу. А ви за що воюєте? Чи за те, щоб наші брати, батьки й матері з голоду гинули?” Розпочався бій, в якому один повстанець згинув, а другого неприємного забрали емведисти.

25. 1. 47 р. в с. Білоскірка (р-н Бірки Вел., Терноп. обл.) підпільники обстріляли стрибків, внаслідок чого один стрибок був ранений.

27. 1. 47 р. в с. Рожанка (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) пвд. УПА розбив магазин ліспромгоспу. Сконфісковані речі частинно роздано населенню, а частинно зужито для власних потреб.

1. 3. 47 р. в с. Мшанці (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) 14 бандитів з МВД зробили засідку. На засідку вийшло двох підпільників. Вони завважили ворога й відкрили по ньому вогонь, внаслідок чого двох емведистів було ранених.

19. 3. 47 р. підпільники роззброїли стрибків на колонії Романів (р-н Торчин, Волин, обл.).

Того ж самого дня в Уляницькім лісі (р-н Торчин, Волин, обл.) була сутичка між групою повстанців і бандою МВД.

28. 3. 47 р. в с. Соколі (р-н Луцьк, Волин. обл.) підпільники знищили в сільраді документи й телеф. апарат.

28. 3. 47 р. в с. Дітківцях (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандою емведистів.

29. 3. 47 р. в с. Осмиловичі (р-н Турійськ, Волин. обл.) емведівські бандити знайшли криївку повстанців. Зав'язався бій, в якому, оточені ворогом, повстанці загинули.

1. 4. 47 р. у Вишнівцецькому р-ні Терноп. обл. в сутичці з підпільниками впало 2-ох емведистів, а один був ранений.

1. 4. 47 р. в с. Стінка (р-н Золотий Потік, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з групою емведистів. У висліді перестрілки по обох боках було по одному вбитому.

3. 4. 47 р. у Мшанецькому лісі (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і емведівськими бандитами.

Того ж самого дня в тому самому лісі була сутичка між емведистами й підпільниками. Підпільники втрат не мали. Емведисти свої втрати законспірували.

3. 4. 47 р. в с. Кушлин (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) група повстанців роззброїла станицю стрибків. Повстанці здобули 1 кулемет, один міномет, 6 рушниць і амуніцію. Повстанці арештували також райуповноваженого з мінзагу, який грабив селян з останнього шматка хліба. Згідно з бажанням населення, повстанці покарали його карою смерти через повішення.

4. 4. 47 р. в Дітковецькому лісі (р-н Великий Глубічок, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на двох підпільників. Зав'язалась перестрілка, в якій підпільники, оточені ворогом, згинули героїською смертю.

6. 4. 47 р. в с. Трибухівці (р-н Бучач, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями й бандою МВД.

7. 4. 47 р. в с. Ріпинці (р-н Бучач, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами-гарнізонниками.

З початком квітня 47 р. в с. Цапівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) 10 емведівських бандитів зайшли на подвір'я, де була криївка 3-ох підпільників. Зав'язався бій, під час якого підпільники, оточені ворогом, погинули.

8. 4. 47 р. в лісі біля с. Коропецька Діброва (р-н Коропець, Терноп. обл.) відбувся бій між групою повстанців і бандою МВД.

8. 4. 47 р. в с. Тростянець (р-н Коропець, Терноп. обл.) повстанці розбили колгосп.

У квітні 1947 р. в районі Золотники (Терноп. обл.) підпільники покарали карою смерти начальника “істребительного батальйону”, який грабив місцевих і голодуючих із східних областей селян.

9. 4. 47 р. в с. Загайці (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) повстанці обстріляли стрибків, у наслідок чого вбито начальника стрибків.

9. 4. 47 р. в с. Вівся (р-н Козова, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведівською бандою.

10. 4. 47 р. в с. Сапогів (р-н Борщів, Терноп. обл.) відбувся бій між підпільниками, оточеними в криївці, і бандою МВД та стрибків. Підпільники, вистрілявши всі набої, пострілялися. Вогонь мав одного вбитого.

12. 4. 47 р. в с. Матіївці (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями й бандою МВД, під час якої вбито одного повстанця.

13. 4. 47 р. на шляху Загайці-Якимівці (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

13. 4. 47 р. в с. Буцнів (р-н Микулинці, Терноп. обл.) два повстанці роззброїли 17 стрибків. Здобуто 17 рушниць, 1 кулемет і амуніцію.

15. 4. 47 р. в с. Вівся (р-н Козова, Терноп. обл.) один підпільник зустрів на дорозі 4-ох озброєних бандитів з адміністрації з райцентру. Підпільник обстріляв їх і ранив одного бандита. Сам відступив.

17. 4. 47 р. в с. Милівці (р-н Чортків, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведівськими бандитами.

18. 4. 47 р. на полі біля с. Звенигород (р-н Бучач, Терноп. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й бандою МВД.

18. 4. 47 р. в с. Шибалин (р-н Бережани, Терноп. обл.) 60 емведівських бандитів наскочили на криївку 6-ох підпільників. Зав'язався бій, в якому підпільники, вистрілявши всі набої, пострілялися останніми залишеними кулями.

21. 4. 47 р. в лісі б. с. Кривче (р-н Борщів, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандою МВД.

24. 4. 47 р. в с. Оріховець (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу бандитів з озброєної районної адміністрації й “істребительного” батальйону, в наслідок чого був ранений працівник райфінвідділу.

24. 4. 47 р. в лісі б. с. Комарівка (р-н Бережани, Терноп. обл.) емведисти зустріли одного підпільника. Зав’язалась перестрілка, під час якої підпільник, оточений емведистами, розірвався гранатою.

25. 4. 47 р. в с. Бодаках (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) 3-ох повстанців зустрілися з бандою МВД в числі 50 чол. Розпочався завзятий нерівний бій. В бою повстанці 5-ох емведистів вбили та 3-ох поранили. Оточені переважаючими силами ворога, зі співом “Ще не вмерла Україна” та окликом “Слава Україні” повстанці погинули.

25. 4. 47 р. в с. Сосулівка (р-н Чортків, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

28. 4. 47 р. в с. Забара (р-н Шумськ, Терноп. обл.) група підпільників обстріляла гарнізонників МВД.

30. 4. 47 р. була перестрілка між повстанцями й емведівськими бандитами на шляху Мазюринець-Радешівка (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.).

1. 5. 47 р. Городище (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) підпільники мали перестрілку з бандою МВД.

1. 5. 47 р. б. с. Бересток (р-н Товсте, Терноп. обл.) група повстанців звела бій з бандою МВД.

3. 5. 47 р. б. с. Намерівці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

4. 5. 47 р. повстанці забрали зі станції Корначівка (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) пограбоване більшовиками збіжжя й роздали населенню. Рівночасно знищили автомашину, телеф. устаткування та забрали 4 рушниці.

4. 5. 47 р. в с. Залісці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою МВД.

4. 5. 47 р. в с. Круголець (р-н Шумськ, Терноп. обл.) повстанці обстріляли емведистів, які перевіряли документи у селян.

5. 5. 47 р. в с. Березолупи Малі (р-н Рожище, Волин. обл.) емведисти, які вели розшуки, натрапили на одного підпільника. Підпільник відкрив по них вогонь, в наслідок чого один був убитий. Підпільник загинув.

6. 5. 47 р. в Базниківському лісі (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

6. 5. 47 р. в с. Явір (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) пвд. УПА під командою ст. бул. Тараска обстріляв емведівських бандитів, в наслідок чого 2-ох емведистів впало вбитих, а один був ранений.

8. 5. 47 р. в с. Глубічок (р-н Борщів, Терноп. обл.) група повстанців зустрілася з бандою МВД. Під час перестрілки один емведист був ранений.

9. 5. 47 р. на Литвинських хуторах (р-н Підгайці, Терноп. обл.) емведисти натрапили на криївку підпільника. Зав'язався бій, під час якого оточені підпільники, вистрілявши в бою амуніцію, пострілялися.

9. 5. 47 р. б. с. Росоховатець (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і стрибками.

11. 5. 47 р. пвд. УПА під ком. ст. бул. Тараска покарав карою смерти 3-ох найактивніших комсомольців в с. Шум'яч (р-н Турка, Дрогоб. обл.) а іншим комсомольцям повстанці дали тільки пересторогу.

11. 5. 47 р. в с. Гиновичі (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники застрілили емведиста з емведівського гарнізону в с. Шумляни.

11. 5. 47 р. в с. Свєршнівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) банда емведистів наскочила на хату, в якій квартирувало двох підпільників. Зав'язався бій, під час якого, оточені ворогом, підпільники загинули.

13. 5. 47 р. була сутичка між групою повстанців і бандою МВД в Мужилівському лісі (р-н Підгайці, Терноп. обл.).

13. 5. 47 р. в с. В. Вікнини (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.) 25 емведистів наскочили на хату, що в ній мало криївку 3-ох підпільників. Зав'язався нерівний бій, в якому підпільники, пробиваючись з-поміж ворогів, загинули.

14. 5. 47 р. в с. Заруддя (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) підпільники роззброїли стрибків.

14. 5. 47 р. в с. Мотузів (р-н Золотники, Терноп. обл.) з бандитами МВД зустрівся підпільник Дон. Зав'язався бій, в якому

Дон був ранений. Він заліг і далі стріляв по ворогові та боронився гранатами. Коли ворожі стріли втихли, підпільник заспівав: “З піснею на устах ми йдемо до бою...” Почалась знову перестрілка. Донові забракло набоїв. Він загинув з окликом: “Слава Україні! Смерть московським окупантам!”.

15. 5. 47 р. в с. Золочівка (р-н Козова, Терноп. обл.) банда емведистів наскочила на криївку повстанців. Зав’язався нерівний бій, в якому повстанці, щоб не потрапити живими в руки ворога, пострілялися.

16. 5. 47 р. в с. Шишківцях (р-н Борщів, Терноп, обл.) група повстанців зустрілася з бандою МВД. Під час перестрілки один бандит був ранений.

16. 5. 47 р. в с. Залуче (р-н Заліщики, Терноп. обл.) підпільники обстріляли банду стрибків. Стрибки повтікали.

18. 5. 47 р. була перестрілка між групою повстанців і бандою МВД в с. Ценів (р-н Козова, Терноп. обл.).

18. 5. 47 р. в с. Заглинки (р-н Овадне, Волин. обл.) підпільники зліквідували участкового МВД.

19. 5. 47 р. в лісі б.с. Ялове (р-н Устрики Долішні, Дрогоб. обл.) пвд. УПА під ком. к-ра Тараска звів бій з бандою МВД. Емведисти були приневолені відступити, залишаючи одного вбитого.

20. 5. 47 р. в с. Теклівка (р-н Володимирець, Рівен. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

21. 5. 47 р. б. т. зв. Великого лісу (р-н Дубровиця, Рівен. обл.) відбулась сутичка між повстанцями й бандитами з МВД, які верталися з облави.

21. 5. 47 р. в с. Ворвулинці (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД, під час якої загинув 1 підпільник.

21. 5. 47 р. в с. Ганівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

21. 5. 47 р. повстанці зробили засідку, з якої поранили начальника “істребительного” батальйону в с. Шишківці (р-н Вишнівець, Терноп. обл.). Від переляканого ворога здобуто 2 рушниці.

22. 5. 47 р. в с. Медведівці (р-н Бучач, Терноп. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій квартирувало 2-ох підпільників. Зав’язалась перестрілка, під час якої обидва підпільники впали.

23. 5. 47 р. на Синовських хуторах (р-н Стара Виживка, Волин. обл.) була перестрілка між повстанцями й бандою стрибків.

23. 5. 47 р. в Базниківському лісі (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і бандою МВД.

23. 5. 47 р. в с. Оков'ятин (р-н Борщів, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями й емведівськими бандитами, в наслідок якої впав один повстанець.

23. 5. 47 р. в с. Лисівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з бандою МВД.

24. 5. 47 р. в с. Намерівці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) підпільники зустрілися з бандою емведистів. Зав'язалась перестрілка, під час якої один підпільник був ранений.

24. 5. 47 р. на полі б. с. Угринківці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) був бій між 4-ма повстанцями й бандою МВД. Оточені ворогом повстанці в безвихідному становищі пострілялися.

24. 5. 47 р. б. Комарівського хутора (р-н Колки, Волин. обл.) емведівські бандити зустрілися з підпільником. Під час перестрілки підпільник загинув.

25. 5. 47 р. в лісі б. с. Конотопи (р-н Степань, Рівен. обл.) була перестрілка між повстанцями й бандою емведистів.

25. 5. 47 р. в с. Довга Нива (р-н Камінь-Коширський, Волинська обл.) підпільна боївка обстріляла озброєних бандитів з ворожої адміністрації.

25. 5. 47 р. в Базниківському лісі (р-н Бережани, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведівською бандою.

25. 5. 47 р. в с. Тойкут (р-н Ковель, Волин. обл.) група підпільників мала сутичку з емведівськими бандитами.

25. 5. 47 р. в с. Оліїв (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники зустрінулися з бандою МВД. Зав'язалась перестрілка, під час якої один емведист був важко ранений, так що по кількох днях помер.

26. 5. 47 р. в с. Глядках (р-н Залізці, Терноп. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й бандою МВД. Обидві сторони втрат не мали.

29. 5. 47 р. в с. Городище (р-н Козова, Терноп. обл.) повстанці поранили одного ворожого вислужника з районної адміністрації.

29. 5. 47 р. в с. Залісся (р-н Коропець, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями і групою емведистів.

29. 5. 47 р. підпільники мали перестрілку з бандою МВД на Соснівських хуторах (р-н Золотники, Терноп. обл.).

29. 5. 47 р. в с. Королівці (р-н Коломия, Станисл. обл.) емведівські бандити зустрілися в одній хаті з підпільником. Підпільник відкрив по них вогонь, від якого був убитий сержант МВД. Оточений емведистами, підпільник застрілювався.

30. 5. 47 р. на хуторах Соснівських (р-н Золотники, Терноп. обл.) емведисти знайшли криївку, в якій лежав хворий повстанець. Повстанець відкрив по ворогах вогонь і, витрілявши всі набої, розірвався гранатою.

31. 5. 47 р. в с. Ренів (р-н Залізці, Терноп. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

1. 6. 47 р. в с. Лапшин (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

В перших днях червня 1947 р. в с. Бересько (р-н Затурці, Волин. обл.) повстанці зліквідували уповноваженого для заготівлі, який грабив населення, а в с. Холопечях — емведиста, що організував “істребительний батальйон”.

2. 6. 47 р. в с. Скулин (р-н Ковель, Волин. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою емведистів.

3. 6. 47 р. між сс. Котузів — Гниловоди (р-н Золотники, Терноп. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

4. 6. 47 р. в с. Залісці (р-н Рожище, Волин. обл.) була перестрілка між підпільником і емведівськими бандитами.

5. 6. 47 р. на хуторах Мельниця (р-н Степань, Рівен. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою емведистів, що проводили розшуки. Обидва підпільники, витрілявши всі набої, загинули.

7. 6. 47 р. в с. Верхів (р-н Камінь-Коширський, Волин. обл.) підпільна боївка зробила засідку на озброєних бандитів з ворожої адміністрації. У висліді зліквідовано фінагента й голову сільради, які тероризували населення.

7. 6. 47 р. між лісом і с. Івашківці (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) група повстанців мала сутичку з бандою МВД. В сутичці ворог втратив 2-ох вбитих. Повстанці втрат не мали.

8. 6. 47 р. в с. Кульчиці (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) рій УПА з відділу “Булава” обстріляв емведівських бандитів. Від повстанських стрілів впало 4-ох емведистів.

8. 6. 47 р. на Лісовськiм хуторі (р-н Колки, Волин. обл.) була перестрiлка між групою підпiльників i емведiвськими бандитами.

9. 6. 47 р. повстанці затримали і спалили поїзд, яким більшовики вивозили дрова з с. Верхів до м. Камінь-Коширський (Волин. обл.).

9. 6. 47 р. в с. Вулька (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпiльники мали перестрiлку з бандою МВД.

9. 6. 47 р. в лісі б с. Устечко (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрiлка між підпiльниками i бандою МВД.

10. 6. 47 р. була перестрiлка між повстанцями й емведiвськими бандитами в с. Скулин (р-н Ковель, Волин. обл.).

10. 6. 47 р. на присiлку Якубiвка (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрiлка між підпiльниками й емведистами. Під час перестрiлки тяжко ранений підпiльник, щоб не потрапити в руки ворога, дострiлився.

13. 6. 47 р. в с. Чорна (р-н Нижні Устрики, Дрогоб. обл.) пвд. УПА під ком. к-ра Тараска провів акцію на колгосп і молочарню.

13. 6. 47 р. в Луцькому лісі (Коломийщина, Станисл. обл.) була сутичка між підпiльниками й бандою МВД.

13. 6. 47 р. в с. Слобiдка Мала (р-н Борщiв. Терноп. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

13. 6. 47 р. в с. Вістова (р-н Калущ, Станисл. обл.) підпiльники роззброїли капiтана ЧА. Капiтана після перевiрки звiльнено.

14. 6. 47 р. відбувся бiй між групою повстанцiв i бандою МВД в с. Гайворонка (р-н Золотники, Терноп. обл.),

15. 6. 47 р. в с. Деражне (р-н Деражне, Рiвен. обл.) була сутичка між двома повстанцями й емведiвськими бандитами, які вели розшуки. Вистрiлявши всі набої, оточені ворогом, повстанці загинули.

16. 6. 47 р. в с. Рукомиш (р-н Бучач, Терноп. обл.) була перестрiлка між підпiльниками й емведистами.

16. 6. 47 р. на полі бою б. с. Шумляни (р-н Підгайці, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку 3-ох підпiльників. За в'язався завзятий бiй, під час якого підпiльники, оточені ворогом, пострiлялися.

16. 6. 47 р. на полі б. с. Вівся (р-н Козова, Терноп. обл.) повстанці обстріляли банду емведистів, після чого емведисти повтікали.

17. 6. 47 р. рій УПА з вд. "Басейн" знищив молочарню в с. Сушиця Велика (р-н Хирів, Дрогоб. обл.).

18. 6. 47 р. в лісі, т. зв. Красику (Коломийщина, Станисл. обл.), була перестрілка між підпільниками й емведистами.

19. 6. 27 р. була сутичка між повстанцями й бандою МВД в лісі б. хуторів Переспа й Конотопи (р-н Степань, Рівен. обл.).

20. 6. 47 р. на шляху б. хутора Гуньки (р-н Микулинці, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з бандою МВД.

23. 6. 47 р. в с. Залізці (р-н Рожище, Волин. обл.) під час перестрілки з підпільниками був ранений один емведист, який після перевезення до лікарні помер.

23. 6. 43 р. в лісі б. с. Садки (р-н Товсте, Терноп. обл.) повстанці звели бій з бандою емведистів.

25. 6. 47 р. в с. Білина Мала (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) рій УПА під ком. к-ра Верхового мав сутичку з емведівською заставою.

25. 6. 47 р. на полі б. с. Цапівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) підпільники звели бій з емведівськими бандитами. Оточені ворогом в криївці підпільники, після завзятого бою, пострілялися.

28. 6. 47 р. була перестрілка між підпільниками й емведистами б. с. Купчинець (р-н Козлів, Терноп. обл.). Свої втрати ворог законспірував.

28. 6. 47 р. в лісі б. с. Хмелева (р-н Товсте, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою МВД.

28. 6. 47 р. на полях б. с. Бзовиці (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, в наслідок чого один емведист був убитий і один ранений.

28. 6. 47 р. в с. Хатках Лучанських (р-н Микулинці, Терноп. обл.) повстанці звели бій з бандою МВД. Під час бою один емведист був ранений, а інші розбіглися.

28. 6. 47 р. в с. Голибіси (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

28. 6. 47 р. в с. Теклівка (р-н Володимирець, Рівен. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

29. 6. 47 р. на Осташовецьких полях (р-н Зборів, Терноп. обл.) була сутичка між емгебистами і двома підпільниками.

29. 6. 47 р. б. присілка Альбанівка (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з бандою МВД.

29. 6. 47 р. повстанці звели бій з емведистами в Микулинському лісі (р-н Микулинці, Терноп. обл.). Ворог мав одного вбитого й одного важко раненого.

29. 6. 47 р. в лісі б. с. Садки (р-н Товсте, Терноп. обл.) емведисти мали сутичку з підпільниками.

30. 6. 47 р. в с. Пліхів (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандитами МВД.

30. 6. 47 р. на хуторах Драгоманівка (р-н Козлів, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язалась перестрілка, під час якої ранені підпільники пострілялися.

30. 6. 47 р. в с. Купчинець (р-н Козлів, Терноп. обл.) емведисти наскочили на хутір, в якому була криївка підпільників. По короткому бою, оточені переважаючими силами ворога, підпільники понищили всі підпільні матеріали й пострілялися.

30. 6. 47 р. в с. Копчі (р-н Луцьке, Волин. обл.) підпільники зліквідували ворожого вислужника з райцентру, що виганяв силою селян на роботу до лісу.

30.*). 6.47 р. в с. Устечко (р-н Товсте, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями і бандою МВД.

1. 7. 47 р. в с. Дворіччя (р-н Микулинці, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями й бандою МВД.

1. 7. 47 р. в с. Купчинець (р-н Козлів, Терноп. обл.) відбувся бій між двома підпільниками й бандою емведистів. В бою ворог втратив одного вбитого — ст. лейтенанта — і одного тяжко раненого. Обидва підпільники в безвихідному становищі, з окликом “За тебе, Україно!”, пострілялися.

2. 7. 47 р. в Новосілецькому лісі (р-н Колки, Волин. обл.) повстанці звели бій з емведівськими бандитами.

2. 7. 47 р. б. с. Подусова (Перемишлянщина, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведівською бандою. В цей же час у Станимирських лісах інша група підпільників звела бій з емведистами, що проводили облаву.

*) В оригіналі — 31. 6. 47 р.

В днях 3, 6 і 10 липня 47 р. в с. Веселівка (р-н Шумськ, Терноп. обл.) емведисти робили засідки, їх завважили повстанці й обстріляли, в наслідок чого один емведист був убитий. Повстанці втрат не мали.

3. 7. 47 р. в с. Криве (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) вд. УПА під ком. к-ра Хріна звів бій з бандитами МВД, В бою вд. втратив 2-ох вбитих. Ворог свої втрати законспірував.

5. 7. 47 р. під с. Лозова (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

6. 7. 47 р. була сутичка між групою підпільників і бандою МВД б. с. Соکیل (р-н Рожище, Волин. обл.).

6. 7. 47 р. б. с. Лапшин (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці звели бій з бандою МВД, В наслідок бою ворог втратив 2-ох убитих і 12 ранених. Рівночасно згинуло в бою 3-ох повстанців.

6. 7. 47 р. на Соکیلських хуторах (р-н Рожище, Волин. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою МВД.

7. 7. 47 р. в с. Ходачкові (р-н Козлів, Терноп. обл.) підпільники знищили кіноапарат.

7. 7. 47 р. в с. Ходаки р-н Шумськ, Терноп. обл.) зав'язалась перестрілка між підпільниками й бандою МВД, Втрат не було по обох боках.

7. 7. 47 р. в Замшанському лісі (р-н Стара Виживка, Волин. обл.) повстанці мали сутичку з емведівськими бандитами.

В липні 47 р. б. с. Довжиця (р-н Колки, Волин. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами, які проводили облаву. В перестрілці впав один підпільник.

9. 7. 47 р. в с. Журавенко (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з бандою емведистів.

9. 7. 47 р. в с. Микитинці (р-н Косів, Станисл. обл.) пвд. УПА з засідки обстріляв емведівських бандитів.

9. 7. 47 р. на Володимирецьких хуторах (р-н Володимирець, Рівен. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведівськими бандитами.

В липні 47 р. в с. Золоте (р-н Висоцьке, Рівен. обл.) група МВД зустрілась з одним підпільником. Зав'язалась перестрілка, в якій. оточений переважаючими силами ворога, підпільник загинув.

10. 7. 47 р. на полі б. с. ЛІтин (р-н Турійськ, Волин. обл.) повстанці зустрілися з групою емведівських бандитів. Зав'язалась перестрілка, під час якої один ранений повстанець дострілювався.

12. 7. 47 р. під лісом ЛІтинщина (р-н Турійськ, Волин. обл.) Була сутичка між підпільниками й бандою емведистів.

12. 7. 47 р. в с. Іспас (р-н Коломия, Станисл. обл.) у перестрілці з емведистами впав один підпільник.

12. 7. 47 р. в Стрипських лісах (р-н Турка, Дрогоб. обл.) вд. УПА під ком. к-ра Хріна звів бій з бандами емведистів. В бою ворог втратив 6-ох убитими й мав одного раненого. По боці повстанців був один вбитий і 2-ох ранених.

13. 7. 47 р. в с. Хатки (р-н Золотник, Терноп. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій було 2-ох підпільників. Підпільники привітали їх вогнем, внаслідок чого був вбитий один емведист. Зав'язався бій. Підпільники, оточені ворогом, вистрілявши останні набої, погинули.

13. 7. 47 р. в с. Новосілка (р-н Підгайці, Терноп. обл.) емведисти застали в хаті 3-ох повстанців. Повстанці відкрили вогонь, унаслідок чого був вбитий старший лейтенант МВД і ранений один рядовий емведист.

14. 7. 47 р. в лісі б. с. Блохи (р-н Заложці, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандою МВД.

15. 7. 47 р. 50 бандитів МВД наскочило на криївку 3-ох підпільників на т. зв. Залісся (р-н Олесько, Львів. обл.). Підпільники в нерівному завязаному бою погинули.

16. 7. 47 р. б. с. Більшівці (р-н Більшівці, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, внаслідок чого був убитий один емведист.

17. 7. 47 р. б. с. Коржова (р-н Манастириська, Терноп. обл.) повстанці зустрінулися з емведистами й відкрили по них вогонь. Від повстанських стрілів впало 2-ох емведистів.

17. 7. 47 р. в с. Дрищів (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

18. 7. 47 р. в с. Підлісках (р-н Гоща, Рівен. обл.) банда МВД зустрілася з двома підпільниками. Підпільники обстріляли емведистів, унаслідок чого був вбитий майор МВД.

19. 7. 47 р. в с. Турці (р-н Коломия, Станисл. обл.) повстанці знищили устаткування радгоспу та спалили скирти збіжжя й сіна.

19. 7. 47 р. в лісі б. с. Плоске (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) пвд. УПА зловив ворожого розвідника, якого передано до Служби Безпеки (СБ).

20. 7. 47 р. в с. Руське Ольб'є (р-н Камінь-Кош., Волин. обл.) підпільники знищили молочарню.

24. 7. 47 р. в с. Дрищів (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники обстріляли емведівську банду, в наслідок чого один емведист був убитий.

25. 7. 47 р. на полі б. с. Ганівці (р-н Більшівці, Станисл. обл.) повстанці обстріляли банду емведистів. Один емведист був ранений, інші втекли.

25. 7. 47 р. в с. Золота Свобода (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники покарали карою смерти партійця — голову сільради за невідповідну поведінку з населенням.

25. 7. 47 р. в с. Русилів (Золочівщина, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандитами з гарнізону з с. Фірлеїв.

26. 7. 47 р. в селі Вівся (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці зліквідували двох партійців за невідповідну поведінку з населенням.

27. 7. 47 р. в с. Воскресінці (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники вимінували спиртзавод.

28. 7. 47 р. в с. Буховичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) повстанці зробили засідку на емгебістів. Від повстанських стрілів був убитий лейтенант МГБ і тяжко ранений участковий МВД.

29. 7. 47 р. в лісі б. с. Ігровиця (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) була перестрілка між групою емведистів і підпільником, під час якої підпільник загинув.

30. 7. 47 р. в с. Ставчани (р-н Славсько, Терноп. обл.) емведисти, роблячи розшуки, наткнулися на 3-ох підпільників. Підпільники відкрили по них вогонь. Під час бою впало двох емведівських бандитів, а один був ранений. Підпільники пробоем вирвались з оточення.

1. 8. 1947 р. в с. Кадовбна (р-н Долина, Станисл. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій квартирували повстанці. Вив'язалась перестрілка. Перестрілку почули другі повстанці, що квар-

тирували також у тому селі, й наспіли з допомогою. Під повстанським обстрілом емведисти в паніці втекли.

1. 8. 1947 р. в с. Межиріччя (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники виконали атентат на оперробітника МГБ і 3-го секретаря КП(б)У. Здобули мотоцикл, дві рушниці й пістолю.

1. 8. 47 р. в с. Воля Велика (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

1. 8. 47 р. на полях б. с. Почапи (р-н Золочів, Львів. обл.) відділ емведистів зустрівся з групою підпільників. Між обома групами зав'язався бій, в якому згинув один підпільник, а один емведист був ранений. Тоді з райцентру Золочів надїхала автомашини з іншими емведистами, що спішили на допомогу. Вони зустріли подорозі підпільницю. Підпільниця вистрілила до них з пістолі й почала відступати. Важко ранена, вона була змушена дострілити себе.

3. 8. 47 р. в с. Кадовбна (р-н Долина, Станисл. обл.) підпільники зліквідували стрибка — уповноваженого МВД на сс. Кадовбна і Креховичі, який ходив списувати селянську худобу, а також намагався організувати стрибків.

3. 8. 47 р. в с. Теляче (р-н Підгайці, Терноп. обл.) відділ емведистів під час розшуків зустрів у двох хатах підпільників, що мали там свої крийвки. Зав'язався нерівний бій, під час якого підпільники, оточені ворогом, понищили свої речі й пострілялися.

3. 8. 47 р. в с. Вербіж Н. (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) підпільниця Леся зустріла емведівських бандитів. Вона почала стріляти до них з пістолі, а коли її оточили, підпільниця, щоб не попасти живою в руки ворога, застрілилася.

4. 8. 47 р. в с. Лонин (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники спалили автомашину, якою більшовики возили дрова.

5. 8. 47 р. в Прошівській лісі (р-н Вел. Бірки, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами, що вели арештованих.

5. 8. 47 р. в с. Вільшаниця (р-н Золочів, Львів. обл.) емведисти з опергрупи зустрілися з одним підпільником. Зав'язалась перестрілка, в якій цей підпільник загинув.

5. 8. 47 р. в с. Перекоси (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою емведистів.

6. 8. 47 р. в с. Острияниці (р-н Дубровиця, Рівен. обл.) група емведистів наскочила на хату, в якій ховався підпільник. За-

в'язалась перестрілка, під час якої, оточений ворогами, підпільник загинув.

6. 8. 47 р. в с. Шибалин (р-н Бережани, Терноп. обл.) 3-ох підпільників звело бій з 50-ма емведистами. У висліді бою впало двох підпільників і один емведист.

7. 8. 47 р. в районцентрі Калуші (Станисл. обл.) атентатники підпілля застрілили стрибка, що був дуже активним емведівським вислужником, і ранили капітана МВД, що біг за ними після виконання атентату.

7. 8. 47 р. в с. Несторівцях (р-н Зборів, Терноп. обл.) повстанці зліквідували заступника голови райвиконкому.

8. 8. 47 р. в с. Голині (р-н Калуш, Станисл. обл.) повстанці здемолювали молочарню.

8. 8. 47 р. була перестрілка між групою підпільників і емведистами на Бойковецьких хуторах (р-н Вел. Бірки, Терноп. обл.).

8. 8. 47 р. в Чорному лісі (р-н Перемишляни, Львів. обл.) повстанці обстріляли емведистів, в наслідок чого один емведист був ранений.

Вм.серпні 1947 р.в.Лагодівськомулісі (р-н Перемишляни, Львів. обл.) була сутичка міжгрупою підпільниківі бандою емведистів.

8. 8. 47 р. в с. Чагрів (р-н Бурштин, Станисл. обл.) група повстанців мала сутичку з бандою МВД.

8. 8. 47 р. була перестрілка між групою підпільників і емведівським відділом на Бойковецьких хуторах (р-н Вел. Бірки, Терноп. обл.).

9. 8. 47 р. в с. Бзовиця (р-н Залізці, Терноп. обл.) відбувся бій між підпільниками й відділом МВД. Під час бою загинув підпільник Іван, а другий, Хмель, був важко ранений. Хмель, побачивши, що його друг не живе, підповз до нього, забрав від нього записки і знищив враз зі своїми, щоб вони не попали в руки ворога. Після того відбивався ще до останнього набою і щойно тоді розірвав себе гранатою.

10. 8. 47 р. в с. Гниловоди (р-н Золотники, Терноп. обл.) підпільники обстріляли емведистів, що були на заставі, в наслідок чого один емведист був вбитий.

10. 8. 47 р. в с. Ставчани (р-н Пустомити, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

11. 8. 47 р. в с. Поручин (р-н Бережани, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. На заклик ворога здатися, підпільники відповіли: "Ті, що борються за самостійну Україну, не здаються!" Зав'язалась перестрілка, після якої оба підпільники пострілялися.

12. 8. 47 р. в с. Слобідка Лісна (р-н Коломия, Станисл. обл.) повстанці обстріляли групу озброєних бандитів з адміністрації й партії, що збирали по селі контингент.

12. 8. 47 р. в с. Раків (р-н Долина, Станисл. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й відділом МВД.

14. 8. 47 р. в Краковецькому р-ні (Львів. обл.) група повстанців мала сутичку з емведистами.

14. 8. 47 р. була перестрілка між підпільниками й емведистами в с. Лисівці (р-н Товсте, Терноп. обл.).

15. 8. 47 р. в с. Банилів (р-н Сторожинці, Чернів. обл.) була перестрілка між підпільниками та емведистами.

16. 8. 47 р. в с. Орв'яниці (р-н Дубровиця, Рівен. обл.) в одній хаті зустрілись емведисти з підпільником. Розпочалась перестрілка; ранений підпільник дострілювався.

16. 8. 47 р. в с. Пісочне (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники зробили засідку на стрибків, з якої вбили двох стрибків. Здобуто 1 СКТ і 1 ППШ.

16. 8. 47 р. в с. Татари (р-н Мединичі, Дрогоб. обл.) група повстанців вийшла на емведівську засідку. Повстанці відкрили по емведистах вогонь, після чого емведисти повтікали.

16. 8. 47 р. в с. Плотича (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники обстріляла групу емведистів.

Під час облави, яку проводили бандити МВД 16, 17 і 18 серпня 47 р. на Краковецький ліс і села (р-н Краковець, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами. Ворог мав одного вбитого. Підпільники втрат не мали.

17. 8. 47 р. в с. Кам'янка В. (р-н Коломия, Станисл. обл.) повстанці знищили устаткування радгоспу та спалили скирти збіжжя й сіна.

17. 8. 47 р. в с. Слобідка (р-н Козлів, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і відділом МВД.

17. 8. 47 р. в с. Трубики (р-н Іваничі, Водин. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

17. 8. 47 р. в с. Райтаревичі (р-н Самбір, Дрогоб. обл.) рій УПА з відділу “Басейн” мав сутичку з емведистами. По стороні ворога був один ранений. Повстанці втрат не мали.

18. 8. 47 р. в с. Стовпин (р-н Олесько, Львів. обл.) під час перевірки емведисти наскочили на двох підпільників. В бою, що зав’язався, 3-ох емведистів було важко поранених. Повстанці, поранені також, розірвалися гранатами.

18. 8. 47 р. б. с. Гаї Нижні (р-н Дрогобич, цієї обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД, Обидві сторони втрат не мали.

18. 8. 47 р. б. с. Печенія (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) 30 емведистів наскочили на заквартироваких тут двох підпільників. Зав’язалась перестрілка; оточені підпільники пострілялися.

19. 8. 47 р. б. с. Ворончин (р-н Луцьк, Волин. обл.) двох повстанців обстріляли відділ стрибків, що слідили по дорогах. Стрибки повтікали.

19. 8. 47 р. в с. Ясень (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) підвідділ УПА звів бій з відділом емведистів.

20. 8. 47 р. була сутичка між підпільниками й відділом МВД на полонині Шандрова (р-н Вигода, Станисл. обл.).

20. 8. 47 р. в лісі б. с. Буянів (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

20. 8. 47 р. на полі б. с. Пищатинці (р-н Борщів, Терноп. обл.) група підпільників зустрілася з емведистами. Зав’язався бій, у висліді якого один важко ранений підпільник розірвався гранатою. Ворог мав одного вбитого.

20. 8. 47 р. на присілку Романівка с. Смержів (р-н Лопатин, Львів. обл.) відбувся бій між групою повстанців і емведистами. По обох сторонах було по 1-му вбитому.

20. 8. 47 р. підвідділ УПА, під ком. к-ра Тараска, зробив засідку на шляху Хирів-Устрики б. с. Смільниця, на яку наїхала підвода з 5-ма пограничниками. Від повстанських стрілів впало 3-ох пограничників, а двох було поранено. Зброї повстанці не могли взяти, бо зараз наспіла пограничникам підмога, з якою підвідділ мусів ще звести короткий бій.

20. 8. 47 р. б. с. Майдан Г. (р-н Золочів, Львів. обл.) емведівські бандити зустрілися з двома підпільниками. Зав’язався [бій, в якому] впав один підпільник і один емведист.

20. 8. 47 р. в с. Смержів (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники обстріляли відділ емведистів. Під час перестрілки, що зав'язалася, впав один підпільник і один емведист.

21. 8. 47 р. 3-ох підпільників зустріло 20 емведистів на присілку Новоставці с. Березівка (р-н Лопатин, Львів. обл.). Підпільники відкрили по ворогові вогонь, внаслідок чого один емведист був вбитий та один ранений.

21. 8. 47 р. в с. Потутори (р-н Бережани, Терноп. обл.) емведисти знайшли крийвку підпільника. Після перестрілки, оточений емведистами, підпільник застрелився.

22. 8. 47 р. в с. Коритне [р-н Вашківці, Чернів. обл.) була сутичка між підпільниками та відділом МВД.

22. 8. 47 р. в м. Долина (Станисл. обл.) повстанці виконали вдень атентат на стрибка, що особливо активно виступав проти підпілля та УПА і знущався над народом. Здобуто 1 рушницю і 1 ППШ.

23. 8. 47 р. в Чорному Лісі (р-н Перемишляни, Львів. обл.) підпільники обстріляли табір емведистів. Втрати ворога невідомі.

23. 8. 47 р. в с. Сарники (р-н Бурштин, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками та відділом МВД.

23. 8. 47 р. на р. Ілемка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

23. 8. 47 р. в с. Чолгани (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка між емведистами та підпільниками.

24. 8. 47 р. в с. Довга Калуська (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільники спалили будинок сільради.

24. 8. 47 р. в с. Довжанці (р-н Козлів, Терноп. обл.) повстанці спалили будинки, призначені під новий колгосп.

24. 8. 47 р. в Кадовбнянському лісі (р-н Долина, Станисл. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД, в якому ворог втратив двох вбитих. Повстанці втрат не мали.

24. 8. 47 р. б. с. Вовків (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники зліквідували двох партійців, що, як уповноважені для збирання контингенту, грабували селян.

25. 8. 47 р. в с. Миколаїв (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники зліквідували двох партійних бандитів, які, як уповноважені для збирання контингенту, грабили селян.

25. 8. 47 р. в с. Молодятичі (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) двох повстанців із сотні к-ра Спартака звели бій з емведистами. Обидва повстанці в бою загинули.

26. 8. 47 р. в с. Тересівка (р-н Вигода, Станисл. обл.) була сутичка поміж групою підпільників та емведистами.

26. 8. 47 р. в с. Тейсарів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж підпільниками та відділом МВД.

27. 8. 47 р. під час облави на ліс б. с. Станимир (р-н Глиняни, Львів. обл.) зав'язався бій між підпільниками й відділом емведистів. В бою підпільники вбили двох емведистів.

27. 8. 47 р. на полі між сс. Кам'янка В. і Якубівка (р-н Обертин, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками та емведистами.

27. 8. 47 р. в лісі поміж сс. Пациків-Велдіж (р-н Вигода, Станисл. обл.) повстанці мали сутичку з емведівським відділом.

27. 8. 47 р. в Сенечів (р-н Вигода, Станисл. обл.) відбулася перестрілка між підпільниками та відділом МВД.

28. 8. 47 р. в с. Рогізно (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) рій УПА знищив молочарню й обстріляв емведистів.

28. 8. 47 р. в райцентрі Лопатин (Львів. обл.) підпільники зліквідували провокатора МГБ.

28. 8. 47 р. двох повстанців вийшли на засідку, яку зробили емведисти в с. Тетевчичі (р-н Радехів, Львів. обл.). Після короткого завзятого бою один повстанець загинув, а другий відступив.

28. 8. 47 р. в с. Грибовиця (р-н Іваничі, Волин. обл.) була сутичка поміж групою підпільників та відділом МВД.

29. 8. 47 р. в с. Сваричів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники спалили міст вузьколінійної залізнички на р. Чечві.

29. 8. 47 р. б. с. Красне на шляху Перегінсько-Калуш (Станисл. обл.) повстанці спалили 2 автомашини, призначені для вивозу дров.

30. 8. 47 р. в с. Станимир (р-н Глиняни, Львів. обл.) група повстанців звела бій з відділом емведистів. В бою впало 5-ох повстанців та 5-ох емведистів.

30. 8. 47 р. в лісі б. с. Куткір (р-н Красне, Львів. обл.) зав'язалась перестрілка поміж групою повстанців та відділом МВД. По обох сторонах не було втрат.

30. 8. 47 р. в лісі б. с. Щупарка (р-н Борщів, Терноп. обл.) підпільники звели бій із відділом МВД. В бою впав лейтенант МВД, а по стороні підпільників кулеметник.

31. 8. 47 р. в лісі б. с. Станислав (р-н Глиняни, Львів. обл.) під час облави есесівці знайшли криївку, в якій було 5-ох підпільників. Зорієнтувавшись, що ворог знайшов криївку, підпільники вискочили на верх і почали стріляти по есесівцях. Після короткого нерівного бою всі 5 підпільників загинули смертю героїв.

1. 9. 47 р. б. с. Білого (р-н Перемишляни, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

1. 9. 47 р. в с. Оборощин (р-н Пустомити, Львів. обл.) повстанці мали перестрілку з відділом МВД. Втрат не мала жодна сторона.

1. 9. 47 р. в с. Миколаїв (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільник застрілив одного есесівця.

2. 9. 47 р. в с. Слобода Рівнянська (р-н Перегінсько, Станислав. обл.) відділ МВД наскочив на криївку підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого оточені підпільники пострілялися.

2. 9. 47 р. в с. Ориші (р-н Локачі, Волин. обл.) мала місце перестрілка між підпільниками й есесівцями.

2. 9. 47 р. в с. Путятинці (р-н Рогатин, Станислав. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. В бою, рятуючи своїх друзів, впало двох повстанців. Ворог мав 4-ох вбитих і кількохраних.

3. 9. 47 р. підпільники зліквідували партійця з райцентру Яворів (Львів. обл.).

4. 9. 47 р. повстанці застрілили 2-ох партійців з райцентру Яворів (Львів. обл.), що тероризували населення.

4. 9. 47 р. в лісі між сс. Медвежа й Унятичі (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж підпільниками й есесівцями.

5. 9. 47 р. під лісом б. с. Угольна (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці мали сутичку з відділом МВД.

5. 9. 47 р. в с. Вербіж Н. (р-н Печеніжин, Станислав. обл.) повстанці зліквідували начальника контори уповмінзагу — партійця, що приїхав на село грабувати населення.

6. 9. 47 р. в с. Миколаїв (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники застрілили есесівця.

б. 9. 47 р. б. с. Лецівка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники зробили засідку на групу стрибків і емведистів, що йшли в село грабувати в селян збіжжя. Від перших стрілів упало двох стрибків і був ранений капітан МВД, інші розбіглися. Підпільники здобули 1 ППШ і 1 пістолю.

б. 9. 47 р. в м. Болехів (Станисл. обл.) мала місце перестрілка поміж групою підпільників і відділом МВД, під час якої був убитий лейтенант МВД.

б. 9. 47 р. в с. Берегомет (р-н Вижниця, Чернів. обл.) повстанці застрілили “істребітеля” — секретаря комсомольської організації, який тероризував і деморалізував населення. Від нього забрано ППС і архів комсомолу. В цій же хаті застали повстанці воєнрука — капітана ЧА, якого після перевірки відпустили.

8. 9. 47 р. в с. Яструбичі (р-н Радехів, Львів. обл.) емведисти, що проводили розшуки, знайшли криївку двох підпільників. Один підпільник цільним пострілом вбив емведиста, що добирався до криївки. Після того підпільники вискочили з криївки і, стріляючи по емведистах, почали відступати. В нерівному бою один із підпільників згинув, другому вдалося щасливо врятуватися.

8. 9. 47 р. в с. Увин (р-н Лопатин, Львів. обл.) група підпільників звела бій із емведистами. В бою був важко ранений начальник міліції з райцентру й 1 рядовий емведист вбитий та 1 ранений.

9. 9. 47 р. в с. Грушки (р-н Лопатин, Львів. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів.

9. 9. 47 р. в с. Блищиводи (р-н Куликів, Львів. обл.) підпільники мали сутичку з опергрупою МВД.

9. 9. 47 р. в с. Увин (р-н Лопатин, Львів. обл.) емведисти заскочили раненого підпільника. Зав’язалась перестрілка, у висліді якої підпільник, щоб не попасти живим у руки ворога, застрілювався.

9. 9. 47 р. відділ МВД оточив криївку 3-ох повстанців у лісі б. с. Волуйки (р-н Олесько, Львів. обл.). Впродовж 3-ох годин тривав бій оточених повстанців із емведистами; бачучи одначе своє безвихідне становище, повстанці понищили все, що було в криївці, і пострілами з власних пістоль відібрали собі життя.

9. 9. 47 р. на прис. Гаронівка с. Грушки (р-н Лопатин, Львів. обл.) на емведівську засідку вийшла група повстанців. Вив’язалась перестрілка, з якої обидві сторони вийшли без втрат.

10. 9. 47 р. в с. Серники Гор. (р-н Бурштин, Станисл. обл.) мала місце перестрілка між повстанцями та відділом МВД.

10. 9. 47 р. на горі Довжки (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж підпільниками й емведівськими бандитами.

11. 9. 47 р. в с. Корнич (р-н Коломия, Станисл. обл.) підпільники спалили три молотарки, призначені більшовиками для обмолоту контингентового збіжжя.

11. 9. 47 р. в с. Гаї В. (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) група підпільників мала сутичку з емведистами.

11. 9. 47 р. б. с. Труханів (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж групою повстанців і відділом МВД.

11. 9. 47 р. в с. Волцнів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. Під час бою впав ранений повстанець Перебендя. З окликом: "Прощайте, друзі! Пімстїть за мене! Слава Україні!" він залїг і стрїляв до ворогів, аж поки не забракло набоїв. Тодї дострїлився. На місце бою емведисти відважилися підступити аж вранці. В бою вони втратили 1 вбитого та 2 ранених.

11. 9. 47 р. в м. Долина (Станисл. обл.) повстанці з відділу "Журавлі" застрїлили активного комсомольця-стрибка.

11. 9. 47 р. в с. Усте (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники обстрїляли відділ емведистів, в наслідок чого вбито ст.ержанта МВД, а двох рядових емведистів поранено.

12. 9. 47 р. в с. Осмаківцях (р-н Коломия, Станисл. обл.) підвідділ УПА зліквідував станицю стрибків, при чому вбито 1 стрибка й здобуто 1 кулемет. Водночас спалили повстанці колгосп і здемолювали будинок сільради.

12. 9. 47 р. під час облави на лїс б. с. Тростянець (р-н Золочів Львів. обл.) зав'язався бій поміж підпільниками та відділом МВД. Під час бою, переслідувані переважаючими силами ворога, впали при відступі 2 підпільники, 1 підпільниця, вбивши лейтенанта МВД, дострїлилася, щоб не потрапити живою в руки ворога.

13. 9. 47 р. підпільники вийшли на емведівську заставу в с. Суховоля (р-н Броди, Львів. обл.). Завваживши емведистів, вони відкрили по них вогонь. Емведисти розскачилися поміж хати і втекли.

13. 9. 47 р. мала місце перестрілка поміж групою підпільників та відділом МВД в с. Шишківці (р-н Кіцмань, Чернів. обл.).

13. 9. 47 р. в м. Стрию (Дрогоб. обл.) мала місце сутичка поміж групою повстанців та відділом МВД.

13. 9. 47 р. в с. Жулин (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій із емведистами. По обох сторонах були втрати.

14. 9. 47 р. в с. Городниця (р-н Гусятин, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, в наслідок чого двох емведистів упало, інші ж в паніці втекли.

14. 9. 47 р. в с. Вихопні (р-н Куликів, Львів. обл.) була перестрілка поміж групою МВД та підпільниками.

14. 9. 47 р. двох підпільників вийшло на емведівську засідку в с. Фірлеївка (р-н Красне, Львів. обл.). У висліді короткої перестрілки був убитий сержант МВД, Підпільники щасливо відступили.

15. 9. 47 р. рій УПА з відділу ім. Хмельницького на шляху поміж сс. Крушельниця-Підгородці (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) обстріляв із засідки підводу, якою їхали озброєні бандити з районної адміністрації. Перелякані бандити з одним раненим утекли. Повстанці здобули 1 рушницю й виряд.

15. 9. 47 р. в с. Скоморохи Ст. (р-н Більшівці, Станисл. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що їхали підводою. Від стрілів був поранений лейтенант МВД; інші повтікали. Раненого лейтенанта повстанці забрали з собою.

16. 9. 47 р. в с. Нанчілка Мала (р-н Самбір, Дрогоб. обл.) стрільці з підвідділу УПА зловили 2 ворожих розвідників і передали їх Службі Безпеки.

17. 9. 47 р. в с. Красне (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) повстанці обстріляли озброєних бандитів з партії й адміністрації, що грабували населення. Від повстанських куль упало їх двох.

17. 9. 47 р. між сс. Поляниці-Тиса (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники вдень застрілили провокатора МВД.

18. 9. 47 р. на дорозі б. с. Пісочна (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що вели арештованих. Від повстанських куль упало 2 емведистів, а 3 було поранених.

18. 9. 47 р. в с. Золотковичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій із відділом МВД. Ворог втратив 40 вбитими та 1 тяжко раненого.

20. 9. 47 р. в с. Кривка (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) в перестрілці з підпільниками був ранений 1 емведист.

20. 9. 47 р. в с. Княжолука (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники виконали вдень атентат на емведівського провокатора.

20. 9. 47 р. в с. Бубниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Вив'язався бій, у висліді якого оточені підпільники пострілялися.

21. 9. 47 р. в с. Замулинцях (р-н Коломия, Станисл. обл.) повстанці спалили колгосп, при чому роззброїли одного стрибка.

21. 9. 47 р. в с. Худіївці (р-н Борщів, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД. Ворог втратив 2 вбитих й 1 раненого.

21. 9. 47 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була сутичка підвідділу УПА з відділом емведистів, в якій ворог мав 1 вбитого й 1 раненого. Повстанці втрат не мали.

21. 9. 47 р. в с. Гербутів (р-н Більшівці, Станисл. обл.) емведисти зайшли на подвір'я хати, де вечеряли підпільники. Стійковий чергою з автомата вбив одного емведиста, а одного важко поранив. Емведисти відступили й залягли. Підпільники наступом прогнали їх з подвір'я й забрали з собою раненого емведиста.

21. 9. 47 р. в с. Луги (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) мала місце сутичка між підпільниками та відділом МВД.

21. 9. 47 р. в с. Ганівці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій із відділом МВД.

22. 9. 47 р. на шляху б. с. Замістья Нове (р-н Вашківці, Чернів. обл.) мала місце сутичка між підпільниками та емведистами, у висліді якої ворог утратив 1 вбитого та 1 раненого.

23. 9. 47 р. в с. Струтин Нижній (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці спалили колгосп.

24. 9. 47 р. в Жидачівському р-ні (Дрогоб. обл.) емведисти наскочили на базу повстанців. Вив'язався бій, у висліді якого ворог мав 5 убитих і 8 пораних. По стороні повстанців був 1 убитий.

26. 9. 47 р. в с. Лисятичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж групою підпільників та відділом МВД.

26. 9. 47 р. в с. Нанчілка Мала (р-н Самбір, Дрогоб. обл.) повстанці зловили й відставили до СБ 2 ворожих розвідників.

27. 9. 47 р. на полонині б. с. Мариничі (р-н Вижниця, Чернів. обл.) була перестрілка поміж групою повстанців та відділом МВД.

28. 9. 47 р. в Риснівському Лісі (р-н Володимир, Волин. обл.) група емведистів зустрілася з підпільниками. Зав'язалася перестрілка, у висліді якої один важко ранений підпільник, щоб не попасти живим ворогові в руки, розірвався гранатою.

29. 9. 47 р. до с. Іванків (р-н Скала Подільська, Терноп. обл.) приїхали автомашини емведисти. Поміж ними й повстанцями, що були тоді в селі, зав'язався бій. Оточені переважаючими силами ворога, вистрілявши всі набої, повстанці пострілялися.

29. 9. 47 р. в с. Ролів (р-н Мединичі, Дрогоб. обл.) мала місце сутичка між емведистами та групою підпільників.

29. 9. 47 р. в с. Заланів Вел. (р-н Рогатин, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів. Ті, перелякані, скрилися в мурованій стайні й просиділи там аж до ранку.

30. 9. 47 р. в с. Кутаїв (р-н Пустомити, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками та відділом МВД.

З кінцем вересня 47 р. в Уторопському Лісі (р-н Коломия, Станисл. обл.) група емведистів вийшла на постій повстанців, що відкрили по ворогові вогонь. 2 емведистів впало, 2 поранено. Повстанці втрат не мали.

1. 10. 47 р. рій УПА під командуванням ст. віст. Косаренка мав перестрілку з емведівською опергрупою в с. Білич (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.).

1. 10. 47 р. в с. Олексичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій із відділом МВД. Оточені ворогом обидва підпільники розірвалися гранатами.

2. 10. 47 р. в с. Слобода Рівнянська (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між відділом МВД й підпільниками. Ні одна сторона втрат не мала.

2. 10. 47 р. в с. Чорнокінці (р-н Яворів, Львів. обл.) емведисти наскочили на хату, де було двох підпільників. В перестрілці з підпільниками впав 1 емведист, та 1 був ранений.

2. 10. 47 р. на Милостівських Хуторах (р-н Рівне, Рівен. обл.) на шляху до села двох повстанців завважили емведівську засідку. Повстанці відкрили по емведистах вогонь. Перелякані емведисти спочатку навіть не відстрілювалися та аж, як повстанці скрилися поміж хатами, вистрілили декілька ракет.

2. 10. 47 р. в с. Павликівка (р-н Войнилів, Станисл. обл.) підпільники зробили засідку на начальника "істребітельного ба-

тальйону” у Войнилові, який жорстоко знущався над населенням. Від куль підпільників бандит згинув на місці.

3. 10. 47 р. б. с. Миколаїв (Дрогоб. обл.) була сутичка поміж групою повстанців та рейдуючою групою МВД.

3. 10. 47 р. в с. Соколів (р-н Золотники, Терноп. обл.) мала місце сутичка поміж відділом МВД та групою підпільників.

3. 10. 47 р. на шляху між сс. Виписки й Борщів (р-н Перемишляни, Львів. обл.) підпільники мали сутичку з емведистами. у висліді якої двох поранених підпільників, понищивши підпільну пошту, щоб не попалась ворогові, пострілялися.

3. 10. 47 р. в лісах Перегінського р-ну (Станисл. обл.) під час облави були дві сутички поміж повстанцями та емведистами.

4. 10. 47 р. в с. Лісневичі (р-н Пустомити, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

4. 10. 47 р. в с. Кошелів (р-н Куликів, Львів. обл.) підпільники спалили новозорганізований колгосп.

5. 10. 47 р. в с. Раківець (р-н Обертин, Станисл. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради й молочарні.

В жовтні 47 р. в с. Завада (р-н Мостиська, Дрогоб. обл.) підпільники спалили приміщення клубу.

5. 10. 47 р. в с. Пчанах (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) відділ МВД обскочив хату, де квартирувало двох повстанців. Один повстанець почав стріляти до емведистів, а другий вискочив надвір і кинув між них гранату. Вив’язався бій. Повстанцям не вдалося вирватися з оточення. Вистрілявши всі набої, вони погинули.

5. 10. 47 р. в лісі, т. зв. Кисилинщині (р-н Затурці, Волин. обл.), мала місце перестрілка поміж повстанцями й емведистами.

5. 10. 47 р. в с. Ковалівка (р-н Монастириська, Терноп. обл.) була сутичка поміж підпільниками та відділом МВД.

7. 10. 47 р. група повстанців вийшла на емведівську засідку в Павлівському Лісі (р-н Радехів, Львів. обл.). Зав’язалась перестрілка, з якої обидві сторони вийшли без утрат.

7. 10. 47 р. в с. Пуків (р-н Рогатин, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками та відділом МВД.

7. 10. 47 р. в с. Підгороддя (р-н Рогатин, Станисл. обл.) мала місце перестрілка поміж повстанцями та емведистами.

8. 10. 47 р. в с. Конюхів (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли відділ емведистів. Ворог втратив 2 вбитими й 1 раненим.

8. 10. 47 р. в лісі б. с. Більшівці (р-н Більшівці, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками та емведистами.

10. 10. 47 р. в с. Добрівляни (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільники важко поранили начальника стрибків.

10. 10. 47 р. в с. Оборозині (р-н Пустомити, Львів. обл.) повстанці обстріляли відділ МВД.

10. 10. 47 р. в с. Нинів Гор. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й емведистами.

11. 10. 47 р. в с. Стриганці (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками та емведистами.

12. 10. 47 р. в лісі між сс. Лужок Долішній і Медвежа (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками та відділом МВД.

12. 10. 47 р. в с. Любша (р-н Рогатин, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями та емведистами.

13. 10. 47 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку повстанців. Повстанці вискочили наверх, цільним вогнем вбили одного емведиста й щасливо врятувалися.

13. 10. 47 р. в с. Криве (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

13. 10. 47 р. підпільники спалили міст вузькоколійної залізнички в Перегінському р-ні (Станисл. обл.).

14. 10. 47 р. на полі б. с. Вимислівка (р-н Козова, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на криївку підпільника Кіся. Цей вискочив наверх і почав стріляти по ворогові. Від його стрілів впало 3 емведистів, а 1 був важко ранений. Перелякані емведисти подалися назад і стали очікувати підмоги. Коли наспіла підмога, підпільник, користаючись із замішання, врятувався, вирвавшись із оточення.

14. 10. 47 р. в лісі б. с. Довге (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) мала місце перестрілка між підпільниками та відділом МВД.

14. 10. 47 р. в с. Черче (р-н Рогатин, Станисл. обл.) повстанці завважили групу емведистів. Вони відкрили по емведистах вогонь, внаслідок чого 1 емведиста вбили, 1 поранили; решта ж панічно втекла.

14. 10. 47 р. б. с. Кам'янка (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями та емведистами.

15. 10. 47 р. в лісі поміж сс. Бандровом та Яловим (р-н Нижні Устрики, Дрогоб. обл.) групи повстанців та підпільників мали сутичку з відділами МВД, що проводили облаву.

16. 10. 47 р. в с. Рахиня (р-н Долина, Станисл. обл.) була сутичка поміж повстанцями та емведистами. По обох сторонах було по 1 вбитому.

17. 10. 47 р. в с. Рудники (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили стрибка. Здобуто 1 ППС.

18. 10. 47 р. в с. Слобода Бол. (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники застрілили лейтенанта МВД.

18. 10. 47 р. на шляху Ветлин-Гільське (пов. Лісько, за т. зв. "лінією Керзона") група повстанців зустрілася з відділом ВП. Вив'язалась перестрілка, після якої повстанці без утрат відступили.

19. 10. 47 р. в лісі б. с. Завадка (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була сутичка поміж групою повстанців та емведистами.

20. 10. 47 р. в с. Щуровичі (р-н Лопатин, Львів. обл.) група підпільників обстріляла підводу, якою їхали партійні бандити з райцентру. Вбито 1 партійця, здобуто 1 ППС.

20. 10. 47 р. в с. Наконечне (р-н Яворів, Львів. обл.) підпільники зустрілися з емведистами. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої впало 2 емведистів.

20. 10. 47 р. в лісі б. с. Смерже (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж повстанцями та відділом МВД.

20. 10. 47 р. в лісі б. с. Кам'янка (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД.

22. 10. 47 р. в с. Будилів (р-н Козова, Терноп. обл.) підпільники зліквідували фізрука, що ходив із зброєю та переслідував населення.

24. 10. 47 р. в с. Оряві (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж підпільниками й емведистами.

25. 10. 47 р. в кущавнику б. с. Луг Ходовицький (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) мала місце сутичка поміж повстанцями та відділом МВД.

25. 10. 47 р. в с. Стрілки (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) двох підпільників звели бій із відділом МВД. Під час бою один ранений підпільник дострілювався, а другий відступив.

25. 10. 47 р. в с. Кульчиці Рустикальні (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували члена обласного управління Смірнова, що приїхав вербувати молодь до ФЗН.*)

26. 10. 47 р. в с. Брошнів (р-н Калущ, Станисл. обл.) підпільники обстріляли відділ стрибків, внаслідок чого був убитий 1 стрибок. Підпільники забрали 1 ППШ і гранати.

26. 10. 47 р. між сс. Стронятин і Вислобоки (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) була сутичка поміж групою повстанців та відділом МВД.

26. 10. 47 р. в лісі б. прис. Радванецька Воля (р-н Радехів, Львів. обл.) повстанці обстріляли відділ емведистів, що був у засідці.

27. 10. 47 р. в с. Каменопіль (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) підпільники зліквідували начальника “істребітельного батальйону”.

27. 10. 47 р. в с. Петрилів (р-н Товмач, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями та відділом МВД, внаслідок якої 1 емведист був ранений.

27. 10. 47 р. в с. Києвець (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й емведистами. Обидві сторони мали по 1 вбитому.

28. 10. 47 р. в с. Раделичі (р-н Мединичі, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили двох стрибків та одного поранили.

28. 10. 47 р. в с. Кропивник Новий (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) двох підпільників зустрілося з відділом МВД. Підпільники обстріляли емведистів, внаслідок чого вбитий упав лейтенант МГБ.

29. 10. 47 р. в с. Вишнів (р-н Букачівці, Станисл. обл.) була перестрілка поміж групою повстанців та відділом МВД.

29. 10. 47 р. в с. Дашава (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж підпільниками та емведистами.

29. 10. 47 р. в с. Верхня (р-н Войнилів, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку повстанців. Зав'язався бій, у висліді якого оточені повстанці порозривали себе гранатами.

29. 10. 47 р. в с. Передільниця (р-н Доброміль, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж емведистами та стрільцями підвідділу УПА бул. Березного.

*) ФЗН — фабрично-заводське навчання — навчання, получене з працею на підприємствах, на яке більшовики організували молодь, звичайно висилаючи її поза українські землі.

29. 10. 47 р. рій УПА під командуванням к-ра Тараска звів бій із відділом МВД поміж сс. Бистриця й Лип'є (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.).

30. 10. 47 р. в с. Ішків (р-н Золотники, Терноп. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД, що налічував 300 чоловік. В бою згинув 1 підпільник.

30. 10. 47 р. на прис. Дубовня с. Кустин (р-н Лопатин, Львів. обл.) емведисти зайшли до хати, де вечеряли повстанці, що прибули з Закерзоння. Повстанці відкрили по емведистах вогонь, в наслідок чого 1 емведист був убитий та 1 поранений.

31. 10. 47 р. б. с. Бунів (р-н Краковець, Львів. обл.) підпільники звели бій із відділом пограничників.

В жовтні 47 р. в с. Арламівська Воля на прис. Помийники (р-н Судова Вишня, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж групою повстанців та відділом МВД.

2. 11. 47 р. в м. Скала Подільська (Терноп. обл.) повстанці обстріляли міліціонерів, в наслідок чого убито начальника міської міліції й поранено двох міліціонерів. Повстанці втрат не мали.

2. 11. 47 р. в с. Годях (р-н Коломия, Станисл. обл.) повстанці звели бій із відділом МВД. Загинув 1 повстанець.

2. 11. 47 р. в с. Кадовбна (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів, що перелякані повтікали.

3. 11. 47 р. в с. Коростові (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) підпільник обстріляв 2 емведівських старшин, ранивши їх при тому.

4. 11. 47 р. в с. Грімно (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) група підпільників вийшла на емведівську засідку. Підпільники відкрили по емведистах вогонь, убиваючи трьох з-поміж них.

4. 11. 47 р. в лісі б. с. Ясень (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД. По обох сторонах були втрати.

4. 11. 47 р. в с. Тяпче (р-н Болахів, Станисл. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та емведистами.

4. 11. 47 р. в лісі б. с. Липа (р-н Болахів, Станисл. обл.) емведисти мали перестрілку з групою підпільників.

5. 11. 47 р. в с. Бахманка (р-н Букачівці, Станисл. обл.) двох підпільників зустрілося з відділом МВД. Підпільники відкрили по ворогові вогонь, у наслідок чого вбили лейтенанта МВД і смертельно поранили сержанта. Решта в паніці втекла.

5. 11. 47 р. в с. Підгірках (р-н Калущ, Станисл. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД, у висліді якого ворог утратив одного вбитим.

5. 11. 47 р. на горі Пустошак (р-н Вигода, Станисл. обл.) була сутичка поміж підпільниками та відділом МВД.

5. 11. 47 р. в с. Витвиця (р-н Болехів, Станисл. обл.) повстанці застрілили емведиста.

5. 11. 47 р. в с. Вербляни (р-н Немирів, Львів. обл.) підпільники зліквідували уповноваженого райпарткому й участкового МВД, а також спалили колгосп.

6. 11. 47 р. в лісі б. с. Кропивник Н. (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж групою підпільників та відділом МВД.

6. 11. 47 р. в с. Нова Моцаниця (р-н Мізоч, Рівен. обл.) відділ емведистів наскочив на криївку, де було 3 підпільників, що, понищивши всі організаційні матеріали, вискочили наверх і почали стріляти до ворога. В нерівному бою вони всі три загинули.

6. 11. 47 р. на шляху Довга Войнилівська (р-н Войнилів, Станисл. обл.) повстанці обстріляли стрибків, що поверталися з грабунку сіл. Від повстанських куль двох стрибків упало, а двох поранено. Повстанці здобули 3 рушниці й амуніцію.

7. 11. 47 р. в с. Михалевичі (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) емведисти зайшли до хати, де тоді квартирував підпільник. Підпільник убив пострілом одного емведиста, але оточений ворогом, відбивався ще деякий час, а опісля, понищивши всі речі біля себе, застрілвся.

7. 11. 47 р. в с. Чесники (р-н Рогатин, Станисл. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та групою емведистів. Пораненому підпільникові вдалося врятуватися.

7. 11. 47 р. в с. Замочок (р-н Жовква, Львів. обл.) атентатник підпілля застрілив у білий день провокатора МВД.

7. 11. 47 р. в Тоболівській лісі (р-н Радехів, Львів. обл.) група повстанців мала перестрілку з відділом МВД. Ні одна сторона втрат не мала.

7. 11. 47 р. в с. Товмачину (р-н Коршів, Станисл. обл.) підвідділ УПА під командуванням чот. Зенка звів бій із двома відділами МВД, у висліді якого ворог утратив 12 вбитими. Втрати повстанців 6 убитими.

8. 11. 47 р. в лісі б. с. Лолин (р-н Вигода, Станисл. обл.) була сутичка поміж групою підпільників та відділом МВД.

9. 11. 47 р. в с. Грімно (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів з гарнізону, в наслідок чого двох емведистів було вбитих та 1 поранений.

10. 11. 47 р. в с. Немирів (р-н Радехів, Львів. обл.) зустрілися в хаті емведисти з повстанцями. Зав'язалася перестрілка, у висліді якої 1 емведист був ранений. Повстанці втрат не мали.

10. 11. 47 р. в с. Наконечне (р-н Яворів, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

В листопаді 47 р. в с. Потік (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж повстанцями та відділом МВД, у висліді якої ворог мав декілька ранених.

Восени 47 р. в с. Слобідка (р-н Товсте, Терноп. обл.) підпільники зліквідували двох бандитів із райцентру, що тероризували населення, та ще одного поранили.

12. 11. 47 р. в с. Щуровичі (р-н Лопатин, Львів. обл.) група повстанців оточила млин, де забавлялися бандити з адміністрації, що весь час тероризували населення. Один повстанець ускочив до середини й автоматичною чергою постріляв їх усіх.

12. 11. 47 р. в м. Калуш (Станисл. обл.) міліціонер при перевірці документів натрапив на двох повстанців. Тому що повстанцям зятялася пістоля, міліціонерові вдалося втекти.

13. 11. 47 р. в с. Скулин (р-н Ковель, Волин. обл.) підпільники насочили на будинок сільради, де саме відбувалася нарада емведистів та районної адміністрації, що приїхали тероризувати село. Підпільники закидали приміщення сільради гранатами, внаслідок чого 7-ох бандитів важко поранено. Один із ранених по дорозі до лікарні говорив: “Як буду жити, то тепер уже буду з людьми обходитися краще”.

15. 11. 47 р. на шляху б. с. Бабин Сер. (р-н Калуш, Станисл. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та відділом МВД.

15.11. 74 р. в лісі б. с. Липа (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка поміж повстанцями та емведистами.

16. 11. 47 р. в с. Голобутів (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) двох повстанців вийшло на емведівську засідку. Вони закидали емведистів гранатами, і відстрілюючись, відступили.

16. 11. 47 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) мала місце перестрілка поміж підпільниками та емведистами.

17. 11. 47 р. підпільна боївка роззбрoїла в с. Пиловичі (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) “істрєбітєльний батальйон”.

17. 11. 47 р. на полях б. с. Семенівки (р-н Коломия, Станисл. обл.) група повстанців мала перестрілку з відділом МВД.

17. 11. 47 р. в м. Калуш (Станисл. обл.) повстанці обстріляли стійкових МВД.

17. 11. 47 р. в райцентрі Крукеничі (Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли провокатора МВД.

18. 11. 47 р. в с. Боянівка (р-н Олександрія, Рівен. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, у висліді чого вбили слідчого МГБ та поранили трьох емведистів.

18. 11. 47 р. в с. Кропивник (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники звели бій із емведистами. Оточені ворогом, понищили всі речі, що мали з собою, й пострілялися.

18. 11. 47 р. в с. Човгани (р-н Болехів, Станисл. обл.) мала місце сутичка між підпільниками та емведистами.

19. 11. 47 р. в с. Завидовичі (р-н Городок, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками та емведистами.

19. 11. 47 р. в с. Середпільці (р-н Радехів, Львів. обл.) підпільники зліквідували слідчого МВД та поранили одного емведиста.

19. 11. 47 р. в с. Олесин (р-н Козова, Терноп. обл.) група емведистів увійшла до хати, де двох підпільників підготовляли криївку. Підпільники відкрили по емведистах вогонь із автоматів, у висліді чого поранили одного емведиста. На постріли наспіла друга група емведистів, що була в селі. Підпільники кинули гранати й пішли в пробій. При тому емведисти поранили підпільника Гайдамаку, що, розбивши тоді свого автомата, зі словами: “Прощайте, друзі, прощай, народе! Слава Україні!”, дострілив себе з пістолі.

19. 11. 47 р. на кол. німецькій колонії Флебергу б. Коломиї (Станисл. обл.) емведисти зустрілася з двома повстанцями з сотні Спартака. Вив’язалась перестрілка, у висліді якої двох емведистів було поранених.

20. 11. 47 р. в с. Загір’я (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, що в паніці розбіглися:

одні на сусіднє село, другі ж позамикалися в хатах і там просиділи до ранку. Підпільники здобули 1 ППШ, що його тікаючі згубили емведисти.

21. 11. 47 р. на полі б. с. Воля Якубова (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) мала місце сутичка між підпільниками та емведистами.

21. 11. 47 р. б. с. Білина Велика (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій із відділом МВД.

21. 11. 47 р. в с. Мала Совна (р-н Межиріччя, Рівен. обл.) підпільники обстріляли банду емведистів, у наслідок чого поранили одного з-поміж них.

21. 11. 47 р. в горах Рожнітівського р-ну (Станисл. обл.) була сутичка поміж підпільниками та відділом МВД.

21, 11. 47 р. в с. Бердохів (р-н Яворів, Львів. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що тримали засідку.

21. 11. 47 р. в с. Наконечне (р-н Яворів, Львів. обл.) двох постанців звело бій із відділом МВД, Один із них, оточений емведистами, на заклик піддатися відповів: "Я український повстанець і тому живим мене не візьмете. Хоч я загину, але на моє місце стануть інші, що пімстять мою смерть і здобудуть незалежну українську державу. А ви все одно пропадете, бо воюєте терором і брехнею!" Відбиваючись до останнього набою, повстанець врешті застрілився.

22. 11. 47 р. в с. Воскресінцях (р-н Коломия, Станисл. обл.) на хату, де квартирувало двох підпільників, наскочила група емведистів. Підпільник націлився до емведиста з автомата, але автомат затявся. Дійшло до рукопашного бою. В той час підпільниця вирвала від емведиста автомата й застрілила його. Інші емведисти, що були в сусідстві, відкрили по хаті вогонь. У бою підпільник загинув.

23. 11. 47 р. в с. Пакість (р-н Круненичі, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили міліціонера.

23. 11. 47 р. в с. Новосілки (р-н Медика, Дрогоб. обл.) повстанці зробили наскок на хату, де забавлялися стрибки. При тому застрілено 3-ох стрибків та здобуто 1 ППШ й 1 рушницю.

23. 11. 47 р. в с. Добряни (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли до хати, де тоді перебував один підпільник. Він кинув на них гранати й відкрив вогонь із автомата, вбиваючи 3-ох із них та раничи 1-го. При тому здобув він ППШ і 2 гранати.

23. 11. 47 р. в р-ні Стрий (Дрогоб. обл.) була сутичка поміж повстанцями та відділом МВД, в якій ворог втратив 2-ох вбитими. Повстанці мали 1-го вбитого.

23. 11. 47 р. в с. Новошичі (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) мала місце перестрілка поміж підпільником та емведистами.

23. 11. 47 р. в с. Довге (р-н Мединичі, Дрогоб. обл.) в перестрілці з повстанцями був ранений 1 емведист.

23. 11. 47 р. в с. Мокротин (р-н Жовква, Львів. обл.) група емведистів увійшла до хати, де тоді були підпільники. Ті кинули поміж емведистів гранати й після пороткої перестрілки відступили.

24. 11. 47 р. повстанці з засідки застрілили участкового Підбужського РО МВД й важко поранили секретаря райкому Дрогобицької області.

24. 11. 47 р. в с. Туради (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) повстанці звели бій із відділом МВД.

25. 11. 47 р. в лісі, т. зв. Гостилів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.), була сутичка поміж підпільниками та емведистами.

25. 11. 47 р. в лісі б. с. Ягідно (р-н Овадне, Волин. обл.) була перестрілка поміж групою підпільників та емведистами.

25. 11. 47 р. в с. Кропивник (р-н Калуш, Станисл. обл.) у перестрілці з підпільниками був ранений один стрибок.

25. 11. 47 р. б. с. Лецівка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка поміж групою повстанців та відділом МВД.

26. 11. 47 р. в с. Лісневичі (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) підпільники звели бій із відділом МВД.

26. 11. 47 р. в с. Лисятичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці зустрілися на шляху з емведистами. Вив'язалася перестрілка, у висліді якої вбито 1-го емведиста.

26. 11. 47 р. б. с. Божа Воля (р-н Стара Виживка, Волин. обл.) була сутичка поміж двома підпільниками та відділом МВД.

26. 11. 47 р. в с. Кадовбна (р-н Долина, Станисл. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та бандитською групою адміністрації з райцентру.

27. 11. 47 р. в с. Корсетові (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли до хати, де квартирували підпільники. Підпільники поранили одного емведиста й самі відступили без втрат.

27. 11. 47 р. в с. Желдець (р-н Куликів, Львів. обл.) емведисти проводили ревізії. Саме тоді надійшли повстанці, що відкрили по них вогонь, у висліді чого 2 емведистів було вбитих та 1 поранений.

27. 11. 47 р. в с. Соколів (р-н Підгайці, Терноп. обл.) відділ емведистів наскочив на криївку двох підпільників, що, викинувши гранати, вискочили нагору й засипали ворога стрілами. Розпочався бій, у висліді якого обидва підпільники, важко поранені, дострілилися.

27. 11. 47 р. в с. Мізунь Старий (р-н Вигода, Станисл. обл.) двох підпільників звело бій із відділом МВД. Оточені ворогом, обидва підпільники загинули.

28. 11. 47 р. між сс. Бистриця й Ластівки (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД.

28. 11. 47 р. на полі поміж сс. Ортиничі й Лука (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) був бій між групою повстанців та емведистами.

28. 11. 47 р. в с. Улянівці (р-н Остріг, Рівен. обл.) повстанці звели бій із відділом МВД.

28. 11. 47 р. в с. Завій (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка поміж повстанцями й емведистами. Обидві сторони мали по одному раненому.

28. 11. 47 р. в лісах Вигодського р-ну (Станисл. обл.) відбувся бій поміж повстанцями та відділом МВД. В бою впало 4 емведистів і 2 повстанців.

28. 11. 47 р. в с. Човгани (р-н Болахів, Станисл. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД.

28. 11. 47 р. на шляху між сс. Перківна-Розтічки (р-н Болахів, Станисл. обл.) підпільники зробили засідку на партійців, що проїжджали, при чому вбили 1-го партійця та важко поранили голову райвиконкому.

28. 11. 47 р. в с. Нанчілка Мала (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) рій відділу УПА "Басейн" обстріляв озброєну більшовицьку спецгрупу. Більшовики з одним пораненим втекли.

29. 11. 47 р. між сс. Бистриця-Лип'є (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) рій УПА під командуванням к-ра Тараска звів півгодинний бій із спецгрупою МВД.

29. 11. 47 р. в с. Лісневичі (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) була перестрілка поміж підпільниками й емведистами.

29. 11. 47 р. в с. Обельниця (р-н Бурштин, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з відділом МВД.

29. 11. 47 р. в с. Гребенів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та емведистами.

29. 11. 47 р. в с. Стопчатові (р-н Яблонів, Станисл. обл.) група підпільників мала перестрілку з емведистами.

30. 11. 47 р. в с. Лісневичі (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) один підпільник зустрівся з емведистами, у висліді чого в'язалась перестрілка, в якій підпільник загинув.

30. 11. 47 р. в с. Дідушичі Великі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли на подвір'я, де тоді були повстанці. Повстанці відкрили по емведистах вогонь, в наслідок чого одного з них вбили та одного поранили. Решта емведистів у паніці втекла.

30. 11. 47 р. в Покровецькому лісі (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли емведистів, в наслідок чого двох емведистів було вбитих.

1. 12. 47 р. в с. Кавчий Кут (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій із відділом МВД.

В грудні 47 р. в с. Ридодуби (р-н Білобожниця, Терноп. обл.) повстанці роззброїли стрибків. Здобуто 1 СВТ, 1 ППШ, 1 рушницю та пістолу.

2. 12. 47 р. в лісі б. с. Стинава Н. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД.

3. 12. 47 р. повстанці мали перестрілку з емведистами поміж сс. Льдзяне — Топільсько (р-н Перегінсько, Станисл. обл.), у висліді якої 1 емведист був поранений.

3. 12. 47 р. в лісі б. с. Витвиця (р-н Болахів, Станисл. обл.) була сутичка поміж підпільниками й групою емведистів.

3. 12. 47 р. в с. Синьовідсько Вижне (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та групою МВД.

3. 12. 47 р. в с. Виспа (р-н Рогатин, Станисл. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та емведистами.

4. 12. 47 р. підвідділ УПА під командуванням чот. Гамалії роззброїв дружинників в с. Прислопі (Закарп. обл.).

В грудні 47 р. в с. Добрівляни (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільники зробили засідку, у висліді чого вбили трьох емведистів.

4. 12. 47 р. б. с. Струтин Вижній (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку двох підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого підпільники в безвихідному становищі, оточені ворогом, розірвали себе гранатами.

4. 12. 47 р. в с. Човгани (р-н Болахів, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. В бою з ворогом підпільники загинули.

4. 12. 47 р. в лісі б. с. Лисовичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД. Ворог свої втрати законспірував, підпільники втрат не мали.

4. 12. 47 р. в лісі б. с. П'ятничани (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) в бою з підпільниками впало двох емведистів.

5. 12. 47 р. в с. Мацошин (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільна боївка зліквідувала голову сільради та міліціонера-комсомольця. Вони ходили зі зброєю й тероризували населення.

6. 12. 47 р. в с. Борщівка (р-н Мізоч, Рівен. обл.) повстанець роззброїв емведівських агентів, яким МВД доручило вбити підпільників із цього села.

6. 12. 47 р. в с. Небилів (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) підпільники застрілили одного стрибка. Здобуто 1 СВТ й гранату.

6. 12. 47 р. в райцентрі Перегінсько (Станисл. обл.) підпільники виконали атентат на стрибка — активного співробітника МВД.

7. 12. 47 р. в с. Бедриківці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) повстанці роззброїли й забрали з собою лейтенанта МВД і двох працівників контори райуповмінзагу, що грабували населення.

7. 12. 47 р. б. с. Заколоть (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж групою підпільників та відділом МВД.

7. 12. 47 р. була перестрілка поміж підпільниками та емведистами в с. Майдан (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.).

7. 12. 47 р. в с. Солець (р-н Дрогобич цієї ж обл.) була сутичка поміж групою повстанців та відділом МВД.

9. 12. 47 р. на прис. Руда (р-н Жовква, Львів. обл.) емведисти наскочили на крийвку підпільників. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої обидва підпільники, щоб не попастися живими в руки ворогові, пострілялися.

9. 12. 47 р. в с. Тужилів (р-н Калуш, Станисл. обл.) повстанці обстріляли відділ МВД. Емведисти розбіглися.

9. 12. 47 р. в с. Семиківці (р-н Жовтневе, Станисл. обл.) була перестрілка поміж повстанцями та емведистами.

10. 12. 47 р. в с. Спас (р-н Новий Милятин, Львів. обл.) підпільники зліквідували заступника начальника "істребітельного батальйону".

10. 12. 47 р. в с. Вацевичі (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) повстанці звели бій із відділом МВД.

10. 12. 47 р. в с. Брониця (р-н Дрогобич цієї ж обл.) була сутичка поміж повстанцями й емведистами, у висліді якої 1 емведист був убитий.

11. 12. 47 р. в с. Камінь (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого обидва підпільники, оточені ворогом, пострілялися.

12. 12. 47 р. в с. Михайлевичі (р-н Дрогобич цієї ж обл.) група повстанців звела бій із відділом МВД.

14. 12. 47 р. в с. Саранчуки (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники вбили 1-го емведиста та 1-го поранили.

14. 12. 47 р. в с. Рівня (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку трьох підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого підпільники, понищивши всі речі, що мали з собою, розірвали себе гранатами.

14. 12. 47 р. в с. Брониця (р-н Дрогобич цієї ж обл.) підпільники обстріляли емведистів, в наслідок чого 1 емведист був убитий.

14. 12. 47 р. в с. Фалиш (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли стрибків, що силували людей вступати до колгоспу.

16. 12. 47 р. в с. Шешерківці (р-н Борщів, Терноп. обл.) підпільники застрілили стрибка, що тероризував селян.

16. 12. 47 р. в с. Любеля (р-н Великі Мости, Львів. обл.) відбувся бій поміж групою повстанців та групою ББ (спецагони "по борбе с бандітизмом"). В бою ворог втратив двох убитими.

16. 12. 47 р. в с. Добрівляни (р-н Калуш, Станисл. обл.) повстанці зліквідували начальника стрибків.

17. 12. 47 р. в с. Лукавець Журівський (р-н Букачівці, Станисл. обл.) повстанці зустрілися з відділом МВД. Зав'язався бій, у висліді якого перелякані емведисти поховалися по хатах у селі.

17. 12. 47 р. в лісі б. с. Туря Велика (р-н Долина, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався нерівний бій, у висліді якого підпільники, опинившись в безвихідному становищі, понищили архіви, машину, радіо й одяг, і пострілялися.

18. 12. 47 р. в лісі б. с. Сураж (р-н Шумськ, Терноп. обл.) емведисти знайшли криївку підпільників. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої оточені підпільники пострілялися.

18. 12. 47 р. в с. Синьовідсько Вижне (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільник звів бій із емведистами, у висліді якого, оточений ворогом, загинув.

18. 12. 47 р. в с. Волочин (р-н Букачівці, Станисл. обл.) повстанці застрілили емведиста, що приїхав на передвиборчий мітинг, скликаний у зв'язку з "виборами" до т. зв. верховної ради УРСР.

19. 12. 47 р. в с. Радохінці (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільник зустрівся по дорозі з відділом МВД. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої підпільник був двічі поранений. Щоб не попасти живим ворогові в руки, він застрілювався.

20. 12. 47 р. в с. Слав'ятин (р-н Підгайці, Терноп. обл.) підпільники мали перестрілку з відділом МВД. Емведисти мали одного вбитого та одного пораненого. По стороні підпільників втрат не було.

20. 12. 47 р. в с. Гаврилівка (р-н Ланчин, Станисл. обл.) підпільники здемолювали будинок сільради й агітпункту.

21. 12. 47 р. в с. Шепарівцях (р-н Коломия, Станисл. обл.) в сутичці з підпільниками емведисти втратили двох убитими, в тому лейтенанта МВД, і двох раненими.

21. 12. 47 р. в с. Заруддя (р-н Великий Глубічок, Терноп. обл.) була сутичка поміж підпільниками та відпоручниками з району, що везли виборчі урни з бюлетенями.

22. 12. 47 р. в с. Заглинки (р-н Овадне, Волин. обл.) була перестрілка поміж повстанцями та групою емведистів. Обидві сторони вийшли без втрат.

22. 12. 47 р. в с. Стрільче (р-н Городенка, Станисл. обл.) підпільники спалили колгосп.

22. 12. 47 р. в с. Креховичі (р-н Долина, Станисл. обл.) відбувся двогодинний бій поміж боївкою СБ та відділом МВД. В бою впало 4-ох повстанців; ворог мав 12 вбитих, в тому 1-го майора, і 5-ох раненими.

23. 12. 47 р. в с. Воскресінці (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники зліквідували кол. начальника стрибків, що далі ходив із зброєю і тероризував населення.

23. 12. 47 р. в с. Млиниська (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) повстанці арештували емведиста, що бив сільську дівчину.

23. 12. 47 р. в с. Добрівляни (р-н Калуш, Станисл. обл.) повстанці стрінулися з групою емведистів. Від повстанських куль загинув сержант МВД і двох рядовиків, а третій, кинувши зброю,

втік. Повстанці здобули 1 ППС, 3 рушниці, ракетник і амуніцію.

24. 12. 47 р. в с. Белєїв (р-н Долина, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів і двох з-поміж них важко поранили.

24. 12. 47 р. в с. Медвежа (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була перестрілка поміж групою повстанців та відділом МВД,

24. 12. 47 р. в с. Урич (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільника. Підпільник відстрілювався до останнього набою, а врешті в безвихідному положенні розірвав себе гранатою.

25. 12. 47 р. на полі б. с. Медвежа (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) емведисти наскочили на приміщення підпільної друкарні. Поміж підпільниками та емведистами зав'язався бій, у висліді якого, оточені переважаючими силами ворога, підпільники загинули.

25. 12. 47 р. в лісі т. зв. Гостилів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж групою підпільників та емведистами.

25. 12. 47 р. в с. Рахиня (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці звели короткий бій із відділом МВД,

25. 12. 47 р. в с. Лучка (р-н Микулинці, Терноп. обл.) повстанці зустрілися з відділом МВД. Зав'язався бій, в якому ворог мав одного вбитого й одного пораненого. Повстанці втрат не мали.

26. 12. 47 р. з с. Комарівка (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники обстріляли озброєних бандитів із райцентру, що ходили по селі й вимагали від селян здачі молока. Перелякані грабіжники повтікали.

26. 12. 47 р. в с. Гукалівці (р-н Залізці, Терноп. обл.) група підпільників мала сутичку з відділом МВД.

26. 12. 47 р. в с. Лішня (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) була сутичка поміж підпільниками та відділом емведистів. Оточені ворогом, підпільники загинули.

26. 12. 47 р. в с. Задеревач (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД. Ворог втратив в бою трьох убитими. Один підпільник був убитий.

26. 12. 47 р. в лісі б. с. Лопушанка (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) охоронний відділ к-ра УПА Рубаня звів бій із відділом МВД в числі 300 чоловік. В бою ворог утратив 5 убитими. З охоронного відділу загинув 1 повстанець.

27. 12. 47 р. в с. Криниця (р-н Мединичі, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою підпільників та емведистами.

27. 12. 47 р. в с. Шептичі (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) повстанці роззброїли “істребітельний батальйон”. Здобуто 5 рушниць та 1 пістолю.

27. 12. 47 р. в с. Берлоги (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та відділом МВД.

28. 12. 47 р. в с. Білокриниця (р-н Шумськ, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільника. В перестрілці, оточений ворогами, підпільник застрілювався.

29. 12. 47 р. в с. Лівчиці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) емведисти з гарнізону зайшли до хати, де тоді були повстанці. На вистріл стійкового повстанці вискочили з хати та відкрили вогонь по емведистах, які відступили.

30. 12. 47 р. в с. Кадовбна (р-н Долина, Станисл. обл.) мала місце перестрілка поміж підпільниками та відділом МВД.

30. 12. 47. р. в с. Посягле (р-н Гоща, Рівен. обл.) була перестрілка поміж підпільниками та групою емведистів. Один підпільник, важко поранений, дострілювався.

*Машинописна копія, 25 стор., 29 x 20 см. Оригінал:
Архів ЗПУТВР, ч.Г1-5; фотокопія — Архів “Літопису
УПА”.*

**INFORMATION BUREAU
OF THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL (UHVR)
Vol. 2, No. 4. March, 1949**

(Summary)

The whole of this large issue of the UHVR bulletin consists of brief accounts of battle actions of the UPA, members of the armed resistance and the civilian population during the last four months of 1947, from the beginning of September to the end of December. These accounts were prepared by the UHVR Information Bureau on the basis of local reports received from members of the Ukrainian underground. The accounts are arranged in chronological order and generally include the following information: date on which the action occurred, place (specified as to oblast and district), name of the Ukrainian group involved and of the opponent, the character of the encounter and its outcome. The accounts are brief, usually from two to ten lines of print; only a few of the more major events are described in greater detail. The intent of the editors was to provide at least some brief information about the battle actions of the armed resistance. The bulletin's subtitle speaks of "incomplete summaries." At the beginning of the issue is some additional information pertaining to previously-published accounts covering the period from January to August, 1947.

A short introduction to this issue describes the general situation in Ukraine. With the end of the war, the Soviet government was able to send large forces of MGB and MVD troops, party members and armed members of the administration to the territories in which the UPA was active. The Soviet forces were given a free hand to use the most brutal methods in their fight against the Ukrainian resistance. The great strength of their opponent and large losses suffered by the Ukrainians forced the resistance to change its tactics and move from overt mass armed struggle to covert underground activity. By 1947, large UPA units were still active only in geographically-favourable

areas (in mountains and thick forests), mainly in the Carpathian Mountains. In other areas, UPA units were disbanded and replaced by small underground groups, which worked under cover, in underground hideouts and among the population. Their task was to continue their organizational, political and battle activities. Thus in 1947, battle actions consisted mainly of minor armed clashes — some, aimed at punishing the most active and brutal supporters of the Soviet regime, others, waged in self-defense.

The fourth issue of the UHVR bulletin was sent abroad in typewritten form. It consisted of 25 closely-typed pages. Whether it ever appeared in print in Ukraine is unknown.

За Українську Самостійну Соборну Державу!

**БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ (УГВР)**

Випуск No. 5.

Листопад, 1949

Рік вид. II.

**ЗІ ЗБРОЙНИХ ДІЙ УПА І ЗБРОЙНОГО ПІДПІЛЛЯ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
ПІД МОСКОВСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ (В СРСР)
(Неповне зведення за час від січня до червня 1948 р.)**

В першій половині 1948 р. визвольна боротьба українського народу проти московсько-більшовицьких окупантів та їхніх українських агентів — українських більшовиків, за відокремлення України від Росії та за побудову незалежної української держави з демократичним політичним та передовим суспільно-економічним устроєм — далі триває.

В авангарді боротьби, як і до цього часу, йдуть Українська Повстанська Армія (УПА) та збройне підпілля. Мільйонні маси українського народу приймають якнайактивнішу участь у цій боротьбі, всіляко підтримуючи, з одного боку, революційно-збройну боротьбу УПА і збройного підпілля, і, з другого боку — ставлячи широкий, незвичайно завзятий опір московсько-більшовицьким загарбникам у всіх галузях життя.

В результаті цієї боротьби на чималій частині території України панування московсько-більшовицьких загарбників надалі залишається дуже обмеженим, вузьким. Усі свої зарядження на великій частині українських земель московсько-більшовицькі загарбники реалізують тільки за допомогою нечуваного терору МГБ, МВД та їхніх спецвійськ, за допомогою терору озброєної адміністрації.

Як про це вже повідомлювано в попередньому ІБ УГВР (ч. 4), з причини важких умов для широкої збройної боротьби в обстановці миру та емведівської системи в більшовицькому СРСР, УПА, згідно з наказом Головного Командування, в пере-важній більшості районів своїх дій перейшла від форми масово-повстанської боротьби до форм строго підпільних. Суцільні відділи УПА ще далі діють тільки у підкарпатських областях України.

Як боротьба УПА і збройного підпілля, так і боротьба широких народніх мас проходить цілком організовано, під най-вищим політичним керівництвом УГВР, при якнайактивнішій участі в цьому керівництві Проводу Організації Українських Націоналістів (ОУН) на Українських Землях.

Безпосередньою метою збройних дій УПА і збройного підпілля є: а) боронити українські народні маси від терористичної, грабункової та розкладової політики московсько-більшовицьких окупантів, карати більшовицьких гайдуків за їхні знущання над народом; б) не дозволяти московсько-більшовицьким гнобителям міцно закріпитися на українських землях;

в) боронити від знищення та далі розбудовувати організаційні й морально-політичні позиції українського визвольного самостійницького руху на українських землях в СРСР; г) підготовляти ґрунт для революційної протибільшовицької боротьби на терені всього СРСР.

Наше неповне зведення, що його публікуємо в цьому Випуску, охоплює факти збройних дій УПА і збройного підпілля від початку січня до кінця червня 1948 р. Зведення бойових дій УПА і збройного підпілля за час від серпня до кінця грудня 1947 р. було опубліковане у Випуску ч. 4 (за вересень 1949 р.) Бюра Інформації УГВР.

1. 1. 48 р. в с. Війниця (р-н Демидівка, Рівен. обл.) повстанці спалили колгосп ім. Хрущова.

1. 1. 48 р. на Рясницьких хуторах (р-н Гоца, Рівен. обл.) була сутичка між повстанцями і групою емведистів, в якій ворог втратив 2-ох убитими.

1. 1. 48 р. в с. Шумляни (р-н Бережани, Терноп. обл.) емведисти, що робили облаву, зайшли до хати, де квартирував підпільник. Підпільник відкрив по емведистах вогонь та поранив 1-го з них; інші, відстрілюючись повтікали з хати. Одначе, в перестрілці був важко ранений один підпільник. Він кинув ще за емведистами гранату, а другою розірвався сам.

1. 1. 48 р. в с. Балинці (р-н Гвіздець, Станисл. обл.) підпільники обстріляли озброєних бандитів з ворожої адміністрації, що грабували в селян корови.

1. 1. 48 р. в с. Кип'ячка (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники знищили в сільраді всі документи.

В січні 1948 р. в с. Калюсик (р-н Віньківці, Кам'янець-Под. обл.) зліквідовано секретаря сільради за невідповідну поведінку з селянами.

2. 1. 48 р. в с. Коростів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

2. 1. 48 р. в лісі б. с. Мразниця (р-н Дрогобич, тієї ж обл.) група підпільників звела 6-годинний бій з відділом МВД. Оточені ворогом, підпільники пострілялися.

2. 1. 48 р. в с. Губичі (р-н Дрогобич, тієї ж обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

3. 1. 48 р. в лісі між сс. Лути-Лецівка (р-н Рожнітів, Станиславівської обл.) між підпільниками та емведівським відділом відбувся бій, в якому ворог утратив 2-ох убитими.

3. 1. 48 р. в с. Грабовець (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) повстанці обстріляли станицю стрибків, у наслідок чого один стрибок був ранений.

4. 1. 48 р. на Дублянському хуторі (р-н Демидівка, Рівен. обл.) 2-ох підпільників звели бій з 15-ма емведистами. В бою був убитий 1 емведист і упав один підпільник.

4. 1. 48 р. в с. Гніздичів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) атенатники підпілля важко поранили одного секретаря РК ЛКСМУ з Жидачева.

5. 1. 48 р. б. с. Тисів (р-н Болахів, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

5. 1. 48 р. в с. Любша (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД.

б. 1. 48 р. в с. Кам'янка-Липники (р-н Магерів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандитами з ОББ (“отдел барьби с бандітизмом”), які грабили в селян сіно.

В січні 1948 р. в с. Задеревач (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували капітана МВД, який приїхав до села на грабунок.

б. 1. 48 р. в с. П'ятничани (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) двох підпільників вийшло на емведівську засідку. Підпільники відкрили по емведистах вогонь, внаслідок чого був убитий сержант МГБ, а інші емведисти повтікали.

б. 1. 48 р. в с. Чемерин (р-н Олика, Волин. обл.) група підпільників мала сутичку з емведистами.

б. 1. 48 р. в с. Демінка Наддністрянська (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

б. 1. 48 р. в с. Рівня (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом емведистів, що конвоювали арештованих.

б. 1. 48 р. в с. Камінь (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що вели арештованих хлопців, уможливаючи останнім утечу.

7. 1. 48 р. більша група повстанців зустрілася з відділом МВД б. хуторів Весела Гора (р-н Підгайці, Терноп. обл.). Розпочалась перестрілка. Повстанці змусили своїм вогнем утихнути дві ворожі кулеметні ланки. Інші емведисти, побачивши своїх убитих і ранених, почали тікати і стріляти вгору ракети, взиваючи допомогу. Їм наспіли на допомогу емведівські відділи, що були в той час у довколишніх селах. Повстанці зайняли становища в долині б. с. Курдибанівна (р-н Бучач, Терноп. обл.), де були залишені фронтові окопи. Розпочався завзятий бій. По наступаючих, емведистах повстанці сипнули вогнем, від якого впало багато емведистів убитих і ранених. П'ять разів наступали на повстанські становища емведівські відділи й п'ять разів мусіли відступати, залишаючи вбитих і ранених, хоч їм наспіла підмога ще з м. Підгаєць. В бою ворог втратив 45 вбитих, повстанці — 14.

7. 1. 48 р. в с. Устечко (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою емведистів,

7. 1. 48 р. в с. Перекоси (р-н Войнилів, Станисл. обл.) групи підпільників звели під час облав бій з відділами МВД. В бою підпільники мали втрати.

7. 1. 48 р. в с. Берлоги (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти, шукаючи по хатах підвод, натрапили на квартируючих повстанців. Зав'язався бій, в якому ворог мав 2-ох убитих і 2-ох важко ранених.

7. 1. 48 р. в с. Дворіччя (р-н Микулинці, Терноп. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД.

7. 1. 48 р. в с. Загайці (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД.

7. 1. 48 р. була перестрілка між підпільниками й емведистами на прис. Збоїська (р-н Радехів, Львів. обл.).

7. 1. 48 р. в с. Дашава (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом МВД.

7. 1. 48 р. в с. Дуліби (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільник застрілив капітана МВД і ранив двох емведистів.

7. 1. 48 р. в с. Лаврині (р-н Магерів, Львів. обл.) підпільники зліквідували стрибка. Здобуто ППШ і гранати.

7. 1. 48 р. в с. Рясна Польська (р-н Брюховичі, Львів. обл.) повстанці зробили засідку на емведистів. Від повстанських куль один емведист був ранений.

7. 1. 48 р. в с. Рясна Руська (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) підпільники поранили 2-ох емведистів.

8. 1. 48 р. в с. Дуліби (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій квартирував підпільник. Відстрілів підпільника впав 1 емведист, а 2-ох було поранених. Оточений ворогами, підпільник понищив записки, годинник, порізав одяг та чоботи і розірвав себе гранатою.

8. 1. 48 р. в с. Головецько (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. Ворог утратив одного вбитого й одного раненого.

8. 1. 48 р. на шосе між сс. Холоїв-Добротвір (р-н Радехів, Львів. обл.) повстанці зліквідували начальника емведівського гарнізону й 1-го бійця МВД.

8. 1. 48 р. в с. Козлині (р-н Олександрія, Рівен. обл.) підпільники зліквідували комсомольця, що ходив зі зброєю й тероризував населення.

10. 1. 48 р. в лісі б. с. Ясениця Сільна (р-н Дрогобич, Дрогобицької обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

10.1. 48 р. в с. Борткові (р-н Красне, Львів. обл.) емведисти наскочили на хату, в якій квартирувало двох повстанців. Повстанці відкрили по ворогові вогонь і ранили двох емведистів. Зав'язався бій, у якому обидва повстанці загинули.

10. 1. 48 р. в с. Тростянець (р-н Верба, Рівен. обл.) була сутичка між повстанцями і стрибками.

10. 1. 48 р. в с. Денисів (р-н Козлів, Терноп. обл.) підпільники застрілили голову РВК, що тероризував населення. Здобуто автомат, пістолі і гранати.

12. 1. 48 р. у Новоселиці (р-н Вигода, Станисл. обл.) відбувся бій між емведистами і квартируючими в селі повстанцями. В бою впав 1 емведист і 2-ох повстанців.

12. 1. 48 р. в с. Ордів (р-н Радехів, Львів. обл.) боївка підпілля зліквідувала слідчого Радехівського РО МГБ і емведівського вислужника, що ходив зі зброєю.

12. 1. 48 р. в с. Коханівка (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою емведистів.

12. 1. 48 р. в с. Головецьке (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями, що прийшли по харчі для відділу УПА, і емведистами.

13. 1. 48 р. в с. Манаїв (р-н Залізці, Терноп. обл.) повстанці застрілили емведиста, який конвоював арештованих.

13. 1. 48 р. в лісі б. с. Суходіл (р-н Бібрка, Львів. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

14. 1. 48 р. в с. Стрілків (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками і емведистами.

14. 1. 48 р. в с. Лукавиця Гор. (р-н Сколе, Доогоб. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД.

14. 1. 48 р. в с. Бедриківці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) група емведистів і озброєних бандитів з адміністрації зустрілася з групою підпільників. Підпільники обстріляли бандитів, у наслідок чого були вбиті начальник МВД — гвардії майор і заступник райуповмінзагу — капітан, і ст. лейтенант МВД ранений.

14. 1. 48 р. в с. Яківцях (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) ем-

ведисти зайшли до хати, в якій під час перемаршу затрималися повстанці. Повстанці відкрили вогонь по емведистах. Емведисти почали тікати, але, приперті повстанцями до плота, прийняли бій. У бою 1 емведист загинув, а 1 був ранений.

14. 1. 48 р. в с. Поляниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між групою підпільників і відділом МВД.

15. 1. 48 р. в с. Дорожів (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

15. 1. 48 р. в с. Медвежа (р-н Дрогобич, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

15. 1. 48 р. в с. Буцнів (р-н Микулинці, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на хату, де квартирував підпільник. Зав'язалась перестрілка, в якій підпільник убив 1-го емведиста, та вистрілявши всі набої, щоб не попасти живим в руки ворога, повісився.

16. 1. 48 р. в с. Кропивник (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з відділом МВД.

16. 1. 48 р. в с. Бишки (р-н Козова, Терноп. обл.) була перестрілка між групою емведистів і 2-ма підпільниками.

16. 1. 48 р. в с. Доброгостів (р-н Дрогобич, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД, в якому ворог мав 1-го вбитого і 1-го раненого.

17. 1. 48 р. в с. Журів (р-н Заболотів, Станисл. обл.) підпільники застрілили 2-ох емведистів.

17. 1. 48 р. в с. Збора (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

18. 1. 48 р. в лісі б. с. Малехів (р-н Яричів, Львів. обл.) група емведистів знайшла криївку підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого оточені підпільники погинули.

18. 1. 48 р. в с. Красне (р-н Демидівка, Рівен. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Підпільники відкрили по ворогові вогонь, у наслідок чого впав лейтенант МВД, а сержант був смертельно ранений. Підпільники стріляли до ворога до останнього набою і, вкінці, щоб не попасти живими, пострілялися.

19. 1. 48 р. на Островських хуторах (р-н Верба, Рівен. обл.) була сутичка між 2-ма повстанцями і групою МВД.

19. 1. 48 р. в с. Хатки (р-н Золотники, Терноп. обл.) емведисти, шукаючи підвод, зайшли до хати, де квартирували повстанці. Зав'язалась перестрілка. Повстанець Гайдамака вискочив з хати й хотів стріляти до ворога, але йому затялася зброя. Тоді Гайдамака прикладом повалив найближчого емведиста. В той час емведистам прийшла на допомогу друга група. У важкому нерівному бою впало двох повстанців.

19. 1. 48 р. в с. Тростянець (р-н Верба, Рівен. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

19. 1. 48 р. в с. Веселівка (р-н Микулинці, Терноп. обл.) емведисти зустрілися з одним підпільником. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої підпільник згинув.

19. 1. 48 р. в с. Камінь (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільником і емведистами. Підпільник відступив.

20. 1. 48 р. на хуторі Козацька хата (р-н Мізоч, Рівен. обл.) 2-ох повстанців стрінули групу 20-ох емведистів. Після перестрілки повстанці відступили.

20. 1. 48 р. в с. Малі Вікнини (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.) повстанці знищили клуб.

20. 1. 48 р. на Островських хуторах (р-н Рафалівка, Рівен. обл.) 2-ох підпільників звело бій з 10-ма емведистами. В бою був убитий уповноважений МВД і важкоранений начальник РО МГБ.

20. 1. 48 р. в с. Заборонь (р-н Олександрія, Рівен. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

20. 1. 48 р. в с. Жовтанці (р-н Куликів, Львів. обл.) емведисти наскочили на хату, в якій квартирували повстанці. В бою ворог втратив 1-го вбитим і 1-го раненим. Від ворожої кулі загинув також 1 повстанець.

20. 1. 48 р. в с. Острів (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгосп,

20. 1. 48 р. в с. Ярушичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники поранили 2-ох емведистів.

20. 1. 48 р. в с. Кавчий Кут (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

21. 1. 48 р. в с. Вістова (р-н Калущ, Станисл. обл.) в сутичці з групою підпільників емведисти втратили 2-ох убитими й 1-го раненим.

21. 1. 48 р. в с. Рівня (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між групою МВД і повстанцями. Обидві сторони втрат не мали.

22. 1. 48 р. в с. Іграниця (р-н Великий Глубічок, Терноп. обл.) емведисти знайшли криївку підпільників. Підпільники, зачувши ворога, відкрили вхід і почали стріляти. Зав'язався нерівний бій. Побачивши своє безвихідне становище, підпільники понищили в криївці свій одяг та зброю і залишеними пістолями пострілялися.

22. 1. 48 р. в с. Соколець (р-н Пробіжна, Терноп. обл.) група емведистів зайшла до хати, де в той час квартирувало 2-ох підпільників. Підпільники відкрили по них автоматний вогонь, викинули гранати, і, вискочивши надвір, розпочали бій. В бою ворог втратив одного вбитим і 3-ьох раненими.

22. 1. 48 р. в с. Ярушичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували 2-ох участкових МВД.

23. 1. 48 р. на дорозі з с. Грані до с. Трипутні*) (р-н Дубровиця, Рівен. обл.) 3-ьох повстанців зустрілися з 2-ма групами емведистів. Розпочався нерівний бій. В перехресному вогні повстанці почали відступати, увесь час відстрілюючись. В той час з другого села прибула на підмогу емведистам 3-тя група емведівських бандитів. Повстанець Ярослав, щоб уможливити друзям відступ, заліг на рівному полі і стрілами зупинив ворогів. Через пів-години він сам один тримав бій з бандою емведистів. Поранив тяжко ворожого кулеметника й після того, як інші повстанці щасливо відступили, щоб не попасти живому в ворожі руки, відібрав собі життя.

24. 1. 48 р. в с. Цунів (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

24. 1. 48 р. в с. Полівці (р-н Підкамінь, Львів. обл.) емведівські грабжники, що ходили по хатах за харчами, зустрілися з одним підпільником. Розпочалась перестрілка. Підпільник змушений був відступити перед переважаючою силою ворога. В селі,

*) В оригіналі: Припутні.

одначе оточений більшою кількістю емведистів, дострілювався з автомата.

24. 1. 48 р. в м. Болехів (Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками і групою емведистів.

25. 1. 48 р. в с. Кропивник (р-н Калуш, Станисл. обл.) повстанці обстріляли бандитів з МВД, що вели арештованих.

25. 1. 48 р. в с. Печихвости (р-н Горохів, Волин. обл.) була сутичка між 2-ма повстанцями-кіннотчиками і групою МВД.

27. 1. 48 р. в с. Вибурів (р-н Козова, Терн. обл.) 2-ох підпільників звело бій з 50-ма емведистами. Бій тривав ок. годину. Підпільники, оточені ворогами, вистрілявши всі набойі, розірвали себе гранатами.

28. 1. 48 р. в с. Ішків (р-н Золотники, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на криївку, в якій було 2-ох підпільників. На заклик емведистів здатися, підпільник Юр відповів, що він знає і слухає тільки свого провідника й відкрив по емведистах вогонь. Оточені ворогом, підпільники понищили всі речі в криївці і порозривалися гранатами.

28. 1. 48 р. в с. Гниловоди (р-н Золотники, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на криївку підпільника. Після короткої перестрілки, підпільник розірвав себе гранатою.

28. 1. 48 р. в с. Курильче (р-н Скала-Подільська, Терноп. обл.) повстанці звели бій з групою МВД.

28. 1. 48 р. в с. Миколаїв (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники мали сутичку з групою емведистів.

28. 1. 48 р. на полі між сс. Глядки — Курівці (р-н Глубічок, Терноп. обл.) була перестрілка між емведистами й підпільниками.

28. 1. 48 р. в с. Рівня (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД.

28. 1. 48 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

28. 1. 48 р. в с. Берлоги (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) повстанці мали сутичку з групою МВД.

28. 1. 48 р. в м. Болехові (Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом емведистів.

29. 1. 48 р. в с. Новосілка (р-н Скалат, Терноп. обл.) банда озброєних партійців і емведистів ловила людей і примушувала їх

катуванням вписуватися до колгоспу. З будинку сільради далеко було чути крики катованих селян. Коли настав вечір, на сільраду наскочили повстанці. Вони обстріляли будинок, ранили інструктора РК КП(б)У, і зловили живим секретаря пропаганди РК КП(б)У. Після наскоку повстанців перелякані бандити якийсь час перестали тероризувати село.

30. 1. 48 р. в лісі б. с. Красне (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

30. 1. 48 р. в с. Стронятин (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) підпільники зліквідували участкового МВД.

30. 1. 48 р. на шляху між сс. Куца — Муравиця (р-н Млинів, Рівен. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, у наслідок чого вбито заступника начальника РО МГБ, а його охорона в паніці розбіглася.

30. 1. 48 р. в с. Обич (р-н Шумськ, Терноп. обл.) підпільники роззброїли “істребительний батальйон”. Здобуто 2 рушниці 1 автомат, 1 пістолю.

30. 1. 48 р. в с. Бужок (р-н Олесько, Львів. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД. Внаслідок бою ворог утратив 2-ох убитими і 2-ох раненими.

31. 1. 48 р. в с. Велдіж (р-н Вигода, Станисл. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів.

1. 2. 48 р. в с. Пирятин (р-н Верба, Рівен. обл.) в сутичці з підпільниками емведисти втратили 1-го вбитого й 1-го раненого.

В лютому 1948 р. в с. Вишенька (р-н Остріг, Рівен. обл.) підпільник виконав атентат на уповноваженого МВД.

2. 2. 48 р. в с. Ступки (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) повстанці здемолювали приміщення сільради і знищили колгосп.

3. 2. 48 р. в лісі б. с. Орів (р-н Дрогобич, тієї ж обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

3. 2. 48 р. в с. Скварява (р-н Золочів, Львів. обл.) емведівські бандити зустріли в одній хаті квартируючих повстанців. Повстанці розпочали бій, в яким вбили 2-ох емведистів, у тому числі 1-го лейтенанта, і 3-ьох поранили.

3. 2. 48 р. в с. Косів (р-н Білобожниця, Терноп. обл.) підпільники спалили колгосп. Згоріло все колгоспне, пограбоване у селян, майно.

3. 2. 48 р. б. с. Ямельниця (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

В днях 4 — 12. 2. 48 р. під час великої облави на один з підпільних осередків б. с. Синьовидське Вижне (р-н Сколе, Дрогобицької обл.) підпільники звели кілька сутичок з емведівськими відділами. В цих днях були також сутички між підпільниками й емведистами в Підгородцях і Сопіт, а теж біля с. Крушельниця та Корчин, того ж р-ну.

4. 2. 48 р. в с. Кропивник (р-н Калуш, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, в якому обидва підпільники, в безвихідному положенні, пострілялися.

4. 2. 48 р. в с. Малашівці (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з групою емведистів.

4. 2. 48 р. в лісі б. с. Орів (р-н Дрогобич, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою МВД. В цім же лісі була сутичка між повстанцями й емведистами 5. 2. 48 р.

4. 2. 48 р. в с. Печенія (р-н Глиняни, Львів. обл.) підпільники знищили кіноапарат.

В м. лютому 48 р. в с. Невірків (р-н Межиріччя, Рівен. обл.) 3-ьох підпільників підійшли до хати, де була оперативна група МВД. Зав'язався бій, у якому один підпільник загинув.

5. 2. 48 р. в лісі між сс. Орів — Синьовидне (р-н Дрогобич, Дрогоб. обл.) група підпільників мала сутичку з відділом МВД.

В лютому 48 р. в с. П'ятничани (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники поранили 1-го емведиста.

6. 2. 48 р. в с. Лучиці (р-н Сокаль, Львів. обл.) підпільники зліквідували райуповноваженого мінзагу, що грабив населення.

6. 2. 48 р. в с. Пирятин (р-н Верба, Рівен. обл.) була сутичка між двома повстанцями і групою емведистів, у результаті якої 1-го емведиста вбито, а 1-го поранено. В сутичці згинув також 1 повстанець.

7. 2. 48 р. в с. Орв'яниці (р-н Дубровиця, Рівен. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, у наслідок чого 3-ьох емведистів було вбито.

7. 2. 48 р. на Коловертській Колонії (р-н Межиріччя, Рівен. обл.) група емведистів зустріла двох повстанців. Повстанці обстріляли емведистів, у наслідок чого 1-го з-поміж них поранили.

8. 2. 48 р. в Майданських лісах (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) був бій між 3-ма підвідділами УПА й відділами МВД. В бою впало 24-ох повстанців і 120 ємведистів.

8. 2. 48 р. б. с. Довге (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

9. 2. 48 р. б. с. Орів (р-н Дрогобич, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД.

9. 2. 48 р. в с. Константинівка (р-н Вел. Бірки, Терноп. обл.) повстанці спалили канцелярію колгоспу.

9. 2. 48 р. в с. Котюжинці (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) повстанці звели бій з озброєними стрибками-комсомольцями, під час якого застрілили секретаря комсомолу. Рівночасно повстанці знищили приміщення клубу.

10. 2. 48 р. в с. Чижки (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) була сутичка між 3-ма повстанцями і групою ємведистів. В сутичці один ємведист був ранений, а 2-ох ранених повстанців дострілилося. Третій повстанець щасливо відступив.

10. 2. 48 р. в с. Раків (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці вбили партійця, що виганяв людей в ліс на вирубку дерева.

11. 2. 48 р. на дорозі, що веде до с. Будилів (р-н Козова, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками і групою ємведистів. Обидві сторони мали втрати.

12. 2. 48 р. б. с. Довга Войнилівська (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була перестрілка між групою підпільників і ємведистами.

12. 2. 48 р. в с. Ценів (р-н Козова, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями й ємведистами, під час якої загинув 1 повстанець.

13. 2. 48 р. в с. Вислобоки (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) повстанці зліквідували 2-ох ємведистів з погранвійськ МВД і голову сільради — організатора колгоспу, які тероризували населення.

13. 2. 48 р. в с. Цапівці (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом ємведистів.

13. 2. 48 р. в с. Ангелівка (р-н Товсте, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й ємведистами.

13. 2. 48 р. в с. Шляхтинець (р-н Великі Бірки, Терн. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради.

13. 2. 48 р. в с. Татаринці (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.) підпільники зустріли опергрупу МВД. Зав'язалась перестрілка, під час якої 2-ох емведистів убито та 2-ох поранено. Підпільники мали 1-го раненого.

13. 2. 48 р. в с. Волцнів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили з засідки участкового МВД і уповноваженого райкомпартії. Здобуто 1 ППС і 2 пістолі.

13. 2. 48 р. в с. Рахиня (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці зліквідували начальника лісопункту — партійця. Здобуто пістолю.

13. 2. 48 р. в с. Татаринів (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) 3-ьох повстанців звело бій з відділом МВД.

14. 2. 48 р. на хуторі с. Татаринці (р-н Вел. Дедеркали, Терноп. обл.) група емведистів, що робила облаву, зустріла в одній хаті повстанця. Повстанець викинув на емведистів крізь вікно гранати. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої, оточений ворогами, повстанець застрілився.

14. 2. 48 р. в с. Ходачків (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники обстріляли емведистів, що вели арештованих селян. Перелякані емведисти залишили арештованих і втекли.

14. 2. 48 р. на полі б. с. Крупець (р-н Червоноармійськ, кол. Радивилів, Рівен. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів, у наслідок чого один емведист був убитий.

15. 2. 48 р. в с. Бонищин (р-н Золочів, Львів. обл.) група емведистів зустрілася з 2-ма підпільницями: Іриною Захарчук і Іриною Кілярською. Під час перестрілки Ірина Захарчук упала важко ранена. Вона попросила Кілярську, щоб дострілила її, бо сама не має змоги. Кілярська дострілила подругу: опісля, оточена емведистами, застрілилася сама. Стріл не був цільний і емведисти забрали підпільницю Кілярську живою. Вона, однак, не дала себе санітарці забандажувати і з впливу крові на другий день померла.

15. 2. 48 р. в с. Лапшин (р-н Бережани, Терноп. обл.) емведисти, роблячи перевірку, зустріли в одній хаті підпільників. Підпільники відкрили по емведистах вогонь, у наслідок чого поранили двох із них. Самі підпільники втрат не мали.

15. 2. 48 р. в с. Кімната (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Підпільники викинули

наверх гранати й почали вискакувати. Зав'язався бій, у висліді якого, оточені ворогом, підпільники пострілялися.

15. 2. 48 р. в с. Човгани (р-н Болахів, Станисл. обл.) емведисти зайшли до хати, де тоді саме були повстанці. Повстанці відкрили по емведистах вогонь. Перелякані емведисти втекли.

16. 2. 48 р. в селі Романів (р-н Бібрка, Львів. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД. Ворог утратив у бою 7-ох убитими. Загинув також один повстанець. Він, вистрілявши всі набої, щоб не попасти в руки ворога, скочив у криницю.

16. 2. 48 р. в с. Тисів (р-н Болахів, Станисл. обл.) підпільники звели бій з групою МВД.

16. 2. 48 р. в с. Увин (р-н Лопатин, Львів. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів, у наслідок чого був ранений слідчий Берестецького РО МГБ.

16. 2. 48 р. в с. Теслугів (р-н Козин, Рівен. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, у наслідок чого був ранений уповноважений заготівлі, що грабив місцеве населення.

17. 2. 48 р. в с. Ясениця (р-н Кам'янка-Бузька, Львів. обл.) повстанці спалили колгосп.

17. 2. 48 р. на присілку Зимівки с. Орів (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) була сутичка між 2-ма повстанцями й емведистами.

18. 2. 48 р. в с. Заболотівці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою підпільників і відділом МВД.

18. 2. 48 р. в с. Ігровиця (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) відділ емведистів наскочив на хату, де квартирував підпільник. Він відкрив по емведистах вогонь, у наслідок чого один емведист був убитий, а один ранений. Оточений ворогом, у завзятому бою підпільник загинув.

18. 2. 48 р. в с. Ходачків (р-н Козлів, Терноп. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. Ворог втратив 2-ох убитими.

18. 2. 48 р. в с. Тучапи (р-н Заболотів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

19. 2. 48 р. група підпільників зліквідувала уповноваженого заготівлі Івано-Франківського р-ну (Львів. обл.).

20. 2. 48 р. на хуторі Устини б. с. Крижі (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з відділом МВД.

20. 2. 48 р. б. с. Духів (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) підпільники обстріляли партійних і емведівських бандитів, після чого ті втекли.

20. 2. 48 р. емведисти робили розшуки на хуторі Мокре с. Гаї Бережецькі (р-н Крем'янець, Терноп. обл.). Тут зустрілися з підпільниками, що почали по них стріляти. Ні одна сторона втрат не мала.

21. 2. 48 р. в с. Наталія (р-н Березнь, Рівен. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

21. 2. 48 р. в с. Топорів (р-н Лопатин, Львів. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

21. 2. 48 р. в с. Дубівці (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) підпільники спалили будинок сільради.

21. 2. 48 р. б. Обаринецького лісу (р-н Вел. Глубічок, Тернопільської обл.) 2-ох повстанців зустрілося з відділом МВД. Повстанці закидали ворога гранатами й зав'язався бій. Під час бою повстанець Джеря був ранений. Повстанець Шувар узяв раненого друга на плечі й відстрілюючись почав відступати. Вже близько села Шувар був важко ранений. Він заліг біля Джері і стріляв по ворогові, доки вистачило куль, а тоді дострілився з пістолі.

21. 2. 48 р. в с. Погорільці (р-н Рудки, Дрогоб. Обл.) повстанці застрілили двох емведистів.

21. 2. 48 р. в с. Брошнів (р-н Долина, Станисл. обл.) підпільники зліквідували автоматним вогнем 3-ьох емведистів, у тому числі представника МВД з області.

21. 2. 48 р. в с. Сливки (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого оточені підпільники пострілялися.

22. 2. 48 р. в с. Цінева (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) 35 емведистів наскочило на криївку 3-ьох підпільників. Підпільники почали стріляти по ворогові. Зав'язався бій, що тривав 6 годин. Врешті підпільники, оточені переважними силами ворога, вистрілявши всі набої, понижили всі речі біля себе та пострілялися.

22. 2. 48 р. в с. Івачів Гор. (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) повстанці спалили сільраду.

22. 2. 48 р. в с. Попелів (р-н Дрогобич, тієї ж обл.) група повстанців звела бій з провокативною бандою МВД, Ворог утратив 1-го вбитим і 3-ьох раненими.

23. 2. 48 р. в с. Медове (р-н Козова, Терноп. обл.) був бій між групою повстанців і відділом МВД. У висліді бою ворог мав одного вбитого й одного раненого.

23. 2. 48 р. в с. Раковець (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на криївку повстанців. Зав'язався бій, у висліді якого повстанці погинули.

23. 2. 48 р. в с. Погірці (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД, Ворог утратив 2-ох убитими й 1-го важно раненого.

24. 2. 48 р. в с. Передільниці (р-н Доброміль, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців та емведівськими відділами.

25. 2. 48 р. в с. Ясень (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) відділ емведистів наскочив на криївку повстанців. У бою з емведистами, оточені ворогом, повстанці пострілялися.

25. 2. 48 р. в с. Тужилів (р-н Калуш, Станисл. обл.) повстанці зліквідували участкового МВД і ранили одного емведиста.

25. 2. 48 р. в с. Івачів Гор. (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) в одній хаті емведівський відділ оточив підпільника. Підпільник почав по ворогові стріляти. У висліді перестрілки підпільник згинув.

27. 2. 48 р. в с. Дев'ятин (р-н Червоноармійськ (Радивилів), Рівен. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою емведистів. Під час перестрілки був важко ранений підпільник і непритомний попав у руки емведистів. Не зважаючи на нелюдські тортури, підпільник мовчав, не зрадив підпільних таємниць і загинув замучений у РО МГБ.

28. 2. 48 р. в с. Нагірці (р-н Новий Милятин, Львів. обл.) група підпільників звела бій з емведівськими відділами. Під час бою згинув 1 підпільник. По ворожій стороні був убитий оперуповноважений МВД, а 2-ох бійців було ранених.

28. 2. 48 р. на полі б. с. Лисичники (р-н Заліщики, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

Ніччю з 28 на 29. 48 р. в с. Ст. Почаїв (р-н Почаїв, Терноп. обл.) група підпільників зустрілася з емведистами. Підпільники

відкрили по емведистах вогонь, у наслідок чого 1 емведист був убитий.

28. 2. 48 р. в с. Липа (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між відділом МВД і підпільниками.

28. 2. 48 р. на прис. Лісова (р-н Жовква, Львів. обл.) бандити з МВД і озброєної адміністрації зайшли на подвір'я господаря, в якого були повстанці. Повстанці привітали їх вогнем. Перелякани бандити втекли до хати і звідси відстрілювалися. В перестрілці втрат не мала жодна сторона.

28. 2. 48 р. в с. Рокитно (р-н Брюховичі, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

28. 2. 48 р. в с. Сихів (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) двох підпільників звело бій з відділом МВД. У висліді бою по обох сторонах було по 1-му вбитому.

29. 2. 48 р. в с. Великі Глібовичі (р-н Бібрка, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами. Обидві сторони мали по 1 вбитому.

29. 2. 48 р. в лісі б. с. Крива (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

29. 2. 48 р. в с. Млиниська (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

1. 3. 48 р. в с. Буховичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили стрибка, якому МГБ доручило вбити місцевого підпільника.

1. 3. 48 р. в с. Рудники (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій квартирували повстанці. Зав'язалась перестрілка, в якій ворог утратив 2-ох вбитими.

1. 3. 48 р. в с. Бишів (р-н Радехів, Львів. обл.) бандити з Бишівського гарнізону обскочили криївку, в якій перебувало 3-ьох підпільників. Підпільники вискочили з криївки і протягом 4-ох годин вели завзятий, геройський бій. У бою впало двох емведистів убитими, а 3-ох раненими. На поміч гарнізонникам прийшло ще 20 емведистів. Оточені переважаючими силами ворога, перші впали підпільники Байда і Явтух. Підпільник Задирака сам вів ще бій цілу годину, а коли вистріляв усі набої, знищив автомат і останньою кулею з пістолі відібрав собі життя.

2. 3. 48 р. в с. Городищі (р-н Олександрія, Рівен. обл.) підпільники виконали атентат на завідувача районного відділу сільськогосподарства. Разом із завідувачем зліквідовано 1-го емведиста і спалено контору колгоспу.

В м. березні 1948 р. в с. Мартинівка (р-н Бахмач, Чернігівська область) виконано атентат на партійця — завгоспа колгоспу, який знущався над народом.

3. 3. 48 р. б. с. Церківна (р-н Болехів, Станисл. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД. По стороні ворога були вбиті лейтенант і сержант МВД.

3. 3. 48 р. в м. Смотрич (Кам'янець-Поділ. обл.) знищено пам'ятник Леніна, що був у центрі міста.

3. 3. 48 р. в с. Гординя (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) відділ емведистів, оточивши село, почав робити розшуки. В той час у селі квартирували повстанці й підпільники. Вони під командою сотенного УПА Орленка майже цілий день вели бій з ворогом, у наслідок чого впало 15 емведистів, а п'ятьох було ранених. В бою згинув героємською смертю сотен. Орленко.

3. 3. 48 р. в с. Куськівці М. (р-н Ланівці, Терноп. обл.) повстанці знищили телефонне устаткування.

3. 3. 48 р. повстанці вимінували залізничний міст на річці Зубрі б. с. Вербіж (р-н Щирець, Львів. обл.).

4. 3. 48 р. в лісі б. с. Кульчиці (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, у якому впало 15 емведистів, а 5-ох було ранених. Оточені переважними силами ворога, підпільники пострілялися.

4. 3. 48 р. рій УПА під командуванням к-ра Стаха провів акцію на колгосп і на станицю стрибків в с. Сусідовичі (р-н Самбір, Дрогоб. обл.). Повстанці спалили колгосп, знищили кінопересувку й поранили 1-го стрибка.

4. 3. 48 р. в с. Вороблевичі (р-н Мединичі, Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли озброєних бандитів з райцентру, що прибули в село виганяти людей на лісорубку. Перелякані бандити разом із раненими втекли.

4. 3. 48 р. в с. Підгірки (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільники зліквідували завідуючого будівництва при РВК — явного агента МВД.

5. 3. 48 р. б. с. Климець (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. В бою згинув 1 повстанець, а ворог утратив 5-ох убитими і 3-ох раненими.

6. 3. 48 р. б. с. Вижлів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД. В бою ворог утратив 4-ох убитими та 2-ох раненими.

6. 3. 48 р. в с. Станислав (р-н Глиняни, Львів. обл.) підпільники спалили клуб.

6. 3. 48 р- в с. Шестакові (р-н Рівне, цієї ж обл.) відділ емведистів обскочив хату, в якій була криївка підпільників. Коли емведисти відкрили вхід криївки, на них посипались стріли й вони перелякані відскочили від будинків. Розпочався 2-годинний бій. Двох підпільників з боєм проривались крізь оточення, а 2-ох інших друзів за той час нищило всі речі, що залишилися в криївці. Після того, щоб не попасти живими в руки ворога, пострілялися.

7. 3. 48 р. пвд. УПА під командою хор. Романа звів бій із відділами МВД, що робили облаву в лісі між сс. Лаврів, Нанчілка Ве., Нанчілка Мала, Тиха (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.). Вранці о год. 6-ій стежа пвд-у повідомила, що с. Нанчілка Вел. обставлене ворожими заставами. О год. 9:30 хор. Роман, будучи біля стійкового, завважив ворожу розстрільну, що посувалася в напрямі їхньої криївки. Він вислав стійкового, щоб повідомив про це групу повстанців, що квартирували недалеко, а сам із ще одним стрільцем заліз і ждав ворога. Коли емведисти приблизилися, хорунжий відкрив по них вогонь. “Вніманіє, ребята”, — крикнув емведівський офіцер — “здесь Тараско. Будет бой крепкій”. Хорунжий Роман почувся з групою й зав’язався завзятий бій. В бою був ранений віст. Вовк, якого група забрала з собою. Ворог, поражений сильним повстанським вогнем, на хвилину затримався. З того скористалась група й подалась потоком Грабовим. За повстанцями непомітно посувалися емведисти і, коли група завертала з потоку в напрямі лісу “Яблінки”, сильним вогнем вдарили по ній з-заду і з правого боку. Хор. Роман дав наказ залягти й відкрити сильний вогонь по ворогові. Зав’язався бій, в якому емведисти спанікувались і перестали стріляти. З їхнього боку долітали тільки крики ранених. Під час перестрілки був ра-

нений віст. Крук. Група в бойовому ладі подалася далі в напрямі лісу “Яблінки”. Емведисти, діставши сильного прочухана, затрималися й вже далі не переслідували групу. На верху “Яблінка” група натрапила на емведівські застави, розставлені хребтом що 100 — 150 м. Наказ хорунжого: “Упрорив!” Група розтягнулася розстрільною та з окликом “Слава!” зліквідувала першу ворожу заставу. Пересуваючись далі хребтом, група натрапила на другу ворожу заставу та в короткому бою зліквідувала її. Третя емведівська застава, йдучи на поміч, натрапила на ланкового Березу, що вбив 1-го емведиста й не дозволив обстрілювати повстанську групу з боку. Повстанці, пробившись крізь ворожі застави, подалися в напрямі с. Ханова, а вслід за ними посувалися емведисти й час-від-часу обстрілювали групу. Коли емведисти підступилися дуже близько, повстанець Вільний цільними стрілами з десятизарядки примусив їх затриматися. В дальшому відступі на полянці зустрілися вони з іншою групою емведистів. Знову зведено з нею короткий бій. Ворог наступав також з села Росохи. Не зважаючи на виснаження тифом і зимою, повстанці відступали далі. Відпочиваючи, підвідділ звів з емведистами ще одну перестрілку. Емведисти вже не мали відваги близько наступати. Повстанці сміялися з них і кричали: “Ванька, ходи ближче, получиш медалі!” Після відпочинку група подалася далі горами понад с. Нанову. Емведисти вже за нею не йшли. Бій тривав на трасі 4-ох км. Ворог утратив 19 вбитими й невідоме число раненими. По стороні повстанців було 2-ох вбитих.

7. 3. 48 р. в м. Болехів (Станисл. обл.) підпільники звели бій з відділом емведистів, у якому впало двох підпільників.

7. 3. 48 р. в с. Добрівляни (р-н Калущ, Станисл. обл.) повстанці зліквідували заступника директора МТС, який організував по селах району колгоспи. Здобуто 1 рушницю.

7. 3. 48 р. в с. Корналовичі (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) повстанці зробили засідку на емведистів. Від повстанських куль впало двох емведистів з охорони радгоспу.

7. 3. 48 р. в с. Оборощин (р-н Пустомити, Львів. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

8. 3. 48 р. в лісі б. с. Рожанка Нижня (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група емведистів наскочила на табір повстанців з вд. ім. Б. Хмельницького. Зав'язалась перестрілка, під час якої був ране-

ний чотовий Площ. Він відступав у напрямі верха Магой і тут зустрівся з другою групою емведистів. У перестрілці чотовий згинув, убивши двох емведистів.

8. 3. 48 р. на хуторі р. с. Синівці (р-н Ланівці, Терноп. обл.) з відділом емведистів зустрівся один підпільник. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої, оточений ворогом, підпільник згинув.

8. 3. 48 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) у бою з групою повстанців було ранених 3-ох емведистів.

10. 3. 48 р. в лісі б. с. Сушиця Вел. (р-н Хирів, Дрогоб. обл.) пвд. УПА під командою чотового Чорного мав перестрілку з емведистами.

11. 3. 48 р. б. с. Волошинової (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

Того ж дня б. с. Волошинової в лісі група повстанців і підпільників під командою к-ра Стаха звела 3-годинний бій з відділом емведистів. У бою впали 1 повстанець, 3-ох підпільників і санітарка УЧХ. Ворог мав 6-ох вбитими і 8-ох ранених.

11. 3. 48 р. в с. Довголука (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники вбили участкового МВД.

11. 3. 48 р. в с. Буянів (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом емведистів.

12. 3. 48 р. на дорозі б. с. Кугаїв, (р-н Пустомити, Львів. обл.) група підпільників мала сутичку з емведівським відділом.

12. 3. 48 р. в с. Угольна (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли міліціонерів; міліціонери в паніці втекли.

12. 3. 48 р. в с. Куропатники (р-н Козова, Терноп. обл.) підпільники обстріляли емведистів, що робили перевірки. Перелякані емведисти втекли аж до с. Баранівки, залишаючи 1-го вбитого. Підпільники здобули 1 автомат.

12. 3. 48 р. в райцентрі Перегінсько (Станисл. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. В бою ворог утратив 3-ох убитими, в тому числі ст. лейтенанта й сержанта МВД.

12. 3. 48 р. в райцентрі Калуш (Станисл. обл.) підпільники зліквідували вдень заступника директора МТС по політчастині, що організував по селах району колгоспи.

13. 3. 48 р. в с. Човгани (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом МВД.

13. 3. 48 р. в с. Покрівці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з емведівським відділом.

13. 3. 48 р. в с. Малехів (р-н Н. Яричів, Львів. обл.) повстанці роззброїли “істребітелів” і зліквідували заступника “істреб. батальйону”.

13. 3. 48 р. в с. Незнанів (р-н Кам’янка Бузька, Львів. обл.) 30 емведистів зустрілося з двома квартируючими підпільниками. Зав’язався бій, у висліді якого смертю героїв загинули обидва підпільники. Ворог свої втрати законспірував.

13. 3. 48 р. в с. Немилів (р-н Радехів, Львів. обл.) група підпільників вийшла на емведівську засідку. Під час перестрілки був убитий один підпільник.

14. 3. 48 р. в с. Волошиново (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) повстанці з вд. ім. Б. Хмельницького звели в двох місцях бій з відділами МВД, що робили облаву. В бою ворог утратив 3-ох убитими і 3-ох раненими. По боці повстанців було двох убитих.

14. 3. 48 р. стрільці з пвд. УПА під командуванням ст. бул. Березного зліквідували капітана МВД — командира охорони в’язнів, що працювали при вирубці лісу в с. Райтаревичі (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.); двох сержантів, що їх зловлено живими, роззброєно й відпущено. Здобуто 3 десятизарядки, пістолю й амуніцію.

14. 3. 48 р. на полях б. с. Мислова (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

14. 3. 48 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти зустрілися з групою повстанців. Зав’язався бій, у якому 2-ох емведистів ранено.

14. 3. 48 р. в м. Болахів (Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведівським відділом.

15. 3. 48 р. в с. Гериня (р-н Болахів, Станисл. обл.) емведисти, роблячи розшуки, зайшли до хати, в якій був у той час один підпільник. Підпільник відкрив по ворогах вогонь. У бою впало 2-ох емведистів, а підпільник важко ранений, дострілився.

15. 3. 48 р. в с. Кальна (р-н Болахів, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом стрибків та емведистами.

15. 3. 48 р. в м. Бережани (Терноп. обл.) підпільники вбили 1-го емведиста й одного поранили.

16. 3. 48 р. в с. Тишковичі (р-н Мединичі, Дрогоб. обл.) підпільники спалили канцелярію сільради.

16. 3. 48 р. в с. Мшанець (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) група емведистів зайшла до хати, в якій квартирував у той час один підпільник. Підпільник вискочив з хати й відкрив по емведистах вогонь. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої підпільник загинув.

16. 3. 48 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД. В бою повстанці вбили 1-го емведиста і здобули торби з документами. Емведисти відступили.

17. 3. 48 р. на Білівських хуторах (р-н Клевань, Рівен. обл.) група підпільників мала сутичку з рейдувочною групою емведистів.

17. 3. 48 р. на присілку Гутисько (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники поранили двох бандитів з райцентру, що тероризували населення.

18. 3. 48 р. в с. Дідушичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандою МВД.

18. 3. 48 р. в м. Болахів (Станисл. обл.) підпільники звели бій з емведівським відділом.

19. 3. 48 р. в с. Галівка (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) група емведистів наскочила на криївку 4-ох повстанців і підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого повстанці й підпільники в безвихідному становищі пострілялися останніми кулями.

19. 3. 48 р. в с. Мазурівка (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

19. 3. 48 р. на шляху поміж сс. Янківці — Пушківці (р-н Ланівці, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

19. 3. 48 р. в с. Незнанів (р-н Кам'янка Бузька, Львів. обл.) емведисти зустрілися з 2-ма підпільниками, що відкрили по емведистах вогонь. Зав'язався бій, у висліді якого оточені ворогом підпільники, щоб не попасти в руки ворога, пострілялися.

20. 3. 48 р. на терені сс. Воля Районова і Страшевичі (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) група повстанців і підпільників під ком. к-ра Стаха звела 5-годинний бій з відділами емведистів. По стороні ворога було 8 вбитих і 9 ранених.

20. 3. 48 р. в с. Ролів (р-н Дрогобич цієї ж області) була перестрілка між повстанцями й відділом МВД.

20. 3. 48 р. на залізничній станції Прошова (р-н Вел. Бірки, Терноп. обл.) підпільники роззброїли технорука спиртзаводу — партійця.

20. 3. 48 р. в с. Мізунь Новий (р-н Вигода, Станисл. обл.) повстанці спалили міст вузьколінійної залізнички.

21. 3. 48 р. в с. Ялинковате (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

22. 3. 48 р. повстанці спалили колгосп с. Ясениця (р-н Кам'янка Бузька, Львів. обл.).

23. 3. 48 р. в с. Креховичі (р-н Долина, Станисл. обл.) емведисти зайшли на подвір'я секретаря сільради, в якого в той час було 2-ох повстанців. Повстанці вискочили надвір і відкрили по емведистах вогонь. У перестрілці 1 повстанець загинув, а другий відступив.

23. 3. 48 р. в с. Сваричів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) був бій між підпільниками й емведівським відділом.

23. 3. 48 р. на хуторі Маринка (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого оточені підпільники загинули.

23. 3. 48 р. в с. Тисовець (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й емведистами.

24. 3. 48 р. в с. Залокоть (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що тримали засідку, в наслідок чого один емведист був убитий, а двох ранених.

24. 3. 48 р. в с. Прошова (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) повстанці спалили приміщення сільради й покарали смертю місцевого кандидата в партію.

25. 3. 48 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти вдерлися до хати, де квартирували в той час підпільники. Підпільники привітали їх вогнем, у наслідок чого впав убитий 1 емведист, а кількох було ранених. Підпільники взяли від вбитого автомат і разом із селянами з цієї хати пробоем відступили. Емведисти почали на хату наступати аж уранці, але в ній уже нікого не було.

25. 3. 48 р. в с. Мушкатівка (р-н Борщів, Терноп. обл.) відбувся бій між групою підпільників і відділом МВД. Ворог утратив 3-ох убитими і 2-ох раненими. В бою загинуло 2-ох підпільників.

25. 3. 48 р. в с. Хоростів (р-н Копичинці, Терноп. обл.) у бою з повстанцями емведисти втратили 2-ох убитими.

25. 3. 48 р. в с. Тростянець (Глинянщина, Львів. обл.) підпільники зліквідували двох стрибків.

26. 3. 48 р. в с. Орлів (р-н Дрогобич цієї обл.) повстанці обстріляли відділ емведистів, що вдерлися до хати одного селянина. Від повстанських стрілів упало 2-ох емведистів, а інші втекли.

28. 3. 48 р. в с. Дашава (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили одного емведиста, а одного поранили.

29. 3. 48 р. в с. Малі Бережці (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на хату, де лікувався хворий повстанець. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої хворий повстанець у безвихідному становищі застрілювався.

29. 3. 48 р. в с. Губичі (р-н Дрогобич, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

30. 3. 48 р. в с. Ступниця (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) підпільники зробили засідку на партійних бандитів, що організували колгоспи. У висліді засідки були вбиті: голова комунального відділу — підполковник ЧА та 3-ій секретар райкому партії, що мав за собою 19 років злочинної партійної діяльності. Інші бандити поранені, розбіглися.

30. 3. 48 р. в с. Бужани (р-н Берестечко, Вол. обл.) повстанці знищили в сільраді всі документи і здемолювали клуб.

30. 3. 48 р. в с. Лещатові (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці зліквідували фінагента, що не зважаючи на пересторогу з боку підпілля, тероризував безперервно село.

31. 3. 48 р. на Бабинських хуторах (р-н Гоща, Рівен. обл.) бандити з МГБ наскочили на криївку двох підпільників. У висліді перестрілки, оточені підпільники пострілялися.

31. 3. 48 р. в с. Хитрейки (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники здемолювали сільраду, клуб, молочарню та знищили телефонне сполучення з райцентром.

1. 4. 48 р. в с. Лісневичі (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД. В бою загинув один підпільник. Ворожі втрати: 2-ох убитих і кількох ранених.

1. 4. 48 р. в лісі б. с. Буянів (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою емведистів і повстанцями.

2. 4. 48 р. в лісі б. с. Слобода Бол. (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

2. 4. 48 р. повстанці спалили міст вузьколінійної залізнички між сс. Спас — Луги (р-н Рожнітів, Станисл. обл.).

2. 4. 48 р. в лісі б. м. Болехів (Станисл. обл.) підпільники застрілили двох партійців.

2. 4. 48 р. в с. Передмірна (р-н Ланівці, Терноп. обл.) підпільники знищили приміщення клубу.

2. 4. 48 р. в лісі б. с. Поточисько (р-н Чернелиця, Станисл. обл.) була перестрілка між групою МВД і підпільниками.

2. 4. 48 р. в с. Мильча Мала (р-н Верба, Рівен. обл.) підпільники підпалили колгосп.

2. 4. 48 р. в с. Підвисока (р-н Козин, Рівен. обл.) була перестрілка між групою повстанців і емведистами.

2. 4. 48 р. в с. Белзець (р-н Золочів, Львів. обл.) двох підпільників вийшли на емведівську заставу. Вони обстріляли емведистів, в наслідок чого двох емведистів поранили. Один із раних другого дня помер.

2. 4. 48 р. в лісі б. с. Шершенівці (р-н Борщів, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

3. 4. 48 р. в с. Лішня (р-н Шумськ, Терноп. обл.) група МВД застала в хаті підпільника. Він відкрив по емведистах вогонь, у наслідок якого один емведист упав убитий. Підпільнику бою загинув.

3. 4. 48 р. в с. Тейсарів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільником і відділом емведистів.

В квітні 1948 р. в районі Підбуж (Дрогоб. обл.) в сс. Майдан, Довге, Кропивник, Ст. Опака повстанці знищили телефонну лінію.

3. 4. 48 р. в с. Буянів (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом емведистів.

3. 4. 48 р. на полі б. с. Вербилівці (р-н Букачівці, Станисл. обл.) група повстанців звела бій із відділом МВД.

В квітні 48 р. в районі Підбуж (Дрогоб. обл.) в сс. Сторонна, Підманастирок, Кропивник Нов., Ждана — підпільники понищили приміщення сільрад.

3. 4. 48 в лісі б. с. Чижки (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) рій повстанців під ком. ст. бул. Березного разом із декількома підпільниками звели бій з опергрупою МВД. В бою одного емведиста убито і двох ранено.

3. 4. 48 р. в с. Тейсарів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) один підпільник зустрівся з 8-ма гарнізонниками. Зав'язався короткий завзятий бій, під час якого ранений підпільник розірвав себе гранатою.

4. 4. 48 р. в с. Сулятичі (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) повстанці знищили документи в сільраді.

4. 4. 48 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці обстріляли 3-ох стрибків, що грабували селян. Один стрибок був убитий, один поранений попав в руки повстанцям, а один ранений утік.

У квітні 48 р. під час облави на ліс б. сс. Голодівка — Дібринів (р-н Рогатин, Станисл. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД. У висліді бою ворог втратив 7-ох вбитими і 3-ох раненими.

4. 4. 48 р. в с. Повче (р-н Верба, Рівен. обл.) підпільники підпалили колгосп.

4. 4. 48 р. в с. Куровичі (р-н Глиняни, Львів. обл.) повстанці роззброїли охорону тартаку.

4. 4. 48 р. б. с. Ляшки Муровані (р-н Н. Яричів, Львів. обл.) підпільники зліквідували емведиста з охорони радіовисильні.

5. 4. 48 р. в с. Липовець (р-н Дрогобич, Дрогоб. обл.) відділ емведистів наскочив на господарство, де була криївка підпільників. Зав'язався бій, у якому оточені підпільники погинули.

5. 4. 48 р. в с. Гончари (р-н Винники, Львів. обл.) була сутичка між повстанцями й емведівським відділом.

5. 4. 48 р. в лісі б. с. Буянів (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведівським відділом.

6. 4. 48 р. в сс. Ізидорівка та Крехів (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники здемолували приміщення сільради та знищили телефонні апарати,

6. 4. 48 р. в с. Братківці (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли грабіжників з райцентру, які ходили по селі за м'ясопоставками. Двох грабіжників поранено. Інші втекли.

6. 4. 48 р. в с. Баличі (р-н Мостиська, Дрогоб. обл.) підпільники зустріли організатора колгоспу й ранили начальника рай-контори мінзагу.

7. 4. 48 р. в с. Ріпчиці (р-н Мединиця, Дрогоб. обл.) підпільники спалили будинки, призначені для колгоспу.

7. 4. 48 р. в с. Конюшки (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) пограничники, що робили розшуки, зайшли до хати, де квартирувало двох повстанців. Повстанці відкрили по них вогонь, у наслідок чого вбили одного пограничника, а одного ранили. Опісля викинули гранати й вискочили надвір. Зав'язався бій. Оточені емведистами повстанці не могли прорватись і пострілялися.

7. 4. 48 р. в с. Калинівка (р-н Стрілища, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками і відділом МВД, під час якої один підпільник був легко ранений.

8. 4. 48 р. в с. Фійна (р-н Жовква, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

8. 4. 48 р. підпільники спалили міст вузьколінійної залізнички б. с. Липовиця (р-н Рожнітів, Станисл. обл.).

8. 4. 48 р. в с. Бутлів (р-н Ланівці, Терноп. обл.) була перестрілка між групою МВД і одним підпільником. Підпільник, обстрілявши емведистів, відступив.

9. 4. 48 р. в с. Угорськ (р-н Шумськ, Терноп. обл.) повстанці зробили засідку на емведистів, що верталися до райцентру з пограбованим селянським майном. Від сильного повстанського вогню впало 2-ох емведистів, у тому числі райуповноважений Скоп'юк.

9. 4. 48 р. в лісі між сс. Рахиня — Слобода Долинська (р-н Долина, Станисл. обл.) підпільники зліквідували механіка Долинської автобази, що ходив зі зброєю і слідкував за рухами повстанців.

10. 4. 48 р. в с. Подусів (р-н Болшівці, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД. Один підпільник у сутичці був ранений.

10. 4. 48 р. в с. Липовиця (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка між групою МВД і підпільниками.

10. 4. 48 р. на хуторі Березина (р-н Верба, Рівен. обл.) відбувся бій між групою повстанців і відділом МВД. У висліді пов-

станці поранили двох емведистів. Інші емведисти втекли до с. Повча.

10. 4. 48 р. в с. Волиця Барилова (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники знищили клуб.

10. 4. 48 р. в с. Полюхів (р-н Глиняни, Львів. обл.) підпільники знищили кіноапарат.

11. 4. 48 р. в с. Лівчиці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували уповноваженого заготівлі, що повертався з села до району.

11. 4. 48 р. повстанці покарали смертю провокатора МВД з с. Цінева (р-н Рожнітів, Станисл. обл.), що помагав партійним емведівським злочинцям вивозити дня 21. 10. 47 р. українське населення на Сибір.

11. 4. 48 р. в с. Дороговиже (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники знищили клуб.

11. 4. 48 р. в с. Рожанка (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) повстанці наскочили на хату, де затрималися емведисти. Від повстанських пострілів впало двох емведистів.

11. 4. 48 р. в с. Козара (р-н Букачівці, Станисл. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД. В бою ворог утратив 2-ох вбитими. Підпільники втрат не мали.

12. 4. 48 р. віст. Гамалія з одним стрільцем з відділу ім. Б. Хмельницького в с. Рожанка Нижня (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) обстріляли емведистів, що квартирували в хаті одного господаря.

12. 4. 48 р. в с. Манастирець (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради, молочарні, знищили документи й забрали два телефонні апарати. Разом з приміщенням згоріло збіжжя, призначене більшовиками на засів у проектованому в тому селі колгоспі.

12. 4. 48 р. в с. Тарнавка (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) повстанці знищили сільраду, клуб і молочарню.

12. 4. 48 р. в райцентрі Мединиця (Дрогоб. обл.) повстанці зробили засідку на озброєну банду організаторів колгоспу. Від повстанських пострілів один бандит був убитий, а двох ранених.

12. 4. 48 р. в с. Горуцько (р-н Мединиця, Дрогоб. обл.) підпільники зробили засідку на озброєних більшовицьких вислужників. У висліді засідки двох вислужників убито, та тяжко поранено одного емведиста. Здобуто 1 автомат.

12. 4. 48 р. в с. Башківці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, що були на засідці.

12. 4. 48 р. в лісі б. с. Антонівці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з відділом МВД.

12. 4. 48 р. на хуторі Подоляни (р-н Шумськ, Терноп. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

12. 4. 48 р. на дорозі з с. Стіжка до Антоновець (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

13. 4. 48 р. підвідділ УПА під ком. ст. віст. Сиротюка в лісі б. с. Либохора (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) зайшов до працюючих лісорубів. Повстанці знищили приладдя до вирубки лісу й забрали державні коні, а з лісорубами зробили мітинг і розпустили їх додому.

13. 4. 48 р. в сс. Бережниця, Рогізно, Журавків (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) повстанці здемолювали приміщення сільради й молочарень.

13. 4. 48 р. в с. Корналівка (р-н Ланівці, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом емведистів.

13. 4. 48 р. в с. Бистриця (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили вдень участкового МВД.

Від 12 до 14. 4. 48 р. в лісі б. с. Ілів (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) повстанці мали двічі сутички з відділами МВД. Від повстанських куль впало 3-ох емведистів.

14. 4. 48 р. в с. Сілець Беньків (р-н Кам'янка Бузька, Львів. обл.) повстанці здемолювали приміщення клубу.

15. 4. 48 р. група повстанців мала перестрілку з відділом емведистів під лісом б. с. Голівка (р-н Остріг, Рівен. обл.).

15. 4. 48 р. в с. Бондарі (р-н Верба, Рівен. обл.) була перестрілка між підпільником і групою емведистів. Оточений ворогами підпільник загинув.

15. 4. 48 р. в с. Качанівка (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) підпільники з засідки ранили уповноваженого для збирання контингенту, що в нелюдський спосіб грабив населення.

15. 4. 48 р. в с. Вороблевиці (р-н Мединиця, Дрогоб. обл.) був бій між групою повстанців і емведистами. В бою ворог мав 1-го вбитого лейтенанта МГБ і важко раненого сержанта, що незабаром помер.

15. 4. 48 р. в с. Бистриця (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили вдень участкового МВД.

15. 4. 48 р. в с. Крушельниця (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили лейтенанта МГБ.

15. 4. 48 р. б. с. Бринці Церковні (р-н Нові Стрілища, Дрогобицької обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

16. 4. 48 р. в с. Лисятичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між двома підпільниками й опергрупою МВД, у наслідок чого впало двох емведистів та один був поранений. Інші втекли до сільради й телефонували в райцентр по допомогу.

16. 4. 48 р. в лісі б. с. Башківці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була перестрілка між групою МВД і повстанцями.

17. 4. 48 р. в лісі б. с. Стрільбичі (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. В бою впало двох емведистів, а трьох було ранених. По стороні повстанців був один убитий.

17. 4. 48 р. в с. Новосілки (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) двох повстанців мали сутичку з відділом МВД.

17. 4. 48 р. в с. Савчиці (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) емведисти зайшли до хати, де був підпільник. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої оточений ворогом підпільник загинув.

17. 4. 48 р. в лісах на поляні Соколів (р-н Вигода, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом емведистів.

17. 4. 48 р. в лісі б. с. Нинів Дол. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

18. 4. 48 р. в с. Волцнів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) емведисти підглянули, що в одній хаті квартирують повстанці й обскочили хату. Повстанці відкрили по емведистах вогонь, у наслідок чого 3-ох емведистів загинуло, а один був важко поранений. Повстанці відступили без утрат.

18. 4. 48 р. на полі б. с. Кустин (р-н Олександрія, Рівен. обл.) емведисти зустрілися з двома підпільниками. Підпільники відкрили по ворогові вогонь, у наслідок чого був убитий 1 емведист.

18. 4. 48 р. на полях б. с. Лозівка (р-н Нове Село, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою емведистів. Під час перестрілки загинув один підпільник.

18. 4. 48 р. в с. Поршна (р-н Пустомити, Львів. обл.) повстанці обстріляли групу еведистів, у наслідок чого 1 еведист був убитий.

18. 4. 48 р. в райцентрі Жовква (Львів. обл.) підпільники наскочили на хату голови сільради с. Воля В., що ходив зі зброєю й тероризував населення. Підпільники здобули 1 ППШ.

18. 4. 48 р. в с. Зашків (р-н Жовква, Львів. обл.) повстанці знищили кіноапарат і зліквідували двох учасників еведівської провокативної боївки.

19. 4. 48 р. 2-ох підпільників звели бій з відділом еведистів на полі б. с. Пруси (р-н Яричів, Львів. обл.). В бою ворог утратив 2-ох убитими. Підпільник Хитрий, важко ранений, розірвав себе гранатою.

19. 4. 48 р. в лісі т. зв. Острів (р-н Демидівка, Рівен. обл.) була перестрілка між групою еведистів і підпільниками. По обох сторонах утрат не було.

19. 4. 48 р. в с. Синьовидне Вижне (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували парторга МТС.

21. 4. 48 р. в с. Чижки (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) група повстанців мала двічі перестрілку з групами еведистів, що три-мали засідки.

21. 4. 48 р. в с. Кавчий Кут (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою повстанців і еведистами.

21. 4. 48 р. в лісі б. с. Орів (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

21. 4. 48 р. в с. Красів (р-н Щирець, Львів. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом еведистів.

21. 4. 48 р. в с. Синьовидне Виж. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) повстанці мали сутичку з відділом МВД.

21. 4. 48 р. в Озірнянськiм лісі (р-н Зборів, Терноп. обл.) група еведистів знайшла криївку підпільників. Зав'язався бій, під час якого підпільники, оточені ворогом, понищивши все біля себе, пострілялися.

21. 4. 48 р. в с. Повжах (р-н Острів, Рівен. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД. Один важко поранений підпільник, винесений друзями з поля бою, помер.

22. 4. 48 р. в с. Антонівці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з опергрупою еведистів.

22. 4. 48 р. в с. Почапи (р-н Глиняни, Львів. обл.) підпільними знищили кінопересувку.

22. 4. 48 р. в с. Білозірка (р-н Ланівці, Терноп. обл.) 2-ох підпільників звели бій з групою емведистів.

22. 4. 48 р. б. с. Витвиця (р-н Болехів, Станисл. обл.) повстанці звели бій з бандою емведистів. Під час бою один ранений повстанець розірвався гранатою.

22. 4. 48 р. б. с. Мізунь Новий (р-н Вигода, Станисл. обл.) група повстанців знищила вузьколінійну локомотиву, спалила міст, канцелярію ліспромгоспу та магазини зі знаряддям до експлуатації лісу. При цьому повстанці застрілили 2-ох стрибків, що охороняли машину. Здобуто 1 СВТ, 1 рушницю і амуніцію.

22. 4. 48 р. в с. Зашків (р-н Жовква, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

24. 4. 48 р. в с. Новосілки (р-н Демидівка, Рівен. обл.) була перестрілка між емведистами й підпільником, у висліді якої підпільник згинув.

24. 4. 48 р. в лісі б. с. Новий Рогівець (р-н Збараж, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

24. 4. 48 р. в сс. Майдан, Довге, Кропивник Н., Смільна, Сторонна, Підмонастирок, Опака (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) повстанці знищили обстановку сільрад і телефонні лінії.

24. 4. 48 р. б. с. Нинів Дол. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

25. 4. 48 р. в лісах між сс. Радванці — Яструбичі (р-н Радехів, Львів. обл.) група повстанців зустрілася з 2-ма групами емведистів. В бою 3-ох ранених повстанців, щоб не здатись ворогові, дострілилися, а одного раненого друзі винесли з поля бою. Емведисти мали 3-ох ранених.

25. 4. 48 р. в с. Сливовичі (р-н Золочів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільником і групою МВД. Підпільник, поранений в обидві ноги, дострілився.

25. 4. 48 р. в с. Межигір'я (р-н Коропець, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД, під час якої один емведист був ранений.

В днях 25. до 29. 4. 48 р. в лісі б. с. Башківці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) підпільники мали кілька сутичок з відділами МВД.

25. 4. 48 р. в с. Грядя (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД. Один ранений підпільник розірвав себе гранатою.

26. 4. 48 р. в с. Буцнів (р-н Микулинці, Терноп. обл.) була сутичка між двома повстанцями й емведистами. Ворог утратив 1-го вбитим і 1-го раненим. Повстанці втрат не мали.

26. 4. 48 р. в с. Решняте (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) повстанці обстріляли відділ МВД. Перелякані емведисти втекли.

27. 4. 48 р. в с. Межиріччя (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) 2-ох підпільників звели бій із відділом емведистів. Оточені ворогом підпільники подострілювалися з пістолі.

27. 4. 48 р. в с. Винники (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували 3-ох "істребітелів" з охорони місцевого колгоспу. Здобуто 3 рушниці й набой.

27. 4. 48 р. в с. Шили (р-н Ланівці, Терноп. обл.) 2-ох підпільників звели бій з відділом МВД. Оточені ворогами в горючій хаті, підпільники безпереривно стріляли до ворога, аж вкінці загинули, прошиті ворожими кулями.

27. 4. 48 р. на хуторі Кирилівка с. Соснівка (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом емведистів.

28. 4. 48 р. між сс. Сураж і Боложівка (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками й опергрупою МВД.

28. 4. 48 р. в с. Горянка (р-н Почаїв, Терноп. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

28. 4. 48 р. в с. Іванівка (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) підпільники застрілили голову колгоспу, що ходив зі зброєю і знущався з колгоспників.

28. 4. 48 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками і групою емведистів.

28. 4. 48 р. в лісі б. с. Поляна (р-н Щирець, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

29. 4. 48 р. в с. Романівка (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники застрілили більшовицького вислужника, що ходив зі зброєю і грабував та тероризував населення.

29. 4. 48 р. в с. Куденівці (р-н Зборів, Терноп. обл.) емведисти, пограбувавши селян, засіли біля села. Тудою проходила група повстанців. Вони завважили емведистів і відкрили по них

вогонь. Повстанці вбили 2-ох емведистів та 1-го ранили. Емведисти, освічуючи терен ракетами, відступили.

29. 4. 48 р. була сутичка між емведистами і 3-ма підпільниками в с. Тучапи (р-н Городок, Львів. обл.).

29. 4. 48 р. в с. Підтечне (р-н Щирець, Львів. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД.

29. 4. 48 р. в с. Лецівка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів, в наслідок чого був ранений уповноважений МВД, що опісля помер.

29. 4. 48 р. в райцентрі Підбуж (Дрогоб. обл.) підпільники застрілили міліціонера, що знущався з населення.

29. 4. 48 р. в лісі б. с. Антонівці (р-н Шумськ, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців й емведистів.

29. 4. 48 р. в с. Княже (р-н Красне, Львів. обл.) була перестрілка між емведистами й підпільниками. Оточений емведистами підпільник дострілювався з пістолі.

29. 4. 48 р. 2-ох підпільників мало сутичку з емведистами в лісі б. хутора Довжок (р-н Шумськ, Терноп. обл.).

30. 4. 48 р. в с. Стара Мощаниця (р-н Мізоч, Рівен. обл.) емведисти наскочили на хату, де квартирували підпільники Медвідь і Білий. Підпільники відкрили по ворогові вогонь і розпочався довгий і завзятий бій. Серед окликів “Слава Україні!” підпільники безпереривно стріляли по емведистах і кидали гранати. Коли не стало їм набоїв, вони, щоб не дати своїх тіл на наругу ворогові, запалили стодолу й останніми набоями пострілялися.

30. 4. 48 р. в с. Межигір'я (р-н Коропець, Терноп. обл.) група повстанців зустрілася з емведистами. Зав'язався бій, що тривав дві години. У бою впало 2-ох повстанців.

30. 4. 48 р. б. с. Льдзяне (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою МВД.

30. 4. 48 р. в с. Поляна (р-н Щирець, Львів. обл.) був бій між підпільниками й емведистами.

30. 4. 48 р. в с. Хохонів (р-н Більшівці, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом емведистів, під час якої один повстанець був ранений.

30. 4. 48 р. в с. Бірки Янівськи (р-н Брюховичі, Львів. обл.) повстанці обстріляли емведистів. У перестрілці згинув один емведист, а один був ранений.

1. 5. 48 р. на полі б. с. Чернихівці (р-н Збараж, Терноп. обл.) була сутичка між двома повстанцями й емведистами. По обох сторонах утрат не було.

1. 5. 48 р. в с. Вижня Стинава (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведівською опергрупою.

1. 5. 48 р. на полі б. с. Березина (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) група емведистів наскочила на криївку підпільників. Зав'язався бій, у висліді якого оточені підпільники розірвали себе гранатами. По стороні бандитів було двох ранених.

2. 5. 48 р. в с. Нове Село (р-н Куликів, Львів. обл.) група бандитів з оперуповноваженим РО МГБ на чолі, вдерлася до хати, де квартирували два повстанці. Зав'язався бій, в якому ворог утратив трьох убитими, між ними ст. лейтенанта й сержанта МВД. Повстанці відступили без втрат.

2. 5. 48 р. в с. Ясенівці (р-н Золочів, Львів. обл.) повстанці спалили колгосп.

2. 5. 48 р. в лісі б. с. Дерев'яне (р-н Клевань, Рівен. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД. В сутичці, стріляючи по ворогові до останнього набоя, впали три підпільники.

2. 5. 48 р. в с. Майдан Олександрівський (р-н Вінківці, Кам'янець-Подільської обл.) спалено хату голови сільради, що погано ставився до населення.

3. 5. 48 р. в с. Любінь Вел. (р-н Городок, Львів. обл.) двох підпільників наскочили на хату, де забавлялися більшовики, вислужники й емгебісти. Більшовики гуляли безпечно, бо хата була близько гарнізону. Підпільники вкинули в хату крізь вікно гранати, а коли перелякані і поранені більшовики почали тікати, відкрили по них вогонь. Важко ранених бандитів ще тієї ж ночі гарнізонники відвезли до Львова й Городка.

3. 5. 48 р. в с. Нивиці (р-н Лопатин, Львів. обл.) повстанці виконали атентат на завідувача райкульт-відділом, уповноваже-

ного для стягання контингенту, і ще одного більшовицького вислужника, що знущався над населенням.

3. 5. 48 р. на хуторі Мельники с. Озято (р-н Жабинка, Берест. обл.. Білоруська ССР) група повстанців звела бій з відділом МВД.

3. 5. 48 р. в с. Сторонна (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили участкового МВД і одного міліціонера. Здобуто 1 ППШ, 1 пістоль і торбу з матеріялами.

3. 5. 48 р. в с. Ріпчиці (р-н Мединиця, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували кол. стрибка-агента МВД, що знущався над населенням.

У травні 1948 р, б . с. Чорний Потік (р-н Печеніжин, Станиславівської обл.) від мін, закладених повстанцями, загинуло двох емведистів, а один був важко ранений.

4. 5. 48 р. в с. Волоське (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники зліквідували участкового МВД.

4. 5. 48 р. в с. Івання (р-н Дубно, Рівен. обл.) підпільник роззброїв стрибка.

5. 5. 48 р. в с. Костантівка (р-н Кам'янка-Бузька, Львів. обл.) між групою повстанців і емведистами, що зробили засідку, зав'язалась перестрілка. Обидві сторони втрат не мали.

5. 5. 48 р. в с. Ферлеївка (р-н Красне, Львів. обл.) підпільники спалили колгосп.

5. 5. 48 р. в с. Сваричі (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці застрілили двох бандитів з райцентру, що озброєні прибули в село грабувати збіжжя.

У травні 1948 р. підпільники зліквідували одного міліціонера і стрибка в Ланчинському р-ні (Станисл. обл.).

6. 5. 48 р. в с. Мокротин (р-н Жовква, Львів. обл.) повстанці застрілили двох озброєних бандитів з райцентру (уповноважених) і важко ранили заступника начальника МГБ.

6. 5. 48 р. в с. Добросин (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники звели бій з відділом емведистів.

6. 5. 48 р. в с. Комарівка (р-н Почаїв, Терноп. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД. В бою впав важко ранений підпільник Гриць. Він понищив біля себе всі записки і гроші, розбив годинник і з окликом "Слава Україні!" дострілився з пістолі.

7. 5. 48 р. в с. Іванівка (р-н Межиріччя, Рівен. обл.) група емведистів наскочила на двох квартируючих підпільників. Зав'язався бій, під час якого ранені підпільники пострілялися.

7. 5. 48 р. на шляху між сс. Коростів — Козево (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) бойовики охоронного відділу "75" із засідки вбили мол. сержанта військ МВД.

В травні 1948 р. в р-ні Яремче (Станисл. обл.) підпільники понищили всі сільради.

8. 5. 48 р. в с. Дорожів (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою підпільників й емведистами.

8. 5. 48 р. в с. Лахвичях (р-н Любешів, Вол. обл.) повстанці застрілили озброєного партійця, що тероризував у селі населення.

9. 5. 48 р. в с. Надіїв (р-н Долина, Станисл. обл.) підпільники зліквідували начальника КПЗ (камера предварітельного заключенія) Долинського РО МГБ і одного стрибка.

9. 5. 48 р. в с. Вербляни (р-н Немирів, Львів. обл.) повстанці спалили колгосп і знищили телефонну лінію.

10. 5. 48 р. в с. Кип'ячка (р-н Бірки Вел., Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

10. 5. 48 р. в с. Острів (р-н Красне, Львів. обл.) повстанці роззброїли стрибків. Під час роззброювання застрілили одного стрибка, що чинив опір.

10. 5. 48 р. в с. Явче (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники знищили кінопересувку.

11. 5. 48 р. в с. Лука (р-н Золочів, Львів. обл.) повстанці роззброїли станицю стрибків. Здобуто 9 рушниць і 1 автомат.

12. 5. 48 р. в с. Вербівці (р-н Буданів, Терноп. обл.) емведисти, що ходили по хатах грабувати харчі, зустрілися на подвір'ї одної хати з повстанцями. Перший відкрив по емведистах вогонь стійковий. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої один емведист був убитий, а один важко ранений. Повстанці втрат не мали.

13. 5. 48 р. в с. Ситихів (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) підпільники зліквідували трьох емведистів з гарнізону МВД в с. Брюховичі.

14. 5. 48 р. в с. Вільхова (р-н Букачівці, Станисл. обл.) атентатник з доручення підпілля виконав атентат на завідуючого

торфзаводом, що особливо активно виступав проти визвольного руху.

14. 5. 48 р. в с. Майдан (р-н Красне, Львів. обл.) підпільники роззброїли станицю стрибків. Здобуто 11 рушниць і 1 автомат. В той час здемольовано канцелярію сільради і знищено телефонне устаткування.

14. 5. 48 р. в с. Почапах (р-н Золочів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільником і емведистами. В перестілці впав капітан МВД, а підпільник, оточений ворогом, щоб не попастись живим, дострілився.

14. 5. 48 р. в с. Підліски Малі (р-н Брюховичі, Львів. обл.) 30 бандитів з МВД наскочили на хату, де квартирували підпільники — Скакун і Зенко. Розпочався важкий, завзятий бій, у висліді якого обидва підпільники, коли їм забракло набоїв, відобрали собі життя. Ворог утратив у бою 5-ох вбитими, в тому числі капітана, ст. лейтенанта і лейтенанта.

15. 4. 48 р. в с. Улично (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) підпільники знищили приміщення сільради.

15. 5. 48 р. в лісі б. с. Опака (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували колишнього емведиста — “об’їздчика”, що покарав грошовою карою понад 100 селян та кількадесятьох віддав під суд.

15. 5. 48 р. в с. Воля Велика (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою емведистів.

16. 5. 48 р. в с. Опака (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили одного емведиста.

16. 5. 48 р. в м. Новий Почаїв (Терноп. обл.) повстанці обстріляли банду більшовицьких грабіжників з райцентру, в наслідок чого важко поранили уповноваженого з райпарткому. Здобуто кулемет.

16. 5. 48 р. в с. Русилів (р-н Красне, Львів. обл.) підпільники спалили колгосп, здемолювали приміщення сільради й роззброїли стрибків.

16. 5. 48 р. в с. Різдяни (р-н Бурштин, Станисл. обл.) підпільники знищили приміщення сільради.

17. 5. 48 р. в с. Волочин (р-н Буначівці, Станисл. обл.) підпільники обстріляли озброєних бандитів з адміністрації, що при-

були в село за поставками. Перелякані грабіжники розбіглися.

17. 5. 48 р. в с. Артасів (р-н Куликів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільником і групою емведистів. Ранений підпільник дострілювався з пістолі.

18. 5. 48 р. в с. Синьовидне Нижнє (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

18. 5. 48 р. в с. Вел. Дідушичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли опергрупу МВД, в наслідок чого один емведист був убитий та один ранений.

18. 5. 48 р. в с. Новосілка (р-н Більшівці, Станисл. обл.) повстанці здемолювали приміщення сільради.

20. 5. 48 р. в с. Підтемне (р-н Щирець, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

21. 5. 48 р. на полі б. с. Опака (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом емведистів. У бою ворог утратив одного вбитим та одного раненим. Повстанці втрат не мали.

22. 5. 48 р. в с. Гостинцеве (р-н Мостиська, Дрогоб. обл.) повстанці мали сутичку з групою МВД. В сутичці ворог мав одного раненого. Повстанці втрат не мали.

22. 5. 48 р. в с. Передмірка (р-н Ланівці, Терноп. обл.) підпільники вийшли на емведівську засідку. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої емведисти під сильним вогнем підпільників відступили.

23. 5. 48 р. в с. Дібринів (р-н Рогатин, Станисл. обл.) повстанці обстріляли відділ емведистів, що конвоював арештованих юнаків. Від повстанських куль був убитий лейтенант МВД і двох рядових емведистів поранених.

23. 5. 48 р. в с. Глібовичі (р-н Бібрка, Львів. обл.) підпільники знищили клуб.

23. 5. 48 р. в с. Забойки (р-н Козлів, Терноп. обл.) повстанці важко поранили завідуючого клубу, що ходив зі зброєю, тероризував населення й був ініціатором колгоспу в селі.

23. 5. 48 р. в с. Завадка (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою МВД.

23. 5. 48 р. в с. Грабівка (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

23. 5. 48 р. в с. Новиці (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між групою підпільників і відділом МВД.

24. 5. 48 р. в с. Купчинці (р-н Козлів, Терноп. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД, в наслідок якого впало двох емведистів.

24. 5. 48 р. в с. Бовшів (р-н Болшівці, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців й емведистами.

25. 5. 48 р. в с. Щуровичі (р-н Лопатин, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД. Обидві сторони втрат не мали.

25. 5. 48 р. в с. Жуличах (р-н Золочів, Львів. обл.) Підпільники зустрілися з групою емведистів. Зав'язалася перестрілка, у висліді якої один підпільник згинув.

25. 5. 48 р. в с. Івання (р-н Дубно, Рівен. обл.) група повстанців обстріляла відділ емведистів.

25. 5. 48 р. в с. Сатанів (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) повстанці зробили засідку, на яку наїхала підвода з озброєними бандитами з райцентру, що їздили на села тероризувати населення. Від повстанських стрілів загинули: уповноважений райпарткому і двох міліціонерів, а капітан МВД був важко поранений. Повстанці здобули 2 автомати і рушницю.

25. 5. 48 р. в лісі б. с. Лем'я (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

25. 5. 48 р. в лісі між сс. Суходіл — Поляна (р-н Щирець, Львів. обл.) двох повстанців зустріли групу емведистів. Зав'язалась перестрілка, під час якої один емведист був убитий.

26. 5. 48 р. в Кирниченському лісі (р-н Пустомити, Львів. обл.) група підпільників зустріла відділ МВД. В перестрілці двох емведистів було вбитих.

26. 5. 48 р. в лісі б. с. Нижня Стинава (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом залізно-дорожного МВД.

26. 5. 48 р. в с. Холівичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

26. 5. 48 р. в с. Німшин (р-н Болшівці, Станисл. обл.) в бою з повстанцями був убитий сержант МВД.

27. 5. 48 р. в с. Тишковичі (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) підпільники зробили засідку на емведівську машину. Під час

обстрілу було вбито двох офіцерів-пограничників та одного поранено.

27. 5. 48 р. на полі б. с. Бовшів (р-н Більшівці, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками та емведистами.

27. 5. 48 р. в лісі б. с. Гусаків (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) група пограничників зустрілася з трьома підпільниками. Підпільники відкрили по пограничниках вогонь, внаслідок чого впало трьох бандитів, а інші втекли. Двох підпільників пустились здоганяти тікаючих пограничників і під час того набігли на кулеметне емведівське гніздо. Від ворожих пострілів один підпільник був убитий, а один ранений. Ворог мав також кількох ранених.

28. 5. 48 р. в с. Залужани (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

28. 5. 48 р. в с. Курники (р-н Вел. Бірки, Терноп. обл.) повстанці покарали смертю через повішення секретаря первинної комсомольської організації, явного агента РО МГБ, що працював фінагентом, ходив зі зброєю й тероризував населення.

28. 5. 48 р. в с. Сукіль (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою мінерів, що перші обстріляли повстанців.

28. 5. 48 р. в с. Стоянові (р-н Радехів, Львів. обл.) підпільники звели бій з емведистами. В бою загинув геройською смертю один підпільник.

29. 5. 48 р. в лісі т. зв. Лиса (р-н Вигода, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

29. 5. 48 р. б. с. Радохінці (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом пограничників.

30. 5. 48 р. в с. Зелений Яр (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців й емведистами.

30. 5. 48 р. в с. Болохів (р-н Войнилів, Станисл. обл.) підпільники обстріляли емведистів, внаслідок чого впав один рядовий емведист.

30. 5. 48 р. в с. Ферлеївка (р-н Красне, Львів. обл.) підпільники спалили МТС і 4 молотарки.

30. 5. 48 р. в с. Топорів (р-н Буськ, Львів. обл.) підпільними виконали атентат на більшовицького вислужника, члена партії.

30. 5. 48 р. в с. Трійця (р-н Лопатин, Львів. обл.) була перестрілка між підпільником і емведистами.

Того ж дня була перестрілка між групою повстанців і емведистами на присілку с. Трійця — Кутах Трієцьких.

30. 5. 48 р. в с. Завидовичі (р-н Городок, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

Під кінець травня 1948 р. на хуторі б. с. Милини Олександрівські (р-н Вінківці, Кам'янець-Поділ. обл.) повстанці, що квартирувала в одного колгоспника, застрілили участкового МВД Попельнюха й рай-уповноваженого контори мінзагу.

В травні і червні 1948 р. в с. Черниця (р-н Підкамінь, Львів. обл.) повстанці спалили колгосп і замінували стежку до гарнізону. Міна вбила лейтенанта МГБ і ст. сержанта, а чотирьох бійців тяжко поранила. В с. Літовищі, того ж р-ну, підпільники застрілили одного емведиста з гарнізону. В с. Гаї Старобридські (р-н Броди. Львів. обл.) підпільники, у відплату за грабїж населення, зліквідували райуповноваженого мінзагу. В с. Кадлубиська (р-н Заболотці, Львів. обл.) повстанці вбили одного більшовицького бандита та трьох поранили. В с. Паликорови (р-н Підкамінь, Львів. обл.) підпільники спалили колгосп, знищили сільраду, телефонне устаткування, клуб, молочарню та зліквідували двох стрибків. Автомашину з емведистами, що їхали з райцентру на допомогу, знищила раніше закладена підпільниками міна. Були вбиті підполковник МГБ з Києва, начальник РО МГБ Нікітін, та 12 емведистів поранених. Ворог мав, мабуть, більше жертв, але їх постарався законспірувати.

1. 6. 48 в с. Верхня-Мостище (р-н Войнилів, Станисл. обл.) емведисти мали перестрілку з групою підпільників, під час якої один емведист був ранений.

1. 6. 48 р. в с. Дашава (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці спалили молочарню і приміщення клубу.

2. 6. 48 р. в с. Опака (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами. Ворог мав одного вбитого й одного раненого. По стороні повстанців утрат не було.

2. 6. 48 р. в с. Фащівка (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) підпільники зліквідували сержанта МГБ.

2. 6. 48 р. в с. Кобиловолоки (р-н Буданів, Терноп. обл.) емведисти, що робили розшуки, натрапили на двох повстанців, що квартирували в stodолі. Підпільники обстріляли емведистів, у наслідок чого один емведист упав ранений, а інші втекли й щойно оддалік від stodолы залягли. Розпочався бій. Повстанці спалили всі організаційні матеріяли, що мали з собою, щоб вони не попали в руки ворога. Кризь тріскіт кулеметів і автоматів сусіди чули, як повстанці кликали: “Ми, українські повстанці, боремося за Українську Самостійну Соборну Державу! Ми не останні, — як ми навіть упадемо в бою, то боротьбу буде далі вести весь народ!” Емведисти вислали бійця до сільради, щоб потелефонував по допомогу. Він прибіг до сільради й почав звивати з райцентру підмоги, додаючи при тому, що вони мають уже одного вбитого й одного раненого. Виконавши наказ, емведист, одначе, вже боявся виходити з сільради. Тим часом повстанці серед співу “З піснею на устах ми йдем до бою” закидали ворога гранатами й пішли в пробій та щасливо відступили.

Вліті 1948 р. в с. Ясениця (р-н Кам’янка Бузька, Львів. обл.) повстанці спалили колгосп.

3. 6. 48 р. в с. Мосурівка (р-н Заставна, Чернів. обл.) був бій між підпільниками і групою МВД. Ворог утратив кількох убитими. Двох підпільників, важко ранених у бою, дострілилися.

3. 6. 48 р. б. с. Кам’янка (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільником і емведистами. Підпільник поранив двох емведистів, але сам, важко ранений, оточений ворогами, дострілився.

4. 6. 48 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка між двома повстанцями й опергрупою МВД.

4. 6. 48 р. на полі б. с. Виспа (р-н Рогатин, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців й емведистами.

4. 6. 48 р. між сс. Виноград і Пріклище (р-н Гвіздець, Станиславівської обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

5. 6. 48 р. в лісі б. с. Топорова (р-н Буськ, Львів. обл.) група підпільників звела бій з більшовицькою заставою.

5. 6. 48 р. в с. Чернилява (р-н Яворів, Львів. обл.) повстанці знищили устаткування клубу.

5. 6. 48 р. на прис. Зимівки с. Орів (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) підпільники завважили емведистів, що проходили й відкрили по них вогонь. Зав'язалась перестрілка, з якої обидві сторони вийшли без утрат.

6. 6. 48 р. в с. Ляшків (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники застрілили стрибка з райцентру.

6. 6. 48 р. в с. Гориславичі (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) підпільники зробили засідку на уповноваженого для позики — завідувача райторгом, що ходив по селі зі зброєю та переслідував населення. Уповноважений вийшов на засідку й був убитий.

6. 6. 48 р. в с. Скнилів (р-н Красне, Львів. обл.) атентатники підпілля виконали атентат на секретаря партійної організації, що тероризував населення.

6. 6. 48 р. в с. Костеїв (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники знищили клуб.

7. 6. 48 р. в с. Кальна (р-н Болехів, Станисл. обл.) емведисти зустрілися з двома підпільниками. Зав'язався бій, у висліді якого, оточені ворогом, понищивши раніше все біля себе, підпільники порозривали себе гранатами.

8. 6. 48 р. в лісі б. с. Грицеволя (р-н Лопатин, Львів. обл.) група повстанців вийшла на емведівську засідку. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої один повстанець згинув.

8. 6. 48 р. на присілку Залісся с. Нестаничі (р-н Радехів, Львів. обл.) підпільники звели бій з емведистами. В бою двох емведистів було вбитими та один поранений.

9. 6. 48 р. б. с. Кулява (р-н Жовква, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками та емведистами.

В червні 1948 р. в с. Пилипи Олександрівські (р-н Міньківці, Кам'янець-Под. обл.) був бій між групою повстанців і відділом емведистів та озброєної адміністрації. В бою були вбиті учасковий МВД і уповноважений райконтори мінзагу. Повстанці втрат не мали.

В другому кварталі 1948 р. в сс. районів Болехів, Долина й Рожнітів повстанці здемолювали низку приміщень сільрад і молочарень.

9. 6. 48 р. в с. Бутини (р-н Вел. Мости, Львів. обл.) емведисти, що робили розшуки, зустрілися з двома підпільниками. За-

в'язався завзятий бій, під час якого двох емведистів було ранених. Оточені підпільники в безвихідному становищі розірвали себе гранатами.

10. 6. 48 р. в лісі б. с. Кропивник Новий (р-н Підбуж, Дрогобицької обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

10. 6. 48 р. в с. Бистриця (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили вдень участкового МВД.

10. 6. 48 р. підпільники знищили телефонну лінію між сс. Дубровиця — Довжки (р-н Войнилів, Станисл. обл.).

10. 6. 48 р. в с. Вихопні (р-н Куликів, Львів. обл.) група емведистів наскочила на хату одного селянина. В той час недалеко проходили повстанці. Вони відкрили по емведистах вогонь і примусили їх до втечі.

11. 6. 48 р. в с. Боянець (р-н Куликів, Львів. обл.) підпільники звели бій із групою емведистів.

11. 6. 48 р. в с. Молошковичі (р-н Яворів, Львів. обл.) підпільники знищили кіноапарат.

12. 6. 48 р. в с. Яблонів (р-н Болшівці, Станисл. обл.) повстанці спалили будинок сільради.

12. 6. 48 р. в с. Дивині (р-н Дивин, Берест. обл., Білоруська РСР) підпільники зліквідували участкового МВД.

13. 6. 48 р. в с. Майдан (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) підвідділ УПА зробив наскок на станицю стрибків. У висліді наскоку один стрибок був убитий та двох ранених.

13. 6. 48 р. в райцентрі Городок (Львів. обл.) атентатник підпілля важко поранив більшовицького вислужника — організатора колгоспів, що завдав населенню багато лиха.

14. 6. 48 р. в с. Цунів (р-н Городок, Львів. обл.) повстанці зліквідували партійця. Здобуто пістоль.

14. 6. 48 р. в с. Криниця (р-н Городок, Львів. обл.) атентатнин підпілля важко поранив капітана МВД, що в наслідок ран помер.

14. 6. 48 р. в с. Бортятин (р-н Судова Вишня, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

14. 6. 48 р. в с. Виспа (р-н Рогатин, Станисл. обл.) група підпільників зустрілася з емведистами. Підпільники відкрили по емведистах вогонь. Зав'язався бій, у якому впало двох емведистів та був ранений один підпільник.

14. 6. 48 р. в с. Винники (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) повстанці знищили колгосп.

14. 6. 48 р. в с. Томашівці (р-н Войнилів, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів. Емведисти втекли.

14. 6. 48 р. в с. Миколаїв (р-н Лопатин, Львів. обл.) емведисти зайшли до хати учительки зі східних областей, у якої в той час були повстанці. Зав'язався бій, у якому емведисти втратили кулеметника.

В половині червня 1948 р. б. с. Сілець Беньків (р-н Кам'янка Бузька, Львів. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами. Обидві сторони втрат не мали.

15. 6. 48 р. в лісі між сс. Брониця — Медвежа (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) була сутичка між групою підпільників та емведистами.

15. 6. 48 р. в с. Скоморохи Нові (р-н Болшівці, Станисл. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

16. 6. 48 р. в с. Кулява (р-н Вел. Мости, Львів. обл.) двох підпільників звело бій з групою МВД.

16. 6. 48 р. в с. Завій (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) повстанці мали сутичку з опергрупою МВД.

17. 6. 48 р. на присілку Мазярня с. Стоянів (р-н Радехів, Львів. обл.) була перестрілка між групою підпільників і стрибками. Під час перестрілки один стрибок був ранений.

18. 6. 48 р. в с. Надіїв (р-н Долина, Станисл. обл.) атенатники підпілля застрілили партійця — організатора колгоспу й агента МГБ.

18. 6. 48 р. б. с. Стіжок (р-н Шумськ, Терноп. обл.) відбувся бій між групою повстанців і відділом МВД.

18. 6. 48 р. в с. Колодно (р-н Куликів, Львів. обл.) повстанці зліквідували одного емведиста з гарнізону в с. Жовтанці.

18. 6. 48 р. в лісі б. с. Лів (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

20. 6. 48 р. в с. Більче (р-н Борщів, Терноп. обл.) в перестрілці з підпільниками емведисти втратили одного вбитим і двох ранених, з яких один незабаром помер.

20. 6. 48 р. в с. Більче (р-н Мединиця, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

20. 6. 48 р. в с. Воля Якубова (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) повстанці знищили кіноапарат.

21. 6. 48 р. б. с. Боляновичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) повстанці зробили засідку, з якої застрілили двох емведистів.

21. 6. 48 р. в с. Красносілці (р-н Збараж, Терноп. обл.) 10 емведистів зайшли до хати, в якій було двох повстанців. Повстанці відкрили по ворогові вогонь. Бій тривав три години. Щойно, коли емведисти підпалили хату, повстанці, в безвихідному положенні, пострілялися. В бою було 4-ох емведистів поранених.

21. 6. 48 р. на залізничній лінії між м. Болехів і с. Гошів (Станисл. обл.) двох підпільників звело бій з дванадцять емведистами. Ворог утратив трьох убитими і одного раненим. Оточені ворогом підпільники згинули.

22. 6. 48 р. під лісом б. с. Болшів (р-н Більшівці, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

22. 6. 48 р. б. с. Волоща (р-н Мединиця, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з емведистами.

22. 6. 48 р. б. с. Лядське (р-н Красне, Львів. обл.) була перестрілка між групою емведистів і двома підпільниками. Під час перестрілки був ранений лейтенант МВД. Підпільники втрат не мали.

22. 6. 48 р. в лісі б. с. Суховоля (р-н Броди, Львів. обл.) група повстанців звела бій з більшим відділом емведистів. У бою ворог втратив двох убитими й одного раненим. По стороні повстанців був один убитий.

24. 6. 48 р. в с. Лівчиці (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгосп і знищили трактор.

24. 6. 48 р. в м. Долина (Станисл. обл.) атентатники підпілля зліквідували вдень фінагента — явного ворожого вислужника й агента МВД.

25. 6. 48 р. в с. Криве (р-н Козова, Терноп. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що проводили ловлю на молодих хлопців на каторжні роботи в Донбас.

25. 6. 48 р. в с. Застав'я (р-н Вел. Бірки, Терноп. обл.) повстанці зліквідували начальника "істребітельного батальйона", що разом з емведистами робив обшуки, виломлював двері по селянських хатах і тероризував населення.

25. 6. 48 р. в лісі б. с. Слобода Бол. (р-н Болахів, Станисл. обл.) була сутичка поміж групою МВД і підпільниками.

25. 6. 48 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

25. 6. 48 р. в с. Купичволя (р-н Великі Мости, Львів. обл.) підпільники обстріляли з кулемета групу емведистів, у наслідок чого вбили лейтенанта МВД і поранили одного емведиста.

26. 6. 48 р. боївка Служби Безпеки (СБ) зліквідувала начальника стрибків в с. Щельпаки (р-н Нове Село, Терноп. обл.).

26. 6. 48 р. в с. Гермаківка (р-н Мельниця-Подільська, Тернопільської обл.) була перестрілка між групою підпільників і відділом емведистів. У перестрілці впав один підпільник.

26. 6. 48 р. на дорозі з села Піщинці до лісу (р-н Пробіжна, Терноп. обл.) група емведистів зустрілася з санітаркою УЧХ — підпільницею Тирсою. Підпільниця з пістоля ранила двох емведистів та опісля, прошита ворожими кулями, впала сама,

27. 6. 48 р. в с. Желдець (р-н Куликів, Львів. обл.) трьох підпільників, заскочених емведистами, звели бій, у висліді якого згинули геройською смертю.

27. 6. 48 р. в с. Козирщина (р-н Демидівка, Рівен. обл.) підпільники знищили клуб.

27. 6. 48 р. в с. Угорськ (р-н Шумськ, Терноп. обл.) підпільники мали сутичку з групою МВД.

27. 6. 48 р. в лісі б. с. Свистільники (р-н Болшівці, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями і групою емведистів.

28. 6. 48 р. в с. Грабівка (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

28. 6. 48 р. в с. Сушно (р-н Радехів, Львів. обл.) повстанці зліквідували двох стрибків та голову колгоспу, що шкодив населенню. Одночасно знищили канцелярію сільради й телефонні апарати в сільраді та спиртзаводі.

30. 6. 48 р. в с. Каневичі (р-н Самбір, Дрогоб. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

30. 6. 48 р. в с. Майдан (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільник обстріляв емведистів, у наслідок чого один емведист був убитий. Підпільник щасливо відступив.

Під кінець червня 1948 р. атентатник підпілля виконав атентат на двох працівників залізнодорожного МГБ в м. Ходорові. Атентат виконано вдень на станції Помонята-Псари (р-н Рогатин, Станисл. обл.).

В літі 1948 р. повстанці провели масові акції проти колгоспів у Волинській області. Спалено колгоспи в наступних селах: Первісся, Городище (р-н Луківці), Доротище (р-н Ковель), Гупали й Запілля (р-н Любомль); Полапи (р-н Головно); Дубечко, Кримно (р-н Заболоття); Ратно, Бузаки, Хотишево, Чорне, Височно, Прохід (р-н Ратно); Синово, Замшани, Мізово (р-н Стара Вижівка); Тоболи, Ворокомич (р-н Камінь-Каширський). Рівночасно в деяких з-поміж згаданих сіл здемольовано сільради та зліквідовано більшовицьких вислужників-активістів. В с. Городище (р-н Луківці) повстанці зліквідували представника з райцентру; в с. Полапи (р-н Головно) зліквідовано уповноваженого з райкомпартії; в с. Височно (р-н Ратно) зліквідовано одного стрибка.

Надруковано в друкарні ОУН (або УГВР)...
(назва друкарні) в м..... (місяць) 1950 р.

*Машинописна копія, 25 стор., розмір 30x21 см.
Оригінал: Архів ЗПУВР, Г1-6; фотокопія —
Архів "Літопису УПА".*

**INFORMATION BUREAU
OF THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL (UHVR)
Vol. 2/ No. 5, November, 1949**

(Summary)

Like the fourth issue, this issue of the UHVR bulletin is given over totally to summaries of battle actions waged by the UPA and members of the Ukrainian armed resistance. The accounts of these actions are brief, usually two to ten lines of type, occasionally somewhat longer. All provide the following basic information: date of each action, place where it occurred (oblast and district), nature of the operation and its outcome. The more major encounters are described in greater detail. The period covered by the summaries is the first half of 1948, from January to June. This issue of the bulletin, like the previous one, came out in typed form — 28 closely-typed pages. A note at the end of the typed issue states: "Printed by the OUN (or UHVR) printer.... (name of the printing house) in the month (month given), 1950." This is a suggestion to local underground printing establishments that they reprint the bulletin.

A short introduction to the issue provides information about the general situation in Ukraine and about the actions waged by the Ukrainian resistance in 1948. In spite of the enormous strength of the Soviet police forces, states the introduction, an active struggle is still being waged in Ukraine for separation from Russia and the establishment of an independent state. The vanguard of this struggle is the UPA and the armed underground, but millions of Ukrainian citizens are also playing their role, providing support for the armed struggle and resisting the Soviet occupation in every possible way. Thus, on large areas of Ukrainian territory, the influence of the Soviets is very limited and is being extended only with the aid of terror. The resistance movement is led and organized by the UHVR. The armed struggle of the Ukrainian resistance has the following aims: a) to defend the population against the terror and subversion of the Soviets and to punish the most active enemies of the people; b) to prevent the Soviets from consolidating their power; c) to maintain and extend the resistance movement's own organization and ideology; d) to prepare the ground for an anti-Soviet resistance movement in the whole USSR.

За Українську Самостійну Соборну Державу!

**БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ (УГВР)**

Випуск No. 6

Лютий, 1950 р.

Рік вид. III.

**ЗІ ЗБРОЙНИХ ДІЙ УПА І ЗБРОЙНОГО ПІДПІЛЛЯ НА
УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ПІД МОСКОВСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОЮ
ОКУПАЦІЄЮ (В СРСР)**

(Неповне зведення за час від липня до грудня 1948 р.)

Збройна боротьба Української Повстанської Армії (УПА) та збройного підпілля проти московсько-більшовицьких окупантів України за здобуття Української Самостійної Держави на українських етнографічних землях — у другій половині 1948 р. далі триває.

Майже на одній третині всієї території України групи повстанців і озброєних підпільників щоденно мають сутички і зводять бої з бандами МВД, МГБ, озброєних партійців та адміністрації. В бойових зустрічах з повстанцями й підпільниками, від їхніх засідок і наскоків ворог тратить чимале число найбільш собі відданого, найбільш активного та вислужницького елементу. Страх від кулі повстанця чи підпільника часто стримував московсько-більшовицьких гайдуків від нелюдського переслідування і грабунку українського населення та від знущань над ним.

УПА і збройне підпілля масово проводить теж збройно-саботажеві акції: знищують ворожі адміністративні й господарські пункти, засоби транспорту, що служать цілям грабунку українського народу й багатств української землі, зв'язок,

клуби, кіноустановки, всі засоби більшовицької пропаганди й агітації взагалі, збройно підтримують українське селянство в його спротиві проти колективізації (в Західній Україні), проводять саботажеві акції в уже зорганізованих і закріплених колгоспах, організують спротив проти всіх партійно-державних кампаній (державні поставки, позики, пропагандивні кампанії та більшовицькі святкові імпрези).

Одночасно з бойовими та збройно-саботажевими діями УПА і збройне підпілля ведуть широко закроену політично-пропагандивну роботу. Підпілля й УПА видають свою пресу, розповсюднують десятки тисяч брошур, сотні тисяч проти-більшовицьких, революційних листівок, лозунгів, політично-пропагандивних плякатів, ведуть широку усну роз'яснювальну-пропагандивну роботу, влаштовують іноді масові мітинги.

Дії збройного підпілля й УПА проходять цілком організовано, під найвищим політичним керівництвом УГВР, під керівництвом територіяльних підпільних проводів на місцях.

Відділи УПА далі ще діють тільки в підкарпатських областях України. В інших областях, здійснюючи наказ Головного Командування про перехід від повстанських форм боротьби до форм підпільних, уже раніше (1946-47 рр.) відділи УПА були розчленовані і включені в рамки збройного підпілля.

Збройна боротьба, збройне підпілля є єдино можливими формами існування й активної діяльності організованого політично-визвольного руху українського народу в СРСР. В умовах більшовицької диктатури, в умовах надзвичайно широко розбудованої емгебівсько-емведівської поліційної системи, в умовах нещадного фізичного знищення всіх противників більшовицького режиму, організована політична визвольна боротьба не можлива в ніякій іншій формі, крім форм збройного підпілля та партизанки. Збройні політично-пропагандивні дії УПА й збройного підпілля, як теж уся їхня організаторська й виховна робота серед українських мас, підривають панування московсько-більшовицьких окупантів в Україні, не дозволяють їм тут міцно ні адміністративно, ні політично закріпитися, утруднюють їм проведення в життя їхніх протинародних, зло-

чинних плянів, революціонізують маси, поширюють серед них визвольні протибільшовицькі ідеї, підготовляють народ до остаточного повалення окупантського панування та до побудови незалежної української держави.

Визвольна революційна боротьба збройного підпілля та УПА має якнайширшу підтримку від мільйонових мас українського народу. Під керівництвом підпілля український народ ставить рішучий спротив московсько-більшовицьким загарбникам в усіх галузях життя.

Нижче подаємо неповне зведення збройних дій УПА та збройного підпілля за другу половину 1948 р. Зведення збройних дій УПА та збройного підпілля за першу половину 1948 р. було опубліковане у Випуску № 5. БІ УГВР (за жовтень 1949 р.).

1. 7. 48 р. в с. Завидів (р-н Іваничі, Волин. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведівською групою.

1. 7. 48 р. на дорозі біля с. Ясениця (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД. Під час сутички дострілилися важко ранені підпільник і санітарка УЧХ.

1. 7. 48 р. в лісі б. с. Станькова (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

1. 7. 48 р. в с. Лещатів (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД.

1. 7. 48 р. в лісі б. с. П'ятничани (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом емведистів.

1. 7. 48 р. б. с. Дашава (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

1. 7. 48 р. в с. Лем'я (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) емведисти наскочили на підпільний осередок. Зав'язався бій, в якому ворог утратив 2-ох убитими і 2-ох раненими. Підпільники втрат не мали.

2. 7. 48 р. в райцентрі Великі Мости (Львів. обл.) повстанці зліквідували капітана погранвійськ МВД, який жорстоко знущався над населенням.

2. 7. 48 р. в лісі б. с. Болохів (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців й емведистами.

2. 7. 48 р. в лісі б. с. Рогізно (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й групою емведистів.

2. 7. 48 р. в райцентрі Підбуж (Дрогоб. обл.) підвідділ УПА зробив засідку, на яку вийшла спецгрупа МГБ. Від повстанських куль згинуло трьох емгебістів.

2. 7. 48 р. в с. Іванівці (р-н Кіцмань, Чернів. обл.) підпільники обстріляли групу стрибків. Перелякані стрибки розбіглися.

2. 7. 48 р. в с. Підгірці (р-н Олесько, Львів. обл.) чотирьох більшовиків зустрівся з одним підпільником. Підпільник кинув між них гранату, від якої один більшовик був убитий та один ранений. Підпільник щасливо відступив.

2. 7. 48 р. в лісі б. райцентру Підкамінь (Львів. обл.) підпільники мали сутичку з відділом МВД.

В липні 1948 р. в с. Біла Криниця (р-н Рівне, цієї ж обл.) повстанці знищили сільраду і клуб.

3. 7. 48 р. в с. Драчинці Нові (р-н Вашківці, Чернів. обл.) в перестрілці з повстанцями був убитий участковий МВД. Повстанці втрат не мали.

3. 7. 48 р. в лісі т. зв. Причілки (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

3. 7. 48 р. в райцентрі Жаб'є (Станисл. обл.) група підпільників затримала автомашину, яка везла мануфактуру. Сконфіковану мануфактуру роздано населенню.

3. 7. 48 р. в лісі між сс. Тершів — Стрільбичі — Білич (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) трьох підпільників зустрілися з відділом емведистів. Розпочався бій. Кулеметні черги почув підвідділ УПА, який квартирував в той час у лісі, і поспішив на допомогу. Бій відділу УПА з емведистами тривав годину. Ворог втратив чотирьох убитими, повстанці одного.

3. 7. 48 р. між сс. Гніздичів — Заболотівці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) в бою з підпільниками було вбитих двох емведистів.

3. 7. 48 р. в лісі б. с. Туря Велика (р-н Долина, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

3. 7. 48 р. в лісі б. с. Велдіж (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з відділом емведистів.

5. 7. 48 р. в т. зв. Старосільському лісі (р-н Журавно, Дрогобицької обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

5. 7. 48 р. підпільники застрілили фінагента Войнилівського району (Станисл. обл.).

5. 7. 48 р. в с. Глинки (р-н Рівне, цієї ж обл.) повстанці обстріляли емведистів, які катували арештованих хлопців.

5. 7. 48 р. б. т. зв. Жирівського лісу (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом емведистів. Ворог утратив двох убитими й одного раненим. В бою загинув один підпільник. Важко ранений він стріляв до останнього набою й опісля дострілювався з пістоля.

5. 7. 48 р. в с. Церківна (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

В липні 1948 р. в с. Мокротин (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники спалили будинок клубу.

5. 7. 48 р. б. с. Смержів (р-н Лопатин, Львів. обл.) була сутичка між повстанцями і групою емведистів.

7. 7. 48 р. на дорозі б. с. Розгірче (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

Літом 1948 р. в Сокальському районі (Львів. обл.) підпільники спалили колгоспи в м. Сокаль і сс. Боб'ятин, Волиця, Зубків, Ільковичі, Ксаверівка, Спасів, Перв'ятичі, Тартаків, Шарпанці.

7. 7. 48 р. в с. Лука Мала (р-н Грималів, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і групою МВД.

8. 7. 48 р. в с. Красноставці (р-н Снятин, Станисл. обл.) підпільники здемолували приміщення сільради, знищили всі документи й телефонний апарат. Так само здемольовано сільради в сс. Стецівка й Підвисоке.

9. 7. 48 р. в с. Струтин (р-н Золочів, Львів. обл.) підпільники знищили колгоспний трактор.

10. 7. 48 р. в лісі б. с. Чорні Ослави (р-н Яремче, Станисл. обл.) відбувся бій між групою підпільників і відділом МВД.

10. 7. 48 р. в с. Михайловичі (р-н Дрогоб. цієї ж обл.) була перестрілка між повстанцями та відділом МВД.

10. 7. 48 р. в с. Кретівці (р-н Збараж, Терноп. обл.) підпільники роззброїли станицю стрибків, при чому застрілили участкового МВД, а рядових стрибків відпустили. Здобуто: 5 крісів, 1 ППШ, 1 СВТ, пістоль, амуніцію й важливі матеріяли.

11. 7. 48 р. в с. Джурів (р-н Заболотів, Станисл. обл.) підпільники мали перестрілку з емведистами.

11. 7. 48 р. в с. Топільсько (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

11. 7. 48 р. в с. Сторонна (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

12. 7. 48 р. в сс. Руденко, Кустин і Хмільно (р-н Лопатин, Львів. обл.) повстанці спалили колгоспи. Під час акції в с. Руденко роззброїли стрибків, при чому здобуто 5 крісів і 1 автомат. а також зліквідували ворожого українському народові голову райвідділу сільського господарства.

12. 7. 48 р. на полі б. с. Нижня Лукавиця (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

12. 7. 48 р. в лісі б. с. Стіжок (р-н Шумськ, Терноп. обл.) в бою з повстанцями було ранених двох емведистів.

12. 7. 48 р. на полі б. с. Петрилів (р-н Коропець, Терноп. обл.) була сутичка між емведистами й підпільниками, під час якої загинув один підпільник.

12. 7. 48 р. в с. Урмань (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з групою емведистів.

13. 7. 48 р. в с. Лядське (р-н Коропець, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу грабіжників з партії й адміністрації.

13. 7. 48 р. в с. Завадів (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники знищили приміщення сільради й клубу.

14. 7. 48 р. на прис. Радів (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

14. 7. 48 р. на прис. Колодруби (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували стрибка — емведівського вилслужника.

14. 7. 48 р. на полі б. с. Кімната (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками і групою МВД.

14. 7. 48 р. в с. Торговиця (р-н Городенка, Станисл. обл.) група повстанців стрінула відділ МВД. Повстанці відкрили по емведистах вогонь. Емведисти відступили.

15. 7. 48 р. в с. Запитів (р-н Новий Яричів, Львів. обл.) емведисти наскочили на хату, в якій квартирували повстанці. Зав'язався бій, в якому впало кількох емведистів і двох повстанців.

15. 7. 48 р. на полях б. с. Лопушани (р-н Залізці, Терноп. обл.) був бій між групою підпільників і відділом МВД. Ворог втратив одного вбитим та одного раненим.

15. 7. 48 р. б. с. Туря Велика (р-н Долина, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

15. 7. 48 р. в с. Камінь (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між емведистами й групою підпільників.

16. 7. 48 р. в с. Голгочі (р-н Підгайці, Терноп. обл.) відділ емведистів знайшов в одній хаті криївку підпільника. Підпільник кинув між емведистів гранату. Розпочалась перестрілка, під час якої оточений емведистами підпільник загинув.

16. 7. 48 р. в с. Шибалин (р-н Бережани, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з відділом МВД.

17. 7. 48 р. в с. Городилів (р-н Золочів, Львів. обл.) підпільники спалили колгосп.

17. 7. 48 р. в с. Тростянець (р-н Бережани, Терноп. обл.) була сутичка між відділом емведистів і підпільником. Оточений ворогом підпільник, тяжко ранений, дострілився.

17. 7. 48 р. в т. зв. Джурівському лісі (р-н Заболотів, Станиславівської обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

17. 7. 48 р. в с. Зимівки (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) група повстанців звела бій з емведистами.

18. 7. 48 р. в с. Барилів (р-н Лопатин, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом емведистів.

18. 7. 48 р. в селі Долішне (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів і партійних бандитів, в наслідок чого трьох бандитів вбито.

18. 7. 48 р. в лісі б. с. Трускавець (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

19. 7. 48 р. на річці Черемоші (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) підпільники затримали дараби, в наслідок чого утворилася величезна загата, яка на деякий час стримала грабунковий вивіз дерева. Після очищення річки, підпільники стримали знову дараби 21. 7., а опісля 23. 7. 48 р.

19. 7. 48 р. підпільники зліквідували начальника істребительного батальйону в райцентрі Яблонів (Станисл. обл.).

19. 7. 48 р. в лісі б. с. Волошинова (р-н Самбір, Дрогоб. обл.) підвідділи УПА звели дві сутички з відділом емведистів. Під час одної сутички загинув повстанець-кулеметник, який по-геройськи бився з ворогом.

20. 7. 48 р. в сс. Спас і Струтин Виж. (р-н Рожнітів, Станиславівської обл.) підпільники здемолювали сільради й молочарні.

20. 7. 48 р. в лісі б. с. Кропивник (р-н Вигода, Станисл. обл.) була перестрілка між групою підпільників і відділом МВД.

20. 7. 48 р. в с. Ямельниця (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники мали сутичку з відділом МВД.

20. 7. 48 р. в с. Кулачківці (р-н Гвіздець, Станисл. обл.) підпільники роззбройли істребітелів.

20. 7. 48 р. в с. Невір (Любешів, Волин. обл.) група повстанців звела бій з відділом емведистів і стрибків. Повстанці вбили трьох стрибків, в тому числі секретаря Любешівського райкому комсомолу.

21. 7. 48 р. в с. Зарайсько (р-н Дрогобич, тієї ж обл.) була перестрілка між підпільниками і відділом емведистів, що ходили по хатах грабити населення.

21. 7. 48 р. в с. Демня (р-н Щирець, Львів. обл.) був бій між групою повстанців і відділом МВД.

21. 7. 48 р. в лісі б. с. Урич (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між двома повстанцями й емведистами.

21. 7. 48 р. в с. Лоп'янка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники знищили телефонну лінію.

21. 7. 48 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники знищили молочарню.

21. 7. 48 р. в с. Суходіл (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці здемолювали сільраду й молочарню.

22. 7. 48 р. в с. Малнівська Воля (р-н Мостиська, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом МВД, під час якої загинув майор погранвійськ МВД.

22. 7. 48 р. в лісі б. с. Розгірче (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій з емведистами, в якому обидві сторони мали втрати.

22. 7. 48 р. в с. Сторонна (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

23. 7. 48 р. в с. Маринка (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники виконали атентат на агента МВД, Здобуто 1 ППШ й пістоль.

23. 7. 48 р. в с. Сівка Войнилівська (р-н Войнилів, Станисл. обл.) повстанець виконав атентат на участкового МВД. Того ж

дня повстанці забрали з квартири того участкового кулемет, 2 кри-си й документи. Рівночасно здемолювали сільраду.

23. 7. 48 р. в с. Бобриківці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників й емведистами.

23. 7. 48 р. б. с. Підзахирич (р-н Вижниця, Чернів. обл.) повстанці мали сутичку з емведистами.

23. 7. 48 р. на скраю лісу б. с. Болехівці (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

23. 7. 48 р. в с. Ясеновець (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці обстріляли станицю стрибків. Під час обстрілу двох стрибків ранено.

23. 7. 48 р. в горах б. райцентру Перегінсько (Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД.

В липні 1948 р. в с. Стругин (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники здемолювали сільраду й молочарню.

24. 7. 48 р. в с. Нежухів (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група повстанців зустрілася з емведистами, що були на засідці. За-в'язалась перестрілка, під час якої двох емведистів вбито. Пов-станці втрат не мали.

24. 7. 48 р. в с. Корчин (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпіль-ники обстріляли відділ партійців і емведистів, в наслідок чого трьох бандитів вбито.

24. 7. 48 р. в с. Урич (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була пере-стрілка між повстанцями й емведистами з охорони нафтових вишок. В перестрілці згинув емведист.

24. 7. 48 р. на полі б. с. Росохате (р-н Нижні Устрики, Дрогоб. обл.) відділ емведистів наскочив на криївку, в якій у той час була підпільниця Пальма. Підпільниця вискочила на верх і почала стріляти до ворога з кріса. Коли емведисти підсунулися ближче, кинула між них дві гранати й упала прошита ворожими кулями.

24. 7. 48 р. в с. Гошівчик (р-н Нижні Устрики, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли до хати, де квартирував підпільник. Коли вони відчинили двері, підпільник обстріляв їх з автомата, а коли перелякані емведисти вибігли надвір, він кинув ще за ними гранату. Ворог мав раненого. Підпільник щасливо відступив.

24. 7. 48 р. на сіножатах б. сс. Гаї Верхні — Улично (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом емведистів.

24. 7. 48 р. в с. Корчин (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) в сутичці з повстанцем Зенком загинув лейтенант МВД, секретар райкому комсомолу, зненавиджений усім населенням району більшовицький вислужник.

25. 7. 48 р. в с. Будилів (р-н Козова, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом емведистів.

25. 7. 48 р. в с. Ключів Великий (р-н Коломия, Станисл. обл.) в сутичці з підпільниками емведисти втратили одного вбитого.

25. 7. 48 р. в с. Кропивник (р-н Вигода, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

26. 7. 48 р. на полі б. с. Гозіїв (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

26. 7. 48 р. в с. Туре (р-н Нижні Устрики, Дрогоб. обл.) банда стрибків і адміністрації з райцентру вийшла на повстанську засідку. Від повстанських стрільв двох стрибків ранено, а інші повтікали.

26. 7. 48 р. в с. Ступниця (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли відділ емведистів.

26. 7. 48 р. в Курницькому лісі (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільником і відділом емведистів. Оточений ворогом і поранений, підпільник дострілювся.

27. 7. 48 р. в лісі б. с. Рогізно (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

27. 7. 48 р. в лісі б. с. Радохінці (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) група підпільників зустрілася з відділом емведистів. Зав'язалась перестрілка, під час якої впало двох емведистів.

27. 7. 48 р. в с. Мізунь Старий (р-н Вигода Станисл. обл.) група підпільників зустрілася з відділом емведистів. Зав'язалась перестрілка, під час якої впало двох емведистів.

27. 7. 48 р. в с. Мізунь Старий (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники застрілили партійця — голову райземвідділу. Здобуто СВТ.

27. 7. 48 р. на полі б. с. Смержів (р-н Лопатин, Львів. обл.) була сутичка між двома підпільниками й емведистами.

28. 7. 48 р. на присілку Ясень (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

28. 7. 48 р. в с. Цінева (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники здемолювали сільраду й молочарню.

28. 7. 48 р. в лісі б. с. Брустур (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом емведистів.

28. 7. 48 р. в с. Мартинівка (р-н Бахмач, Чернігівська обл.) зліквідовано голову колгоспу — партійного, який переслідував і експлуатував колгоспників.

28. 7. 48 р. в с. Судче (р-н Зарічне, Рівен. обл.) група повстанців зробила засідку на бандитів з адміністрації, що стягали від селян поставки, при чому знущалися над населенням. На засідці повстанці вбили працівника райнарсуду — кандидата [в] КП(б)У й агента МГБ. Голову сільради, якого взяли живим, після перевірки відпустили. Здобуто ППС.

28. 7. 48 р. б. с. Теляче (р-н Підгайці, Терноп. обл.) була сутичка між двома підпільниками й відділом емведистів. Обидва підпільники загинули в нерівному бої.

28. 7. 48 р. в с. Мостище (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД.

29. 7. 48 р. в с. Довга Войнилівська (р-н Войнилів, Станисл. обл.) відділ емведистів наскочив на стодолу, в якій квартирувало двох підпільників. Зав'язався бій, у якому ворог втратив двох убитими й одного раненим. Обидва підпільники, оточені емведистами, в бою загинули.

29. 7. 48 р. в лісі т. зв. Турова (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) група повстанців мала перестрілку з відділом емведистів.

29. 7. 48 р. в с. Рівня (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти зайшли до хати, в якій вечеряли підпільники. Підпільники обстріляли емведистів і відступили без втрат.

29. 7. 48 р. в райцентрі Войнилів (Станисл. обл.) підпільник застрілив стрибка. Здобуто ППС і пістоль.

29. 7. 48 р. на полонині т. зв. Веснарки (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) група підпільників мала перестрілку з відділом МВД.

29. 7. 48 р. атентатник підпілля в райцентрі Рожнітів (Станиславівської обл.) застрілив стрибка, а іншого ранив. Здобув ППШ.

29. 7. 48 р. в с. Містки (р-н Пустомити, Львів. обл.) підпільники розбили кіноапарат.

30. 7. 48 р. в с. Завидче (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники обстріляли банду озброєних партійців, які прибули в село для грабежу. Від караючої руки підпільників загинули два агенти уповмінзагу, а інші повтікали.

30. 7. 48 р. в с. Люлинці (р-н Ланівці, Терноп. обл.) відділ МВД наскочив на криївку трьох підпільників. Зав'язався завзятий бій, у якому загинув один підпільник.

30. 7. 48 р. б. с. Туради (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) двох повстанців зустрілися з емведистами. Повстанці кинули між емведистів гранати. Зав'язався бій, в якому ворог втратив трьох убитими й одного важко раненим.

31. 7. 48 р. в лісі б. с. Баня Березівська (р-н Яблонів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою емведистів.

31. 7. 48 р. на сіножатях б. с. Улично (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) підпільники звели бій з відділом пограничників.

1. 8. 48 р. в с. Голігірки (р-н Красне, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами, що держали засідку. В перестрілці ворог утратив одного вбитим і двох раненими.

В серпні 1948 р. на станції Немішаєво (р-н Сквир, Київська обл.) повішено трьох партійців за злочинну протинародну роботу.

1. 8. 48 р. в с. Дунаєць (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

1. 8. 48 р. в райцентрі Жовква (Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

1. 8. 48 р. в с. Зелів (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) повстанці спалили сільраду.

В серпні 1948 р. повстанці знищили телефонну лінію між сс. Спас і Лоп'янка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.).

1. 8. 48 р. в с. Угольна (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між двома підпільниками й опергрупою МВД. Обидва підпільники загинули в бою.

1. 8. 48 р. в с. Задеревач (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою повстанців й емведистами.

2. 8. 48 р. в с. Заруддя (р-н Великий Глибичок, Терноп. обл.) був бій між групою підпільників і відділом МВД. Один з підпільників, важко ранений, дострілювався.

2. 8. 48 р. в лісі т. зв. Коширна (р-н Галич, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом МВД.

В серпні 1948 р. в с. Боратичі (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) повстанці знищили кіноапаратуру.

2. 8. 48 р. в с. Станькова (р-н Войнилів, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу бандитів з партії й адміністрації, що ходили по хатах за контингентом, в наслідок чого один з них був ранений.

2. 8. 48 р. в с. Мальчиці (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники обстріляли емведистів, після чого емведисти втекли з села.

3. 8. 48 р. в с. Арестів (р-н Мізоч, Рівен. обл.) повстанці роззброїли й скарали двох партійців на смерть за знущання над населенням.

3. 8. 48 р. в с. Новики (р-н Збараж, Терноп. обл.) підпільники спалили колгосп. Того ж дня спалено також колгосп і підсібне господарство в с. Стрілки, того ж р-ну. Під час акції підпільники зліквідували двох учаскових МВД і знищили приміщення сільради.

3. 8. 48 р. в районі Новоселиця (Чернів. обл.) підпілля провело зорганізовану акцію на колгоспи. В один час почали горіти колгоспи в сс. Головчинці, Козярі, Сухівці, Шильпаки (два колгоспи), Глиниці Малі. Рівночасно підпільники обстріляли охорону колгоспів — стрибків та емведистів.

3. 8. 48 р. в с. Зарубинці (р-н Скалат, Терноп. обл.) підпільники знищили колгоспні машини.

3. 8. 48 р. на краю лісу б. с. Зарубинці (р-н Скалат, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом емведистів.

3. 8. 48 р. в с. Малинці (р-н Гвіздець, Станисл. обл.) повстанці здемолювали приміщення сільради. У двох наступних днях здемолювано приміщення сільрад в сс. Трофанівка й Кулачківці.

3. 8. 48 р. в с. Ставчани (р-н Пустомити, Львів. обл.) підпільники спалили скирти в емведівському підсібному господарстві.

В першій половині серпня 1948 р. в с. Вовків (р-н Пустомити, Львів. обл.) повстанці зліквідували уповноваженого заготівлі, що грабив населення.

4. 8. 48 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники здемолювали молочарню й сільраду.

5. 8. 48 р. в с. Майдан (р-н Копичинці, Терноп. обл.) повстанці зробили засідку на більшовицьких грабіжників, що прибули до села стягати від людей поставки. Більшовики панічно розбіглися, залишаючи одного раненого.

5. 8. 48 р. в с. Кутівка (р-н Копичинці, Терноп. обл.) група підпільників зустріла емведистів. Підпільники обстріляли емведистів і вбили капітана та сержанта РО МВД.

5. 8. 48 р. в с. Бортків (р-н Красне, Львів. обл.) повстанці обстріляли сільраду, де були більшовицькі грабіжники. Від повстанських куль один з грабіжників був ранений.

5. 8. 48 р. в лозах над Дністром б. райцентру Заліщики (Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведівською спецгрупою.

5. 8. 48 р. в Болохівському лісі (р-н Войнилів, Станисл. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

6. 8. 48 р. б. с. Підвисоке (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

6. 8. 48 р. в с. Барвінкова (р-н Кути, Станисл. обл.) була перестрілка між емведистами й підпільниками. В перестрілці ворог потерпів чималі втрати.

6. 8. 48 р. в лісі б. с. Кривополе (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) у сутичці з повстанцями емведисти мали двох ранених.

6. 8. 48 р. в с. Старе Село (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради й знищили телефонну лінію.

6. 8. 48 р. в с. Берлоги (р-н Войнилів, Станисл. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД.

6. 8. 48 р. в лісі б. с. Зелена (р-н Надвірна, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й групою МВД.

6. 8. 48 р. в с. Деревня (р-н Великі Мости, Львів. обл.) підпільники важко поранили уповноваженого райкомпартією для господарських справ, що грабив селян і знущався над ними.

7. 8. 48 р. в райцентрі Городок (Львів. обл.) повстанці спалили колгосп.

7. 8. 48 р. на полі б. с. Добряни (р-н Щирець, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

7. 8. 48 р. в с. Слобода Болахівська (р-н Болахів, Станисл. обл.) двох підпільників стрінулися з відділом емведистів. Зав'язалась перестрілка, під час якої один емведист був ранений.

7. 8. 48 р. в сс. Струтин Виж. і Ниж. (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники знищили телефонну лінію.

8. 8. 48 р. в с. Розтінки (р-н Болахів, Станисл. обл.) кількох повстанців стрінулося на дорозі з групою емведистів. Під час перестрілки один емведист був убитий і один повстанець ранений.

8. 8. 48 р. в с. Грімно (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгосп.

8. 8. 48 р. в с. Гоголів (р-н Радехів, Львів. обл.) повстанці зліквідували уповноваженого мінзагу, який у нечуваний спосіб тероризував населення.

8. 8. 48 р. в с. Дарчинці Нові (р-н Вашківці, Чернів. обл.) була перестрілка між групою повстанців і відділом МВД.

8. 8. 48 р. в с. Устечко (р-н Товсте, Терноп. обл.) емведисти, роблячи обшуки, зустрілися з одним підпільником. Підпільник засипав емведистів стрілами. Зав'язався бій, у якому оточений ворогами підпільник загинув.

8. 8. 48 р. в с. Оріховець (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) підпільники спалили колгосп.

8. 8. 48 р. повстанці зробили наскок на колгосп у с. Підлипці (р-н Золочів, Львів. обл.). Під час обстрілу був ранений секретар комсомолу.

9. 8. 48 р. на Коршнівських хуторах (р-н Новоселиця, Черн. обл.) відділ емведистів наскочив на хату, де квартирувало трьох повстанців. Зав'язався бій, що тривав дві години. В бою смертю героїв згинувло двох повстанців.

9. 8. 48 р. в с. Русів (р-н Снятин, Станисл. обл.) в сутичці з повстанцями емведисти мали одного вбитого.

9. 8. 48 р. в с. Мшана (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники обстріляли бандитів з озброєної адміністрації, що ходили

по контингент. Один грабіжник був убитий, один здався живий, а інші повтікали.

9. 8. 48 р. в с. Спас (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники знищили сільраду.

9. 8. 48 р. в с. Хащові (р-н Турка, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли на подвір'я хати, в якій були в той час повстанці. Повстанці відкрили по ворогові вогонь, від якого впало п'ятьох емведистів.

10. 8. 48 р. в с. Смержів (р-н Лопатин, Львів. обл.) повстанці застрілили стрибка з райцентру.

10. 8. 48 р. на полях б. с. Ганівці (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) група підпільників зустрілася з емведистами. В перестрілці емведисти мали одного вбитого й одного раненого. Один підпільник був легко ранений.

10. 8. 48 р. в с. Плавуча В. (р-н Козлів, Терноп. обл.) повстанці знищили устаткування в колгоспі. Емведисти, стрибки й партійці, що були в той час у селі, заховалися й перелякані просиділи аж до ранку.

10. 8. 48 р. в с. Карабівці (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники спалили молотілку, якою більшовики молотили селянське збіжжя.

10. 8. 48 р. в с. Довжанка (р-н Козлів, Терноп. обл.) повстанці спалили колгосп.

10. 8. 48 р. в с. Конопнівка (р-н Микулинці, Терноп. обл.) підпільники спалили колгоспні будинки й устаткування.

10. 8. 48 р. в с. Грабківці (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) повстанці спалили устаткування в колгоспі й МТС і обстріляли охорону колгоспу та гарнізонників МВД. Перелякана охорона втекла.

10. 8. 48 р. в с. Чернилів Руський (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники спалили колгосп.

10. 8. 48 р. в с. Товстолуг (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники спалили в колгоспі парову машину, трактор та інші речі з сільсько-господарського інвентаря. П'ять стрибків з охорони колгоспу враз із участковими МВД здалися живими.

10. 8. 48 р. в с. Гринява (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) була перестрілка між групою МВД і підпільниками.

10. 8. 48 р. в с. Стублі (р-н Здовбунів, Рівен. обл.) повстанці запалили колгосп, при чому вбили одного озброєного вартівника, що ставляв спротив, інші спаніковані розбіглися. Гарнізонники МВД, що квартирували у віддалі 10 м. від колгоспу, залягли в заздальгідь приготованих окопах і перелякані, не відкриваючи вогню, пролежали там аждо ранку.

11. 8. 48 р. в с. Будилів (р-н Козова, Терноп. обл.) повстанці спалили збіжжя, яке більшовики пограбили в селян.

Під час бльокади військами МВД Тоболівського лісу (р-н Радехів, Львів. обл.), яка тривала від 10. до 23. 8. 1948 р., була сутичка між групою повстанців та емведівським відділом. Обидві сторони втрат не мали.

11. 8. 48 р. в с. Чистопади (р-н Залізці, Терноп. обл.) шістьох озброєних бандитів з адміністрації ходили по хатах по контингент. В одній хаті застали вони двох підпільників. Зав'язалась перестрілка, під час якої підпільники постріляли всіх шістьох грабжників.

12. 8. 48 р. в с. Вербіж (р-н Щирець, Львів. обл.) повстанці звели бій з емведистами.

12. 8. 48 р. між сс. Добряни — Путятичі (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники зустрілися з групою МВД. Завваживши ворога, підпільники відкрили вогонь, в наслідок чого був ранений ст. лейтенант МВД. Були, мабуть, і вбиті. Підпільники втрат не мали.

12. 8. 48 р. в с. Гніздечне (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники обстріляли відділ емведистів. Ворог мав двох вбитих і одного раненого.

12. 8. 48 р. в с. Мишковичі (р-н Микулинці, Терноп. обл.) повстанці спалили автобазу МТС.

12. 8. 48 р. в с. Тулукові (р-н Заболотів, Станисл. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

12. 8. 48 р. в с. Вільшана (р-н Красне, Львів. обл.) підпільники зробили засідку на стрибків. Стрибки розбіглися, а один з них був ранений. Після того підпільники спалили колгоспну солому й устаткування колгоспу.

13. 8. 48 р. в с. Вербівчик (р-н Підкамінь, Львів. обл.) група повстанців зробила засідку на банду більшовицьких грабж-

ників. Від повстанських стрілів були ранені один емгебіст і райуповажнений мінзагу. Обидва вони незабаром померли.

13. 8. 48 р. в с. Милиятин (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники зліквідували завідуючого загальним відділом райвиконкому.

13. 8. 48 р. в с. Дубівці (р-н Великий Глубічок, Терноп. обл.) повстанці знищили сільраду і спалили парову молотілку, якою більшовики молотили грабоване в селян збіжжя.

14. 8. 48 р. б. дільниці Дубина м. Сколе (Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів, в наслідок чого двох емведистів було вбитих, а начальник паспортного стола смертельно ранений.

14. 8. 48 р. в райцентрі Миколаїв (Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом емведистів. В бою емведисти втратили одного вбитим і одного раненим.

14. 8. 48 р. в лісі т. зв. Шандрів Звір (р-н Вигода, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

14. 8. 48 р. на дорозі б. с. Гаї Зарудянські (р-н Залізці, Терноп. обл.) повстанці ранили уповноваженого для збирання контингенту.

14. 8. 48 р. в с. Цукрові (р-н Мізоч, Рівен. обл.) група підпільників зустрілася з опергрупою МВД. В перестрілці підпільники вбили сержанта МВД.

15. 8. 48 р. в с. Вербіж Виж. (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) група повстанців мала перестрілку з провокативною бандою МВД.

15. 8. 48 р. в с. Томашів (р-н Войнилів, Станисл. обл.) підпільники спалили дві молотарки, якими більшовицькі грабіжники плянували молотити селянське збіжжя. Також спалено збіжжя, зграбоване більшовиками у селян, що їх вивезено на Сибір.

15. 8. 48 р. в с. Струтин Н. (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

15. 8. 48 р. в Чорному Лісі б. с. Глибоке (р-н Богородчани, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

В половині серпня 1948 р. на дорозі Стрий — Сколе (Дрогобицької обл.) повстанці зліквідували двох емгебістів.

6. 8. 48 р. на хуторах Гаї Ходорівські (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) двох повстанців вийшло на емведівську засідку.

Між ними та відділом емведистів зав'язався бій. Почувши стріли, на допомогу повстанцям прибула друга група повстанців, що була близько. Повстанці взяли емведистів у перехресний вогонь і примусили їх замовкнути. Від повстанських стрілів впало шістьох емведистів, а двох було ранених.

16. 8. 48 р. в лісі б. с. Семигинів (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

16. 8. 48 р. в с. Братишів (р-н Товмач, Станисл. обл.) була сутичка між відділом емведистів і групою підпільників.

16. 8. 48 р. б. с. Остриня (р-н Товмач, Станисл. обл.) група підпільників мала перестрілку з емведистами.

16. 8. 48 р. в с. Кам'яна Гора (р-н Магерів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД. У перестрілці один ранений підпільник розірвав себе гранатою.

16. 8. 48 р. на полях б. с. Торки (р-н Радехів, Львів. обл.) підпільники мали сутичку з відділом МВД.

16. 8. 48 р. на дорозі в лісі б. с. Білоголови (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники застрілили уповноваженого для збирання контингенту. Від убитого забрано зброю й усю документацію.

16. 8. 48 р. на полонині т. зв. Висварки (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

16. 8. 48 р. в с. Терентіїв (р-н Гоща, Рівен. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради і спалили хату участкового МВД, який тероризував і грабив населення. Участковий оминув смерті тому, що не був удома, але після того втік із села.

16. 8. 48 р. в с. Луб'я (р-н Заболотці, Львів. обл.) підпільники зліквідували райуповажного мінзагу, який тероризував населення. Забрано автомат і пістоль.

17. 8. 48 р. в с. Пліски (р-н Коршів, Станисл. обл.) емведисти зустрілися з одним підпільником. У перестрілці тяжко ранений підпільник дострілювався.

17. 8. 48 р. в с. Грушка (р-н Отинія, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

18. 8. 48 р. в с. Цуцилівці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники виконали атентат на участкового МВД. Здобуто СВТ.

18. 8. 48 р. в с. Барилів (р-н Лопатин, Львів. обл.) відбувся бій між групою повстанців і відділом МВД. Ворог втратив двох убитими. В бою загинув один повстанець.

18. 8. 48 р. б. с. Завидовичі (р-н Городок, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом емеведистів. Обидві сторони мали по одному вбитому.

18. 8. 48 р. в лісі б. с. Космач (р-н Солотвина, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емеведистами.

18. 8. 48 р. в с. Рожанівка (р-н Товсте, Терноп. обл.) повстанці обстріляли групу більшовиків. Від повстанських стрілів один більшовик був ранений.

18. 8. 48 р. в сс. Волиця, Литятичі й Котів (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники здемолювали клюби.

18. 8. 48 р. на полях між сс. Богданівка й Гори Стрийковецькі (р-н Збараж, Терноп. обл.) відбувся бій між групою підпільників і сильним відділом МВД. В нерівному бою згинуло чотирьох підпільників.

19. 8. 48 р. в лісі б. с. Зазуличі (р-н Золочів, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом емеведистів.

19. 8. 48 р. в лісі б. с. Радванці (р-н Радехів, Львів. обл.) повстанці мали перестрілку з емеведистами.

19. 8. 48 р. в лісі б. с. Спас (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) відбувся бій між групою повстанців і відділом МВД.

20. 8. 48 р. в с. Манастирець (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою емеведистів і підпільниками.

20. 8. 48 р. група підпільників обстріляла охорону МТС в районі Межиріччя (Рівен. обл.) і знищила трактори й бензину.

20. 8. 48 р. на шляху Хильчичі — Золочів (Львів. обл.) підпільники спалили два мости, щоб припинити вивіз грабованого в селян зерна на заготівний пункт у м. Золочеві.

21. 8. 48 р. в сс. Пліхів і Краснопуща (р-н Бережани, Тернопільської обл.) повстанці здемолювали клюби.

21. 8. 48 р. б. с. Поляна (р-н Щирець, Львів. обл.) двох підпільників звело бій з відділом МВД. У бою впав один підпільник, а емеведисти втратили чотирьох вбитими.

21. 8. 48 р. на полі б. с. Човгани (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

21. 8. 48 р. на сіножатах б. с. Межиріччя (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники мали перестрілку з емведистами.

Під час облави на ліс між сс. Пониквою й Боратином (р-н Підкамінь, Львів. обл.) зав'язався бій між групою повстанців і емведистами. В бою сімох емведистів було вбитих і кількох ранених.

22. 8. 48 р. підпільники здемолювали клуб в с. Поручин (р-н Бережани, Терноп. обл.).

22. 8. 48 р. в лісі б. с. Стільсько (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій з відділом емведистів. По обох сторонах були втрати.

22. 8. 48 р. в с. Радванці (р-н Сокаль, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

23. 8. 48 р. в лісі б. с. Дора (р-н Яремче, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою МВД.

23. 8. 48 р. в с. Труханів (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами. В сутичці один підпільник був ранений.

24. 8. 48 р. в с. Золота Слобода (р-н Козова, Терноп. обл.) повстанці спалили молотарку і збіжжя, що його зграбували більшовики від родин, вивезених на Сибір.

24. 8. 48 р. в с. Вівня (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

24. 8. 48 р. в с. Порудні (р-н Яворів, Львів. обл.) підпільники роззброїли двох емведистів.

24. 8. 48 р. в с. Рожанка Мала (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували двох партійців.

24. 8. 48 р. в с. Поточани (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники здемолювали клуб.

24. 8. 48 р. підпільники застрілили міліціонера в лісі між сс. Новосілка — Залісся (р-н Мельниця Подільська, Терноп. обл.).

25. 8. 48 р. в с. Пониковиця (р-н Заболотці, Львів. обл.) повстанці, що переходили селом, завважили підводу більшовиків, які вдень грабили в населення збіжжя. Повстанці відкрили по них вогонь з автоматів, в наслідок чого одного грабіжника ранили. Інші в паніці повтікали.

25. 8. 48 р. в с. Новосілки (р-н Красне, Львів. обл.) підпільники роззброїли стрибків і знищили в сільраді документи.

25. 8. 48 р. б. с. Веринь (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом МВД.

26. 8. 48 р. підпільники мали сутичку з емведистами б. с. Радичичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.).

27. 8. 48 р. підпільники зробили засідку на шляху Яблонів — Космач (Станисл. обл.). На засідку наїхала група емведистів. Підпільники відкрили по них вогонь, в наслідок чого вбили одного лейтенанта та ранили двох рядових емведистів.

27. 8. 48 р. в с. Мшана (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники знищили кінопересувку.

28. 8. 48 р. в с. Трійця (р-н Лопатин, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

28. 8. 48 р. в с. Височанка (р-н Галич, Станисл. обл.) в бою з повстанцями емведисти втратили двох убитими й одного раненим.

28. 8. 48 р. в с. Гряда (р-н Брюховичі, Львів. обл.) атентатник підпілля виконав атентат на уповноваженого для заготівлі. Здобуто ППШ.

28. 8. 48 р. повстанці знищили телефонну лінію Долина — Калуш (Станисл. обл.).

28. 8. 48 р. в с. Катериничі (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники знищили кіноапарат.

28. 8. 48 р. в с. Белелуя (р-н Снятин, Станисл. обл.) юнак виконав атентат на участкового МВД, хоча в селі в той час було 25 емведистів. Коли при першому стрілі атентатникові затявся пістоль, він кинувся на участкового і пробив його ножем.

28. 8. 48 р. в с. Королівка (р-н Коломия, Станисл. обл.) емведисти застали в одній хаті підпільника Ярослава. Зав'язався бій, в якому підпільник убив чотирьох емведистів і, будучи раненим, дострілювався.

28. 8. 48 р. в с. Лапшин (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники спалили дві скирти державного сіна.

28. 8. 48 р. в с. Накваша (р-н Підкамінь, Львів. обл.) підпільники знищили кіноапарат і здемолювали приміщення сільради.

29. 8. 48 р. в с. Тростянка (р-н Коломия, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

29. 8. 48 р. в с. Рудники (р-н Заболотів, Станисл. обл.) підпільники застрілили начальника колгоспної охорони.

29. 8. 48 р. в с. Старе Село (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили стрибка. Здобуто ППШ.

29. 8. 48 р. між сс. Белеїв — Тростянець (р-н Долина, Станисл. обл.) був бій між підпільниками й емведівським відділом. В бою ворог втратив двох убитими і двох раненими. По стороні підпільників був один убитий.

29. 8. 48 р. в с. Якубів (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці здемолювали приміщення сільради, молочарню й клуб та знищили телефонну лінію.

29. 8. 48 р. в Лузі б. с. Рівня (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД.

29. 8. 48 р. б. с. Дора (р-н Яремче, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом емведистів.

29. 8. 48 р. б. с. Мужилівичі (р-н Яворів, Львів. обл.) була сутичка між групою підпільників та емведистами.

30. 8. 48 р. б. с. Кропивник (р-н Вигода, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й групою емведистів. В перестрілці ворог утратив двох убитими.

30. 8. 48 р. в с. Протеси (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали сільраду й знищили телефонне устаткування.

Того ж дня в с. Верхня (р-н Войнилів, Станисл. обл.) повстанці знищили телефонну лінію.

30. 8. 48 р. в с. Нова Гута (р-н Манастириська, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

31. 8. 48 р. в с. Буянів (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради й молочарні та знищили телефонне устаткування.

31. 8. 48 р. в с. Середнє (р-н Войнилів, Станисл. обл.) повстанці тяжко ранили завідуючого відділом пропаганди й агітації при РК КП(б)У, в наслідок чого він у дорозі до лікарні помер.

31. 8. 48 р. в с. Поляни (р-н Жовква, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

Осіною 1948 р. в Стрийському р-ні (Дрогоб. обл.) повстанці знищили телефонні лінії в 35-ох селах та в 30-ох селах здемо-

лювали молочарні. В цей же самий час у сс. Великі й Малі Дідушичі повстанці розбили колгоспні магазини збіжжя й роздали його населенню.

При кінці місяця серпня 1948 р. в с. Стрільків (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники спалили МТС.

1. 9. 48 р. в сс. Хідновичі й Тишковичі (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгоспні забудування.

1. 9. 48 р. в с. Гусаків (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) підпільники спалили сільраду.

1. 9. 48 р. в с. Чайковичі (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) повстанці наскочили на будинок сільради, в якому перебували стрибки й озброєна адміністрація. У висліді цієї акції будинок спалено, двох стрибків поранено та одного вбито.

В серпні-вересні 1948 р. в районі Броди (Львів. обл.) підпільники знищили чотири колгоспи.

В цей же час у районі Заболотці (Львів. обл.) підпільники знищили клуби в сс. Колпин і Голосковичі.

В серпні 1948 р. в с. Мельнич (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради й молочарні.

В вересні 1948 р. в с. Верхів (р-н Остріг, Рівен. обл.) повстанці знищили клуб і всі списки в сільраді.

1. 9. 48 р. в с. Суходоли (р-н Заболотці, Львів. обл.) боївка СБ зліквідувала начальника "істребительного батальйону".

2. 9. 48 р. в с. Вовківці (р-н Теофіполь, Кам'янець Подільська обл.) була перестрілка між емведистами й місцевим підпільником. Оточений ворогами підпільник стріляв до ворога до останнього набою і, в безвихідному становищі, дострілювався.

2. 9. 48 р. в с. Передмістя (р-н Золотий Потік, Терноп. обл.) повстанці наскочили на групу більшовиків, що приїхала на контролю колгоспу. Від повстанських куль впало трьох більшовиків, у тому числі капітан з УМГБ (з області).

2. 9. 48 р. в с. Наконечне (р-н Яворів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

3. 9. 48 р. в с. Грушів (Коломийщина, Станисл. обл.) в бою з підпільниками емведисти втратили одного вбитим.

3. 9. 48 р. в с. Бутини (р-н Великі Мости, Львів. обл.) підпільники застрілили капітана погранвійськ МВД і важко поранили одного емведиста.

3. 9. 48 р. в лісі б.с. Копанки (р-н Жовква, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

У вересні 1948 р. в Стрийському р-ні (Дрогоб. обл.) підпільники знищили дві кінопересувки.

3. 9. 48 р. в с. Жуківці (р-н Ланівці, Терноп. обл.) підпільники знищили документи в сільраді.

4. 9. 48 р. в с. Коростятин (р-н Тучин, Рівен. обл.) боївка СБ (Служба Безпеки) зліквідувала більшовицького вислужника — голову колгоспу й організатора стрибків. Після того більшовики на якийсь час припинили свою терористичну колгоспну акцію і змушені були віддати селянам землю, яку відміряли вже до колгоспу.

4. 9. 48 р. в с. Лопатники (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

5. 9. 48 р. в с. Поляниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники знищили молочарню.

5. 9. 48 р. б. с. Лів (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

5. 9. 48 р. в с. Комарин (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) повстанці спалили скирти радгоспу та господарські машини й ранили директора радгоспу — ворожого вислужника.

5. 9. 48 р. в Болохівському лісі (р-н Войнилів, Станисл. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД.

5. 9. 48 р. в с. Степанівка (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була сутичка між групою підпільників і відділом МВД.

6. 9. 48 р. б. с. Любінь Малий (р-н Городок, Львів. обл.) група повстанців звела бій з емведистами. В бою впало двох повстанців і трьох емведистів.

6. 9. 48 р. в лісі б. с. Крушельниця (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

6. 9. 48 р. в с. Івашківці (р-н Збараж, Терноп. обл.) група емведистів наскочила на трьох підпільників, що квартирували в одній хаті. Зав'язався важкий, нерівний бій, під час якого загинув один підпільник.

Того ж дня в с. Заруддя (р-н Збараж, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку хворого підпільника, в якій був він із сестрою. Підпільник почав відстрілюватись і вбив капітана МГБ та ранив одного бійця. У безвихідному становищі, підпільник та його сестра пострілялися.

6. 9. 48 р. в с. Кокорів (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) повстанці обстріляли емведистів, внаслідок чого одного з них ранили.

7. 9. 48 р. в лісі б. с. Селиська (р-н Яворів, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

7. 9. 48 р. б. с. Ілем'я (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й відділом емведистів.

7. 9. 48 р. в с. Поляниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники знищили приміщення сільради й телефонну лінію.

7. 9. 48 р. на полях б. с. Литятини (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між відділом МВД та одним підпільником. Підпільник довго стріляв до ворога, та врешті, важко ранений — дострілювався.

7. 9. 48 р. в с. Калинівці (р-н Вашківці, Чернівецька обл.) була перестрілка між групою МВД й підпільниками.

7. 9. 48 р. в с. Іванівці (р-н Ланчин, Станисл. обл.) в бою з підпільниками емведисти втратили одного вбитим.

8. 9. 48 р. в с. Мізунь Старий (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники обстріляли емведистів.

8. 9. 48 р. в с. Семенів (р-н Стрий, Львів. обл.) підпільники ранили участкового МВД.

9. 9. 48 р. в с. Братківці (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували участкового МВД та упов[нов]ажненого для збирання контингенту.

9. 9. 48 р. між сс. Чорний Потік і Заріччя (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД. В сутичці один повстанець, важко ранений, дострілювався.

9. 9. 48 р. в с. Завалля (р-н Снятин, Станисл. обл.) підпільники зліквідували начальника охорони колгоспу.

10. 9. 48 р. в Чорному лісі б. с. Нова Гута (р-н Станиславів, цієї ж обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

10. 9. 48 р. група підпільників зробила наскок на лісопункт на присілку Явірник (р-н Жаб'є, Станисл. обл.). З лісопункту

забрано гроші й мануфактуру, з чого частину роздано населенню, а частину зужито на потреби підпілля.

10. 9. 48 р. на краю Буянівського лісу (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) група підпільників зустрілася з відділом емведистів. Зав'язався бій, в якому був важко ранений підпільник Славко. Підпільник Твердий виніс раненого друга з бою, але по дорозі Славко помер. Твердий заховав тіло від емведистів й долучився до друзів.

11. 9. 48 р. в с. Калюсик (р-н Вінківці, Кам'янець-Поділь. обл.) обстріляно підводу, на якій їхали з райцентру голова колгоспу і бригадир. Вони обидва використовували й переслідували колгоспників. Обидвох поранено.

11. 9. 48 р. в лісі б. с. Олексичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

11. 9. 48 р. на хуторах Діброва (р-н Підгайці, Терноп. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

11. 9. 48 р. в с. Карлів (р-н Снятин, Станисл. обл.) підпільники зліквідували начальника "істребітельного батальйону".

11. 9. 48 р. в с. Дубівці (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) група емведистів зустрілася з двома підпільниками. Підпільники кинули на них гранати й обстріляли автоматним вогнем, після чого емведисти з одним раненим втекли.

11. 9. 48 р. в с. Ізидорівка (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради й знищили телефонний апарат.

11. 9. 48 р. в с. Протеси (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) повстанці знищили кіноапарат.

12. 9. 48 р. на полі б. с. Підпечери (р-н Станиславів, цієї ж обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

12. 9. 48 р. в с. Поріччя (р-н Городок, Львів. обл.) повстанці наскочили на будинок міліції, при чому вбили одного міліціонера, а будинок спалили.

13. 9. 48 р. б. с. Моранець (р-н Краковець, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

13. 9. 48 р. в с. Підпечери (р-н Станиславів, цієї ж обл.) була перестрілка між підпільниками і групою емведистів.

13. 9. 48 р. б. с. Ангелівка (р-н Підкамінь, Львів. обл.) в лісі повстанці зробили засідку на емведистів, з якої вбили старшого лейтенанта МВД.

14. 9. 48 р. з ініціативи підпілля виконано атентат на партійця, який тероризував населення в с. Ляховичі Подорожні (р-н Журавно, Дрогоб. обл.). Здобуто 1-го кріса й пістоль.

14. 9. 48 р. б. с. Мокротин (р-н Жовква, Львів. обл.) емведисти наскочили на криївку двох підпільників. Зав'язався бій, в якому оточені підпільники загинули від гранат.

14. 9. 48 р. в лісі б. с. Михайловичі (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) підпільники вбили начальника стрибків, кол. тюремного ключника.

14. 9. 48 р. б. с. Воля Велика (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

14. 9. 48 р. в с. Стоянів (р-н Радехів, Львів. обл.) підпільники спалили колгосп.

15. 9. 48 р. в с. Зашків (р-н Жовква, Львів. обл.) атентатник підпілля зліквідував команданта міліції.

15. 9. 48 р. в с. Любша (р-н Журавно, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради і знищили телефонну лінію.

15. 9. 48 р. в с. Саджава (р-н Ланчин, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

16. 9. 48 р. в с. Чайковичі (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгоспну стодолу з пограбованим від селян збіжжям і сіном.

16. 9. 48 р. в лісі б. с. Базкиківка (р-н Бережани, Терноп. обл.) трьох підпільників звели півторагодинний бій з відділами МВД, що проводили облаву. Всі три підпільники в геройському бою загинули.

16. 9. 48 р. в с. Ясеніві (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) повстанці здемолювали приміщення сільради й клуб.

17. 9. 48 р. в с. Черешнівка (р-н Дубно, Рівен. обл.) була сутичка між групою підпільників й емведистами.

17. 9. 48 р. в лісі б. с. Дідушичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

17. 9. 48 р. в с. Грабівка (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

17. 9. 48 р. в лісі б. с. Хоцінь (р-н Олександрія, Рівен. обл.) емведисти зайшли над криївку підпільників. Підпільники вискочили наверх і відкрили по них вогонь. Зав'язався бій, у висліді якого, оточені переважними силами ворога, підпільники загинули.

17. 9. 48 р. в лісі б. с. Криве (р-н Козова, Терноп. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД.

17. 9. 48 р. в с. Стрілківці (р-н Борщів, Терноп. обл.) повстанці застрілили інспектора райфінвідділу й фінагента, що грабували населення з останніх грошей.

17. 9. 48 р. на шляху б. с. Пістинь (р-н Косів, Станисл. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД. Ворог утратив одного вбитим.

17. 9. 48 р. в с. Бутині (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) підпільники знищили в сільраді телефонний апарат і документи.

18. 9. 48 р. на полях б. с. Плотича (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) підпільники знищили колгоспний трактор і бензину.

18. 9. 48 р. в с. Рунгури (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) в бою з підпільниками емведисти втратили одного вбитим.

18. 9. 48 р. в лісі б. с. Базниківка (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники виконали атентат на участкового МВД. Здобуто СВТ.

18. 9. 48 р. в с. Камінь (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) підпільники мали перестрілку з емведистами.

18. 9. 48 р. в с. Велдіж (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники здемолювали сільраду.

18. 9. 48 р. між сс. Скварява — Тернів (р-н Жовква, Львів. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

18. 9. 48 р. в с. Дуброва на шляху Станиславів — Надвірна (р-н Богородчани, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

19. 9. 48 р. в с. Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники знищили приміщення сільради й молочарню.

19. 9. 48 р. в с. Бистриця (р-н Надвірна, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

19. 9. 48 р. підпільники знищили трактор у селі Корсів (р-н Броди, Львів. обл.).

19. 9. 48 р. в с. Глинка (р-н Рівне, цієї ж обл.) група підпільників мала перестрілку з відділом МВД. Один ранений підпільник дострілювався.

19.9.48 р. повстанці зробили наскок на т. зв. “громадянстрой” (р-н Жаб’є, Станисл. обл.). Здобули мануфактуру повстанці роздали населенню.

19. 9. 48 р. в р-ні Краковець (Львів. обл.) підпільники застрілили працівника контррозвідки Нагачівської погранзастави, а також одного сержанта й одного рядового пограничника. Здобуто ППС, ППШ, кріс і пістоль.

19. 9. 48 р. в с. Залуче Дол. (р-н Снятин, Станисл. обл.) підпільник застрілював начальника стрибків.

20. 9. 48 р. в с. Миловання (р-н Тисьмениця, Станисл. обл.) підпільники спалили сільраду.

20. 9. 48 р. в с. Переватичі (р-н Сокаль, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

20. 9. 48 р. в с. Острів (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгосп і обстріляли станицю стрибків.

20. 9. 48 р. в с. Белеїв (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці здемолювали приміщення сільради й молочної.

20. 9. 48 р. в с. Верем’яни (р-н Золотий Потік, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу есесівців, внаслідок чого один есесівець був убитий.

21. 9. 48 р. в м. Болехів (Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й есесівцями.

21.9.48 р. в лісі біля с. Тисів (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й есесівцями, які зробили засідку.

21. 9. 48 р. в лісі між сс. Лисовичі — Моршин — Нинів (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

21. 9. 48 р. в с. Поршна (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД. Ворог утратив одного вбитим та одного раненим.

21.9.48 р. в с. Стинава Виш. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД. В бою впало чотирьох есесівців і двох підпільників.

21. 9. 48 р. на полях б. с. Пиратин (р-н Радехів, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

21. 9. 48 р. в с. Спас (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники спалили міст вузьколінійної залізнички між сс. Луги — Спас.

21. 9. 48 р. в с. Цвітова (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою підпільників і відділом МВД.

21. 9. 48 р. в с. Будилів (р-н Козова, Терноп. обл.) підпільники застрілили агента райконтори мінзагу, який грабував і побивав населення.

21. 9. 48 р. в с. Угерці (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники спалили будинки заготскоту.

21. 9. 48 р. в с. Глинна (р-н Козова, Терноп. обл.) трьох емведистів наскочило на хату, в якій вечеряли повстанці. Повстанці застрілили сержанта МВД, а одного емведиста поранили.

21. 9. 48 р. в райцентрі Славсько (Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, в наслідок чого був важко ранений ст. лейтенант МВД.

22. 9. 48 р. в с. Цвітова (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами. Обидві сторони втрат не мали.

22. 9. 48 р. в с. Вовчків (р-н Жовтень, Станисл. обл.) підпільники роззброїли станицю стрибків. Здобуто 10 крісів, автомат, СВТ і амуніцію.

23. 9. 48 р. в с. Підвисока (р-н Козин, Рівен. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

23. 9. 48 р. в с. Лисовичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандитами з адміністрації, що грабували населення.

23. 9. 48 р. в с. Новий Тараж (р-н Почаїв, Терноп. обл.) підпільники знищили сільраду й клуб.

24. 9. 48 р. в с. Побіч (р-н Заболотці, Львів. обл.) повстанці знищили колгосп, при чому вбили двох більшовиків та кількох поранили.

24. 9. 48 р. в с. Михова (р-н Луківці, Волин. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

Наприкінці вересня 1948 р. між підпільниками й емведистами була низка сутичок теж у районах Шацьк, Ратно, Камінь-Коширський (Волин. обл.).

24. 9. 48 р. в с. Миколаїв (р-н Лопатин, Львів. обл.) підпільники здемолювали клуб і зліквідували одного партійця.

24. 9. 48 р. в лісі між сс. Грицеволя — Щуровичі (р-н Лопатин, Львів. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

25. 9. 48 р. в с. Бишів (р-н Жовтень, Станисл. обл.) повстанці спалили колгосп.

25. 9. 48 р. в с. Чорнокінці (р-н Тисьмениця, Станисл. обл.) підпільники застрілили участкового МВД.

25. 9. 48 р. на хуторі Грицина (р-н Радехів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками і групою МВД.

25. 9. 48 р. в Чорному лісі на терені Богородчанського р-ну (Станисл. обл.) повстанці мали перестрілку з відділом МВД.

25. 9. 48 р. б. с. Чорнилів Руський (р-н Великі Бірки, Тернопільської обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. В бою загинуло геройською смертю двох повстанців. Ворог на другий день забрав своїх убитих і ранених автомашинами.

26. 9. 48 р. в с. Озерянка (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, у наслідок чого трьох емведистів було ранених.

26. 9. 48 р. в с. Лопушна (р-н Почаїв, Терноп. обл.) підпільники спалили колгосп. Охорона колгоспу втекла.

26. 9. 48 р. група підпільників зробила засідку на автомашину з емведистами, що переїздила через Чорний ліс (р-н Підкам'нь, Львів. обл.). Підпільники відкрили по над'їжджаючій автомашині вогонь. Авто було знищене. Двох емведистів убито (в тому капітана МВД — команданта тюремної охорони) та двох поранено.

26. 9. 48 р. була сутичка між повстанцями й емведистами б. с. Скварява Нова (р-н Жовква, Львів. обл.).

26. 9. 48 р. в с. Черниця (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники мали сутичку з емведистами.

27. 9. 48 р. в с. Рясна Польська (р-н Івано-Франківський, Львів. обл.) підпільники зліквідували одного міліціонера й одного партійця.

27. 9. 48 р. на полі б. с. Довге (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД. У висліді бою був убитий ст. лейтенант і один емведист ранений.

27. 9. 48 р. в сс. Спас і Струтин Виж. (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники знищили сільраду й молочарню.

27. 9. 48 р. в лісі б. с. Поляниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

27. 9. 48 р. в с. Ст. Кокорів (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) в бою з підпільниками був важко ранений один емведист.

27. 9. 48 р. в с. Попівці (р-н Бережани, Терноп. обл.) відділ емведистів наскочив на криївку двох підпільників. Зав'язався бій, в якому підпільники, оточені ворогом, загинули.

28. 9. 48 р. в лісі б. с. Іванків (р-н Скала-Подільська, Тернопільської обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами.

28. 9. 48 р. в с. Туради (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради, молочарні й клубу.

28. 9. 48 р. в лісі б. с. Рудники (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

28. 9. 48 р. в с. Грушка (р-н Отинія, Станисл. обл.) повстанці знищили машину-молотарку, якою молочено пограбоване у селян збіжжя.

29. 9. 48 р. б. с. Петранка (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й опергрупою МГБ.

29. 9. 48 р. в с. Бряза (р-н Болехів, Станисл. обл.) повстанці зловили участкового МВД. Здобуто автомат і пістоль.

29. 9. 48 р. в лісі б. с. Либохора (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом емведистів. Ворог втратив двох убитими й одного раненим. В бою один ранений підпільник, щоб не попасти живим у руки ворога, розірвав себе гранатою.

30. 9. 48 р. в лісі б. с. Феліціенталь (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

30. 9. 48 р. в с. Качанівка (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) атентатник з доручення підпілля трьома пострілами з пістоля вбив райуповноваженого для збирання контингенту й секретаря парт-організації та ранив директора дитдому. Всі вони в нечуваний спосіб знущалися над населенням. Атентат виконано біля самої станиці стрибків.

30. 9. 48 р. під лісом б. с. Вертедка (р-н Залізці, Терноп. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

30. 9. 48 р. повстанці здемолювали приміщення молочарень, сільрад і клубів у селах: Пчани й Волиця Гніздицьвська (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.).

1. 10. 48 р. в с. Іспас (р-н Коломия, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками і провокативною групою МВД. Підпільники, обстрілявши групу, щасливо відступили.

1. 10. 48 р. в с. Якимчиці (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники знищили колгоспний трактор.

2. 10. 48 р. в райцентрі Крем'янець (Терноп. обл.) повстанці застрілили слідчого МГБ.

2. 10. 48 р. в с. Базників (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

3. 10. 48 р. в с. Костільники (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між групою повстанців і емведистами.

3. 10. 48 р. в с. Озірне (р-н Жовтень, Станисл. обл.) підпільники звели бій з емведистами.

4. 10. 48 р. в райцентрі Перегінсько (Станисл. обл.) підпільники виконали атентат на начальника стрибків.

5. 10. 48 р. в с. Задеревач (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці спалили колгосп.

5. 10. 48 р. в с. Задеревач (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники знищили молочарню й приміщення сільради.

6. 10. 48 р. в лісі б. с. Феліцінталь (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) емведисти знайшли криївку одного підпільника. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої підпільник загинув.

7. 10. 48 р. в райцентрі Рожнітів (Станисл. обл.) підпільники зліквідували більшовицького вислужника-стрибка.

7. 10. 48 р. в лісі б. с. Нагрин (р-н Вигода, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців та відділом МВД.

7. 10. 48 р. в с. Чернихів (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували заступника начальника стрибків.

8. 10. 48 р. в с. Новосілка О. (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили участкового МВД.

8. 10. 48 р. Никонковичі (р-н Щирець, Львів. обл.) підпільники розігнали колгоспну охорону та поранили начальника охорони. Одночасно здемолювали також приміщення сільради.

8. 10. 48 р. в с. Семенівка (р-н Пустомити, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й групою МВД.

8. 10. 48 р. в райцентрі Перегінсько (Станисл. обл.) двох підпільників звели бій з групою МВД. Здобутим під час бою від ворога кулеметом підпільники ще вбили двох старшин МВД, але оточені емведистами, важко поранені, обидва подострілювалися з пістолів.

8. 10. 48 р. в с. Загір'я (р-н Залізці, Терноп. обл.) група емведистів зустрілася з одним підпільником. Зав'язалась перестрілка, у висліді якої, оточений ворогом, підпільник загинув.

8. 10. 48 р. на полях між сс. Орелець — Белелуя — Задубрівці (р-н Снятин, Станисл. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

9-Ю. 10. 48 р. в Смержівському лісі (р-н Клевань, Рівен. обл.) підпільники мали сутичку з відділом МВД. По обох сторонах були втрати.

9. 10. 48 р. в лісі б. с. Новина (р-н Жовтень, Станисл. обл.) була сутичка між відділом повстанців і групою МВД.

10. 10. 48 р. в с. Тужилів (р-н Калущ, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців і емведистами.

11. 10. 48 р. ввечері в с. Глубічки (р-н Борщів, Терноп. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД. Ворог втратив одного вбитим та одного раненим.

11. 10. 48 р. в с. Тростянець (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці здемолювали приміщення молочарні й сільради.

11. 10. 48 р. між сс. Лівчиці і Гніздиців (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

12. 10. 48 р. в с. Петрилів (р-н Товмач, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом стрибків.

12. 10. 48 р. в лісі б. с. Феліцінталь (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) повстанці мали сутичку з відділом МВД.

12. 10. 48 р. в с. Борщівка (р-н Почаїв, Терноп. обл.) повстанці обстріляли стрибків, у наслідок чого одного стрибка убито.

13. 10. 48 р. в с. Церківна (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й емведистами.

13. 10. 48 р. в с. Касперівці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що напали на хату одного господаря. Зав'язався бій, в якому один емведист був убитий. Повстанці втрат не мали.

13. 10. 48 р. в с. Канафости (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували міліціонера, що знущався над населенням, насилував жінок і організував стрибків.

14. 10. 48 р. б. с. Ставки (р-н Мости, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами. В сутичці був убитий один емведист.

14. 10. 48 р. в с. Дмитровичі (р-н Винники, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом емведистів.

14. 10. 48 р. в с. Гаї (р-н Винники, Львів. обл.) підпільники звели бій із емведистами.

14. 10. 48 р. в с. Суховоля (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники спалили підсібне господарство.

14. 10. 48 р. в с. Луг (р-н Яремче, Станисл. обл.) була перестрілка поміж підпільниками й відділом емведистів.

14. 10. 48 р. в с. Кальна (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, які катували людей за те, що ті не згодилися розкопувати могил героїв. Двох емведистів убито і одного ранено.

14. 10. 48 р. в с. Башуки (р-н Почаїв, Терноп. обл.) група емведистів знайшла криївку двох повстанців. Повстанці відкрили по них вогонь. Зав'язався бій, у висліді якого обидва повстанці, поранені, дострілилися.

14. 10. 48 р. в горах на пограниччі поміж Станиславською й Чернівецькою областями підпільники роззброїли начальника стрибків та ще двох бандитів з ворожої адміністрації. Здобуто два пістолі, один СВТ і два кріси.

14. 10. 48 р. в с. Мусорівці (р-н Збараж, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями й емведистами. Обидві сторони мали по одному вбитому.

15. 10. 48 р. в с. Никовате (р-н Косів, Станисл. обл.) група підпільників звела бій із відділом МВД.

15. 10. 48 р. в с. Покропивна (р-н Козлів, Терноп. обл.) повстанці обстріляли бричку з першим секретарем райкомпартії.

15. 10. 48 р. на полях б. с. Косівці (р-н Вел. Глубічок, Тернопільська обл.) підпільники звели бій з емведистами.

15. 10. 48 р. б. с. Лецівка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка поміж повстанцями й групою МВД.

15. 10. 48 р. на полі б. с. Добряни (р-н Щирець, Львів. обл.) підпільники обстріляли емведистів, що були в засідці, в наслідок чого один емведист був ранений.

16. 10. 48 р. в райцентрі Рожнітів (Станисл. обл.) повстанці роззброїли двох стрибків. Одного з них, як ворожого вислужника, зліквідували, а другого звільнили. Здобуто 2 ППШ.

17. 10. 48 р. в с. Бутин (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) повстанці знищили канцелярію сільради.

17. 10. 48 р. в с. Мишківці (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) підпільники обстріляли біля млина групу емведистів.

17. 10. 48 р. б. с. Волосів (р-н Ланчин, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з емведистами.

В жовтні 1948 р. на шляху б. с. Тартаків (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці зліквідували партійця-відпоручника РК КП(б)У на село Первятичі.

17. 10. 48 р. б. с. Острожець (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) група повстанців мала сутичку з відділом МВД.

17. 10. 48 р. на сіножатах між сс. Братківці й Фалиш (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільник і підпільниця звели бій з емведистами. Емведисти мали двох вбитих і двох ранених. Обоє підпільники, поранені та не маючи змоги відступити, подострілювались.

18. 10. 48 р. б. с. Боляновичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували участкового МВД. Здобуто ППШ і пістоль.

18. 10. 48 р. в с. Шайноги (р-н Радехів, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

18. 10. 48 р. в с. Зелене (р-н Надвірна, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

18. 10. 48 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) підпільники спалили міст на річці Урів.

18. 10. 48 р. в с. Яворів (р-н Долина, Станисл. обл.) підпільники знищили клуб.

18. 10. 48 р. в лісі б. с. Базниківка (р-н Бережани, Терноп. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

19. 10. 48 р. в лісі б. с. Мильно (р-н Залізці, Терноп. обл.) була перестрілка поміж групою повстанців і емведистами.

19. 10. 48 р. в с. Сваричів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники застрілили технорука, явного агента МВД. Здобуто кріс і ППШ.

20. 10. 48 р. в с. Сваричів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

21. 10. 48 р. в с. Воробіївка (р-н Новосільці, Терноп. обл.) повстанці зліквідували ворожого прислужника, що ходив зі зброєю і знущався над населенням. Здобуто кріс і набої.

21. 10. 48. р. б. с. Волоща (р-н Мединиця, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

21. 10. 48 р. в лісі б. с. Града (р-н Радехів, Львів. обл.) група повстанців звела бій з емведистами. Емведисти втратили в бою трьох убитими, в тому часі одного лейтенанта, і трьох раненими, з-поміж яких один помер.

22. 10. 48 р. в Родатицькому лісі (р-н Яворів, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

22. 10. 48 р. в с. Кубаївка (р-н Ланчин, Станисл. обл.) група підпільників звела бій з опергрупою МВД. В бою убито ст. лейтенанта МВД. Підпільники втрат не мали.

22. 10. 48 р. б. с. Рівна (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами, що конвоювали арештованих.

22. 10. 48 р. в с. Тростянець (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці знищили приміщення клубу й сільради.

23. 10. 48 р. в с. Раківець (р-н Обертин, Станисл. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД.

23. 10. 48 р. в с. Хащів (р-н Турка, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли бандитів з озброєної адміністрації, що приїхали з райцентру гонити селян на вивізку дров. Від повстанських куль упало кількох напасників.

23. 10. 48 р. в с. Гнійниця (р-н Краковець, Львів. обл.) підпільники зліквідували стрибка-організатора колгоспу та партійця, колишнього сержанта погранвійськ МВД.

23. 10. 48 р. в Завадівському лісі (р-н Іваничі, Волин. обл.) була сутичка між емведистами й двома підпільниками.

24. 10. 48 р. на Ковельщині (Волин. обл.) емведисти наскочили на підпільну друкарню. В приміщенні друкарні тоді був тільки один підпільник. Обстрілявши ворога, він був змушений відступити.

24. 10. 48 р. в с. Тужилів (р-н Калущ, Станисл. обл.) емведисти наскочили на повстанців, що квартирували. Зав'язався бій, у якому оточені повстанці порозривали себе гранатами.

24. 10. 48 р. б. с. Монастирок (р-н Борщів, Терноп. обл.) відділ емведистів наскочив на криївку підпільників. Зав'язалася перестрілка, у висліді якої загинув один підпільник.

24. 10. 48 р. в с. Андрусів (р-н Межиріччя, Рівен. обл.) підпільна боївка зліквідувала стрибка, активного ворожого вистрелника.

25. 10. 48 р. в с. Глинсько (р-н Жовква, Львів. обл.) був бій між групою емведистів і повстанцями.

26. 10. 48 р. підпільники зліквідували працівника райуповмінзагу Краковецького району (Львів. обл.), що грабував населення.

27. 10. 48. р. в с. Слобідці (р-н Тисьмениця, Станисл. обл.) підпільники обстріляли відділ емведистів, в наслідок чого двох емведистів вбито та одного ранено.

27. 10. 48 р. в с. Лапшин (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники спалили клуб.

28. 10 48 р, в с. Плешевичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили участкового МВД.

28. 10. 48 р. в с. Розвадів (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) повстанці зустрілися на вулиці з емведистами. Зав'язалася перестрілка. Ранений бул. Максим понищив всі записки, що мав біля себе, і вистрілявши всі набої, просив повстанця Стефка, щоб його дострілив. В дальшому бою загинув також повстанець Стефко: важко ранений, він дострілювався з пістоля.

29. 10. 48 р. в с. Кропивник (р-н Калуш, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й відділом озброєної адміністрації.

29. 10. 48 р. в с. Слобода Рівнянська (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й відділом МВД.

29. 10. 48 р. в с. Первятичі (р-н Сокаль, Львів. обл.) підпільники спалили солому, що її колгосп пограбував у селян.

30. 10. 48 р. в Королинському лісі (р-н Судова Вишня, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом емведистів, що оточили їхню криївку. В бою загинуло п'ятьох підпільників.

30. 10. 48 р. б. с. Добротів (р-н Ланчин, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з емведистами.

31. 10. 48 р. в с. Синьовидне Вижне (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли відділ МВД. Зав'язався бій, у якому загинуло трьох емведистів, в тому числі начальник гарнізону. Інші емведисти повтікали. Повстанці мали одного вбитого.

1. 11. 48 р. в с. Тростянець (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) повстанці застрілили ініціатора й голову колгоспу, що ходив озброєний і тероризував населення.

В листопаді 48 р. в с. Охматів (р-н Демидівка, Рівен. обл.) повстанці знищили телефонічне спорядження.

1. 11. 48 р. в с. Голдовичі (р-н Нові Стрелища, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й відділом МВД.

1. 11. 48 р. в с. Балинці (р-н Гвіздець, Станисл. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради.

1. 11. 48 р. в с. Тростянець В. (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники обстріляли й важко поранили участкового МВД.

В листопаді 1948 р. підпільники зліквідували партійця, завідуючого клубом в с. Делятин (р-н Яремче, Станисл. обл.).

2. 11. 48 р. в с. Городжіві (р-н Магерів, Львів. обл.) була перестрілка поміж групою повстанців і емведистами.

2. 11. 48 р. в с. Копанки (р-н Войнилів, Станисл. обл.) емведисти з гарнізону зустрілися з повстанцями. Повстанці відкрили по них вогонь, у наслідок чого одного емведиста вбили та одного важко поранили.

2. 11. 48 р. в с. Тростянець (р-н Долина, Станисл. обл.) група підпільників зустрілась зі спецбоївкою РО МГБ. Підпільники відкрили по емведистах вогонь, від якого впав один емведист.

2. 11. 48 р. в с. Чернилів Руський (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) група повстанців наскочила на станицю стрибків. Від повстанських куль впали: участковий МВД, начальник стрибків і трьох інших емведистів. В акції повстанці здобули зброю.

В листопаді в с. Горбків (р-н Сокаль, Львів. обл.) підпільники роззброїли двох стрибків.

Того ж місяця підпільники спалили колгосп у с. Лучиці (р-н Сокаль, Львів. обл.)

3. 11. 48 р. в с. Мукарів Підлісний (р-н Солобківці, Кам'янець Под. обл.) обстріляно хату директора школи Бабійчука, що ходив зі зброєю і здирав з людей різні драчки.

3. 11. 48 р. в с. Залуччя (р-н Скала Подільська, Терноп. обл.) повстанці роззброїли станицю стрибків та зруйнували будинок сільради.

3. 11. 48 р. в с. Двірець (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради.

4. 11. 48 р. в с. Пасічна (р-н Станиславів, цієї ж обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

4. 11. 48 р. в с. Жуківці (р-н Зборів, Терноп. обл.) повстанці обстріляли станицю стрибків і вбили одного стрибка, що жорстоко знущався над населенням.

4. 11. 48 р. в с. Вербіж (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. У бою емведисти втратили двох убитими й трьох раненими. Охороняючи друзів, загинув в бою кулеметник Явір. Він стріляв по ворогові до останнього набою й опісля розірвав себе гранатою.

4. 11. 48. р. в с. Гермаківка (р-н Мельниця-Подільська, Терноп. обл.) підпільники застрілили міліціонера.

4. 11. 48 р. в лісі б. с. Річки (р-н Косів, Станисл. обл.) відділ емведистів несподівано наскочив на двох місцевих підпільників, що були зайняті копанням бункеру. Одному підпільникові вдалося відступити, а другого, Гая, внаслідок несподіваного наскоку, емведисти зловили живим. В руках ворога Гай переніс найважчі тортури, але не зрадив таємниць підпілля. Емведівські опричники пекли його залізом, били, плювали в лице, вимагаючи, щоб він зрадив, хто з населення помагав підпіллю, хто співпрацює з ним. Гай на всі питання, серед мук, відповідав: "Я вам нічого не скажу, я вам не маю що сказати. Я можу сказати тільки своєму другові, а не ворогові. Свого народу не зраджу". Замучений Гай, загинув у ворожих руках.

4. 11. 48 р. в лісі б. с. Любінь Вел. (р-н Городок, Львів. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

5. 11. 48 р. в с. Лукавиця Ниж. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники мали бій з емведистами. В бою був убитий один сержант МВД, і один рядовий емведист ранений.

5. 11. 48 р. в с. Синьовидне Вижне (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД. По обидвох сторонах були втрати.

5. 11. 48 р. в с. Космач (р-н Яблонів, Станисл. обл.) група повстанців зустріла відділ емведистів. Повстанці відкрили по емведистах вогонь. Зав'язався бій, у якому був важко ранений підпільник Буйний. Він заліг і стріляв по ворогові до останнього

набоя, а опісля розірвав себе гранатою. Емведисти не відважилися підійти до трупа підпільника й забрали його аж вранці, коли їм наспіла допомога.

5. 11. 48 р. в с. Більче (р-н Борщів, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів. Втрати ворога невідомі.

5. 11. 48 р. в сс. Дворіччя, Сепелівка, Ладичин (р-н Микулинці, Терноп. обл.) повстанці понищили клуби.

5. 11. 48 р. в с. Липник (р-н Магерів, Львів. обл.) була сутичка між групою емведистів і підпільниками.

5. 11. 48 р. в лісі б. с. Передвір'я (р-н Краковець, Львів. обл.) була сутичка між повстанцями й емведистами.

6. 11. 48 р. в с. Лівчиці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) емведисти зайшли до хати, де квартирувало двох повстанців. Повстанці відкрили по ворогові вогонь, внаслідок чого двох емведистів убито. Після того повстанці відступили без утрат.

6. 11. 48 р. в с. Кальна (р-н Болахів, Станисл. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради й спалили трактор, яким більшовики возили з лісу дрова.

6. 11. 48 р. в с. Гукалівці (р-н Залізці, Терноп. обл.) була сутичка між відділом емведистів і підпільниками. Обидві сторони втрат не мали.

6. 11. 48 р. в с. Мишковичі (р-н Микулинці, Терноп. обл.) підпільники знищили клуб.

6. 11. 48 р. в райцентрі Гвіздець (Станисл. обл.) повстанці спалили на пункті заготсіна 25 тонн сіна і 20 тонн соломи.

6. 11. 48 р. в с. Мечищів (р-н Бережани, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і опергрупою МВД.

7. 11. 48 р. в с. Делятин (р-н Яремче, Станисл. обл.) підпільна боївка обстріляла з кулемета приміщення МВД, де відбувалася забава.

7. 11. 48 р. в с. Дмитрів (р-н Радехів, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

7. 11. 48 р. підпільники знищили стовпи електричного проводу б. райцентру Яворів (Львів. обл.), унаслідок чого в Яворові на свято жовтневої революції не було світла.

7. 11. 48 р. на прис. Буда (р-н Вел. Мости, Львів. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й емведистами.

8. 11. 48 р. на хуторах Драгоманівка с. Купчинці (р-н Козлів, Терноп. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД.

8. 11. 48 р. в с. Долиняни (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники зустрілися з групою стрибків. Зав'язалась перестрілка, під час якої один стрибок був убитий та один ранений.

9. 11. 48. р. в лісі б. с. Гринів (р-н Бібрка, Львів. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій. Оточені підпільники пострілялися, понищивши раніше всі речі й одяг.

9. 11. 48 р. в с. Торки (р-н Радехів, Львів. обл.) була сутичка між відділом емведистів і групою підпільників.

10. 11. 48 р. на полі б. с. Торки (р-н Радехів, Львів. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, у якому оточені ворогом підпільники пострілялися.

10. 11. 48 р. в с. Голгочі (р-н Підгайці, Терноп. обл.) емведисти зловили хлопця й вели його до одної хати допитувати. В хаті був тоді підпільник. Він відкрив по емведистах вогонь, від якого був убитий сержант МВД і ранений кулеметник. Інші емведисти панічно втекли.

10. 11. 48 р. в с. Невірків (р-н Межиріччя, Рівен. обл.) двох повстанців наскочили на хату, де затрималася група емведистів. Зав'язалась перестрілка, з якої обидві сторони вийшли без втрат.

11. 11. 48 р. в с. Нетерпинці (р-н Залізці, Терноп. обл.) підпільники спалили клуб.

11. 11. 48 р. в с. Бряза (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники знищили вузьколінійну залізничку та спалили дві автомашини, що возили дерево. При цьому роззброїли чотирьох бійців, що охороняли залізничку. Здобуто 4 кріси й амуніцію.

12. 11. 48 р. в с. Слобода Болехівська (р-н Болехів, Станисл. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД.

12. 11. 48 р. на дорозі б. с. Церківна (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка між відділом МВД і групою підпільників.

13. 11. 48 р. в с. Шершалівка (р-н Борщів, Терноп. обл.) повстанці застрілили стрибка.

13. 11. 48 р. в с. Комарин (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) підпільники знищили телефонну лінію.

13. 11. 48 р. в с. Гериня (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу партійних і емведистів. У перестрілці були вбиті: директор сільзаводу, партійний, і лейтенант МГБ. Інші повтікали.

14. 11. 48 р. на полях б. с. Синягівка (р-н Збараж, Терноп. обл.) підпільниця Маруся зустрілася з групою емведистів. Вона вихопила пістоль і почала стріляти. Одного емведиста вбила та одного поранила. Оточена ворогами Маруся розірвала себе гранатою.

14. 11. 48 р. в с. Жуківці (р-н Зборів, Терноп. обл.) з ініціативи підпілля атентатник застрілив двох емведистів, що грабували населення. Від них забрано зброю.

15. 11. 48 р. в с. Лівчиці (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгосп.

15. 11. 48 р. в с. Серетець (р-н Залізці, Терноп. обл.) повстанці спалили клуб.

15. 11. 48 р. в с. Пшеничник (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради.

15. 11. 48 р. в с. Первятичі (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці спалили колгоспні стодоли.

16. 11. 48 р. в с. Зашків (р-н Брюховичі, Львів. обл.) повстанці звели бій з відділом МВД.

16. 11. 48 р. в с. Новошин (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради.

16. 11. 48 р. в с. Стрільків (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) підпільники спалили МТС.

16. 11. 48 р. в сімох селах Комарнянського р-ну (Дрогоб. обл.) підпільники здемолювали клуби.

17. 11. 48 р. на передмістях м. Крем'янець (Терноп. обл.) трьох підпільників звели бій з 50-ма емведистами. Емведисти оточили підпільників і закликали їх здатися. “Борці за волю України не здаються” — була відповідь. Почався завязаний бій. Емведисти запалили стодолу. Двох підпільників, прориваючись крізь ворожий перстень, загинуло. Третій ще довго стріляв до ворога з горючої стодоли й щойно під заваленою кривлею затихла його зарядка. Смертю героя загинув і він.

17. 11. 48 р. в с. Стара Гута (р-н Станиславів, цієї ж обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД.

17. 11. 48 р. в с. Брухналь (р-н Яворів, Львів. обл.) Підпільники застрілили ст. сержанта МВД.

18. 11. 48 р. в с. Кропивник (р-н Вигода, Станисл. обл.) повстанці спалили автомашини, якими більшовики возили дрова.

18. 11. 48 р. в с. Ярчівці (р-н Зборів, Тернопіл. обл.) підпільники обстріляли станицю стрибків. Одного стрибка, що знущався над населенням, убили.

18. 11. 48 р. в с. Березина (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували стрибка, голову колгоспу, що тероризував населення.

19. 11. 48 р. б. с. Сморже (р-н Славсьько, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД.

19. 11. 48 р. на полі між сс. Новиця — Утринів Середній (р-н Перегінсьько, Станисл. обл.) була перестрілка між емведистами й підпільниками. Під час перестрілки дострілився один ранений підпільник.

19. 11. 48 р. в с. Волиця Комарева (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці спалили колгосп.

20. 11. 48 р. в с. Зашкові (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники зліквідували оперативника МВД.

20. 11. 48 р. в с. Туре (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) трьох повстанців: бул. Гайовий, ст. віст. Щука й віст. Граната звели 10-годинний бій з більшою групою емведистів. Коли вже героям-повстанцям забракло набоїв, вони понищили пошту, яку мали біля себе, і з окликами на честь УГВР, УПА та ОУН пострілялися. В бою впало двох емведистів та один емведист був ранений.

20. 11. 48 р. б. с. Посухів (р-н Бережани, Терноп. обл.) підпільники обстріляли емведистів, що були в засідці.

20. 11. 48 р. в с. Креховичі (р-н Долина, Станисл. обл.) підпільники знищили телефонну лінію.

21. 11. 48 р. в с. Туря Велика (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці спалили станицю й магазин ліспромкомбінату, а коні і збіжжя з магазинів забрали та роздали населенню.

21. 11. 48 р. в лісі б. с. Тисів (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

21. 11. 48 р. в райцентрі Болехів (Станисл. обл.) підпільники мали перестрілку з емведистами.

22. 11. 48 р. в с. Мізунь Старий (р-н Вигода, Станисл. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради.

22. 11. 48 р. на хуторі Підфігура (р-н Козова, Терноп. обл.) повстанці звели бій з групою МВД. В бою один ранений повстанець розірвав себе гранатою.

23. 11. 48 р. в с. Мокротин (р-н Жовква, Львів. обл.) емведисти наскочили на хату, де були повстанці. Заалармовані стійковим повстанці кинули між емведистів гранати й пішли в пробій. В бою, прориваючись крізь вороже оточення, впало двох повстанців.

25. 11. 48 р. в с. Вороців (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники зліквідували двох емведистів: капітана й лейтенанта.

25. 11. 48 р. в с. Вербів (р-н Бережани, Терноп. обл.) емведисти зайшли до хати, де квартирував місцевий підпільник. За-в'язалася перестрілка, у висліді якої ранений підпільник розірвав себе гранатою.

25. 11. 48 р. в с. Турильче (р-н Скала Подільська, Терноп. обл.) підпільники обстріляли в сільраді міліціонерів. Один міліціонер був убитий, а один важко ранений. Останній опісля в лікарні помер.

25. 11. 48 р. в райцентрі Великі Бірки (Терноп. обл.) підпільники зліквідували емведівського агента, що ходив озброєний і тероризував населення.

26. 11. 48 р. в с. Гаврилівка (р-н Ланчин, Станисл. обл.) з доручення підпілля атентатники обстріляли голову сільради, що був агентом МВД. Голова й ще один емведист були поранені.

26. 11. 48 р. в с. Козівка (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники знищили кіноапарат, а в селі Скоморохи здемолювали приміщення сільради й клубу.

26. 11. 48 р. на хуторах б. с. Горожанка (р-н Манастирська, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями й групою МВД.

26. 11. 48 р. в с. Середне (р-н Підгайці, Терноп. обл.) підпільники звели бій з емведистами. Емведисти мали одного раненого.

26. 11. 48 р. в с. Труханів (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. По обидвох сторонах були втрати.

26. 11. 48 р. в с. Мшана (р-н Городок, Львів. обл.) була сутичка між повстанцями й опергрупою МВД.

27. 11. 48 р. в с. Замочок (р-н Жовква, Львів. обл.) атентатник підпілля застрілив удень провокатора МВД — Мазура Василя.

28. 11. 48 р. в с. Лопушани (р-н Залізці, Терноп. обл.) повстанці знищили клуб і сільраду.

28. 11. 48 р. в с. Ульбарів (р-н Здовбунів, Рівен. обл.) емведисти наскочили на криївку чотирьох підпільників. Підпільники відкрили по ворогові вогонь з автоматів і кинули гранати. Зав'язався бій, в якому обидві сторони потерпіли втрати.

29. 11. 48 р. в с. Торговиця (р-н Городенка, Станисл. обл.) повстанці мали сутичку з відділом МВД.

1. 12. 48 р. в с. Панківці (р-н Новосілки, Терноп. обл.) підпільники обстріляли стрибків у сільраді. Перелякані стрибки втекли до с. Малин.

1. 12. 48 р. в с. Кукинець (р-н Вишнівець, Терноп. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД. В бою один важко ранений підпільник дострілювався.

1. 12. 48 р. в с. Окопах (р-н Магерів, Львів. обл.) повстанці звели бій з групою емведистів. Оточені в хаті повстанці довго відбивалися і, коли емведисти запалили хату, вони опинившись в безвихідному становищі, пострілялися.

У грудні 48 р. в с. Боб'ятин (р-н Сокаль, Львів. обл.) підпільники спалили колгоспні стайні.

2. 12. 48 р. в с. Бишів (р-н Радехів, Львів. обл.) підпільники спалили колгоспні скирти.

2. 12. 48 р. в Малобережецькому лісі (р-н Крем'янець, Терноп. обл.) група емведистів оточила в криївці чотирьох підпільників. Розпочався важкий бій, що тривав 3 години. Підпільники не могли прорватися з оточення. Вони понищили всі записки, гроші, одяг, чоботи й тоді пострілялися.

У грудні 48 р. в с. Дубшара (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) двох атентатників з доручення підпілля застрілили уповаженого з райцентру для господарських справ, що грабував населення і знущався над ним.

3. 12. 48 р. в с. Топільсько (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) був бій між підпільниками й відділом МВД.

3. 12. 48 р. на дорозі між сс. Вікторівка й Козова (р-н Козова, Терноп. обл.) двох підпільників зустрілося з групою емведистів. Зав'язався бій, під час якого підпільник Оверко впав важко ранений. Підпільник Володко не хотів покинути важко раненого друга. Він заліг біля нього і стріляв до емведистів, аж

доки сам не був також ранений. Тоді знищив усі записки й дострілювався.

У грудні 48 р. в р-ні Коршів (Станисл. обл.) група підпільників звела бій з відділом МВД. Оточені ворогом, в безвихідному становищі, підпільники пострілялися.

3. 12. 48 р. б. Великовікненського лісу (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) група підпільників мала сутичку з емведистами.

3. 12. 48 р. в с. Гусаків (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) підпільники звели бій з відділом МВД. По обох сторонах утрат не було.

4. 12. 48 р. в с. Бучачки (р-н Гвіздець, Станисл. обл.) підпільники спалили колгоспний магазин нафти й бензини.

У грудні 48 р. в с. Рип'янка (р-н Калущ, Станисл. обл.) підпільна боївка зліквідувала стрибка Іваськова Костя, що знущався над населенням і намагався організувати колгосп.

5. 12. 48 р. на полі б. с. Вербівка (р-н Скала Подільська, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями і групою МВД.

5. 12. 48 р. в с. Глубічок (р-н Борщів, Терноп. обл.) повстанці обстріляли групу емведистів, в наслідок чого був убитий сержант МВД і двох рядових емведистів ранено. Повстанці втрат не мали.

5. 12. 48 р. в с. Засулинці (р-н Заліщики, Терноп. обл.) один підпільник зустрівся з групою емведистів. Зав'язалася перестрілка, під час якої оточений ворогом підпільник загинув.

5. 12. 48 р. в с. Наконечне (р-н Яворів, Львів. обл.) повстанці застрілили міліціонера, організатора колгоспів.

6. 12. 48 р. в с. Заріччя (р-н Судова Вишня, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували агента раймінзагу, що в жорстокий спосіб грабував населення.

6. 12. 48 р. в с. Іванків (р-н Скала Подільська, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями й групою емведистів.

У грудні 1948 р. в м. Снятин (Станисл. обл.) атенатник з доручення підпілля застрілив оперативника МГБ — Василю.

7. 12. 48 р. в с. Молошківчичі (р-н Пустомити, Львів обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

8. 12. 48 р. в с. Слобідка Лісна (р-н Коршів, Станисл. обл.) емведисти в числі 60 чоловік, оточили хату, де квартирувало трьох

підпільників: Буря, Мирон і його син Тихий. У завзятому бою всі три підпільники загинули.

9. 12. 48 р. в с. Кам'янки (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) емведисти зайшли до господаря, в якого була криївка. Вони завважили відкриту в той час криївку і зі страху почали стріляти вгору, взиваючи допомоги. Підпільники вискочили з криївки й розпочали бій. Емведисти тричі діставали допомогу. Бій тривав три години. Коли підпільникам забракло набоїв, вони, щоб не попасти живими до рук ворога, пострілялися.

9. 12. 48 р. в сс. Драгасимів і Тучапи (р-н Снятин, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з емведистами, що зробили засідку.

9. 12. 48 р. в с. Лавочне (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

9. 12. 48 р. в с. Кунин (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники зліквідували стрибка, що тероризував населення.

9. 12. 48 р. підпільники зліквідували завідуючого комунального відділу в райцентрі Магерів (Львів. обл.)

9. 12. 48 р. в с. Рогізно (р-н Яворів, Львів. обл.) повстанці зліквідували члена райпарткому — завідуючого клубами, що організовував по селах колгоспи. Цього ж дня зліквідовано також партійця з Яворівського райпарткому.

9. 12. 48 р. в с. Кам'янка (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і відділом МВД.

10. 12. 48 р. в с. Липа (р-н Болеків, Станисл. обл.) один підпільник звів бій з емведівською провокативною групою. Оточений ворогом, підпільник загинув.

10. 12. 48 р. в с. Берлогах (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, у якому, оточені ворогом, згинули всі три підпільники.

10. 12. 48 р. у зв'язку з вивозом населення на Сибір, підпільники замінували міст на лінії Львів — Перемишль.

11. 12. 48 р. в с. Бонишин (р-н Золочів, Львів. обл.) підпільники мали сутичку з групою емведистів.

11. 12. 48 р. в с. Струсів (р-н Зборів, Терноп. обл.) повстанці знищили клуб і кінопересувку.

12. 12. 48 р. в с. Золота Слобода (р-н Козова, Терноп. обл.) емведисти наскочили на хату, де квартирувало двох повстанців — Орел і В'юн. На заклик емведистів здатися, повстанці відповіли:

“Ми на те взяли зброю в руки, щоб воювати, а не здаватися. Смерть московським загарбникам!” Почався бій. Емведисти запалили хату. Довго відстрілювалися повстанці, аж нарешті Орел упав прошитий ворожими кулями, а В'юн, важко ранений, дострілювся.

12. 12. 48 р. в с. Трефанівка (р-н Гвіздець, Станисл. обл.) атентатник підпілля зліквідував удень явного більшовицького вислужника.

13. 12. 48 р. в с. Довга Войнилівська (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

13. 12. 48 р. в с. Романове Село (р-н Збараж, Терноп. обл.) підпільники здемолювали клуб і приміщення сільради, де знищили канцелярійні книги й телефонний апарат.

13. 12. 48 р. в с. Боришківці (р-н Мельниця Под., Терноп. обл.) підпільники обстріляли стрибків і спалили клуб.

13. 12. 48 р. на хуторі Вишнівка (р-н Гвіздець, Станисл. обл.) повстанці спалили філію Гвіздецького радгоспу.

13. 12. 48 р. в с. Монилівка (р-н Залізці, Терноп. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, під час якого підпільники, оточені ворогом, пострілялися.

13. 12. 48 р. в с. Розвадів (р-н Николаїв, Дрогоб. обл.) з доручення підпілля атентатники застрілили двох партійців: підполковника й голову радгоспу. Від них забрано пістолі й документи. Вертаючись, атентатники мали сутичку зі стрічною групою МВД.

13. 12. 48 р. підлісом б. с. Колодруби (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

14. 12. 48 р. в с. Дубаневичі (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) підпільники зустрілися з групою емведистів і відкрили по них вогонь. Почалася перестрілка, під час якої був убитий лейтенант МГБ і ст. сержант. Підпільники здобули ППШ, гранати, пістоль і торбу з важливими матеріалами.

14. 12. 48 р. в с. Станькова (р-н Войнилів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільником і групою емведистів. Ранений підпільник, щоб не попасти живим до рук ворога, дострілювся.

14. 12. 48 р. в с. Славне (р-н Зборів, Терноп. обл.) група юнаків обстріляла відділ емведистів. Емведисти втекли; один зпоміж них був ранений.

14. 12. 48 р. в с. Борки (р-н Товсте, Терноп. обл.) двох підпільників звели бій з відділом емведистів. Ворог мав одного раненого.

16. 12. 48 р. в с. Лежанівка (р-н Грималів, Терноп. обл.) повстанці знищили приміщення клубу.

16. 12. 48 р. в с. Завій (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) був бій між групою підпільників і відділом емведистів.

17. 12. 48 р. в с. П'ятигори (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) емведисти, що проводили розшуки, зустрілися з підпільниками. Підпільники застрілили лейтенанта МВД, а двох емведистів поранили. Самі відступили без втрат.

17. 12. 48 р. повстанці спалили клуб в с. Кошів (р-н Тучин, Рівен. обл.)

17. 12. 48 р. в с. Кійданці (р-н Збараж, Терноп. обл.) повстанці знищили сільраду й клуб.

17. 12. 48 р. в с. Стрілківці (р-н Борщів, Терноп. обл.) на підвір'ї однієї хати підпільники зустрілися з емведистами. Зав'язався бій, у якому впало двох підпільників. Ворог утратив одного вбитим і двох раненими.

17. 12. 48 р. в с. Потутори (р-н Великі Дедеркали, Терноп. обл.) емведисти знайшли криївку раненого повстанця Славка. Зав'язалась перестрілка. Повстанець, не маючи сили довше відбиватися, понищив у криївці всі речі й дострілився.

18. 12. 48 р. в с. Чорний Острів (р-н Нові Стрілища, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували слідчого МГБ.

18. 12. 48 р. в с. Дев'ятники (р-н Бібрка, Львів. обл.) група повстанців звела бій з відділом МВД. В бою загинув від повстанської кулі участковий МВД. Повстанці втрат не мали.

18. 12. 48 р. в с. Мальчиці (р-н Городок, Львів. обл.) була перестрілка між підпільником і емведистами. В перестрілці підпільник загинув.

18. 12. 48 р. в с. Луб'янки Вищі (р-н Збараж, Терноп. обл.) була перестрілка між групою підпільників і емведистами. Один підпільник, важко ранений, дострілився.

18. 12. 48 р. в с. Носів (р-н Підгайці, Терноп. обл.) повстанці мали перестрілку з емведистами. Обидві сторони втрат не мали.

19. 12. 48 р. в с. Воробіївка (р-н Новосілки, Терноп. обл.) повстанці звели бій з бандитською групою МГБ. Ворог утратив одного вбитим і одного раненим. Повстанці втрат не мали.

19. 12. 48 р. в с. Добросин (р-н Жовква, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

19. 12. 48 р. в с. Тартаків (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці спалили колгоспну стодолу.

20. 12. 48 р. в с. Манастирець (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували стрибка. Здобуто СВТ.

21. 12. 48 р. в с. Станин (р-н Радехів, Львів. обл.) підпільники спалили колгоспні будинки.

21. 12. 48 р. в с. Лукавиця Гор. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведистами.

21. 12. 48 р. в с. Сукіль (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільником і емведистами. Ранений підпільник у безвихідному становищі дострілився.

22. 12. 48 р. в с. Чернихівці (р-н Збараж, Терноп. обл.) повстанці звели бій з групою емведистів. Ворог утратив одного вбитим і двох раненими. В бою загинув один повстанець.

22. 12. 48 р. в с. Космач (р-н Збараж, Терноп. обл.) два підпільники обстріляли групу емведистів.

22. 12. 48 р. в с. Грабівка (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) група підпільників зліквідувала слідчого МГБ і двох емведистів. Здобуто 2 автомати, кріс, 3 пістолі і дві торби з матеріалами.

23. 12. 48 р. в с. Угринів Серед. (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти оточили криївку, де було трьох підпільників. Зав'язався бій. Підпільники, оточені ворогом, опинившись в безвихідному становищі, понищили все, що було в криївці, і зі співом "Ще не вмерла Україна" розірвалися гранатами.

23. 12. 48 р. в с. Березів Нижній (р-н Яблонів, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами.

24. 12. 48 р. в с. Станківцях (р-н Ходорів, Дрогоб. обл.) підпільники мали сутичку з емведистами.

25. 12. 48 р. в с. Ключів Великий (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) два підпільники звели бій з відділом МВД. Під час бою важко ранений підпільник Лоза дострілився.

25. 12. 48 р. в с. Андріянів (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували стрибка. Здобуто ППШ і пістоль.

27. 12. 48 р. б. с. Жукова (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) група юнаків зустрілася з відділом емведистів. Юнаки перші від-

крили по емведистах вогонь. Зав'язалася перестрілка, з якої обидві сторони вийшли без утрат.

27. 12. 48 р. б. с. Лавринівці (р-н Зборів, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і групою МВД.

28. 12. 48 р. в с. Сваричів (р-н Рожнітів, Станис. обл.) група емведистів, що робила розшуки, зайшла до хати, де була криївка підпільників. Підпільники розпочали з емведистами бій. Вони важко поранили сержанта МВД, але оточені ворогом, у безвихідному становищі, порозривали себе гранатами.

28. 12. 48 р. в с. Завій (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й групою МВД.

29. 12. 48 р. в с. Тростянець (р-н Бережани, Терноп. обл.) була перестрілка між емведистами й підпільниками

29. 12. 48 р. в с. Підвисоке (р-н Снятин, Станисл. обл.) повстанці зробили засідку на опербоївку МВД. Від повстанських куль був убитий сержант МВД та один рядовий емведист важко ранений.

29. 12. 48 р. в с. Почапінці (р-н Козлів, Терноп. обл.) підпільники знищили сільраду та забрали від стрибків СВТ.

29. 12. 48 р. в с. Кунин (р-н Жовква, Львів. обл.) підпільники зліквідували стрибка, що тероризував населення.

29. 12. 48 р. в лісах б. с. Бряза (р-н Болехів, Станисл. обл.) облавові війська МВД наскочили на підпільний осередок. Наступаючого ворога повстанці зустріли рушничним, автоматним та кулеметним вогнем. Приміщення wraz з усім майном, підпільними матеріалами та документами, щоб вони не попали до рук ворогові, запалено. До палаючих бункрів ворог уже не міг доступити. Відбиваючись від ворога, пробиваючись поміж його застави, група відступала в напрямі с. Либохора (р-н Славсько, Дрогоб. обл.). Відступ незвичайно утруднював сніг, що сягав до одного метра, стрімкі гори та важко прохідні ліси. В селі Либохора підпільниця Доля, співробітниця Бюро Інформації УГВР та Осередку пропаганди при Проводі ОУН, цілком знесилена близько 20-кілометровим відступом, скочила до селянської хати, сподіваючись що наступаючі емведисти в погоні за рештою групи цього не замітять. Та емведисти обскочили хату й почали перевірку. Тоді Доля вихопила пістоль та стрілила в емведівського офіцера. Сама впала

від ворожих куль. Решта групи за цей час відв'язалася від ворога й вийшла без утрат. Ворог мав ранених.

30. 12. 48 р. в с. Головецько (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група підпільників мала перестрілку з військовою опергрупою. Ворогу паніці розбігся.

30. 12. 48 р. в с. Країв (р-н Гоща, Рівен. обл.) підпільна боївка зліквідувала уповноваженого райкому партії для організування колгоспу — Сонячкіна Петра, що тероризував населення.

*Машинописна копія, 31 стор., розмір 30x21 см.
Оригінал: Архів ЗПУВР, Г1-7; фотокопія —
Архів "Літопису УПА".*

**INFORMATION BUREAU
OF THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL (UHVR)
Vol. 3, No. 6, February, 1950**

(Summary)

Like the two previous bulletins, numbers 4 and 5, this issue of the UHVR bulletin is totally given over to brief summaries of battle actions of the UPA and the armed Ukrainian resistance. The accounts published here are brief, two to ten lines of type. They are based on local reports submitted by members of the Ukrainian resistance and cover the period from July to December, 1948. Outside of Ukraine, the only known version of this bulletin is a typed edition, consisting of 31 pages of close type.

A brief introduction to the issue gives a general description of the activities of the Ukrainian armed resistance. The resistance is active on one-third of the territory of Ukraine. Almost daily skirmishes and encounters take place between the insurgents and the Soviet police and administration; the armed actions are directed against the most loyal members of the occupying administration. Members of the UPA and the underground also carry out sabotage actions against the transportation and communication system and administrative and economic institutions. At the same time, the resistance is spreading its political propaganda. It gives out tens of thousands of brochures and hundreds of thousands of leaflets and posters, organizes meetings and spreads its message by word of mouth. The introduction to the issue also includes a discussion about the need for armed struggle. It states that no other form of struggle is possible in a police system like that of the USSR. Regardless of the ruthless terror applied by the occupying power, the people of Ukraine support the insurgents in every way, putting at risk their possessions and even their lives. The whole resistance struggle is directed by the UHVR.

За Українську Самостійну Соборну Державу!

**БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ (УГВР)**

Випуск ч. 7

Березень 1950 р.

Рік вид. III.

**ПОСТАНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ
Про нагородження Хрестами Заслуги вояків УПА, учасників
збройного підпілля та цивільного населення, що бере участь
у визвольно-революційній боротьбі**

I. За виявлені у боях мужність і героїзм, за видатні заслуги в керуванні відділами Української Повстанської Армії **нагороджуються:**

а. Золотим хрестом Бойової Заслуги І-ої класи

1. хор. Грань, чот. 26/95А 2. ст. віст. Зайчик, рой. 26/95А

б. Золотим Хрестом Бойової Заслуги II-ої класи

1. ст. віст. Дух, кулем. 26/95А

II. За видатні заслуги для національно-визвольної боротьби українського народу проти московсько-більшовицьких окупантів **нагороджуються:**

Срібним Хрестом Заслуги

1. Сталь, пров. 20	8. Уляна, зв. 21
2. Борис, пров. 21	9. сотн. Клим, проп. КК
3. Боеслав, ООП 22	10. Діоген, 21/11
4. Карась, проп. КК	11. Ненаситець, 21/11/5
5. Грім, ОПП 21	12. Юрко, ОП 21/1
6. Едвард, 21/111	13. Зеня, о. тех. 21
7. Леся, ОПП 21	14. Надя, лісгосп

28 серпня 1948 р.

Українська Головна Визвольна Рада

Про нагородження Хрестами Заслуги вояків УПА, учасників збройного підпілля та цивільного населення, що бере участь у визвольно-революційній боротьбі

I. За виявлені в боях мужність і героїзм, за видатні заслуги в керуванні боротьбою відділів Української Повстанської Армії проти окупантів **нагороджуються:**

а. Золотим Хрестом Бойової Заслуги 1-ої кляси

1. д. А., Г2. в14

б. Золотим Хрестом Бойової Заслуги 2-ої кляси

1. хор. Крук, поч. ГВШ

II. За видатні заслуги для національно-визвольної боротьби українського народу проти московсько-більшовицьких окупантів **нагороджуються:**

Срібним Хрестом Заслуги

1. Дністровий, Гб 2. Юрко, Г2. в14

4-ого травня 1949 р.

Українська Головна Визвольна Рада

**ІЗ ЗБРОЙНИХ ДІЙ УПА І ЗБРОЙНОГО ПІДПІЛЛЯ
НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
ПІД МОСКОВСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ (В СРСР)
(Часткове зведення за час від м. січня до м. червня 1949 р.)**

1949 року збройна боротьба УПА і збройного підпілля на українських землях у СРСР проти московсько-більшовицьких окупантів з неослабленою силою триває далі.

Увійшовши в період післявоєнного миру, український визвольно-революційний рух у СРСР поставив перед собою такі завдання: 1. Втримати й далі розбудувати на українських землях під московсько-більшовицькою окупацією свою організацію, яка в умовах емгебівського й емведівського терору може існувати та діяти тільки у формі збройного підпілля; 2. Втримати й далі розбудувати серед українського народу свої

ідейні та моральні позиції, поширюючи визвольні, самостійницькі ідеї та включаючи в активну протибільшовицьку боротьбу якнайширші маси українського народу, виховуючи народ в дусі революційної боротьби; 3. Ширити ідею протибільшовицької визвольної революції в усьому СРСР; 4. Активною боротьбою маніфестувати перед усіма волелюбними народами світу самостійницькі прагнення українського народу. Таким чином ведеться підготовка остаточно повалити в Україні, в догідний момент, московсько-більшовицьке панування, відокремити Україну від Росії, побудувати незалежну українську державу зі справедливим суспільно-економічним та політичним ладом (безкласове суспільство та демократія). Закликаючи до боротьби з московсько-більшовицькими гнобителями всі інші народи СРСР, український визвольний рух змагає до перебудови СРСР на засаді вільних національних держав усіх підрадянських народів, до найтіснішої співпраці цих народів після визволення на засадах повної рівноправности, без упривілейованого становища російського народу.

Ось уже сьомий рік в умовах московсько-більшовицької окупації українське підпілля всі ці завдання послідовно й успішно здійснює.

В українській визвольно-революційній боротьбі останніх років збройні дії УПА і збройного підпілля мають таке призначення. Насамперед в умовах більшовицької поліційної системи за їхньою допомогою український визвольний рух в СРСР зберігає своє організоване існування та забезпечує собі умови для активної політичної протибільшовицької роботи. Далі, своїми збройними діями УПА і збройне підпілля: а) карають більшовицьких гайдуків за їх знущання над народом і таким чином певною мірою хоронять населення України від ворожого терору та безпощадного грабунку; б) знищують значне число ворогів-окупантів і їхніх вислужників, зривають різні їхні пляни й таким чином не дозволяють московсько-більшовицьким загарбникам міцно закріпитися в Україні; в) революціонізують народи і працюючі маси в усьому СРСР.

УПА і збройне підпілля широко підтримують мільйонні маси українського народу. За прикладом і під керівництвом підпілля українські народні маси ставлять московсько-більшо-

вицьким загарбникам завзятий, в багатьох випадках просто героїчний, опір.

Визвольною боротьбою українського народу, діями УПА і збройного підпілля керує УГВР. Всі підпільні клітини й повстанські групи між собою тісно пов'язані та підпорядковані одним територіальним проводам.

1949 р. в підкарпатських областях, які являють собою особливо догідний терен для партизанки, далі ще існують і діють відділи УПА. Літом 1949 р. один з таких відділів відбув пропагандивно-політичний рейд поза межі СРСР, на територію Румунії. Рейд пройшов успішно.

Нижче подаємо часткове зведення збройних дій УПА і збройного підпілля за першу половину 1949 р. Неповне зведення таких дій за другу половину 1948 р. було опубліковане у випуску ч. 6 БІ УГВР (за місяць лютий 1950 р.).

1. 1. 1949 р. в с. Поруби (р-н Немирів, Львів. обл.) підпільники зліквідували начальника стрибків.

2. 1. 1949 р. в с. Новини (р-н Немирів, Львів. обл.) підпільники знищили клуб.

В січні 1949 р. повстанці спалили колгосп у с. Свитазів (р-н Сокаль, Львів. обл.).

4. 1. 1949 р. в лісі б. с. Бірче (р-н Комарно, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й емведівськими бандитами.

4. 1. 1949 р. в с. Довжанка (р-н Козлів, Терноп. обл.) підпільники здемолювали сільраду і клуб.

4. 1. 1949 р. б. с. Никівці (р-н Вел. Глубічок, Терноп. обл.) група повстанців звела бій з бандою емведистів. Ворог утратив 3-ох убитими і 3-ох раненими. По боці повстанців був 1 вбитий.

5. 1. 1949 р. на Осмолоді (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) повстанці роззброїли 2-ох стрибків і пустили під укіс вузьколінійну залізничку.

б. 1. 1949 р. в с. Бунів (р-н Краковець, Львів. обл.) була сутичка між групою повстанців і бандою пограничників. Повстанці вбили 2-ох пограничників, та 1-го поранили. Самі втрат не мали.

б. 1. 1949 р. в с. Марківка (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) 10 емведистів робили засідку біля однієї хати. Туди переходили

в той час підпільники. Зустрівшись, обидві сторони вхопили за зброю, але як одним, так і другим затялися автомати. Підпільники почали стріляти до емведистів з пістолів. Коли забракло набоїв, підпільники почали кидати до емведистів дровами, що були під шопою. Емведисти, думаючи, що це гранати, повтікали до хати. Після цього підпільники відступили.

6. 1. 1949 р. в с. Порозів (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) група повстанців зробила наскок на станицю стрибків, під час якого застрілили 3-ох стрибків.

7. 1. 1949 р. в с. Уїздці (р-н Мізоч, Рівен. обл.) банда емведистів наскочила на криївку підпільників. Зав'язалась перестрілка. Побачивши своє безвихідне положення, підпільники заспівали революційних пісень, та з окликом “За Україну! За волю!” відібрали собі життя.

7. 1. 1949 р. в с. Воскресінці (р-н Коломия, Станисл. обл.) емведисти наскочили на хату, в якій кватирувало 2-ох підпільників. Підпільники кинули на ворога гранати. Зав'язався бій, під час якого загинув 1 підпільник — будучи раненим, він дострілювся.

7. 1. 1949 р. на дорозі б. с. Чорторія (р-н Микулинці, Тернопільської обл.) підпільники обстріляли емведівських бандитів, які надїхали саньми. Зав'язався бій. Тому що підпільників було 2-ох, емведисти їх оточили. У безвихідному становищі підпільники відбивалися, доки вистачило набоїв. Останніми набоями пострілялися.

7. 1. 1949 р. в с. Маняві (р-н Солотвина, Станисл. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою емведистів.

7. 1. 1949 р. в с. Лисовичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) повстанці звели бій з бандою МВД. В бою загинув 1 повстанець. По боці емведистів був убитий капітан МВД і 1 емведист ранений.

8. 1. 1949 р. в с. Баличі (р-н Мостиська, Дрогоб. обл.) емведисти наскочили на хату, де в той час перебував один підпільник, оточений підпільник довгий час відбивався; вкінці, у безвихідному становищі, дострілювся.

8. 1. 1949 р. в с. Дорогів (р-н Галич, Станисл. обл.) повстанці звели бій з бандою озброєної районної адміністрації. Від повстанських куль загинуло 3-ох бандитів. Повстанці здобули 2 кріси, 1 автомат і 3 пістолі.

8. 1. 1949 р. в с. Ясеновець (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка між групою підпільників і бандою МВД.

9. 1. 1949 р. на дорозі б. с. Рунгури (р-н Печеніжин, Станиславівської обл.) була сутичка між підпільниками й бандою емведистів.

9. 1. 1949 р. в с. Кальна (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники мали перестрілку з емведистами.

9. 1. 1949 р. в с. Острів (р-н Галич, Станисл. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

10. 1. 1949 р. в с. Судковичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники зробили наскок на станицю стрибків. Під час наскоку одного стрибка вбито, інших роззброєно.

10. 1. 1949 р. в с. Озірна (р-н Зборів, Терноп. обл.) була сутичка між двома повстанцями і групою МВД. По обох сторонах було по 1-му раненому.

10. 1. 1949 р. в с. Петранка (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти застали випадково в одній хаті підпільника. В перестрілці підпільник ранив важко одного емведиста, та самий, оточений ворогами, примушений був у безвихідному становищі дострілитися.

11.1. 1949 р. в с. Кайданці (р-н Збараж, Терноп. обл.) підпільники знищили, виставлений більшовиками пам'ятник, хоча в селі перебували весь час емведисти.

11. 1. 1949 р. в с. Мшана (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники знищили сільраду і клуб, при чому в сільраді понищили всі документи.

11. 1. 1949 р. в с. Загір'я (р-н Заложці, Терноп. обл.) повстанці знищили колгоспну контору.

11.1. 1949 р. в с. Поториця (р-н Сокаль, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою МВД.

12. 1. 1949 р. в с. Гозіїв (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між повстанцями й бандою емведистів.

12. 1. 1949 р. в сс. Поляниці й Тисів (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники знищили телефонічне устаткування.

12. 1. 1949 р. в с. Білоголови (р-н Заложці, Терноп. обл.) підпільники знищили кінопересувку і здемолювали клуб.

12. 1. 1949 р. в с. Присівці (р-н Зборів, Терноп. обл.) повстанці застрілили активного ворожого вислужника — організа-

тора колгоспу, який ходив зі зброєю; рівночасно ранили начальника стрибків. Обидва вищезгадані знущалися над населенням.

12. 1. 1949 р. в с. Озірна (р-н Зборів, Терноп. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою МВД. Важко ранений підпільник Табір дострілювався, знищивши раніше біля себе всі записки й годинник.

12. 1. 1949 р. в с. Луб'янки (р-н Збараж, Терноп. обл.) підпільники обстріляли емведівських бандитів, в наслідок чого був убитий ст. сержант МГБ. Підпільники втрат не мали.

13. 1. 1949 на полях б. сс. Березовиця Велика й Мишковичі (р-н Миклушинці, Терноп. обл.) 3-ьох підпільників звели завзятий півторагодинний бій з 30-ома емведівськими бандитами. Оточені ворогом, підпільники відстрілювалися до останнього набоя та, щоб не попасти живими в руки емведистів, у безвихідному становищі, пострілялися. Ворог утратив 7-ох вбитими.

13. 1. 1949 р. в с. Травотолоки (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники спалили сільраду і клуб.

13. 1. 1949 р. в с. Беремівці (р-н Заложці, Терноп. обл.) підпільники знищили приміщення клубу і сільради.

13. 1. 1949 р. в с. Наконечне (р-н Яворів, Львів. обл.) підпільники звели бій з бандою МВД. В бою 1 емведист був убитий та 1 ранений.

14. 1. 1949 р. в с. Бориничі (р-н Нові Стрілища, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували більшовицького вислужника, що ходив зі зброєю й тероризував населення.

15. 1. 1949 р. на сіножатах б. с. Яструбичі (р-н Радехів, Львів. обл.) оточені в криївці підпільники звели бій з емведистами. У безвихідному становищі підпільники пострілялися.

15. 1. 1949 р. в с. Хишевичі (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведівськими бандитами.

16. 1. 1949 р. в лісі б. с. Блюдники (р-н Галич, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій. Оточені ворогом, підпільники обляли криївку бензиною, підпалили й тоді пострілялися.

16. 1. 1949 р. в с. Брошнів (р-н Долина, Станисл. обл.) емведисти зайшли до господаря, в якого була криївка підпільників. Зав'язався бій, в якому ворог втратив 1-го вбитим та 1-го раненим,

що скоро помер. Підпільники, оточені емведистами, розірвалися гранатами.

16. 1. 1949 р. в с. Степанівка (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) група повстанців зробила наскок на станицю стрибків. Рядових стрибків роззброєно, а уповноваженого МВД, партійця, застрілено.

17. 1. 1949 р. в с. Цурків (р-н Мізоч, Рівен. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й емведівськими бандитами.

17. 1. 1949 р. в с. Завидовичі (р-н Городок, Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою МВД.

18. 1. 1949 р. в с. Яжів Старий (р-н Немирів, Львів. обл.) повстанці зліквідували участкового МВД. Здобуто 1 ППШ.

18. 1. 1949 р. в с. Чистопади (р-н Заложці, Терноп. обл.) повстанці обстріляли групу озброєних бандитів з районної адміністрації, що приїхали в село ловити молодь на каторжні роботи. Перелякані бандити повтікали.

18. 1. 1949 р. в с. Корсєтова (р-н Остріг, Рівен. обл.) підпільники застрілили одного стрибка, одного ранили. Здобуто 1 ППШ і 1 кріс.

19. 1. 1949 р. в с. Несторівці (р-н Зборів, Терноп. обл.) повстанці спалили клуб і знищили сільраду.

19. 1. 1949 р. в с. Танява (р-н Болехів, Станисл. обл.) емведисти зганяли силою людей на збори, їх зауважили повстанці, що квартирували в одній хаті, вискочили на дорогу й автоматним вогнем вбили 2-ох емведівських бандитів. Інші емведисти втекли.

19. 1. 1949 р. в с. Воля Арламівська (р-н Судова Вишня, Дрогоб. обл.) повстанці звели бій з бандою МВД. В бою впало 2-ох повстанців і 1 лейтенант МВД.

19. 1. 1949 р. в с. Угольна (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й бандитами з МВД, під час якої був убитий 1 емведист.

20. 1.-1949 р. в с. Манастирець (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД. Ворог утратив 2-ох вбитими й 1-го раненим.

20. 1. 1949 р. в сс. Монилівка й Мильно (р-н Заложці, Тернопільської обл.) підпільники знищили клуби й сільради.

21. 1. 1949 р. 2-ох атентатників з доручення підпілля застрілили в м. Калущі (Станисл. обл.) стрибка — Кучера Павла.

21. 1. 1949 р. в с. Іванівці (р-н Ланчин, Станислав. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами. В сутичці 1 емведист був ранений.

21. 1. 1949 р. б. с. Грушка (р-н Отинія, Станисл. обл.) емведівські бандити наскочили на криївку підпільників. Після кількогодинного завзятого бою оточені повстанці пострілялися.

22. 1. 1949 р. в с. Здовбиця (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) банда емведистів застала в одному будинку юнака-підпільника. Підпільник почав до емведистів стріляти, але оточений ворогами, не маючи змоги відступити, розірвався гранатою.

22. 1. 1949 р. в с. Поляниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) повстанці здемолювали сільраду і знищили телефонічну лінію.

24. 1. 1949 р. підпільники зліквідували уповноваженого заготівлі шкір з району Острого (Рівен. обл.) — Хоменка, який грабив і тероризував населення.

25. 1. 1949 р. в лісі б. с. Княждвір (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) емведівські бандити наскочили на криївку 2-ох підпільників. У нерівному, завзятому бою підпільники пострілялися.

25. 1. 1949 р. в с. Пнів'я (р-н Надвірна, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками й емведівськими бандитами.

27. 1. 1949 о. в с. Бенькова Вишня (р-н Рудки, Дрогоб. обл.) повстанці звели бій з бандою МВД.

28. 1. 1949 р. в с. Тучапи (р-н Городок, Львів. обл.) емведисти з опергрупи зайшли до хати, в якій квартирували підпільники. Підпільники відкрили по них вогонь. В завзятому бою, в якому ворог утратив 2-ох убитих й 1-го раненим, оточені ворогом підпільники пострілялися.

29. 1. 1949 р. в с. Завій (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами. Емведисти втратили 2-ох убитими. Повстанці втрат не мали.

30. 1. 1949 о. в с. Кавчий Кут (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою МВД.

30. 1. 1949 р. в с. Вілія (р-н Острого, Рівен. обл.) повстанці роззброїли “істребительний батальйон”.

30. 1. 1949 р. в с. Верхів (р-н Острого, Рівен. обл.) підпільники зліквідували організатора стрибків. Інші стрибки склали зброю.

31. 1. 1949 р. повстанці обстріляли групу емгебістів у Тросцянецькому лісі (р-н Заложці, Терноп. обл.).

В січні-березні 1949 р. в Калуському й Перегінському районах (Станисл. обл.) повстанці та підпільники постійно нищили телефонічні лінії, сільради, молочарні і клуби.

1. 2. 1949 р. в с. Старий Скалат (р-н Скалат, Терноп. обл.) повстанці застрілили партійця — Дідова Зенона, який тероризував населення.

2. 2. 1949 р. в с. Черчик (р-н Яворів, Львів. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведівськими бандитами. Обидві сторони втрат не мали.

4. 2. 1949 р. в с. Гаї Зарудянські (р-н Заложці, Терноп. обл.) підпільники знищили сільраду і клуб.

4. 2. 1949 р. в с. Ляшки (р-н Ходорів, Дрогоб. обл.) група повстанців звела бій з бандою МВД. Емведисти втратили 2-ох убитими — лейтенанта й сержанта та одного важко раненого. В бою також був важко ранений 1 повстанець.

5. 2. 1949 р. в с. Боляновичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники зробили засідку на участкового МВД. Участковому, вдалося втекти, але 1 стрибок був ранений.

6. 2. 1949 р. в с. Нетерпимці (р-н Заложці, Терноп. обл.) підпільники знищили сільраду і клуб.

6. 2. 1949 р. в с. Луб'янки Вищі (р-н Збараж, Терноп. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради і клубу. З сільради забрали всі документи.

6. 2. 1949 р. в с. Ясені (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти знайшли криївку підпільника. Зав'язалась перестрілка, під час якої важко ранений підпільник дострілювався.

7. 2. 1949 р. в с. Радовінці (р-н Нижанковичі, Дрогоб. обл.) днем, перед будинком сільради, повстанці обстріляли й важко ранили участкового МВД.

7. 2. 1949 р. в с. Морги (р-н Городок, Львів. обл.) зліквідовано одного стрибка.

8. 2. 1949 р. в с. Розтічки (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка між 2-ма підпільниками й бандою емведистів.

8. 2. 1949 р. в с. Яворівка (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільники застрілили стрибка Лукаша Василя, що намагався проти

волі населення зорганізувати в своєму селі “істребительний батальйон”.

8. 2. 1949 р. в с. Лопушани (р-н Заложці, Терноп. обл.) підпільники знищили сільраду й телефонічний апарат.

10. 2. 1949 р. в с. Молодятин (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) повстанці мали сутичку з бандою МВД.

10. 2. 1949 р. в с. Уторопи (р-н Яблонів, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів, що була на засідці. 1 емведист був ранений.

10. 2. 1949 р. в Чорному лісі б. с. Завій (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) повстанці застрілили з засідки лейтенанта й сержанта обласного МГБ.

11. 2. 1949 р. на хуторах Хащівка села Токів (р-н Нове Село, Терноп. обл.) група підпільників вийшла на емведівську засідку. Зав'язався бій, під час якого 3-ох підпільників загинуло, а інші відступили.

11. 2. 1949 р. в с. Вербіж Виж. (р-н Печеніжин, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведистами.

12. 2. 1949 р. на Заставському передмісті райцентру Городок (Львів. обл.) була сутичка між підпільниками й емведівською бандою.

12. 2. 1949 р. в с. Хащовання (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й бандою стрибків.

14. 2. 1949 р. в с. Петранка (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) група більшовиків з РК ДОСАРМ зустрілася з підпільником. Зав'язалась перестрілка, під час якої важко ранений підпільник дострілювався.

14. 2. 1949 р. в с. Байківці (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) був бій між групою повстанців і емведистами.

14. 2. 1949 р. в с. Поріччя Любінське (р-н Городок, Львів. обл.) підпільники звели бій з емведівськими бандитами.

15. 2. 1949 р. б. с. Буківна (р-н Товмач, Станисл. обл.) була сутичка між повстанцями й емведистами.

15. 2. 1949 р. в с. Ратиці (р-н Заложці, Терноп. обл.) підпільники знищили клуб і сільраду.

15. 2. 1949 р. в с. Човгани (р-н Болахів, Станисл. обл.) група підпільників стрінулася з бандою емведистів. Зав'язалась перестрілка, під час якої був убитий сержант МВД.

16. 2. 1949 р. в с. Новосілки (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) група повстанців зробила наскок на будинок сільради, в якому задержалася банда озброєних більшовиків. Більшовики спочатку відстрілювалися, а опісля втекли. Повстанці здемолювали приміщення сільради.

16. 2. 1949 р. в с. Ставищанах (р-н Білогір'я, Кам'янець-Подільської обл.) повстанці знищили на пошті телефонічне устаткування, приміщення сільради і клуб. В сільраді попалили всі документи.

16. 2. 1949 р. в с. Загір'я (р-н Заложці, Терноп. обл.) повстанці здемолювали сільраду і клуб та застрілили голову клубу, який ходив зі зброєю та тероризував населення.

16. 2. 1949 р. в с. Угринів Середній (р-н Перегінсько, Станиславівської обл.) була перестрілка між групою підпільників і бандою МВД, у перестрілці загинуло 2-ох підпільників.

16. 2. 1949 р. в лісі між сс. Підсухе — Дубшари (р-н Рожнітів, Станислав. обл.) емведівські бандити знайшли криївку підпільників. Зав'язався двогодинний бій, у якому підпільники загинули.

17. 2. 1949 р. в с. Івачків (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) підпільники здемолювали приміщення сільради. Після відновлення його більшовиками, підпільники здемолювали вдруге.

17. 2. 1949 р. в лісі б. с. Туря Вел. (р-н Долина, Станисл. обл.) була сутичка між підпільниками і групою емведистів.

19. 2. 1949 р. в с. Теремне (р-н Острог, Рівен. обл.) підпільники роззброїли "істребительний батальйон". Одного стрибка, що знущався над населенням, застрілили, а інших відпустили; здобуто 8 крісів, амуніцію і гранати.

19. 2. 1949 р. в с. Вишеньки (р-н Острог, Рівен. обл.) повстанці спалили колгосп. Вогонь знищив усі забудівлі й увесь інвентар.

20. 2. 1949 р. в с. Цінева (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й бандою МВД. В бою загинув 1 підпільник.

20. 2. 1949 р. в с. Гніздичне (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) банда емведистів під час розшуків знайшла криївку підпільників. Зав'язався бій, в якому обидва підпільники, оточені

ворогами, разом з господарем та його братом, щоб не здатись у руки ворога, пострілялися.

20. 2. 1949 р. в с. Ляшівка (р-н Острогож, Рівнен. обл.) повстанці роззброїли стрибків. Здобуто 10 крісів і амуніцію.

21. 2. 1949 р. в с. Квасилів (р-н Рівне, цієї ж обл.) група підпільників роззброїла “істребительний батальйон”, при чому покарано карою смерти участкового МВД і голову колгоспу — ворожого вислужника. Здобуто 4 кріси і 2 ППШ.

23. 2. 1949 р. в с. Кривобороди (р-н Коломия, Станисл. обл.) підпільники біля одної хати обстріляли опербоївку МВД. Одного емведиста убито.

24. 2. 1949 р. біля хуторів с. Константинівка (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники обстріляли групу емведівських бандитів.

24. 2. 1949 р. в горах б. с. Головецько (р-н Славсько, Дрогобицької обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД. В бою впало 5-ох підпільників; емведисти мали 9-ьох убитих та 5-ьох важко ранених.

24. 2. 1949 р. в с. Велдіж (р-н Вигода, Станисл. обл.) група повстанців зустрілася з емведівськими бандитами. Зав'язалась перестрілка, під час якої вбито 4-ьох емведистів і 2-ох емведистів поранено, з яких 1 ще цієї самої ночі помер. Повстанці втрат не мали.

24. 2. 1949 р. в с. Княгиничі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) банда емведистів наскочила на хату, де квартирувало 2-ох повстанців. Зав'язався бій. Емведисти оточили хату й закликали повстанців здатися. Повстанці відповіли, що воліють радше загинути, як здатися живими в руки ворога. Вони понищили біля себе всі запаси і, викинувши кілька гранат, пішли в пробій. Ранені від кулеметного вогню, у безвихідному становищі, пострілялися.

25. 2. 1949 р. в с. Юсиптичі (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД. В бою ворог утратив 2-ох вбитими і 3-ьох раненими. Підпільники втрат не мали.

26. 2. 1949 р. в с. Забойки (р-н Козлів, Терноп. обл.) підпільна боївка застрілила участкового РО МВД.

26. 2. 1949 р. в с. Киданці (р-н Збараж, Терноп. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведистами.

27. 2. 1949 р. повстанці мали перестрілку з опергрупою МВД в с. Лозівка (р-н Нове Село, Терноп. обл.).

27. 2. 1949 р. в с. Камінь (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) 27 емведівських бандитів наскочило на криївку 3-ьох підпільників. Зав'язався бій, під час якого, оточені ворогом, підпільники порозривалися гранатами.

28. 2. 1949 р. в с. Тарасівка (р-н Товмач, Станисл. обл.) повстанці спалили клуб.

28. 2. 1949 р. в лісі т. зв. Стінка (р-н Станисл., цієї ж обл.) емведисти знайшли криївку повстанців. Повстанці вискочили наверх і почали обстрілювати емведистів. Інші повстанці за цей час понищили все в криївці. Повстанцям не вдалося пробитись з оточення, і вони, щоб не попасти живими в руки ворога, пострілялися. В бою був убитий 1 емведист.

28. 2. 1949 р. в с. Уїздці (р-н Мізоч, Рівенська обл.) була перестрілка між двома підпільниками й бандою емведистів.

В лютому 1949 р. в с. Спасів (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці спалили колгоспні будинки.

В 1-му кварталі 1949 р. в Єзупільському районі (Станисл. обл.) підпільники знищили 4 клуби й 4 сільради, а також зліквідували партійця — уповноваженого контори раймінзагу.

1. 3. 1949 р. в с. П'ятигори (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) підпільники виконали атентат на начальника обласного управління МВД — Миколаєнка. Рівночасно забили також одного міліціонера. Здобуто автомат, кріс, пістоль і торбу з важливими документами.

1. 3. 1949 р. в с. Турівка (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) емгебівські бандити знайшли криївку, де було 2-ох підпільників. В нерівному бою, оточені ворогом, підпільники пострілялися.

1. 3. 1949 р. в с. Човгани (р-н Болехів, Станисл. обл.) була перестрілка між групою емведистів і повстанцями.

1. 3. 1949 р. в с. Мистичі (р-н Судова Вишня, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою емведистів.

1. 3. 1949 р. в селі Великі Глібовичі (р-н Бібрка, Львів. обл.) повстанці застрілили 1-го емведиста.

2. 3. 1949 р. в с. Сукіль (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою МВД.

3. 3. 1949 р. на полі б. с. Поляниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) 3-ьох повстанців звели бій з бандою МВД. В бою був ранений повстанець Охотник. Вибиваючись із сил, він відступив до села, залишаючи за собою на снігу сліди крові. Коли по сліду допали його емведисти, повстанець розірвався гранатою.

3. 3. 1949 р. в с. Семигинів (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) емведисти знайшли криївку підпільників. Зав'язався бій, під час якого підпільники, в безвихідному становищі, пострілялися.

3. 3. 1949 р. в лісі б. сс. Дорогів — Селиська (р-н Галич, Станисл. обл.) емведисти наскочили на криївку підпільників. Зав'язався бій, під час якого підпільники понищили все, що було в криївці, і, оточені ворогом, пострілялися.

3. 3. 1949 р. в лісі б. с. Поляниці (р-н Болехів, Станисл. обл.) була сутичка між групою емведистів і повстанцями.

3. 3. 1949 р. в с. Слобода Долинська (р-н Долина, Станисл. обл.) повстанці здемолювали молочарню.

4. 3. 1949 р. в лісі б. с. Комарів (р-н Станиславів, цієї ж обл.) підпільники звели бій з емведівськими бандитами.

4. 3. 1949 р. в с. Ялинковате (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли банду стрибків і емведистів. Від повстанської кулі загинув 1 стрибок — інші повтікали.

5. 3. 1949 р. в с. Човгани (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники мали сутичку з бандою емведистів.

5. 3. 1949 р. в с. Новомильськ (р-н Здолбунів, Рівен. обл.) підпільники зліквідували директора радгоспу — партійця.

В березні 1949 р. в с. Шарпанці (р-н Сокаль, Львів. обл.) підпільники розбили збіжєвий магазин; збіжжя роздали населенню.

6. 3. 1949 р. в с. Сваричів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) емведисти під час розшуків знайшли криївку підпільників. Підпільники відкрили по них вогонь. В нерівному завзятому бою підпільники загинули.

9. 3. 1949 р. на полях б. с. Ходачків Малий (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) був бій між групою підпільників і бандою емведистів.

10. 3. 1949 р. на горі т. зв. Дровнич (р-н Станиславів, цієї ж обл.) група повстанців звела двогодинний бій з бандою МВД. В “бою загинуло 3-ьох повстанців.

10. 3. 1949 р. в лісі б. с. Чорний Потік (р-н Яремче, Станіславської обл.) була сутичка між повстанцями й емведистами.

11. 3. 1949 р. в с. Заріччя (р-н Судова Вишня, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли емведистів.

12. 3. 1949 р. в с. Тишковичі (р-н Нижжанковичі, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

14. 3. 1949 р. на село Лоп'янка (р-н Рожнітів, Станісл. обл.) наскочила банда емведистів. Тут квартирували в той час підпільники. Зав'язався бій, в якому один підпільник згинув.

14. 3. 1949 р. в с. Свидник (р-н Турка, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою повстанців і емведівськими бандитами, під час якої був убитий лейтенант обласного МГБ.

15. 3. 1949 р. на горі б. с. Риків (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) повстанці мали сутичку з групою емведистів.

15. 3. 1949 р. в лісі б. с. Селиська (р-н Галич, Станісл. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

15. 3. 1949 р. в с. Рахиня (р-н Долина, Станісл. обл.) 2-ох повстанців звели бій з емведівськими бандитами, що робили в селі розшуки. В бою впало 4-ьох емведистів. Обидва повстанці загинули.

15. 3. 1949 р. за ініціативою підпілля зліквідовано "істребітельний батальйон" в с. Кропивник (р-н Калуш, Станісл. обл.). Атенатники застрілили 4-ьох бандитів з групи оперробітника РО МГБ Іщенка, 3-ьох стрибків та 1-го важко ранили.

16. 3. 1949 р. в с. Підліски (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували голову сільради, який ходив зі зброєю.

16. 3. 1949 р. в с. Розношинці (р-н Збараж, Терноп. обл.) банда МГБ в числі 40 осіб зайшла до хати, в якій квартирувало 3-ьох повстанців. Перелякані емгебісти вибігли надвір і оточили хату. Розпочався бій, що тривав дві години. Повстанці понищили всі записки, гроші, літературу й, побачивши своє безвихідне становище, пострілялися.

18. 3. 1949 р. в с. Нинів Дол. (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) група емведистів наскочила на приміщення 3-ьох підпільників. Зав'язався бій, у якому оточені підпільники загинули.

18. 3. 1949 р. в с. Радичині (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники спалили колгосп, сільраду і знищили кінопересувку.

18. 3. 1949 р. в лісі б. с. Луг (р-н Жаб'є, Станисл. обл.) емведисти знайшли місце постою повстанців. Повстанець, який перший зауважив ворога, почав стріляти з пістолі. Зав'язався нерівний, важкий бій, в якому повстанці, щоб не попасти живими в руки ворога, пострілялися.

21. 3. 1949 р. в с. Нагірне (р-н Мостиська, Львів. обл.) 30 пограничників наскочили на господарство, де квартирувало 4-ох підпільників. Підпільники кинули між емведистів гранату й відкрили вогонь з автоматів. Зав'язався бій, у якому один підпільник був важко ранений. Пограничники мали одного вбитого й 1-го раненого. Всі підпільники відступили.

26. 3. 1949 р. в с. Росоховатець (р-н Підволочиська, Терноп. обл.) на домагання населення повстанці застрілили ворожого вислужника — голову сільради й уповноваженого РК КП(б)У.

26. 3. 1949 р. в с. Підбереж (р-н Болехів, Станисл. обл.) підпільники здемолювали клуб і сільраду.

28. 3. 1949 р. в с. Паївка (р-н Грималів, Терноп. обл.) підпільники здемолювали сільраду і клуб.

29. 3. 1949 р. в с. Тартаків (р-н Сокаль, Львів. обл.) підпільники провели акцію на МТС. Під час акції знищено 8 тракторів, 1 автомашину й 10 тис. літрів нафти. В наслідок акції в колгоспах була загальмована вся весняна посівна кампанія.

29. 3. 1949 р. в с. Мочеради (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники роззброїли станицю стрибків. Здобуто 11 крісів.

30. 3. 1949 р. в с. Манастирець (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували висланого райцентром організатора колгоспів.

31. 3. 1949 р. в с. Глібів (р-н Грималів, Терноп. обл.) підпільники здемолювали сільраду і клуб.

31. 3. 1949 р. в с. Стадники (р-н Гоща, Рівен. обл.) повстанці знищили колгосп. Сконфісковане в колгоспі збіжжя роздано населенню.

1. 4. 1949 р. в лісі б. с. Кубаївка (р-н Ланчин, Станисл. обл.) 2-ох підпільників звели бій з бандою емведистів. В бою емведисти втратили 2-ох вбитими й 1-го раненим.

2. 4. 1949 р. в с. Погар (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група повстанців мала сутичку з бандою МВД.

2. 4. 1949 р. в с. Завій (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була перестрілка між групою повстанців та емведистами. В перестрілці, рятуючи товаришів, загинув один підпільник.

3. 4. 1949 р. в с. Підпечари (р-н Станиславів, цієї ж обл.) підпільники знищили кінопересувку.

3. 4. 1949 р. в с. Буховичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники важко поранили озброєного комсомольця — агента МВД.

4. 4. 1949 р. в с. Волиця Комарева (р-н Сокаль, Львів. обл.) повстанці мінами зірвали колгоспний мурований маґазин.

4. 4. 1949 р. в с. Яцківці (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники переходили біля хати, де квартирували емведисти й обстріляли стійкового. Зав'язалась перестрілка, в якій 1 емведист був убитий.

4. 4. 1949 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) місцевий стрибок з доручення підпілля виконав атентат на ворожого вислужника — стрибка Василева Івана. Здобутий кулемет і пістоль передав підпільникам.

6. 4. 1949 р. в селі Боляновичі (р-н Крукеничі, Дрогоб. обл.) підпільники роззброїли станицю стрибків. Здобуто 9 крісів.

6. 4. 1949 р. б. с. Озірна (р-н Зборів, Терноп. обл.) була сутичка між групою повстанців і бандою МВД.

7. 4. 1949 р. в с. Лог'янка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою емведистів.

7. 4. 1949 р. в с. Гвозд (р-н Солотвина, Станисл. обл.) повстанці звели бій з емведівською опергрупою. Один емведист був убитий, а 1 важко ранений.

8. 4. 1949 р. в с. Вижлів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група повстанців зробила засідку на емведистів, в наслідок чого повстанці вбили 6-ох емведівських бандитів, а 3-ьох поранили.

9. 4. 1949 р. в с. Покрівці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) учасковий МВД зайшов в одній хаті до комори. Звідти на нього посипались стріли повстанців. Учатковий впав ранений, а інші емведисти, що були надворі, почали обстрілювати хату. Зав'язався бій, в якому один важко ранений повстанець дострілювався.

12. 4. 1949 р. на полях між сс. Козівка і Смолянка (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) підпільники зустрілися з бандою ем-

ведистів. Зав'язався бій. Оточені підпільники, вистрілявши всі набої, у безвихідному становищі, пострілялися.

14. 4. 1949 р. в лісі б. с. Головецько (р-н Славсько, Дрогобицької обл.) була сутичка між групою підпільників і емведівськими бандитами.

З початку квітня 1949 р. в лісі б. с. Розтічки (р-н Болехів, Станисл. обл.) двох підпільників — Дивак і Сливка вийшли на емведівську засідку. Розпочалась перестрілка, під час якої підпільник Сливка був ранений у груди. На крик раненого друга Дивак, що вже був пробився з ворожого оточення, вернувся назад і почав стріляти по емведівських бандитах. Після короткого, завзятого бою обидва підпільники загинули смертю героїв.

14. 4. 1949 р. в горах на терені с. Ясень (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) емведисти знайшли криївку підпільників. В бою підпільники загинули геройською смертю.

15. 4. 1949 р. в с. Станислав вбито участкового уповноваженого другого відділу міліції.

16. 4. 1949 р. в с. Угринів Горішній (р-н Станиславів, цієї ж обл.) підпільники знищили кінопересувку.

17. 4. 1949 р. б. с. Пасічна (р-н Надвірна, Станисл. обл.) була сутичка між групою повстанців і бандою МВД. В сутичці, важко ранено 1-ого емведиста.

17. 4. 1949 р. під лісом між сс. Прошова й Застав'я (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) група підпільників звела бій з бандою МВД.

18. 4. 1949 р. в с. Данилівці (р-н Зборів, Терноп. обл.) підпільники поранили уповноваженого поставок з райцентру. Мотоцикля, яким він їхав, знищено.

18. 4. 1949 р. в с. Новиця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) підпільники спалили приміщення сільради і знищили телефонічний апарат.

20. 4. 1949 р. повстанці спалили міст на річці Бережниця між сс. Завій — Бережниця (р-н Перегінсько, Станисл. обл.). Таким чином здержано на кілька днів грабунковий вивіз дерева.

22. 4. 1949 р. в лісі т. зв. Вільшанки (р-н Войнилів, Станисл. обл.) був бій між підпільниками й бандою емведистів.

23. 4. 1949 р. в с. Вижлів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група підпільників звела бій з бандою емведистів. У бою один підпільник був ранений. Емведисти мали 3-ьох убитих.

25. 4. 1949 р. в с. Пукасівці (р-н Галич, Станисл. обл.) повстанці обстріляли емведистів, що були на засідці. Убито одного емведиста та двох ранено.

26. 4. 1949 р. в с. Підпечари (р-н Станиславів, цієї ж обл.) підпільники обстріляли банду емведистів, в наслідок чого 2-ох емведистів убито та 2-ох ранено.

26. 4. 1949 р. в с. Кропивник (р-н Калуш, Станисл. обл.) місцевий юнак з доручення підпілля виконав атентат на стрибка, який безнастанно знущався над населенням, грабив селянське майно, побивав і арештував селян.

26. 4. 1949 р. в с. Пациків (р-н Станиславів, цієї ж обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

27. 4. 1949 р. в с. Загір'я (р-н Заложці, Терноп. обл.) банда емведистів наскочила на хату, в якій квартирувало двох повстанців. Зав'язався бій. Один повстанець, будучи раненим, прийняв з емведистами рукопашний бій. Емведисти мали одного вбитого та одного раненого.

28. 4. 1949 р. в с. Станківці, (р-н Болехів, Станисл. обл.) група підпільників звела бій з бандою емведистів. В бою ворог мав двох вбитих і 1-го раненого. 2-ох підпільників загинуло смертю героїв.

28. 4. 1949 р. б. с. Пшанець (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) топографічні групи ЧА, серед яких звичайно МВД має своїх людей, зустрілися з повстанцями. Тому що топографічна група перша відкрила по повстанцях вогонь, повстанці їх обстріляли, після чого більшовики з кількома раненими повтікали.

30. 4. 1949 р. в с. Сеничів (р-н Вигода, Станисл. обл.) банда емведистів наскочила на хату, де квартирувало 2-ох підпільників. Зав'язався бій, під час якого один емведист був убитий та 2-ох ранених. Коли загорілася хата, підпільники, у безвихідному становищі, розірвалися гранатами.

1. 5. 1949 р. в с. Бринь (р-н Галич, Станисл. обл.) підпільники застрілили уповноваженого партії Сорокіна.

1. 5. 1949 р. в с. Свидник (р-н Турка, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й емведівськими бандитами.

1. 5. 1949 р. в с. Волосянка (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) підвідділ УПА зробив наскок на станицю стрибків і групу емведистів. Стрибків роззброєно і звільнено. З групи емведистів повстанці 5-ьох застрілили та 2-ох поранили.

У травні 1949 р. в с. Підгородці (р-н Сколе, Дрогоб. обл.) повстанці роззброїли станицю стрибків і участкового МВД. Того ж самого місяця, в районі Сколе, повстанці спалили міст вузьколінійної залізнички та 4 автомашини до вивозу дров. Двох стрибків з охорони, які ставили спротив, застрілили.

1. 5. 1949 р. в місті Станиславів зліквідовано полковника МГБ.

3. 5. 1949 р. в с. Сторонна (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) підпільники застрілили участкового МВД і одного міліціонера, що грабили місцевих селян.

4. 5. 1949 р. в лісі між сс. Лопушанка Хомина і Гвоздець (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) підвідділ УПА під командою чот. Чорняка звів бій з 3-ма спецбоївками МВД. В бою емведисти мали 2 вбитих, у тому числі 1-го майора й 7-ох ранених. Підвідділ утратив 2-ох убитими.

7. 5. 1949 р. в с. Молдавське (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів. Перелякані емведисти втекли з села.

У травні 1949 р. повстанці двічі знищили телефонічні лінії сільради й молочарні в сс. Рип'янка, Тужилів, а теж — Добрівляни. Кропивник (р-н Калуш), Брошнів, Кадовбна (р-н Долина), Сваричів (р-н Рожнітів); всі райони Станисл. обл.

9. 5. 1949 р. в с. Дорожів (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була сутичка між емведівськими бандитами й підпільниками.

12. 5. 1949 р. підпільники розбили кооперативи в сс. Пуцилів і Кам'янка (р-н Солотвина, Станисл. обл.). Сконфісковані товари роздали людям.

13. 5. 1949 р. в с. Бистриця (р-н Надвірна, Станисл. обл.) була перестрілка між двома підпільниками й бандою емведистів. В перестрілці був убитий сержант МВД.

13. 5. 1949 р. група повстанців обстріляла стрибків і спалила колгосп в с. Кам'янка (р-н Солотвина, Станисл. обл.). З групою МВД що йшла на допомогу, повстанці звели бій.

14. 5. 1949 р. підпільники знищили телефонічну лінію між сс. Лоп'янка — Грабів (р-н Рожнітів, Станисл. обл.).

16. 5. 1949 р. в с. Підлужка (р-н Станиславів, цієї ж обл.) вбито одного стрибка.

16. 5. 1949 р. б. с. Слобода Рівнянська (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведистами.

18. 5. 1949 р. в с. Довга Калуська (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільна боївка разом з 2-ма місцевими хлопцями наскочила на станицю стрибків. Підпільники обстріляли станицю й закидали гранатами, в наслідок чого були вбиті: начальник стрибків, участковий МВД (нагороджений кількома медалями) і 4-ьох стрибків. Підпільники здобули: 2 ППШ, 2 кріси і 2 пістолі.

19. 5. 1949 р. в с. Вижлів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) група підпільників вийшла на емведівську засідку. Підпільники обстріляли емведистів перші, в наслідок чого вбито 2-ох емведистів та 3-ьох поранено. Підпільники втрат не мали.

20. 5. 1949 р. в райцентрі Стрілки (Дрогоб. обл.) підвідділ УПА під командою хор. Оріха зробив засідку на вищих старшин МВД, які приїхали з Києва й Москви на контролю погранвійськ і верталися з паради в м. Турці. Старшини їхали в таксі в супроводі 3-ьох вантажних машин охорони в числі коло 100 чол. Повстанці пропустили першу вантажну машину й відкрили вогонь по таксі, в наслідок чого всі 4 делегати з центру були вбиті. Охорона з вантажних машин повтікала.

21. 5. 1949 р. в лісі б. с. Опака (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) була перестрілка між групою повстанців і емведівськими бандитами. Ворог мав 1-го вбитого та 1-го раненого. Повстанці втрат не мали.

22. 5. 1949 р. в с. Парище (р-н Солотвина, Станисл. обл.) підпільник застрілив інструктора райпарткому, який намагався zorganizувати в селі колгосп. Здобуто автомат і пістоль.

23. 5. 1949 р. в с. Залужани (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) була сутичка між групою підпільників і емведівськими бандитами.

23. 5. 1949 р. в лісі б. с. Гута (р-н Солотвина, Станисл. обл.) була перестрілка між підпільниками й бандою МВД.

23. 5. 1949 р. в с. Тейсарів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) повстанці обстріляли стрибків і спалили колгосп.

24. 5. 1949 р. в с. Угорники (р-н Степань, Рівен. обл.) вбито комсомольця — агента МВД.

24. 5. 1949 р. в с. Загвіздь (р-н Станиславів, цієї ж обл.) підпільники зліквідували капітана й шофера МГБ, що охороняли в'язнів. Здобуто ППС і пістоль.

24. 5. 1949 р. в с. Нежухів (р-н Стрий, Дрогоб. обл.) 45 емведівських бандитів обскочили хату, в якій квартирувало 2-ох повстанців — Ромко й Бистрий. Повстанці відкрили по емведистах вогонь. Зав'язався бій, під час якого емведистам на допомогу приїхало дві танкетки. Бій тривав ажно вечора. Цілу ніч емведисти держали хату в оточенні та освітлювали її рефлекторами, щоб унеможливити повстанцям відступ. Повстанці в той час співали революційні пісні. Ранком знову розпочався бій. Незабаром повстанцям забракло набоїв. Знищивши всю підпільну пошту, що її мали біля себе, повстанці, з національним гімном на устах, пострілялися. В бою впало 2-ох емведистів і 1 був ранений.

25. 5. 1949 р. в с. Болохів (р-н Долина, Станисл. обл.) була сутичка між групою підпільників і бандою МВД.

27. 5. 1949 р. в с. Ботелка Нижня (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували участкового МВД.

28. 5. 1949 р. в с. Підгірки (р-н Калуш, Станисл. обл.) місцеві юнаки з доручення підпілля виконали атентат на начальника “істребительного батальйону”.

29. 5, 1949 р. в с. Воля Райнова (р-н Старий Самбір, Дрогобицької обл.) група стрільців з підвідділу УПА звела бій з бандою емведистів. В бою ворог втратив 4-ьох убитими. По боці повстанців згинув віст. Береза. Зайнявши вигідне становище, він стріляв до ворога, аж поки вистачило набоїв. Після цього останнім набоем дострілювся.

31. 5. 1949 р. в сс. Лімна і Дністрик Дубовий (р-н Турка, Дрогоб. обл.) підпільники знищили кпюби й сільради.

31. 5. 1949 р. в с. Дубрівляни (р-н Станиславів, цієї ж обл.) підпільники зліквідували участкового МВД, Здобуто автомат і пістоль.

31. 5. 1949 р. б. с. Дуброва (р-н Войнилів, Станисл. обл.) в сутичці з підпільниками був убитий лейтенант МВД.

1. 6. 1949 р. в с. Підгірки (р-н Калуш, Станисл. обл.) підпільники застрілили стрибка.

В червні 1949 р. в с. Чернів (р-н Лисець, Станисл. обл.) повстанці спалили колгосп.

2. 6. 1949 р. між сс. Туря Дол. і Топільниця (р-н Стрілки, Дрогоб. обл.) була сутичка між 2-ма повстанцями й бандою емведистів. Один емведист був убитий.

3. 6. 1949 р. б. с. Хащовання (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була перестрілка між підпільниками й емведівськими бандитами.

3. 6. 1949 р. в горах між сс. Ластівки — Ясінка — Кіндратів (р-н Турка, Дрогоб. обл.) в сутичці з пвд. УПА був убитий один емведист.

3. 6. 1949 р. між сс. Стрільбичі — Біличі (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) пвд. УПА під командою хор. Оріха зробив засідку на групу емведистів і партійців, що вертались автомашиною з колгоспної акції. Повстанським вогнем убито 4-ьох бандитів та 3-ьох ранено.

В червні 1949 р. в с. Ясень (р-н Перегінсько, Станисл. обл.) підпільники здемолювали сільраду, молочарню і знищили телефонічну лінію між сс. Новиця — Зелений Яр. В Рожнітівському р-ні (Станисл. обл.) підпільники знищили телефонічну лінію між сс. Суходіл — Луги. В Калуському р-ні (Станисл. обл.) спалили сільраду і здемолювали молочарню в сс. Кропивник і Голинь.

4. 6. 1949 в с. Волошинове (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) пвд. УПА під командою хор. Оріха зліквідував 2-ох озброєних бандитів з районної адміністрації, які побоями і знуцаннями примушували селян вписуватися до колгоспу. Інших учасників бригади з адміністрації, які не знуцалися над населенням, повстанці розігнали.

6. 6. 1949 р. в с. Волосянка (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) була перестрілка між повстанцями й емведівськими бандитами.

6. 6. 1949 р. в с. Спас (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) відбувся бій між групою підпільників і більшою бандою МВД. По обох боках були втрати.

7. 6. 1949 р. б. с. Ботелка Ниж. (р-н Бориня, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою МВД, в наслідок якої було вбитих 2-ох емведистів. В сутичці загинув підпільник.

8. 6. 1949 р. повстанці зробили засідку на стрибків в с. Межиріччя (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.). Двох стрибків вбито.

Повстанці здобули 1 ППШ і 1 кріс.

В червні 1949 р. в с. Радче (р-н Лисець, Станисл. обл.) підпільники застрілили участкового міліції.

9. 6. 1949 р. на полі б. с. Колодіївка (р-н Станиславів, цієї ж обл.) група підпільників обстріляла банду емведистів, що були на засідці. Підпільники вбили 2-ох емведистів та одного ранили.

10. 6. 1949 р. в лісі б. с. Мединя (р-н Галич, Станисл. обл.) була перестрілка між групою підпільників і бандою МВД. По обох боках утрат не було.

11. 6. 1949 р. в Чорному лісі (Станисл. обл.) повстанці спалили 4 більшовицькі автомашини, застрілили ворожо наставленого до українського визвольного-революційного руху сержанта та 12 бійців з крісами відпустили.

Від 15. 6. 1949 до 1. 8. 1949 р. підвідділ УПА під командуванням сот. Хмари відбув рейд на територію Румунії. Мета рейду: поінформувати румунське населення про визвольну боротьбу українського народу, ширити протибільшовицькі настрої, вести пропаганду визвольних протибільшовицьких ідей, пропаганду спільного фронту визвольної боротьби всіх народів, поневолених більшовицькою Москвою. Повстанці перейшли українські та румунські села на території від м. Вішев до м. Сигіт. Під час рейду повстанці провели ряд роз'яснювальних пропагандивно-політичних розмов з українським і румунським населенням та розкинули кілька тисяч листівок в українській і румунській мовах. При переході кордону перша стежа підвідділу звела бій з більшовицькою погранзаставою. Пограничники розбіглися, залишаючи 2-ох вбитих. Повстанці здобули 1 автомат, 1 кріс та військовий виряд. Румунський уряд кинув за підвідділом великі військові з'єднання, а більшовики замкнули кордон відділами погранвійськ. Одначе підвідділ, зручно маневруючи, вийшов без жодних утрат.

16. 6. 1949 р. в лісі б. с. Зубриця (р-н Турка, Дрогоб. обл.) була сутичка між підпільниками й бандою МВД. В сутичці загинув підпільник.

В половині червня 1949 р. в с. Стуртин Виж. (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) підпільники застрілили стрибка — кандидата в партію.

17. 6. 1949 р. між сс. Лімна й Боберка (р-н Турка, Дрогоб. бол.) підпільники застрілили з засідки 2-ох емведистів.

18. 6. 1949 р. б. с. Боберка (р-н Турка, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й бандою МВД. В сутичці вбито емведиста.

18. 6. 1949 р. б. с. Гніздичів (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) була сутичка між повстанцями й бандою МВД.

19. 6. 1949 р. в с. Узінь (р-н Станиславів, цієї ж обл.) підпільники застрілили 2-ох стрибків.

19. 6. 1949 р. в с. Дністрик Дубовий (р-н Турка, Дрогоб. бол.) група повстанців звела бій з бандою МВД. В бою впало двох повстанців, і 5-ьох емведистів.

21. 6. 1949 р. в с. Покрівці (р-н Жидачів, Дрогоб. обл.) підпільники зліквідували комсомольця участкового МВД. Здобуто ППС і пістоль.

24. 6. 1949 р. в лісі б. с. Чорні Ослави (р-н Яремче, Станиславівської обл.) була сутичка між групою повстанців і емведистами. Втрат не було.

24. 6. 1949 р. в с. Добротів (р-н Солотвина, Станисл. обл.) повстанці знищили сільраду.

26. 6. 1949 р. між сс. Волошинове — Біличі (р-н Ст. Сам-бір, Дрогоб. обл.) пвд. УПА зліквідував 2-ох участкових МВД.

26. 6. 1949 р. між сс. Сливки — Майдан (р-н Калуш, Станиславівської обл.) підпільники висадили в повітря вузьколінійну залізничку, якою більшовики возили дрова. Охорона залізнички в паніці розбіглася.

30. 6. 1949 р. в с. Манява (р-н Солотвина, Станисл. обл.) підпільники обстріляли групу емведистів. Емведисти свої втрати законспірували.

30. 6. 1949 р. в с. Грабівка (р-н Рожнітів, Станисл. обл.) група повстанців розбрóїла червоноармійців, що доставляли дрова. Червоноармійцям забрано 4 ППШ і після роз'яснювально-політичної гутірки їх відпущено.

П. Полтава

**ПОЛІТИКА МОСНОВСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКОГО УРЯДУ
ТА ЙОГО УКРАЇНСЬКОЇ АГЕНТУРИ НЕ МАЄ НИЧОГО СПІЛЬНОГО
ІЗ СПРАВЖНЬОЮ ВОЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ**

**(У відповідь на виступ в ООН делегата Великобританії
п. Макнейла)**

Глибока осіння ніч. Партизанська землянка в одному з лісових масивів Західної України. Субота.

В куті землянки, за заслоною з плащпалатки повстанці закінчують свою щотижневу “лазню”. Ясно горить столова лампа. На одній зі стін поблискує розвішена зброя. На полицях при другій стіні — бібліотека, пакети підпільних листівок, політичнопропагандивних плякатів, підпільної преси. Зараз біля стола радіоприймач.

Всьомуцьому — нічого особливого. Так виглядають сотні, коли не тисячі, підпільних землянок на величезній частині української території. Та саме в цій картині, такій звичайній у наших умовах, відбитий весь характер нашої підпільної боротьби. Нашими збройними діями ми боронимо наш народ від найбільше знахабнелих і розбещених більшовицьких бандитів та їхніх вислужників. Нашою пропагандивно-роз’яснювальною політичною роботою викриваємо перед українським народом, перед збаламученими масами всього Радянського Союзу, крайнє гнобительський, експлуаторський і терористичний характер більшовицького режиму; вказуємо, як треба будувати краще життя; закликаємо народ до боротьби за національне й соціальне визволення, до боротьби за повалення ненависної протинародної советської влади; вселюємо в нього надію, дух спротиву, зміцнюємо волю до боротьби.

Глибока ніч, непроглядна темрява, густа мряка, ліс — дають майже повне почуття безпеки. Це — дуже рідкий гість у наших умовах. Не треба хіба нікому пояснювати, що саме

тому це почуття — дуже милий гість. Думки мають волю. Можна бути кілька годин незосередженим, ненапруженим.

Сьогодні чомусь згадується минуле.

Рік 1943. Розгортання масової повстанської боротьби проти німців. Криваві удари з боку гітлерівських окупантів, Кривава боротьба проти більшовицьких партизан, які на території дій УПА своєю головною метою мали не боротьбу проти німців, а боротьбу проти українського самостійницького визвольного руху. Скажена гавкітня (та й чи тільки гавкітня? Доходило й до такого, про що сьогодні в цьому місці й згадувати соромно!) з боку українських опортуністів різної масти. І, не зважаючи на це все — бурхливе зростання УПА, перші переможні бої, успішні акції, перші визволені райони під контролею УПА, могутній підйом українських народних мас, могутній вияв волі цих мас до незалежного державного життя — волі, яка не боїться нічого, ніяких труднощів, ніяких небезпек, жертв; волі, яка так само тягнеться до зброї, як скажемо, до плуга... (Який — хай дають усі зачеплені цим висловом — ганебний контраст до цієї постави українських народних мас, і особливо українського селянства, являла собою в ці роки постава вічно переляканої, за всім своїм духовим складом типowo дрібноміщанської, до мозгу костей зопортунізованої західньо-української інтелігенції, точніше, переважної її частини).

Рік 1944. Дальше зростання УПА, дальші перемоги. Перехід фронту, загальний спротив населення проти мобілізації до червоної армії, черговий масовий наплив до УПА й підпілля, великі бої УПА проти московсько-більшовицьких загарбників.

Роки 1945-46. Далі великі, майже щоденні, бої УПА й усього збройного підпілля. В 7-ох областях України більшовицьке панування фактично обмежене тільки до обласних та районних центрів. З них вони відважуються випадати тільки великими озброєними загонами. Вся решта території — під повною контролею УПА та підпілля. Рейди УПА поза межі УРСР. Зима 1945-46 рр. Всенародний, повний масового героїзму, бойкот українським народом на території дій УПА більшовицьких виборів до верховної ради СРСР. Гарнізони по всіх селах, посилені акції проти УПА й підпілля...

Роки 1947-48-49. Поступовий перехід від широких повстанських до підпільних форм боротьби. Дальші щоденні бої й сутички. Непослабна, безперервна, захоплююча єдність українських народних мас з УПА й підпіллям. Героїчний спротив народу окупантові в усіх можливих формах. Щоденний, масовий героїзм учасників УПА й підпілля, героїзм українців, що живуть легально. Наші політично-пропагандивні та інші успіхи.

Шлях ми пройшли вже не малий. За нього не потребуватимемо соромитися ні перед сьогоднішнім, ні перед майбутніми поколіннями українського народу. Успіхи, що їх ми завоювали, перейшли наші сподівання.

Год. 0:30 за московським часом. Чергова радіопередача з Лондону. Слухаємо радше з обов'язку, як з цікавості. У нас немає найменшого сумніву: в особі західніх великодержав більшовицькі імперіялісти мають негрізного противника. Не такими методами треба боротися з більшовицькими злочинцями, як це роблять західні великодержави. Для поневолених народів СРСР, що прагнуть національного визволення, для придушених працюючих мас, які хочуть соціальної волі та справедливості, в цих радіопередачах мало що цікаве. З більшовицькими бандитами треба не такою мовою розмовляти. Радіодиктор передає зміст відповіді делегата Великобританії на цьогорічну осінню сесію Генеральної Асамблеї ООН п. Макнейла з 17. 11. 1949 р. на чергові пропозиції Вишинського в справі "миру". Цілком несподівано п. Макнейл промовляє в бойовому тоні! Для делегата Великобританії це цілком незвичайне. Принаймні, так виглядає це тут нам, учасникам українського збройного підпілля. Ми тут уже звикли до того, що делегати західніх держав, особливо ж делегати Великобританії, просто нездібні ні до яких інших виступів, як тільки до виступів блідих, анемічних, вихолощених з усякого бойового, наступального духу. Звичайно, яка політика супроти СРСР, такі й виступи її представників. Аж тут раптом п. Макнейл бере бойовий тон... Браво, п. Макнейл!!!

Та, пірвавши на хвилину з ненайкращими традиціями в одному випадку, п. Макнейл не пірвав з ними в іншому. Здо-

бувшись на відвагу сказати кілька міцніших слів на адресу більшовицького уряду та його політики, п. Макнейл у той же самий час не виявив навіть елементарного знання справжніх відносин у СРСР. “Підіть — говорив п. Макнейл Вишинському — і скажіть своєму урядові, що в наслідок його політики огортає народи світу щораз більша антипатія до російського народу... (Треба сподіватися, що п. Макнейл, згідно зі встановленою на Заході практикою, — практикою, до речі відмітити, цілком невластивою, — під російським народом у даному випадку розуміє все населення СРСР, тобто всі підрадянські народи, в тому числі, очевидно, і народ український). Немає ніяких даних, які дозволяли б нам відмежовувати політику радянського уряду від волі радянського народу... (за радіопередачею з Лондону в польській мові 20. 11. 1949 р.).

Що це — невіжество, чи може, свідоме, з певною метою, перекручування дійсності? Ми цілком згодні з колишнім послом США в Москві п. Смітом, який в опублікованих ним недавно споминах з часу свого перебування в СРСР заявляє, що “щодо СРСР немає експертів, є тільки різні ступеневі невіжества”. Якого ж ступеня невіжеством в такому разі є невіжество п. Макнейла, виявлене в даному випадку? Відповімо коротко: коли ми в даному випадку справді маємо діло з невіжеством, то це невіжество — повне, абсолютне.

Нам добре відомо, що західні держави мають тільки мінімальне уявлення про фактичні внутрішні відносини в СРСР. Так, принаймні, виходить з усяких публічних виступів різних діячів, публікацій тощо. Західні держави не зуміли добитися того, щоб мати такий доступ до СРСР, як більшовицький уряд має до їхніх країн. Є, однак, певні факти, що про них повинні знати, і в більшості випадків напевно знає, увесь світ. Ось вони: 1. Більшовики є узурпатори влади в СРСР. В жовтні 1917 р. вони захопили владу силою, шляхом збройного перевороту, також силою, розігнавши вибрані демократичним порядком всеросійські Установчі Збори, вони цю владу закріпили;

2. Всі не-російські території — Україну, Кавказ, Середню Азію, Білорусію більшовицькі імперіялісти окупували шляхом загарбницьких воєн проти даних народів, які після революції в

Росії потворили свої незалежні держави; 3. В СРСР панує диктатура більшовицької кліки й ні про яке свобідне волевиявлення з боку народів СРСР не може бути й мови; 4. Більшовицькі злочинці досьогодні втримуються при владі тільки завдяки кривавому, жорстокому теророві. Шляхом кривавого терору вони накидають підрадянським народам і всю свою закордонну і внутрішню політику.

Отже, знає п. Макнейл про ці факти, чи ні? Якщо знає, то на якій основі він утотожнює політику більшовицької кліки з волею підрадянських народів, і особливо з волею народів неросійських, що їх поневолює більшовицька Москва? Для цього нема ніякої основи. Політика більшовицького уряду ні в якій мірі не відбиває волі підрадянських народів, вона з цією волею не рахується, її, як політику з кожного погляду гнобительську, як політику імперіялістичну, підрадянські народи не схвалюють, проти неї борються. Які, далі цілі переслідує п. Макнейл, коли, знаючи про ці всім відомі істини про більшовицький режим, говорить про неможливість відмежувати політику більшовицького уряду від волі радянських народів? Треба сподіватися, що цілі не особливо благородні, ворожі народам СРСР. Якщо ж п. Макнейл про ці факти не знає, то хай не пробує робити цього роду висновків. Ми поминаємо вже те, що такі висновки не приносять особливої чести ні самому п. Макнейлу, ні країні, яку він репрезентує. Нас обходить передусім те, що такими висновками п. Макнейл робить моральну кривду народам СРСР, особливо народам не-російським, поширює на них наклепи. Далі, нас обходить також те, що такі висновки баламутять народи світу: закривають перед ними справжній гнобительський і терористичний характер більшовицького ладу.

Вже більше 30-ти років народи СРСР складають незліченні жертви своїх кращих синів за свій спротив більшовицькій гнобительській політиці. Чи винні народи СРСР, що в більшості випадків світ про цей спротив нічого не знає? А тут п. Макнейл збирається народи СРСР робити відповідальними за всі більшовицькі злочини! Загляньте, п. Макнейл, в Колиму, Воркуту, загляньте в сибірські тайги, загляньте в усі більшовицькі тюрми, усі табори примусової праці, загляньте до нас,

в Україні, до переповнених українськими патріотами тюрем у наших містах і містечках, до наших сіл, понищених в останні роки більшовицькими злочинцями, поражуйте на більшовицьких цвинтарях в містах Західної України ті могили, що в них більшовицькі гнобителі ховають загинулих у боротьбі з УПА та підпіллям своїх гайдуків, поражуйте жертви, що їх склав в останні роки український визвольний рух і весь український народ, загляньте в наші ліси, в наше підпілля! Щойно тоді ви будете знати, які є справжні відносини між більшовицьким урядом та народом українським, щойно тоді ви пізнаєте, на чому тримається більшовицький режим, яких це масштабів терор існує в СРСР!

А тепер окремо про Україну та український народ. В обороні поневолених народів усього Радянського Союзу ми виступили насамперед з почуття морального обов'язку, як єдиний у всьому СРСР активно діючий організований визвольний протибільшовицький рух. Від імені ж українського народу ми, як учасники активного діючого в Україні українського визвольного руху, будемо говорити не тільки з усією свідомістю нашого морального обов'язку щодо цього, але й з усією свідомістю нашого формального права на це.

Пан Макнейл, очевидно, готовий звалити відповідальність за політику московсько-більшовицького уряду і на український народ. Хай же п. Макнейл знає: в 1918-20 рр. Україну більшовики загарбали збройною рукою, у війні проти незалежної держави українського народу — Української Народної Республіки. Опинившись під більшовицьким ярмом, український народ своєї визвольної боротьби, свого спротиву більшовицьким окупантам не припинив ні на хвилину. Про це говорить цілий ряд підпільних організацій (в СРСР ніякої легальної боротьби вести не можливо!), що до 1941 р. існували й діяли в т. зв. УРСР. Ось вони: Центральний Український Повстанський Комітет (ЦУПКОМ), Братство Українських Державників (БУД), Спілка Визволення України (СВУ), Спілка Української Молоді (СУМ), Український Національний Центр (УНЦ), Українська Військова Організація (УВО), Організація Українських Націоналістів (ОУН). Про це говорять розстріли, заслання, ув'язнення багатьох тисяч кращих синів і дочок українського наро-

ду, масові вивози за спротив проти більшовицького режиму українського населення.

Від 1944 року й до сьогодні під керівництвом Української Головної Визвольної Ради (УГВР) український народ веде проти московсько-більшовицьких загарбників широку повстанську й підпільну боротьбу. В УПА і збройному підпіллі опинилися десятки тисяч найкращих українських патріотів. Визвольну протибільшовицьку боротьбу УПА й революційного підпілля підтримують багатомільйонні українські маси, їй співчуває увесь український народ. Московсько-більшовицьких загарбників в Україні підтримує тільки жмінька їхніх українських агентів. В нашій боротьбі в останні роки ми склали величезні жертви. Впали десятки тисяч української молоді, українських селян, робітників, інтелігенції, чоловіків і жінок. Всі загинули, будучи в збройній боротьбі за національно-державну незалежність України, будучи в збройній боротьбі проти панування московсько-більшовицьких окупантів в Україні, проти московсько-більшовицької політики. І хіба ж сьогоднішня визвольна, повстанська й підпільна, боротьба українського народу не переконливий доказ на те, що Український народ є проти політики більшовицької Москви, що він з цією політикою нічого спільного не має?

Саме така є правда про український народ. Звичайно, п. Макнейлу про саме такі відносини в Україні п. Мануїльський не скаже. Не скаже тому, бо він — один з найпідліших зрадників України, один з найвідданіших Москві її українських агентів. А коли п. Макнейл не дуже то схильний довіряти нашим словам, то ми можемо тільки одне порадити: приїдьте, п. Макнейл, до нас, в Україну, але не тільки до Києва чи Львова, а в українські села, на територію дій УПА й визвольного підпілля, — і подивіться, пригляньтесь власними очима!

У зв'язку з виступом п. Макнейла в Політичному Комітеті на осінній сесії Генеральної Асамблеї ООН 17-ого XI. 1949 року ми, учасники збройного визвольного підпілля в Україні, заявляємо:

Безперервний спротив українського народу московсько-більшовицьким окупантам та їхній українській агентурі — т. зв.

урядові т. зв. УРСР в період від 1920-41 рр., що його виявом були численні підпільні визвольні організації, численні політичні процеси та сотки тисяч розстріляних, ув'язнених та в різній іншій формі репресованих українських патріотів, та особливо масова повстанська й підпільна протибільшовицька боротьба, що триває на значній частині території України від 1944 р. і до сьогодні, якнайпереконливіше говорить за те, що український народ не підтримує ні зовнішньої, ні внутрішньої політики більшовицької Москви, а, навпаки, проти цієї політики активно бореться, і що тому це груба помилка, коли незло-вмисне перекручення дійсності, твердження п. Макнейла, нібито “немає ніяких познач, які робили б можливим відмежування більшовицького уряду від радянського народу”, в тому числі, розуміється, і від народу українського.

Від імені поневоленого, але нескореного українського народу ми рішуче протестуємо проти такого погляду на ставлення українського народу до більшовицької Москви та всієї її політики!

Цей погляд цілком неправильний. Єдина правда про український народ — повторюємо ще раз — така: український народ ненавидить московсько-більшовицьких окупантів і від 1944 р. в ім'я своєї національно-державної незалежності веде проти більшовицьких гнобителів широку збройну повстанську й підпільну боротьбу.

Ми вимагаємо, щоб усі, в тому числі і п. Макнейл, які збираються говорити про внутрішні відносини в СРСР, рахувалися з цим фактом.

ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ УГВР

1. Об'єднати й координувати дії всіх самостійницьких сил українського народу на всіх землях України та поза ними для національно-визвольної боротьби проти всіх ворогів українського народу, зокрема проти московсько-більшовицького імперіялізму, за створення Української Самостійної Соборної Держави.

2. Визначити ідейно-програмові напрямні визвольної боротьби українського народу.

3. Керувати всією національно-визвольною боротьбою українського народу аж до здобуття державної незалежності і створення органів незалежної державної влади в Україні.

4. Репрезентувати, як верховний всеукраїнський центр, сучасну політичну боротьбу українського народу в краю й за кордоном.

5. Створити перший український державний уряд та скликати перше українське всенародне представництво.

(3 Платформи Української Головної Визвольної Ради)

Надруковано в друкарні УГВР ім. генерала Р. Шухевича —
Т. Чупринки. Березень 1951.

*Оригінал: Архів ЗП УГВР, У5-7; 1951. 16 стор.)**
Фотокопія: Архів "Літопису УПА".

*) В Архіві ЗП УГВР є також машинописна копія цього випуску бюлетеню — 18 стор. густого машинопису, розмір 30x21 см.

**INFORMATION BUREAU
OF THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL (UHVR)**

**Vol. 3, No. 7, March, 1950
(Summary)**

This issue of the bulletin also published brief accounts of armed actions of the UPA. It includes, as well, two resolutions of the UHVR and an article by P. Poltava, the vice-chairman of the General Secretariat of the UHVR and chief of the UHVR Information Bureau. The article is entitled: "The Policy of the Moscowite Bolshevik Government and Its Ukrainian Agents Has Nothing in Common with the True Will of the Ukrainian People." Two editions of the bulletin are known to us. The first is a typed version, dated March, 1950. It consists of 18 closely-typed pages. At the end of this edition is a suggested printer's note for reprinting of the issue. The other edition of the bulletin was produced in March, 1951, by the UHVR's Printing House named after General R. Shukhevych — T. Chuprynka. It consists of 16 pages of print. At the end of this edition is an excerpt from the "Platform of the Supreme Ukrainian Liberation Council", which is entitled "Goals and Tasks of the UHVR."

The first "UHVR Resolution," dated August 23, 1948, announces that crosses of merit have been awarded to 17 UPA soldiers, members of the armed underground and civilians. The second "UHVR Resolution," dated May 4, 1949, announces award for four more UPA soldiers.

The introduction to the accounts of armed actions waged by the UPA and the armed underground includes a valuable explanation of the organizational and political goals of the Ukrainian resistance. These are: 1) to maintain and extend an armed underground organization in Ukraine; 2) to foster and propagate the philosophy and ideas of the Ukrainian independence movement through political action and by including the population in the active struggle; 3) to spread the idea of an anti-Soviet revolution throughout the whole USSR; 4) to demonstrate through active struggle the Ukrainians' thirst for independence to all the

freedom-loving people of the world. Each of these goals is discussed in some detail. In the Soviet police state, no independent political activity is possible, except for armed underground resistance. For that reason, the Ukrainian resistance must take on the form of an armed underground movement. Through its actions and its ideas, it is preparing the ground for the eventual overthrow of the Soviet totalitarian system, both in Ukraine and in the whole of the Soviet Union. The Ukrainian resistance is fighting for an independent Ukrainian state “with a just social, economic and political order (a democratic and classless society)” and for the restructuring of the USSR into independent national states of all the captive peoples.

The accounts of actions waged by the UPA and the armed underground cover the first half of 1949, that is, the period from January to the end of June. Like the earlier issues of the UHVR Information Bureau bulletin, this issue consists of brief accounts (each two to six lines of type) of battles and armed encounters, taken by the editors of the bulletin from local underground reports. The intent was to publish at least some basic information about each action of the resistance. In the introduction to the issue, the editors speak of the significance of these actions. First of all, they say, the armed actions are a means for the Ukrainian resistance to preserve itself and continue its political work. Second, they are a way of punishing the most active supporters of the occupying regime and thus help to protect the population at large from the regime’s terror and economic plunder. Third, these actions prevent the occupying administration from consolidating itself. And finally, they serve to revolutionize the populations of the different nations inside the USSR. The introduction goes on to say that in 1949 the Ukrainian armed resistance was active on about one-third of the territory of Ukraine and had wide support from the population. Underground cells of the resistance and insurgent groups were closely linked to each other and worked under the same leadership in each region; the regional leadership was, in turn, subordinated to the UHVR. In 1949, UPA units were still active only in the region of the Carpathian Mountains.

**P. POLTAVA: “THE POLICY OF THE MOSCOWITE BOLSHEVIK
GOVERNMENT AND ITS UKRAINIAN AGENTS
HAVE NOTHING IN COMMON WITH THE TRUE WILL OF THE
UKRAINIAN PEOPLE”**

This article is written in response to the statements made by the British UN representative, McNeil, to the UN General Assembly session of November 17, 1949. McNeil came out with an unexpectedly sharp criticism of Soviet foreign policy, but his remarks showed a complete ignorance of the internal conditions of the USSR. The underground author is incensed by the fact that McNeil treated the USSR as a homogeneous Russian state, and the Soviet government, as a legal government, chosen by the people. Furthermore, McNeil ignored the fact that within the USSR there are many non-Russian nations, which were conquered by force and which, particularly the Ukrainians, are waging a struggle for independence. Poltava points out that what he says could apply not only to McNeil, but to almost all the politicians of the West. For that reason, he gives a brief exposition of the political history of the USSR and in particular, of Ukraine.

The Russian Bolsheviks usurped power in Russia in October, 1917, annulling by force the democratic Constituent Assembly. In time, they conquered the non-Russian countries of former Russian Empire, deposed their democratic governments and established regimes based on single-party dictatorship and police terror. The ensuing political history of the USSR is one of mass arrests and imprisonment of people in jails and concentration camps. In those prisons and camps millions of Soviet citizens, especially non-Russians, are living out their lives. These millions of prisoners, concludes Poltava, are living proof that the nations of the USSR are struggling for freedom and want nothing to do with the Soviet totalitarian regime.

Poltava focuses more closely on the situation existing in Ukraine. In 1918-20 the Russian Bolsheviks seized the Ukrainian National Republic by force of arms. Having conquered Ukraine, they first banned all organized activity, then began to eliminate all political, cultural and religious activists, including independent-minded communists. The

general population was terrorized by mass arrests of workers and peasants, the exile of entire families to Siberia and most particularly, the artificial famine of 1932-33. The Ukrainian people always resisted the Soviets (the author lists a number of organizations that came into being under Soviet occupation). The most recent form of opposition to the regime has been the Ukrainian resistance movement which, during the German occupation of 1942-43, took on the form of armed struggle by the UPA. The author gives a brief history of the UPA struggle against the Germans and Soviets. In 1945-46 the Soviets turned a large police force against the UPA. While battles took place between the UPA and the Soviets, whole villages and forests were often blockaded. But the Ukrainian resistance survived these blockades, reorganized itself and adopted the tactics of an armed underground that carries out its work in small armed groups. When conditions become more favourable, these fighters hope to establish an independent Ukrainian state that has a true democratic order.

The article begins with a description of a partisan bunker, in which members of the Ukrainian resistance are listening to foreign radio broadcasts. They hope to hear some expressions of support for the Ukrainian liberation struggle and reports of criticism by Western politicians of the Soviet system and its genocidal policies. However, the broadcasts make no mention of the Ukrainian resistance or of the captive nations of the USSR. The author attributes this to a lack of information in the West. He cites the American ambassador to the Soviet Union, Smith, who once stated, "When it comes to the Soviet Union, there are no experts; there are only different degrees of ignorance." And that is, why the author chose to write his article — to express his bitterness at that state of affairs and to inform the politicians of the West about the Ukrainian struggle for freedom.

Кирило Осьмак (1890-1960)
Президент Української Головної Визвольної Ради (УГВР)

Голова Генерального секретаріату УГВР і Головний к-р УПА
ген. Роман Шухевич, "Тарас Чупринка"
(Погруддя мистця М. Черешньовського)

Учасники Першого збору УГВР в часі перерви на поляні біля історичної лісничівки на узбіччі гори Виділок на південний захід від с. Сприня, Самбірського повіту, де відбувався великий збір УГВР 11-15 липня 1944 р. Спереду — письменник Йосип Позичанюк; на задньому пляні — два незіденфіковані учасники великого збору.

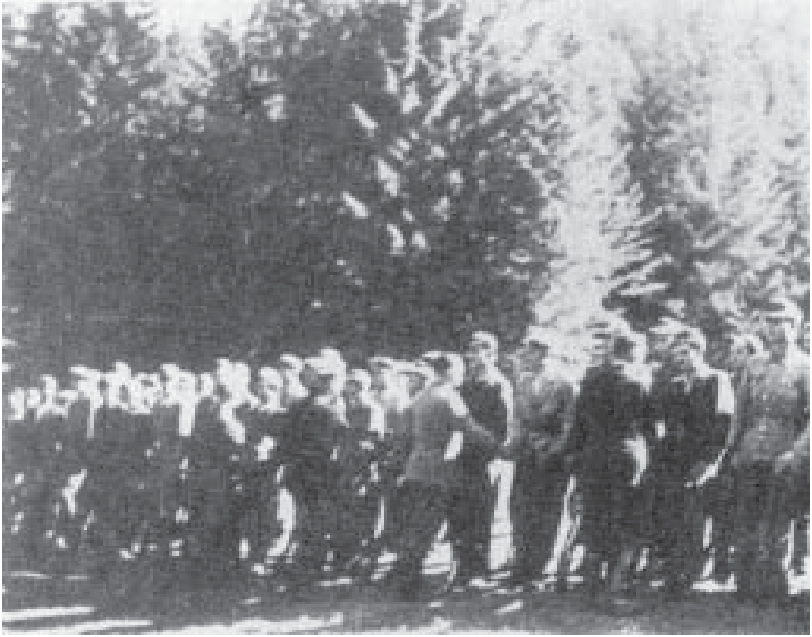
Підпільний публіцист Осип Дяків (Осип Горновий). 1921-1950, заступник голови Генерального секретаря УГВР. Фотографія з 1939, коли О. Дяків здавав матуру. (Фото: Василя Дякова, батька О. Горнового).

Два рої з сотні УПА “Левів” з безпосередньої охорони Першого Великого Збору УГВР. Вояки УПА в уніформах німецьких пограничників, яких вони роззброїли коротко перед великим збором. Перший у першому ряді окружний ОУН Богдан Кузьма (“Борис”, “Богдан”), що був господарем збору.

Віце-президент УГВР о. д-р Іван Гриньох (спереду у середині) в дорозі до другої старшинської школи УПА ("Олені") відібрати присягу старшинської школи біля села Рожанка Скільського повіту в літі 1944р. Зліва від нього — сот. Андрій Дольницький ("Сірий", "Голубенко"), справа — сот. Ярослав Струтинський ("Яспар"), які супроводили віце-президента УГВР; з-заду їхня охорона.

Фрагмент з присяги Другої старшинської школи УПА (‘‘Олені’). Віце-президент УГВР о. д-р Іван Гриньох, член Головної команди УПА полк. Олекса Гасин і к-р старшинської школи пор. Федір Польовий (‘‘Поль’’) індивідуально ґратують випускникам старшинської школи, стискаючи руки й бажаючи успіхів у боротьбі за УССД.

Фрагмент з присяги Другої старшинської школи УПА (“Олені”). Перед присягою старшинської школи священик відправляє полеву Службу Божу. На фотографії — священик з прислугою у час відправи перед удекорованим престоном, прапороносці школи й декілька старшин з команди школи.

330508

Мистецьке оформлення обкладинки брошури П. Полтави "Про наш план боротьби за визволення України в теперішній обстановці", що надрукована в підпільній друкарні "Воля народам" у 1951 р. розміром 15x11 см., 12 стор.

ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОВОРНУ ДЕРЖАВУ,
ВОЛЯ НАРОДАМ! ВОЛЯ ЛЮДИНМ!

П . П о л т а в а

БЕЗПОСЕРЕДНЬО
ЗА ЩО
МИ ВЕДЕМО НАШ БІЙ

* 1 9 4 9 *

Титульна сторінка брошури П. Полтави “Безпосередньо за що ми ведемо наш бій”, що появилася в Україні в 1949 р., на 19 стор. друку, розмір 20x15 см. (друкарня не znana).

Прочитай і підкинь другому!

Всеволод Рамзеню

**ЧОМУ МИ ЗА
УКРАЇНСЬКУ
САМОСТІЙНУ СОБОРНУ
ДЕРЖАВУ**

Київ

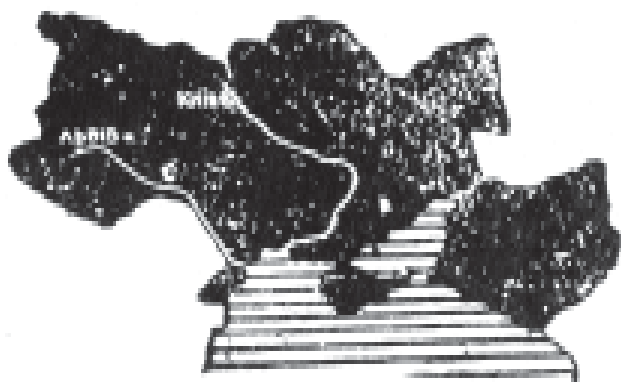
1951

Львів

Титульна сторінка брошури Всеволода Рамзенка "Чому ми за Українську Самостійну Соборну Державу", що надрукована в підпільній друкарні ОУН ім. полк. Сидора ("Шелеста") в 1951 р. розміром 21х14 см., 18 стор.

Всеволод Рамзенко

**ЧОМУ
ми за Українську
Самостійну Соборну
Державу**

Мистецьке оформлення обкладинки брошури Всеволода Рамзенка “Чому ми за Українську Самостійну Соборну Державу” з 1951 р., що передрукована в цьому томі. (За точнішими інформаціями — див. попередня сторінка).

Випуск 167 Київ, березень, 1950 р. № 10 ст. 15.

ПОСТАНОВИ Української Головної Визвольної Ради

Про надрукування Української Головної Визвольної Ради, статистичного бюлетеню Української Головної Визвольної Ради, до березня 1950 року і подальшого випускати його

1. На виконавчі у справах управління і редакції, за наявності матеріалу в межах статистичного бюлетеню Української Головної Визвольної Ради надруковувати:

а. Українська Головна Визвольна Рада № 10 ст. 15

1. вип. Громад. сект. № 10 ст. 15 2. вип. січ. Київська обл. № 10 ст. 15

б. Українська Головна Визвольна Рада № 10 ст. 15

1. вип. січ. Дніпропетровська обл. № 10 ст. 15

2. На виконавчі у справах управління і редакції статистичного бюлетеню Української Головної Визвольної Ради надруковувати:

Українська Головна Визвольна Рада

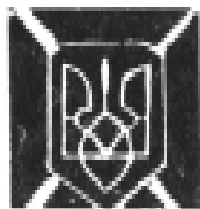
1. Статистика	№ 10 ст. 15	6. Умань	№ 10 ст. 15
2. Київська	№ 10 ст. 15	7. Івано-Франківська	№ 10 ст. 15
3. Львівська	№ 10 ст. 15	8. Житомирська	№ 10 ст. 15
4. Чернівецька	№ 10 ст. 15	9. Вінницька	№ 10 ст. 15
5. Тернопільська	№ 10 ст. 15	10. Черкаська	№ 10 ст. 15
6. Хмельницька	№ 10 ст. 15	11. Миколаївська	№ 10 ст. 15
7. Одеська	№ 10 ст. 15	12. Херсонська	№ 10 ст. 15
		13. Мелітопольська	№ 10 ст. 15
		14. Закарпатська	№ 10 ст. 15

№ 10 ст. 15

УКРАЇНСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА

Перша заголовкова сторінка ч. 7 випуску бюлетеню Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради з березня 1950 р. Бюлетень надрукований у друкарні УГВР ім. генерала Р. Шухевича — Т. Чупринки в березні 1951 р. Бюлетень мав 16 стор. друку, розмір невідомий.

За Українську Свободну Співоту Ларла:!

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ
ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ
(УГВР)

ВНПУСК Ч. 9

Травня, 1951 р.

В Україні, у підпіллі

Рік VII, IV

ВІД БЮРА ІНФОРМАЦІЇ УГВР

Бюро Інформації УГВР в Україні уплиновоме поєднувати українське громадянство в Краї і за кордоном, що Український Конгресовий Комітет у США бере за чл. ряз Загородное Представництво УГВР для УГВР - і к. т. іні в порядку допомоги для УПА 7 314 америк. долларі.

За отриману допомогу УГВР в Україні цим шляхом переясало шару воєнну. В цій допомозі УГВР бачить свою націю солідарности Українського Конгресового Комітету та українців-громадян США з визвольною повстанською і підпільною боротьбою українського народу на Українській Землі, що проходить під керівництвом УГВР. УГВР рече, що справді визволення України в-шіл панування москво-ське-бolshevikських окупантів так само дорога для американо-українців, як і для українського народу в Україні.

Отримана допомога буде повністю обернута на потреби визвольно-революційної боротьби.

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ
РАДИ

Травня 1951 р.

Перша заголовкова сторінка ч. 9 випуску бюлетеню Бюро Інформації Української Головної Визвольної Ради з травня 1951 р. Заголовок цього випуску дещо інший ніж попередні: вжито емблему бюлетеню, але сам заголовок зложений двома родами шрифтів, мабуть тому, що зменшено розмір (19x14 см.) Бюлетень має 26 стор.

Л-2
Варшаво. Скаржи
Закордонних Справ УГВР
Переклад іти "Jahna" на Польс.
Польс. Бурже. Школу іти
7-годі і видобити провід
своєю провід - Варшав.
Л-2 - Записки.
С.В. Павлик
М. Сидор

Л-2
Варшаво. Скаржи
Закордонних Справ УГВР
Переклад іти "Jahna" на Польс.
Польс. Бурже. Школу іти
7-годі і видобити провід
- реферат згідно іти. Запис
іти - реферат іти.
С.В. Павлик!
М. Сидор

Дві власноручні записки П. Полтави до "Генерального Секретаря закордонних Справ УГВР" у справі листа до Державного департаменту США "Кілька завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі Голосу Америки до Советського Союзу", які були в двох окремих пакетах з примірниками цього листа.

**США - ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
УПРАВЛІННЯ РАДІОПЕРЕДАЧ "ГОЛОСУ АМЕРИКИ"
ДЛЯ СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ**

Ч е р е з

**Замордоння Представництво
Української Головної Вищої Ряди**

**КІЛЬКА ЗАВВАГ ЩОДО ТОГО, ЯКИМИ ПОВИННІ БУТИ
РАДІОПЕРЕДАЧІ "ГОЛОСУ АМЕРИКИ" ДЛЯ СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ**

Були надіслані кілька записок в керівництві, що в період Сполучених Штатів Америки як в період українського опієння війни - перевага над більшовицями, боротьба за свободу.

Український народ бореться проти комуністичної держави, яка в 1918 р. і на сьогоднішній день бореться в обороні своєї незалежності і національної свободи, в обороні свого національного життя на європейській землі і в обороні свого національного світу. Комуністична війна 1945 р. і на сьогоднішній день, треба сказати черговий етап Українського національно-визвольного історичного процесу, що веде до розриву комуністичної імперіалістичної системи світового панування. - український народ був на чолі боротьби проти більшовицьких імперіалістичних інтересів, національного визволення українського народу і національного свободи. В першій війні між державами Європи Сполученими Штатами і СРСР. Після Другої світової війни в Україні в боротьбі за свободу.

На цьому в цьому вказує сама війна, війна комуністична, Європа і в цілому, на протязі в інтересі не лише першого українського періоду, національного визволення України, але і в інтересі світової боротьби всіх національних народів на комуністичній державі. І це чергова боротьба, яка веде до розриву комуністичної системи, в тому ж часі і Сполученими Штатами Америки.

Серпень, 1950 р.

В Україні, в міській.

Варшавська Влада Інформації УСРР в Україні.

П. Полтава
дир.-д-к П. Полтава

Початок і кінець листа П. Полтави "Кілька завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі Голосу Америки для Советського Союзу" до Державного Департаменту США зі серпня 1950 р. з власноручними підписами Полтави.

ГВР УПА
 "27" липня, 1950 р.
 Ч. 012/50

Копія

ГОЛОВІ ПРЕЗІДІІ
 ЗАКОРДОННОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА УГВР

Ось як підтверджується, що підп. УПА Ковача та підп. УПА Гурко виконували
 державні до спеціальних завдань на кордоні та на його підпорядковуються
 там Закардонному Представництву УГВР.

в Україні.

Гурко:
 Полтава

ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР
 УКРАЇНСЬКОЇ ПОСТАВНОЇ АРМІЇ

о.м. Ковач

Копія листа Головного Командування УПА до Голови
 Президії Закардонного Представництва УГВР з 27
 липня 1950 р. за підписом Головного командира УПА
 полк. В. Ковача й завіреного підписом П. Полтави.

За Українську Самостійну Соборну Державу!

**БЮРО ІНФОРМАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ (УГВР)**

Випуск ч. 9, рік вид. IV. В Україні, в підпіллі Травень 1951

ВІД БЮРА ІНФОРМАЦІЇ УГВР

Бюро Інформації УГВР в Україні уповноважене поінформувати українське громадянство в Краю і за кордоном, що Український Конгресовий Комітет у США передав через Закордонне Представництво УГВР для УГВР в Україні в порядку допомоги для УПА 7, 314 америк. долари.

За отриману допомогу УГВР в Україні цим шляхом пересилає щиру подяку. В цій допомозі УГВР бачить вияв повної солідарности Українського Конгресового Комітету та українців-громадян США з визвольною повстанською і підпільною боротьбою українського народу на Українських Землях, що проходить під керівництвом УГВР. УГВР радіє, що справа визволення України з-під панування московсько-більшевицьких окупантів так само дорога для американських українців, як і для українського народу в Україні.

Отримана допомога буде повністю обернута на потреби визвольно-революційної боротьби.

**Бюро Інформації
Української Головної Визвольної Ради**

19 травня 1951 р.

П. Полтава

ПІДГОТОВКА ТРЕТЬОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ТА ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Світ швидко наближається до нової світової війни. Особливо виразно про це говорить розвиток міжнародних подій протягом останнього року: і вибух війни в Кореї, і провал усіх дотеперішніх спроб мирно розв'язати корейський конфлікт, крайнє непримирима, провокативно-агресивна політика московсько-більшовицьких імперіялістів у всіх частинах світу, і величезні зброєння майже всіх держав, і повна безуспішність усіх дипломатичних заходів, що їх уживають з метою послабити напруження сьогоденного міжнародного становища.

В такій обстановці українському народові треба визначити своє власне ставлення до найважливіших проблем і подій сучасного міжнародного життя та виразно з'ясувати собі свої власні завдання як у теперішній період, так і на випадок вибуху третьої світової війни.

Принципйальне ставлення українського народу до війни та миру

Підготовка третьої світової війни супроводиться незвичайно голосною й широкою пропагандою за мир і проти війни. Кожен з бльоків, кожен уряд, навіть кожний визначний державний діяч намагається виступати як найрішучіший противник війни та найщиріший прихильник мирного співжиття між народами. Особливих зусиль у цьому напрямі докладає російсько-більшовицький бльок. Питання війни та миру стало одним з центральних питань політичного та ідейного життя сучасного людства.

Принципйальне ставлення українського народу до війни та миру найповніше та найяскравіше відбиває ідеологія українського визвольного-революційного руху—руху, що в ньому беруть

активну участь, його активно підтримують та йому співчують десятки мільйонів українців на всіх українських землях.

Однією з головних програмових цілей українського визвольного-революційного руху під керівництвом Української Головної Визвольної Ради (УГВР) є усунення з міжнародного життя усякого імперіялізму. (Під імперіялізмом український визвольний-революційний рух розуміє всяку політику поневолення чи навмисного узалежнювання народів слабших з боку панівних груп народів сильніших з метою забезпечити собі різні територіяльні, стратегічні, економічні, політичні тощо, користі — незалежно від того, якими соціальними класами чи групами така політика не здійснювалася б, або якими, хоч би навіть сповидно і найпередовішими, ідеями вона не прикривалася б). В імперіялізмі український визвольний-революційний рух вбачає головне джерело всіх міжнародних ускладнень, труднощів та збройних конфліктів, які від віків приносять людству стільки лиха. Всякий імперіялізм в остаточному результаті дає тільки негативні наслідки — і то не лише для народів поневолених, але й для народів панівних. Український визвольний-революційний рух вважає, що всі народи світу повинні вбачати свої цілі не в загарбництві, не в імперіялізмі, а лише в мирному змаганні за якнайкращі досягнення на полі матеріальної та духовної культури, в галузі якнайкращого влаштування внутрішнього життя у своїх країнах тощо. Лише переставившись на такий шлях, людство вийшло б на дорогу справжнього і небаченого дотепер поступу.

Найяскравішим, найнегативнішим і через те найганебнішим виявом імперіялізму, його дітищем та невідлучним супутником були завжди, і є сьогодні, майже безперервні війни між народами. Завжди в минулому, а особливо в нашу епоху, війни все були і є найбільшим нещастям для людства. Вони завжди несуть народам лише мільйонові жертви у вбитих та покалічених, нечувану руїну людського дорічку, духових цінностей, страхітливую нужду, невимовні страждання соток мільйонів людей. В цій царині людство не зробило ні кроку вперед. Як тисячі років тому, так і сьогодні у відносинах між народами панує вовчий закон грубої фізичної сили, право сильнішого.

Український визвольно-революційний рух уважав війни за найганебніший залишок варварства міжлюдьми, за найчорнішу пляму на сьогоднішній культурі, за найбільше зло сучасного людства. Війни, як засіб національної політики, український визвольно-революційний рух якнайршучіше осуджує і плямує. Народи, всі передові сили людства повинні докласти всіх зусиль, щоб з таким трагічно-ганебним станом нарешті покінчити. Український визвольний рух іде сьогодні й завжди йтиме в майбутньому в перших рядах борців за усунення воєн з міжнародного життя. Заборону воєн, осудження їх і відкинення всіма народами світу український визвольно-революційний рух вважає за перший, але водночас і найважливіший, крок у напрямі знищення імперіялізму взагалі.

Будучи проти всякого імперіялізму та воєн, український визвольно-революційний рух є, безумовно, за мирне співжиття між усіма народами світу, за щирі, глибоку дружбу та якнайтіснішу співпрацю між ними в умовах загальної національно-державної незалежності, загально шанованого суверенітету та повної рівноправності всіх народів. Український визвольно-революційний рух вважає, що тривкий мир і національно-державна незалежність усіх народів світу — нероздільні. Такий мир є метою змагань українського визвольного руху. Такий мир український визвольний рух уважатиме за справді велике досягнення людства, за справжнє його щастя.

Таке ставлення українського визвольно-революційного руху в питанні війни та миру знаходить особливо живе схвалення з боку якнайширших мас українського народу — поневоленого народу селян, робітників та працюючої інтелігенції. Для цього в українського народу є свої глибокі причини. Багатовікова національна неволя України, багатовіковий гніт, визиск та всякі інші жорстокі знущання, що їх довелося зазнати українському народові на своїй шкурі протягом своєї історії, — це прямий результат панування імперіялізму в міжнародних відносинах, точніше — прямий результат імперіялізму сусідів України — Росії, Польщі, Австро-Угорщини, Німеччини, Румунії та інших. В Європі, а може навіть і в усьому світі, немає другого такого поневоленого народу, який стільки натерпівся б від імперіялізму, як український народ. Особливо

багато натерпівся український народ від імперіялістичних воєн. Починаючи від примусової участі козацьких полків у війнах московських царів (від другої половини XVII ст.) і аж до наших днів, — мільйони гинуть та калічіють українці щокільканадцять років за імперіялістичні інтереси своїх гнобителів. А яких руйнувань зазнала Україна від цих воєн! Тільки протягом останнього півстоліття Україна була два рази головним полем боїв світового імперіялізму: 1914-20 та 1941-45 років, в першу та другу світові війни. З обидвох воєн Україна вийшла більше зруйнованою та пограбованою ніж яканебудь інша країна в світі. Щоб повністю залікувати рани другої світової війни, українському народові треба ще багато десятків років. А тут нависла вже нова війна. Що таке війна, які страхиття вона несе народам, український народ знає, мабуть, краще ніж будь-який інший народ. І тому він так гостро її осуджує та сповнений рішучости боротися за заборону воєн, за відмовлення від воєн як засобу національної політики аждо повної перемоги цієї благородної справи, аж до повної перемоги цієї передової ідеї сучасного людства.

**Ставлення українського народу до питання миру та війни
в давніх історичних умовах.
Мир справедливий та несправедливий.
Війни справедливі та несправедливі.**

Будучи в засаді рішучим противником імперіялізму та воєн, будучи таким же рішучим прихильником мирного та дружнього співжиття між народами, прихильником міцного та тривалого миру в усьому світі, — український народ водночас не закриває очей на те, наскільки сьгоднішня конкретна історична обстановка дозволяє підходити з таким принципіальним поглядом проти війни та за мир до всякої війни та до всякого миру.

Сьгоднішні міжнародні відносини характеризуються й надалі такими двома важливими особливостями. Поперше, різні країни й надалі йдуть у своїй політиці за імперіялістичними цілями. Ці цілі сьгодні дуже старанно маскуються різними нібито високими та передовими ідеями, голосно та дуже тон-

ко розробленою ідеологічною та пропагандивною фразеологією. Подруте, цілий ряд народів і надалі поневолюються у різній формі іншими народами.

Зокрема, сьгоднішні відносини у Східній та Південно-Східній Європі, а також у значній частині Азії, характеризуються жорстоким поневоленням старих і культурних народів цієї частини земної кулі з боку московсько-більшовицьких імперіялістів. Від 1920 р. і по сьогодні в межах т. зв. СРСР стогнуть у московсько-більшовицькому ярмі Україна, Білорусь, Грузія, Вірменія, Азербайджан, народи Середньої Азії та Поволжя. 1940 р. попали під це ярмо народи Прибалтики. В результаті другої світової війни під московсько-більшовицьку окупацію фактично попали Польща, Чехо-Словаччина, Румунія, Болгарія, Угорщина, Східня Німеччина. Супроти всіх цих народів московсько-більшовицькі імперіялісти стосують політику жорстокого національного гноблення і грабежу, дикого терору, політику безоглядного фізичного винищування всіх патріотичних та волелюбних елементів. Народи і працюючі маси цієї частини земної кулі позбавлено всякої свободи, закуто у важкі кайдани національного, політичного й соціального рабства, зіпхнуто на дно економічної нужди. Під маскою нібито соціалізму тут побудовано, або приспіненим порядком будується, новітній гнобительський та експлуататорський лад, — лад, подібного якому не знає світова історія. Багато народів стоїть тут перед загрозою повного національного знищення.

Такі крайньо несприятливі та реакційні відносини є основою сьгоднішнього миру в світі, зокрема в Європі. Цей типовий для імперіялізму мир побудовано не на високих принципах національної волі для всіх народів, не на високих принципах міжнародної справедливості, а *на вовчому законі голої, брутальної фізичної сили*, на звирячому праві сильнішого.

За збереження саме такого миру нібито бореться сього розправлятися зі слабшим, як йому завгодно більшовицький бльоц. Зберегти саме такий мир був би сьогодні рад також і західній бльоц.

Ясно, що побудований на таких несправедливих і реакційних основах мир є миром крайньо несправедливим, миром реакційним. Він не забезпечує інтересів і не є вигідним для

всіх народів, але лише для народів *деяких*, для народів пануючих, точніше, для панівних груп цих народів. Він перекреслює й топче всі високі ідеї та гасла передової частини сьогоднішнього людства.

Зокрема, сьогоднішній мир є крайня несправедливість для великого 40-мільйонного європейського українського народу. Цей мир *узаконює і зберігає* панування московсько-більшовицьких імперіялістів над Україною і дає їм вільну руку в їхній гнобительській та експлуататорській політиці щодо України та українського народу. В той же самий час український народ в умовах більшовицького тоталітарно-терористичного режиму не має жодних можливостей мирної, легальної боротьби за свої незалежні національні, соціальні й людські права. Український народ не може також рахувати на зміну свого вікового підневільного становища шляхом мирних заходів міжнародної дипломатії. Як учить весь історичний досвід, такі заходи, якщо інколи навіть їх і стосовано, ніколи не дають бажаних результатів. А вже ніяк не можна сподіватися, що такі заходи могли бути успішні щодо московсько-більшовицьких гнобителів. Українському народові, який терпить під важким ярмом більшовицької Москви, сьогоднішній мир несе тільки одне: дальше посилення гноблення й визиску, дальше винищування мільйонів патріотів та взагалі чесних людей, дальші переслідування, нужду та страждання, дальшу русифікацію, повне знищення українського народу як окремої національної спільноти.

Тому то український народ *не може бути* за існуючий нині мир. Тому то український народ є проти існуючого сьогодні миру, як миру крайне несправедливого, як миру, який лише цілком розв'язує руки московсько-більшовицьким імперіялістам у їхній злочинній політиці гноблення й визиску України та всіх підрадянських народів, як миру, який є лише цинічним глумом над усіма високими ідеями сучасного людства.

Український народ є безумовно за мир, але за мир справедливий, за мир, що був би побудований на основах в однаковій мірі справедливих для всіх народів, у тому числі і для народу українського. Український народ є безумовно за мир,

але за мир, в основі якого лежатиме національно-державна незалежність та суверенність України, а також національно-державна незалежність та суверенність усіх народів світу. Мир імперіялістичний, мир побудований на насильстві, такий мир, який існує нині, — український народ осуджує сьогодні й осуджуватиме завжди в майбутньому.

В умовах імперіялізму також не всі війни є злочинними та заслуговують на осуд.

Кожному ясно, що імперіялістична війна Гітлера, розв'язана ним 1939 р., є війною крайне несправедливою, глибоко злочинною та заслуговує на якнайгостріший осуд. Всі волелюбні народи та передові сили світу так цю війну й затаврували. Але вже цілком інший характер має, нпр., війна індонезійського народу, що він її підняв після закінчення другої світової війни проти голляндського панування за свою національно-державну незалежність. Індонезійський народ прагнув незалежності. Він мав на неї таке саме право, як і кожен інший народ у світі. Імперіялістичні кола Голляндії не хотіли добровільно задовольнити справедливих вимог індонезійців. Всі засоби мирної боротьби не давали індонезійцям і не обіщували на майбутнє майже ніяких результатів. Що в такій ситуації мав робити індонезійський народ? Для нього залишався один можливий вихід: на оперту на брутальному насиллі імперіялістичну політику голляндських імперіялістів відповісти такою ж самою насильною боротьбою в ім'я належних собі прав, в ім'я встановлення в цій частині світу кращого і справедливішого національного й соціального ладу. Чи таку війну можна назвати злочинною? Ні в якому разі. Це війна справедлива. Це війна, яка, як єдиний можливий засіб, сприяє знищенню реакції та перемозі ідей волі та справедливості, сприяє перемозі ідей поступу.

Такою справедливою війною є також сьогоднішня визвольно-повстанська та підпільна війна українського народу проти московсько-більшовицьких окупантів. З уваги на те, що в СРСР не існують жодні можливості легальної, мирної боротьби, український народ може боротися за свої права, за справу волі і справедливості тільки засобами збройної боротьби, тільки шляхом повстанської та підпільної війни. Ця війна є єдиним

засобом українських патріотів оберезти себе від знищення у більшовицьких тюрмах та концтаборах, єдиним засобом українського народу протиставитися злочинній протинаціональній та протинародній більшовицькій політиці, єдиним засобом підготувитися до здійснення у відповідний момент своїх вікових мрій про національну й соціальну волю. Разом із цим визвольна війна українського народу має величезний морально- та ідейно-відроджуючий, революціонізуєчий вплив на всі інші народи СРСР, на всіх підрадянських людей. Своєю визвольною повстанською та підпільною боротьбою проти московсько-більшовицьких гнобителів український народ виконує якнайкращу службу загальнолюдським ідеалам волі й міжнародної справедливості, справі загальнолюдського поступу.

В умовах імперіалізму кожену війну треба оцінювати залежно від того, за які цілі вона ведеться. Всяка війна за будь-яке підкорення інших народів є, безперечно, війною несправедливою і через те особливо злочинною. Всяка ж війна за національне й соціальне визволення, всяка війна, що на неї піднімаються та її ведуть поневолені народи, вичерпавши раніше або переконавшись у їх непридатності всі мирні засоби боротьби за покращання своєї долі, — всяка така війна в умовах панування імперіалізму є війною, безперечно, справедливою. Всі передові сили людства таку війну завжди захоплено вітають та її всіляко підтримують.

Хто в умовах імперіалістичних осуджував би всяку війну, той підтримував би тільки імперіалізм та реакцію. Позбавлені такого засобу боротьби, як боротьба збройна, поневолені народи ніколи не змогли б вирватися з пут брутального й жорстокого, озброєного від стіп до голови, імперіалізму. В такій ситуації імперіалізм святкував би свою повну перемогу. Поступ у всьому світі був би загальмований, насильство повністю запанувало б над справедливістю.

В сьогоднішніх умовах український народ осуджує й таврує тільки несправедливі, імперіалістичні війни. Війни ж визвольні український народ уважає за цілком законний засіб оборони поневолених народів від гноблення і грабунку, за цілком законний засіб боротьби поневолених народів за свої справедливі визвольні цілі: за свою національно-державну не-

залежність, за свій суверенітет, за свою рівноправність з іншими народами світу, за своє право самому вирішувати про свій внутрішній лад, за знищення імперіялізму й перебудову міжнародного ладу на справедливих основах.

Поневолений сорокмільйоновий український народ відкидає толстовську філософію “непротивлення злу”, філософію, яка осуджує всяке насильство. Український народ не хоче чекати і не чекає на свою смерть з рук своїх гнобителів, як стадо безборонних баранів. Український народ переконаний, що найуспішнішим засобом оборони поневоленого народу від хижих пазурів імперіялістів є власний міцний кулак. Кому бандит прикладе ніж до горла, для того лишається тільки такий єдиний спосіб врятуватися від смерті: власним ударом вибити ніж з руки бандита. Хто добровільно резигнує з такого засобу оборони, як боротьба збройна, той тільки скріплює панування імперіялізму в світі.

Український народ відкидає також гандівську тактику тільки мирних засобів боротьби. Відкидає тому, бо вона в умовах захланного імперіялізму не дає бажаних результатів. Відкидає тому, бо вона в умовах більшовицького режиму в СРСР взагалі незастосовна: тут немає жодних демократичних свобод і немає ніяких можливостей легальної оборони, легальної боротьби.

Український народ уважатиме всяку війну злочинною тоді, коли в світі буде здійснений принцип національно-державної незалежності всіх народів, які її прагнуть, коли відносини між народами стануть справді відносинами дружби, взаємної пошани та рівноправності, коли в цих відносинах повністю запанує справедливість та культура. При таких відносинах, коли не буде поневолених і поневолювачів, не існуватимуть ніякі причини для міжнаціональних воєн. Тоді справді буде злочином всяка міжнаціональна війна.

В теперішній момент всяку війну проти московсько-більшовицьких імперіялістів, яка вестиметься в ім'я національного й соціального визволення підрадянських народів та працюючих мас, в тому числі й українського народу, в ім'я перебудови СРСР на принципі національно-державної незалежності підрадянських народів та їхнього суверенного права самим

рішати про внутрішній лад у своїх країнах — всяку таку війну український народ з радістю вітатиме як справедливу визвольну війну волелюбних народів світу проти найжорстокіших у світі гнобителів та експлуататорів, як війну світових сил поступу за знищення найчорнішої реакції на цілій земній кулі. Український народ радо піде проти більшовицьких тиранів разом з цими силами, в тісному союзі та щирій співпраці з ними.

Всяку ж війну проти московсько-більшовицьких гнобителів, яка вестиметься за інші цілі, всяку війну, в якій будуть ігноруватися або заперечуватися справедливі національні й соціальні вимоги українського народу та інших поневолених народів СРСР, — український народ розглядатиме тільки як нову бійню імперіялістичних та противизвольних сил, як бійню, від якої йому очікувати нічого доброго. Таку війну український народ намагатиметься використати для свого визволення шляхом розгорнення власної сили. Своє ставлення до противників СРСР в такій війні український народ узалежнюватиме від того, як вони ставитимуться до справи незалежності України.

Український народ дуже добре собі усвідомлює всі страхіння війни, що насуваються. Він знає, що й ця війна принесе йому тільки мільйони жертв на воєнних фронтах та нову страшну руйну. Вина за цю нову трагедію людства повністю падає на московсько-більшовицьких імперіялістів. Але український народ рівночасно знає, що мир в умовах поневолення України московсько-більшовицькими гнобителями несе йому ще більшу трагедію: несе йому дальше фізичне знищення соток тисяч і мільйонів найкращих патріотів України в більшовицьких тюрмах та концтаборах, несе йому дальший жахливий визиск праці та фізичних сил, несе йому дальшу нужду та напівголодне існування, несе йому повну національну загибель. Український народ, на жаль, не має вибору між щастям миру або нещастям війни. Перед українським народом, на жаль, так питання не стоїть. Український народ може лише вибирати між страхінням московсько-більшовицької неволі в умовах миру або страхінням війни. Тому то, оскільки війна, яка підготовляється, дає українському народові певні надії на визволен-

ня з-під московсько-більшовицької кормиги, — український народ не є проти цієї війни, він на неї чекає. Оскільки на покращання долі підрадянських народів та працюючих мас у близькому часі без війни взагалі немає жодних надій, український народ, щоб якнайшвидше звільнитися від страхіть московсько-більшовицької неволі, готовий перенести навіть ще одні страхиття нової війни. Так український народ ненавидить московсько-більшовицькі кайдани, так він любить волю, так він сповнений рішучості завоювати собі краще майбутнє.

Роля більшовицького СРСР в підготовці нової війни

Вину за теперішнє міжнародне становище взагалі, а зокрема за війну в Кореї, московсько-більшовицькі імперіялісти намагаються повністю звалити на англо-американський бльок. Більшовицька пропаганда доводить на всі лади, що до війни прагнуть та її розпалюють тільки правлячі кола західніх держав, тоді як уряд СРСР проводить суґубо мирну політику.

Тим часом справа стоїть цілком навпаки. Хто справді намагається розв'язати нову світову війну, найкраще видно на прикладі Кореї. Зупинімся на таких двох фактах.

Факт перший. 25 червня 1950 р. розпочалися воєнні дії в Кореї. Цього самого дня північнокорейські війська зайняли значний шмат території Південної Кореї. Протягом липня-серпня північнокорейська армія розгорнула такий наступ, який за малим не привів до загарбання всієї Кореї.

Невже, маючи на увазі саме цей факт, можна вірити, що війну підготовляла та її розпочала Південна Корея? Невже заскочена зненацька, зайнята мирною працею та взагалі далека від війни Північна Корея змогла б так швидко й так успішно відбити ворожий напад? Досвід усіх воєн говорить проти цього. Перевагу на початку війни завжди має той, хто нападає. Війна в Кореї не виняток із загальних законів воєн, утверджених усією історією. Мова подій і фактів далеко більше переконлива, як мова більшовицької пропаганди. Обставини, в яких вибухла корейська війна, розвиток цієї війни, розгубленість і переполох на Заході у зв'язку з цією війною, загально відомі забріханість і цинізм більшовицької пропаганди — все це

говорить про те, що війну в Кореї підготували та її викликали через своїх північнокорейських наймитів московсько-більшовицькі імперіялісти.

Другий факт. З метою довести до мирного врегулювання корейського конфлікту, зимою цього року азійські держави-члени ООН висунули пропозицію скликати конференцію 7 держав. Західні великодержави на цю пропозицію погодилися. Зі свого боку вони висунули тільки таку вимогу: перше ніж конференція пічне свою роботу, в Кореї повинні бути припинені військові дії. Московсько-більшовицькі імперіялісти та їхні сателіти цю вимогу відкинули. Погоджуючись нібито з самою пропозицією про скликання такої конференції, вони рівночасно не хочуть погодитися на припинення військових дій як передумову конференції.

І знову напрошується питання: хіба ж та сторона, яка справді хоче мирного розв'язання конфлікту, може відкидати можливість такого розв'язання з такої по суті дрібної причини? Хіба ж можливо, щоб та сторона ставила такі провокативні, явно неприйнятні для других держав вимоги, як вимога скликати таку конференцію, не припиняючи самої війни?

Постава більшовицьких імперіялістів та їхніх сателітів у корейському конфлікті доказує тільки одне: більшовицькі злочинці не тільки не хочуть мирного врегулювання корейського конфлікту, а навпаки, намагаються роздмухати військовий пожежар. З цією метою вони доручили своїм китайським маріонеткам включитися у корейську війну. З цією метою вони на ділі також відкидають усі спроби мирного полагождення корейської проблеми.

Усі ці факти якнайвиразніше говорять про таке:

1. Головними паліями війни сьогодні є не правлячі кола західних держав — не Трумен, не Ачесон чи Маршалл, чи Черчіль навіть, а московсько-більшовицькі верховоди — Сталін, Молотов, Маленков, все кремлівське політбюро.

2. Найреакційнішим, найжорстокішим і через те найгрізнішим для людства є сьогодні імперіялізм більшовицької Москви, імперіялізм московсько-більшовицьких претендентів на світове панування.

3. Найважливішими ворогами народу українського, ворогами народів СРСР, ворогами народів усього світу, ворогами, які готуються увесь світ закути в кайдани національного, політичного й соціально-економічного рабства, і ради цього готові все людство кинути в нову криваву різню, — є московсько-більшовицькі імперіялісти.

Війна в Кореї до решти здерла маску з московсько-більшовицьких тиранів і оголила перед усіма народами їхнє хижє, жадне нової крові, обличчя глухих і сліпих на страждання й горе людства паліїв нової війни.

Охмелені перемогою над гітлерівською Німеччиною та Японією, розраховуючи на свою мілітарну перевагу над слабим у даний момент Заходом, вони сьогодні хочуть поширити свій режим терору й насильства, гноблення та експлуатації принаймні на всю Європу та Азію.

Така є дійсно роля московсько-більшовицької кліки в підготовці нової світової війни, такі є дійсні цілі її політики.

Брехливість більшовицької нібито мирної пропаганди

Після того, що ми сказали про справжню роль більшовицьких імперіялістів у підготовці нової світової війни, не важко зрозуміти, що увесь незвичайно широкий і голосний крик та рух більшовиків за мир і проти війни є нічим іншим, як лише суцільним, незвичайно перфідним, жорстоко цинічним обманом народів і працюючих мас СРСР і всього світу. Звичаєм усіх агресорів, московсько-більшовицькі палії війни хочуть усю вину за таку війну звалити на свого противника. Московсько-більшовицькі гнобителі знають, як дуже всі народи ненавидять імперіялістичні війни й тому так старанно маскуються. Увесь крик і рух за мир служить їм тільки за димову заслонку, за якою вони хочуть сховати своє криваве злочинне діло.

Та український народ не дасть себе обманути. Не дадуть, сподіваємося, себе обманути і всі інші народи СРСР та країн т. зв. народної демократії. Не дадуть, віримо, себе обманути теж вільні народи світу.

За емблемою невинного голуба, що нею сьогодні прикриваються “миролюбці” з Кремля, вони добре бачать, як московсько-більшовицький хижак гострить зуби та все ширше розкриває кровожадну пащу, щоб схопити за горло весь світ, щоб скупатися у свіжій крові — цим разом не лише в крові підрадянських народів, але й у крові всіх народів світу.

Імовірний противизвольний характер третьої світової війни західного бльоку

Війна, підготовлювана більшовицькими агресорами і вже розв'язана ними в Кореї, буде з їхнього боку, безумовно війною імперіялістичною. Щодо цього не може бути й немає в українського народу найменшого сумніву. Як на це вже вказувалося, метою цієї війни з боку московсько-більшовицьких агресорів буде підкорення нових країн, особливо в Європі й Азії.

Залишається ще не цілком виясненим питання про те, якою буде ця війна з боку західних противників СРСР.

Точна й офіційна програма західних країн у їхній боротьбі проти російсько-більшовицького бльоку покищо невідома. Є, однак, ряд ознак, які дозволяють уже сьогодні [...]

Першою такою ознакою є в загальному негативне наробити певні висновки щодо цього. Ставлення американської, а також і англійської, політичної думки до ідеї національно-державної незалежності та суверенності всіх народів світу, які до цього прямують. Більшість ідеологів американської політики висловлюється проти такого поділу світу на ряд дрібних незалежних національних держав. Висунутий Вільсоном 1918 р. принцип національного самовизначення всіх народів багато хто з цих ідеологів називає просто трагічною помилкою американського президента. Ідеалом американських, а також і англійських політиків є творення великодержавних комплексів у формі чи то Об'єднаної Європи, чи то просто Сполучених Штатів усього світу. Внаслідок цього ідея перебудови СРСР на принципі незалежних національних держав усіх підрадянських народів, які до цього прагнуть, не є покищо серед американсько-англійських політичних кіл осо-

бливо популярною. Ці кола радше є за збереження територіяльно-державної цілості сьгоднішнього СРСР. Вони лише за зміну внутрішнього політичного та соціально-економічного ладу в межах СРСР, а не за національну перебудову більшовицької тюрми народів.

В цьому місці ми не будемо доказувати, як дуже цей погляд помилковий та в конкретних умовах СРСР просто реакційний. Читачі нашої підпільної літератури можуть про це вчитати в цілому ряді наших інших підпільних видань Тут тільки вкажемо, що головна помилка ідеологів американської політики полягає в тому, що вони, виходячи зі специфічних американських умов, недоцінюють ролі національного моменту також і в Європі та Азії, — тобто тут, де це питання стоїть дуже гостро і де цього питання нікому ігнорувати чи перекреслювати не вільно, якщо він не хоче терпіти повного краху своєї політики.

Другою познакою, яка дозволяє робити нам певні висновки щодо цілей західних держав у майбутній війні проти СРСР, є особливо активна підтримка американськими правлячими колами тих емігрантських груп з території сьгоднішнього СРСР, в першу чергу російських, які своєю програмою найбільше відповідають сьгоднішній американській ідеології, тобто таких груп, які проголошують своєю метою тільки боротьбу за зміну внутрішнього ладу в СРСР (проти диктатури й за демократію, проти повної соціалізації й за свободу приватної ініціативи та приватної власности) і є в той же самий час за збереження територіяльно-державної цілості сьгоднішнього СРСР, є проти перебудови СРСР на принципі незалежних національних держав підрадянських народів. Особливими симпатіями та підтримкою сьгоднішніх американських правлячих кіл тішиться відомий із часів російської революції 1917-18 рр. Керенський. Конкретно, позиція Керенського в національному питанні на території сьгоднішнього СРСР така: після повалення більшовицького режиму повинні бути скликані всеросійські (т. зн. з території всього СРСР) Установчі збори, які й будуть у праві вирішити про долю окремих неросійських народів СРСР, про їхнє державно-правне становище. Очевид-

но, відомий уже українському народові з 1917-18 рр. російський імперіаліст-великодержавник Керенський і не припускає, щоб такі всеросійські Установчі збори ухвалили чи затвердили відокремлення України, Білорусії, Кавказу чи будь-якої неросійської території від Росії. Нібито демократичною формулою про виключне право таких Зборів рішати про майбутній устрій на території сьогоднішнього СРСР він хоче прикрити нову окупацію неросійських територій Росією або виграти на часі для такої окупації. Нпр., 1917 р. цей Керенський лише під тиском загальноросійських внутрішніх труднощів і по завзятих політичних боях з Українською Центральною Радою погодився визнати Раду та її Генеральний Секретаріат як автономні верховні органи влади в Україні. І от цього Керенського американські правителі раді були б сьогодні бачити вождем усіх народів та всіх політичних сил, зацікавлених у поваленні московсько-більшовицького панування в СРСР. Вони дуже раді були б, коли б під керівництвом цього Керенського підпався й український визвольний самостійницький рух.

З уваги на такий напрям сьогоднішньої англо-американської політики, український народ має повне право дивитися на майбутню війну між московсько-більшовицьким та англо-американським бльоком як на війну ймовірно противизвольну теж і з боку англо-американського бльоку.

Можливо, англо-американська сторона не має жодних загарбницьких цілей щодо сьогоднішнього СРСР, в тому числі й до України. Але, оскільки англо-американський блок підтримує сили, які вороже ставляться до визволення України, оскільки він підтримує сили, які змагають до збереження у такій чи іншій формі колоніального панування Росії над неросійськими територіями й народами, — то саме через те політика цього бльоку щодо народів сьогоднішнього СРСР, в тому числі передусім до великого сорокмільйонного українського народу, набирає противизвольного характеру. Якщо український народ, як і всі інші народи СРСР, не може розраховувати у майбутній війні на прихильність англо-американської сторони до своєї визвольної боротьби за національно-державну незалежність; якщо український народ, і всі інші народи СРСР, можуть сподіватися у цій війні від англо-амери-

канського бльоку тільки сприяння новому своєму поневоленню з боку нових російських великодержавних імперіялістів, — то український народ, як і всі інші неросійські народи СРСР, не може інакше дивитися на війну, яка підготовляється, як на війну ймовірно противизвольну також і від західнього бльоку.

В такому випадку український народ, а також всі інші поневолені народи СРСР, не вітатиме цієї війни як війни визвольної, не вітатиме західніх противників СРСР як своїх щирих друзів.

Український народ, а також, сподіваємося, й всі інші поневолені неросійські народи СРСР, зустрінатиме в такому випадку цю війну як чергову війну світового імперіялізму, як війну, яка настільки може здійснити національні і соціальні прагнення підрадянських народів, наскільки вони в ході війни зможуть цього добитися своїми власними силами.

Головні завдання українського народу в даний історичний момент

Головні завдання українського народу в даний історичний момент такі:

1. Не дати себе обманути будь-якій імперіялістичній пропаганді, а зокрема пропаганді московсько-більшовицьких окупантів, мати і зберегти свій власний незалежний погляд на теперішні міжнародні відносини, в побудові цього погляду завжди виходити зі справедливих визвольних інтересів українського та інших підрадянських народів;

2. Не дати зробити з себе сліпе знаряддя будь-якої імперіялістичної політики конкуруючих бльоків, не дати себе зіпхнути до ролі тільки сліпого постачальника гарматного м'яса та сліпої робочої сили в ім'я перемоги будь-якого імперіялізму;

3. Як дотепер, так і на майбутнє зберегти незалежний характер української визвольної політики та її підметність;

4. Продовжувати активну боротьбу за збереження та дальшу розбудову своїх власних визвольних сил на своїх рідних землях як єдиної надійної гарантії нашої перемоги в на-

шій визвольній боротьбі, як основи української визвольної політики. В цьому пляні найперше — вести далі активну боротьбу за збереження та дальшу розбудову українського визвольного підпілля як єдиної активно діючої незалежної політичної та військово-повстанської української сили на українських землях, як єдиного організованого, досвідченого та загартованого політичного й військового ядра українського визвольного руху в окупованій Україні, як тієї сили, яка єдина може використати всяку війну для повного національного й соціального визволення українського народу.

**Завдання українського народу в даний момент у зв'язку
з підготовкою війни московсько-більшовицькими
імперіялістами
та їхньою нібито мирною пропагандою**

На підготовку та розв'язування московсько-більшовицькими імперіялістами нової світової війни українському народові треба відповісти посиленою боротьбою за підірвання військової та господарської сили московсько-більшовицької імперії.

Цю боротьбу треба вести скрізь шляхом таємного індивідуального саботажу виробництва: зривати виробничі пляни, не виконувати договорів по соцзмаганнях, не включатися у стахановський рух, не брати понаднормових зобов'язань, зривати строки сільськогосподарських поставок, саботувати обмолот зерна, якнайширше забезпечуватися за рахунок колгоспного хліба та іншого державного майна, таємно ушкоджувати машини та інші знаряддя праці в промисловості, на транспорті тощо.

Скрізь московсько-більшовицьким окупантам створювати труднощі, не дозволити їм гладко реалізувати їхні злочинні пляни підготовки до нової війни — таке є головне бойове завдання українських селян, робітників та інтелігентів у даний момент.

Таємним індивідуальним опором кожного національно-свідомого українського селянина, робітника та інтелігента український народ може завдати московсько-більшовицьким гнобителям серйозного удару. Чим слабшою буде військова

та господарська могутність СРСР, тим менше кривавою буде майбутня війна, тим менші жертви примушений буде складати український народ як на імперіялістичних фронтах, так і у своїй визвольній боротьбі.

На брехливу більшовицьку пропаганду за мир та на всі більшовицькі нібито мирні акції українському народові треба відповісти таким же загальним таємним опором: не включатися в агітаційну роботу взагалі, а зокрема в агітаційну роботу за “мир”, в міру можливості ухилитися від участі в нібито мирних мітингах, конференціях, конгресах тощо.

Кожний свідомий українець чи українка, які розуміють брехливість більшовицької нібито мирної пропаганди, повинні розкривати в колі своїх довірених друзів і знайомих імперіялістичний характер політики московсько-більшовицьких гнобителів, їхню справжню роллю головних паліїв війни у даний момент, вказувати на національні визвольні завдання українського народу.

Така роз'яснювальна робота, хоч би навіть лише в колах найбільш довірених, незвичайно сприятиме вихованню протибільшовицької свідомості серед українського народу, а вслід за цим — і поширенню активної визвольної боротьби за національне й соціальне визволення України з-під московсько-більшовицького ярма.

Не дозволити більшовицьким гнобителям обманювати народ, здерти з більшовицьких агресорів маску нібито миролюбців — таке є друге бойове гасло українських патріотів у даний момент.

Завдання українського народу на випадок вибуху третьої світової війни

На випадок вибуху третьої світової війни, або будь-якої іншої війни, що в ній братиме участь більшовицький СРСР, історичне завдання українського народу полягатиме в тому, щоб використати таку війну для свого повного національно-державного й соціального визволення, для повалення московсько-більшовицького панування в Україні, а також і в усьому СРСР.

Головна відповідальність за використання третьої світової війни в напрямі повного національного й соціального визволення українського народу лежить на плечах українського визвольного руху в Україні з українським визвольним підпіллям на чолі. Тому то головне завдання підпілля сьогодні є зберегти свою дієздатність і в кожному відношенні підготуватися до вирішальних подій, що насуваються. В даний момент українському народові треба підтримувати українське визвольне підпілля ще ширше й жертвенніше, як це було дотепер. При даному становищі української визвольної справи на міжнародному форумі єдиною реальною гарантією нашої перемоги у визвольній боротьбі в умовах світової війни, хоч би навіть ця війна була двосторонньо-імперіялістичною, є відповідно міцне й дієздатне підпілля на українських землях.

За цілковите повалення московсько-більшовицького панування в Україні, за повне національно-державне й соціальне визволення українського народу з-під московсько-більшовицького ярма повинен боротися кожен українець, що перебуватиме в рядах т. зв. радянських збройних сил, кожен борець, сержант, офіцер української національності, кожен український чоловік, що його окупант кине на імперіялістичні фронти. Від того, за що боротимуться українці, які перебуватимуть в рядах радянської армії, фльоти та повітряних сил, в найбільшій мірі залежить перемога українського народу в його визвольній боротьбі в обстановці чергової світової війни. Боротьба українців, що будуть у радянській армії, може і повинна завдати вирішального удару московсько-більшовицькій военній машині, московсько-більшовицькій імперії.

За цілковите повалення московсько-більшовицького панування в Україні, за повне визволення українського народу з-під московсько-більшовицького ярма в обстановці нової світової війни треба відважно й жертвенно боротися кожному українцеві й українці, які працюватимуть в тилу московсько-більшовицьких окупантів: кожному українському робітникові й робітниці на заводах і фабриках, у шахтах і рудниках, на транспорті, в системі зв'язку, в усій системі постачання, усім інженерам і службовцям, усім колгоспникам і колгоспницям, усій українській інтелігенції. Масовий таємний, а при сприят-

ливих обставинах і одвертий, опір українських працюючих буде не менш могутнім ударом по московсько-більшовицькій военній і державній машині, як боротьба українців в рядах радянської армії.

Українська Головна Визвольна Рада, як керівний верховний орган української визвольної-революційної боротьби, а також інші керівні органи українського визвольного руху у відповідний момент точно вкажуть українському народові, як практично йому треба боротися з обставинці чергової світової війни. Всім українцям треба виконувати всі заклики керівних органів українського визвольного руху точно, відважно й жертвенно. Це одна з найважливіших передумов нашої перемоги.

Кожен українець і українка кожночасно повинні бути готовими стати на заклик УГВР під визвольні прапори всенародного повстання в ім'я остаточного знищення московсько-більшовицького панування, в ім'я повного й остаточного винищення більшовицьких гнобителів з України.

Український народ повинен дати рішучу й належну відсіч усім тим російським політичним силам, які змагатимуть до затримання України в "федерації" з Росією. Українському народові не вільно забувати, що всяка федерація з загарбницькою, до мозку своїх костей імперіялістичною Росією завжди на ділі означатиме окупацію України Росією, колоніальне гноблення й визиск українського народу російськими імперіялістами. В цьому переконує нас увесь наш історичний досвід.

Світова війна, що наближається, імовірно вестиметься у більше сприятливих зовнішніх та внутрішніх умовах для українського народу, ніж обидві попередні світові війни. Питання про розподіл російсько-більшовицької імперії історія об'єктивно ставить на порядок дня. Західні великодержави, для яких в обидві попередні війни російський імперіялізм був союзником і які через те боронили тоді великодержавної Росії, — тепер опинилися на становищі смертельно загрожених цим же імперіялізмом, на становищі об'єкта зазіхань російсько-більшовицького імперіялізму. Джерелом цього імперіялізму, його основою та живителем є саме оця великодержавність Росії. Питання про знищення російського агресивного імперіялізму мусить тому неминуче раніше чи пізніше висунути питання

про такий чи інший розподіл великодержавної, централізованої, деспотично-тоталітарної Росії. Це з одного боку. З другого ж боку, у своєму національному відродженні, особливо ж у своєму національно-політичному розвитку, український народ сьогодні осягнув далеко вищий рівень, ніж як це було в період 1917-20 рр., або навіть у період 1939-44 рр. Обидві ці обставини роблять проблему визволення України в умовах нової Світової війни цілком реальною.

Однак українському народові не вільно нічим самозаспокоюватися. Наша доля в наших руках. Наше визволення залежить виключно від того, чи зуміємо ми в умовах нової світової війни розгорнути відповідно широку й завзяту боротьбу проти московсько-більшовицьких окупантів за наші власні цілі чи ні. Лише ця боротьба буде вирішувати про те, чи будемо далі рабами чи вільними.

Віriamo у волелюбний дух українського народу, в його ненависть до московсько-більшовицького, як і до всякого іншого, ярма, віriamo в гаряче прагнення найширших українських народних мас до національної й соціальної волі, до справді вільного, заможного й щасливого життя — без будь-яких “опікунів” чи “визволителів”, без чужоземних хазяїв та наставників.

Віriamo, що український народ з честю витримає той іспит, перед яким може поставити його історія у найближчий час.

За Українську Самостійну
Соборну Державу!

Воля народам!
Воля людині!

Нижче опубліковуємо листівку до українців — бійців і командирів Червоної Армії. В ній подаються конкретні вказівки, що повинні робити українці, які будуть у рядах ЧА, на випадок вибуху нової війни. —
Ред.

УКРАЇНЦІ — БІЙЦІ І КОМАНДИРИ Т. ЗВ. РАДЯНСЬКОЇ АРМІЇ!

Наближається нова світова імперіялістична війна.

Для українського народу, як і для всіх інших народів Радянського Союзу, настає час розрахунку з кривавими більшовицькими катами. За колгоспну нужду і за грабунки нашого села. За визиск робітників і за придушення інтелігенції. За терор МВД-МГБ і за сваволю партійних посіпак. За переповнені жертвами більшовицького терору тюрми й концтабори, за мільйони невинно розстріляних та замордованих у ЧК-ГПУ-НКВД-МВД-МГБ, за мільйони насильно виселених поза межі України в далекий, холодний Сибір. За переслідування українських патріотів і за здушування всього, що українське. За національне поневолення українського народу і за грабїж України. За всі-всі злочини більшовицьких катів над українським народом, над всіма народами Радянського Союзу.

Під час останньої війни проти гітлерівської Німеччини багато з вас воювало, сподіючись, що після війни більшовики дадуть краще життя. Тепер ви бачите, які це були марні сподівання. Навіть воєнні інваліди мусили йти між народ прошаками, щоб будь-як прожити. Навіть їм більшовицькі сатрапи не вважали за потрібне дати належне забезпечення.

Після тієї війни багато з вас говорило: хай лише прийде ще одна війна, тоді я вже буду знати, що мені робити. Воювати за Сталіна вже більше не буду!

І ця війна надходить.

І тепер українському народові, як і всім іншим народам СРСР, треба вирішити: знову воювати за Сталіна і весь зло-

чинний протинародний більшовицький лад, тобто знову воювати за колгоспну нужду, за більшовицький батіг, за емведівські концтабори, — чи виступити проти більшовицьких поневолювачів, за їх знищення, за побудову на руїнах більшовизму нового, кращого життя.

Вагання не сміє бути. Український народ, як і всі інші народи Радянського Союзу повинен вибрати лише цей другий шлях — шлях боротьби за знищення кривавого більшовицького ладу.

Цю війну український народ мусять використати для свого справжнього національного й соціального визволення, для побудови на своїй землі справді кращого життя. Це станеться тоді, коли Україна відокремиться від Росії і коли на українських етнографічних землях буде побудовано незалежну українську республіку з демократичним та передовим суспільно-економічним устроєм.

Доволі чужинецького панування над Україною! Доволі Україні бути колонією чужоземних імперіялістів! Доволі українському народові бути рабом Москви! Хочемо таких самих прав, якими користуються сьогодні вже майже всі народи світу і які кожному народові законно належаться! Не хочемо довше ходити в ярмі! Хочемо бути вільні й незалежні — як були наші предки за часів Київської Русі чи Козацької Держави!

Брати українці в армійській уніформі!

Доля України, доля українського народу, доля українських працюючих тепер у ваших руках. Будете воювати за Сталіна — ще тісніше затягнете на ший власного народу петлю неволі. Якщо ж не будете воювати за більшовицьких катів, якщо ж повернете свою зброю проти московсько-більшовицьких гнобителів — тоді московсько-більшовицькі імперіялісти програють цю війну, злочинний і всім нам ненависний більшовицький лад буде повалений і український народ, як і народи всього Радянського Союзу будуть мати змогу побудувати своє життя згідно зі своєю волею — життя вільне, життя прекрасне.

Не воюйте за Сталіна, за більшовицький гнобительський і експлуататорський режим. Більшовицькі верховоди вестимуть цю війну не за інтереси народу, а за поневолення нових

країн і народів, за здійснення своїх божевільних плянів про розтягнення свого панування на весь світ. Маючи проти себе народи всього світу, кремлівські імперіялісти цю війну неминуче програють. Програють так, як у попередній війні програв Гітлер.

Шукайте зв'язків до українського визвольного підпілля на українських землях, до Української Повстанської Армії (УПА) й організовано, цілими підвідділами, або й індивідуально, переходіть на їхній бік! Робіть це особливо тоді, коли більшовицькі імперіялісти будуть зазнавати невдач на воєнних фронтах, коли пічне тріщати більшовицька тюрма народів!

В лавах Української Повстанської Армії, в більшовицькому тилу, розгортайте якнайширшу повстанську визвольну боротьбу! Розганяйте більшовицьку адміністрацію, знищуйте більшовицьких вислужників, знищуйте транспорт, шляхи, мости. У звільнених від більшовицьких окупантів районах організуйте незалежну українську владу від імені Української Головної Визвольної Ради (УГВР), — тимчасового визвольного революційного Парляменту й Уряду України. Втікайте з більшовицьких фронтів і добивайтеся на українські землі, щоб тут вступити в лави УПА!

Якщо не зможете перейти на бік УПА чи то з причини віддалення від України, чи то з якихось інших причин, — тоді переходіть на бік противників СРСР! Переходіть організовано цілими відділами, зо зброєю в руках. Переходячи заявляйте, що ви це робите на доручення УГВР та УПА.

Від противників СРСР домагайтеся творення українських військових формацій, з українським командуванням, під українськими національними блакитно-жовтими прапорами. Скрізь заявляйте, що ви перейшли на бік противників СРСР для боротьби за побудову незалежної української держави. Підкреслюйте, що за інші цілі ви вертисся не будете.

Заявляйте, що боротьбу за самостійну Україну ви хочете вести тільки під керівництвом УГВР — того політичного національного проводу українського народу, який керує визвольною боротьбою на українських землях. Домагайтеся зв'язку з представниками УГВР.

Перестерігаємо вас усіх, що по тому боці фронту, серед російської еміграції, є багато прихильників збереження цілості сьогоднішнього СРСР, багато прихильників відбудови “єдиної неделімої” Росії. Багато з них ці свої імперіялістичні пляни прикриває фразами про “федерацію” України з Росією, про вигоди для України від такої федерації і т. п. За “федерацію” України з Росією стоять колишні імперіял-соціялісти з табору Керенського й Чернова, “власовці” та інші. Вони будуть старатися перетягати полонених українців на свій бік — до боротьби за повалення більшовизму, але за федерацію України з Росією. Кожна з цих груп буде теж обіцувати новий “рай” у такій майбутній федеративній Росії.

Не дайтеся обманути цим новим російським імперіялістам! Український народ не сміє зробити такої самої помилки, яку він зробив 1917-20 рр. Всяка федерація України з Росією на ділі означає окупацію України Москвою, означає дальший гніт і визиск України з боку Москви. Всі російські “федералісти”, підякою маскою вони не виступали б, несуть українському народові новий політичний і соціяльний гніт, новий визиск працюючих мас. Дайте належну відсіч новим російським кандидатам в окупанти України! Ставайте до боротьби з більшовицькими гнобителями лише в ім'я незалежної й соборної української держави!

Хай живе священна боротьба українського народу за національне й соціяльне визволення!

Хай живе вільна й незалежна Україна, відокремлена від Росії!

Хай живе самостійна й соборна українська республіка — єдина гарантія справді вільного й щасливого життя українського народу!

Геть московсько-більшовицьке панування з України!

Смерть московсько-більшовицьким окупантам та всім їхнім агентам!

В Україні, в підпіллі.
Серпень, 1950 р.

*Головне Командування
Української Повстанської Армії*

*Оригінал: Архів ЗПУТВР, ПІ-9, розмір 19х14 см.,
стор. 25; фотокопія: Архів “Літопису УПА”.*

**INFORMATION BUREAU
OF THE SUPREME UKRAINIAN LIBERATION COUNCIL (UHVR)**

Vol. 4, No. 9. May, 1951 (Summary)

This issue of the bulletin appeared in 1951, that is, after the outbreak of war in Korea, on June 25, 1950. The entry of numerous countries into the Korean War, and the failure of attempts to resolve the conflict peacefully seemed to indicate that the conflict could develop into the Third World War. For that reason, the bulletin published an article by P. Poltava, which gives his reaction to the prospect of world war and lays out the tasks of the Ukrainian people in such an event. The article also includes an appeal from the Supreme Command of the UPA to soldiers of the Soviet Army and note of thanks from the UHVR to the Ukrainian Congress Committee in the United States for its financial support of the resistance. The bulletin consists of twenty-five pages of print.

P. POLTAVA: “PREPARATIONS FOR THE THIRD WORLD WAR AND THE TASKS OF THE UKRAINIAN PEOPLE”

The Ukrainian resistance opposes in principle all forms of imperialism, that is, the policy of stronger nations enslaving weaker ones, or making them dependent upon themselves, for the purpose of gaining territorial, strategic, economic or political advantage. Through the ages, imperialism has harmed not only the conquered nations, but the conquerors as well. It has been the main source of wars, which have caused the death or mutilation of millions of people and the destruction of the material and spiritual achievements of generations. Thus the Ukrainian resistance stands in principle for dividing empires into independent states of their constituent nations and for peaceful settlements of disputes between states. Such a peaceful co-existence among the nations of the world would be a great achievement for humanity and would result in unprecedented progress.

In the present circumstances peace is impossible, for the law “might is right” rules over international relations, particularly within the great multinational empires. The worst offender of all is the totalitarian Soviet Russian empire, which after the Second World War took over the Baltic states, all of Eastern Europe and large parts of Asia. This empire is ruled by a clique of Russian Bolsheviks who keep themselves in power with the aid of a state police apparatus that has wiped out or imprisoned millions of people. The remaining population is deprived of all rights and lives in extreme poverty. Under the guise of socialism, slavery has been revived. The largest number of the regime’s victims come from within the captive nations, which in many cases stand on the brink of total annihilation. The forty-million-strong Ukrainian nation also stands threatened with destruction; since the inception of Soviet rule it has lost millions of people. The captive nations of the USSR do not have any legal possibility of defending their rights; all that remains for them is to wage armed battle. The Ukrainian resistance is conducting an armed struggle for the liberation of the Ukrainian people. Other nations living in similar conditions are also obliged to wage battles of liberation.

The author points out the difference that exists between wars that are just and those that are unjust. The category of just wars includes, above all, liberation battles waged by conquered nations, for example, the Indonesians or the Ukrainians. Also in the “just” category are wars being waged for independence by countries that are temporarily occupied or ruled by dictatorial regimes. Unjust are wars fought to conquer other nations. Hitler’s war was unjust and criminal, for its aim was to destroy or enslave non-German nations. Similar to Hitler’s aims will be those of the Soviets in the imminent world war: to gain not only new territories, but control over the whole world.

The author points out that, as far as the great powers of the West are concerned, the Third World War will probably have an anti-liberation character. He is troubled by the fact that most political theorists from the United States, Great Britain and other countries are enamoured of large conglomerate states and fear to see the world split up into smaller national states. In the case of the USSR, they favour a change to a democratic regime and a return to private ownership, but want to maintain the territorial integrity of the state. Official circles in the United States support emigre Russian groups that take this position (Kerensky, Miliukov, the “Vlasovites”). The author rejects this approach as unrealistic, being based as it is on the American political reality. Inside the Soviet Union, he points out, relations among nations are very strained, for the non-Russian nations have suffered great losses and now face the prospect of complete annihilation. At the end of the article, the author expresses the hope that the impending war will sooner or later bring the issue of dismembering the USSR to the fore, for even Western countries are mortally threatened by Russian imperialism.

At the close of this discussion, the author speaks of the tasks faced by the Ukrainian people if they are to determine their own destiny. Above all, they must keep in mind their prime goal of the liberation of Ukraine and other captive nations and avoid giving in to imperialist propaganda, especially that emanating from the Soviet Union. At the same time, they must work to build up and strengthen their own forces of liberation, particularly the armed resistance led by the UHVR, for this is the main element of Ukrainian independence policy. Even now they should resist the Soviet regime at every possible turn and sabotage its every effort, in order to undermine its preparations for war.

They should do what they can to counteract Soviet propaganda. Although the main burden of the struggle for liberation rests on the shoulders of the armed resistance and its leadership in the UHVR, at the moment of decision all Ukrainians will have to play their part - workers, collective farmers and intellectuals. The death blow to the Soviet empire will be dealt by former soldiers of the Soviet Army. The author has faith in the Ukrainian people's love of freedom and is convinced they will pass the historic test that will face them.

TO UKRAINIAN SOLDIERS AND COMMANDERS IN THE SOVIET ARMY

This four-page leaflet was issued by the Supreme Command of the UPA to be used in the case of an outbreak of war. The leaflet consists of a brief political statement and specific instructions for Ukrainian soldiers in the Soviet Army to follow in the event of war.

The introduction states that the Soviet Union is fighting to conquer ever-new countries, to implement its “mad design to rule the whole world.” It will inevitably lose the war, for just like Hitler, it will have all the world against it. The Ukrainian people must make use of this war to separate from Russia and build “an independent Ukrainian republic with a democratic and progressive social and economic order” on ethnographic Ukrainian territory. The introduction is written in emotional language and sharply criticizes the totalitarian Soviet system and colonial Russian Bolshevik regime imposed on Ukraine and other non-Russian Soviet republics. It also stresses the need to liberate other non-Russian nations of the USSR.

The second part of the leaflet calls on Ukrainian soldiers of the Soviet Army — individuals or whole units — to cross over into the underground or to the UPA. They are urged to do so in particular when serious losses take place at the fronts and the Soviet system begins to break down. As they cross to the UPA, the soldiers are instructed to destroy Soviet administrative installations, transportation links and roads; in liberated areas they should establish Ukrainian administrations in the name of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR). Soldiers of the Soviet Army fighting on fronts distant from Ukraine are encouraged to cross over as entire units to the side of the opponents of the USSR. There they should declare that they wish to fight against the Soviet Union for an independent Ukrainian state, but that they will do this only in the ranks of a Ukrainian army that is directed by the UHVR. The leaflet warns that among the opponents of the USSR may be some who will try to conserve the Russian empire under the guise of a federation of nations or some similar structure. The Ukrainian soldiers are instructed to oppose any such attempts and insist upon a Ukrainian army that is subordinated to the UHVR.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- б. — біля
ББ (“спецотряди МВД”) — спецвідділи МВД для боротьби з підпіллям (“по боротьбі з бандітизмом”)
БРСР — Білоруська РСР
БУД — Братство Українських Самостійників
бул. — булавний
вд. — відділ (сотня або курінь)
вих. — виховник
віст. — вістун
г. — гора
Г2 — Група УПА 2, Львівська воєнна округа УПА 2 (“Буг”)
Г6 — Група УПА 6, Закерзонська воєнна округа УПА 6 (“Сян”)
ген. — генерал
ген.-хор. — генерал-хорунжий
зв. — зв’язковий, -а
ім. — імени
д. — друг
див. — дивися
д-р — доктор
ЗП УГВР — Закордонне Представництво УГВР
КПЗ — “кам’єра попередньою заключення” (в’язниця)
кол. — колишній
к-р (ком.) — командир
кул. — кулеметник
л. — ліс
лейт. — лейтенант
лік. — лікар
м. — місто
МВД — Міністерство внутрішніх дел і назва підпорядкованих цьому міністерству політичної поліції і по-ліційних військ
МГБ — Міністерство ґосударственной безопасности і назва підпорядкованих цьому міністерству політичної поліції і по-ліційних військ
май. — майор
НКВД — Народний комісаріят внутрішніх дел, давніша назва МВД
НКГБ — Народний комісаріят ґосударственной безопасности, давніша назва МГБ чи гізної КГБ
о. — отець
ОББ — “Отряд” чи “отдел по борьбе с бандітизмом” (війська МВД)
ООН — Організація Об’єднаних Націй
ООП — окружний осередок пропаґанди
ОУН — Організація Українських Націоналістів
обл. — область
окр. — округа
орг. — організаційний
підп. — підпільний
пов. — повіт
повст. — повстанець
полк. — полковник
пор. — поручник
пот. — потік
пполк. — підполковник
прис. — присілок
пров. — провідник
проп. — пропаґандист
проф. — професор
р. — ріка, річка

РО МВД — районний відділ (отделеніє)
МВД
РО МГБ — районний відділ (отделеніє)
МГБ
р-н — район
рой. — ройовий
с. — село
СБ — Служба безпеки
СВУ — Спілка Визволення України
СУМ — Спілка Української Молоді
СУЗ — Східні українські землі
сан. — санітар, -ка
секр. — секретар, -ка
серж. — сержант
сот. — сотник
сотен. (сот.) — сотенний
ст. бул. — старший булавний
ст. віст. — старший вістун
“стрибок” — вояк “істребітельних батальйонов”, допоміжних відділів МВД з урядовців і “місцевого” населення
ТВ — тактичний відтінок УПА
УВО — Українська Військова Організація
УГВР — Українська Головна Визвольна Рада
УДК — Український Допомоговий Комітет
УНДО — Українське Національно-демократичне Об'єднання
УПА — Українська Повстанська Армія
УНЦ — Український Національний Центр
УССД — Українська Самостійна Соборна Держава
УЦК — Український Центральний Комітет
УЧХ — Український Червоний Хрест
участ. — участковий (МВД)
ФЗН — фабрично-заводське наванчання хор. — хорунжий
хут. — хутір
ЧА — Червона армія
чот. — чотовий
ЦУПКОМ — Центральний Український Повстанський Комітет

ПОКАЖЧИК

А

Австро-Угорщина — 356
“А”, Г2. вд. 14 — 298
Азербайджан — 358
Азія — 358, 366
Альбанівка, прис. Зборівського р-ну — 153
Адріанів, с. Комарнянського р-ну — 292
Андрусів, с. Межирічанського р-ну — 279
Ангелівка, с. Підкаміньського р-ну — 268
Ангелівка, с. Товстянського р-ну — 201
Антонівці, с. Шумського р-ну — 219, 221, 224
Арестів, с. Мізоцького р-ну — 253
Арламівська Воля, с. Судововишнянського р-ну — 173
Артасів, с. Куликівського р-ну — 229
“Артем” — див. Дяків Осип
Ачесон, Деан (Гудерам) — 365

Б

БРСР — див. Білоруська РСР
БУД — див. Братство Українських Державників
Бабин Сер., с. Калуського р-ну — 175
Бабинські хуторі, Гоцанський р-н — 214
Базниківка, с. Бережанського р-ну — 268, 274, 277
Базниківка, с. Жидачівського р-ну — 269
Базниківський ліс, Бережанський р-н — 147, 149
“Безпосередньо за що ми ведемо наш бій”, брош. П. Полтави — 75, 99, 345
“Байда”, підп. — 206
Байківці, с. Великобріківського р-ну — 307
Балинці, с. Гніздецького р-ну — 191, 280, 301
Баличі, с. Мостиського р-ну — 217, 301
Балкарці — 135
Бандера Степан — 60-63, 69, 83

Бандрова, с. Нижньоустриківського р-ну — 171
Банилів, с. Сторожинецького р-ну — 159
Баня Березівська, с. Яблунівського р-ну — 252
Баранівка, с. Козівського р-ну — 210
Барвінків, с. Кутського р-ну — 254
Барилів, с. Лопатинського р-ну — 247, 260
“Басейн”, вд. УПА (Відділ УПА “Басейн”) — 152, 160, 179
Бахманка, с. Букачівського р-ну — 173
Бахмацький р-н Чернів. обл. — 207, 251
Башківці, с. Шумського р-ну — 219-220, 222
Башуки, с. Почаївського р-ну — 276
Бедриківці, с. Заліщицького р-ну — 181, 194
Белеїв, с. Долинського р-ну — 184, 263, 270
Белелуя, с. Снятинського р-ну — 262, 275
Белзець, с. Золочівського р-ну — 215
Бенькова Вишня, с. Рудківського р-ну — 305
Бердихів, с. Яворівського р-ну — 177
Берегомет, с. Вижницького р-ну — 154
Бережани, м. Терноп. обл. — 55
Бережанський р-н — 145-147, 149, 151, 153-156, 158-159, 182, 191, 202, 211, 246-247, 254, 260-262, 266, 268, 273-274, 277, 279, 282, 285-286, 293
Бережанщина — 55
Бережниця, р. — 315
Бережниця, с. Жидачівського р-ну — 219
Бережниця, с. Перегінського р-ну — 315
“Береза”, стр. — 209, 319
Березина, с. Миколаївського р-ну — 225, 285
Березина, хут., Вербського р-ну Рів. обл. — 217
Березів Нижній, с. Яблунівського р-ну — 292

Березівка, с. Лопатинського р-ну — 161
“Березний”, к-р в д. УПА — 172, 211, 216
Березнівський р-н Рівен. обл. — 204
Березовця Велика, с. Микулинецького р-ну — 303
Березолупи Малі, с. Рожищансько-
го р-ну — 147
Беремівці, с. Заложцівського р-ну — 303
Берестейська обл., БРСР — 10, 16, 226, 235
Берестечківський р-н Волиської обл. — 214
Бересток, с. Товстенського р-ну — 146
Бересько, с. Затурцівського р-ну — 150
Бей Д., художник УПА — 33
Берлоги, с. Перегінського р-ну — 185, 193,
198, 254, 289
Бзовиця, с. Залісцівського р-ну — 152, 158
“Бистрий”, стр. — 319
Бистриця, с. Дублянського р-ну — 179
Бистриця, с. Надвірнянського р-ну — 269, 317
Бистриця, с. Підбузького р-ну — 219-220, 235
Бистриця, с. Стрілківського р-ну — 172, 179
Бишів, с. Єзупільського р-ну — 272
Бишів, с. Радехівського р-ну — 206, 287
Бишки, с. Козівського р-ну — 195
Бірки Янівські, с. Брюховицького р-ну — 225
Бібрський р-н Львівської обл. — 194, 203,
206, 229, 283, 291, 310
Біла Криниця, с. Рівенського р-ну — 244
Біле, с. Перемишлянського р-ну — 163
“Білий”, підп. — 224
Білина Велика, с. Дублянського р-ну — 176
Білина Мала, с. Дублянського р-ну — 152
Білич, с. Старосамбірського р-ну — 168, 244
Біличі, с. Старосамбірського р-ну — 320, 322
Білівські хутори, Клеванський р-н — 212
Білобожницький р-н Терноп. обл. — 180, 199
Білогірський р-н Кам'янець-Под. обл. — 308
Білоголови, с. Заложцівського р-ну — 259, 302
Білогорща, с. (тепер Львів) — 8, 14, 50, 58
Білозірка, с. Лановецького р-ну — 222
Білокриниця, с. Шумського р-ну — 185
Білоруська РСР (БРСР) — 10, 16, 138, 226,
235, 326, 359, 369

Білоскірка, с. Великобірівського р-ну — 143
Більче, с. Борщівського р-ну — 236,
282
Більшівцівський р-н Івано-Франк. обл. — 155-
156, 166-167, 170, 217, 224, 229-230, 235-238
Бірче, с. Комарнівського р-ну — 300
Блищиводи, с. Куликівського р-ну — 164
Блохи, с. Заложцівського р-ну — 155
Блюдники, с. Галицького р-ну — 303
Боберка, с. Турківського р-ну — 322
Бобриківці, с. Заліщицького р-ну — 249
Боб'ятин, с. Сокальського р-ну — 245, 287
Бовшів, с. Більшівцівського р-ну — 230-231, 237
“Богдан”, окр. — *див.* “Борис”
Богданівка, с. Збаразького р-ну — 260
Богородчанський р-н Івано-Франк. обл. —
258, 269, 272
Бодаки, с. Вишнівецького р-ну — 146
“Боеслав”, ООП — 297
Божа Воля, с. Старовижівського р-ну — 178
Бойковецькі хутори, Великобірівський р-н — 158
Болохівка, с. Шумського р-ну — 223
Болахів, м. Івано-Франк. обл. — 164, 198,
209, 211-212, 215, 270, 285
Болахівський р-н — 161, 166-167, 171-174, 203,
206-207, 210, 215, 222, 234, 237-238, 245, 250,
255, 260, 265-266, 270, 273, 275-276, 282-283,
289, 292-293, 302, 304-307, 310-311, 313, 315-
316
Болахівці, с. Дрогобицького р-ну — 249
Болохів, с. Войнилівського р-ну — 231, 243
Болохів, с. Долинського р-ну — 319
Болохівський ліс, Войнилівський р-н — 254, 265
Боляновичі, с. Крукеницького р-ну — 237,
277, 306, 314
Бондарі, с. Вербського р-ну Рівен. обл. — 219
Бонішин, с. Золочівського р-ну — 202, 289
Боратин, с. Підкамінського р-ну — 261
Боратичі, с. Нижанковицького р-ну — 253
Боринський р-н Дрогоб. обл. — 154, 165-
166, 170, 201, 206, 317, 319, 329
“Борис”, пров. 21 — 297

“Борис” (“Богдан”), окр. — 340
Боришківці, с. Мельнице-Подільського р-ну — 290
Борки, с. Товстівського р-ну — 291
Бортків, с. Красненського р-ну — 194, 254
Бортятин, с. Судово-Вишнянського р-ну — 235
Борщів, с. Перемишлянського р-ну — 169
Борщівка, с. Мізоцького р-ну — 181
Борщівка, с. Почаївського р-ну — 275
Борщівський р-н Терноп. обл. — 145-149, 151, 160, 163, 167, 182, 213, 215, 236, 269, 275, 279, 282-283, 288, 291
Ботелка-Нижня, с. Боринського р-ну — 319, 321
Боянець, с. Куликівського р-ну — 235
Боянівка, с. Олександрівського р-ну — 176
Братислав, с. Товмацького р-ну — 259
Братківці, с. Стрийського р-ну — 216, 277
Братство Українських Державників (БУД) — 328
Бринці Церковні, с. Новострілищанського р-ну — 220
Бринь, с. Галицького р-ну — 316
Брідський р-н Львів. обл. — 165, 232, 237, 264, 269
Бронця, с. Дрогобицького р-ну — 182, 236
Брошнів, с. Долинського р-ну — 204, 303, 317
Брошнів, с. Калуського р-ну — 172
Брустур, с. Жаб’ївського р-ну — 251
Брухналь, с. Яворівського р-ну — 284
Брюховицький р-н Львів. обл. — 193, 206, 225, 227-228, 262
Бряза, с. Болахівського р-ну — 273, 283, 293
Бубниці, с. Болахівського р-ну — 167
Буглів, с. Лановецького р-ну — 217
Буда, прис. Великомоствіського р-ну — 282
Буданівський р-н Терноп. обл. — 227, 233
Будилів, с. Козівського р-ну — 171, 201, 250, 257, 271
“Будько”, окр. — 33
Букачівський р-н Івано-Фран. обл. — 154, 156, 172-173, 176, 182-183, 215, 218, 227-228
Бужаки, с. Берестечківського р-ну — 214
Бужок, с. Олеського р-ну — 199
Бузаки, с. Ратнівського р-ну — 239

“Буйний”, підп. — 281
Буківка, с. Товмацького р-ну — 307
Буковина — 33, 78
“Булава”, вд. УПА (Відділ УПА “Булава”) — 151
Бунів, с. Краковецького р-ну — 173, 300
Бурштинський р-н Івано-Франк. обл. — 158, 161, 165, 179, 228
“Буря”, підп. — 289
Буський р-н Львів. обл. — 231, 233
Бутин, с. Вишнівецького р-ну — 269, 277
Бутини, с. Великомоствіського р-ну — 234, 265
Буховичі, с. Крукеницького р-ну — 156, 206, 314
Буцнів, с. Микулинецького р-ну — 145, 195, 223
Буцацький р-н Терноп. обл. — 144-145, 148, 151, 192
Бучачки, с. Гніздецького р-ну — 288
Буянів, с. Журавненського р-ну — 160, 215-216, 263
Буянівський ліс — 267
“Бюро інформації Української Головної Визвольної Ради”, журнал — 141-335, 348-349, 252-383

В

ВП (Войско Польске) — 171
Василис, опер, МГБ — 288
“Василенко”, КПОУН — 33
Василів Іван, стрибок — 314
Вацевичі, с. Дублянського р-ну — 181
Вашковецький р-н Чернів. обл. — 161, 167, 244, 255, 266
Велдіж, с. Вигодського р-ну — 162, 199, 244, 269, 309
Великобританія — 323, 325, 381
Великополе, с. Івано-Франківсько-го р-ну Львів. обл. — 8, 14, 55, 58
Великий ліс, Дубровицький р-н — 148
Великі Вікники, с. Великокодецького р-ну — 147
Великі Глібовичі, с. Бібрківського р-ну — 206, 310
Великі Дідушичі, с. Стрийського р-ну — 229
Великі Мости, м. Львів. обл. — 243

Великоборківський р-н Терноп. обл. — 143, 150, 154, 157-158, 191, 199, 201-202, 213, 223, 227, 237, 250, 256-258, 272, 280, 286, 292, 307-308, 311, 314-315

Великовікненський ліс, Великодедеркальський р-н — 288

Великоглибоцький р-н Терн. обл. — 143-144, 146, 156, 183, 197, 200, 203-204, 212-213, 253, 258, 267, 276, 300

Великодедеркальський р-н Терноп. обл. — 144-145, 147, 193, 196, 202, 276, 288, 291

Великомостівський р-н Львів. обл. — 182, 234, 236, 238, 254, 265, 282

Вербилівці, с. Букачівського р-ну — 215

Вербів, с. Бережанського р-ну — 286

Вербівка, с. Скала-Подільського р-ну — 288

Вербівський р-н Рівен. обл. — 194, 196, 199-200, 215-217, 219

Вербівці, с. Будаківського р-ну — 227

Вербівчик, с. Підкамінського р-ну — 257

Вербіж, с. Щирецького р-ну — 207, 257

Вербіж Ниж., с. Печеніжинського р-ну — 157, 163, 258, 281, 307

Вербляни, с. Немирівського р-ну — 174, 227

Верем'яни, с. Золотопотіцького р-ну — 270

Веринь, с. Миколаївського р-ну — 262

Вертедка, с. Заліщицького р-ну — 273

Верхів, с. Камінь-Коширського р-ну — 150-151

Верхів, с. Острозького р-ну — 264, 305

Верхня, с. Войнилівського р-ну — 172, 232, 263

"Верховий", к-р в д. УПА — 152

Весела Гора, хут. Підгаецького р-ну — 192

Веселівка, с. Микулинецького р-ну — 196

Веселівка, с. Шумського р-ну — 154

Веснарка, полонина Жаб'ївського р-ну — 251

Ветлин, с. Ліського пов. — 171

Вибурів, с. Козівського р-ну — 198

Вигодський р-н Івано-Фран. обл. — 157, 160, 162, 174, 176, 179, 194, 199, 213, 220, 222, 231, 244, 248, 250, 258, 263, 266, 269, 274, 284-285, 309, 316

Виділок, г. Самбірського пов. — 338

Вижлів, с. Славського р-ну — 208, 314, 316, 318

Вижницький р-н Чернів. обл. — 164, 249

Вижня Стинава, с. Скілського р-ну — 225

Вимислівка, с. Козівського р-ну — 170

Винники, с. Підбузького р-ну — 223, 236

Винниківський р-н Львів. обл. — 216, 276

Виноград, с. Гніздецького р-ну — 233

Виписки, с. Перемишлянського р-ну — 169

Висварка, полонина Жаб'ївського р-ну — 259

Вислобоки, с. Новояринівського р-ну — 172, 201

Височанка, с. Галицького р-ну — 262

Височно, с. Ратненського р-ну — 239

Висоцький р-н Рівен. обл. — 154

Виспа, с. Рогатинського р-ну — 180, 233, 235

Витвиця, с. Болехівського р-ну — 174, 180, 222

Вихопні, с. Куликівського р-ну — 166, 235

Вишеньки, с. Острозького р-ну — 199, 308

Вишинський А. Я. — 325

Вишнів, с. Букачівського р-ну — 172

Вишнівецький р-н Терн. обл. — 144, 146-148, 194, 201, 205, 269, 277, 287

Вишнівка, хут. Гвоздецького р-ну — 290

Вівня, с. Стрийського р-ну — 261

Вівся, с. Бережанського р-ну — 156

Вівся, с. Козівського р-ну — 145, 152

Відділ УПА "Басейн" — див. "Басейн", в д. УПА

Відділ УПА "Булава" — див. "Булава", в д. УПА

Відділ УПА "Журавлі" — див. "Журавлі", в д. УПА

Відділ УПА ім. Б. Хмельницького (Хмельницький Богдан, ім., відділ УПА) — 166, 209, 211, 218

Війниця, с. Демидівського р-ну — 190

Вікторівка, с. Козівського р-ну — 287

Вілія, с. Острозького р-ну — 305

"Вільний", стр. — 209

Вільсон, Т. Вудров — 367

Вільхова, с. Букачівського р-ну — 227

Вільшана, с. Краснівського р-ну — 257

Вільшаниця, с. Золочівського р-ну — 157

Вільшанки, ліс Войнилівського р-ну — 315

Вінковецький р-н Кам'янець-Под. обл. — 191, 225, 232, 267

Вірменія — 342

“Вісті”, підп. журнал — 55
“Вістник”, орган Президії УГВР — 50
Вістова, с. Калуського р-ну — 151, 197
Вішев, м. в Румунії — 321
Владан К., інж., окр. — 33
“Влодко”, підп. — 287
“Вовк”, віст. — 208
Вовків, с. Лопатинського р-ну — 161
Вовків, с. Пустомитівського р-ну — 254
Вовківці, с. Теофіпольського р-ну — 264
Вовчків, с. Єзупільського р-ну — 271
Войнилівський р-н Івано-Фран. обл. — 157, 168-169, 171-172, 174, 193, 195, 201, 229, 231-232, 235-236, 243, 245, 248, 251, 253-254, 258, 263, 265, 271, 280, 290, 315, 320
Войско Польське — див. ВП
Волинська обл. — 10, 16, 143-144, 147, 160, 162-163, 168-169, 175, 178, 183, 192, 198, 214, 227, 238, 243, 248, 271, 278
Волинь — 51, 61, 78
Волиця, с. Бережанського р-ну — 260
Волиця, с. Сокальського р-ну — 245
Волиця Барилова, с. Лопатинського р-ну — 218
Волиця Гніздичівська, с. Жидачівсько-гор-ну — 274
Волиця Комарева, с. Сокальського р-ну — 285, 314
Володимир-Волинський р-н — 168
Володимирецький р-н Рівен. обл. — 148, 152, 154
Володимирецькі хутори, Володимирецький р-н — 154
Волосів, с. Ланчинського р-ну — 277
Волосянка, с. Славського р-ну — 320
Волосянка, с. Стрільківського р-ну — 317
Волосько, с. Жовківського р-ну — 226
Волочин, с. Букачівського р-ну — 183, 228
Волошинове, с. Старосамбірського р-ну — 210-211, 247, 322
Волоща, с. Мединицького р-ну — 237, 278
Волуйки, с. Олеського р-ну — 164

Волцнів, с. Жидачівського р-ну — 165, 202, 220
Воля Арламівська, с. Судововишнянського р-ну — 304
“Воля народам”, друкарня УПА — див. Друкарня УПА “Воля народам”
Воля Велика, с. Миколаївського р-ну — 157, 221, 228, 268
Воля Райнова, с. Старосамбірського р-ну — 212, 319
Воля Якубова, с. Дрогобицького р-ну — 237
Воля Якубова, с. Дублянського р-ну — 176
Воркулинці, с. Товстівського р-ну — 148
Воркута — 327
Воробіївка, с. Новосілецького р-ну — 278
Вороблєвичі, с. Мединицького р-ну — 207, 219
Ворокомич, с. Камінь-Коширського р-ну — 239
Вороничі, с. Новострілицанського р-ну — 303
Ворончин, с. Луцького р-ну — 160
Вороців, с. Городоцького р-ну — 286
Воскресівці, с. Букачівцівського р-ну — 156, 183
Воскресінці, с. Коломийського р-ну — 177, 301
Вулька, с. Бережанського р-ну — 151
“В’юн”, стр. — 289-290

Г

Гаврилівка, с. Ланчинського р-ну — 183, 286
Гаї Бережницькі, с. Крем’янецького р-ну — 204
Гаї, с. Винниківського р-ну — 276
Гаї Верхні, с. Дрогобицького р-ну — 165, 250
Гаї Зарудянські, с. Заложцівського р-ну — 258, 306
Гаї Нижні, с. Дрогобицького р-ну — 160
Гаї Старобрідські, с. Брідського р-ну — 232
Гаї Ходорівські, хут. Великобірківського р-ну — 258
“Гай”, підп. — 281
Гайворонка, с. Золотниківського р-ну — 151
“Гайдамака”, стр. — 196
“Гайовий”, стр. — 285

Галицький р-н Івано-Франк. обл. — 253, 262, 301-303, 311-312, 321
Галичина — 61, 67, 78, 85, 94, 96
Галівка, с. Стрільківського р-ну — 212
“Гамалія”, віст. — 218
“Гамалія”, к-р вд. УПА — 180
Ганівці, с. Більшовецького р-ну — 156
Ганівці, с. Жидачівського р-ну — 167
Ганівці, с. Журавненського р-ну — 256
Ганівці, с. Товстенського р-ну — 148
Гаронівка, прис. с. Грушки Лопатинського р-ну — 164
Гасин Олекса (“Лицар”), полк. — 342
Гвіздецький р-н Івано-Франк. обл. — 191, 233, 248, 253, 280, 282, 288, 290
Гвоздь, с. Солотвинського р-ну — 314
Гвоздець, с. Стрільківського р-ну — 317
Гериня, с. Болехівського р-ну — 283
Германівка, с. Мельниця-Подільського р-ну — 238, 281
Гербутів, с. Більшівського р-ну — 167
Гетьманці — 69
Гиновичі, с. Бережанського р-ну — 147
Гільське, с. Ліського пов. — 171
Гтлер, Адольф — 360, 377
Глибовиця, с. Іванічівського р-ну — 162
Глибочецький (Глубічок) р-н Терноп. обл. — 147, 198, 275, 288
Глиниця Мала, с. Новоселицького р-ну — 253
Глинки, с. Рівенського р-ну — 245, 270
Глина, с. Козівського р-ну — 271
Глинське, с. Жовківського р-ну — 279
Глинянський р-н Львів. обл. — 162-163, 200, 208, 216, 218, 222
Глинящина — 214
Глібів, с. Гримайлівського р-ну — 313
Глібовичі, с. Бібрського р-ну — 229
Глубічок, р-н — *див.* Глибочецький р-н
Глядки, с. Глибочецького р-ну — 198
Глядки, с. Заложецького р-ну — 149
Гниловоди, с. Золотниківського р-ну — 150, 158, 198
Гніздичів, с. Жидачівського р-ну — 191, 244, 275, 322
Гніздичне, с. Великобірківського р-ну — 257, 308
Гнійниця, с. Краковецького р-ну — 278
“Говерля”, ВОУПА, команда — 33, 116, 139
Гоголів, с. Радехівського р-ну — 255
Годи, с. Коломийського р-ну — 173
Гозіїв, с. Болехівського р-ну — 250, 302
Голгочі, с. Підгаєцького р-ну — 247, 283
Голдовичі, с. Новострільківського р-ну — 280
Голубіси, с. Шумського р-ну — 152
Голинь, с. Калуського р-ну — 158, 320
Голівка, с. Острозького р-ну — 219
Голобуїв, с. Стрийського р-ну — 175
Головецьк, с. Славського р-ну — 193, 294, 309, 315
Головецьке, с. Стрільківського р-ну — 194
Головнянський р-н Волин. обл. — 239
Головчинці, с. Новоселицького р-ну — 253
Гологірки, с. Краснянського р-ну — 252
Голодівка, с. Рогатинського р-ну — 216
“Голос Америки” — 7, 13, 36-38, 44-45, 47-49, 350-351
Голосковичі, с. Заболотцівського р-ну — 264
“Голубенко”, сот. — *див.* Дольницький Андрій
Гончарі, с. Винниківського р-ну — 216
Гончарук О. — *див.* Дяків Осип
Горбків, с. Сокальського р-ну — 280
Гординя, с. Дублянського р-ну — 207
Гори Стрийковецькі, с. Збаразького р-ну — 260
Гориславичі, с. Нижанковицького р-ну — 234
Горновий О. — *див.* Дяків Осип
Городенківський р-н Івано-Франк. обл. — 183, 246, 287
Городжів, с. Маґерівського р-ну — 280
Городище, с. Великолибощького р-ну — 146
Городище, с. Козівського р-ну — 149
Городище, с. Луківського р-ну — 239
Городище, с. Олександрівського р-ну — 207
Городниця, с. Гусятинського р-ну — 166

Городоцький р-н Львів. обл. — 176, 224-225, 232, 235, 253, 255, 257-258, 260, 265, 267, 271, 281, 283, 285-286, 291, 304-307

Горожанка, с. Монастирського р-ну — 286

Горохівський р-н Волин. обл. — 198

Горуцько, с. Медницького р-ну — 218

Горянка, с. Почаївського р-ну — 223

Гостилів, ліс Славського р-ну — 178, 184

Гостинцеве, с. Мостиського р-ну — 229

Гошів, с. Івано-Франк. обл. — 237

Гошівчик, с. Нижньо-Устрицького р-ну — 249

Гощівський р-н Рівен. обл. — 155, 185, 190, 214, 259, 294, 313

Грабів, с. Рожнівського р-ну — 167, 210, 212, 216, 233, 248, 254, 269, 318

Грабівка, с. Перегінського р-ну — 229, 238, 268, 292

Грабівка, с. Ронжітвського р-ну — 322

Грабова, р. Стрільківського р-ну — 208

Грабовець, с. Великоборківського р-ну — 191, 256

Града, с. Радехівського р-ну — 278

Грані, с. Дубровицького р-ну — 197

“Грань”, хор. — 297

Гребенів, с. Славського р-ну — 179

Гримайлівський р-н — 245, 291, 313

Гринів, с. Бібрського р-ну — 283

Гринява, с. Жаб’ївського р-ну — 256

Гриньох Іван, о. д-р, член УГВР — 341-342

Грицеволя, с. Лопатинського р-ну — 272, 234

Грицина, хут. Радехівського р-ну — 272

“Гриць”, підп. — 226

“Грім”, ОПП — 297

“Грім В.”, май. — 33

Грімно, с. Комарнівського р-ну — 173, 174, 255

Грузія — 358

Грушів, с. Коломийського пов. — 264

Грушка, с. Отинянського р-ну — 259, 305

Грушки, с. Лопатинського р-ну — 164

Грядда, с. Брюховичівського р-ну — 262

Грядда, с. Кам’янецького р-ну — 223

Губичі, с. Дрогобицького р-ну — 191, 214

Гукалівці, с. Заложцівського р-ну — 184, 282

Гулька, хут. Микулинецького р-ну — 152

Гупали, с. Любомльського р-ну — 239

Гусакив, с. Нижанковицького р-ну — 231, 264, 288

Гусятинський р-н Терноп. обл. — 166

Гута, с. Солотвинського р-ну — 319

Гутисько, прис. Жовківського р-ну — 212

Г

“Граната”, стр. — 285

Д

Данилівці, с. Зборівського р-ну — 315

Данилюк Степан — 10, 16

“Дарка”, підп. — 143

Дарчиці Нові, с. Вашковецького р-ну — 255

Дашава, с. Стрийського р-ну — 172, 193, 214, 232, 243

Двірець, с. Крем’янецького р-ну — 281

Дворіччя, с. Микулинецького р-ну — 153, 193, 282

Де Валера Імон — 121

Дев’ятники, с. Бібрського р-ну — 291

Делятин, с. Яремчанського р-ну — 280, 282

Демидівський р-н Рівен. обл. — 190-191, 195, 221-222, 238, 280

Демінка Наддністрянська, с. Жидачівського р-ну — 192

Демня, с. Щирецького р-ну — 248

Денисів, с. Козівського р-ну — 194

Деражне, м. Рівен. обл. — 151

Деревня, с. Великомоствіського р-ну — 254

Дерев’яне, с. Клеванського р-ну — 225

Джурів, с. Заболотівського р-ну — 245

“Дзеря”, стр. — 204

Дзурівський ліс, Заболотівський р-н — 247

Дивин, м. Берестейської обл., БРСР — 235

Дивинський р-н — 235

“Дивак”, підп. — 315

Дібринів, с. Рогатинського р-ну — 216, 229
Діброва, хут. Підгаєцького р-ну — 267
Дідківці, с. Великолибощького р-ну — 144
Дідковецький ліс, — 144
Дідов Зенон, партієць — 306
Дідушині Великі, с. Стрийського р-ну — 180, 212, 268
“Діоген”, 21/11 — 297
Дмитрів, с. Радехівського р-ну — 282
Дмитровичі, с. Винниківського р-ну — 276
Дністер, р. — 254
Дністрик Дубовий, с. Турківського р-ну — 319, 322
“Дністровий”, Г6 — 298
“До Зброї”, журнал — 16, 57, 59
Добрівляни, с. Калуського р-ну — 170, 180, 182-183, 209, 317
Доброгостів, с. Дрогобицького р-ну — 195
Добромильський р-н Дрогоб. обл. — 172, 205
Добросин, с. Жовківського р-ну — 226, 291
Добротвір, с. Радехівського р-ну — 193
Добротів, с. Ланчинського р-ну — 279
Добротів, с. Солотвинського р-ну — 322
Добряни, с. Городоцького р-ну — 257
Добряни, с. Стрийського р-ну — 177
Добряни, с. Щирецького р-ну — 255, 277
Довга Войнилівка, с. Войнилівського р-ну — 174, 201, 251, 290
Довга Калуська, с. Калуського р-ну — 161, 318
Довга Нива, с. Камінь-Коширського р-ну — 149
Довге, с. Медицького р-ну — 177
Довге, с. Підбузького р-ну — 201, 215, 222
Довге, с. Стрийського р-ну — 170, 272
Довголука, с. Скільського р-ну — 210
Довжанка, с. Козлівського р-ну — 161, 256, 300
Довжича, с. Колнівського р-ну — 154
Довжки, г. Боринського р-ну — 165
Довжки, с. Войнилівського р-ну — 235
Довжок, хут. Шумського р-ну — 224
Долина, м. Івано-Франк. обл. — 161, 165, 237, 262
Долинський р-н — 156-157, 159, 161, 173, 178, 182-185, 201-202, 204, 213, 217, 227, 234, 236, 244, 247, 263, 270, 275, 277-278, 280, 285, 303, 308, 311-312, 317, 319
Долиняни, с. Городоцького р-ну — 283
Долішне, с. Скільського р-ну — 247
“Доля”, підп. — 293
Дольницький Андрій (“Сірий”, “Голубенко”), сот. — 341
“Дон”, підп. — 147-148
Дон, р. — 123, 138
Дора, с. Яремчанського р-ну — 261, 263
Дорогів, с. Галицького р-ну — 301, 311
Дорожів, с. Дублянського р-ну — 195, 227, 317
Доротище, с. Ковельського р-ну — 239
Драгасимів, с. Снятинського р-ну — 289
Драгоманівка, хут. с. Купчиці Козлівського р-ну — 159, 283
Драчинці Нові, с. Вашковецького р-ну — 244
Дришів, с. Бережанського р-ну — 155-156
Дровнич, г. Івано-Франк. р-ну — 311
Дрогобицька обл. — 10, 16, 143, 147-148, 152-160, 162-185, 191-232, 234-238, 243-250, 252-282, 284-285, 288-294, 300-322
Дрогобицький р-н — 160, 165, 174, 181-182, 191, 194-195, 199-205, 212, 214, 216, 221, 228, 234, 236-237, 243, 245, 247-250, 252
Дроговиже, с. Миколаївського р-ну — 218
Друкарня ОУН ім. Сидора — (“Шелеста”, Сидора, полк., ім., друкарня ОУН) — 136, 346
Друкарня УПА “Воля народам”, друкарня УПА) — 113, 344
Друкарня УПА ім. ген. Р. Шухевича — Т. Чупринки (Шухевич Р., ген., ім., друкарня УПА) — 331, 348
Дубаневичі, с. Рудківського р-ну — 290
Дубечко, с. Заболотівського р-ну — 239
Дубівці, с. Великолибощького р-ну — 258, 267
Дублянський р-н Дрогоб. обл. — 150, 152, 163, 170, 172, 174, 176-177, 179, 181, 184, 195, 207, 209, 214, 227, 231, 250, 317-318

Дублянський хутір, Демидівський р-н — 191
Дубнівський р-н Рівен. обл. — 226, 230, 268
Дубовий М., май. — 33
Дубовня, прис. с. Кустин Лопатинсько-
го р-ну — 173
Дубрівляни, с. Станиславівсько-
го р-ну — 319
Дуброва, с. Богородчанського р-ну — 269
Дуброва, с. Войнилівського р-ну — 235, 320
Дубровицький р-н Рівен. обл. — 157,
159, 197, 200
Дубшара, с. Рожнітівського р-ну — 287, 308
Дуліби, с. Стрийського р-ну — 193
Дунаець, с. Журавенського р-ну — 252
“Дух”, ст. віст. — 297
Духів, с. Крем’янецького р-ну — 204
Дяків Осип (Артем, Гончарук О., Горновий
Осип, Осипенко, Юрїїв), сот., ген. УГВР
— 5, 7-8, 13-14, 33, 55-56, 58, 339

Е

Европа — 350
“Едвард”, 21/111 — 297

Є

Євреї — 138
Єзупільський р-н Івано-Франк. обл.
(Жовтневий р-н) — 181, 271-272,
274-275, 310

Ж

Жаб’є, с. Жаб’ївського р-ну — 244
Жабинківський р-н Берестейської обл.,
БРСР 226, 244, 247, 251, 254, 256, 266,
270, 313
Ждана, с. Підбузького р-ну — 215
Желдець, с. Куликівського р-ну — 178, 238
Жидачівський р-н Дрогоб. обл. — 157, 162,
167, 169, 178, 180, 185, 191-192, 202-203,
211, 215-216, 218-220, 244-245, 252, 259-
260, 264, 269, 271, 273-275, 282, 314, 319,
321-323

Жовква, м. Львів. обл. — 221, 252
Жовківський р-н — 174, 178, 181, 206, 212,
214, 217, 222, 226, 234, 238, 245, 263,
265, 268-269, 272, 279, 286, 289, 291, 293
Жовтанці, с. Куликівського р-ну — 196, 236
Жовтневий р-н — див. Єзупільський р-н
Жуків, с. Великоборківського р-ну — 292
Жуківці, с. Зборівського р-ну — 281, 284
Жуківці, с. Лановецького р-ну — 265
Жулин, с. Стрийського р-ну — 166
Жуличі, с. Золочівського р-ну — 230
Журавельно, с. Букачівського р-ну — 154
Журавнів, с. Жидачівського р-ну — 219
“Журавлі”, вд. УПА (Вд. УПА “Журавлі”) — 165
Журавенський р-н Дрогоб. обл. — 160, 183,
194, 206, 210, 212-213, 215-216, 218,
244, 248, 252, 254, 256, 263, 267-268
Журів, с. Заболотівського р-ну — 195
Журівський ліс, Жидачівський р-н — 245

З

Забара, с. Шумського р-ну — 146
Забойки, с. Козівського р-ну — 229, 309
Заболотівський р-н Івано-Франк. обл. —
195, 203, 245, 247, 257, 263
Заболотівці, с. Жидачівського р-ну — 203, 244
Заболотівський р-н Волин. обл. — 239
Заболотцівський р-н Львів. обл. — 232,
259, 261, 264, 271
Заборонь, с. Олександрійського р-ну — 196
Завада, с. Мостиського р-ну — 169
Завадів, с. Стрийського р-ну — 246
Завадка, с. Войнилівського р-ну — 171,
229
Завалля, с. Снятинського р-ну — 266
Завидів, с. Іваничівського р-ну — 243
Завидівський ліс, Іваничівський р-н — 278
Завидовичі, с. Городоцького р-ну — 176,
232, 260, 304
Завидче, с. Лопатинського р-ну — 252
Завій, с. Перегінського р-ну — 179,
236, 291, 293, 305, 307, 314-315

Загайці, с. Великодедеркальського р-ну — 145, 193
Загвіздь, с. Івано-Франк. р-ну — 319
Загір'я, с. Букачівцівського р-ну — 176
Загір'я, с. Заложцівського р-ну — 275, 302, 308, 316
Заплинки, с. Оваднівського р-ну — 148, 183
Задревач, с. Стрийського р-ну — 184, 192, 253, 274
“Задирака”, підп. — 206
Задубрівці, с. Снятинського р-ну — 275
Зазуличі, с. Золочівського р-ну — 260
“Зайчик”, ст. віст. — 297
Закавказзя — 43
Закарпатська обл. — 180
Закерзоння — 173
Заколоть, с. Підбузького р-ну — 181
Заланів Вел., с. Рогатинського р-ну — 168
Залісся, прис. с. Нестаничі Радехівського р-ну — 234
Залісся, с. Коропецького р-ну — 150
Залісся, с. Мельниця-Подільського р-ну — 261
Залісся, с. Олеського р-ну — 155
Залісці, с. Рожищанського р-ну — 150
Залісці, с. Шумського р-ну — 146
Залішки, м. Терн. обл. — 254
Заліщицький р-н — 146, 148-149, 181, 194, 205, 249, 275, 288
Заложцівський р-н Терноп. обл. — 143, 149-150, 152, 155, 158, 184, 194, 246, 257-259, 273, 275, 277, 280, 282-284, 287, 290, 302-304, 306-308, 316
Залужани, с. Дублянського р-ну — 231, 318
Залуче, с. Заліщицького р-ну — 148
Залуче Дол., с. Снятинського р-ну — 270
Залуччя, с. Скала-Подільського р-ну — 280
Замість Нове, с. Вашківцівського р-ну — 167
Замок, с. Жовківського р-ну — 174, 286
Замулинці, с. Коломийського р-ну — 167
Замшани, с. Старовижівського р-ну — 239
Замшанський ліс — 154
Запитів, с. Новояричівського р-ну — 246
Запілля, с. Любомльського р-ну — 239
Зарайсько, с. Дрогобицького р-ну — 248
Заріччя, с. Рівен. обл. — 251
Заріччя, с. Печеніжинського р-ну — 266
Заріччя, с. Судово-Вишнянського р-ну — 288, 312
Зарубинці, с. Скалатського р-ну — 253
Заруддя, с. Великоглибоцького р-ну — 183, 253
Заруддя, с. Вишнівецького р-ну — 147
Заруддя, с. Збаразького р-ну — 266
Затурцівський р-н Волин. обл. — 150, 169
Захарчук Ірина, підп. — 202
Західні Українські Землі — 65, 73, 78-82, 84-85, 87, 94, 99-100, 242, 245
Заставнівський р-н Чернів. обл. — 233
Застав'я, с. Великоборківського р-ну — 237, 315
Засулиці, с. Заліщицького р-ну — 288
Зашків, с. Городоцького р-ну — 285
Зашків, с. Жовківського р-ну — 221-222, 268
Збаразький р-н Терноп. обл. — 222, 225, 237, 245, 253, 260, 265-266, 276, 284, 290-292, 302-303, 306, 309, 312
Збоїська, прис. в Радехівському р-ні — 193
Збора, с. Войнилівського р-ну — 195
Зборівський р-н Терноп. обл. — 143, 152-153, 158, 221, 223, 256, 262, 272, 281, 284-285, 289-290, 293, 302-304, 314-315
Звенигород, с. Бучацького р-ну — 145
Здовбиця, с. Здолбунівського р-ну — 305
Здолбунівський р-н Рівен. обл. — 220, 257, 287, 291, 301, 304-305, 308, 310-311
Зелів, с. Івано-Франк. р-ну Львів. обл. — 252
Зелена, с. Надвірнянського р-ну — 264, 277
Зелений Г., проф. член УГВР — 7, 9, 13, 15, 34
Зелений Яр, с. Перегінського р-ну — 231, 320
“Зенко”, к-р в д. УПА — 174
“Зенко”, стр. — 228, 250

“Зеня”, о. тех. 21 — 297
Зеров Микола — 96
Зимівки, с. Дрогобицького р-ну — 247
Зимівки, прис. с. Орів Дрогобицького р-ну — 203, 234
Золота Слобода, с. Бережанського р-ну — 156
Золота Слобода, с. Козівського р-ну — 261, 289
Золоте, с. Висоцького р-ну — 154
Золотопотіцький р-н Терн. обл. — 144, 264, 270
Золотковичі, с. Крукеницького р-ну — 166
Золотниківський р-н Терноп. обл. — 145, 147, 150-151, 155, 158, 169, 173, 196, 198
Золочівський р-н Львів. обл. — 156-157, 160, 165, 199, 202, 215, 222, 225, 227-228, 230, 245, 255, 260, 289
Золочівка, с. Козівського р-ну — 148
Зубків, с. Сокальського р-ну — 245
Зубра, р. б. с. Вербіж Щирецького р-ну — 207
Зубриця, с. Турківського р-ну — 321

I

“Іван”, підп. — 158
Іван II, цар — 131
Іванічівський р-н Волин. обл. — 159, 162, 243, 278
Іванівка, с. Межирицького р-ну — 227
Іванівка, с. Підволочиського р-ну — 223
Іванівці, с. Кіцманського р-ну — 244
Іванівці, с. Ланчинського р-ну — 266, 305
Іванків, с. Скала-Подільського р-ну — 168, 273, 288
Івання, с. Дубенського р-ну — 226, 230
Івано-Франківськ (Станиславів), м. — 269, 315, 317
Івано-Франківська (Станиславівська), обл. — 10, 16, 150-159, 161-185, 191, 207, 209-213, 215-218, 220, 222-224, 226-285, 287-293, 300-322

Івано-Франківський (Станиславівський) р-н Івано-Франк. обл. — 266-267, 281, 284, 310, 314-316, 318-319, 322
Івано-Франк. р-н Львів. обл. — 8, 14, 55, 58, 178-179, 193, 197, 203, 214, 252, 272
Іваськів Кость, стрибок — 288
Івахнюк Антін — 12, 19
Івачів Гор., с. Великоглибоцького р-ну — 204-205
Івачків, с. Здолбунівського р-ну — 308
Івашківці, с. Великоборківського р-ну — 150, 265
Ігровиця, с. Великоглибоцького р-ну — 156, 197, 203
Ізидорівка, с. Журавенського р-ну — 216, 267
Ілем'я, с. Рожнітвського р-ну — 161, 230, 243, 266
Ілів, с. Миколаївського р-ну — 219, 236, 265
Іліян П. окр. — 33
Ільковичі, с. Сокальського р-ну — 245
Ільницький Р., сот. — 33
Індійці — 138
Індія — 122
Ірляндія — 121
Іспас, с. Коломийського р-ну — 155, 274
“Істребительні батальйони” — 145-146, 148, 150, 168-169, 172, 175, 181, 185, 199, 211, 237, 247-248, 267, 307-309, 312, 319
Ішків, с. Золотниківського р-ну — 173, 198

K

КГБ — див. МГБ
Кабардинці — 135
Кавказ — 326, 369
Кавчий Кут, с. Стрийського р-ну — 180, 196, 221, 305
Кадовбна, с. Долинського р-ну — 156-157, 173, 178, 185, 317
Кадовбинянський ліс — 161
Кадлубиська, с. Заболотцівського р-ну — 232
Казахстан — 21

Кайданці, с. Збаразького р-ну—302. *Див. теж*
Кийданці, Киданці
Калинівка, с. Стрілищанського р-ну—217
Калинівка, с. Вишнівцького р-ну—266
Калмики—135
Калуський р-н Івано-Франк. обл. — 151, 158,
161, 170, 174-175, 178, 180-183, 262, 275,
278-279, 288, 306, 312, 316-320
Калуш, м. — 158, 175, 304
Калюсик, с. Вінковецького р-ну—191, 267
Кальна, с. Болахівського р-ну—211, 234,
276, 282, 302
Каменопіль, с. Новояричівського р-ну—172
Камерівці, с. Заліщицького р-ну—146, 149
Камінь, с. Перегінського р-ну—182, 192,
196, 247, 269, 310
Камінь-Коширський р-н Волин. обл. —
149-151, 156, 239, 171
Кам'яна Гора, с. Магерівського р-ну—259
Кам'янець-Подільська обл. — 10, 16, 191,
207, 225, 232, 234, 264, 267, 280, 308
Кам'янка, с. Скільського р-ну —
170-171, 218, 233, 317-318
Кам'янка Велика, с. Коломийського
р-ну—159, 162
Кам'янка-Липники, с. Магерівського
р-ну—192
Кам'янки, с. Підволочиського р-ну—289
Кам'янка-Бузький р-н Львів. обл. — 203,
211-213, 219, 226, 233, 236
Канафости, с. Рудківського р-ну—276
Каневичі, с. Самбірського р-ну—238
Карабівці, с. Зборівського р-ну—256
“Карась”, проп. КК—297
Карачаї—135
Карлів, с. Снятинського р-ну—267
Карпати—8, 14, 61, 187, 333
Карпатська Січ—51, 58
Касперівці, с. Заліщицького р-ну—275
Катериничі, с. Комарнянського р-ну—262
Качанівка, с. Підволочиського р-ну—219, 273
Квасилів, с. Рівенського р-ну—309
Кейван Зоня—12, 19
Керенський А. Ф. — 368-369, 379
Киданці, с. Збаразького р-ну—309
Кийданці, с. Збаразького р-ну—291
Київ—91
Ківець, с. Миколаївського р-ну—172
Київська обл. — 10, 16, 252
Кип'ячка, с. Великоборківського р-ну—191,
227
Кирилівка, хут. с. Соснівка Шумського
р-ну—223
Кириченко О. І.—9, 15
Кирниченський ліс, Пустомитівський
р-н—230
Кисилинщина, ліс у Затурцівському
р-ні—169
Кілярська Ірина, підп. — 202
Кімнатка, с. Крем'янецького р-ну—202, 246
Кіндратові, с. Турківського р-ну—320
“Кісь”, підп. — 170
Кіцманський р-н Чернів. обл. — 244
Клеванський р-н Рівен. обл. — 212, 225, 275
“Клим”, сот., проп. КК—297
Климець, с. Славського р-ну—208
Ключів Великий, с. Коломийського р-ну—250
Ключів Великий, с. Печеніжинського
р-ну—292
Княгиничі, с. Крукеницького р-ну—309
Княздвір, с. Печеніжинського р-ну—305
Княже, с. Краснянського р-ну—224
Княжолука, с. Болахівського р-ну—167
Кобиловолоки, с. Буданівського р-ну—233
Ковалівка, с. Монастириського р-ну—169
Коваль Василь—*див.* Кук Василь
Ковальчук М. — 9, 15
Ковельський р-н Волин. обл. —
149-150, 175, 239, 278
Ковина, с. Єзупільського р-ну—275
Козара, с. Букачівського р-ну—218
Козацька Хата, с. Мізоцького р-ну—196
Козинський р-н Рівен. обл. — 203, 215, 271
Козирщина, с. Демидівського р-ну—238

Козівка, с. Великоборківського р-ну — 286, 314
Козівський р-н Терноп. обл. — 55, 145, 148-149, 152, 170-171, 176, 195, 198, 201, 237, 250, 257, 261, 269, 271, 285, 287, 289
Козлин, с. Олександрівського р-ну — 193
Козлівський р-н Терн. обл. — 152-154, 159, 161, 194, 203, 229-230, 256, 276, 283, 293, 300, 309
Козярі, с. Новоселицького р-ну — 253
Козьова, с. Славського р-ну — 227
Кокорів, с. Кременецького р-ну — 266
Коліма — 327
Колківський р-н Волин. обл. — 149, 151, 153-154
Коловертська кол., Межиріцький р-н — 200
Колодівка, с. Івано-Франк. р-ну — 321
Колодно, с. Куликівського р-ну — 236
Колодуби, с. Комарнянського р-ну — 246, 290
Коломийський р-н Івано-Франк. обл. — 150, 155, 159, 165, 167-168, 173, 176-177, 183, 250, 262, 274, 301, 309
Коломийщина — 151-152, 264
Колпин, с. Заболотцівського р-ну — 264
Комарин, с. Крем'янецького р-ну — 265, 283
Комарів, с. Івано-Франк. р-ну — 311
Комарівка, с. Бережанського р-ну — 146, 184
Комарівка, с. Почаївського р-ну — 226
Комарівський хут., Колківський р-н — 149
Комарнянський р-н Дрогоб. обл. — 173-174, 202, 237, 246, 255, 261-262, 274, 284, 290, 292, 300
Конопнівка, с. Микулинського р-ну — 256
Конотопи, с. Степанського р-ну — 149, 152
Константинівка, с. Великоборківського р-ну — 201, 309
Конюхів, с. Стрийського р-ну — 169
Конюшки, с. Крукеницького р-ну — 217
Копанка, с. Жовківського р-ну — 265
Копанки, с. Войнилівського р-ну — 280
Копичинський р-н Терноп. обл. — 214, 254
Корея — 354, 364-367, 380
Коржова, с. Манастирського р-ну — 155
Коритне, с. Вашківського р-ну — 161
Корналівка, с. Лановецького р-ну — 219
Королівка, с. Коломийського р-ну — 150, 262
Корналовичі, с. Дублянського р-ну — 209
Корначівка, стан. Вишнівецького р-ну — 146
Корнич, с. Коломийського р-ну — 165
Колинський ліс, Судово-Вишнянський р-н — 279
Коропецька Діброва, с. Коропецького р-ну — 145
Коропецький р-н Терноп. обл. — 145, 150, 222, 224, 246
Коростів, с. Славського р-ну — 173, 178, 191, 227
Коростова, с. Острозького р-ну — 304
Коростятин, с. Тучинського р-ну — 265
Коростів, с. Брідського р-ну — 269
Корчин, с. Сколівського р-ну — 200, 249-250
Корчі, с. Луцького р-ну — 153
Коршівський р-н Івано-Франк. обл. — 174, 259, 288
“Косаренко”, ст. віст., к-р вд. УПА — 168
Косів, с. Білобожницького р-ну Терн. обл. — 199
Косівський р-н Івано-Франк. обл. — 154, 269, 276, 281
Косівці, с. Великоглибоцького р-ну — 276
Космач, с. Солотвинського р-ну — 260
Космач, с. Яблунівського р-ну — 262, 281
Костантівка, с. Кам'янка-Бузького р-ну — 226
Костеїв, с. Жовківського р-ну — 234
Костільники, с. Бережанського р-ну — 274
Котів, с. Бережанського р-ну — 260
Котузів, с. Золотниківського р-ну — 147, 150
Котожинці, с. Вишнівецького р-ну — 201
Коханівка, с. Вишнівецького р-ну — 194
Кошелів, с. Куликівського р-ну — 169
Коширка, ліс Галицького р-ну — 253
Кошів, с. Тучинського р-ну — 291
Кошнірівські хутори, Новоселицький р-н — 255

Країв, с. Гощанського р-ну — 294
Краковецький ліс — 159
Краковецький р-н Львів. обл. — 159, 173, 267, 270, 278-279, 282, 300
Красик, ліс в Коломийщині — 152
Красів, с. Щирецького р-ну — 221
Красне, с. Демидівського р-ну — 195
Красне, с. Перегінського р-ну — 162, 166, 199
Краснопуца, с. Березанського р-ну — 260
Красносілці, с. Збарзького р-ну — 237
Красноставці, с. Снятинського р-ну — 245
Краснянський р-н Львів. обл. — 162, 166, 194, 224, 226-228, 231, 234, 237, 252, 254, 257, 261
Крем'янець, м. Терноп. обл. — 274, 284
Кременецький р-н — 203-204, 214, 220, 223, 230, 246, 265-266, 273-274, 281, 283-284, 287
Кретівці, с. Збарзького р-ну — 245
Крехів, с. Журавенського р-ну — 216
Креховичі, с. Долинського р-ну — 157, 183, 213, 285
Криве, с. Боринського р-ну — 154, 170, 206
Криве, с. Козівського р-ну — 237, 269
Кривка, с. Боринського р-ну — 166
Кривобороди, с. Коломийського р-ну — 309
Кривополе, с. Жаб'ївського р-ну — 254
Крижі, с. Крем'янецького р-ну — 203
Кримне, с. Заболотівського р-ну — 239
Криниця, с. Городоцького р-ну — 235
Криниця, с. Мединицького р-ну — 185
Кропивник, с. Вигодського р-ну — 176, 248, 250, 263, 284
Кропивник, с. Дублянського р-ну — 174
Кропивник, с. Калуського р-ну — 178, 195, 198, 200, 279, 312, 316-317, 320
Кропивник Новий, с. Підбузького р-ну — 172, 215, 222, 235
Круголець, с. Шумського р-ну — 146
"Крук", віст. — 209
"Крук", хор. — 298

Крукеницький р-н Дрог. обл. — 156, 166, 176-177, 183, 206, 217, 235, 250, 262, 277, 279, 302, 306, 309, 312-314
Крупець, с. Радивилівського р-ну — 202
Крушельниця, с. Скільського р-ну — 166, 200, 220, 265
Ксаверівка, с. Сокальського р-ну — 245
Кубаївка, с. Ланчинського р-ну — 278, 313
Кубань — 86, 91, 138
Кугаїв, с. Пустомитівського р-ну — 168, 210
Куденівці, с. Зборівського р-ну — 223
Кузьменко С., проф., ред. — 33
Кук Василь (Коваль Василь), полк. — 7-9, 13-14, 34, 54, 58, 352
Кукинець, с. Вишнівецького р-ну — 287
Кулачківці, с. Гніздецького р-ну — 248, 253
Куликівський р-н Львів. обл. — 164, 166, 169, 178, 196, 225, 229, 235-236, 238
Кулява, с. Великомоствіського р-ну — 236
Кулява, с. Жовківського р-ну — 234
Кульчиці, с. Дублянського р-ну — 150, 207
Кульчиці Рустикальні, с. Дублянського р-ну — 172
Кунин, с. Жовківського р-ну — 289, 293
Купичволя, с. Великомоствіського р-ну — 238
Купчинці, с. Козлівського р-ну — 132-153, 230, 283
Курдибанівка, с. Бучацького р-ну — 192
Курильче, с. Скала-Подільського р-ну — 198
Курівці, с. Глибоцького р-ну — 198
Курники, с. Великоборківського р-ну — 231
Курницький ліс, Великоборківський р-н — 250
Куровичі, с. Глинянського р-ну — 216
Куропатники, с. Козівського р-ну — 210
Кустин, с. Лопатинського р-ну — 173, 220, 246
Кути Триєцькі, прис. с. Триїці Лопатинського р-ну — 232
Кутівка, с. Копичинського р-ну — 254
Кутський р-н Івано-Франк. обл. — 254
Куткір, с. Краснянського р-ну — 162
Куца, с. Млинівського р-ну — 199
Кучер Павло, стрибок — 304

Кушлин, с. Великодедеркальського р-ну— 144

Л

Лавочне, с. Славського р-ну— 289

Лавриківці, с. Зборівського р-ну— 293

Лавриків, с. Магерівського р-ну— 193

Лаврів, с. Стрільківського р-ну— 208

Лаврівський М. о. проф., член УГВР— 7, 13, 32, 34

Лагодівський ліс, Перемишлянський р-н— 158

Ладичин, с. Микулинецького р-ну— 282

Лановецький р-н Терноп. обл.— 210, 212, 215, 217, 219, 222-223, 229, 252, 265

Ланчинський р-н Івано-Франк. обл.— 183, 226, 266, 268, 277-279, 286, 305, 313

Лапшин, с. Бережанського р-ну— 150, 154, 202, 262, 279

Ластівки, с. Дублянського р-ну— 179

Ластівки, с. Турківського р-ну— 320

Ляхвичі, с. Любешівського р-ну— 227

Лебедь Микола— 12, 19

“Леви”, сотня УПА— 340

Лев’ятин, с. Радивилівського р-ну— 205

Лежанівка, с. Гримайлівського р-ну— 291

Ленін В. І.— 131

“Леся”, підп.— 157

“Леся”, ОПП 21— 297

Лецівка, с. Рожнітівського р-ну— 164, 178, 191, 224, 276

Лещатів, с. Сокальського р-ну— 214, 243

Либохора, с. Славського р-ну— 219, 273, 293

Липа, с. Болахівського р-ну— 173, 175, 206, 289

Лип’є, с. Стрільківського р-ну— 173, 179

Липник, с. Магерівського р-ну— 192, 282

Липовець, с. Дрогобицького р-ну— 216

Липовиця, с. Рожнітівського р-ну— 217

Лиса, ліс Вигодського р-ну— 231

Лисецький р-н Івано-Франк. обл.— 320-321

Лисичники, с. Заліщицького р-ну— 205

Лисівці, с. Товстенського р-ну— 149, 159

Лисовичі, с. Стрийського р-ну— 181, 270-271, 301

Лисячі, с. Стрийського р-ну— 187, 178, 220

Литвинські хутори, Підволочиський р-н— 147

Литовці— 138

Литятичі, с. Бережанського р-ну— 260

Лівчиці, с. Жидачівського р-ну— 188, 218, 275, 282

Лівчиці, с. Комарнівського р-ну— 237, 284

Літин, с. Турійського р-ну— 155

Лінія Керзона— 171

Лісневичі, с. Івано-Франк. р-ну Львів. обл.— 178-179, 214

Лісневичі, с. Пустомитівського р-ну— 169

Лісова, прис. Жовківського р-ну— 206

Лісовський хутір, Колківський р-н— 151

Ліський пов.— 171

Літин, с. Турійського р-ну— 155

Літинщина, ліс Турійського р-ну— 155

Літовище, с. Підкамінського р-ну— 232

Літопис УПА— 10, 12-13, 16, 18

Літопис УПА, Архів— 33, 46, 53-54, 56, 72, 98, 113, 136, 185, 239, 294, 331, 379

Ліп’ятин, с. Бережанського р-ну— 266

Лішня, с. Підбузького р-ну— 184

Лішня, с. Шумського р-ну— 215

Ліщинці, с. Пробіжнянського р-ну— 238

Лозівка, с. Новосільського р-ну— 220, 310

Лозова, с. Великоборківського р-ну— 154

“Лозовський”— див. Шухевич Роман

Локачинський р-н Волин. обл.— 163

Лонин, с. Вигодського р-ну— 157, 174

Лопатинський р-н Львів. обл.— 160-164, 171, 173, 175, 198, 203-204, 218, 225, 230, 232, 234, 236, 245-247, 250, 252, 256, 260, 262, 272

Лопатники, с. Стрийського р-ну— 265

Лопушани, с. Залозецького р-ну— 246, 287, 307

Лопушанка, с. Стрільківського р-ну— 184, 317

Лопушна, с. Почаївського р-ну — 272
Лоп'янки, с. Рожнітівського р-ну — 248, 252, 312, 314, 318
Луб'я, с. Заболотцівського р-ну — 259
Луб'янки Вищі, с. Збаразького р-ну — 291, 303, 306
Луг, с. Жаб'івського р-ну — 313
Луг, с. Яремчанського р-ну — 276
Луг-Ходовицький, с. Стрийського р-ну — 171
Луги, с. Рожнітівського р-ну — 191, 215, 271, 230
Луги, с. Стрийського р-ну — 167
Лужок-Долішній, с. Дублянського р-ну — 170
Лука, с. Дублянського р-ну — 179
Лука, с. Золочівського р-ну — 227
Лука Мала, с. Гримайлівського р-ну — 245
Лукавець Журівський, с. Букачівського р-ну — 182
Лукавиця Горішня, с. Скільського р-ну — 292
Лукавиця Нижня, с. Скільського р-ну — 281
Лукаш Василь, стрибок — 306
Луківський р-н Волин. обл. — 239, 271
Луцький ліс, Коломийщина — 151
Луцький р-н Волин. обл. — 144, 153, 160
Лучиці, с. Сокальського р-ну — 200, 280
Лучка, с. Микулинецького р-ну — 164
Любеля, с. Великомоствіського р-ну — 182
Любешівський р-н Волин. обл. — 227, 248
Любінь Вел., с. Городоцького р-ну — 225, 281
Любінь Малий, с. Городоцького р-ну — 265
Любомльський р-н Волин. обл. — 239
Любша, с. Журавенського р-ну — 191, 268
Любша, с. Рогатинського р-ну — 170
Люлинці, с. Лановецького р-ну — 252
Лядське, с. Коропецького р-ну — 246
Ляховичі Подорожні, с. Журавенського р-ну — 286
Ляцьке, с. Краснянського р-ну — 237
Ляшівка, с. Острозького р-ну — 309
Ляшки, с. Ходорівського р-ну — 306
Ляшки Муровані, с. Новояричівського р-ну — 216

Ляшків, с. Лопатинського р-ну — 234
Львів, м. 8, 14, 50, 58, 225, 289
Львівська обл. — 8, 10, 16, 58, 153, 155-179, 181-182, 192-209, 211-238, 243-248, 250, 252-274, 276-289, 291-300, 302-307, 310, 313-314
Львівський край — 55-56
Львівщина — 55
Льдзяне, с. Перегінського р-ну — 180, 224

М

МВД (НКВД) — 8, 11, 14, 17, 24, 38, 49, 58, 69, 80, 141, 143, 145-186, 189, 191, 263, 265-293, 300-322, 376
МГБ (НКГБ, КГБ) — 9. 24, 38, 40, 47, 141, 157, 162, 172, 186, 189. 192, 194, 196, 199, 203, 205-206, 214, 219-220, 225, 227, 231-232, 239, 241, 244, 251, 273-274, 280, 290-291, 307, 309, 312, 317, 376
Магой, г. в Славському р-ну — 210
Магерівський р-н Львів. обл. — 192-193, 259, 280, 282, 287, 289
Мазур Василь — 286
Мазурівка, с. Журавенського р-ну — 212
Мазуринець, с. Великодедеркальського р-ну — 146
Мазярня, прис. м. Стоянова Радехівського р-ну — 236
Майдан, с. Жовківського р-ну — 238
Майдан, с. Калуського р-ну — 322
Майдан, с. Копичинецького р-ну — 254
Майдан, с. Краснянського р-ну — 228
Майдан, с. Підбузького р-ну — 235
Майдан Г., с. Золочівського р-ну — 160
Майдан Олександрівський, с. Вінківського р-ну — 225
Майданські ліси, Боринський р-н — 201
Макар Володимир — 12, 19
МакНейл — 325, 327-332
Максимович П., П ОУН — 33
Мала Совна, с. Межиріцького р-ну — 177
Малашівці, с. Великоглибоцького р-ну — 200

Малехів, с. Новояричівського р-ну — 195, 211
Маленков, Георгій — 365
Малинці, с. Гніздецького р-ну — 253
Малі Березці, с. Крем'янецького р-ну — 214
Малі Дідушиці, с. Стрийського р-ну — 264
Малі Вікники, с. Великодедеркальського р-ну — 196
Малнівська Воля, с. Мостиського р-ну — 248
Малобережцівський ліс, Крем'янецький р-н — 287
Мальчиці, с. Городоцького р-ну — 253, 291
Манаїв, с. Заложецького р-ну — 194
Манастирець, с. Жидачівського р-ну — 260
Манастирець, с. Журавенського р-ну — 218
Манастирець, с. Комарнянського р-ну — 292
Манастирець, с. Скільського р-ну — 304, 323
Манява, с. Солотвинського р-ну — 301, 322
Мариничі, с. Вижницького р-ну — 167
Маринка, с. Журавенського р-ну — 213, 248
Марківка, с. Печеніжинського р-ну — 300
Мартинівка, с. Бахмацького р-ну — 207, 251
“Маруся”, підп. — 284
Матіївці, с. Великодедеркальського р-ну — 145
Мацошин, с. Жовківського р-ну — 181
Маршал — 349
Медведівці, с. Бучацького р-ну — 148
Медвежа, с. Дублянського р-ну — 163, 170, 184, 195, 236
“Медвідь”, підп. — 224
Меденицький р-н Дрог. обл. — 159, 168, 172, 177, 185, 207, 212, 217-218, 226, 236-237, 278
Медина, с. Галицького р-ну — 321
Медове, с. Козівського р-ну — 205
Межигір'я, с. Коропецького р-ну — 222, 224
Межиріцький р-н Рівненської обл. — 177, 200, 227, 260, 279, 283
Межиріччя, с. Жидачівського р-ну — 157, 223, 321
Мельники, хут. с. Озято Жабинського р-ну, обл. Берестя — 226
Мельниця, хут. Степанського р-ну — 150
Мельниця-Подільський р-н Терн. обл. — 238, 261, 281, 290
Мельнич, с. Жидачівського р-ну — 264
Мечишів, о. Бережанського р-ну — 282
Микитинці, с. Косівського р-ну — 154
Миколаєнко, нач. обл. МВД — 310
Миколаїв, с. Лопатинського р-ну — 161, 163, 198, 236, 272
Миколаївський р-н Дрог. обл. — 157, 159, 165-166, 169, 171-172, 206, 218-219, 225, 236, 246, 258, 261-262, 265, 268, 270, 272, 79, 80, 285, 290
Микулинецький ліс, Микулинецький р-н — 153
Микулинецький р-н, Терноп. обл. — 145, 152-153, 184, 193, 195-196, 223, 256-257, 282, 301, 303
Милини Олександрівські, с. Вінковецького р-ну — 232
Милівці, с. Чортківського р-ну — 145
Миловання, с. Тисьменицького р-ну — 270
Милостівські хутори, Рівненський р-н — 168
Мишновичі, с. Микулинецького р-ну — 257, 303
Милятин, с. Городоцького р-ну — 258
Мильно, с. Заложцівського р-ну — 277, 304
Мильча Мала, с. Вербського р-ну Рівн. обл. — 215
“Мирон”, підп. — 289
Мистичі, с. Судовишлянського р-ну — 310
Михайловичі, с. Дрогобицького р-ну — 174, 182, 245
Михайловичі, с. Рудківського р-ну — 268
Михова, с. Луківського р-ну — 271
Мишківці, с. Вишнівецького р-ну — 277
Мишковичі, с. Микулинського р-ну — 282
Мізово, с. Старовижівського р-ну — 239
Мізоцький р-н Рівнен. обл. — 174, 181, 196, 224, 253, 258, 301, 304, 310
Мізунь Новий, с. Вигодського р-ну — 213, 222
Мізунь Старий, с. Вигодського р-ну — 179, 250, 266, 285

Міньковецький р-н Кам'янець-Под. обл. — 234
Містки, с. Пустомитівського р-ну — 252
Млиніська, с. Журавенського р-ну — 183, 206
Млинівський р-н Рівнен. обл. — 199
Мокре, хут. с. Гаї Бережницькі Крем'янецького р-ну — 204
Мокротин, с. Жовківського р-ну — 178, 226, 245, 268, 286
Молдавське, с. Боринського р-ну — 317
Молодятин, с. Печиніжинського р-ну — 162, 307
Молотов, В. — 135, 365
Молошковичі, с. Пустомитівського р-ну — 288
Молошковичі, с. Яворівського р-ну — 234
Монастирок, с. Борщівського р-ну — 279
Монастирський р-н Терноп. обл. — 155, 169, 263, 268
Монилівка, с. Заложцівського р-ну — 290, 304
Моранці, с. Краковецького р-ну — 267
Морги, с. Городоцького р-ну — 306
Моршин, м. Стрийського р-ну — 270
Мостиський р-н Дрог. обл. — 169, 217, 229, 248, 301, 313
Мостище, с. Войнилівського р-ну — 251
Мосурівка, с. Заставнівського р-ну — 233
Мочеради, с. Крукеницького р-ну — 313
Мразниця, с. Дрогобицького р-ну — 191
Мужилівський ліс, Підгаєцький р-н — 147
Мужиловичі, с. Яворівського р-ну — 263
Мукарів Підлісний, с. Солобковецького р-ну — 280
Муравиця, с. Млинівського р-ну — 199
Мусорівці, с. Збарзького р-ну — 276
Мушкатівка, с. Борщівського р-ну — 213
Мшана, с. Городоцького р-ну — 255, 286
Мшана, с. Зборівського р-ну — 262, 302
Мшанець, с. Великоглибоцького р-ну — 143, 212
Мшанецький ліс, Великоглибоцький р-н — 144

Н

Нагірне, с. Мостиського р-ну — 313
Нагірці, с. Новомилятинського р-ну — 205
Надвірнянський р-н Івано-Франк. обл. — 254, 269, 277, 305, 317
Надіїв, с. Долинського р-ну — 227, 736
“Надя”. підп. — 297
Накваша, с. Підкамінського р-ну — 262
Наконечне, с. Яворівського р-ну — 171, 175, 264, 288, 303
Нанова, с. Дрогобицького р-ну — 209
Нанчілка Велика, с. Стріківського р-ну — 208
Нанчілка Мала, с. Самбірського р-ну — 166-167, 179, 208
Наталія, с. Березнівського р-ну — 204
Небилів, с. Перегінського р-ну — 181
Невір, с. Любешівського р-ну — 248
Невірків, с. Межирицького р-ну — 200, 283
Нежухів, с. Стрийського р-ну — 149, 319
Незнанів, с. Кам'янка-Бузького р-ну — 211-212
Немилів, с. Радехівського р-ну — 175, 211
Немирівський р-н Львів. обл. — 174, 227, 300, 304
Немішаєво, стан. Сквирівського р-ну — 252
“Ненаситець”, 21/11/5 — 297
Нестаничі, с. Радехівського р-ну — 234
Несторівці, с. Зборівського р-ну — 158, 304
Нетерпимці, с. Залозецького р-ну — 283, 306
Нивиці, с. Лопатинського р-ну — 225
Нижанковицький р-н Дрогоб. обл. — 230-231, 234, 253, 264, 288, 306, 312
Нижня Лукавиця, с. Скільського р-ну — 246
Нижня Стинява, с. Скільського р-ну — 230
Нижньооустрицький р-н Дрогоб. обл. — 151, 171, 249-250
Нківці, с. Великоглибоцького р-ну — 300
Никовате, с. Косівського р-ну — 276
Никонковичі, с. Щирецького р-ну — 274
Нинів, с. Стрийського р-ну — 270
Нинів Горішній, с. Скільського р-ну — 170

Нинів Долишній, с. Скільського р-ну — 220, 222, 312
Нікітін, нач. РОМГБ — 232
Німеччина, — 65, 356, 366
Німшин, с. Більшівцівського р-ну — 230
Нова Гута, с. Монастирського р-ну — 263
Нова Гута, с. Івано-Франк. р-ну — 266
Нова Мощаниця, с. Мізоцького р-ну — 174
Нове Село, с. Куликівського р-ну — 225
Новий Рогівець, с. Збараського р-ну — 222
Новий Почаїв, м. Терноп. обл. — 228
Новий Тараж, с. Почаївського р-ну — 271
Новики, с. Збараського р-ну — 253
Новики, с. Немирівського р-ну — 300
Новиця, с. Миятинського р-ну — 170, 175, 211, 213, 223, 230, 238, 277, 285, 314-315, 320
Новомилятинський р-н Львів. обл. — 181, 205
Новомиськ, с. Здолбунівського р-ну — 311
Новоселиця, с. Вигодського р-ну — 194
Новоселицький р-н Чернів. обл. — 253, 255
Новосілецький ліс Колківського р-ну — 153
Новосілка, с. Більшівцівського р-ну — 229
Новосілка, с. Мельниця-Подільського р-ну — 261
Новосілка, с. Підгаєцького р-ну — 155
Новосілка, с. Скалатського р-ну — 198
Новосілка О., с. Комарнівського р-ну — 274
Новосілки, с. Демидівського р-ну — 222
Новосілки, с. Здолбунівського р-ну — 220, 308
Новосілки, с. Краснянського р-ну — 261
Новосілки, с. Меденицького р-ну — 177
Новосільський р-н Терн. обл. — 220, 238, 278, 287, 307, 310
Новоставці, прис. с. Березівка Лопатинського р-ну — 161
Новострілищанський р-н Дрог. обл. — 217, 220, 280, 291, 303
Новошичі, с. Дублянського р-ну — 177
Новояричівський р-н Львів. обл. — 160, 172, 199, 201, 211, 216, 227, 246
Носів, с. Підгаєцького р-ну — 291

Нягрин, с. Вигодського р-ну — 274

О

ООН — див. Організація Об'єднаних Націй
ОУН — див. Організація Українських Націоналістів
Обаринецький ліс Великоглибоцького р-ну — 204
Обельниця, с. Бурштинського р-ну — 179
Обертинський р-н Івано-Франк. обл. — 162, 169, 278
Обич, с. Шумського р-ну — 199
Оброшино, с. Пустомитівського р-ну — 163, 170, 209
Оваднівський р-н Волин. обл. — 148, 178, 183
“Оверко”, підп. — 287
Одеса — 86, 94
Озерянка, с. Зборівського р-ну — 272
Озірна (Озерна), с. Зборівського р-ну — 302-303, 314
Озірне, с. Єзуїтського р-ну — 274
Озірянський ліс Зборівського р-ну — 221
Озято, с. Жабинківського р-ну Берестейської обл. — 226
Оков'ятин, с. Борщівського р-ну — 149
Окопи, с. Магерівського р-ну — 287
Олександрійський р-н Рівен. обл. — 176, 193, 196, 207, 220, 269
Олексичі, с. Стрийського р-ну — 168, 267
“Олені”, старшинська школа УПА (Старшинська школа УПА “Олені”) — 341-343
Олесин, с. Козівського р-ну — 55, 176
Олеський р-н Львів. обл. — 155, 160, 164, 199, 224
Олицький р-н Волин. обл. — 192
Олів, с. Заложецького р-ну — 143, 149
Опака, с. Підбузького р-ну — 222, 228-229, 232, 318
Орв'яниця, с. Дубровицького р-ну — 159, 200
Організація Об'єднаних Націй (ООН) — 323, 325, 329, 334

Організація Українських Націоналістів (ОУН) — 11, 18, 33-34, 50-52, 55, 57-69, 71, 73-77, 81-86, 89, 92, 94, 99-100, 105, 122, 136, 240, 285, 293, 328
Ордів, с. Радехівського р-ну — 194
“Орел”, стр. — 289-290
Орелець, с. Снятинського р-ну — 275
Ориші, с. Локачинського р-ну — 163
Орів, с. Дрогобицького р-ну — 199-203, 214, 221, 234
“Оріх”, к-р в д. УПА — 318, 320
Оршовець, с. Підволочиського р-ну — 146, 255
“Орленко”, к-р в д. УПА — 207
Ортиничі, с. Дублянського р-ну — 179
Орява, с. Славського р-ну — 171
Осипенко А. — див. Дяків Осип
Осмаківці, с. Коломийського р-ну — 165
Осмиловичі, с. Турійського р-ну — 144
Осмолода, с. Перегінського р-ну — 300
Осташовецькі поля Зборівського р-ну — 152
Острів, ліс Демидівського р-ну — 221
Острів, с. Галицького р-ну — 302
Острів, с. Краснянського р-ну — 227
Острів, с. Рудківського р-ну — 196, 270
Островські хутори, Вербівський р-н Рівнен. обл. — 195-196
Острог, м. Рівненська обл. — 305
Острожець, с. Крукеницького р-ну — 277
Острозький р-н — 179, 199, 219, 221, 264, 304-305, 308-309
Остриця, с. Дубровицького р-ну — 157
Осьмак Кирило, Президент УГВР — 336
Отинянський р-н Івано-Франк. обл. — 259, 273, 305
Охматів, с. Демидівського р-ну — 280
Охримович Василь, член УГВР — 5, 8, 14, 15

П

Павликівка, с. Войнилівського р-ну — 168
Павлівський ліс, Радехівський р-н — 169
Пайвка, с. Гримайлівського р-ну — 313
Пакисть, с. Крукеницького р-ну — 177

Паликорови, с. Підкаміньського р-ну — 232
“Пальма”, підл. — 249
Паньківці, с. Новосільського р-ну — 287
Парище, с. Солотвинського р-ну — 318
Пасічна, с. Івано-Франк. р-ну — 281, 315
Пациків, о. Івано-Франк. р-ну — 162, 316
Первісая, с. Луківського р-ну — 239
“Перебендя”, стр. — 165
Перв’ятичі, с. Сокальського р-ну — 245, 270, 279
Перегінсько, м. Івано-Франк. обл. — 162, 249, 274-275
Перегінський р-н — 160, 163, 166, 168-170, 173, 175, 179-182, 185, 192-193, 196, 198-199, 205, 210-211, 213, 223-224, 229-231, 236, 238, 246-247, 251, 263, 268-269, 273, 277-279, 285, 287, 289, 291-293, 300, 302, 305, 306-308, 310, 314-315, 318, 320
Передвір’я, с. Краковецького р-ну — 282
Передільниця, с. Добромільського р-ну — 172, 205
Передмірка, с. Лановецького р-ну — 215, 229
Передмістя, с. Золотопотіцького р-ну — 264
Перекоши, с. Войнилівського р-ну — 157, 193
Перемішлянський р-н Львів. обл. — 153, 169
Переспя, хут. Степанського р-ну — 152
Перекивна, с. Болевівського р-ну — 179
Петранка, с. Перегінського р-ну — 273, 302, 307
Петрилів, с. Коропецького р-ну — 246
Петрилів, с. Товмацького р-ну — 172, 275
Печеніжинський р-н Івано-Франк. обл. — 157, 162-163, 226, 258, 266, 269, 281, 292, 300, 302, 305, 307
Печенія, с. Глинянського р-ну — 200
Печенія, с. Новояричівського р-ну — 160
Печихвости, с. Горохівського р-ну — 198
Пилипи Олександрівські, с. Мінковецького р-ну — 234
Пиловичі, с. Новояричівського р-ну — 175
Пиратин, с. Радехівського р-ну — 271

- Пирятин, с. Вербського р-ну Рів. обл. — 199-200
- Пицатинці, с. Боршівського р-ну — 160
- Підбузький р-н Дрог. обл. — 172, 181, 184, 201, 213, 215, 219-220, 222-224, 226, 228, 229, 232, 235-236, 244, 246, 248, 313, 317-318
- Підвисока, с. Козинського р-ну — 215, 271
- Підвисоке, с. Бережанського р-ну — 254
- Підвисоке, с. Снятинського р-ну — 293
- Підволочиський р-н Терноп. обл. — 146-147, 211, 219, 223, 232, 255, 273, 289, 310, 313
- Підгаецький р-н Терноп. обл. — 147, 151, 155, 157, 178, 183, 192, 247, 251, 267, 283, 286
- Підгірки, с. Калуського р-ну — 174, 207, 319-320
- Підгірці, с. Олеського р-ну — 244
- Підгороддя, с. Рогатинського р-ну — 169
- Підгородці, с. Скільського р-ну — 166, 200, 317
- Підзахаричі, с. Вишницького р-ну — 249
- Підкавказзя — 135
- Підкамінський р-н Львів. обл. — 197, 232, 244, 257, 261-262, 268, 272
- Підкарпатські області — 11, 17, 242, 300
- Підлипці, с. Золочівського р-ну — 255
- Підліски, с. Гоцанського р-ну — 155
- Підліски, с. Крукеницького р-ну — 312
- Підліски Малі, с. Брюховичівського р-ну — 228
- Підлужка, с. Івано-франк. обл. — 318
- Підманастирок, с. Підбузького р-ну — 215, 222
- Підлечари, с. Івано-Франк. р-ну — 267, 314, 316
- Підлілля — 10, 242-243, 253, 298-299, 324, 329, 333, 373
- Підлілляники — 143, 146-147, 150-238, 243-315, 317-322
- Пісочне, с. Миколаївського р-ну — 159, 166
- Підсухе, с. Рожнітівського р-ну — 308
- Підгемне, с. Щирецького р-ну — 224, 229
- Підфігура, хут. Козівського р-ну — 285
- Пістинь, с. Косівського р-ну — 269
- Плавуча Н., с. Козлівського р-ну — 256
- Плешевичі, с. Крукеницького р-ну — 297
- Пліски, с. Коршівського р-ну — 259
- Пліхів, с. Бережанського р-ну — 153, 260
- Плоске, с. Стрілківського р-ну — 156
- Плотича, с. Бережанського р-ну — 159
- Плотича, с. Великолибощького р-ну — 269
- “Плющ”, стр. — 210
- Пнів’я, с. Надвірнянського р-ну — 305
- Побіч, с. Заболотцівського р-ну — 271
- Повжах, с. Острозького р-ну — 221
- Поволожжя — 342
- Повстанці — 143-145, 148-151, 153-157, 160, 163-165, 167-184, 190, 192-232, 234-239, 243-244, 247-306, 308-321, 323, 325
- Повча, с. Вербського р-ну — 216, 218
- Погар, с. Славського р-ну — 313
- Погірці, с. Рудківського р-ну — 205
- Погорільці, с. Рудківського р-ну — 204
- Подолани, хут. Шумського р-ну — 219
- Подусів, с. Більшівцівського р-ну — 217
- Подусова, с. Перемишлянського р-ну — 153
- Позичанюк Йосип, член УГВР — 338
- Покрівці, с. Жидачівського р-ну — 211, 314, 322
- Покровецький ліс — 180
- Покропивна, с. Козлівського р-ну — 210
- Полапи, с. Головянського р-ну — 239
- Полісся — 60-61
- Половці — 122
- Полтава П., член УГВР — 5, 7-9, 11, 13, 15-16, 18, 32, 46-47, 54, 57, 59, 74, 99, 101, 114, 323, 332, 334, 344, 345, 350-352, 354, 380
- Полюхів, с. Глинянського р-ну — 218
- Поляки — 122
- Поляна, с. Щирецького р-ну — 223-224, 230, 260
- Поляни, с. Жовківського р-ну — 263
- Поляниці, с. Болевівського р-ну — 166, 195, 265-266, 273, 302, 305, 311

“Поль”, пор. — див. Польовий Федір
Польовий Федір (“Поль”), пор. — 342
Польща — 138, 340, 342
Помийники, прис. с. Арламівська Воля
Судовошишнянського р-ну — 173
Помонята, с. Рогатинського р-ну — 239
Пониква, с. Підкамінського р-ну — 261
Пониковиця, с. Заболотівського р-ну — 261
Попелів, с. Дрогобицького р-ну — 205
Попельнюх, участ. МВД — 232
Полівці, с. Бережанського р-ну — 273
Полівці, с. Підкамінського р-ну — 197
Попільсько, с. Печеніжинського р-ну — 287
Поріччя, с. Городоцького р-ну — 267
Поріччя Любінське, с. Городоцького
р-ну — 307
Порозів, с. Здолбунівського р-ну — 301
Поруби, с. Немирівського р-ну — 300
Порудне, с. Яворівського р-ну — 261
Поручин, с. Бережанського р-ну — 159, 261
Поршна, с. Миколаївського р-ну — 270
Поршна, с. Пустомитівського р-ну — 221
Посухів, с. Бережанського р-ну — 285
Посягле, с. Гошанського р-ну — 185
Потік, с. Стрілківського р-ну — 175
Потічний Петро Й. — 12, 19
Поториця, с. Сокальського р-ну — 302
Поточани, с. Бережанського р-ну — 261
Поточисько, с. Чернелицького р-ну — 215
Потутори, с. Бережанського р-ну — 161
Потутори, с. Великодедеркальського
р-ну — 291
Почаївський р-н Терн. обл. — 223, 226,
271-272, 275-276
Почапи, с. Глинянського р-ну — 222
Почапи, с. Золочівського р-ну — 157, 228
Почапінці, с. Козлівського р-ну — 293
Правобережжя — 61
Присівці, с. Зборівського р-ну — 302
Присліп, с. Закарпат. обл. — 180
Причілки, с. Жаб’ївського р-ну — 244
Пріклище, с. Гніздецького р-ну — 233

Пробіжнянський р-н Терн. обл. — 238
“Просвіта” — 84, 90
Протеси, с. Журавенського р-ну — 263
Прохід, с. Ратнівського р-ну — 239
Прошівський ліс, Великоборківський
р-н — 157
Прошова, с. Великолибощького р-ну — 213,
315
Пруси, с. Яричівського р-ну — 221
Пукасівці, с. Галицького р-ну — 316
Пуків, с. Рогатинського р-ну — 169
Пустомитівський р-н Львів. обл. — 158,
163, 168-170, 209-210, 221, 230, 252-254,
274, 288
Пустошак, г. Вигідського р-ну — 174
Путятинці, с. Рогатинського р-ну — 163
Путятинці, с. Городоцького р-ну — 257
Пуцилів, с. Солотвинського р-ну — 317
Пушківці, с. Лановецького р-ну — 212
Пчани, с. Жидачівського р-ну — 169, 274
Пшанець, с. Славського р-ну — 316
Пшеничник, с. Вигідського р-ну — 284
П’ятитори, с. Здолбунівського р-ну — 291, 310
П’ятничани, с. Стрийського р-ну — 181, 192,
200, 243

Р

Радванецька Воля, прис. с. Радванці — 172
Радванці, с. Радехівського р-ну — 222, 260-
261
Раделичі, с. Меденицького р-ну — 172
Раденичі, с. Крукеницького р-ну — 262, 312
Радехівський р-н Львів. обл. — 162, 164, 169,
174-176, 193-194, 206, 211, 222, 231, 234,
236, 238, 255, 257, 259-260, 268, 271, 272,
277-278, 282-283, 287, 292, 303
Радешівка, с. Великодедеркальського
р-ну — 146
Радивилівський (Червоноармійський)
р-н Рівен. обл. — 202-203, 205
Радикали — 69
Радів, прис. Миколаївського р-ну — 246

Радівніці, с. Нижанковицького р-ну — 306
Радохинці, с. Крукеницького р-ну — 183, 231, 250
Радче, с. Лисецького р-ну — 321
Райтаревичі, с. Старосамбірського р-ну — 160, 211
Раків, с. Долинського р-ну — 159, 201
Раківень, с. Обертинського р-ну — 169, 278
Раківець, с. Вишневецького р-ну — 205
Рамзенко, Всеволод, підп. автор — 8, 14, 116, 137, 346-347
Ратиці, с. Заложцівського р-ну — 307
Ратно, м. Волин. обл. — 239
Ратнівський р-н — 239, 271
Рафалівський р-н Рівнен. обл. — 196
Рахія, с. Долинського р-ну — 184, 202, 217, 312
Рахія, с. Миколаївського р-ну — 171
Ренів, с. Заложецького р-ну — 150
Решняте, с. Перегінського р-ну — 223
Ридодуби, с. Білобожницького р-ну — 180
Риків, с. Славського р-ну — 312
Рип'янка, с. Калуського р-ну — 288, 317
Риснівський ліс, Володимир-Волин. р-н — 168
Рівненська обл. — 10, 16, 148-152, 154-155, 157, 159, 168, 174, 176-177, 179, 181-182, 185, 190-191, 193-197, 199-200, 202-208, 212, 214-217, 219-222, 224-227, 230, 238, 244-245, 251, 253, 257, 260, 264, 268-271, 275, 279-280, 283, 287-288, 291, 294, 301, 304-305, 308-311, 313, 319
Рівненський р-н — 168, 208, 244-245, 270, 309
Рівня, с. Перегінського р-ну — 182, 192, 197-198, 251, 263, 278
Рідна школа — 84, 90
Різдвяни, с. Бурштинського р-ну — 228
Ріпінці, с. Бучацького р-ну — 144
Ріпчиці, с. Меденицького р-ну — 217, 226
Річка, с. Косівського р-ну — 281
Рогатинський р-н Івано-Франк. обл. — 163, 168-170, 174, 180, 216, 229, 233, 235
Рогізно, с. Жидачівського р-ну — 162, 219
Рогізно, с. Старосамбірського р-ну — 244, 250
Рогізно, с. Яворівського р-ну — 289
Родатицький ліс, Яворівський р-н — 278
Рожанівка, с. Товстенського р-ну — 260
Рожанка, с. Славського р-ну — 143, 218
Рожанка Мала, с. Комарнівського р-ну — 261
Рожанка Нижня, с. Славського р-ну — 209, 218
Рожищанський р-н Волин. обл. — 147, 150, 152, 154
Рожнітів, м. Івано-Франк. обл. — 251
Рожнітівський р-н — 161-162, 164, 167, 177-178, 180, 191, 204, 210, 212-213, 215-218, 224, 226, 230, 233-234, 248-249, 251-252, 254-256, 258, 260, 266, 268-269, 271, 273-274, 276-278, 293, 302, 308, 311-312, 314, 318, 320, 322
Розвадів, с. Миколаївського р-ну — 279, 290
Розгірче, с. Скільського р-ну — 245, 248
Розношинці, с. Збаразького р-ну — 312
Розтінки, с. Болахівського р-ну — 179, 255, 306, 315
Рокитне, с. Брюховицького р-ну — 206
Ролів, с. Дрогобицького р-ну — 212
Ролів, с. Меденицького р-ну — 168
“Роман”, к-рвд. УПА — 208-209
Романів, кол. Торчинського р-ну — 143
Романів, с. Бібрського р-ну — 203
Романівка, прис. с. Сморгів Лопатинського р-ну — 160
Романівка, с. Великоборківського р-ну — 223
Романове Село, с. Збаразького р-ну — 290
“Ромко”, стр. — 319
Росія — 123, 369, 374-375, 379
Росохи, с. Старосамбірського р-ну — 209
Росохате, с. Устрики-Долішнянського р-ну — 249
Росоховатець, с. Підволочиського р-ну — 147, 313
“Рубань”, к-рвд. УПА — 184
Руда, прис. Жовківського р-ну — 181
Руденко, с. Лопатинського р-ну — 246

Рудківський р-н Дрогоб. обл. — 185, 196, 204-205, 264, 268, 270, 274, 276, 290, 303, 305
Рудники, с. Заболотівського р-ну — 263
Рудники, с. Миколаївського р-ну — 206
Рудники, с. Отинянського р-ну — 273
Рукомиш, с. Бучацького р-ну — 151
Рунгури, с. Печеніжинського р-ну — 269, 302
Румунія — 300, 321, 356, 358
Русів, с. Снятинського р-ну — 255
Русилів, с. Краснянського р-ну — 156, 228
Руське Ольб'є, с. Камінь-Коширського р-ну — 156
Рясна Польська, с. Брюховицького р-ну — 193
Рясна Польська, с. Івано-Франк. р-ну Львів. обл. — 272
Рясна Руська, с. Івано-Франк. р-ну Львів. обл. — 193
Рясницькі хутори, Гошанський р-н — 190

С

СБ — див. Служба Безпеки
СВУ — див. Спілка Визволення України
СРСР — 7, 11, 16, 21-26, 29-30, 34-45, 47, 49, 75, 77-78, 90, 92, 101-103, 108, 110-111, 114-115, 134, 138, 141, 190, 326-328, 330, 334-335, 353-372, 378
СУМ — див. Спілка Української Молоді
США — 36, 39-40, 353, 367, 381;
Державний департамент — 36, 350-351
Савченко З., КП ОУН — 33
Савчиці, с. Крем'янецького р-ну — 220
Саджава, с. Ланчинського р-ну — 268
Садки, с. Товстянського р-ну — 152-153
Самбірський р-н Дрог. обл. — 160, 166-167, 207, 210, 216, 238, 247, 338
“Самостійність”, орган УГВР — 50, 143
Сапогів, с. Борщівського р-ну — 145
Саранчуки, с. Бережанського р-ну — 182
Сарники, с. Бурштинського р-ну — 161
Сатанів, с. Крем'янецького р-ну — 230

Сваричів, с. Рожнітського р-ну — 162, 213, 293, 311, 317
Свершківці, с. Товстянського р-ну — 147
Свидник, с. Турківського р-ну — 312, 317
Свистільники, с. Більшівцівського р-ну — 238
Свитазів, с. Сокальського р-ну — 300
Селиська, с. Галицького р-ну — 311-312
Селиська, с. Яворівського р-ну — 266
Семенівка, с. Коломийського р-ну — 175
Семенівка, с. Пустомитівського р-ну — 274
Семигінів, с. Скільського р-ну — 259, 311
Семигінів, с. Стрийського р-ну — 268
Семиківці, с. Єзупільського р-ну — 181
Сеничів, с. Вигодського р-ну — 162, 316
Сепелівка, с. Миколинецького р-ну — 282
Середнє, с. Войнилівського р-ну — 263
Середнє, с. Підгаєцького р-ну — 286
Середня Азія — 43, 326, 358
Середпільці, с. Радехівського р-ну — 176
Серетець, с. Заложцівського р-ну — 2, 284
Серники, с. Бурштинського р-ну — 165
Сибір — 21, 93, 218, 376
Сигіт, м., Румунія — 321
Сидор Василь (“Шелест”), полк. — 136, 346
Сидора, полк., ім., Друкарня ОУН — див. Друкарня ОУН ім. полк. Сидора
Синівці, с. Лановецького р-ну — 210
Синово, с. Старовижівського р-ну — 239
Синовські хутори — 149
Синягівка, с. Збаразького р-ну — 284
Синьовиднє Вижнє, с. Скільського р-ну — 180, 183, 200, 221, 279, 281
“Сироток”, к-рвд. УПА — 219
Ситихів, с. Новояричівського р-ну — 227
Сихів, с. Стрийського р-ну — 206
Сівка Войнилівська, с. Войнилівського р-ну — 248
Сілець Беньків с. Кам'янка-Бузького р-ну — 219, 236
“Сірий”, сот. — див. Дольницький Андрій
Січ — 84
“Скакун”, підп. — 228

Скалаподільський р-н Терноп. обл. — 173, 198, 273, 280, 286, 288
Скалатський р-н Терноп. обл. — 198, 253, 306
Скваричів, с. Рожнітівського р-ну — 226, 277-278
Скварява, с. Жовківського р-ну — 269
Скварява, с. Золочівського р-ну — 199
Скварява Нова, с. Жовківського р-ну — 272
Сквирський р-н Київ. обл. — 252
Скільський (Сколівський) р-н Львів. обл. — 165-166, 168, 170-171, 180, 183, 194, 200, 210, 220-222, 225, 229-231, 233, 245-250, 259, 261, 265, 270, 279, 281, 286, 289, 304, 310, 312-313
Сколе, м. — 258
Скнилів, с. Краснянського р-ну — 234
Скоморохи, с. Великоборківського р-ну — 286
Скоморохи Нові, с. Більшівцівського р-ну — 236
Скоморохи Старі, с. Більшівцівського р-ну — 166
Скулин, с. Ковельського р-ну — 150-151, 175
“Славко”, підп. — 267
“Славко”, стр. — 291
Славне, с. Зборівського р-ну — 290
Славське, м. Дрогоб. обл. — 271
Славський р-н — 143, 156, 173, 178-179, 184, 191, 193, 208-209, 213, 218-219, 227, 273-275, 285, 289, 294, 307, 309, 311-316, 318, 320
Слав’ятин, с. Підгаєцького р-ну — 183
“Сливка”, підп. — 315
Сливки, с. Калуського р-ну — 322
Сливки, с. Перегінського р-ну — 204
Слиховичі, с. Золочівського р-ну — 222
Слобідка, с. Козлівського р-ну — 159
Слобідка, с. Тисьменицького р-ну — 279
Слобідка, с. Товстенецького р-ну — 175
Слобідка Лісна, с. Коломийського р-ну — 159
Слобідка Лісна, с. Коршівського р-ну — 288
Слобідка Мала, с. Борщівського р-ну — 151
Слобода Болеківська, с. Болеківського р-ну — 171, 215, 238, 255, 283
Слобода Долинська, с. Долинського р-ну — 217, 311
Слобода Рівнянська, с. Перегінського р-ну — 163, 168, 279, 318
Служба Безпеки (СБ) — 166-167, 183, 238, 264-265
Смільна, с. Підбузького р-ну — 222
Смільниця, с. Старосамбірського р-ну — 160
Смірнов, член облвиконкому — 172
Сміт, Волтер Бедер, посол — 326, 335
Смолянка, с. Великоборківського р-ну — 314
Сморже, с. Славського р-ну — 171, 285
Сморжів, с. Лопатинського р-ну — 160-161, 245, 250, 256
Сморжівський ліс, Клеванський р-н — 275
Смотрич, м. Кам’янець-Под. обл. — 207
Снятинський р-н Івано-Франк. обл. — 245, 255, 262, 266-267, 270, 275, 288-289, 293
Содоль Петро — 12, 19
Сокаль, м. Львів. обл. — 245
Сокальський р-н — 200, 214, 243, 245, 261, 270, 277, 279-280, 285, 287, 292, 300, 302, 310-311, 313-314
Сокольські хутори, Рожищанський р-н — 154
Сокіл Д., май., ГВШ — 33
Сокіл, с. Рожищанського р-ну — 154
Сокол, с. Луцького р-ну — 144
Сокоlecь, с. Пробіжнянського р-ну — 197
Соколи — 84
Соколів, г. Вигодського р-ну — 220
Соколів, с. Золотниківського р-ну — 169
Соколів, с. Підгаєцького р-ну — 178
Солец, с. Дрогобицького р-ну — 181
Солобовецький р-н Кам’янець-Под. обл. — 280
Солотвинський р-н Івано-Франківська обл. — 260, 301, 314, 317-319, 322
Сонячкін Петро, партієць — 294
Сопіт, с. Скільського р-ну — 200

Сорокін, партієць, — 316
Соснівка, с. Шумського р-ну — 223
Соснівські хутори, Золотниківський р-н — 150
Сосулівка, с. Чортківського р-ну — 146
Сотня УПА “Леви” — *див.* “Леви”, сотня УПА
Соціялісти — 69
“Спартак”, к-рвд. УПА — 162, 176
Спас, с. Новомилятинського р-ну — 181
Спас, с. Рожнітівського р-ну — 215, 248, 252, 256, 260, 271, 273, 320
Спасів, с. Сокальського р-ну — 245, 310
Спілка Визволення України (СВУ) — 328
Спілка Української Молоді (СУМ) — 328
Сприня, с. Самбірського пов. — 338
Ст. Кокорів, с. Крем’янецького р-ну — 273
Ст. Опака, с. Підбузького р-ну — 215. *Див.* теж Опака
Ставищани, с. Білогірського р-ну — 308
Ставки, с. Мостівського р-ну — 278
Ставчани, с. Пустомитівського р-ну — 158, 253
Ставчани, с. Славського р-ну — 156
Стадники, с. Гоцанського р-ну — 313
Сталін, Йосиф — 131, 138, 365, 376-377
“Сталь С.”, окр. — 33, 297
Станимирські ліси, Перемишлянський р-н — 153
Станин, с. Радехівського р-ну — 292
Станимир, с. Глинянського р-ну — 162-163, 208
Станиславів — *див.* Івано-Франківськ, м.
Станківці, с. Болахівського р-ну — 316
Станківці, с. Ходорівського р-ну — 292
Станькова, с. Войнилівського р-ну — 243, 253, 290
Стара Гута, с. Івано-Франк. р-ну — 284
Стара Мощаниця, с. Мізоцького р-ну — 224
Старе Село, с. Журавенського р-ну — 254, 263
Старий Почаїв, с. Почаївського р-ну — 205
Старий Скалат, с. Скалатського р-ну — 306
Старосамбірський р-н Дрог. обл. — 168, 201, 211-212, 221, 244, 250, 319-320, 322
Старовижівський р-н Волин. обл. — 149, 154, 178, 239
Старосільський ліс, Журавенський р-н — 244
Старшинська школа УПА “Олені” — *див.* “Олені”, старшинська школа УПА
“Стах”, к-рвд. УПА — 207, 210
Степанівка, с. Здолбунівського р-ну — 304
Степанський р-н Рівнен. обл. — 150, 319
“Стефко”, стр. — 279
Стецівка, с. Снятинського р-ну — 245
Стинава Вижня, с. Скільського р-ну — 270
Стинава, Н., с. Скільського р-ну — 180
Стіжок, с. Шумського р-ну — 219, 236, 246
Стільське, с. Миколаївського р-ну — 261
Стінка, ліс Івано-Франк. р-ну — 310
Стовпин, с. Олеського р-ну — 160
Стопчатів, с. Яблунівського р-ну — 179
Сторожинецький р-н Чернів. обл. — 159
Сторонна, с. Підбузького р-ну — 215, 222, 226, 246, 248
Стоянів, с. Радехівського р-ну — 231, 236, 268, 317
Страшевіч, с. Старосамбірського р-ну — 212
“Стрибки” — 143, 145, 148-149, 157-158, 161, 164, 172, 174, 178, 181-183, 191, 201, 206-207, 214, 216, 222, 227-228, 234-235, 239, 245-246, 248, 251, 256-257, 263, 270, 276-278, 280-281, 283, 285, 288, 300, 304-306, 308, 317-318, 321-322
Стриганці, с. Стрийського р-ну — 170
Стрийський р-н Дрог. обл. — 163, 166-172, 175, 177-178, 180-182, 184, 192-194, 196-197, 200, 206, 212, 214, 216, 220-221, 229-230, 232, 243, 246, 249, 252-253, 258, 261, 263-268, 270-272, 274, 277, 284, 301, 304-305, 309, 319
Стрипські ліси, Турківський р-н — 155
Стрілки, м. Дрог. обл. — 318
Стрілки, с. Збаразького р-ну — 253
Стрілків, с. Стрийського р-ну — 171, 194, 264, 284
Стрілківський р-н Дрог. обл. — 156, 173, 175, 179, 184, 194, 208, 212, 285, 317, 320

Стрільківці, с. Борцівського р-ну — 269, 291
Стрільбичі, с. Старосамбірського р-ну — 245
Стрільче, с. Городенського р-ну — 183
Стронятин, с. Новояричівського р-ну — 172, 199
Струсів, с. Зборівського р-ну — 289
Струтин, с. Золочівського р-ну — 220, 244, 245, 320
Струтин, с. Рожнітівського р-ну — 249
Струтин Вишній, с. Рожнітівського р-ну — 180, 248, 255, 273, 322
Струтин Нижній, с. Рожнітівського р-ну — 167, 255, 258
Стублі, с. Здолбунівського р-ну — 257
Ступки, с. Великоборківського р-ну — 199
Ступниця, с. Дублянського р-ну — 214, 250
Судковичі, с. Круkenицького р-ну — 302
Судововишнянський р-н Дрог. обл. — 173, 235, 279, 288, 304, 310, 312
Судче, с. Зарічяньського р-ну — 251
Сукіль, с. Болехівського р-ну — 292
Сукіль, с. Скільського р-ну — 231, 310
Сулятичі, с. Журавнянського р-ну — 216
Сураж, с. Шумського р-ну — 182, 223
Сусідовичі, с. Самбірського р-ну — 207
Сухівці, с. Новоселицького р-ну — 253
Суховоля, с. Брідського р-ну — 165, 237
Суховоля, с. Городоцького р-ну — 276
Суходіл, с. Бібрського р-ну — 194
Суходіл, с. Рожнітівського р-ну — 248, 320
Суходіл, с. Щирецького р-ну — 230
Суходоли, с. Заболотцівського р-ну — 264
Сушниця Велика, с. Хирівського р-ну — 152, 210
Сушно, с. Радехівського р-ну — 238
Східня Німеччина — 358
Сян, р. — 123

Т

Танява, с. Болехівського р-ну — 304
Тарасівка, с. Товмацького р-ну — 310

“Тараско”, ст. бул., к-р вд. УПА — 147-148, 151, 160, 173, 179, 208
Тарнавка, с. Журавенського р-ну — 218
Тартаків, с. Сокальського р-ну — 245, 277, 292, 313
Татари — 122
Татари, с. Меденицького р-ну — 159
Татаринів, с. Комарнянського р-ну — 202
Татаринці, с. Великодедеркальського р-ну — 202
“Твердий”, підп. — 267
Тейсарів, с. Жидачівського р-ну — 162, 215-216, 319
Теклівка, с. Володимирського р-ну — 148, 152
Теляче, с. Підгаєцького р-ну — 157, 251
Теофіпольський р-н Кам'янець-Под. обл. — 264
Теремне, с. Острозького р-ну — 308
Терентів, с. Гошанського р-ну — 259
Тересівка, с. Вигодського р-ну — 162
Тернів, с. Жовківського р-ну — 269
Тернопільська обл. — 10, 16, 143-161, 163-171, 173, 175-176, 178, 180-185, 191-207, 210-215, 217, 219-224, 226-238, 245-285, 286-292, 300-304, 306-316
Тершів, с. Старосамбірського р-ну — 244
Теслугов, с. Козинського р-ну — 203
Тетевчиці, с. Радехівського р-ну — 162
“Тирса”, сан. УЧХ — 238
Тиса, р. — 86, 91
Тисів, с. Болехівського р-ну — 166, 191, 203, 270, 285, 302
Тисовець, с. Славського р-ну — 213
Тисьменицький р-н Івано-Франк. обл. — 270, 272, 279
Тиха, с. Стрільківського р-ну — 208
Тихий, підп. — 289
Тишківичі, с. Меденицького р-ну — 212
Тишківичі, с. Нижанковицького р-ну — 230, 264, 312
Тоболи, с. Камінь-Коширського р-ну — 239

Тоболівський ліс Радехівського р-ну — 174, 257
Товмачків р-н Івано-Франк. обл. — 172, 259, 275, 307, 310
Товмачик, с. Коршівського р-ну — 174
Товстенський р-н Терн. обл. — 144, 146-149, 151-153, 159, 192, 201, 255, 260, 291
Тойкут, с. Ковельського р-ну — 149
Томашів, с. Войнилівського р-ну — 258
Томашівці, с. Войнилівського р-ну — 236
Топільниця, с. Стрільківського р-ну — 320
Топільсько, с. Перегінського р-ну — 180, 246
Топорів, с. Буського р-ну — 231, 233
Топорів, с. Лопатинського р-ну — 204
Торговища, с. Городенківського р-ну — 246, 287
Торки, с. Радехівського р-ну — 259, 283
Торчинський р-н Волин. обл. — 143
Травотолоки, с. Зборівського р-ну — 303
Трибухівці, с. Бучацького р-ну — 144
Трипутні, с. Дубровицького р-ну — 197
Трійця, с. Лопатинського р-ну — 232, 262
Тростянець, с. Бережанського р-ну — 293
Тростянець, с. Вербського р-ну Рів. обл. — 194, 196
Тростянець, с. Глинянського р-ну — 214
Тростянець, с. Долинського р-ну — 263, 275, 278, 280
Тростянець, с. Золочівського р-ну — 165
Тростянець, с. Миколаївського р-ну — 280
Тростянець, В., с. Заложцівського р-ну — 280
Тростянецький ліс, Заложцівський р-н — 306
Тростянка, с. Коломийського р-ну — 262
Тростянци, с. Коропецького р-ну — 145
Трофанівка, с. Гвоздецького р-ну — 253, 290
Трубики, с. Іваничівського р-ну — 159
Труман Гаррі — 349
Трускавець, м. Дрогобицького р-ну — 247

Труханів, с. Скільського р-ну — 165, 261, 286
Тужилів, с. Калуського р-ну — 181, 205, 275, 278, 317
Тулуків, с. Заболотівського р-ну — 257
Туради, с. Жидачівського р-ну — 178, 252, 273
Тур'є, с. Нижньоустрицького р-ну — 250, 285
Турильче, с. Скала-Подільського р-ну — 286
Турівка, с. Підволочиського р-ну — 310
Турійський р-н Волин. обл. — 144, 155
Турка, м. Дрогобицької обл. — 318
Турка, с. Коломийського р-ну — 155
Турківський р-н Дрог. обл. — 147, 155, 255, 256, 278, 312, 317, 319-321
Турова, ліс Перегінського р-ну — 251
Тур'я Велика, с. Долинського р-ну — 182, 244, 247, 308
Тур'я Дол., с. Стрільківського р-ну — 320
Тучапи, с. Городоцького р-ну — 224, 305
Тучапи, с. Заболотівського р-ну — 203
Тучапи, с. Снятинського р-ну — 289
Тучинський р-н Рівен. обл. — 265, 291
Тяпче, с. Болевівського р-ну — 173

у
УВО — *див.* Українська Військова Організація
УГВР — *див.* Українська Головна Визвольна Рада
УНДО — 69
УНЦ — *див.* Український Національний Центр
УПА — *див.* Українська Повстанська Армія
УПА-Захід — 33
УЦК — *див.* Український Центральний Комітет
УЧХ — *див.* Український Червоний Хрест
Увин, с. Лопатинського р-ну — 164, 203
Угерці, с. Городоцького р-ну — 271
Угольна, с. Стрийського р-ну — 163, 210, 252, 304
Угорники, с. Степанського р-ну — 319

Угорськ, с. Шумського р-ну — 217, 238
Угорщина — 358
Угринів Горішній, с. Івано-Франк. р-ну — 315
Угринів Середній, с. Перегінського р-ну — 285, 308
Угринівці, с. Заліщицького р-ну — 149
Уенерівці — 69
Узінь, с. Івано-Франк. р-ну — 322
Уздці, с. Мізоцького р-ну — 301, 310
Українська Автокефальна Православна Церква — 24
Українська Військова Організація (УВО) — 50, 85, 328
Українська Головна Визвольна Рада (УГВР) — 5, 7-10, 13-14, 17-18, 28, 32, 34, 36, 41, 47, 50, 53-56, 58-60, 66-67, 69-74, 190, 242, 285, 297-298, 300, 328, 330-332, 352-353, 355, 374, 378, 382-384;
Бюро Інформації — 7, 10-11, 13, 17, 46, 50, 53, 141, 143, 186-187, 189, 190, 240-241, 243, 293, 295, 297, 300, 337, 348-349, 380;
Великий Збір, Перший — 51, 338-339, 340;
Генеральні секретарі — 51, 57, 339, 350;
Закордонне Представництво — 3, 12, 17-18, 36, 54, 66-67, 350;
Закордонне Представництво, Архів — 11-12, 18, 33, 46, 53-54, 57, 72, 98, 113, 185, 239, 294, 331, 379
Українська Греко-Католицька Церква — 24, 32
Українська Народня Республіка — 328
Українська Повстанська Армія (УПА) — 7, 10-11, 14, 16-18, 28, 31-36, 40, 51-52, 57-58, 61-70, 74-76, 92, 99, 101, 107-109, 114, 116, 122, 141-143, 147-148, 151-152, 154-155, 160-162, 165-168, 172-174, 179, 180, 184, 186-187, 189, 194, 201, 207-208, 211, 219, 235, 240-244, 247, 285, 295, 297-300, 317-325, 329, 331-333, 335, 378, 380, 382;

Боїз МВД — 151-152, 160, 166-168, 173, 179-180, 207-208, 211, 318, 320;
Воєнні округи — 116, 139;
Головне Командування — 11-12, 18-19, 33, 50, 53-55, 57, 74, 337, 342, 352;
Хрести заслуги — 297-298, 348, кольорова вкладка
Українська Центральна Рада — 369
Український Конгресовий Комітет — 353
Український Координаційний Комітет — 60
Український легіон — 51
Український Національний Центр (УНЦ) — 328
Український Центральний Комітет (УЦК) — 63, 65, 67
Український Червоний Хрест (УЧХ) — 33-34, 238
Уличне, с. Дрогобицького р-ну — 228, 250, 252
“Уляна”, зв. 21 — 297
Уляницький ліс, Торчинський р-н — 143
Улянівці, с. Острозького р-ну — 179
Ульбарів, с. Здолбунівського р-ну — 287
Унятичі, с. Дублянського р-ну — 163
Урич, с. Скільського р-ну — 184, 248-249
Урів, р. — 277
Урмань, с. Бережанського р-ну — 246
Устечко, с. Товстенецького р-ну — 151, 153, 192, 255
Усте, с. Миколаївського р-ну — 165
Устини, хут. с. Крижі Крем'янецького р-ну — 203
Утопи, с. Яблунівського р-ну — 307
Уторожський ліс, Коломийський р-н — 168

Ф

ФЗН (фабрично-заводське навчання) — 106-109, 172
Фалиш, с. Стрийського р-ну — 182, 277
Фащівка, с. Підволочиського р-ну — 232

Феліценталя, с. Славського р-ну — 273-275
Фесенко І., лікар УПА — 33
Фійна, с. Жовківського р-ну — 217
Фінляндія — 43
Фірлейка, с. Краснянського р-ну — 156, 166, 226
Флеберг, кол. Коломийського р-ну — 176
Франко Іван — 96-97

Х

Ханів, с. Стрілківського р-ну — 209
Харків, м. — 91
Хатки, с. Золотниківського р-ну — 155, 196
Хатки Луганські, с. Микулинецького р-ну — 152
Хашів, с. Турківського р-ну — 256, 278
Хашівка, хут. с. Токів Новосільського р-ну — 307
Хашовання, с. Славського р-ну — 307, 320
Хишевичі, с. Рудківського р-ну — 303
Хильчиці, с. Золочівського р-ну — 260
Хирівський р-н Дрогоб. обл. — 152, 160, 210
Хитрейки, с. Жовківського р-ну — 214
“Хитрий”, підп. — 221
Хідновичі, с. Нижанковичського р-ну — 264
“Хмара”, сот., к-р в д. УПА — 321
Хмелева, с. Товстянського р-ну — 152
“Хмель”, підп. — 158
“Хмель В.”, сот., штаб УПА-Захід — 33
Хмельницький Богдан — 121-123, 138
Хмельницький Богдан, ім., Відділ УПА — див. Відділ УПА ім. Богдана Хмельницького
Хмільно, с. Лопатинського р-ну — 246
Ходаки, с. Шумського р-ну — 154
Ходачків, с. Великоборківського р-ну — 202
Ходачків, с. Козлівського р-ну — 154, 203
Ходачків Малий, с. Великоборківського р-ну — 311
Ходовичі, с. Стрийського р-ну — 230
Ходорів, м. Дрогобицької обл. — 239
Ходорівський р-н — 292, 306

Холоїв, м. Радехівського р-ну — 193
Холопичі, с. Затурківського р-ну — 150
Хомина Лопушанка, с. Стрілківського р-ну — 317
Хоростків, с. Копичинського р-ну — 214
Хотишево, с. Ратківського р-ну — 230
Хохонів, с. Більшівцівського р-ну — 224
Хоцінь, с. Олександрійського р-ну — 269
“Хрін”, сот., к-р ТВ 24 — 154-155
Худівці, с. Борщівського р-ну — 167

Ц

ЦУПКОМ — див. Центральний Український Повстанський Комітет
Цапівці, с. Товстянського р-ну — 144, 152, 201
Цвітова, с. Войнилівського р-ну — 271
Цвітова, с. Жидачівського р-ну — 271
Ценів, с. Козівського р-ну — 148, 201
Центральні землі України — 73
Центральний Український Повстанський Комітет, (ЦУПКОМ) — 328
Церковна, с. Болевського р-ну — 207, 245, 275, 283
Цецори, с. Зборівського р-ну — 143
Цінева, с. Рожнітівського р-ну — 204, 218, 251, 308
Цурків, с. Мізоцького р-ну — 258, 304
Цунів, с. Івано-Франк. р-ну Львів. обл. — 197, 235
Цуцилівці, с. Жидачівського р-ну — 259

Ч

Чайковичі, с. Рудківського р-ну — 264, 268
Чагрів, с. Бурштинського р-ну — 158
Чемерин, с. Олицького р-ну — 192
Червона армія — 375
“Червоний прапор”, газета — 15
“Червоний шлях”, газета — 9
Червоноармійськ, м. — див. Радивилів
Черемош, р. — 247
Черешнівка, с. Лубенського р-ну — 268
Чернелицький р-н Івано-Франк. обл. — 215

Чернилів Руський, с. Великоборківського р-ну—256, 272, 280
Чернилява, с. Яворівського р-ну—233
Чернихів, с. Рудківського р-ну—274
Чернихівці, с. Збаразького р-ну—225, 292
Черниця, с. Миколаївського р-ну—272
Черниця, с. Підкамінського р-ну—232
Чернівецька обл. — 159, 161, 164-165, 167, 233, 244, 249, 253, 255, 266, 276
Чернігів, м. — 86
Чернігівська обл. — 10, 16, 207, 251
Чернів, с. Лисецького р-ну—320
Черче, с. Рогатинського р-ну—170
Черчик, с. Яворівського р-ну—306
Черчіль Вінстон—365
Чесники, с. Рогатинського р-ну—174
Чехи—138
Чехо-Словаччина—138, 356
Чечва, р., Рожнітівський р-н—162
Чижки, с. Старосамбірського р-ну—201, 216, 221
Чистотади, с. Заложцівського р-ну—257, 304
Чолгани, с. Болахівського р-ну—161, 176, 179-180, 203, 210, 260, 307, 310-311
Чорна, с. Нижньо-Устрицького р-ну—151
Чорне, с. Ратнівського р-ну—239
Чорний ліс, Івано-Франк. обл.—258, 266, 272, 307, 321
Чорний ліс, Перемишлянський р-н—158, 161
Чорний ліс, Підкамінський р-н—272
Чорний Острів, с. Новострілищанського р-ну—291
Чорний Потік, с. Печеніжинського р-ну—226, 266
Чорний Потік, с. Яремчанського р-ну—312
Чорні Ослави, с. Яремчанського р-ну—245, 322
Чорнокінці, с. Тисьменицького р-ну—272
Чорнокінці, с. Яворівського р-ну—168
“Чорняк”, чот.—317
Чортківський р-н Терноп. обл.—145-146
Чортория, с. Микулинецького р-ну—301

Чупринка Тарас—див. Шухевич Роман

Ш

Шайноги, с. Радехівського р-ну—277
Шандрів Звір, ліс Вигодського р-ну—258
Шандрова полонина, Вигодський р-н—160
Шарпанці, с. Сокальського р-ну—245, 311
Шацький р-н Волин. обл.—271
Шашкевич Маркіян, о.—85
Шевченко Тарас—121, 125
“Шелест”, полк. див. Сидор Василь
Шепарівці, с. Коломийського р-ну—183
Шептичі, с. Рудківського р-ну—185
Шершенівці, с. Боршівського р-ну—182, 215, 283
Шестаків, с. Рівненського р-ну—208
Шибалини, с. Бережанського р-ну—145, 158, 247
Шибалинська А., кер. УЧ—33
Шили, с. Лановецького р-ну—223
Шильпаки, с. Новоселицького р-ну—253
Шишківці, с. Боршівського р-ну—148
Шишківці, с. Вишнівського р-ну—148
Шишківці, с. Кіцманського р-ну—165
“Шлях перемоги”, журнал ВО УПА “Говерля”—139
Шляхтинець, с. Великоборківського р-ну—201
Шляхтинецькі Гаї, хут. Великоборківського р-ну—143
Шпак Степан—12, 19
Штендера Євген—12, 19
“Шувар”, стр.—204
Шумляни, с. Бережанського р-ну—147, 191
Шумляни, с. Підгаєцького р-ну—151
Шумський р-н Терн. обл.—146, 152, 154, 182, 185, 199, 215, 217, 219-224, 236, 238, 246
Шум’яче, с. Турківського р-ну—147
Шухевич Роман (“Лозовський”, “Тур”, Чупринка Тарас), ген.—5, 7-8, 11, 13-14, 18, 32, 34, 50-54, 58, 331-332, 337

Шухевич Роман, ген., ім., Друкарня УПА —
див. Друкарня УПА ім. ген. Романа
Шухевича

Щ

Щельпаки, с. Новосільського р-ну — 238
Щирецький р-н Львів, обл. — 207, 221, 223-
224, 229-230, 248, 255, 257, 260, 274, 277
“Щука”, стр. — 285
Щупака, с. Борщівського р-ну — 163
Щуровичі, с. Лопатинського р-ну — 171, 175,
230, 272

Ю

“Юнак”. підп. журнал — 55
“Юр”, підп. — 198
“Юрїїв” — *див.* Дяків Осип
“Юрко”, Г2 вд. 14 — 298
“Юрко”, ОП 21/1 — 297
Юсиптичі, с. Стрийського р-ну — 309

Я

Яблінка, ліс Стрілківського р-ну —
208-209
Яблунів, с. Більшівцівського р-ну — 235, 247,
262
Яблунівський р-н Івано-Франк. обл. — 179,
252, 281, 292, 307
Явір, с. Боринського р-ну — 147
Явірник, прис. Жаб'ївського р-ну — 266
Яворів, с. Долинського р-ну — 277
Яворівка, с. Калуського р-ну — 306
Яворівський р-н Львів. обл. — 163, 168, 171,
175, 177, 233, 235, 261, 263-264, 266, 278,
282, 284, 288-289, 303, 306
“Явтух”, підп. — 206
Явче, с. Букачівського р-ну — 227
Ягідне, с. Оваднівського р-ну — 178
Яжів Старий, с. Немирівського р-ну — 304
Якимчиці, с. Комарнянського р-ну — 274
Яківці, с. Журавенського р-ну — 194
Якубів, с. Долинського р-ну — 263

Якубівка, прис. Товстенського р-ну — 151
Якубівка, с. Обертинського р-ну — 162
Ялинкувате, с. Славського р-ну — 213, 311
Ялове, с. Устрики-Долішнянського р-ну —
148, 171
Ямельниця, с. Скільського р-ну — 200, 248
Янківці, с. Лановецького р-ну — 212
Яремчанський р-н Івано-Франк. обл. —
227, 245, 261, 263, 276, 280, 282, 322
Яричівський р-н Львів. обл. — 185, 221
“Ярослав”, підп. — 262
“Ярослав”, стр. — 197
Ярушні, с. Стрийського р-ну — 196-197
Ярчівці, с. Зборівського р-ну — 285
Ясениця, с. Дрогобицького р-ну — 243
Ясениця, с. Кам'янка-Бузького р-ну —
203, 213, 233
Ясениця Сільна, с. Дрогобицького
р-ну — 194
Ясенів, с. Рожнітівського р-ну — 268
Ясенівці, с. Золочівського р-ну — 225
Ясеновець, с. Рожнітівського р-ну — 249,
302
Ясень, с. Перегінського р-ну — 160, 173,
205, 251, 306, 315, 320
Ясінка, с. Турківського р-ну — 320
“Яспар”, сот. — 341
Яструбичі, с. Радехівського р-ну — 164,
222, 303
Яцківці, с. Зборівського р-ну — 314

З М І С Т

	стор.
Третя книга про Українську Головну Визвольну Раду	7
The Third Book of Litopys UPA Relating to the Ukrainian Supreme Liberation Council... ..	13

ПІДПІЛЬНІ ДОКУМЕНТИ

Звернення Воюючої України до всієї української еміграції	20
An Appeal from Warring Ukraine to All Ukrainian Living Abroad	34
П. Полтава: Кілька завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі “Голосу Америки”	36
P. Poltava: Some Suggestions Regarding “Voice of America” Radio Broadcast	47
Повідомлення про смерть ген. Романа Шухевича	50
Від Бюра Інформації Української Головної Визвольної Ради	53
Голові Президії Закордонного Представництва УГВР	54
Повідомлення про смерть сот. Осипа Дякова — “О. Горнового”	55
Повідомлення про смерть майора П. Полтави	57
Announcements of the Supreme Ukrainian Liberation Council	58

СТАТТІ Й МАТЕРІЯЛИ

Про Українську Головну Визвольну Раду (УГВР)	60
About the Supreme Ukrainian Liberation Council	73
П. Полтава: Безпосередньо за що ми ведемо наш бій	75
P. Poltava: The Direct Aims of Our Struggle	99
П. Полтава: Про наш плян боротьби за визволення України в теперішній обстановці	101
P. Poltava: Our Plan of Battle for the Liberation of Ukraine	114
Всеволод Рамзенко: Чому ми за Українську Самостійну Соборну Державу	116
V. Ramzenko: Why We Stand for an Independent United Ukrainian State	137

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

(УГВР), р 2, вип. 4, березень 1949

Зі збройних дій УПА та збройного підпілля на українських землях	141
Information Bureau of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR), vol. 2, no. 4, March 1949	186

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

(УГВР), р. 2, вид. 5, листопад 1949

Зі збройних дій УПА і збройного підпілля на українських землях	189
Information Bureau of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR), vol. 2, no. 5, November 1949	240

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

(УГВР), р. 3, вип. 6, лютий 1950

Зі збройних дій УПА і збройного підпілля на українських землях	241
Information Bureau of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR), vol. 3, no. 6, February 1950	295

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

(УГВР), р. 3, вип. 7, березень 1950

Постанови Української Головної Визвольної Ради	297
Зі збройних дій УПА і збройного підпілля на українських землях	298
П. Полтава: Політика московсько-більшовицького уряду не має нічого спільного із волею українського народу	323
Цілі і завдання УГВР	330
Information Bureau of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR), vol. 3, no. 7, March 1950	332

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

(УГВР), р. 4, вип. 9, травень 1951

Від Бюро Інформації УГВР (19 травня 1951)	353
П. Полтава: Підготовка третьої світової війни та завдання українського народу	354
Українці — бійці й командири т. зв. радянської армії	376
Information Bureau of the Supreme Ukrainian Liberation Council (UHVR), vol. 4, no. 9, May 1951	380
Список скорочень	385
Показчик	387
Список ілюстрацій	421

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

Президент Української Головної Визвольної Ради Кирило Осмак	336
Голова Генерального секретаріату УГВР і Головний командир УПА ген. Роман Шухевич	337
Учасники Першого Великого Збору УГВР в часі перерви	338
Публіцист Осип Дяків (Осип Горновий), заступник голови Генерального секретаріату УГВР	339
Два рої зі сотні УПА “Левів” з охорони і Великого Збору УГВР	340
Віце-президент УГВР о. д-р Іван Гриньох у дорозі до старшинської школи УПА	341
Фрагмент з присяги старшинської школи УПА; віце-президент УГВР о. І. Гриньох, полк. Олекса Гасин і пор. Федір Польовий гратують курсантам	342
Фрагмент з присяги старшинської школи УПА; священик править Службу Божу	343
Мистецьке оформлення брошури П. Полтави “Про наш плян боротьби”	344
Титульна сторінка брошури П. Полтави “Безпосередньо за що ми ведемо наш бій”	345
Титульна сторінка брошури Всеволода Рамзенка “Чому ми за Українську Самостійну Соборну Державу”	346
Мистецьке оформлення обкладинки цієї самої брошури Всеволода Рамзенка	347
Заголовна сторінка 7 вип. “Бюра інформації Української Головної Визвольної Ради”	348
Заголовна сторінка 9 вип. “Бюра інформації Української Головної Визвольної Ради”	349
Дві власноручні записки П. Полтави до Генерального секретаря закордонних справ УГВР	350
Початок і кінець листа П. Полтави “Кілька завваг щодо того, якими повинні бути радіопередачі “Голосу Америки” з автографами автора	351
Копія листа Головного командування УПА з власноручними підписами полк. В. Коваля і май. П. Полтави	352

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Літопис УПА – це серійне книжкове видання Його завдання – опублікувати, з дотриманням джерельної точності, документи й матеріали до історії УПА, а також стимулювати й видавати праці про діяльність УПА та історію України того періоду взагалі. Кожний том або група томів Літопису присвячені окремим темам і мають назву. Частина томів охоплює історію УПА за певний період на більших територіях, як, наприклад, на Волині, в Галичині, на українських землях під Польщею тощо. Кожна з цих територій може мати два-три, а то й більше томів. Додаткова серія книжок буде присвячена загальним темам, або збірникам спогадів, праць, або може бути книжкою одного автора на якусь тему. Збірники появляються не періодично, а в залежності від підготовки й опрацювання наступного тому. Нумерація книжок Літопису може йти інакше, ніж за оголошеним територіальним планом чи хронологією подій. Документи передруковуються з дотриманням джерельної точності, зі збереженням загальної форми оригіналу. Конечні виправлення чи відтворення пошкоджених місць відзначаються квадратними дужками або – де потрібно – пояснені в примітках. Так само відзначаються додані редакцією слова, пояснення чи заголовки в тексті. Інші підпільні матеріали – мемуари, меморандуми, публіцистика тощо – передруковуються без пропусків, проте мовні й правописні виправлення детально не відзначаються, хіба в особливих випадках. Як правило, передруки беруться з оригіналів, але при відсутності оригіналу до уваги береться найвірогідніша копія чи передрук. В усіх випадках точно подається джерело, а у випадку передрукованих архівних матеріалів – теж місце збереження даного матеріалу. Кожний том має довідник осіб та місцевостей і словник неясних слів, скорочень та маловживаних чи незрозумілих слів.

LITOPYS UPA – CHRONICLE OF THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY

Litopys UPA is the series of books, produced with the aim of publishing source documents and materials relating to the history of the UPA, as well as stimulating and publishing works about the activities of the UPA and, in a more general way, the history of Ukraine of that period. Each volume or group of volumes of Litopys UPA is devoted to a specific theme and has a separate title. Some of the volumes deal with the history of the UPA in a given period of time or in a given region – for example, in Volyn', in Halychyna, in the regions of Ukraine held by Poland and so on. Two, three, or even more volumes may be devoted to general themes, to collections of memories, or to single books by individual authors dealing with particular questions. The appearance of Litopys UPA is not periodic, and depends on the pace at which successive volumes are compiled and prepared for print. The volumes may appear in an order other than indicated above, based on a territorial and chronological principle. In reprinting documents, we adhere strictly to their sources and preserve the general form, language and orthography of the originals. Places in the text where corrections have had to be made, or where the original documents have been damaged or had to be reconstituted, are designated with square brackets, or, if necessary, provided with explanatory footnotes. Words, explanations, or titles inside the texts that have been added by the editors are indicated in a similar manner. Other underground materials – memories, memoranda, works of publicists and the like – are also reprinted without omissions, but only in exceptional cases are linguistic and orthographic corrections indicated. Reprints are based on original texts. In cases where the original text is not available, the reprint is based on the most reliable copy of reprint. The sources of all materials used are clearly indicated and in the case of reprinted archival material, their present locations are also given. Each volume is provided with an index of names of persons and places and a glossary listing names that may not be clear, abbreviations and rarely-used or incomprehensible words.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Серійне книжкове видання документів,
матеріалів і наукових праць до історії
Української Повстанської Армії

Досі появилися такі томи Літопису УПА основної серії:

Том 1. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга перша: Початки УПА; документи і матеріали. Книга містить політичні й організаційні документи та матеріали до історії УПА на Волині та Поліссі. Трете, виправлене видання, 1989 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 2. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга друга. Книга містить підпільні документи і матеріали про бойові дії УПА на Волині й Поліссі. Друге, виправлене видання, 1985 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 3-4. Чорний ліс: видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА, 1947 – 1950 роки. Книга перша і друга. Книги містять меморіяли, біографічні нариси й документи про дії відділів УПА Станиславівського ТВ УПА. Частина матеріалів – оповідання, новели й вірші.

Том 3, книга перша: 1947 – 1948. Друге, виправлене видання, 1987 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 4, книга друга: 1948 – 1950 (продовження). Друге, виправлене видання, 1989 р., 288 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 5. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга третя: спомини учасників. Книга містить спогади, рецензії і додаткові підпільні матеріали про дії УПА. Між мемуарами – повідомлення про договір про ненапад між ГК УПА й угорською армією. 1983 р., 312 стор., мапи, ілюстрації.

Том 6. УПА в світлі німецьких документів, 1942-1945; книга перша: 1942 – липень 1944. Книга містить аналізи, меморандуми, повідомлення, звіти, а також переклади українських документів для центральних політичних, військових і поліційних установ. 1983 р., 256 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 7. УПА в світлі німецьких документів; 1942-1945; книга друга: Серпень 1944-1945 (продовження шостого тому). 1983 р., 272 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 8. Українська Головна Визвольна Рада; документи, офіційні публікації, матеріали; книга перша: 1944-1945. Книга містить основні документи Першого Великого Збору УГВР, передрук органу Президії УГВР *Вісник* (ч. 4 (7), серпень 1945) і статті та матеріали з 1944-45 рр., які стосуються цілоти визвольного руху. 1980р., 320 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 9. Українська Головна Визвольна Рада; книга друга: 1946-1948. Книга містить видання УГВР *Самостійність* і *Бюро інформацій УГВР* та інші матеріали. 1982 р., 520 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи, схеми.

Том 10. Українська Головна Визвольна Рада; книга третя: 1949-1952. Збірник містить документи, офіційні повідомлення, публікації й матеріали УГВР в Україні, між ними *Бюро інформацій УГВР*, вип. 4-6 і 9. 1984 р., 424 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 11. Тернопільщина: список вояків героїв української революції в боротьбі з московсько-більшовицьким окупантом за час від 13 березня 1944 до 31 грудня 1948 року. Це підпільне видання містить біографії 725 осіб, які загинули на території Тернопільської округи. Крім того, подає нові дані про смерть близько 100 невідомих повстанців, які загинули на території округи. 1985 р., XXXII – 248 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 12. Третя подільська воєнна округа У ПА («Лисоня»): містить видані командою воєнної округи короткі описи боїв відділів УПА – «Лисоня» від листопада 1943 до серпня 1945 року, збірник підпільних пісень *Повстанський стяг* – виданий з приводу п'ятиріччя УПА, в 1947 році, – та інші документи й матеріали групи УПА «Лисоня». 1989 р., 352 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 13. Перемищина – Перемиський курінь; книга перша: Денник відділу «Бурлаки» (Володимира Щигельського) – містить денник цього відділу («Ударники»-4, 94а) за час від жовтня 1946 до 24 жовтня 1947 року, ведений бунчужним «Буркуном», з епілогом Богдана Гука («Скали»). Книга має також різні документи сотні – списки вояків, господарські документи тощо. 1986 р., 370 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 14. Перемищина – Перемиський курінь; книга друга: Денники й документи – містить денники сотенного «Крилача» (Ярослава Коцьолка) з 1944 і 1947 років, продовжувані по його смерті сотенним «Бурлакою» (Володимиром Щигельським), денник сотні «Крилача» (ведений бунчужним «Орестом») і документи обох сотень. 1987 р., 262 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 15. Костянтин Гіммельрайх: Спогади командира відділу особливого призначення «УПА-Схід»; спогади. Автор – киянин – оповідає про свої переживання від вибуху війни 1941 року до «звільнення» з УПА і рейду на Захід в 1945 році: мобілізація до ЧА, німецький полон, окупований Київ, участь у підпіллі ОУНм, к-р вд. УПА (ОУНм) в Карпатах, старшинська школа УПА, мандри по Поділлі й к-р вд. особливого призначення «УПА-Схід». 1987 р., 266 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 16. Підпільні журнали закерзонської України, 1945-1947. Збірник містить передруки таких підпільних журналів: *Тижневі вісті, Лісовик, Інформативні вісті, Інформатор і Перемога*. Всі числа цих журналів супроводяться англомовним резюме. Збірник має статтю про історію підпільної видавничої діяльності на Закарпатті та Акт оскарження О. Лебедович. 1987 р., 608 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 17. Англомовні видання українського підпілля, 1946-1947. Збірник містить передруки підпільних видань: *Нові Лідіце, Виселення єпископа Коциловського, Вибори в СРСР, Нова голодова катастрофа в Україні, Фашистське страшило, До братніх чеського і словацького народів*. 1988 р., 192 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 18. Карпатська група УПА «Говерля»; книга перша: Документи, звіти та офіційні публікації. Містить передрук підпільного видання командування групи *Шлях перемоги*, звіти команд тактичних відтинків УПА й звіти командирів відділів та підвідділів УПА, 24 ТВ УПА «Маківка». 1990 рік, 328 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 19. Карпатська група УПА «Говерля»; книга друга: Спомини, статті та видання історично-мемуарного характеру. Включає збірку нарисів і споминів, друкованих у підпіллі. Майже всі спомини написані старшинами і вояками УПА ще на Україні або відразу після переходу на еміграцію. 1992, 357 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 20. Показчик до «Літопису УПА»; книга перша: 1-19 томи. Книга містить показчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про перших 19 томів «Літопису УПА». 1994, 528 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 21. УПА в світлі німецьких документів, 1941-1943; Книга третя: Червень 1941 – травень 1943. Книга містить звіти, меморандуми, а також переклади українських документів для центральних політичних і поліційних установ. 1991, 271 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 22. УПА в світлі польських документів; книга перша: Військовий Суд Оперативної Групи «Вісла». Містить вироки, звіти та кореспонденцію Військового суду Оперативної групи «Вісла» за період від травня до вересня 1947 р. 1992, 627 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 23. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Більша частина книги – це спомини санітарів, медиків, лікарів й інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). В книзі теж поміщені підпільні документи й біографії працівників УЧХ. 1992, 480 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 24. Ідея і чин: орган Проводу ОУН, 1942-1946. У цій книзі передруковано головний політично-інформативний журнал Проводу ОУН на Українських Землях, що видавався в роках 1942-1946. Журнал містив важливі інформації про боротьбу УПА, німецьку та російську окупаційну політику, розвиток української політичної думки. 1995, 592 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 25. Пісні УПА. Збірка пісень, тематично пов'язаних з боротьбою УПА. Збірник включає не тільки властиві пісні вояків УПА, але й укладені пізніше в тюрмах і концтаборах, чи уложені народом. Збірник містить тексти пісень, їх варіанти, мелодію і варіанти, а також дані про саму пісню, її авторів й оспівуваних у піснях героїв чи події. Збірник містить понад 600 пісень чи їх варіантів. 1997, ХХІУ+556 стор., тверда обкладинка, ноти.

Том 26. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга четверта: Документи і спогади. Збірник містить протокол ВЗ УГВР, доповідь на цьому зборі й інші документи: вибір з листування президента УГВР Кирила Осьмака, переговори з польським підпіллям, Угорщиною й Румунією, слідчу справу Миколи та Петра Дужих й інші документи. У книзі також спогади членів УГВР й інших осіб про утворення та діяльність УГВР 2001, 658 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 27. Роман Петренко: За Україну, за її волю; спогади. Автор – волиняк – оповідає про свою діяльність від вибуху війни у 1939 до відходу на Захід у 1945. Спочатку автор був діячем ОУН Сарненської округи (від січня 1942 в підпіллі), згодом – шефом господарського відділу ШВО УПА «Заграва», від літа 1943 – ГВШ (потім КВШ УПА-Північ, командир Дм. Клячківський) і від літа 1944 – старшиною для особливих доручень при ГСЗС УГВР під керівництвом М. Лебеда. 1997, 279 стор., тверда обкладинка, ілюстрації, мапи.

Том 28. Марія Савчин: Тисяча доріг; спомини. Автор оповідає про свої переживання від вибуху війни (від 1944 до 1953 – в підпіллі) до свого приходу на еміграцію у 1954. Від 1945 була дружиною В. Галаси,

заступника пров. ОУН Закерзонського краю, від 1947 співробітника ГОСП в Карпатах, і від 1948 – пров. ОУН ПЗУЗ. Авторка перебувала разом з ним на Закерзонні, в Карпатах, на Волині а також – у тюрмі КГБ у Києві. 1995, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 29. Іван Гарасимів («Палій»): 3 юнацьких мрій – у ряди УПА, це розповідь учасника підстаршинської школи УПА в Карпатах та ройового в сотні У-І (94), про його бойовий шлях в УПА від осені 1943 до осені 1947 в Карпатах та на Лемківщині. Спогади дають цікаву картину із щоденного життя повстанців та їхніх командирів, як теж про важке становище українського населення на цих теренах. 1999, 336 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 30. Степан Хрін (Степан Стебельський): Крізь сміх заліза; спогади. Книга містить два спогади Степана Стебельського («Хріна»), к-ра ТВ УПА 24 «Маківка» – «Крізь сміх заліза», «Зимом в бункері» та спогади Олекси Конопядського («Острове́рха») – «Спомини чотового УПА Острове́рха». Автори оповідають про свої дії в УПА від 1944 до 1949 року на Лемківщині та Дрогобиччині. 2000, 552 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 31. УПА на Львівщині і Ярославщині. Спогади і документи вояків УПА ТВ «Розточчя», 1943 – 1947. Книга містить спогади «Сої», «Спартака», «Зенона Семеніва» та інших членів відділу УПА к-ра «Бриля». Також подаються оперативні звіти к-ра «Бриля» та к-ра «Гамалії» («Переяслави І» та «Переяслави ІІ») з Тактичного Відтинку УПА «Розточчя». 2000, 324 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 32. Медична опіка в УПА: документи, матеріяли і спогади. Книга друга. Велика частина книги – це спомини санітарів, медсестер, медиків, лікарів і інших працівників санітарної служби й Українського Червоного Хреста (УЧХ). 2001, 581 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 33. Тактичний Відтинок УПА 26-ий «Лемко»: Лемківщина і Перемищина (Документи і матеріяли). Книга містить документи і матеріяли, що відносяться до історії та діяльності відділів УПА ТВ-«Лемко» в рр. 1944-1947, оперативні звіти, накази інструкції та вказівки, рейди УПА, та документи Підстаршинської школи ім. полк. «Коника». 2001, 900 стор., тверда обкладинка, мапи, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 34. Лемківщина і Перемищина – «Холодний Яр», «Бескид», «Верховина»: Політичні звіти. Книга містить організаційний розподіл підпільної мережі Лемківщини і Перемищини, кадрову обсаду підпільної сітки та політичні й інформативні звіти з терену за роки 1944-1947, 2001, 974 стор., тверда обкладинка, організаційні схеми, ілюстрації.

Том 35. Покажчик до «Літопису УПА»; книга 2: томи 21-34, томи та 1-3 Нової Серії та томи 1-3 серії «Бібліотека». Книга містить покажчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про томи «Літопису УПА» Основної та Нової Серії, як також книги «Повстанські могили» т.1 за ред. Євгена Місила. 2002 р., 870 стор., тв. обкл.

Том 36. «Книга полеглих членів ОУН і вояків УПА Львівщини». Книга містить взяті з радянських архівів короткі біографії членів ОУН і УПА, які загинули на Львівщині. 2002, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 37. Іван Лико, «На грані мрії і дійсності: спогади підпільника. 1945-1955». Книга містить спогади Івана Лика («Скали», «Богдана») – «На грані мрії і дійсності» та спогади Миколи Терепенка («Медведя») – «На грані двох світів». Автори оповідають про пережите ними в підпіллі на Лемківщині та в польських тюрмах. 2002 р., 644 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 38. Петро Й. Потічний, «Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в світлі радянських документів». Книга містить схеми та описи різних криївок УПА й заплілля, та перелік з'єднань Червоної Армії та Внутрішніх Військ НКВД, які були залучені до боротьби проти підпілля, зібраних в Архіві Внутрішніх військ Українського Округу за рр. 1944-1954, який знаходиться в Колекції ім. Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2002, 430 стор., тверда обкладинка, схеми, ілюстрації.

Том 39. Тактичний відтинок УПА 28-й «Данилів»: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріали. Містить огляди й документи про дії УПА на Холмщині й Підляшші в 1945 – 1948 роках. Між документами – звіти Холмського ТВ УПА, хроніки (денники) сотень УПА, звіти зі зустрічей представників УПА з представниками польського резистансу з ВіН-у («Вольносць і Незавіслосьць»), звіт із зустрічі з англійським кореспондентом, та інше. Більшість документів походить з Колекції Петра Й. Потічного при Унівеситеті Торонто. 2003, 1058 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 40. Тактичний Відтинку УПА 27-й «Бастіон»: Люба-чівщина, Ярославщина, Томашівщина. Документи і матеріали. Містить огляди й документи про дії УПА в 1945–1948 роках. Серед документів – звіти Команди Тактичного Відтинку, хроніки відділів куреня УПА «Месники», звіти й огляди керівництва II Округу ОУН «Батурин», господарські звіти тощо. Більшість документів походить з Колекції

Петра Й. Потічного при Університеті Торонто. 2004, 600 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Том 41. Президент УГВР Кирило Осьмак. Книга містить документи та матеріали про Президента УГВР Кирила Осьмака, його життя, наукову діяльність і смерть. 2004, 880 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

Готуються до друку томи:

Головний Командир УПА Генерал Роман Шухевич–Тарас Чупринка. Книга містить документи та матеріали про ген. Романа Шухевича–Тараса Чупринку, його життя, підпільну діяльність і смерть.

Літопис УПА: Історія видавництва. В книзі буде подано інформативні матеріали про початки та розвиток “Літопису УПА”, видавничий комітет, редакцію й адміністрацію та співпрацівників і фундаторів видавництва.

У новій серії, т. зв. Київській, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства Національної Академії Наук України Державним комітетом архівів України та Центральним державним архівом громадських об’єднань України появилися такі томи «Літопису УПА»:

1. Видання Головного Командування УПА. Книга містить такі видання: *До зброї, № 16, 1943, Повстанець, № 1-6, 1944-1945, Український перець, № 1-3, 1943-1945 та Бойовий правильник піхоти.* Київ – Торонто, 1995, 482 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

2. Волинь і Полісся: УПА та запілля 1943 – 1944. Документи і матеріали. Книга містить документи Головної Команди УПА–Північ та документи Військових Округ «Заграва», «Богун», «Турів» та «Тютюнник». Київ – Торонто, 1999, 724 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943-1959. Збірник містить найповніше зібрання документів ЦК КП(б)У – постанови з’їздів, пленумів політбюро, оргбюро, секретаріату, які супроводжуються інформативними записками, повідомленнями та довідками. У книзі також представлені листи, стенограми засідань та виступів членів ЦК КП(б)У. Київ-Торонто, 2001, 652 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ (1943–1959). кн. 1, (1943–1945). У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1943–1945 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 597 стор., тверда обкладинка.

5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга друга: 1946–1947. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1946–1947 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2002, 574 стор., тверда обкладинка.

6. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга третя: 1948. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського нац.-визвольного руху протягом 1948 р. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 523 стор., тверда обкладинка.

7. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга четверта: 1949–1959. У книзі зібрані документи з історії боротьби сталінського режиму проти українського національно–визвольного руху протягом 1949–1959 рр. Усі подані матеріали мають інформаційно–звітний характер. Київ–Торонто, 2003, 716 стор., тверда обкладинка.

Готуються до друку томи:

Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944-1946. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва УПА–Північ і УПА – Південь, Краєвого проводу ОУН ПЗУЗ і НВРО та груп (Воєнних Округ) «Заграва», «Богун», «Тютюнник» і з'єднань груп «ЗЗ» (ПЗК «Москва»), «44» (ПСК «Одеса»).

Воєнна Округа УПА «Буг» 1944-1948. Документи і матеріали. Збірник містить документи керівництва і окремих підрозділів ВО та пресові видання УПА, теренові керівні і звітно-інформативні документи ОУН.

1. Юрій Ступницький. Спогади про пережите. Автор – волиняк – оповідає про свою родину та переживання від юнацьких років (кінець 30-х) до виходу з ув'язнення в середині 50-х років. Автор є сином начальника штабу УПА полк. Леоніда Ступницького, разом з яким у 1943 р. пішов до УПА, де навчався у старшинській школі «Дружинники». Після арешту в 1944 р. поневірявся по тюрмах і таборах Радянського Союзу. Київ, 2000, 128 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

2. Володимир В'ятрович. Рейди УПА теренами Чехословаччини. Монографію присвячено одному з маловідомих аспектів історії українського національно-визвольного руху 1940-1950 років – рейдам УПА чехословацькими теренами. Обрана тема дозволяє авторові показати розмах національно-визвольної боротьби в Україні, її вплив на події у післявоєнній Європі, без чого неможливе правильне і об'єктивне тлумачення суспільних процесів того часу. Львів, 2001, 208 стор., м'яка обкладинка, мапи, ілюстрації.

3. Ярослав Грицай – «Чорнота», Параскевія Грицай. А рани не гоїлися: Спомини «Чорноти». У книзі описані спогади чотового командира УПА «Чорноти» про події, що відбувалися в 1943-1945 роках на Закерзонні, та про його страдницьке життя в більшовицьких тюрмах і концтаборах Сибіру. Мемуари підготовлені до друку дружиною автора Параскою Грицай (з дому Ротко), яка протягом довгих років відтворювала розповіді свого чоловіка, уточнювала, доповнювала та систематизувала їх. Львів, 2001, 332 стор., тверда обкладинка, ілюстрації.

4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини і Любачівщини. Книга містить спогади Василя Левковича («Вороного»), його дружини Ярослави, сотенного Миколи Тарабана («Тучі»), вояків УПА Івана Філя («Шеремети»), Івана Василевського–Путко («Вуса»), оргмоба Костя Міхалика («Думи») та зв'язкової Катерини Когут–Лялюк («Грізної»). В книзі подана коротка згадка про Якова І. Чорнія («Кулю», «Мушку», «Ударника»), командира Перемиської 6 ВО УПА, авторства Федора Лопадчака. Львів, 2003, 448 стор., тверда палітурка в суперобкладинці, ілюстрації.

5. Мирослав Горбаль. Довідник-пошукувець. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Львівщини (без Дрогобиччини). 1944-1947 (за архівними документами). Книга є підсумком опрацювання архівних документів з фондів Державного архіву Львівської області за 1944-1947 роки. Ці документи мають інформаційно-звітний характер (також плани заходів, стенограми нарад, протоколи засідань та допитів, підпільні документи, прокурорські аналізи, агентурні справи тощо) й викривають суть боротьби комуністичного режиму проти національно-визвольного руху на вказаних теренах. У довіднику подані ключові ідентифікаційні дані про осіб, які були пов'язані з тим рухом, та джерела інформації цих даних. Львів, 2003, 416 стор., м'яка палітурка.

“ЛІТОПИС УПА” В МЕРЕЖІ INTERNET

Заходами Адміністрації видавництва “Літопис УПА” детальну інформацію англійською мовою про видання та споріднені матеріали можна знайти в мережі Internet за адресою:

<http://www.infoukes.com/commercial/litopys-upa/index.html>

Ця інформація складається з чотирьох груп.

1. Вступ до серій (Introduction to the Series), який дає загальні інформації про “Літопис УПА” та цілі видавництва.

2. Інформації про замовлення (Ordering information), які дають короткі інформації про кожний том серій та як їх замовляти.

3. Книги “Літопис УПА” (Litopys UPA volumes), де про кожний том подається не тільки повна бібліографічна інформація (титульна сторінка, дата і місце публікації, число ISBN, ціна та редактор книги), але також повний текст вступної статті та резюме матеріалів тому. Текст ілюстрований знімками, які знаходяться в книзі.

4. Споріднені матеріали (Related Materials). У цій групі подані публікації інших видавництв, що відносяться до теми УПА та збройного підпілля в Україні.

Інформацію українською мовою можна знайти на новій web-сторінці за адресою:

<http://www.litopysupa.com>

Про подальші інформації можна звертатися на адресу Адміністрації:

— Микола Кулик — **upa@allstream.com**

або Редакції:

— Іван Лико — **Vyslok@aol.com**

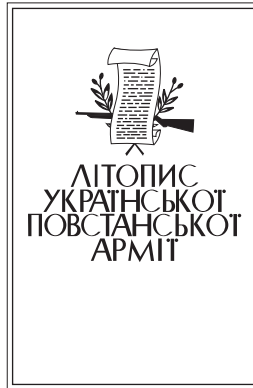
— Петро Й. Потічний — **potichp@sympatico.ca**

Адміністрація в Україні — **litopys@bs.lviv.ua**

Будемо вдячні за відгуки читачів на наше видання.

Пишіть на подані адреси або також на

www.litopysupa.com

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
В США І КАНАДІ

Й

ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
ІМ. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ
В США І КАНАДІ

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ "ЛІТОПІСУ УПА"

С. Баб'як, М. Бошно, С. Голяш, В. Дашко, М. Ковальчин,
М. Кошик, Б. Крук, М. Кулик, М. Лебедь, В. Макар, М. Мігус,
В. Новак, С. Новицький, Р. Петренко, П. Потічний, М. Ріпецький, І. Росіл,
З. Соколюк, В. Сорочак, Я. Струтинський, М. Федак, Марта Філь,
Л. Футала, Л. Шанковський, Є. Штендера

АДМІНІСТРАЦІЯ:

М. Кулик, В. Дашко, М. Мігус, І. Росіл,

Адреса Адміністрації:

LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, Ontario, M6J 3M7, Canada

ХРЕСТИ БОЙОВОЇ ЗАСЛУГИ УПА

Золотий Хрест Бойової Заслуги УПА
Хрест 1-го кл.

Хрест 2-го кл.

Срібний Хрест Бойової Заслуги УПА
Хрест 1-го кл.

Хрест 2-го кл.

Бронзовий Хрест Бойової Заслуги УПА

ХРЕСТИ ЗАСЛУГИ УПА

Золотий Хрест Заслуги УПА
Хрест 1-го кл.

Хрест 2-го кл.

Срібний Хрест Заслуги УПА
Хрест 1-го кл.

Хрест 2-го кл.

Бронзовий Хрест Заслуги УПА

ЛІТОПИС
УКРАЇНСЬКОЇ
ПОВСТАНСЬКОЇ
АРМІЇ

10